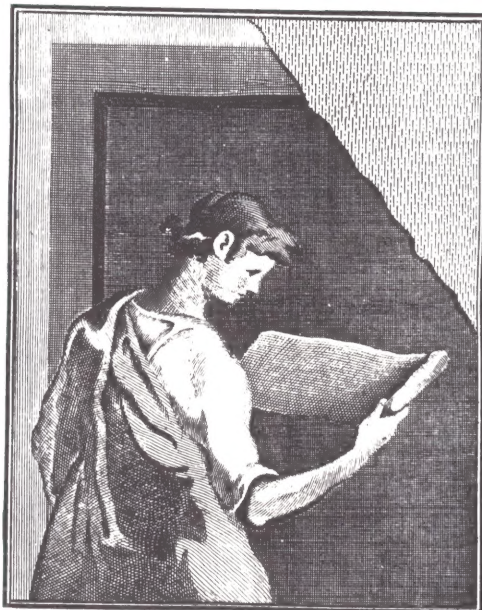

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS

ANTWERPSCH

ARCHIEVENBLAD

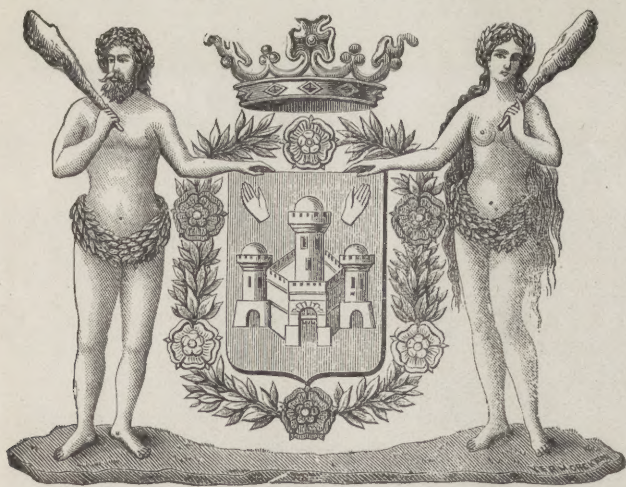
UITGEGEVEN

op last van het Gemeentebestuur

DOOR

F. Jos. VAN DEN BRANDEN, Archivaris

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE DEEL

ANTWERPEN

DRUKKERIJ F. WAUTERS, ST-JANSSTRAAT, 56

BULLETIN

DES ARCHIVES

D'ANVERS

PUBLIÉ

par ordre de l'Administration Communale

PAR

F. Jos. VAN DEN BRANDEN, Archiviste

TOME VINGT-SEPTIÈME

ANVERS
IMPRIMERIE F. WAUTERS, RUE ST-JEAN, 56

INHOUDSTAFEL

Redeghem 88
Ludekerke, 99
v. Tschellen, 251
vdhoe, 268
v Brecht, 373, 445
de Bokeloo, 407
v Rutt, 426

TABLE DES MATIÈRES

HET
ARCHIEVENBLAD
VAN ANTWERPEN

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS

Oudt Register, mette Berderen, 1336-1439.
(Vervolg)

Oudt Register, mette Berderen, 1336-1439.
(Suite)

22 October 1414.

Wijziging aan de voorwaarden der besteding der kinderen van Jan Meys bij Jan Bernaert.

Int jair Ons Heeren M CCCC ende XIIII, den XXIIsten dach in Octobry, soe was dinhouden van desen brieve (1) ghemodereert bi der gheheelre banc van Scepenen in deser manieren, dat voirdane den nobel, oft VI scellinge groten Vlems daervore, ten live van Katlinen, naturlike dochter Jans van Sompeken was van Liere, ghemindert es ende staende sal bliven ter vors. Katlinen live, op IIII scellinge groten Vlems, gelyc als dese brief begrepen heeft ende alsoet metten vonnis ghewyst es bi Janne Willebeyse, als Scepene, ende alle achterstel quite, bi deser moderacien, dat tkint van synre vors. lyftochten vast staen soude, soe es dese raminghe ende dit vonnis aldus op desen brief gheteekent dat tvors. kint IIII scellinge groten Vlems tot sinen live duerende hebben sal. Presentibus Werve, Zenne, Gielys Bacheleer, Jan Bacheleer, Jan Stevens, Jan de Schermere, Heinric van Veltham, Claus Colenzone. fol. 13.

J. VORDA.
N. NICOLAY.

---

26 October 1414.

Uitwinning van het zesde deel van een huis der Koepoortstraat.

Int jair Ons Heren M. CCCC. ende XIIII, XXVI daghe in fol. 6 vo.

(1) *Zie* Antwerpsch Archievenblad, *deel* XXVI, *bl.* 472.

Octobry, soe dede daghen Ghisel vander Biest toten sestendeele vander helft van eenen huyse ghestaen in de Coepoirtstrate, tusschen Vrouwen huys van Hulst ende Steven de Bere, ende dat Peteren Reyners, *in den Roscam*, toe plach te hoeren, daerop dat Peter Reyners, de jonghe, ende Jan Bosscaert calangie deden, ende vut was gheset opt thuys des Maendaechs daernae, daer sy beide de partien voer Amman ende voer Scepenen malcanderen aenspraken, ende Peter Reyners ende Jan Bosscaert waren ghewyst tot haren ghehoude, ende daer hielden sy aen den Heylighen dat dat voers. sestendeel in de helft vanden vors. huyse hare propre goed was eer Ghisels brief ghemaect was ende onvercocht, ende mids dien, soe was hen dat sestendeel toeghewyst ende Ghisel moest syn hant daeraf afdoen. Anno predicto, presentibus Ymmersele, Wyneghem, Stevens, Veltham, Bacheleer, Schermere.

---

7 *November 1414.*

Ordonnancie regelende het gebruik der « Cuelsche roede ende Cuelsche gewichte. »

fo'. 14. Anno XIIII° mensis Novembris die VII^ma^.

Item, het is gheordineert dat men van nu Sente-Mertensdach naistcomende vordane houden, hanteren ende ghebruken sal de Cuelsche viergierroede, sonder eenige andere roede te hanteren, ghelyc dat de roede die van Cuelne comen es ende die men den vergierrers vanden wine onder gegeven heeft clairlikere vutwyst.

Item, soe sal men vordane hanteren, useren ende ghebruken, alle de stad dore, tCuelsche ghewichte ende negheen andere. Wie de contrarie dade, die soude verbueren II Royale telken, I sHeren behoef ende den anderen ter stad behoef, vutghenomen inde jairmercten dat dan de coeplude van buten te gheenen begripe staen zelen.

---

26 November 1414.

« Accordt tusschen man ende wyff. »

Anno M. CCCC. ende XIIII, XXVI dage in Novembri, soe gheloefde Magriete Alaerts die men heet s.Winters, met eenen momboir haer gegeven metten rechte, bi consente van Janne van Wezele, haren wetteghen man, metten selven Janne, haren man, te bliven woenen ende hem te doene al dat een goed wyf haren wettegen man sculdich es te doene, ende dat zy oec wederbringen hem zal alle de brieve ende al dat goed alsoe verre alzyt heeft, dat zy van hem wech ghedregen heeft ende staphans tot hem weder te comene, zonder argenlist. Ende waert dat zy des contrarie dade, soe zoude Jan, haer man, zyn leefdage lanc behouden alle haer goede, ende desghelyx gheloefde de vors. Jan weder der vors. Magrieten te doene al dat I goed man zinen wettegen wive sculdich es te doene, op alzulken vorwerde als vors. es. Testes N. de Wyneghem, J. Stevens, H. Velthem, J. Bacheleer, J. Elselaer, Scabini, et alii. fol. 6 v°.

Omstreeks December 1414.

Vaststelling der waarde van munten.

Het is gheordineert dat men te Kerssavonde naistcomende, anno XIIII ingaende, heffen, ontfaen ende gheven sal den goeden lieden van haren renten als hierna volght : fol. 15.

In den yersten vore den ouden scilt . . . . IIII scellinge grote Brabants

Item, vore de Vranxe croene . . . XLIIII grote Brabants

Item, vore den gulden van Florencen ende vore den chysguldenen evenghelyc doen ghelyc den anderen, vore elken gulden vors. . . . . III scellinge grote Brabants

Item vore den ouden groeten . . . . . III grote Brabants

1414.

« *Valuatie vande cleyn silveren munte.* »

fol. 7 v°. Overmids grote schade ende verlies die de goede liede in den lande van Brabant daghelix hebben ende liden, mids den vremden munten van ghelde die zere scadelec ende quetselec zyn in den lande vors., soe syn de vors. vremde munten geset op de weerde hier navolghende :

In den yersten dat den Luycschen boddrager ghelden zal IX groten Brabants ghelts ende niet meer ; item, den halven daeraf XVIII scellinge Brabants ghelts ; item, tvierendeel daeraf IX scellinge Brabants ghelts.

Item, den Henegouschen tuyn zal ghelden XII groten Brabants ghelts gelyc den Brabantschen boddrager ; item, den halven daeraf VI groten Brabants ghelds ; item, tderdendeel ende tvierendeel daeraf elc na de gelande vors.

Item, de Vrancrycsche dobbel blanke sal ghelden X groten Brabants ghelts ; item, den halven daeraf V groten Brabants ghelds.

Item, den Vlemsschen boddrager sal ghelden XIII ½ groten Brabants ghelts.

Item, den nuwen penninc van Vlaenderen, die nu ghelt

XVIII groten Brabants ghelts, sal daerop bliven gaende ende niet hoger.

Item, den penninc metten sterren die te Lutsenborch geslagen es, sal ghelden VIII groten Brabants ghelts.

Ende soe wie dit vors. ghelt hoger wtgave ocht name dan vors. es, die soude verboeren, alsoe dicke alst geviele, XII placken Brabants ghelts ende tghelt verboeren, terdendeel den Heere, terdendeel der stad ende tderdendeel den ghenen diet voert bringt ende dit mach eenyeghelic wachten ende voertbringen sonder misdoen.

Item, de blanken die men te Rummen sleet die en sal men vutgeven noch innemen op den vors. core, het en waere dat yement de vors. blanken van Rummen wtgave oft name onwetens, mids dat zy quaet te onderkinnen zyn voere de Vrancrycsche blanken, dat die gestaen sal met sinen eede, dat hi de blanken onwetens ontfaen oft gegeven hadde.

Item, dit verdrach vanden vors. ghelde sal terstont ingaen.

(1414).

Verbod van hout af te houwen.

Item, dat niemant gheenrehande opgaende hout, hart oft weeck, afhouden en sal opte peyne van II ouden scilden te bekeren in drien, ende nochtans den luyden hoere schade beteren. fol. 7 v°.

1414.

fol. 10. Gheordeneert bi den Heere ende bi der Stad anno XIIII^{c} ende vierthiene, omme de neerringe vander draperyen binnen der stad te meerderne ende voirtganc te hebbene.

Inden yersten, soe wie dat van nu voirdane bynnen der stad van Antwerpen meesterie wille comen houden vanden weve ambachte of vanden volle ambachte, ende ghetouwen ende volderyen stellen bynnen der stad, dat men die omme niet poirters zal laten worden ende in dambacht van den wevers comen omme II scellingen groten, ende in dambacht vander volderyen omme eenen Rynsschen gulden ende omme IIII groten te gevene, ghelyc men voirmaels te gevene plach. Ende dit incomeghelt zal men geven binnen eenen vierendeele jaers na hi poirtere worden is ende in dambacht ghecomen.

Item, soe es gheordeneert omme de vors. neeringe te bat voirtganc te hebbene, dat men daertoe geven zal XXXII provenden vanden Heilegen Geest, te wetene XXIIII provenden van Onser Vrouwen, ende VIII provenden vander Borch, ende die distribueren armen kinderen die dambachte vanden wevene ofte vanden vollene leeren willen, bi raide ende goeddunkene vanden guldekene ende vanden dekenen vanden vors. ambachten.

Item, dat van nu voirdane nyement tAntwerpen, noch bynnen der vryheyt vander stad, omme zyn broed en zal mogen gaen, meer dan eenen dach, man noch wyf, die soe sterc es dat hi zyn broed wynnen mach met wevene, met vollene, met kemmene, met spinnene of met eenegerhande anderen hantwerke, die boven XV jaer out es of beneden LX jaren, op de peyne van II Royalen, deen helft den Heere ende dander helft der stad, ende op een jaer de stad, het en zy dat hi een teeken hebbe vanden Heere ende vander stad, alzulc als men daertoe ordeneren zal. Ende dit zal ingaen op alder Heilegendach naistcomende, als van den armen lieden.

7 Januari 1414 (1415).

Vonnis in een geschil tusschen Andries metten Ghelde en Wouter Minnenbode.

Anno XIIII, VII daghe January, op zekere gescil tusschen Andries metten Ghelde, aen deen partie, ende Wouteren Minnenbode, aen dandere partie, soe wert gewyst bi Heinric van Veltham, alse Scepenen, mids dat Woutere vors. met goede cnapen poirteren betuygde dat Andries vors. hem dat geloeft hadde, dat de vors. Andries negheenrande onruerende goede, die hi, Andries, hadde opten dach dat hi Woutere vors, Amelbergen, zyn wyf, des vors. Andries dochter, trouwede, en zal mogen becommeren, vercoepen, wechgeven noch in gheenre manieren gelosen, anders dan de vors. Andries zyn tocht ende bilevinge aen de bladinge vanden vors. goeden zyn leefdage lanc hebben zal ende anders niet, ende dat men de brieve die daeraf zyn, leggen zal onder eenen vriend tharer beider behouf, daer zys ane gewaert zyn beide. fol. 11.

---

16 Januari 1414 (1415).

Ordonnantie voor de wisselaars.

Geordineert anno XIIII°, XVI dage in Januario. fol. 15.

Item, dat nyemend vordane tAntwerpen openbaer wissel houden en zal, hy en zal zinen wissel wel verborgen met goiden borgen, daer de goide liede wel mede verwaert zyn zullen, die haer ghelt in den wissel zetten.

Gheerd Vlessentop, wisselere, — borge Claus Colenzone. (1)

(1) *Doorgehaald ; achteraan :* Hi is quytgheschouden anno XXXI°, XX^a^ July in presentia Dominorum.

Wynric van Ghele, wisselere, — borge Arnoud Mickaert.

Laureyns de Lichte, wisselere, — borge Gielys Bode.

Jannes Vlessentop, wisselere, — borge Gheerd, syn broeder, ende Aelbrecht van Uden, elc voer al. Gheerd ende Jannes gheloifden Aelbrechte te quiten, ende elc voer al.

---

4 Maart 1414 (1415).

Vidimus van den constitutiebrief van eene erfrent op goed te Oeleghem, d. d. 12 Januari 1397 (1398).

fol. 14. Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad van Antwerpen kennen ende lyen dat wy, opten dach van heden, te weten den vierden dach in Meerte int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende vierthiene, gezien hebben ende hoeren lesen alzulken Scepenenbrief van Antwerpen, als hierna volght van woerde te woerde, ongerasseert ende ongecancelleert : Wi Claus van Rythoven ende Gielys Wilmaer, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voer ons quamen Jan Willems, van Oelegheem, ende Claus, zyn zone, ende bekenden dat zy omme eene somme ghelts, die hen al ende wel es vergouden, vercocht hebben wel ende wettelic Gheeraerde vander Elst, elx jaers viere capoene, goid ende custbaer, jaerlikere ende erflikere renten op haer huys met hove, gronde, lande ende met al datter toebehoert, gestaen ende gelegen tOelegheem aen de kerke, tusschen Her Adaems lant van Berchem, Ridders, aen deen zide, ende Claus Costers huys, aen dander zide, ende op een huys ende hof oec tOelegeem gestaen op de Knot, tusschen Her Adaems lant van Berchem voers., aen deen zide, ende Jans huys vander Beke, aen dander zide, alsoe zy ons zeyden. Dwelke vors. huys met hove, gronde, lande ende tvors. huys ende hof met gronde ende met al datter toehoert, de vors. Jan

Willems ende Claus, zyn zone, verbonden hebben ende te pande gezet over de vors. viere capoene tsiaers erflikere renten, te gheldene ende te betalene van hen ende van haren nacomelingen, den vors. Gheraerde vander Elst ende zinen nacomelingen erflic ende eeuwelic duerende, alle jare te Kerssavonde ende te leverne te Doerne, op des vors. Geeraerts goed dat men heet ter Hoefvonderen, zonder zinen cost. In kennissen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCC. negentich ende zevene, twaellef dage in Januario.

---

2 April 1415.

Ordonnantie op den wijnaccijns.

Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad anno XV^to^, II daghe in Aprille. fol. 28 v°.

[Vernieuwt anno XXXIIII^to^, VIII die Februarii.] (1)

Inden yersten, dat alle taverniere die wyn tappen, betalen zelen haer assise die zy verdient zelen hebben, altoes binnen eenre maend na elken schinderdach dat de assisers ghe-schindert zelen hebben ; behoudelic altoes, dat zy in de twee jaermercten haer assise, die zy dan verdienen zelen, betalen zelen ghelyc van outs ghewoenlic is gheweest, dats te wetene int duutgaen van elker jaermerct.

Item, soe wat taverniere die zinen tap al op sluut ende niet meer en meynt te tappene, dat die zyn assise oec betalen sal terstont als hi alsoe al op ghesloten heeft.

Item, dat alle poerteren of andere die wyn ingheleegt

(1) *Later bijgevoegd.*

hebben oft legghen zelen thaer selfs drinkene, jaerlix betalen zelen haer assise binnen eenre maend na Sente-Mertensdach.

Item, voerdane alle tgheent dat de tappers verdient hebben, sint Sente-Mertensmisse lestleden, sullen sy moeten betalen tusschen dit ende Belokenen Paesschen naestcomende.

Ende soe wie hieraf de contrarie dade ende dit ghebot niet en hielde alsoe vors. es, die soude verboren x scellinge oudere grote ter stad behoef, alsoe menichwerf als de assisers den tappers haer ghelt hiesschen orcondelic voer poerters ende si des niet en betaelden. Ende des en sal men niement verdraghen.

[Item, dat alle deghene die den tavernieren sculdich syn van wyne, bynnen XIIII dagen naestcomende betalen selen alle dat zy van oudts sculdich syn, opte peyne van drie Royalen, te bekeren in drien, mer dies selen de vors. tavernieren bynnen drie dagen naestcomende omme doen gaen ende haere schult manen aen deghene daer zy ane in gebreke syn.] (1)

---

15 April 1415.

fol. 30. Die yefeninge ende accordt tusschen Heren Arnde van Ymmersele ende den Joncheere van Boutershem.

Van den stote ende gheschille die geweest zyn tusschen Heren Arnde van Ymmersele, in deen zide, ende Janne, Heere van Boutershem, die zynre dochter heeft, die overmids vonnisse van Scepenenbrieven van Loevene beleydt es tot den goeden des vors. Heren Arnts, in dandere zide, soe hebben op heden de vors. partien met sommeghen

(1) *Dit artikel werd in 1435 bijgevoegd.*

hoeren maghen ende vrienden vergadert geweest op der stadhuis van Loevene, omme tvors. gescille te bevellen ende te goeder satingen te bringhene, daer de gedeputeerde raistlude van den steden Loevene, Brusele ende van Antwerpen bi ende jeghenwordich waren, ende syn van denselven stote verenicht, ghesleten ende vereffent in der manieren hierna verclaert.

Item, in den yersten, dat de vors. Her Arnt den vors. Janne van Boutershem vernuegen sal ende voldoen zal van der houwelikere vorwaerden, bi denselven Heren Arnde Jouffrouwen Lysbetten, synder dochter, des vors. Jans wyff, voertyts gheloeft, dats te wetene, dat Her Arnt Janne, sinen sone, jaerlix daervoere gheven sal C nobele, XXXVI oude boddraghers voere eenen nobel gerekent, te betaelne deen helft te Kersmisse ende dander helft te Sente-Jansmisse Baptisten. Ende daeraf sal hem Her Arnt ende Mirvrouwe, syn ghesellinne, vast setten tusschen dit ende Kersmisse naistcomende.

Item, sal de vors. Her Arnt den vors. Janne van Boutershem scadeloes ontheffen ende quiten van allen geloften ende vorwerden, die deselve Jan of yement van sinen weghen voere den vors. Heren Arnde gheloeft of ghedaen mach hebben.

Item, heeft geloeft de vors. Her Arnt voere hem ende voere Vrouwe Lysbetten, synre gesellinnen, dat zy Joffrouwen Lysbetten, hoirrer dochter, noch hoiren kinderen, nemmermeer onterven noch ontgoeden en selen van den goeden die zy hebben of vercrigen moghen, si en selen ghelyc ende al bliven op des vors. Heren Arnts ende Mirvrouwen, synre gesellinnen, gherechte ende naeste oeir ende erfgenamen ende op niemende anders; behoudelic dien, dat de vors. Her Arnt met sinen goeden hem sal moghen behulpen in noetsaken van live, van leden ende van ghevanckenissen, ende dat hi ende Mirvrouwe selen moghen maken hoere testament van hoeren goiden om hoere zielen ende consciencie te quiten ende te verwaeren, alsoet redelic ende moghelic syn sal.

Item, heeft geloeft de vors. Her Art dat hi gheen brieve maken en sal noch ghemaect en heeft die contrarie of hinderlic syn mochten den vorwaerden voerscreven.

Item, waert alsoe dat Her Art eenege goede vercochte, die hem dochte dat niet en waren orberlec te houden, dat hi metten ghelde van dien goeden comende ander erve coepen soude, ten orboere ende proffite van hem, sinen naisten oeir ende erfgenamen.

Item, soe mach Her Art alsoe vele erfs vercoepen dat hi hem selven, daer hi voere gesproken heeft ende oec syn borgen, die gheloften met hem gedaen hebben, lossen mach vanden ghelde, dat hi sculdich is van den erve dat hi ghecocht heeft ende syn wettige scout betalen, sonder arghelist, ende dat ghestentich syn ende bliven sal van den x cronen x sisteren rogs die hi Arde, sinen bastaertsone, ghemaect heeft.

Item, sal Her Art den vors. Janne afdoen tusschen dit ende Oeghst naestcomende ane den Drossate van Brabant II^{c} guldenen Rynssche, in afflaghe vander achterstelliger renten die Her Art Janne sculdich is.

Item, sal de vors. Her Art Mirvrouwen, synre gesellinnen, in dien hebben dat sy voere Scepenen van Antwerpen dese vors. gheloften gheloven sal, vast ende gestade te houden, ende dat salse doen tusschen dit ende Kersmisse naest toecomende.

Item, soe wanneer de vors. Jan van Boutershem vanden vors. Her Arde ghelost ende ontheven sal syn van den gheloften die hi oft yement van sinen wegen voere denselven Heren Arnde ghedaen mach hebben ende Mirvrouwe, syn gesellinne, de vors. gheloften voer Scepenen van Antwerpen sal hebben geloeft ende ghedaen, soe sal Jan staphans ende sonder vertrec den vors. Heren Arde de Scepenenbrieve, scoutbrief ende beleidtbrief, daermede dat hi tot Heeren Arnts goede comen es, overgheven, ende hem nemmermeer tot dien brieven rechts vermeten in gheenre manieren. Allen arghenlist in desen poenten vorscreven wtghesceiden.

Hier waren bi ende over Jan vanden Huffle, Commoingiemeester, Heinric Juede, Commoingiemeester, Lodewyc Pynnoc, Heinric vanden Borchoven, Gielys de Rike ende Her Jan Boxhoeren, Riddere, Scepenen van Lovene, Jan vanden Tympele, Heinric vander Calsteren, Raet. Item, Jan vanden Spieghele, Thonys Thonys, Jan vanden Coudenberge, sone Floreys, ende Janne Cluetinc, sone Willems, gedeputeerden van Bruessele. Item, Jan vanden Werve ende Jan vander Voert, van Antwerpen. Int jaer Ons Heeren dusent IIII^c ende vyfthiene, op den XV^sten dach van Aprille.

---

15 April 1415.

Verbod van laken « opt kerckhoff te blycken etc. » en van vuilnis te storten.

Geoerdeneert bi den Heere ende bi der stad anno XV, XV dage Aprilis. fol. 15.

Item, dat men opt kerchof voerdane gheenrehande rouwe lakene bleyken en zal, noch schieten met boghen, met clotten, noch met pilen, noch vute gheenen huysen, plaetsen noch hoven, noch den bal slaen, noch met lepelen of anders werpen, op de peyne van eenen ouden scilde.

Item, dat men in de vliete noch royen van der stad gheenrehande vulnisse werpen noch draghen en zal noch van den werve neder worpen, noch tusschen den werf ende vischmercttorre, op te peyne diere op staet.

Item, dat men alle pensen ende vulnisse van beesten sal moeten werpen int water, vlotens waters ; wie dat anders dade, die soude verboren vive scellinge grote.

Item, de straten scoene maken zal.

---

17 April 1415.

Aankoop, door Godevaart vander Dilf, van « seker huys tot Borchvliet » op 5 April 1358 (1359).

fol. 18. Hieraf is de princepael Scepenenbrief gheviseteert gans, geve ende wail bezeghelt, by Burgermeesteren, Scepenen, Clerke vander stad, anno xv°, opten xv^sten^ dach Aprilis, vanden welken de copie hierna volght van woerde te woerde.

Wy Claus Wilmaer ende Symoen Drake, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voer ons quam een eersam man, Her Godevaerd vander Dilf, Here van Borghvliete, bekende ende verlide dat hi ghenomen heeft jeghen Vrouwe Katelinen, die wettech wyf wilen was sHeren Osts van Eppengheems, Ridders, ende jeghen Osten, haren zone, terve ende in erfleken rechte, alsoe hi, Her Godevaert vorseid, ons seide, een steenen huis dat ghestaen es int dorp van Borghvliete met al den lande ende beemden, die Vrouwe Kateline ende Oste, haer zoene vorseid, in den vorseiden dorpe van Borghvliete houdende waren, siaers omme twee ende viertech guldene penninghe die men heet scilde, goed ende custbaer van goude ende van ghewichte, ghetekent metten vieren leewen ofte de werde daeraf in anderen goeden goude, jaerlikere ende erflekere renten, dewelke twee ende viertech guldene scilde siaers erflekere renten vorseid, de vorghenoemde Her Godevaerd bewysde der vorseiden Vrouwe Katelinen, Osten, haren sone, ende horen nacomelinghen erflec ende emmermeer te hebbene ende te behoudene op sine woeninghe ende goed dat men heet Loebruec, gheleghen bi Antwerpen op hof, grond, land, aerd ende beemde ende op al datter toebehoert, houdende altegader omtrent viertiene bundere, luttel min ofte meer, alsoe wy verstaen, te gheldene ende te ghevene vanden voerseiden Heren Godevaerde ende van sinen nacomelinghen den vorghenoemden Vrouwe Katelinen, Osten, haren sone, ende horen nacomelingen ofte horen zekeren

bode, brenghere van derre letteren, alle jare op Onsen Vrouwendach ter Lichmissen. Ende waert dat die selve Vrouwe Kateline, Oste, hare sone, ende hore nacomelinge ofte hare zeker bode, brenghere van deser letteren, van deser vorseiden erflekere renten elcs tsiaers niet vergouden en waren op Onser Vrouwendach ter Lichtmissen vorseid ofte binnen viertienachten daernaest volghende, soe willecoerde ende consenteerde de vorseide Her Godevaerd alse nu, vore hem ende vore sine nacomelinghe, dat dan de vorseide Vrouwe Kateline, Oste, hare sone, ende hore nacomelinge ofte hore zeker bode, brenghere van derre letteren, na de viertienachte alsoe langhe alst hieraf in ghebreke vonden wordden van gheldene, elcs daeghs verteren souden moghen op tvorseide goed van Loebruec eenen halven guldenen scild der voerghenoemdere monten, sonder afcorten ende mindernisse van deser vorseiden erflekere renten ; ware oec dat zake, dat die vorseide Vrouwe Kateline, Oste, hare sone, ende hore nacomelinge ofte hore zeker bode, brenghere van deser letteren, dese vorseide erfleke rente hierboven elcs siaers niet rastelec ende paysivelec hebben noch ghecrighen en mochte, soe willecoerde oec ende consenteerde vore ons de vorseide Her Godevaerd, vore hem ende vore sine nacomelinge, dat dan deselve Vrouwe Kateline, Oste, hare zone, ende hore nacomelinghe ofte hoer zeker bode, brenghere van derre letteren, telken jare ende termine dat hen dese erfleke rente ghebrekende ware, gheven souden moghen eenen Here ofte Rechtere dien si wouden, om hare vorseide erfleke rente te bat te ghecrighene, vyftiene guldene scilde der vorghenoemden monten, dewelke vyftiene guldene scilde de vorseide Her Godevaerd gheloefde vore hem ende vore sine nacomelinghe telken jare ende termine dat si aldus eneghen Heere ofte Rechtere ghegheven worden, der vorseider Vrouwe Katelinen, Osten, haren sone, ende horen nacomelinghen ofte horen zekeren bode, brenghere deser letteren, weder op te rechtene, te ghevene ende te betaelne metter principaeldere renten vorseid ende sonder die yet af te cortene ofte te minderne. Ende omme alle dese vorseide gheloeften ende vorwaerden wel ende volcomelec altoes te houdende ende te voldoene vanden vorseiden Heren Godevaerde ende van sinen nacomelingen, soe heeft deselve Her Godevaerd,

omme die meere zekerheit hiertoe verbonden ende tenen gherechten onderpande gheset dese vorseide woeninghe ende tgoed dat men heet te Loebruec, met hove, gronde, lande, aerde ende beemde ende met al datter toebehoert, ghelyc dat vore benoemdt es, alsoe dat dat gherecht pand es ende bliven sal verbonden over de vorseide erfleke rente tallen daghen. Voert gheloefde de vors. Her Godevaerd, dat hy noch sine nacomelinghe nemmermeer in den vorseiden dorpe van Borghvliete molen en selen doen zetten, die der vors. Vrouwe Katelinen, Osten, haren sone, oft horen nacomelingen, ane hore molen daer letten oft ontscade doen sal moghen. In kennessen van desen letteren, bezeghelt met onsen zegelen, ghegeven int jaer Ons Heren als men screef dusent driehondert vyftech ende achte, op den vyften dach der maend van Aprille.

---

20 April 1415.

Benoeming van Jan Fierins als « sarcmeester ».

fol. 17 v°. Anno xv, xx dage Aprilis, soe wart Jan Fierins, cleedermakere, gheordineert sarcmeester te wesen in de stede van Jan Scoentoppe die ghestorven is.

N. Nicolay.

---

11 Mei 1415.

Oorvrede aan de stad en hare inwoners gezworen door Jan en Dirk vanden Doeyden.

fol 20. Anno xv°, mensis Maii die xima, soe gheloefde Jan vanden Doeyden, zekerende bi trouwen eeren ende zekerheden

ane des Ammans hand van Antwerpen, dat hi nemmermeer te gheenen dagen der stad van Antwerpen, negheenere poirtere of inwonende of ondersate derselver stad, den godshuse vander ziekerlude, noch den joffrouwen, noch haren familien, wanconst, viandscap of ondanc bewisen en sal, noch negheenrande zaken hen bewisen dair hen achterdeel af comen mach ane lyf of ane goed, binnen lands, noch buten lands in gheenre manieren, ende doen hi dat ghezekerd hadde, doen swoer deselve Jan dat selve te houdene met opgherechten vingheren ane den heylegen. Presentibus Ammano, Burgermeesteren, Scepenen etc. Vord gheloefde hi dat hi Joffrouwe Beatrix Cols niet meer volgen en sal etc. Op zyn lyf ende op zyn goed.

Item, Diederyc, des vors. Jans vader, die gheloefde, zekerde ende zwoer alle dat selve ende gheloefde vore zinen sone ende vervinc zinen sone ende bleef er borge vore, dadt zyn sone doen ghelyc alse hyt boven ghezekert ende ghesworen heeft etc. Presentibus ut supra. Op zyn lyf ende op zyn goed etc.

---

6 Juni 1415.

Verbod van « lynen laken buyten der stad te doen weven » en op het kerkhof te twisten.

Gheordineert bi Heren Philipse vander Couderborch, Riddere, Scouthet, Burgermeesteren, Scepenen, anno xv^{to}, vi daghe in Junio. fol. 19 v°.

Dat van nu voirdane nyement binnen der stad wonende, man noch wyf, hi zy poirtere of inwonende, negheenrande linen, laken of dat daerane cleeft, buten der stad en zal doen weven, noch dat nyment van buyten der stad negheen

linen, garen noch dat daerane cleeft halen en zelen, noch doen halen om buten gheweven te worden, heymelic noch openbaer, maer dat elkermalc binnen der stad syn lynwaed zal doen weven. Ende wie hieraf de contrarie dade, hi ware van buyten of van binnen, die zoude verbueren, alsoe dicke alst gheschiede, III oude scilde ende tgaren, een derdendeel daeraf den Heere, een derdendeel daeraf der stad ende I derdendeel daeraf den ambachte vanden linenwevers.

Daaronder : Dit vors. ghebot was vernuwt bi den Here ende by der stad anno XXIII, opten Meydach etc.

Item, soe wie van nu voirdane op Onser Vrouwen kerchof lynwaet of linen cleedere doet bleyken bi zinen boden ende daer eenegen twist of onlust bi gheschiede, daer tkerchof bi ghevioleert worde, die zelen moeten verantworden vanden cesse, ende de stad daeraf ombelast houden.

---

13 Juni 1415.

Zegel van Jan Stevens verloren.

fol. 20. Item, int jair Ons Heeren M. CCCC ende XV, XIII dage in de maent van Junio, soe quam vore de banc van Scepenen, Jan Stevens, guldeken van Antwerpen op desen tyt, ende betoende met goeden lieden, oudermans vander gulden, dat hi des Maensdaechs dair te voren, als opten X[sten] dach vander vors. maent van Junio, zinen zegel verloes, ende na der noenen.

Juni 1415.

Besluit betrekkelijk eene stichting in O. L. V. kerk gedaan door Elisabeth Brants, weduwe van Bartholomeus vanden Zoeme.

Int jair Ons Heeren M CCCC ende vyfthiene, in de maent van Junio, soe wart gheconsenteert, ghewillecoert ende overdragen bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad met goeder voirzienicheit in volder banck sittende, want Lysbeth Brants, Bertelmeus wyf was vanden Zoeme, voirmaels ordineerde eenen dienst van eenre dagelixere missen in Onser Vrouwenkerke voir Facons outaer, begerende dat Laureyns Muschs kindere, die haer naist oeyr waren, dien voirs. dienst bruyken ende doen souden, alsoe verre alse si te priesterscape quamen, welken dienst bi ordinancien der Heren van der capitelen ende der Heren vander stad ghefondeert es tot eenre eewigen capelrien, dairaf dat de stad de presentacie behilt tot II persoenen toe, vervolgende deen na dandere, ende es opten dach van heden dairaf verzien Her Wouter van Espemde, Meester Heinrix neve was van Espemde, soe eest, mids dat Laureyns Mussche, wiens kindere naist gheboeren oeyr syn van der voirs. wilen Lysbetten Brants, zeere ghehulpen heeft toter volcomenheyt der voirs. fundacien vander voirs. capelrien, ende mids overgevene met ornementen, kelcten ende anderen jouwelen, die met sinen goede ghecocht syn, dat desselfs Laureyns Muschs sone oft syn naiste gheboirne van synre maeghscap comende ende die men dairtoe presenteeren sal van der stad wegen, ten yersten male alse de voirs. capelrie vaceert, de ghifte hebben sal ende ghepresenteert worden de voirs. capelrie te hebbene en te ghebruykene, achtervolgende der vuterster begerten van Lysbetten voirs., sonder yemende anders dairaf verzien te wordene, in eeniger manieren, want het met vollen Raide ende om zekere notabele saken dairtoe dienende aldus nu ghesloten ende overdragen es. Sonder argenlist. Fol. 21.

N. NICOLAY.

---

21 Juli 1415.

Toezending eener kopij der ordonnancie van Hertog Anthonis van Brabant, d. d. 2 Juli 1415, betrekkelijk een geschil tusschen Heer Thomas van Diest en de stad Diest.

fol. 20 v°. Bi den Hertoghe van Brabant ende van Lymborch.

Lieve Geminde Vriende, Vut den versuecke dat Wy ghehadt hebben van onsen neve ende getrouwen Raide den Heere van Diest, vander stad van Diest, van U ende onsen anderen steden een eynde te maken van onser ordinancien ende onsen verclaren in onsen zegghen tusschen den Heere van Diest ende der stad van Diest begrepen, soe hebben Wy dairaf onse verclaren ende ordinancie gevut, ghelyc ghi wael sien moeght in der cedullen hier bynnen besloten, die Wy U over seinden, te dien eynde dat ghi dinhouden sien moeght ende dairaf weten moeght. God zy met U. Ghescreven in onser stad van Bruessele XXI daghe in Julio.

Anthonis etc. Allen denghenen die desen brief selen sien, nu seynde ende namails wesende, Saluut. Want in onsen seggen dat Wy onlanx geseegt hebben, tusschen onsen lieven neve ende getruwen Raide, Heren Thomaes, Heere van Diest ende van Zichen, aen deen side, ende der stad van Diest, aen dander, onder ander punten begrepen es, dat alle persone dien de stad van Diest bedevairde geset heeft of andere die vuter stad ende lande van Diest by hen vutgeseegt syn, staen ende bliven selen tonser ordinancien, ende die goide luyde derselver stad van Diest ons langhe gevolgt hebben, genedichlic biddende onse ordinancie dairaf te willen vuten ende een eynde te maken, om vreden ende alle genouchs wille, ende Wy den goiden luden gemeenlic der stad van Diest voirs. ten tide dat Wy dieselve stat onlancs leden, om zeker zaken ons dairtoe porrende, in onsen handen namen, toegeseegt ende geloeft hebben te houden by hoeren

carten, rechten, privilegien, vriheiden ende hercomen, voir oghen mede hebbende dat Wy van onsen steden van Brabant niet gebeden noch versocht en syn geweest hoer rechten yet geminret of gecrenct te wesen of van hen gehoirt hebben des enigen wille of begert te hebben gehadt, soe es onse ordinancie dese, dat die persone voirs. die op bedevairde geset syn, alsoe verre als dat gesciet is na der stad recht van Diest, dat die hoere bedevairde doen selen gelyc hen die geset syn ende dat andere persoene die hen mesgrepen hebben jeghen der stad recht, dairaf ongebetert, dat die na geleghentheit der mesdaet na derselver stad recht gehandelt werden ; voort overmids dat Wi in onsen voirscreven seggen geordineert hebben, dat Diederic Plissis eenen redeliken dach hebben sal om hem te verantwerden voir ons van tichten die Wy hem aenleggen selen, soe es onse ordinancie na inhouden ons segghens voirs., so wes hem de voirs. Dieric niet en sal connen verantwerden op die voirs. tichten, dat hy dat beteren sal tonser ordinancien, alsoe dat die stad van Diest aen hoeren rechten dairin niet gecrenc noch geminret en sy ; item, want Wy in onsen voirs. zeggen geseeght hebben, dat alle dagelycsche koeren, diewelke Scepenen ende Raide der stad van Diest voertaen ordineerden, half den Heere van Diest toebehoeren souden ende dander heelft der stad van Diest, ende Wy nu verstaen ende onderwyst syn, dat men altyt in der voirscreven stad geuseert heeft die voirs. koeren in drien te deylen, te weten deen derdendeel den Heere, dander der stad ende terde den vynderen, soe es onse ordinancie ende verclaren omdat Wy der stad van Diest toegeseeght hebben te bliven by hoeren herbrengen, gelyc als by hoeren vryheiden, privilegien, carten ende rechten als boven gescreven is, dat men die voirs. koeren noch alsoe deilen sal gelyc men dat altyt in der voirscrevender stad gecostumeert heeft. Ende want Wi onse voirs. ordinancie ende declaracie onverbrekelic, vast ende gestade willen houden ende hebben gehouden, soe hebben Wy des torconde by onser rechter wetentheit, onsen zeghel aen desen brief doen hanghen. Ghegeven in onser stad van Loven den anderen dach in der maent van Julio int jair Ons Heeren M. CCCC ende vyftyen.

---

28 Juli 1415.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan de Lynmakere, als man van Elisabeth Cols, en de gebroeders Jan en Hendrik Colle, zijne zwagers.

fol. 21 r°. Item, want langhe dedinge, twist ende gescil gehanghen heeft tusschen Jannesse den Lynmakere, Meester Gielys zone, in den name van Lysbetten Cols, zinen wive, aen deen zide, ende Janne ende Heynen Colle, gebruederen, zinen zwageren, aen dandere zide, ruerende ende toecomende omme zekere goide wille, dair hen de voirs. gebruederen rechts toe vermetende waeren ende dair zy daghelyx den voirs. Jannesse groot moysel, stoot ende letsel in daden, boven nochtan goide sceydinge ende onderwisingen van goiden Scepenenbrieven van Antwerpen die dairaf gemaect syn ende die de voirs. Jannes dicwile ende menichwerf voir Scepenen gebracht heeft omme diere rastelic met vreden te gebruykene, dwelc hem van den voirs. gebruederen niet en heeft connen gescien, soe eest dat wy Burgermeesteren ende Scepenen dairop goiden rypen raed ende advis ghehadt ende oic dairop gelet, niet meer willende den voirs. Jannesse alsoe boven redene ende besceyt gemoeyt noch gevexeert te sine, geordineert ende getermineert hebben, dat de voirs. Jannes ende syn wyf rastelic ende vredelic vordane hebben, besitten ende gebruyken zullen alle alsulken goide, ruerende ende onruerende, als der voirs. Lysbetten te huwelike gegeven waeren ende gelyc als haire Scepenenbrieve daeraf begrepen hebben ende gelyc alst haire voirmails met eenen vonnesse gewyst wert te gesciene, te weten is, in den yersten, alle alsulken recht ende gedeel als wylen Peter Colle, hair vader, ende Joffrouwe Kateline, syn wyf, hair moeder, hadden in een goet, geleghen te Wilrike, geheten Zybouts Rode, metter toebehoerten ; item, sestalf bundere lands, luttel min of meer, geleghen binnen Wilrike ende binnen Eedeghem ende die Peter Colle voirmails cochte tyeghen Adaems Cols kindere ; item, alle de lyftocht rente die zy op hair lyf sprekende heeft of namails

hebben mach; item, eenen hof geleghen in Sinte-Michielsstrate dairvore dat Jannes ende Lysbet, syn wyf, over gaven den voirs twee gebruederen haire derdendeel dat zy hadde in een huys gestaen tyeghen den hof over, gelyc alst de sceydebrief dat wel verclaert, item tderdendeel van eenen huyse metten hove, gronde gestaen in de Cammerstrate, dair Peter Colle ende syn wyf in te wonen plaghen; item, tderdendeel van alsulken renten als Peter Colle ende syn wyf hadden op Jans huys vanden Damme, geheeten *de Sterre*, gestaen in de Cammerstrate; item, tderdendeel van alle der ruerender haven, welkerhande die wesen mach, die de voirs. Peter Colle ende syn wyf achterlieten; item, alsulken land als de voirs. Lysbet voirmails cochte tyeghen Ghysbrechte den Coninc, geleghen op Sinte-Willeboerts velt ende een halster rogs erflic, dwelc wylen her Henric van Ranst, Riddere, derselver Lysbetten gaf ende maecte, gelyc als van al desen voirgenoempden goiden goede Scepenenbrieve syn, diet wel verclaren. Vordane sal Jannes ende syn wyf hebben tderdendeel vander tyenden die verpacht was tyeghen Costene van Ranst ende des sal Jannes ende syn wyf gelden ende betalen tderdendeel van alle der scult die de voirs. wylen Peter Colle ende syn wyf sculdich bleven. Ende hiermede sullen de voirs. partyen deen den anderen rastelic ende vredelic laten gebruyken haire goide, gelyc sy elken toebehoeren, zonder hierenboven deen den anderen te moeyene of te messeggene in eniger manieren; ende soe wie hierinboven deen den anderen moeyde of mesdade in worden of in werken, dat soude de stad alsoe versien ende remedieren alsser toebehoeren soude; vordane sal Jannes den voirs. gebruederen overgheven alle de brieve die hen toebehoeren ende voort, opdat mens begheert, zinen eedt doen dat hy niet meer brieve van hen onder en heeft. Dit was gedaen int jair Ons Heeren M. CCCC. ende vyftyene, XXVIII daghe in Julio.

———— ————

Juli 1415.

Ordonnantie voor het tapijtwerkersambacht.

fol. 21. Dit was gheordineert bi Heren Philipse vander Couderborch, Scoutete, ende bi Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, anno xv° in de maent van Julio ende gheconsenteert den goeden cnapen vanden tapytwerkersambachte.

Overmids dat de goede cnapen van den tapytwerkers ende van den linenweversambachte deen van den anderen ghescheiden syn ende elc een ambacht op hem selven wesen sal, soe begeren de goede cnapen van den tapytwerkersambachte alsulke cueren ende punten alse hier na volgen.

Yerst, dat haer ambacht gheregeert sal werden met eenen Deken, want harer luttel es.

Item, soe wie meester van den vors. ambachte wesen sal ende meesterie houden, dat die drie jaer lanc vore gheleert sal moeten hebben ende den ambachte gheven van incommene III oude scilde ende eene ghelte wyns, den regeerers van den ambachte ende Onser Vrouwen een pond was.

Item, meesters wittighe kindere selen gheven . . . VI grote.

Item, leercnapen selen gheven eenen halven ouden scild ende den regeerers II ghelten wyns, ende de meester sal gheven twee ghelten wyns ende de leercnapen selen III jaer leeren thalven loene.

Item, soe wie ghecalengiert worde van den regeerers van den ambachte, dat hi oncustbair werc wrachte, dat die verbueren soude, alsoe dicke alse dat bevonden worde, I ouden scilt te

bekeerne in drien, te weten es een derdendeel den Heere, item een derdendeel der stad ende tderde derdendeel den ambachte.

Item, dat men gheven sal den cnapen van werkene voir haren arbeyd ghelyc van outs ghecostumeert es, dats te wetene van den tapyte II grote, van eenen stucke tyken V 1/2 ynghelschen ; item, van spinnene van elken stucke 1/2 groten ende van kaerdene van elken stucke eenen ynghelschen, op de peyne van XII grote tsambachts behoef.

Item, wie van den voirs. ambachte des anders cnape ontsmeecte of onderhuerde, hy en ware eer van sinen meester ghescheiden, dat die verbueren soude III oude scilde te bekeerne in drien, alsoe voirs es., alsoe dicke alst gheschiede.

Ende op dese voirs. ordinancie ende cueren soe sullen de voirs. goede cnapen vanden tapytweversambachte hare voirs. neeringhe hanteren ende doen, ende selen deselve cnapen staen te scote ende te lote metter poirterien ende als poirters van der stad, toter tyt toe datter anders op gheraemt sal worden ten proffite ende orbore van der voirs. neeringen. Sonder argenlist.

---

14 Augustus 1415.

Uitspraak in een geschil tusschen Philips vander Couderborch, Schout der stad, en Gielis den Valke, van Calais.

Als van alsulken ghescille als gheweest heeft tusschen minen Heere Philips vander Couderborch, Scoutheete van Antwerpen, aen deen side, ende Gielyse den Valke, van Calais, aen dander zide, omme seekere sommen van ghelde, die de voirs. Gielys den voirs. Heren Philips heeft moeten gheven, fol. 21.

ghedroech toter sommen van hondert ende dertich gulden croenen, van tychten die hy hem opleyde ende dairomme dat de voirs. Gielys ghevanghen was, dwelke ghescil Claus van Steeland, Amman tAntwerpen op desen tyt, in den name van minen Heere de Scoutheete voirs. des bleven is in sekere persoene die de Burgermeesteren ende de Scepenen daertoe ordineren souden ende de voirs. Gielys hem des ghekeert heeft in de Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen voirs. ende wes dairaf by den Burgermeesteren ende Scepenen voirs. gheseeght, ghetermineert ende gheordineert sal worden, dat heeft de voirs. Amman in den name van den voirs. minen Heere den Schoutheete ende de voirs. Gielys voir hem selven gheloift te voldoene ende te volcomene op alsulken payne als de voirs. Burgermeesteren ende Scepenen daerop setten sullen ; alsoe dat de voirs. Burgermeesteren ende Scepenen, dairop versien met ripen raide, gheordineert hebben haire zegghen ende ordinancie inder manieren hierna verclaert, dats te wetene, dat Claus van Steland, Amman van Antwerpen voirs., den voirs. Gielyse vut sal doen reyken ende betalen in rastoir van zinen ghelde, dat hy minen Heere den Schoutheete ghegeven hadde, de somme van LXXX gulden croenen, te gheldene ende te betaelne deen heelft dairaf binnen der Bamismerct van Antwerpen naistcomende ende dander heelft dairaf te Kerssavonde of tOnser Vrouwendaghe Lichtmisse, die dairnaist volghen sal, zonder enich langhere vertrec ende die te betalen met ghereeden ghelde of te ghevene goide custbair pande, goed ghenouch synde, over de voirs. somme ghelds ende dat de voirs Gielys of syn zekere bode die pande sal moghen vercoepen oft hyse verreyct hadde ter Vierscaren als volhouden pande. Ende hieraf sal de Amman den voirs. Gielyse goide burghe setten, die hem goide Scepenenbrieve van Antwerpen dairaf bekennen ende verlyden zullen tusschen dit ende Vridach noene, nu yerst comende, ende eest dat zake dat de voirs. Gielys myn Heere den Scouthete of syn weert of de scipman die zyn vachte brachte aenspreken wille meer rechts vanden verliese van sinen vachten of vander scaden, die hem syn scipman ghedaen heeft aen de gheleyers van der Honten, daeraf blyft hy staende tsinen goiden rechte syn rechter dairaf te volghene alst hem ghelieft, ende wie

hier tyeghen dade ende dit segghen niet en hielde, dat die verboeren soude de somme van LXXX gulden croenen, half tot ons ghenedichs Heeren behoef van Brabant ende half ter stad behoef van Antwerpen, ende nochtan soe souden sy dat segghen moeten houden van weerden. Dit was ghedaen ende gheseeght in presencie by Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen voirs. int jair Ons Heeren M. CCCC ende vyftyene, XIIII daghe in Augusto.

---

3 September 1415.

« Constitutie » eener erfrent ten voordeele van Volcwyf, dochter van Jan Quintyns.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XV, opten derden dach van Septembry, soe was gheoerdineert ende ghesloten bi den Bourghmeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen dat Volcwyf, Jan Quintyns dochter, hebben soude ende behouden erflic ende eeuwelic duerende elx jaers XIIII Vranxe croenen of VII Yngelsche nobele daervore, op alle Jan Quintyns goede, ende die heffen telken Kerssavonde, daeraf dat nu dierste syn sal, nu Kerssavond naistcomende, voer alsulke II^c ende XXII Vranxe croenen als Quintyn ontfaen hadde in myndernissen van sinen hewelike goeden, die hem Gheerd van Zevenbergen, de bastaert, gheloift hadde te ghevene, met Vranken, synre dochter, die moeder was vander voers. Volcwiven. Hierover waren als ghetuyghe de persoene hierna bescreven, te weten es : fol. 11 v°.

Her Wouter vander List, Her Reynere vander Elst, Her Ghelfdolf vander Zennen, Ridderen, Claus van Wyneghem, Claus vanden Mortere, Gielys Bode, Ghysbrecht de Coninc, Claus vander Elst ende Claus Colensone, die dwoert sprac.

---

17 September 1415.

Afstand door Beatrix en Margareta van Ymmersele, nonnen in het klooster van Roosendaal, van hun deel in eene erfrent aan hunne broeders en zuster.

fol. 23. Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond ende kenlic dat wy, opten dach van heden, te weten es opten XVII^{sten} dach van Septembri int jair Ons Heeren M CCCC ende vyfthiene, zaghen ende hoerden lesen alsulken letteren alse dairaf de teneur hierna volght van woerde te woerde : Wy zuster Beatris van Halen, Abdisse int godshuys te Rosendale in desen tiden, doe te wetene allen denghenen die dese letteren sullen sien oft horen lesen, dat wy, ter beden ende verzoeke mids raide van onsen confesseur, gheorloeft ende ghewillecoert hebben, orloven ende willecoeren suster Beatrisen van Ymmersele ende suster Magrieten van Ymmersele, ghesusteren, beide nonnen int voirs. godshuys, om quite te scheldene haren broeders ende suster van alsulker ghiften alse Her Jan van Ymmersele in tiden voerleden sinen broeders ende susteren van den nabedde gegeven mochte hebben oft gegeven hadde, ende die te vertyene ende te dervene metten rechte daert behoert, soe eest dat wy suster Beatrys ende suster Magriete van Ymmersele, ghesusteren voirs., bi oirlove ende consente van onsen prelaet omme orlof dairaf te hebbene onsen voirs. broeders quite te scheldene van alsulker ghiften alse voirs. es, quite ghescouden hebben ende schelden quite Heinric van Ymmersele, Ridder, Wouteren van Ymmersele ende Agneesen van Ymmersele, ghesellinne Willems van Sompeken, onsen broeders ende suster, dats te wetene in alsulken vyfsten ghedeele als dair wy in gherecht mochten wesen in twee pond ouder groten tsiaers erflic, als de voirs. ons broeders ende suster verreyct ende vutgewonnen mogen hebben, met vonnesse ende met rechte in der stad van Antwerpen,

opt goed tYmmersele ende van allen saken die ane de voirs. II ℔ oudere grote tangieren moghen, het sy van achterstelle ofte van renten die metten voirs. achterstelle ghecocht ofte ghecregen mochten wesen tot eeuweliken dagen, ende voirt soe renuncieren wy alle gheestelike ende weerlike rechte die ons tiegen dese voirs. quytscheldinge scade soude mogen doen in eeniger manieren, alle saken ten goeden verstane, sonder eenigen argenlist. In oirconden van desen ende omme dat wy, suster Beatrys ende suster Magriete van Ymmersele voirgenoempt, willen dat dese voirs. quytscheldinge goid ende van weerden sy ende onverbroken, ghebeden onsen voirgenoempden prelaet, suster Beatrys van Halen, Abdisse voirs., dat sy dese letteren bezegelen wille met haren zegele. Ende wy, suster Beatrys, Abdisse voirs., ter beden ende verzoeke vander vors. Beatrys ende Magrieten, gesusteren, ende midsgaders den orlof ende tconsent van my ende bi den rade van onsen confessoer, soe hebbe ic dese letteren bezegelt met minen zeghele als prelaet. Ghedaen int jaer Ons Heeren doe men screef M. CCCC ende vierthiene, derthien dage in Januario.

Wy Broeder Peter, Abt sgodshuys van Sente-Bernaerds opt Scelde, van der ordenen van Cistiaux in den bisscopdomme van Camerike, wy suster Beatrys van Halen, Abdisse van den godshuyse van Roesendale vander selver ordenen inden vors. bisscopdomme ende tghemein covent vanden vors. godshuyse van Roesendale, doen te wetene allen denghenen die dese lettere sullen sien oft horen lesen, dat wy ter beden ende versoeke, aenghesien tclein proffyt dat den vors. godshuyse van Roesendale te profite comen mochte, gheoerloeft ende ghewillecoert hebben, orloven ende willecoren suster Beatrys van Ymmersele ende suster Magrieten van Ymmersele, ghesusteren beide nonnen int vors. godshuys, om quite te sceldene haren broeders ende suster van alsulker ghichten als Her Jan van Ymmersele, Ridder, harer liede broeder, in tiden voerleden sinen broeders ende susteren vanden nabedde gegeven mochte hebben ofte gegeven hadde, ende omme die te vertyene, te dervene ende wt te gane

daert behoert, metten vonnesse oft metten rechte, soe eest dat wy suster Beatrys van Ymmersele ende Suster Magriete, ghesusteren vors., bi orlove ende consente van onsen vorgenoempden prelaten ende tghemeins covens, mitgaders ons selfs versoects aen onsen voirgenoempden prelaten ende aen tgemein covent omme orlof dairaf te hebbene, gelyc als vors. es, quyte geschouden hebben ende scelden quite Heinrike van Ymmersele, Riddere, Wouteren van Ymmersele ende Agneesen van Ymmersele, geselline Willems van Sompeken, onsen broeders ende suster, dats te wetene in alsulken vyfsten gedeele als dair wy in gerecht mochten wesen in de voirgenoempde ghifte van II ℔ ouder groten tsiaers erflic, als de voirs ons broeders ende suster verreyct ende vut gewonnen mogen hebben, metten vonnisse ende metten rechte in der stad van Antwerpen, opt goed tYmmersele ende van allen anderen zaken die ane de voirs. tweę ponde oudere groten tangieren mogen, het sy van achterstelle ofte van renten die metten voirs. achterstelle gecocht ofte gecregen mochten wesen tot eeuweliken dagen ; voird soe renuncieren wy alle gheestelike ende werlike rechte die ons tiegen de voirgenoempde quitsceldinge scade soude mogen doen in eeniger manieren, alle saken ten goeden verstane, sonder eenich argenlist. In oirconden van desen ende omdat wy, suster Beatrys ende suster Magriete van Ymmersele voirgenoempt, willen dat dese voirgenoempde quytsceldinge goed ende van weerden sy ende onverbroken, versocht ende ghebeden onsen voirgenoempden prelaet ende den ghemeynen convente vanden voirs. godshuyse van Rosendale, dat sy dese letteren ter kennessen op ons bezegelen willen. Ende wy broeder Peter, Abdt visenterere vanden voirs. godshuyse op desen tyt, wy suster Beatris van Halen, Abdisse op desen tyt, ende tgemeyn covent vanden voirs. godshuyse van Rosendale, ter beden ende verzoeke vander voirs. suster Beatris ende suster Magrieten van Ymmersele, hebben dese letteren bezegelt, elc met sinen zegele ende elc bisonder in ghetuyghenissen der waerheyt. Gedaen int jaer Ons Heeren doe men screef M. CCCC ende vierthiene, derthien dage in Januario.

---

20 September 1415.

Overgaaf door den Heer van Lilloo aan den Schout der stad der goederen van Willem de Visschere.

Int jair Ons Heeren M. CCCC. ende XV, XX dage in Septembry gaf de Heere van Lilloe den Scouthete van Antwerpen, Her Philips vander Couderborch, ter beden van denselven Scouthete, alle alsulken lant als Willem de Visschere bynnen Lilloe liggende mochte hebben. Presentibus Her Wouter vander List, Riddere, Jan vanden Werve, etc. fol. 22 v°.

October 1415.

Dits de gheschienisse van Janne van Ysendike, deken, ende van Henrike van Heffene, ouderman van den gulden van den wollewerke in der stad van Lyere, ghelyc de Scepenen van Lyere dat hier overbrachten ende datter hier meer toe gheschiet es. fol. 242.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende vyfthiene, in de Lierssche jaermerct, soe gheviel dat een byvangsman van Lyere, gheheten Heyn Gastmans, te Lyere laken van buten te coepe, dat daer noch in den byvange niet ghemaict en was, brachte ende stont mede ter snede ter stede daer de lakene van buten plegen te stane. Daer quamen de guldenknapen van Lyere ende calengierden den vors. byvangsman ende namen hem tvors. laken, mids dat der gulden recht in heeft, dat negheen poirtere noch byvangsman van Liere snede houden daer en mach van lakenen van buyten, op zekere paynen dier op staen. Ende want de vors. byvangsman van den core niet en wiste, soe hadde hi gheerne sachtelic

metter gulden daeraf ghecompeseert, dwelc hem niet gheschien en mochte ende en conste zin laken niet weder ghecrigen. Dit thoende de vors. byvangsman den Scepenen ende gheswoerne van Lyere ende hoe hi niet langhe byvangsman gheweest en hadde ende oec cuene ware ane den Heilegen te houdene, dat hi van den core niet en wiste. Op dwelke, aengesien dat tstuc onnozelic gheschiet was, de vors. Scepenen ende gheswoerene daeraf metter gulden spraken, biddende dat zy den vors. aermen man van den core verdragen wilden indien dat ten Heilegen sweren wilde, dat hi van den core niet en wiste, den dekenen van der gulden te kennen gevende, hoe dat hen vutgesceyden was doen zy haren eedt deden ende dekenscap swoeren, dat zy van allen zaken die onnozelic toecomen ende gevallen mochten in der gulden, altyt zouden bi rade van Scepenen ende geswoirne van Liere ende dat die staen zouden tharen verclaerne ghelyc gecostumeert es. Daer de dekene op veranwerden dan hen dies niet en stande te doene, maer zy souden hem gerne trecht doen gheschien na inhoudt van der guldenboeke. Daer baden ende versochten alnoch zeere vriendelic de Scepenen ende gheswoirne vors. de dekenen, dat zyt om haren wille hadden willen laten varen, want syt wel sculdich waren te doene, ghemerct dat vors. es ende na den eed die zy daeraf ghedaen hadden, dwelc zy noch niet doen en wouden, maer Heinric van Heffene, die een ouderman was van der gulden, daer sprac op de Scepenen ende gheswoirne ghelyczam de woerde hierna bescreven staen, zonder ghevolch ende beraet van zinen medegesellen. Na dit ende na vele verzuecs, soe quamen de gulde bi de stad daer des Woensdaigs den yersten dach van Aprille ende hadden sprake van der vors. saken ende aldaer verzochte de stad van Lyere den vors. deken op zinen eed, doen hi deken wert, dat hi daeraf zoude doen bi rade van der stad ende dat hi daermede doen zoude alsoe hi sculdich waere te doene ende dat hi na zinen eedt niet sculdich en ware voirdere daerop te manen zonder consent ende raed van der stad, ghelyc zy hem te meer tiden gheseegt hadden. Daer seide Jan van Ysendike, de deken, dat hi niet ghesworen hadde alzulke zaken quyt te scheldene, ende dat hi meynde voert daerop te manen, ende dat hi daerom niet laten en zoude trecht

te vorderen. Ende dairtoe seide deselve deken op de Scepenen ende gheswoirne ghemeynlic: Can deen dietsch, soe can dandere walsch, ende alst also verre compt, soe weet ic oec wel te segghene ende soe verghaderen wy alle in spelsers huys. Daerna sprac Heinric van Heffene: Ghi Heren, wy willen onsen deken hieraf helpen verantwerden ende ter hant staen; wy hebben noch elc x guldenen om dat te verantwerden op ons selfs buydel, indien dat ghyt oic alsoe op uwen buydel doen wilt, het zy voer onsen ghenedigen Here van Brabant of elwaer waert zy. Oec seide hi dese ghelike woerde: Waert alsoe dat ons de deken hier niet voerdt op en maende, soe en zouden wy hem gheen vonnisse meynen te geven tusschen dit ende Sente-Jansmisse, dit en zoude tierste voirtgaenc hebben. Item, te meer stonden, soe heeft de vors. Heinric zonder ghevolch van zinen mede ghesellen op de Scepenen ende gheswoirne, ter presencien van hen, ghesproken alrehande scoffierlike woerde, alse datter yemanne zinen coeke emmer wel ghebotert moeste zyn; item, dat deghene dien dese sake aenghinge der dadinge niet weerd en waere, noch oic deghene dier vore baderf deedingden. Item seide hi teenen anderen male, dat goed breede rieme sniden ware vut andere liede leedere, ende de Scepenen ende gesworne goed doen hadden, want zy te voren wel wisten waer zy staen zouden ende dat haer raed dage beter waeren dan al dat doudermans hadden. Ende doen men hem seide dat haren montcost seere ghesmaekt waere, doen seide hi: men wist wel hoe men dat lappen of maken zoude. Boven desen dat de stad van Lyere den vors. deken dit verzocht hadde, soe ghinc hi doen alsoe schiere als hi ende doudermans van der stadhuys ghingen opter guldenhuys ende maende doudermans ende dede hen dat vonnis vutreyken ende na vutwisen der vonnissen den vors. byvangsman in de vruente doen voer den brueke. Ende overmids dat de stad van Lyere dese onredelike scoffierlike woerde onverdient ende sonder scult niet geliden en mochte, alsoe wel van eeds alse van eeren wegen, so en moeste dat den Heere thoenen, omme daer beteringe ende verrichtinge af te hebbene alsoet behoerde. Soe brachten zy dit aen haren Schoutete mids den

welken de vors. Jan van Ysendike, de deken, omdat hi zinen eede te na of teghen ghedaen zoude hebben, ende overmids der onredelikere scoffierlikere ende afdragende woerde die hi ende Heinric van Heffene opte Scepenen ende gheswoirne vors. ghesproken hadden, soe werden Jan ende Heinric vors. daeraf ghecalengiert ende in rechte
fol. 242 vo. in der stad van Liere aenghesproken, daer zy nae veele handelingen van rechte in der vors. stad van Liere metten vonnisse ghewist worden tot alzulkere correctien als de Heere ende de stad daerop ordeneren zoude na gelegenheit der zaken, ghelyc men na doude ghewonten ende usagien van der stad daer ghecostumeert hadde ende heerbracht. Dwelc vonnisse de vors. Jan ende Henric terstont hier tAntwerpen beriepen tharen hoode, meynende dat men hen hier een beter leeren zoude. Daerna onder meer woerde begeerden Jan ende Heinric vors. te verborgen, want zy hoepen dat zy noch lyf noch let verboert en hadden ende mids dat zy te correxien ghewyst waren dat lyf beschudt was, ende meynden dat zy daerom sculdich waren te verborgene ende begeerden des een vonnis van Scepenen. De Scouthet maende des, de Scepenen berieden hen daerop ende wysden voer een vonnis na haere stad recht ende na doude costumen ende usagien van der stad, dat zy niet ghezien en hadden dat yement verborgen zoude, die jegen den Here ende de stad mesdaen hadde, voer dier tyt dat hem syn correctie gheset waere ende dat hi die verborgen woude te doene.

Dewelke dingen aldus gheschiet zynde, de vors. Scepenen ende gheswoerne van Lycre quamen hier bi der stad de vors. zaken in dlanghe thoenende, ende hoe zy van haren vonnisse hier tharen hoode beroepen waren alsoe vorscreven es. Op dwelc hier bi de stad geraemt ende geordineert wart, dat men den vors. Janne ende Henrike hier in der stad gevangen bringen zoude ter Vierscharen, om haer beroep te vervolgene, dwelc alsoe ghesciede, ende quamen hier te rechte, als ten hoode, ende worden deselve Jan ende Heinric hier gewist te verborghene. Ende na vele handelingen van rechte dier hier in der stad ter Vierscharen af ghehandelt ende ghehouden waren, soe wouden de vors. Jan ende Heinric van haren vors.

mesgripe hier in correctien metten vonnisse gewyst, alsoe hierna volgt : Te weten es dat Jan van Ysendike den Heere geven zoude LX cronen, XL grote Brabants muynten over eelke vors. crone gherekent, binnen jaere, telken XVII weken een derdendeel ; item, zoude hi doen der stad van Liere een pelgrimagie tOnser Vrouwen te Bazele ende porren tusschen dit ende Sente-Bavendach naistcomen ; item, der vors. stad van Lyere doen maken anderhalve roede muers, daer hem de stad wisen zal dat zise gemaect wille hebben. Ende na dat de dach vander pelgrimagien comen es, en zal hi niet weder binnen den Mercgreefscape comen hi en hebbe brieve bracht van sier pelgrimagien ende der vors stad van Lyere verborcht van haren mure, omme van Sente-Bavendage naestcomende over I jaer daernaest volgende volmaect te zine, ende na dat hi goede brieve ghesent heeft van synre pelgrimagien, een jaer moeten bliven buten der stad ende byvange van Lyere, op zyn een hand.

Item, Heinric van Heffene zal geven den Heere XL cronen, XL grote Brabants muinten over elke crone gerekent, binnen jaers, telken XVII weken een derdendeel ; item, der stad van Lyere een pelgrimagie tSent-Jacops in Galissien ende porren tusschen dit ende Sente-Bavendach naestcomende ; item, der vors. stad van Lyere doen maken een roede muers daerse hem de stad bewisen sal te makene. Ende na dat hi de pelgrimagie gheport sal syn, soe en zal hi niet weder binnen den Mercgreefscape comen hi en hebbe brieve ghesonden van sier pelgrimagien ende der vors. stad van Lyere verborcht van haren muere ende van Sente-Bavendage naestcomende over een jaer volmaict te sine. Ende na dat hi goede brieve gesend heeft van sier pelgrimagien, een jaer moeten bliven vuter stad ende byvanghe van Lyere, op zyn een hand.

---

8 December 1415.

Zegels van Heer Aard van Ymmersele en van Jan vanden Werve verloren.

fol. 15 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XV, omtrent VIII dage in Decembri, soe werden verloren de zeghele van Her Arnde van Ymmersele ende van Janne vanden Werve.

Omstreeks 1415.

« Eedt » van eenen mederegeerder van het land van Brabant.

fol. 23 v°. Hier zwer ic, dair ic toe ghecoren ende gheordineert ben bi den drie Staten tslants van Brabant, omme dlant van Brabant met synre toehehoirten te helpen regeren metten anderen persoenen diere toe gheordineert syn of werden zelen, dat zal ic doen wel ende ghetrouwelic ten orbore, nutscape ende profyte ons ghenedichs toecomenden Heeren, Hertoge Jans van Brabant, ende tsghemeyns lants vors., altyt by rade ende goetdunkene der drie State vanden lande, ende dairin dbeste altyt voertkeeren, na mine vroetscap, na mine wetentscap, ende na mine vyf zinne ende na mine macht ; ende dat en sal ic laten omme vrientscap of omme viantscap van yemende, omme miede, omme vreese, omme gheens noet, noch omme anxst vander doet, noch omme gheenrehande zaken die my vore comen moghen, ic en sal alle dat doen, dat ic met herten ende met zynne op mine ziele ende conscientie gedoen can, ten meesten orbore, eeren ende profyte ons ghenedichs Heeren ende syns ghemeens lants vors. ende negheenrehande zaken hanteren, dan met gheliker kennessen van den ghenen die dairtoe met eede

gheordineert syn of werden zelen. Voirdane soe zwer ic dat ic nemmermeer ghifte of miede nemen en sal, noch doen nemen van minen wegen, van eenigen persoenen die in ambachte of dienste ghezet zullen werden ende dlant te rechte te houdene, ende eenenyegeliken te vonnesse ende te rechte stellen. Alsoe moete my God helpen ende syn Heyligen etc.

---

23 Januari 1415 (1416).

« Commissie van Schoutet » voor Heer Philips vander Couderborch.

Jan, bi der gracien Gods Hertoge van Lothrike, van Brabant ende van Lymborch, Marcgreve sHeylichs Rycs, alle denghenen die desen brief selen sien of horen lesen, saluyt. Wy doen te wetene dat Wy, volcomelic betruwende van der gherechticheit, wysheit ende ernsticheit ons wael gemynden Heeren Philips vander Couderborch, denselven Heren Philips hebben gheset, gemaect ende geordeneert, setten, maken ende ordineren met desen brieve onsen Scoutheit onser stad van Antwerpen ende Mercgreve van onsen lande van Ryen, alsoe langhe als ons ghenoegen zal, metten wedden, rechten, pourfiten, opcomingen ende vervallen die daertoe behoren, ende men ghewoenlic es daeraf te hebben, ende hebben hem ghemachticht ende bevolen tselve ambacht wael ende getrouwelic te houden ende te regeren, onse broeken ende forfaiten te vorderen ende op te boeren tonsen behoeve, onse recht ende heerlicheit te verwaren elker mallic recht vonnisse ende bescheit, ende voert alle andere saken te doen, die een goet ende ghetrouwe Scoutheit van Antwerpen ende Marcgreve van Rien doen mach ende sculdich es te doene, van welken ambacht te regeren alsoe vors. es ende dat hi ons oec daeraf goede wettige rekeninge doen sal tallen tiden, als hi des van onsen wegen sal werden versocht, Wy sinen eet bevelen te doen in handen fol. 28.

ons ghetruwen Heren Heinrix van Bergen, Heere van Grymbergen ende van Melyn, dien Wy bevelen den eet van hem te nemen alsoe daertoe behoert. Ontbieden daerom ende bevelen allen luden, Scepenen, Rade, Richteren, dieneren ende onderseten onser vors. stad van Antwerpen ende Mercgreefscaps ons lants van Ryen, die nu syn ende namaels wesen sullen, ende allen anderen dien dat aengaen mach, dat si den vors. Heren Philips houden voer onsen Scoutheit van Antwerpen ende Marcgreve ons lants van Rien ende hem in allen saken sinen ambacht aengaende ende dat doende onderhoerich, gheradich ende bereet syn ende hem der vors. wedden, rechten, pourfiten, opcomingen ende vervallen doen ende laten gebruyken sonder letsel ende wederseggen, want Wy willen dat hem overbrengende ierstwerven alleen van desen onsen brieve vidimus onder seghel autentike of copie daeraf inder cameren van onser rekeningen, of bi eenigen van onsen Secretarissen gheteykent, bestaet werden in synre rekeningen ende afghecort vanden ontfange syns ambachts vors., bi dengehenen die gheordeneert syn of suelen werden, die rekeninge van onsen ambachters te hoeren, denwelken Wy bevelen dat alsoe te doen niet wederstaende ennigen ordenancien, statuten of geboden daertegen wesende. Ende des torconde hebben Wy onsen seghel aen desen brief doen hangen. Gegeven in onser stad van Antwerpen, XXIII daghe in Januario in den jaer Ons Heren M. CCCC ende vyfthien, na costumen sHoefs van Cameric. Aldus ghetekent bi minen Heere den Hertoge, ter relacien der Abden van Haffligem ende van Tongerloe, Her Heinrics van Bergen tsHeren van Heverle, Raes van Graven, Reyners Moers ende Claes van Steelant.

DYNTER.

Schulderkentenis van Willem van Gavere en Albrecht van Uden aan Hendrik Berton en Jan Mildenale, en uitspraak van scheidsmannen in het hierover ontstane geschil.

25 Januari 1415 (1416).

Int jair XV, mensis Januarii die XXV, soe bekenden Willem van Gavere ende Aelbrecht van Uden, sculdich wesende Heinric Berton ende Jan Mildenale, sinen facteur, van Lonnen, de somme van II^c ende LX ℔ Yngelsche sterlinger, ghelyc alse II obligacien, deene onder den stapel van Calays ghemaect ende dandere in een papiren cedulle ghescreven, die de vors. Jan Mildenale te hemwaert heeft clairlikere wtwisen ende begripen. Dewelke somme vors. zy gheloeft hebben te betalen den vors. Henrike of Janne, of den bringere harer letteren van obligatien vors., te weten C ende LX ℔ den XXII^sten dach in de Vastene nu naistcomende, ende die te leveren in der stad van Lonnen met wisselbrieven, alsoe daertoe behoert, ende waert dat Jan Mildenale tvors. gheld liever hadde tontfane tAntwerpen of te Brugge, soe zelen Willem ende Aelbrecht dat moeten doen, maer soe souden zy ghestaen met VII scellingen Vlemsche grote over elken nobel te ghevene. Ende dandere C ℔ salen zy betalen in de Sinxenmarct tAntwerpen, in der manieren alse vanden anderen paymente vorscreven. Maer des es vorwaerde, want zy ghescil onderlinge ghehadt van beteringen van XIIII zacke wollen dair Willem ende Aelbrecht af begeren verricht te zine ende beteringe te hebbene, dat zy hen des verwillecoert hebben in IIII goede coeplude, II coeplude van elker zide, te weten is in Johan Bryan ende Henric Peto, van Henric Bertons ende Jan Mildenaele wegen, dair Jan Mildenale vore borge was, ende in Heinric Frouwyc ende in Ritsard Vere van Willeme ende van Aelbrecht wegen. Ende soe wes die vors. IIII goede lude dairaf zeggen zelen, dat zelen zy in beiden ziden moeten houden sonder achtergaen, ende waert dat ghebrec ware in eenigen vanden vors. IIII zeggeren, dat zy herwaert niet over en quamen, dat men dan van fol. 29.

dier zide andere goede coeplude seggeren in die stede kiesen ende crigen soude, alsoe dat tvors. zeggen ende ghescil binnen der Sinxenmerct ghewydt, ghesleten ende ghetermineert sal worden sonder langer vertrec. Hierover hebben over gheweest alse dedinghe lude, Willem Annable ende Jehan Lane. Vordane soe hebben beide de partien gheloeft dat zy hierenboven deen den anderen niet voerdere moeyen, noch recht op anderen soeken en zelen, in gheenre voegen, ende hebben haer hande dairop opghehaven alse goede lude. Hierover waren ende hebben gheweest Claus vanden Werve ende Claus vander Elst, Burgermeesteren vander stad etc.

N. Nicolay.

17 September 1416.

Anno xvi, xvii daghe in Septembry, soe quamen voir Scepenen ende Amman van Antwerpen, Heinric Froewyck, Ritsaerde Veere, Willem Ledenham ende Jehan Bryan, alse zeggeren van Janne Mildenale, inden name van Heinrike Barton, sinen meester, in deen zide, ende Willem van Gavere ende Aelbrechte van Uden, in dandere zide, ende hebben haer seggen ghezeeght ende gepronuncieert van den hondert ponden Ynghelschen die Willem ende Aelbrecht den voirs. Janne sculdich waren, in deser manieren, dat de voirs. Willem ende Aelbrecht den voirs. Janne vloegs betalen selen xxiiii ℔ Yngels; item, Heinric Froewyck ende Ritsaerd Veere die sullen betalen den voirs. Janne van der voirs. sommen van Willems ende van Aelbrechts wegen lx ℔ Yngels ende Willem ende Aelbrechte dairaf ombelast houden; ende dandere xvi ℔ Yngels, soe seiden de voirs. iiii zeggeren eendrachtelic, dat die Willem ende Aelbrecht voirs. behouden selen voir de beternisse van den xiiii sacken wollen ende dairaf den voirs. Janne Mildenale noch synen meester niet gheven, ende hiermede soe syn de voirs. Willem ende Aelbrecht quite jegen Janne Mildenale ende jegen sinen meester voirs. tallen dagen.

---

1 Februari 1415 (1416).

Ordonnancie « van den porteren » en « van Scepenenbrieven ».

Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad, anno xv, prima Februarii. fol. 28.

Item dat alle deghene die tAntwerpen poerteren syn, waer dat sy gheseten syn, tAntwerpen selen moeten comen wonen met haren meester familien, na vutwysen van den coerboeke, tusschen dit ende half Meye naestcomende, of wie alsoe hier en binnen niet in en quame, dat men dien voerdane niet meer over poertere houden en soude, ende dat men hem hare exue afnemen soude. Voerdane alle eenloepen ghesellen, die poerteren syn of worden sullen, of andere daer de stad aen twivelt alsi brieve of hulpe van der stad begheren sullen, dat sy haer poerterscap sullen moeten betoenen na vutwysen van den coerboeke, eer men hen brieve of hulpe doen sal.

Item, soe wie dat voerdane van buten tAntwerpen comen sal ende goede vercoepen of becommeren met Scepenenbrieve van Antwerpen, waert dat die goede vercochte of becommerde, die zine niet en waren, of daer hi maer tochtenere aen en ware of oec niet claerlic en verlide alle den chys ende commer die vte dien goede ghinge, dat die staen soude ter correxien vanden Heere ende vander stad, na dat men bevonde dat tstuc gelegen ware.

---

10 Februari 1415 (1416) — 23 Februari 1447 (1448).

Ordonnancie « vanden fruyte ».

fol. 31. Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad, anno xv, x daghe in Februario.

Item, soe wie dat voerdane, poertere of vremde, tAntwerpen froit vercoepen wille, dat die sal moeten scriven, met goeden groten letteren, voere thuys of voere den kelnere daer syn froit in leeght, wat froyte dat es, weder nieuwe froit, of out of ghemengt, ende dat hi oec op alle syn coppelen sal moeten setten syn merc, op dat men daermede weten moghe vute wiens handen dat dat froit comt. Voerdane soe en sal gheen vremt man tAntwerpen voerdane gheen froit mogen vercoepen min dan xxv coppelen te male, of der boven, ende soe wat vremder manne, dat alsoe froit in groets vercoept, dat die sal moeten setten goeden borghe, hier binnen der stad, waert dat men tfroit anders bevonde dan hi toe geseegt hadde, dat hem de coepman diet gecocht hadde, daeraen verichten ende syn scade verhalen mochte. Ende soe wie dat alsoe froit vercochte, poertere of vremde, ende men valscheit ende bedriech daerin bevonde, ende niet en ware ghelyc als hi gheteekent ende toe geseet hadde, ende oec niet en hielde dordenancie boven gescreven, die soude verboren van elker coppelen v Royale (1), deen derdendeel den Heere, dander der stad ende tderde diet voertbrachte. Behoudelic altoes dien dat poerteren van binnen haer froit sullen mogen vercoepen met eender coppelen, met tween, met drien of alsoe luttel ende vele als heur ghelieven sal, inder manieren boven verclaert.

Anno XLVII, XXIII dage in Februario, so wert verclaert opte dordinancie vors. by den Burgermeesteren, Scepenen

(1) *Later doorgehaald en vervangen door :* xii groete ende tfroyt verboert, by alsoe dat verwonnen wordt metten rechte.

ende Raide van der stad, dat de vremde coepman sal hebben eenen merctdach te weeke omme syn froyt te vercopen met eenre coppelen, met tween oft also luttel ende vele als hem gelieven sal.

---

26 Maart 1415 (1416).

Regeling der nalatenschap van Jan Alleyn.

Wy Gielys Damaes ende Gielys Bacheleer, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat vore ons quam Jouffrouwe Lysbet sConinx, Ghysbrecht sConinx dochter, wettich wyf Claus Alleyns, cum tutore de licentia mariti predicti, bekende ende verlide want Jan Alleyn, des voirs. Claus, haers mans, vader was, voirmails zinen kinderen, te weten es Jouffrouwe Wilgiaerden, zynre dochtere, nu Jans wive vanden Werve, ende haren kinderen, ende oec Jans kinderen van Vuers, daer hy, Jan, oudervader af was, zekere percheele van lyftocht renten te haren live gecocht ende gecregen heeft, op zekere plaetsen ende steden gelyc de brieve, daeraf gemaect, wel verclaren, daer de voirs. Claus, haer man, van zinen vader voirs. niet tiegen verlyct en heeft gheweest, ende dat Jan Alleyn, des voirs. Claus, haers mans, vader, in zinen levenden live aensach dat hy den eenen van zinen kinderen ende kinder kinderen meer lyfrenten ghecocht hadde ende cochte, dan den anderen, daeromme dat hi wilde elken van zinen kinderen ghelyc ghegoedt te zine, ende mids dien bekende met Scepenenbrieven van Antwerpen dat alle lyftocht rente, op welken van zinen kinderen of kinder kinderen die ghescreven stonden, ghelyc ghedeylt souden worden na syn lyf, den eenen niet meer daeraf te heffen dan den anderen. Ende het waer es dat op Clause, haren man, minst lyftocht renten gecocht waren, ende in der sceydingen tusscen hem ende zynre zuster ende zuster kinderen, mids der meerder gheriefticheden ende minster fol. 42.

moeyten wille, gheordineert es dat deselve Claus, haer man, met penningen daerjeghen verlyct sal wesen, dewelke penningen, oft alsoe vele goedts oft renten als men omme die penningen coepen mochte, sculdich syn na allen rechte te comene ende te stane in de stad van der voirs. lyftocht renten, die hem, na zyns vaders ordinancie, sculdich hadde geweest te volghene ende aneghedeylt te worden. Daeromme dat zy, Jouffrouwe Lysbet voirs., met haren voirs. mombore, aensiende de redelicheyt ende trecht dat daertoe dient ghelyc voirs. es, ghewillecoert ende gheconsenteert heeft, willecoerde ende consenteerde dat, soe wanneer dat dezelve Claus, haer man, in der deylingen van zyns vaders goeden vander voirs. lyftocht renten verlyct ende vernueght sal syn tiegen zynre zuster ende zuster kinderen voirs., dat dan deselve Claus, haer man, metten penningen van der verlikenissen comende, coepen sal mogen erflike oft lyftocht rente of have, toter sommen toe van viere hondert Vranxe cronen eens henendragens, ende dat die rente, erve, lyftocht of have, altoes staen sal ende sculdich sal syn te stane, ghelyc oft ware zyn vaderlic ofte moederlic erve, zonder hare oft haren erfgenamen, in toecomenden tyden, eenich recht of ghedeel daerane te hebbene of te behoudene of daerjegen verlyct te wesen, in eeniger manieren, niet te meer dan deselve Jouffrouwe Lysbet oft haer nacomelingen recht of ghedeel souden ghehadt mogen hebben in de lyftocht rente die Jan Alleyn, haers mans vader, ghecocht heeft ende die de voirs. Claus, haer man, zynre zuster ende zuster kinderen af hadde mogen deylen, dewelke ghedeel wail hoegher ghedragen souden hebben, dan de voirghenoempde somme van viere hondert cronen eens henendragens, alsoe wel baerblikende es. In kennissen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen, ghegheven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende vyfthiene, XXVI dage in Meerte.

18 Mei 1416 — 22 Mei 1425.

Ordonnancie tegen « den rybauden ».

Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad, anno XVI, XVIII daghe in Meye. fol. 31.

[Vernieut anno XXV, XXII daghe Meys]. (1)

Item, dat van nu voerdane gheenderhande rybaude, rybautsteren, (2) noch wandelende ghesellen tAntwerpen, binnen der vryheit van der stad, bliven, wandelen noch verkeren en sullen, bi daghe noch bi nachte, meer dan eenen dach. Soe wie dat men alsoe bevonde meer achter straten wandelende, gaende of keerende, dat die de Scouthete ende syn knapen aenveerden zullen ende dat men proeven sal wes zy in den buyc hebben, ende waerop dat sy dus daghelix dobbelen ende ledich gaen ende dat men hen gheen verantwerden doen en sal.

Item, desghelyx van desen starken wiven ribautsteren, dat mense desghelyx handelen sal.

Ende soe wie dat dese ribaude of ribautsteren huysde ende hoofde of herberghede meer dan eenen nacht, dat die staen soude ter correxien van den Heere ende vander stad, wie dat hi ware.

---

(1) *Later bijgevoegd.*
(2) *Dit woord werd later bijgevoegd.*

26 Mei 1416.

Bevestiging van het recht van Peter Daen op eene erfrent bezet op het goed te Coudesteyne, in het Waterland gelegen.

fol. 29 v°. Anno XVI, XXVI dage in Meye, soe wart ghewyst tAntwerpen opter stadhuys, dat Peter Daen, Claus Daens sone, verhael hebben soude ende vernueght worden aen tgoet te Coudesteyne, int Waterlandt ghelegen, van alsulken vive zisteren rogs tsiaers alse hi van synre capelrien wegen, ghefondeert in Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, voir de Heilige Besnidenisse, heffende es, op tgoed van Standonc ghelegen binnen Ruymst, ende dair tvoirs. goed van Coudesteyne mede vore veronderpandt es ghelyc alse Scepenenbrieven van Antwerpen, die dairaf ghemaect syn, claerlikere inhouden ende begrepen hebben, ende dit mids dat de voirs. Peter claerlic bewyst heeft dat hem tgoet van Standonc met ouderen vorwairden ontwonnen es ende in anderen handen comen, daeromme dat hi bi ghebreke syns principaels pands voirs. sinen onderpandt, te weten es tgoed van Cousteyne voirs., heeft moeten vervolgen ende hem dairane doen richten metten rechte. Dit was gheordineert in der volder banck van Scepenen gheregistereert van woerde te woerde int jair ende ten dage voirscreven.

Mei-Juni 1416.

Zegel van Heer Reynier . . . (1) *verloren.*

fol. 28 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sesthiene, in de Sinxenenmerct, soe wert Her Reyners zegel verloren.

---

(1) vander Elst.

1 Juni 1416.

Ordonnancie betrekkelijk de lijfrenten op vreemde steden.

Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad fol. 28 v°.
ende ghesloten metten ouden Scepenen, anno xvi°, prima Junii.

Item, dat niement van nu voerdane gheen fynre syn sal noch pensie betalen van gheenen vremden steden, anders dan die openbaer wissel houden binnen der stad van Antwerpen ende dit sal beghinnen tSint-Jansmisse naistcomende, soe wes dan ende van dan voerdane verschinen sal. Ende wie hieraf de contrarie dade, alsoe dicke ende alsoe menichwerven alst bevonden ware, die soude verboren een pond oudere groten, half den Heere ende half der stad ende soude voert ter correxien staen van den Heere ende vander stad.

Ende dat alle deghene van binnen poerteren of poerterssen of inwonende, die lyfpensie coepen willen op steden van buten, haer brieve daeraf binnen Antwerpen scriven ende maken selen doen, ende die selen maken gheswoerne clerke van der stad van Antwerpen ende niemend anders ende die teekenen met haren hantteekene. Ende daeraf selen de vors. clerke hebben van elken brieve van scrivene, te wetene es van eenen brieve van xx scellingen oudere groten oft daerboven i Rynsschen guldene ; item, van eenen brieve van x scellingen oudere groten of daerbove ii scellingen grote ; item, van eenen brieve van v scellingen oudere groten of daerboven xviii groten ende dit selen gheswoerne clerke ghelyc deylen, ende van elken brieven van den steden sal men nemen de beste menute die men sal connen vinden, daer de goede liede die lyfpensie copen selen, best mede bewaert selen syn.

---

4 Juni 1416.

Oorvrede gezworen door Jacop vanden Oerde aan den Abt van Sint-Bernaard.

fol. 32 Anno XVI, mensis Junii die quarta, quam Jacop vanden Oerde opter stadhuys tAntwerpen, bekennende, in de presencien vanden Amman, als in den name vanden Heere ende van den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad, alse van alsulken woerden alse hem de Abt van Sente-Bernaerds becroent dat hi over hem gezeeght soude hebben, het ware binnen lants of buten lands, in den sticht van Utrecht of eldere, dat de voirs. myn Here de Abt een valsch verradere of bedriegere syn soude, of dier confuseliker woerde ghelike, dat hi wetenscap syns sins die woerde niet gheseeght en heeft, ende waert dat hi eenige afdragende woerde gheseeght hadde van minen Here den Abdt voirs., dat hi dat ghedaen mocht hebben vut onwetentheden oft vut hitten, niet dat hi minen Here den Abdt voirs. niet over en wiste te seggene of niet over geweten en heeft te zeggene, dan van eenen goeden, eerbaren, reckeliken ende werdigen prelaet, ende prelaet, ende gheloifde voert nemmermeer afdragende woerde van hem te zeggene, op de correctie van den Here ende van der stad, ende badde den Heren van der Wet voirs. kennesse op hem te dragene.

Item, wairt de voirs. Jacop dreyghelike woerde nu onlanx leden tot minen Here den Abdt waert gesproken heeft, ghelyc dat bi goeder waerheden beproeft es, dairomme dat hi, na ons genedichs Heren heerlicheyt ende na der stad recht van Antwerpen, geordineert was minen Here voirs. syn lyf te verzekerne ende te verborgene, oft dairvore in hachten te gane ende dairin te blivene toter tyt dat hi dat volcomelic voldaen hadde na der stad recht, ende myn Here de Abdt vut beden van goeden lieden van der Wet ende vut beden van vele goeder, eerbarer, edelre luden, die hem dairvore gebeden hebben, hem heeft laten genoegen met alsulker verzekertheden, alse hierna volght :

Soe is deselve Jacop comen, opten dach van heden, vore den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen ende heeft ane den Heiligen ghehouden ende gesworen opembairlic dat hi nemmermeer, te gheenen dagen, minen Here den Abdt voirs., noch niemende van sinen dieneren of vrienden, om negheenrande zaken of ocsuyns wille die hi hem of sinen dieneren betiende of opleggende mocht syn, van allen vorledenen tiden toten dage toe van heden nemmermeer wanconst, opsprake, veede, arch, noch hinder doen en sal in live noch in goede, heymelic noch opembair, bi hem selven noch bi niemende van sinen wegen in gheenre manieren, ende soenbrake ende vredebrake. Behoudelic hebben zy elc tot anderen yet te seggene, dat sy dat met vonnis ende met rechte elc op anderen vervolgen zelen, of bi goeden minlicheden bi ghemeynen vrienden sliten. Sonder argenlist.

---

9 Juni 1416.

Ordonnancie inhoudende regeling voor het dragen van wapens en het herbergen van vreemdelingen.

Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad anno XVI^to^, IX dage in Junio. fol. 13.

Dat van nu voirdane negheenrande vremde liede binnen der stad van Antwerpen gheen pansiere noch gheenrande wapene en zelen mogen dragen, op de peyne van II royalen ende de wapene te verbuerne, half den Heere ende half der stad, vutgenomen [ons ghenedichs Heren ende Vrouwen van Brabant huysgesinde ende myns Heren van Burgognen ende der vors. Heren ende Vrouwen officiers] (1) dat deghene die van buten incomen te watere of te lande of vut trecken, hare wapene zelen dragen mogen tharere herbergen zonder

(1) *De woorden tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*

verbueren ende weder vut. Behoudelic dat men alle redelike messe ende behoudelic dat de poirteren van binnen [ende inwonende] (1) haer pensiere zelen mogen dragen, ende behoudelic soe wie sinen eed daeraf doen dat hi vanden ghebode niet en wiste, dat hi vanden broecke ongehouden zal zyn. Ende dit zal elc weerd zinen gasten condegen opten selven kuere. [Ende waert dat hier eenige donkerheit of ghescil in viele, dat dat altoes staen soude ten verclaerne van den Heere ende van der stad.] (1)

[Item, dat nyement vremde liede in syn huys en ontfa ghewapent, met hoepen, of die vute der stad geseyt syn ende dat niet te kennen en gave, die soude verboren XX royale.] (1)

---

11 Juni 1416.

Oorvrede gezworen door Jan vander Zennen aan den Abt van Sint-Michiels.

fol. 15 vo. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XVI, XI dage in Junio, soe gheloifde Jan vander Zennen, Jans sone vander Zennen, warantmeester van Brabant, ende zwoer daertoe aen den Heyligen, dat hi, noch niemen van sinen weghen, minen Here den Abdt van Sinte-Michiels, noch sinen dieneren noch goeden buyten of bynnen, van nu voerdane mesdoen en sal noch doen mesdoen in liven oft in goeden, in gheenre manieren. Presentibus Ammanno Burgimagistris, R. Elst, Zenne, Militibus, Drake, Wyneghem, Damaes, Elselaer, Houte, Mickaert, Coninc.

---

(1) *Later bijgevoegd.*

Juni 1416.

Vonnis betrekkelijk de betaling van achterstallige renten verschuldigd aan « tGodshuys van den Roden Cloestere. »

tGodshuys vanden Roden cloestere in . . . en (1) heeft fol. 34.
XI veertelen rogs op zekere goede, gelegen te Massenhove, gheheeten *Plucaf* ende oec op IIII buyndere beemde, ghelegen tOelegheem in de Colct ende op 1/2 buynder lands opten Calvenberch, ghelyc dat die brieve wail verclaren, van welken goeden tvoirs. godshuys III jaer lanc tachter ende verlet was, want de goede van Plucaf, dair tvoirs. godshuys af plach betaelt te sine ende die den voirs. commer alleene droegen, waren bliven staende voir den chys, ende tvoirs. godshuys sinen brieven ghetoent voir den Amman ende Scepenen, gevonnist dede incomen alle dieghene die bemde in die Colcte houdende waren, om betaelt te sine van sinen achterstelle voirs. Maer sy woudens hem weeren ende niet betalen, want sy te heer toe niet betaelt en hadden, alsoe dat bi talen ende bi wedertalen ende bi betoene van ouden brieven des godshuys voirs., ghewyst was van Scepenen voer een vonnisse, int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XVI, in Junio, alsoe hierna gescreven staet :

In den jaire ende maent voirs. was ghewyst voir een vonnisse, dat men die goede van Plucaf, met drie Sondaeghscen geboden, in die kerke ghebieden sal te cope oft terve te gevene, ende dat ghedaen, wes dan den voirs. godshuyse daeraen ghebrect ende de voirs. goede van Plucaf min ghelden, dat selen alle dieghene ghemeynlic voldoen die de Colcten houdende syn, tot dier tyt toe dat sy die IIII buyndere beemds, die principael medepandt syn in de Colcten, bewyst hebben, ende niet eer ontlast wesen.

N. NICOLAY.

---

(1) *Dit woord gedeeltelijk verdwenen* : Zonien ?

2 Juli 1416.

Beslissing aangaande de vereffening van het sterfhuis van Jan de Meyere.

fol. 83. Anno xvi°, mensis Julii die 2a, wart ghescheiden bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad, in der volder banck, dat Lysbet Dansaerts, Jans Meyers wyf was, des scipmans, inbringen soude int sterfhuis van haren man, dair zy lange jare af gheseten hadde ende niet ghesceyden en waren metten rechte, alle haer goede, waer die ghelegen zyn, ende deylen dairmede in alden goeden die achter Jan den Meyere bleven zyn, alsoe zy sculdich is te deylen nader stad rechte, bi alsoe dat zy den erfgenamen of testamentuers van Jan den Meyer vors. borge setten sal, goed gherecht ende wettich ghedeel te doene, alsoet nader stad recht behoeren sal. Ende dat desghelyx de testamentuers of de erfgenamen, welc harer de deylinge aneverden zullen, zeker setten sullen der wedewen te deylen na tsterfhuis recht ende te ghelden dat men sculdich is te deylen ende te gheldene metten rechte. Ende is clairlic te verstane dat men de goede in allen ziden versamenen sal, waer die ghelegen zyn, ende die dan deylen na der stad recht, alsoe men se sculdich sal zyn te deylene. Sonder argelist, etc.

Vordane was gheseeght, waert dat Zeger Claus, van syns wyfs wegen, alse erfgename, de goede achter Jan den Meyer bleven, deylen wilde, dat hi gheloven soude ende gheloefde op hem ende op tsine, testament volcomelic te volvuerne ende te voldoene, na wtwysen des testaments of goeden zeker te zettene, ende ten eynde van den jare dairaf den testamentuers goede bewisenisse te doene, dat testament al ende wel voldaen is, etc.

———

9 Juli 1416.

Vonnis over eenen twist tusschen den Abt van Sint-Michiels en Jacop van den Hove.

Anno XVI°, IX dage Julii, soe wart overdragen, verclaert ende vutgegeven bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide in volder banck zittende opter stadhuys, mids clachten ende aenbrengene myns Heren des Abds van Sente-Michiels ende syns convents, van vercortingen die hem gheschiet waren in haren wilderten ende vruenten, gelegen binnen der prochien van Beerse, van Merxplas ende dairomtrent, die hen voirmails van ouden tiden zaligher ghedachten Hertogen Jans van Brabant verleent ende gegeven syn, ghelyc dat de originale brieve, dair de copien onder zeghel auctentyc wail af geinstreert es, claerlikere begrepen hebben, ende zunderlinge van eenen Jacoppe vanden Hove, poirtere tAntwerpen, die hem voirgangere in den voirs. exesse gemaect heeft, dairaf, na vele aenspraken ende verantwerden, de dingen te gronde wail bezocht, deselve Jacop hem vellich gegeven heeft, bekennende hem mesgrepen ende mesdaen hebbende, verzuekende vut dien gracie etc. Dair de goede liede van der Wet, mids dat tharer beden myn Here de Abdt van sinen ende van syns convents wegen der stad gheloifde ende dairin bleef van den restore van der voirs. vercortingen, ende de voirs. Jacop oec bad der stad dat zy des ane nemen wilde, dat de voirs. Jacop gheloven soude ende gheloifde, voir hem ende voir syn nacomelinge, minen Heere den Abdt, noch sinen godshuyse voirs., noch haren nacomelingen in haren voirs. vruenten oft wilderden nemmermeer te negheenen dagen te scadeghene, te hinderne noch achterdeel te bewisene, in gheenre manieren, by hem noch by anderen van sinen wegen, ende wair hi yement vanden contrarien wiste of vername, dat hi dat te kennen gheven soude etc. Ende van sinen mesgripe alsoe voirs. es, soe sal deselve Jacop, ter eeren Gods ende van minen Here den Abdt ende van sinen godshuyse voirs., te alsulken dage alse sy hem kundigen fol. 33.

sullen, comen in de prochiekerke van Beerse ende hebben in syn hand eene wassen keersse, die hi selve becostingen sal, II ℔ wegende, ende dragen die metter processien omtrent de kerke, opembairlic, ende terstondt dan gaen vore dbeelde van Onser Vrouwen in derselver kerken, ende de voirs. keersse, nederknyelende, in teeken van oetmoedicheden, offeren voir dbeelde voirs., dair deselve keersse vut sal bliven bernende totten eynde, in der vormen van beternissen van des voirs. es. Desghelyx sal deselve Jacop doen in der kerken van Merxplas, ten ontbiedende als boven, ende in der maten dat van der kerken van Beerse, als voirs. es. Alle fraude ende argenlist vutgesteken.

Juli 1416.

Bevel tot betaling van achterstallige renten verschuldigd aan Jan van Coudelaer, pastoor te Reeth.

fol. 50. Anno XVI, in de maent van Julio, soe wardt ghetermineert bi Burgermeesteren ende Scepenen in volre banck, mids claren onderwise dat Her Jan van Coudelaer, priester, prochiaen tot Reet, bethoende ende claerlic bi brachte, dat Jan van Berkelaer, Ghys Marbels ende andere, die ghebruyken sekere goede ende pande, dair de voirs. prochiaen jaerliken chys ende rente op heft ende sculdich es op te heffene, denselven Heren Janne gheldinghe doen souden van sinen verletten, chyse ende renten, die hi tachter stondt van omtrent VII jaren, ende dat sy hem voirdane jaerlix betalen souden na vutwisen zynre fondacien ende bezegelden brieven, die hi dairaf heeft.

---

12 Augustus 1416.

Aanstelling van scheidsmannen in een geschil tusschen Heer Bertelmeeus, priester, met zijne consoorten, en den Abt van Sint-Bernaards.

Anno XVI, XII dage Augusti, soe quamen opter stadhuys tAntwerpen, in volder banck van Scepenen, Her Bertelmeeus, priester, Rentmeester tsHeren van Berghen opten Zoem, Jan Janszone van Overesselt, Jan Lauwenzone ende haer medepartie, ende droeghen op ende vertegen tot myns Heren van Sente-Bernaerds, die dair jegenwerdich was ende tot zyns godshuys behoef, alsulken recht ende neminghe van goede, als zy voirtyts terve genomen hadden tiegen minen Here den Abdt voirs. ende syn godshuys, ghelegen tusschen den ouden Bosch ende den nieuwen Bosch ende Winters heyninghen, bekennende dat zy gheen recht meer dairane en behielden. Voirdane, van alsulken ghescille als zy onderlinge dairaf ghehadt hadden, soe hebben zy hen ghekeert ende ghesubmitteert ter ordinancien van minen Here den Abdt ende van sinen convente ende van tween goeden mannen, die myn Here dairtoe nemen soude, dewelke hi opten voet staende dairtoe koes, te weten es Quintine Clarenzone ende Janne Stevens, omme zamentlic dairop te ordineerne ende haer seggen te seggene, alsoet na inhoudt der vorwairden behoeren soude, ende dat te utene tusschen dit ende Sente-Bavendage naistcomende. Ende dat seggen gheloifden de voirs. partien van weerden te houdene, ghelyc oft metten vonnisse gewyst ware. Sonder argenlist. fol. 34.

N. NICOLAY.

---

14 Augustus 1416.

Regeling der nalatenschap van Jan Zwertogen.

fol. 34. Anno XVI°, XIIII dage in Oeghste, soe wart verclaert bi den Burgermeesteren ende Scepenen in volder banck, dat de persone die gherecht oeyr ende erfgenamen waren van Janne Zwertogen, den vleeschouwere wilen, opten tyt deen deselve Jan van live ter doet quam, oft haer nacomelingen, deylen selen alle de onruerende ende erflike goede die Jan Zwertoge achter hem liet ende van zier doet verstorven syn, alsoe schiere alse Magriete, desselfs Jan Zwertoegs moeder, dier hi haer tocht ende bilevinge dairane gemaect heeft, van live ter doet sal comen wesen. Ende al waert dat eenich van dien erfgenamen storven eer Magriete, de moeder, soe souden dier erfgenamen nacomelingen in dier stede deylen, in de voirs. goede, na Magrieten lyf, der moeder voirs.

---

21 Augustus 1416.

Verordening op het storten van vuilnis en regeling der ontucht.

fol. 10 v°. Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad, anno XVI^{to}, XXI dage Augusti.

Item, dat men voirdane gheenrande vuylnisse dragen en sal, noch doen dragen, opte nieuwe plaetse bi de Predikeren, noch in de Predikerenstrate, neffens Jan Baceleers, noch ane de Vischmerct, op tcleyne dammeken datter buten tpoirtken van nieus ghemaect es, noch vanden werve, noch opte brugghen, noch royen vander stad, opten groeten kore van der stad.

Item, dat gheene vroukene van stade eldere zitten en zullen beneden tFleeschuys noch omtrent den Predikeren dan binnen der plaetsen vanden Guldenenberghe, ende dat men in de II stoven beneden tFleeschuys gheene vrouwen van stade houden en zal, noch nyemend anders huyse daertoe verhueren, heymelic noch openbaer, anders dan die de goede liede dienen omme haren loen, opte peyne van II oude scilden, deen den Heere ende dander der stad. Ende wie men eldere bevonde zittende of goede liede na hem treckende, die zoude verbueren haer overste cleet ende II oude scilde, deen helft den Heere ende dandere der stad.

---

31 Augustus 1416.

Ordonnancie betrekkelijk het aankoopen van eetwaren en het ruimen der wegenis.

Gheordineert bi den Heere ende bi der stad, anno XVI^{to}, ultima Augusti. fol. 9 v°.

Item, dat nyement vordane, poirtere noch inwonende vander stad van Antwerpen, gheenrande wyn, bier, noch vleesch, noch broet halen en zal noch doen halen, heymelic noch openbaer, vuten vryheden vander stad op doude broeke die daerop staet.

Item, dat alle dieghene die hout liggende hebben buten tusschen den Vischmercttorre ende den werf, ruymen zelen ende wech doen tusschen dit ende Woensdach avont naistcomende ende dies ghelyx zelen zy oec wech doen ende leggen ter stede daert behoert, binnen den vors. tide, de zerke die liggen opten werf, opten selven kore.

Item, dat eenyegelyc binnen den binnensten poerten zyn handhoot ruymen zal ende de straten voere haer dore scoen maken tusschen dit ende Zondach naistcomende, opde peyne van I royale.

Item, dat alle diegheene die tienvouthout staende hebben tusschen den Vischmercttorre ende den werf, dat zy dat alsoe na der borchmuer zullen setten, als dat de pleyten ende scepe binnen mercten ende buten mercten daer lossen ende laden mogen ende dat de coepman gheen letsel noch scade daerbi en lide ende dat men daer tgoed met wagenen af ende aen voeren moghe.

---

7 September 1416.

Regeling der livreidracht.

Gheordineert bi den Heere ende by der stad, anno XVI°, VII dage Septembris.

fol. 13 v°. Item, dat nyement vordane, wie dat hi zy, edel noch onedel, groet of cleyne, poortere of vremde gheenrehande cleedingen gheven [noch nemen] (1) en sal, [die binnen den Marcgreefscape geseten of woenachtich is] (1) kerels, rocke noch caproene, het en zy dat hi dar zweren aen den Heyligen, dat hi syn huysghesinde zy ende in zinen aete ende dranke zy [daghelix] (1), vutghenomen [den cleedingen] (1) ons ghenedichs Heeren van Brabant, [van Holland, van Bourgognen, van Luydeke ende wtgenomen prelate, baenruetsen, baenruetsvrouwen, steden ende scutters.] (1) Soe wie dat de contrarie dairaf dade, dat die verboeren soude [I ℔] (2) oudere grote, half den Heere ende half der stad. [Ende dat alle deghene die nu ter tyt yemens cleedere dragen, dat die haer teeken van dier cleedingen af zullen moeten doen tusschen dit ende duytgaen van der merct, opten selven koere ende hierin en sal men nyemende verdraghen.] (1)

---

(1) *De woorden en zinnen tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*
(2) *Doorgehaald en vervangen door* XX scellinge.

9 October 1416.

Overgeving door Laurette vander Straeten, vrouw van Jan Deghens, van hare goederen, als onderpand, aan Jan de Lynmakere.

Anno XVI, IX dage in Octobry, soe sette Laurette vander Straeten, Jan Deghens wyf, Jannesse den Lynmakere, Peters filio, in handen alle hare goede ende sculde, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerhande datse wesen mogen, die zy hadde ende bezittende was, vore ghebrec van II ℔ grote tsjaers die zy Lauretten, haerre dochter, Jannes wive vors., sculdich es te coepene te live, prout littera scabinalis. Present Her Gheldolf vander Zennen ende Claus van Wynegem, als Scepenen. fol. 34

---

15 November 1416.

Genade geschonken door Keizer Sigismondus aan Jan Heysterman die, wegens moord, uit Brabant was gebannen.

Sigismundus, Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, fol. 47.
Hungarie, Dalmatie, Croatie, etc. Rex, notum facimus tenore presentium universis, quod providus Johannes Heysterman, de Loyvem de Brabantia, personaliter ad nostram veniendo presentiam conquerens quomodo ipse honore suo causa homicidii per ipsum comissi, de ducatu Brabantie per justiciarios ibidem bannitus et sententialiter condempnatus fuisset, nichilominus tamen idem Johannes, exponens, parti adverse satisfecisset, supplicans sibi de remedio oportuno a nostra maiestate superinde provideri, et quia de innata nobis

clementia rigorem justicie lenitate misericordie temperantes eidem Johanni in quantum huiusmodi bannum condempnatio sive sententia nostram et Sacri Imperii ac reipublice concernit offensam judicium et auctoritatem quoquomodo vel contingit gratiam faciendo animo deliberato, non per errorem aut improvide, sed ex certa nostra scientia et de romane regie potestatis plenitudine, eundem Johannem, si juxta consuetudinem patrie lesis et offensam passis satisfecit, vel satisfaciet reconciliando ab universis et singulis culpis contumatia et a quibuslibet penis exinde secutis et connexis, quas propterea incurrisse dinoscitur propitius expiantes absolvimus, illasque sibi duximus indulgendas et indulgemus graciose per presentes, nec alicui volumus propterea pene vel infamie subjacere, ymo ipsum ad pristinum statum, famam et honorem personalem et realem prorsus reintegramus, quacumque condempnatione et banno predicto in contrarium facientibus minime obstantibus. Idcirco omnibus et singulis judicibus, Scultetis, Scabinis dicti ducatus Brabantie ac aliis quibuslibet nostri et imperii sacri subditis et fidelibus dilectis districte precipiendo mandamus, quatenus predictum Johannem contra formam huiusmodi gratie nostre et indulti in persona aut rebus seu familia impedire, agravare aut aliquatenus perturbare presumatis sub nostra et imperii sacri indignatione gravissima. Presentium sub nostri regalis sigilli appensione testimonio litterarum, datum Novimagii diocesis Coloniensis, anno Domini millesimo quadringentesimo sexto decimo, quinta decima die Novembris, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. XXX^{mo}, Romanorum vero septimo.

Ad mandatum Domini Regis, Johannes prepositus de Strigonio, vicecancellarius.

PALUDE.

---

18 November 1416.

Genade geschonken door Keizer Sigismondus aan Adriaan Kempenzone die, ter bede der stad Steenbergen, bij verstek gebannen was.

Sigismundus, Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, fol. 39. ac Hungarie, Dalmatie, Croatie, etc. Rex, notum facimus tenore presentium quibus expedit universis, quod providus Adrianus, filius Nicolai Keemppoins, de Creke, personaliter ad nostre majestatis veniendo presentiam conquerens, quoniam ipse honore suo propter suam absentiam de Antwerpia tamquam contumax et sentencialiter condempnatus, banitus et divisus fuisset ad instantiam communitatis opidi Staynberg, adversariorum suorum, et nichilominus idem Adrianus, exponens, parti adverse satisfecisset, supplicans sibi de remedio oportuno a nostra maiestate superinde provideri, et quia de innata nobis benignitatis regie clemencia rigorem justicie lenitate misericordie temperantes, eidem Adriano in quantum huiusmodi bannum imperiale, condempnatio seu sententia nostram et sacri imperii ac rei publice concernit offensam judicium et auctoritatem quoquomodo vel contingit gratiam faciendo, si juxta consuetudinem patrie lesis et offensam passis, ut asserit, satisfecit vel satisfaciet, reconciliando animo deliberato, non per errorem aut improvide, sed ex certa nostra sciencia et de romane regie potestatis plenitudine, eumdem Adrianum ab universis et singulis culpis et contumatia, ac quibuslibet penis exinde secutis et connexis, quas propterea incurrisse dinoscitur propicius expiantes, absolvimus, illasque sibi duximus indulgendas et indulgemus graciose per presentes, nec alicui volumus propterea pene vel infamie subjacere ymo ipsum Adrianum ad pristinum statum, famam et honorem personalem et realem prorsus reintegramus, quacumque sententia, condempnatione, banno et divisione predictis in contrarium facientibus minime obstantibus in premissis. Idcirco vobis omnibus et singulis Scultetis et Scabinis eiusdem loci Antwerpiensis ac aliis

quibuslibet nostri et sacri imperii fidelibus subditis districte precipiende, mandamus quatenus predictum Adrianum contra formam huiusmodi gratie nostre et indulti nullatenus in persona aut rebus seu familia impedire, aggravare aut aliquatenus perturbare audeatis gratie nostre subtentum; presentium sub nostri regalis sigilli appensionem testimonio litterarum, datum Novimagii Coloniensis diocesis, anno Domini millesimo quadringentesimo sexto decimo, die decimo octavo mensis Novembris, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. tricesimo, Romanorum electionis septimo, coronationis vero tertio.

20 Augustus 1417.

Kwijtbrief der stad Steenbergen aan Adriaan Kempenzone.

Scoutaten, Scepenen ende Borghermeesters der stad van Steenbergen maken cond allen luden die desen brief sullen sien of horen lesen, dat Adriaen Claeys Kempenzone ons al wel voldaen ende betaelt heeft van allen costen, lasten ende scaden, die hi ons ofte eengeen van onsen medepoirteren ghedaen mochte hebben, toten dage toe van heden, van welken costen, lasten ende schaden, wy, Scoutaten, Scepenen ende Borgermeesteren vors. quite gheschouden hebben ende quite scelden Adriane Claeys Kempensone vors. vander stad wegen van Steenbergen vors. ende van allen onsen medepoirteren wegen, alsoe verre alst in ons is. In kennissen der waerheit, soe hebben wy, Scoutaten, Scepenen ende Borghermeesteren vors. der stad zeghel van Steenbergen ad causas aen desen brief open ghehangen, int jaer Ons Heren XIIII^c jaren ende seventien jaren, opten XX^sten dach in Augusto.

24 November 1416.

Regeling der nalatenschap van Lodewijk van Ranst.

Anno XVI°, mensis Novembris, die XXIIII, soe wart gheordineert, overdragen ende ghesloten bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Clercken van der stad, dat de erfgenamen Lodewyx van Ranst wilen, voir alsulke III ℔ Vlemscher grote tsiaers erflikere renten, alse sy sculdich syn te bewisene Janne van Cothen, haren neve, ghelyc dat Scepenenbrieven van Antwerpen, die van dier erflikere renten ghemaect syn, nairdere verclaren, bewisen selen ende sculdich selen syn te bewisene III ℔ grote tsjaers erflikere renten, alsulker munten alse opten dach van heden in borsen gaet; behoudelic, van alsulken verschenender renten, alse voir den dach van heden verschenen es, dat sy dairaf ghestaen sullen met alsulker betalingen alse dordinancie van der stad begrepen heeft. fol. 32.

December 1416.

Toewijzing aan het Kerkfabriek van O. L. V. eener erfrent op goederen te Putte.

Alse van alsulcker eenre Vranxe crone tsiaers erflikere renten, alse voirmails ghecocht ende ghecregen es jeghen eenen Willeme Pec, natuerlic sone Heren Heinrix Pec, priesters, op zeker huys, hof ende land, ghelegen te Putte, ghelyc alse twee Scepenenbrieven van Antwerpen, die dairaf gemaect syn, clairlikere inhouden ende begripen, soe es opten dach van heden, bi goeder ende clarer onderwisingen, met goeder deliberacien vore dairop ghehadt, bevonden dat dieselve erflike rente toebehoirt ende vry goed es der fabriken van Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen, mids der fol. 36.

sepulturen ende anders dat dairaen cleeft, van Lysbetten, Godevaerts Roden wettich wyf wilen, dair Jan Beelaert vader af was, die in Onser-Vrouwenkerke begraven es, alsoe dat bi Burgermeesteren ende Scepenen, nietjegenstaende datter de voirs. fabrike negheene brieve af en heeft, hoe zy dairane comen es, vutgegeven ende verclaert es dat deselve fabrike in de voirs. erflike rente ghevesticht es ende bliven sal, mids den redenen voirs., tallen dagen. Dit was ghedaen int jair Ons Heeren M. CCCC. ende sesthiene, in de maent van Decembry.

N. NICOLAY.

1416.

fol. 29 v°. Tvonnisse van Janne van Bercheem ende van Heren Wouteren van Wynghe omme der kindere wille wilen Heren Willems van Bercheem, anno XVI.

Aenghehoert aensprake Heren Wouters van Wynge ende zier medepartie, ende tverantwerden Jans van Bercheem voirs., na al dat beide de voirs. partien dairtoe ghealle-geert oft ghetoent mochten hebben, ende mids instrumenten die de partien in beiden siden dairin ruerden, soe wart ghewyst met eenen ghestrecten vonnisse, dat de Scepenen van Antwerpen de zake van hen setten ende wysdense ter stede dair dinstrumente te rechte behoeren, behoudelic allen Scepenenbrieven die in der zaken gheruert waren in harer macht blivende. Sonder argenlist. Dit was ghewyst in der volder Vierscharen tAntwerpen by manissen des Scoutheten ende wysdomme Heren Gheldolfs vander Zennen, als Scepenen, ende bi vollen ghevolghe van den Scepenen ghemeynlic.

Omstreeks 1416.

Volmacht gegeven door Lambrecht de Chambre aan Quinten Clarensone.

Lambrecht de Chambre, Scotte, poertere tAntwerpen, maecte mechtich Quintyn Clarensone, Rentmeester van Antwerpen, te vervolghen bi den Bailliu vander Sluys vanden watere, te Brugghe ende eldere over al, alsulke goede als hem ghenomen syn vanden voers. Bailliu vander Sluys ende van sinen dieneren, ende die sy voert vercocht hebben poirters van Brugghe, van Mechelen oft anderen persoenen, ghelovende wes de voers. Quintyn daermede doen sal, dat hy dat goed, vast ende ghestade houden sal sonder enich verbreken. Presentibus C. Elst, R. Elst, Damaes, Bode, Houte, Vorda, Huevel. fol. 30 v°.

Omstreeks 2 Februari 1416 (1417).

Beslissing van het Magistraat van Antwerpen betrekkelijk de uitvoering van het testament van Catharina Capparts, weduwe van Jan Schermers.

Het is overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad, dat alsulken testament alse Katline Capparts, wettich wyf wilen Jans Schermers, voermaels gemaect heeft haren kinderen ende kindere kinderen, mids dat deselve kindere soen testament niet aneveerden en willen, noch de makinge ontfangen, maer hebben der voirs. Katlinen goede aneveerd, alse gherechte oeyr ende naeste erfgenamen vander selver Katlinen, sal rustende bliven onder de stad van Antwerpen, toter tyt dat de partien samentlic comen fol. 41 v°.

vore de stad ende heysschen tvoirs. testament, ende soe wie van hen den testamente niet volghen en wille, dat die met sinen goede sinen wille sal moghen doen, ende wes die met sinen goeden voirs. ghedaen moghen hebben, dat dat van weerden syn sal ende bliven, ombegrepen vanden anderen, mids dat sy gheboren erfgenamen syn ende int testament niet gheconsenteert noch hen verwillecoert en hebben. Dit was ghesloten ende overdragen anno XVI°, omtrent Onser-Vrouwendach Lichtmisse.

N. NICOLAY. J. DE VORDA.

---

5 Februari 1416 (1417) — 9 Maart 1417 (1418).

Toewijzing eener korenrent aan Jan van Ghierle.

fol. 35. Anno XVI, v dage in Februario, wart overdragen bi den Burgermeesteren ende Scepenen, in volder banck, mids kennessen ende ghetuyghen van Scepenen ende van poirteren, die bi haren eede verclaerden dat zy dair by ende ane gheweest hadden, dair Jan van Ghierle, alsoe wel tAntwerpen in de wissele alse onder den Here ende den Scepenen tot Vorssele, ghevraeght ende gheheyscht hadde zekere sommen van ghelde, die Jan vanden Aensele tot sinen behoef gheleght soude hebben, alse van eenen zistere rogs tsiaers erflic, dat de voirs. Jan van Ghierle voirmails cochte jegen Jans Waghemakers wyf, dwelke hi ghecalengiert hadde van nairderscape, mids dat metten vonnisse ghewyst was dat hi den voirs. Janne van Ghierle binnen den genachte van sinen ghelde voldoen soude ende hi des niet gedaen en heeft, noch oec in den wissel, noch onder der banck van Vorssele ter goeder tyt niet gheleeght en heeft, dat hi, Jan van Ghierle, ende syn nacomelingen tvoirs. I zister rogs erfliker renten teeuwigen daghen behouden selen, sonder yemende eenige nairderscape meer dairane te hebbene.

Anno XVII°, mensis Martii die IXª, wart verclart bi der volre banck, dat Jan van Ghierle teeweliken dagen, hi ende zyn nacomelingen, tvors. een zister roghs erflic behouden ende ghebruken sal, na alrande redenen die clairlic bibracht waren ende na dat tpoint boven verclaert, sonder eenich verhael.

---

8 Februari 1416 (1417).

Overeenkomst tusschen het godshuis van Terzieken en Barbara vanden Steene, betrekkelijk het onderhoud van haren zieken man, Willem den Vangere, door het Magistraat bekrachtigd.

Item, want mids plaghen van ziecheden, die Onse Lieve Here God Willeme den Vangere in sinen live verleent ende toeghesonden heeft, soe souden de Vrouwe ende de Jouffrouwen vanden godshuyse vander Ziekerluden, buten Antwerpen, denselven Willeme ghehadt hebben te houdene, metter helft van al den goeden die hi ende Barbele vanden Steene, syn wettich wyf, bezittende waren, ende souden de Vrouwe ende de Jouffrouwen voirgenoempt tiegen des voirs. Willem wyf, alle de voirgenoempde goede ghedeylt ende ghescheiden hebben, sonder des voirs. Willems erfgenamen emmermeer eenich recht meer dairane te hebbene oft te behoudene in eeniger manieren, na vutwisen der ordinancien, statuten, privilegien ende fundacien van den godshuyse voirgenoempt. Ende overmids dat de voirs. Barbele vanden Steene den voirs. Willeme, haren man, met alle sinen ghedeele van den voirs. goeden, bi hulpen van haren vrienden, tiegen die van den voirs. godshuyse ghecocht ende afghecregen heeft, ende sy haren voirs. man syn leefdage lanc houden sal, soe es mids dien, omme alle redenlicheit ende bescheidts wille, dairop in der volle banck bi Burgermeesteren, Scepenen ende Raide met goeder deliberacien ende groter voirzienicheit, overdragen, geordineert ende ghesloten, dat fol. 30 r°.

de voirs. Barbele in de stede van den voirs. godshuyse dairaf staen sal, ende alle des voirs. Willems, haers mans, goede behouden, sonder sinen erfgenamen eenich recht meer dairane te hebbene ofte behoudene in eeniger manieren, ghelyc ende in al derselver voeghen dat tvoirs. godshuys die aengheveerdt ende ghehadt soude hebben, waer syt, bi hulpen van haren vrienden, niet afghecocht en hadde ghelyc voirs. es. Ende sal de voirs. Barbele haren voirs. man houden syn leefdage lanc tot behoirliker steden, van etene ende van drinkene, ende van anderen nootdorsten, tamelic ende weselic na sinen staet ghelyc men hem int voirs. godshuys ghedaen soude hebben. Sonder argenlist. Dit was ghedaen VIII dage in Februario int jair Ons Heeren M. CCCC ende sesthiene.

N. NICOLAY.

---

8 Februari 1416 (1417).

Schulderkentenis d. d. 19 September 1416 van Cornelis Alaerts, Godevaard de Roede en Tielman de Hont aan Jan van Aken.

fol. 35. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XVI, VIII daghe in Februario, soe thoende Jan Bac eenen Scepenenbrief voer Bourghmeesteren ende voer Scepenen, verclarende ende begripende van woerde te woerde, alsoe hierna volght :

Wy Reynere vander Elst, Riddere, ende Claus vanden Werve, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voer ons quam Cornelys, Jan Alaerts zoens sone, Godevaert de Roede ende Tielman de Hont, ende bekenden dat sy ghesamenderhant ende elc van hen vore al sculdich syn, van gherechter wetteger scout, Janne van Aken, coepman van Scotlant, of den hebbere van desen letteren, als van goeder coemanscapen

van wollen, de somme van dertich ponden grote Vlems ghelts, goed ende custbaer, te gheldene ende te betalene in de Sinxenmerct nu naistcomende, zonder enich langer vertrecke, ende hiervore soe hebben de vors. sculderen alnu verbonden ende te pande gheset hen selven ende alle hare goede, ruerende ende onruerende, welkerhande datse syn, die sy nu hebben of namaels vercrigen moeghen, ende elc van hen vore al. Maer sy gheloifden hieraf weder deen den anderen ter I hant te stane ende malicanderen eveghelyc hier vut te helpene. Sonder fraude ende arghelist. In kennessen van desen letteren, bezeghelt met onsen zeghelen, ghegeven int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC. ende XVI, neghentien daghe in Septembry.

---

8 Februari 1416 (1417).

Toelating vòor Nikolaas Colensone tot aflegging eener erfrent bezet op de stad.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XVI, VIII daghe in Februario, soe was Clause Colensone gheconsenteert, in presentien van Borghermeesteren ende Scepenen, in de volle banc, dat hy quiten mochte alsulke XX scellingen oudere grote als Her Jan van Arscot hadde op de stad van Antwerpen, ende die hi buyten vercocht hadde. Ende dat die XXV ℔ grote, die Claus in den wissel gheset heeft, weder bekeert zullen worden in goeden erfliken renten. fol. 35.

Ordonnantie op het verkleeden, het dragen van wapens, de « hontslagers », de « slyckmeyers » enz.

10 Februari 1416 (1417).

fol. 81 v°. Gheordineert bi den Heere ende bi der stad, anno XVI°, X dage in Februario [van na der clocken ende ontlixent te gane, vanden hontslagere, sHeiligs Geests provenden ende slycmeyeren] (1).

Inden yersten, dat nyement [by dage oft by nachte] (1) verstopt noch ontlycsent gaen en zal, te weten es manne in vrouwen cleedere, noch vrouwen in mans cleedere etc., op haer opperste cleed ende op II royale te verbuerne, half den Scoutete ende half der stad.

Item, want gheordeneert de honde te slane, soe wie den hondslagere om syns diensts wille yet misdade, dat zoude men corrigeren alse deghene die jegen den Here ende jegen de stad hem misgrepen. Ende wie zyn honde opsluyt, het waren heshonde, vogelhonde of camerhonde of die teven honden, men en daedse maken, die zouden verbueren telken I royael. Ende tSaterdaeghs en zal men gheen honde mogen slaen.

Item, die tsHeilichs Geests provende hebben, en zelen gheen honde mogen houden, op haer provende te verbuerne, noch die om haer broet gaen.

Item, is geordineert bi den Heere ende bi der stad, dat vive slycmeyeren wezen zelen vander stad onthouden, ende dese zelen, elc van hen, eenen wyck van vive wyken, binnen den binnensten poerten ende lanx der royen, buten de binnenste vesten hebben zuver te houdene vanden vuylnissen ende de bruggen ende de steegeren vander stad cuysch

(1) *De woorden tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*

houden, alsoe men hen dat geordeneert heeft; daerom is oec geordeneert dat eenyegelyc, die binnen den binnensten vesten woent ende die buten den binnensten vesten woenen, lanx der royen, tweewerf de weke, als men den horen blaest, haer vuylnisse ter straten bringen zelen ende die hoepen ende versamenen, om den slycmeyers henen te voeren.

Vernieut anno XXII, XV daghe in Meye.

Item, soe wie yemende quetste of sloege, bi nachte ende bi ontide, of doren opliepe of andere onseden bedreven, ende dat loechenen, daeraf zal men informatie nemen ende nadat men ter waerheit bevint, daeraf zal men dat corrigeren.

Item, soe wie men na der diefclocken vint gaende opder straten, met [pansieren] (1) sweerden, staven, hameren, polaexschen, cudsen of met anderen onredeliken wapenen, dien zal men haer wapene nemen ende voerd in de vangenisse leggen [of goeden borge nemen voer den broke] (2).

Item, deghene die men onredelic vint wandelende na de clocke, die sal men calengieren ende sanderdaegs sal men dat bi den Heere ende bi der stad vutrechten, na de ghelegentheit der zaken, vutgenomen in de jaermercten etc.

Item, soe wie men bevint na de clocke in stoven of in bordelen, dien zal men verdecken ende haer cleedere nemen ende de boete daeraf nemen.

Item, soe wie men bevindt na de clocke in tavernen dobbelende ende sweerde, hamere, polaexen, stave, cudsen of hootwapene bi hen hebben, men sal hen haer wapene nemen ende van elken I royael.

---

(1) *Later bijgevoegd.*

(2) *De woorden tusschen haakjes zijn doorgehaald en later vervangen door* ende den broke daeraf nemen.

Item, soe wie hem jegen den Here of jegen syn dieneren setten of rebel zyn, om hen yemene te neme of tondringhene die zy gevangen hadden, oft hen met fortsen eenegerhande wapene vuten handen nemen wilden, die zy yemende, die bruecachtich ware, genomen hadden, of hen omme haere officien wille oploep dade, met quaden dreygeliken woerden of anders, daeraf zal men informatie nemen, ende nadat men daeraf bevindt, dat zal men corrigeren bi den Heere ende bi der stad, na ghelegentheit der zaken [ende hieraf en sal men niement verdragen]. (1)

Item, dat niement in tavernen, na de diefclocke, drinken noch gheenen dranc meten en sal, om daer te sitten drinken; ende wie daeraf de contrarie dade, zal verboren I royal, alsoe dicke als ment bevint. Ende dit zullen de taverniere moeten weygeren dengheenen die aldaer, na der diefclocken, drinken of dranc meten wilden oft des anderdaegs bi den Here ende bi der stad moeten bringen, waert dat zy daertoe bedwongen worden, opten vors. kore (2).

---

18 Februari 1416 (1417).

Overeenkomst tusschen de stad Hoogstraeten en de begijnen aldaar.

fol. 31. Anno XVI°, des Donresdaghes voir groet Vastelavond, soe was gheordineert ende gededingt bi den Burgermeesteren ende Scepenen, in volre banck metten Scepenen van Hoeghstraten, daer bi waren de Scoutete Weenmaer van Kuyc, Nout van Houterle, Jannes van Meere, Rombout Noutsmeeds, Henric vander Achtenryc ende Jan van Eele, alse Scepenen, ende soe verre onderwyst, dat alsulken putte alse vortyts plach te stane ane den muer van den beghynhove te Hoegh-

(1) *De woorden tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*
(2) *Dit geheele artikel werd later bijgevoegd.*

straten, te nieute syn ende bliven sal, ghelyc dat vormaels deselve putte te nieute ghedaen was, ende waert dat yement eenigen putte hebben woude van den ghebueren, dien soude men stellen tot alsoe ghevoeghliker stede, dadt den vors. beghynhove niet hinderlic noch commerlic en ware, ende op dergheenen cost die dies behoeven selen. Vordane soe selen de goede lude van Hoeghstraten den vors. beghinen onghemoeyt berusten laten van beden of settingen of anderen lasten, ghelyc zy altyt gheweest hebben. Sonder argelist.

---

15 Maart 1416 (1417).

Ordonnantie betrekkelijk de wegenis, het « logeren van gecorrigeerde » en het dragen van « cledinge ende paluren. »

Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad anno XVI°, XV dage in Meerte. fol. 13 v°.

Item, dat men in de drenken vander stad, in de roeyen noch vanden werve, noch op Zant, tusschen den werf ende de Vischmerct gheenrande vuylnisse dragen noch worpen en zal, noch in de vors. drenken wasschen noch onreynicheyt doen, op de peyne van II royalen te verbuerne alsoe dicke als ment bevonde, I derdendeel daeraf den Here, I derdendeel daeraf der stad, ende I derdendeel daeraf denghenen diet bevonde, ende wat ganse oft eynden men vinden zal in de drenken vander stad, dat die verbuert zelen zyn tes gheens behoef diese daerin vint.

Item, dat eenyeghelyc syn vuylnisse vut zinen huysen dragen sal ende de straten scoen maken ende hoepen des Maendaegs ende des Vrydaegs, als men den horen blaest. Ende soe wie op andere dage of tiden vuylnisse opter straten

dragen ofte opte bruggen of steegers vander stad, die zoude men koren ghelyc als men te voren plach.

Item, soe wie van nu voerdane, groet of cleene, edel of oneedel, binnen den Mercgreefscape gheseten, binnen stede ofte daer buyten yemende die tAntwerpen van tsHeren ende vander stad wegen ghecorrigeert es of namails gecorrigeert sal worden, huysde of hoefde, bi dage of bi nachte, heymelic of opembaer, dat die verboren zoude, alsoe dicke als ment ter waerheyt bevonde, c royale, deen helft den Heere ende dander helft der stad, ende hierin en zal men nyment verdragen.

Item, dat nyement vordane, wie hi zy, edel noch onedel, groet of cleyne, die binnen den Mercgreefscape van Ryen gheseten of woenachtich es, het zy in steden of daer buyten, gheenrande cledingen geven noch nemen en zal, kerels, rocke, noch caproene, [noch gelike teykene, noch palluerenl (1), het en zy dat hi dar zweeren aen den Heilegen, dat hi syn huysghezinde zy ende in zinen ate ende dranke dagelyx, vutgenomen den cleedingen ons genedichs Heeren van Brabant, [van Saint-Pol] (1), van Bourgognen, van Holland, [van Luydeke] (2) ende vutgenomen prelaten, baenraetsen, baenraets vrouwen [ende die hoege heerlicheit hebben] (1), steden ende scutteryen [ende vutgenomen guldebroeders van santen ende santinnen] (1). Soe wie hieraf de contrarie dade die zoude verboren xx scellinge oudere grote, half den Heere ende half der stad. Ende dat alle deghene die nu ter tyt yemens cleedere dragen, haer teken van dier cleedingen af zelen moeten doen terstont.

---

(1) *De woorden tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*
(2) *Doorgehaald.*

Maart 1416 (1417) — October 1417.

Uitvoering van beschrijfbrieven van den Ambtman en van opgelegde correctien, ingevolge het « recht » der stad.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende sestiene in de maent van Meerte, ghevielt dat Adaem de Cuypere, poertere tAntwerpen, ghebrec hadde ane eenen poertere van Bergen, gheheeten Danys de Cuypere ende daeraf dat deselve Danys Adame gheloften bynnen der stad van Antwerpen ghedaen hadde, vore poerteren, dewelke poerteren deselve Adaem daerop dede verhoren aen den Heyligen vore Amman ende vore Scepenen, na der stad recht, daeraf dat dAmman zine brieve screef, alsoe gewoenlic es, ane den Scouthete van Berghen eenwerven ende anderwerven, versuekende van rechtswegen dat hy den voirs. Danyse tsynre gheloften tAntwerpen in dade comen, alsoe hy sculdich waere te doene, omme den voirs. Adame van sinen ghebreke te vernuegene. Dwelc de voirs. Scouthete niet en dede, alsoe dat de stad overdroch, dat men, een vore al, noch eens van der stad wegen ane den voirs. Scouthete scriven soude, hem ruerende hoe dat dAmman hem twee brieve ghescreven hadde, daeraf dat hy niet ghehouden en hadde, begeerende ane hem ende versuekende ernstelic ende van rechts wegen, dat hy den voirs. Danise zonder vertrec tAntwerpen in dade comen, omme zine gheloften te voldoene, of neen, de stad soude soe vele daertoe doen dat ons ghenedichs Heeren tsHertogen van Brabant hoege heerlicheit ende synder stad recht van Antwerpen daerin verwaert soude syn ende daeraf begerende de stad zine bescreven antworde, welke antworde niet en quam der stad, mids dat de bode die den brief droch, den Scouthete niet thuys en vant. Ende doen omtrent V of VI dage daerna leden waren ende de stad van gheenre antworden en vernam, soe vergaderde de stad haren groten Raet als doude Scepenen, ende sloten eendrachtelic dat men des Saterdaghs daerna, dat was opten Palmavond, drie dage in Aprille, alle die van Berge tAntwerpen quamen, te watere ofte te fol. 244.

lande, ende alle hare goede vangen ende rasteren soude, toter tyt toe dat der stad recht ghehouden ende volcomelic volvuert ware. Dwelc Jan Stevens, doen Amman, dede ende zekerde wel XIII of XIIII van Bergen. Ende dat rastament alsoe omtrent eene huere of twee gedaen synde, soe quam ter kennessen van den Burghemeesteren ende Scepenen dat de voirs. Adaem van des anders dags daer te voren vernuecht was ende syn ghelt van Bergen ghesonden. Alsoe dat men ter stont tvoirs. rastament weder te nieute dede ende de gesekerde quite scaut.

Memorie van den wive Kerstinen vander Stripen, poertersse van Lovene.

Item, wert de voirs. Kerstine, die te Kessele wonachtich was, tAntwerpen gecorigeert by Her Philips vander Couderborch, Scouthete doen ter tyt, ende by Scepenen int jaer van XVII, overmids dat zy den goede lieden haer zuvel te onttoeveren plach ende daer zy lange jare af berucht hadde geweest, ende oec voermaels af gebetert, daer de stad van Lovene zeere toernich omme was, ende hare des zeere moyde, meynende dat de stad van Antwerpen grotelic tiegen haer recht dade, ende dat niement haer poerters corigeren en soude dan zy. Ende daeromme dat zy Peteren Bode, haren clerc, tAntwerpen sonden met letteren van ghelove, begerende dat de stad hare corexie te nieute dade, mids vele lange redenen die hy daertoe seide ende ten slote, dat der stad van Lovene dat niet en stonde te lidene in gheenre manieren, met vele scerpen worden ende dat zy ons ghenedichs Heeren dachvaert souden moeten scorssen of het soude geremediert worden etc. Dien doen gheantwort was dat de stad van Antwerpen niet anders ghedaen en hadde dan ons ghenedichs Heeren heerlicheit ende synder stad recht van Antwerpen in hadde ende soe wes zy daertoe gedaen hadde, dat meynde zy dat ghedaen soude bliven ende nemmermeer ontdaen worden, omme der stad al daeromme te lidene des hare daeromme te lidene mochte comen ende wert hem gebeden sinen Heeren tonderwisene dat zy der stad in haren rechte

berusten lieten gelyc zy wouden dat men hen dade in haren rechte.

Item, daerna teenre lantdachvaert te Lovene, daer drie State van den lande vergadert waren, soe wert by den steden van Brabant gemeenlic tgescil dat tusschen de voirs. twee steden was omme des voirs. wyfs wille, getermineert, na de goede clare informacie ende onderwisinge die de gedeputeerde vander stad van Antwerpen, die doen ter voirs. dachvaert waren, den goeden steden deden ende na oec de informacie die de stad van Liere den goeden steden van den voirs. stucke deden, als hare de voirs. stad van Lovene vander voirs. corexien liet genoegen ende dat die vortganc bleef hebbende, sonder meer verhaels daeraf te doene etc.

Int jaer Ons Heren M. CCCC ende XVII°, in de maent van Octobri, soe wert te Hoechstraten gevangen I knecht, gheheeten Aerds Willems metter I ore, dewelke knecht onlanx daer te voren hier vuter stad ende vuten Mercgreefscepe ghesegt was op zyn hoot, mids dat hi I Peteren Jan Heyns swaerlic hadde helpen quetsen zonder redene, ende daerenboven in den Mercgreefscepe comen was, vele onseden ende overdaden bedrivende, eer hi na vutwisen synre correctien den Heere ende partien ghebetert hadde. Dit hier aldus ter kennessen comen synde, soe sendde de stad daer van tsHeren ende van der stad wegen, Gielise Putoer, den roede dragere, ende Janne Camerlinc, stoedragere, eysschende, begerende ende verzuekende ane den Drossete ende ane den Scouthete sHeren van Hoechstraten dat van rechtswegen, dat men hen den vors. Arde na ons genedichs Heren heerlicheyt ende synre stad recht van Antwerpen leveren wilde, toter stad behouf, omme daer voert mede te doene ende te volvueren ons vors. genedichs Heren heerlicheyt ende synre vors. stad recht, in dwelc hen de vors. Drossete ende Scouthete weigerden, seggende dat zy des in gheenre vuegen doen en dorsten, het en waere bi bevele vanden vors. Heere van Hoechstraten. Daer doen de vors. Gielys ende Jan trocken bi den Heere van Hoechstraten op thuys te Ghelmen, aen fol. 244 v°.

hem verzuekende als boven, dat hi hem den vors. Aerde hadde willen doen leveren, daer hem de vors. Heere van Hoechstraten met alrehande woerden zeere in weigerde ende des niet doen en wilde. Item, daernae soe zende de stad aldaer ane den Heere vors. ende ane sinen Drossete ende Scouthete, Her Gheldene vander Zennen, Riddere, Scepenen, denselven Aernde te heisschende, daer hen de vors. Heere Drossete ende Scouthete alnoch zeere in weigerden als boven. Item, ten derdenmale, soe sendde de vors. stad noch te Hoechstraten Her Philipse vander Couderborch, Riddere, Scouthete tAntwerpen, Her Geldolve vander Zennen, Riddere, ende Costene van Kets, Scepenen, van hier aen den vors. Heere, heysschende den vors. Arnde van rechts wegen als boven, in presencien van den Scepenen vors., die hi hem alnoch daer zeere in weygerde, ende en wouts niet doen. Ende daerna ten vierden male, soe sendde de stad te Hoechstraten Her Philipse vors., Gielyse Damaes, Burgermeester, Clause vander Elst ende Laureyse van Aerschot, Scepenen, ende een deel voetboghe ende hantboghe scutteren, userende ons genedichs Heren heerlicheit ende der stad recht ende sloegen den vors. Aerde vuten yseren tsvorsters huys te Hoechstraten ende brachtene hier in Steen. Ende wert des anders daighs op eenen Saterdach hier voer der stad huys onthoot na vutwisen synre correctien.

---

17 Maart 1416 (1417).

Uitspraak in een geschil tusschen Heer Aard van Ymmersele en Jonker Aard van Zevenbergen.

Anno XVI°, XVII dage in Meerte.

fol. 9 r°. Van alzulken gheschille als ghehangen heeft tusschen Her Arnde van Ymmersele, Riddere, in deen zide, ende Jonchere Arnde van Zevenbergen, in dandere zide, toecomende van

zekeren coste die ter lombaerden gedaen zouden zyn, als van II^c gouden Vranxe cronen, die myn Vrouwe van Zevenbergen voirmails Her Janne van Ymmersele gheleend hadde ende van alrehande woerden die daer vut ghesproten syn, soe hebben daerop de Scouthete, Amman, Burgermeesteren ende Scepenen, om dat gheschil ter neder te leggene, geraemt, gheordonneert ende ghesloten eendrachtelic dat zy vordane goede ghevriende zullen zyn ende deen den anderen vrientscap ende maechscap doen, ende seggense wel ende wettelic verzoent. Ende soe wie van hen daerenboven yet mesdede oft messeide, oft dade mesdoen oft messeggen, dat ware op zoenbrake ende op vredebrake. Voirdane alse vanden knechtkene dat Her Aerds bastaert zone ghequetst zoude hebben, soe es gheordeneert dat men Her Aerds zone ende tknechtken vors. beide voer ogen ontbieden zal ende horense aen beiden ziden spreken, ende die men bevindt dat mesdaen heeft, die zal beteren na ordenancie van Burgermeesteren ende van Scepenen. Gedaen anno XVI°, XVII dage Meerts.

---

14 April 1417.

Verbod van duiven te schieten of te vangen, en « stadtkint » verklaring van Jan Willebeys, den jongen.

Gheordeneert bi den Heere ende by der stad anno XVII°, XIIII daghe Aprilis. fol 32 v°.

Item, dat nyement, wie hy zy, van nu voerdane bynnen der stad ende vryheyt van Antwerpen gheen duyven schieten, worpen, noch vangen en sal, in gheenre manieren, die anderen lieden toebehoeren. Soe wie hieraf de contrarie dade of daermede bevonden worde of betuyght metter waerheyt, die soude verboren alsoe dicke als ment bevonde, II oude scilde, half den Heere ende half der stad.

Ende soe wien zine duyven alsoe gheschoeten, gheworpen of ghevangen worden ende dat niet en croenden noch en claeghden, dat die desghelyx verboren souden II oude scilde, oec half den Heere ende half der stad.

Item, dat nyement voerdane met Janne Willebeys, den jongen, Willem Willebeys sone was, coepmanscapen en sal coepen noch vercoepen, borghen noch leenen, noch fyne maken, heymelic noch openbaerlic. Soe wie dat alsoe met hem coemanscaepte, borghde of leende, of fyne maecte, dat die coemanscap, gheloifte oft vorwerde van gheenre weerden syn en zoude, noch dat men daeraf gheen recht doen en soude.

---

17 April 1417.

Vonnis in een geschil tusschen Catharina vander Dilf, vrouw van Dirk van Zomerghem, en Walraven vander Dilf.

fol. 35 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XVII, in de maent van Aprille XVII dage.

Soe wert ghewyst met eenen vonnesse by Her Gheldolve vander Zennen, Riddere, met vollen ghevolghe van Scepenen, na der aensprake van Jouffrouwen Katlinen vander Dilf, met Diederike van Zomerghem, haren man ende mombore, die zy ghedaen hadde op Walraven vander Dilf, als van den derdendeele van alsulken goeden als daer Vrouwe Gheertrude vander Dilf, Vrouwe van Borchvliete wilen, vute versterf, mids dat deselve Walraven niet en compareerde vore recht, ten daghe die hem van rechts weghen betekent was ende metten vonnesse daerin ghewyst, alsoe daertoe behoerde na der stad recht, dat deselve Walraven ghehouden sal syn te deser tyt der voirs. Jouffrouwen Katlinen te voldoene van der aenspraken voirs.

---

22 April 1417.

Uitspraak in een geschil tusschen de kapitelheeren van O. L. V. en Jan van Ghierle alias Ghierleman.

Anno XVII°, XXII dage Aprilis, na Paesschen, soe wart ghetermineert met goeden ripen raide ende met avise ende deliberacien vore dairop ghehadt van den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad, in volder banck, van alsulken ghescille alse gheresen was tusschen den Heren van der capitelen in Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen, vut causen van eenre capelrien, die wilen toebehoerde Heren Janne Cantmanne, priester, van viere zisteren rogs tsiaers erflikere renten, der voirs. capelrien toebehoerende op zekere erve ende pande, ghelegen binnen Rikevorssele, gheheeten *tgoet ten Hoeke*, ende oec op zekere toepande, ghelegen binnen der prochien van Brechte, in deen zide, ende Janne van Ghierle alias Ghierleman, die zomighe van den voirs. panden ende toepanden ghebruyct ende ghebruyct heeft, ende die hem weygherde de voirs. erfrente te betaelne, allegerende hoe wel dat hi de voirs. IIII zisteren rogs jaerlix in vorledenen tiden den voirs. Heren Janne Cantmanne, die bezittere van der voirs. capelrien was, in sinen levenden live betaelt hadde, dat hi meynde dat die rente lyftocht was, ende niet meer en meynde, mids dat Her Jan voirs. aflivich worden was, yet dairaf te betaelne, maer quite te sine ende te blivene, ende van allen achterstelle die men hem dairaf heysschen mochte, in dandere zide; dat na den overbringene, bethone ende bescheidenen onderwisen, alsoe wel van goeden Scepenenbrieven van Antwerpen, alse van anderen munimenten ende ghescriften, die de voirs. Heren van der capitelen thoenden ende clairlic bi brachten, ende oec na alderhande informacien van anderen goeden lieden, die negheene partien in de zake en waren, ende na al dat de voirs. Jan van Ghierle dairop verantwerden conste oft bi ghebrengen, deselve Jan van Ghierle, syn oeyr ende nacomelinghen, ende de voirs. goede te Rikevórssele ende te Brechte teeweliken dagen fol. 36.

sculdich syn met rechte ghelast ende verbonden te wesen de voirs. IIII zisteren rogs tsiaers erflikere renten alle jare te gheldene ende te betaelne denghenen die de voirs. capelrie ghebruyken ende namails ghebruyken selen, verclarende voert dat de voirs. Jan van Ghierle den voirs. Heren van der capitelen den achterstelle, die dairaf vutstaet, betalen sal ende hen dairaf vernueghen. Sonder argenlist.

N. NICOLAY.

---

23 April 1417.

Scheiding tusschen Aard vander Stegen en Elisabeth Bantaerts, zijne vrouw.

fol. 32 v°. Int jair Ons Heeren M CCCC ende XVII, XXIII dage in Aprille, ter presencien van Clause van Wynegem, als Burgermeestere, ende Scepenen, soe ontwarende Aernt vander Stegen, mersier, Lysbetten Bantaerts, syn wyf, mids dat zy van wonderliken regimente ende levene es, ende na zinen wille behoerlic niet en leeft, dat hi van dan vordane niet en woude gehouden wesen in gheenrehande gheloeften noch sculde die zy maken mochte.

Mei 1417.

Verklaring, door toepassing gevolgd, dat « Burgermeesteren ende Schepenen oppermomboirs van allen weesen deser stad » zijn.

fol. 39 v°. Anno XVII°, mense Maii, soe wart verclaert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad in der

Raitcameren opter stadhuys, in den yersten dat de Burgermeesteren ende Scepenen van der stad, van allen onverjairden kinderen van der stad, van poirteren, porterssen of inwonenden, altyt oppervoeghde ende momboren zyn. Item, vut goeder clarer informatien van Scepenen ende anderen Raitsluden vander stad, wart clairlic verclairt dat voirmaels, bi ghebreke van den vrienden, de stad alse oppermombore stelde ende ordinerde Heren Wouteren vander List, Ridder, Laureinse Volkarde, Costen Coelputte ende Heinric van Heffene, om momboren te wesen van Peyen ende Magrieten, kinderen wilen Heren Willems van Bercheem, Ridders.

Item, het geviel dairna, dat stoot opstont tusschen Janne van Bercheem, ende Vrouwe Magrieten van Sompeken, zier swagerinnen, der vors. kindere moeder, dair de vors. moeder, Jan van Bercheem, Jan van Wrsse ende vele van den naesten magen op versamenden tes prochiaens huise, om dien stoot af te leggen ende te satene, dair onder dandere bevonden wart in haren raide, want deen kind gheloeft ende gheeychent was Gode, dat mense beide cloosteren soude ende Gode offeren. Ende wart des den vors. IIII momboren aneghesien, die niet dairtoe doen en wilden, sonder goeddunken van der stad die haer overste was, ende dair zy af gheset waren. Alsoe dat men des quam in volder banck van den Raide vander stad, dese zake ende overdrage te kennen ghevende ende der stad consent ende goed dunken, alse overste momboren vanden vors. kinderen, dairaf te hebbene. Op dwelke, na goeden ripen rade voere dairop ghehadt, de ghemeyne Raid vander stad, in volre banck zittende, dede verantworden bi der mond Meesteren Heinrix van Espemde, doen ter tyt der stad toondere, soe wes den naesten vrienden van den vors. II kinderen dairaf ghenueghde, des ghenueghde der stad wel.

N. Nicolay. N. Hoevel.

---

14 Juni 1417.

Onderlinge volmacht der uitvoerders van het testament van Heer Jan van Ghistele.

fol. 37. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XVII, viertienne daghe in Junio, soe quamen in de banc van Scepenen herde, edele ende weerde Heren, myne Here van Comene, Her Willem van Haelwyne, Here van Vutkerke, Jan Camphin ende Jan van Stemborch, als testamenteurs van wilen edelen ende moghenden Here, Heren Jans, Here van Ghistele ende van Inghelmunstre, thoenende tprincipael testament van wilen des voers. Heren van Ghistele, metgaders anderen brieven, ende mids dien dat sy macht hebben onder hen vieren, of de drie of de twee van hen, des voers. Heren goede van Ghistele te vercoepene ende te bezwaerne, na inhoud des testaments, soe eest dat de voers. viere testamenteurs, op den dach van heden, in presentien van Bourghmeesteren ende Scepenen malcanderen machtich ghemaect hebben onderlinge, den drien van hen, of den tween van hen, alle dat te doene dat sy samentlic onder hen vieren doen souden, ende ghelyc wes de drie of de twee van hen daermede daden, dat sy dat alle viere ghestentich, vaste ende van werden houden souden, ghelyc of syt alle viere samentlic ende eendrachtelic ghedaen hadden. Presentibus Wyneghem, Zenne, Mortere, Werve, Schermere, Sterkenrode, C. Elst, Arscot, Colensone.

---

15 Juni 1417.

Afrekening tusschen Peter Lombaert en Jan van Pantgate als mombers der kinderen van Jan Clissen.

fol. 37. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XVII, vyftien daghe

in Junio, soe rekenden Peter Lombaert ende Jan van Pantgate van alsulke ghelde, als sy onder hadden, ghedraghende tot XXIII ℔ grote toe, toebehoerende Jan Clissen kindere, daer sy momboren af syn, van welker sommen ghelts voers. sy betaelt hebben voer de houdenisse van II kinderen, XXXVI scellinge grote; item, vander houdenissen van Janneken, XXIII scellinge grote; item, ghecocht eenen nobel erflic, daeromme dat sy vutgaven III ℔ grote; item, noch vutghegeven in orbore vanden voers. kinderen XVI scellingen grote van Boelaer molen, die den kinderen in handen comen es, daeraf dat de bate ghedraghen sal omtrent IIII scellingen grote, ende Jan Otte, hare neve, daer de kindere mede wonen, XX scellingen grote. Aldus blyft den voers. kinderen noch in ghereeden ghelde, daer Scepenenbrieve af zyn, XV ℔ IIII scellingen grote. Hier over waren Claus van Wyneghem ende Jannes vander Voert.

---

18 Juni 1417.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Geeraard Wyts, namens zijne vrouw, en Jacob vanden Hove.

Van alsulken ghescillen alse ghehanghen hebben tusschen fol. 46. Gheerde Wyts, in den name van sinen wive, ende Jacoppe van den Hove, toecomende ende sprutende van sekeren erfliken goeden die bleven syn ende verstorven vander doot van Wouteren Boels ende Lysbetten vanden Hove, synre werdinnen, dewelke goede sy voermaels onderlinge ghedeilt hadden, te weten es Gheerd Wyts ende syn wyf, ane deen side, ende Jacop vanden Hove voirs., in den name van hemselven ende in den name van sinen susteren ende broederen, die onder haer jare waren, ende die hi gheloefde te vervane, aen dandere side, van welken ghescillen sy des bleven waren in vieren seggeren, te weten es Reynere Boels, Jan de Ploegere, Peteren Reyns ende Janne

Borchmans, wes sy onder hen vieren dairaf eendrachtelic seyden, dat sy dat aen beiden siden houden souden, ende daeraf setteden beyde de partien goede borghen, ende waert dat sys niet eens en waren, soe souden sy kiesen eenen overman, ende daert die sette ende stelde, dat sy dat houden souden sonder verbreken, ende waert dat sys onder hen vieren niet eens en waren, soe hebben de voirs. IIII zeggeren noch namails tot hen ghenomen VI persone, ende onder hen thienen soe hebben sy my, Zeghere vander Langersteden, ghecoren als een overman. Ende es claerlic myn seggen dat alsulke scheidinge ende deylinge alse Gheerd Wyts ende syn wyf, aen deen side, ende Jacop, voer hem ende voir syn susteren ende broederen, aen dandere side, ghedaen hebben, bliven sal van weerden, ghelyc alse sy die gheloefden voer Here ende voir manne, ende dairop vertheghen ende malcanderen quite schouden.

Item, want ic, Segher voirs., verstaen hebbe dat Gheerd Wyts ende syns wyfs deilinge beter was opten dach dat men deylde, dan Jacops ende synre zusteren ende broederen deylinge, alsoe dat claerlic bevonden ende betuyght es, soe sal Gheerd den anderen broederen ende zusteren gheven, van synre deylingen te baten, drie lopen rogs tsiaers, ende die sal hi af moghen lossen binnen jaers, na den date van desen brieve, metter sommen van XXII scellingen grote eens dairaf te betaelne. Ende mids dat Jacop de voirs. deylinge van weerden hielt ende syn susteren ende broederen daerin verving, dairmede dat sy mesdeilt hebben gheweest, soe es oec myn seggen dat die voirs. Jacop diesghelyx sinen broederen ende susteren vutreyken sal ende jaerlix gheven erflic drie lopen rogs tsiaers, die sal hi moghen lossen ende quiten, ghelyc Gheerdt Wyts sal moghen doen, alsoe voirs. es, maer waert dat Jacop yemende bevonde die syn broederen ende susteren met hem vervaen hadde, dat die Jacoppe ter hant staen souden, ende dese III lopen rogs tsiaers helpen dragen, na dat sy daerin bevonden worden.

Item, dese VI lopen rogs tsiaers, oft die sommen die dairop staen, hebben des voirs. Jacops broederen ende zusteren,

dien Clause vanden Hove, vader van den voirs. kinderen, dunct na syn ziele ende consciencie, dat meest in de voirs. deylinge mesdeilt hebben gheweest ende vercort syn.

Item, als dat Gheerd ende syn wyf hen beclagende syn van eenigen pachte, die sy meynen dat hen verschenen was na Lysbetten doot vanden Hove, daeraf segge ic, als overman, wes Gheerd of syn wyf houden dorren aen den Heyligen dat sy dairaf in ghebreke zyn, dat sal hen Claus vanden Hove, oft diet sculdich syn te doene, vutreyken ende voldoen.

Item, als dat Claus vanden Hove hem beclagende es van Gheerde Wyts ende van sinen wive, mids dat sy syn scape onder souden hebben ghehadt te houdene van Wouteren Boels, harer beider zweer, ende dair hi niet tieghen verlyct en es, soe es myn seggen, als overman, dat Gheerd Wyts houden sal aen den Heyligen dat hi dairin niet ghehouden en es den voirs. Clause eenige verlikenisse te doene, mids dat goede cnapen ghetuyght hebben dat sy Wouteren Boels hoerden seggen dat hi Clause ende sinen wive dairaf wel verlyct hadde, ende eest dat Gheerd dat niet sweeren en wille, soe sal hi Clause daeraf verliken. Sonder argenlist.

Ende hiermede soe segge ic, als overman, de voirs. partien wel ende volcomelic ghesleten ende ghetermineert van alle den voirs. ghescillen, ende wie hier tiegen dade ende myn seggen niet en hielden, alsoe voirs. es, dat die verbueren soude vyftich gouden cronen, deen helft tot myns genedichs Heren behoef van Brabant, ende dandere helft tot desgheens behoef dair de stad van Antwerpen die stellen ende ordineren soude, ende alle dese voirs. vorwairden sullen sy malcanderen voldoen binnen vierthienachten, na den date van desen brieve, alsoe verre als boven gheen dage dairaf verclaert en syn. Behoudelic emmer dien, waert dat hier duysterheyt in viele, dat ic die behoude altoes te minen verclaerne. Dit was ghedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende seventhiene, achtiene dage in Junio.

---

3 Juli 1417.

Overeenkomst tusschen Daniel van Reeleghem en Elisabeth, zijne vrouw.

fol. 37. Anno XVII°, III daghe Julii, soe willecoerden ende gheloefden Daneel van Reeleghem, in deen zide, ende Lysbet, zyn wyf, cum tutore ejus licentia, in dandere zide, dat negheen van hen beiden, van nu vordane, negheen scult of commer en sal mogen maken, dair des anders goede of lyf yet in ghehouden sal wesen, in gheenre manieren, behoudelic alse zy beide met haren moet wille versamenen willen ende te gader comen, dat zy dan elcanderen doen selen dat zy sculdich zyn te doene, sonder argenlist. Ende mids desen sal haer Daneel geven VII cronen ende een bedde etc. Hier waren bi Jan Stevens, Amman, Claus van Wineghem, Burgermeester, Zennen, Schermere, Houte, Arscot, Scepenen.

NY. COLENZONE.

---

12 Juli 1417.

Bedreigingen door Raes, de Lombaard, aan Jan Camerlinc, « tsHeeren cnape ».

fol. 36 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XVII, XII dage in Julio, ter presencien vanden Amman, Burgermeesteren ende Scepenen, nam Jan Camerlinc, tsHeeren cnape, op zinen eed, dat Raes, de Lombaert, gheseeght hadde dat hi ter stad rechte van Antwerpen niet en stonde ende waert dat hi dycwilen tsinen huyse quame, hi soudene van synre officien hulpen, met meer werden etc.

---

26 Augustus 1417.

Vonnis in een geschil tusschen Jacob vanden Bossche en Robrecht Branthon.

Alse van den ghedinghe hanghende tusschen Jacop vanden Bossche, van Mechelen, in deen zide, ende Robbrechte Branthon, coepman van Yngheland, in dandere, ruerende van eenre obligatien van II^c LII nobelen, die onder de gulde gherasteert was bi den vervolghe van Jacoppe voirs., mids dat hi meynde dat hi die somme wel ende volcomelic betaelt hadde, dair alderhande handelingen af ghehanteert syn in der gulden tAntwerpen ende vele aenspraken ende verantwerdens, des ten eynde de oudermans niet vroet en waren, ende brachtent ane de Scepenen alse ane haer hood. fol. 38.

Soe gheven de Scepenen den voirs. oudermans voir een hootvonnis, naer aensprake ende verantworden van beide den partien, na de ghetuyghnisse die zy in beiden ziden gheleydt hebben, na den openen ende gheslotenen brieven die de goede stad van Mechelen ghescreven heeft, na alrehande informacie die dairaf bevonden es, ende na al dats in den gherechte ghehanteert es gheweest, dat de voirs. Jacop los, vry, quyt ende verweerdt sal syn van al tal des hem de voirs. coepman ane gheleeght heeft, in deser voeghen, dat Jacop voirs. sal leggen hande op Heylighen, in sterkenissen van zier quittancie, ende zweeren dat hi de voirs. obligacie wel ende wettelic betaelt heeft, ende dat ghedaen, soe sal Jacop de voirs. obligacie over hebben te hem waert.

Dit was ghedaen int jair Ons Heeren M CCCC ende zeventhiene, XXVI dage in Oeghste, ende hier waren over, als Scepenen; Claus van Wyneghem, als Burgermeester, Her Reynere vander Elst, Her Gheldolf vander Zennen, Ridderen, Claus vanden Mortere, Jan vanden Werve, Gheeraert van Starkenrode, Claus vander Elst, Jan de Schermere, Costen van Kets, Jan vanden Houte, Willem Noyts ende Laureys van Arscot.

---

27 Augustus 1417.

Ordonnancie op het verkeer van « rollewagenen ».

fol. 40. Gheordineert anno XVII°, XXVII daghe Augusti, vanden rollewagenen.

Item, dat nyement voerdane, poirtere noch vremde, wye dat hy zÿ, van bynnen noch van buyten, gheene rollewaghene bynnen Antwerpen voeren en sal bynnen mercten of daer buyten, vutghenomen datter bynnen mercten vive achter straten varen sal, die de stad daertoe sal ordineren ende dat sullen poirteren van bynnen syn, ende die bynnen mercten dienen sullen den Oesterlingen, den Yngelschen ende den Bruggelingen ende anderen coopluden, diere niet derven en mogen. Maer dese rollewaghene sullen moeten syn onbeslagen zonder eenich yser oft naghele aen die rolle te zine, in eeniger manieren. Occ en sullen dese rollewaghene achter straten niet mogen draven, maer sullen scoenkens moeten varen ende soe wye dat anders yet te voerne of te doene heeft, dat die daertoe sal moeten nemen hoeghe waghene oft cordewaghene oft sledden. Ende soe wye de contrarie hieraf dade, dat die verboren soude vive scellinge oudere grote, half den Heere ende half der stad, alsoe dicwille alst ghevicle, etc.

Augustus 1417.

fol. 37 v°. Dit syn de pointen die de goede cnapen vanden wapenmakers, zadelmakers ende ghoreelmakers begherende syn aen de Heren van der stad.

Want deselve goede cnapen plaghen te scotene ende te lotene ende int smede ambacht te zine, dair zy doen ter tyt

haer neringhe hanteerden, sonder yemende vremders van buten eenich bewindt dairin te hebben, ende zint dier tyt dat zy met U, Heren, als poirteren hebben moeten scoten ende loten, soe syn alderhande vremde ghesellen comen, die gheen poirters en zyn, noch in haer gheselscap en zyn, ende hanteren daghelix haer ambacht ter groter scaden ende achterdeele vanden goeden cnapen, die daghelix metter stad cost ende last draghen moeten ende lief ende leet dairmede draghen.

Soe eest dat zy U oetmoedelic bidden, dat U ghelieven wille denselven goeden cnapen alsoe vry bi U in de poirterie te houdene, alse zy te voren, doen zy metten smeden ambachte versament waren ende hen te verleenen dat niement haer neringhe binnen der stad en doe, hi en sy poirtere ende hi en soe ghelyc hen int scoten ende int loten metten Here ende metter stad. Ende soe wie alsoe poirtere worden wilde ende haer ambacht doen wilde, dat die tot eenen teekene ende kennessen eene gouden crone gheven sal Onser-Vrouwen-kerke, eer hi dambacht dade oft ruerde.

Ende soe wie dat de contrarie dade, dat die telken verbueren soude I gouden crone, half den Heere ende half der stad.

Ende dese pointe waren geconsenteert anno XVII°, in de maent van Oeghste. Present den Scoutete ende den Scepenen.

---

1 September 1417.

« Vutwinning » der goederen van Jan Couteel.

Overmids vervolghe ende clachten van diverschen personen, fol. 41.
te weten van den Rentmeester van Brabant, van der stad van Antwerpen, van Clause vanden Mortere, alse van achterstelle

van erfchise, ende alsoe wel van anderen poirteren van der stad alse van goeden coepluden, die alle ghebrec hadden ane Janne Couteele ende ane syn goed, daeromme dat zy, mids der absencien Jan Couteels voirs., die niet voir oghen en quam, recht vorderden, alsoe wel voir den Amman ende Scepenen, alse voir de Dekenen ende Oudermans van der gulden, op des voirgenomts Jan Couteels goede, have ende erve, ruerende ende onruerende, wair die in den name van hem gelegen waren, ende soe verre dat na der grotinghen bi eede, telker voirs. stede van den voirs. partien ghedaen daert behoirde, de voirs goede vervolght, verhaelt ende verreyct worden met rechte, ende den voirs. sculdeneren toeghewyst, ende omme ten goeden gronde de execucie dairaf te doene, soe heeft men, bi avize van den gherechten voirs., opembairlic in der kerken doen ghebieden de voirs. goede te vercoepene ende ten hoeghsten te pennewardene, omme den sculdeneren voirs. van harer schuld, die sy met rechte verhaelt ende verreyct hebben, dairane ghericht te wesen. Dair opembairlic in der herbergen comen es Joes vander Taneryen, voir hem ende voir Jouffrouwen Aliten, Jan Meckincs filia vander Praest, sinen wive, dinghende de voirs. goede, ende cochte die in presencien der ghedeputeerder van der stad, van der gulden weghen ende van partien, alse hoeghst ende meest biedende, ghelyc ter kerken vut ghekundicht was in der manieren hierna verclaert: Te weten es dat hi de ruerende have ghecocht heeft voir C ende V ℔ grote ende dandere goede bi scattingen ende prise, alsoe hierna volght: Yerst de huysinge, gheheeten *den Moer* ende *den Helm*, boven den chys die dairvut gaet, ende boven XXXIII ℔ Vlemscher grote die Heinrix sDeckers erfgenamen dairop hebben, eens henendragens, dairvore dat men een pondt oudere grote lyftochten jaerlix betaelen moet, tes men de voirs. XXXIII ℔ grote betaelt sal hebben, vore I 1/2[c] nobele. Item, de wintmolen opt Kiele, met perde ende karren ende met al datter toebehoirt, voir C nobele. Item, I huys in de Wyngaerdstrate ende II cameren int Kypdorp, boven den chys diere vut gaet, vore L nobele. Item, I hof, duyfhuys, vischputte opt Vyngherlyn, boven den chys, voir XL nobele. Item, XVI cronen erflic op Walraven vander Dilf goede, ten Overhoute, voir CXXXVIII nobele. Item, een huys te Berghen bi de Waghe, boven den chys,

voir L nobele. Item, XIIII buyndere moers, tot Ettene ende tot Rysbergen ghelegen, voir III^{c} ende L nobele. Item, noch dairtoe III ℔ Vlemscher grote erflic opten moer, voir CXXVIII nobele ende X gemete beemde, ghelegen tot Rosendale, voir L nobele. Comen de voirs. sommen alle tsamen in eenre sommen XIII^{c} VIII nobele, met welker voirs. sommen de voirs. Joes hem aneghenomen heeft voir de stad ende voir de gulde ende gheloift te betaelne, in den yersten, den Rentmeester van Brabant, alsoe hi ghehouden heeft bi sinen eede, LXXVII ℔ II scellingen IX deniers XI miten. Item, der stad van Antwerpen XVI ℔ grote. Item, Clause vanden Mortere XI ℔ IIII scellinge VI deniers XVIII miten, alsoe hi ghehouden heeft in den rechte, bi sinen eede. Item, Quintine Clarenzone IIII^{c} L cronen. Item, Emonde Dorp, alse borge voir Janne Couteele, met Scepenenbrieven, CXXXVII nobele III quartier. Item, Willeme Leeus ende sinen ghesellen V^{c} XCVII nobele, daeraf selen afcorten LVI ℔ grote ende XV nobele, die Jan Couteel selve betaelt heeft. Item, Ritsaerde Fax ende sinen ghesellen IIII^{c} XXVII nobele, ghelyc ende in alder manieren dat dese voirs. goede lude, ende elc bizonder, alle dese voirs. goede metten rechte volcomelic verwonnen hadden. Ende omme denselven coeplieden bat verzekert te zine ende betaelt te wordene, soe heeft de voirs. Joes alle de voirs. goede, die hi ghecocht heeft, dairvore verbonden ende hem selven ende alle syn andere goede dairvore veronderpandt, alsoe dat behoirt na den rechte van der stad van Antwerpen. Behoudelic altyt dien, soe wanneer Jan Couteel voirs. machtich ende ghestaedt syn sal, dat hi dan alle dese voirs. parcheelen van goede, ende elc bisonder, weder lossen ende quiten mach omme de penninghe ghelyc sy boven gheextimeert staen. Actum anno Domini M^{o} CCCC^{mo} XVII°, prima die mensis Septembris.

---

4 September 1417.

Vonnis in een geschil tusschen Catharina Wilmaers en de natuurlijke kinderen van Hendrik van Romen.

fol. 38. Anno XVII°, IIII daghe Septembris, soe wart ghewyst met eenen vonnisse van Clause vanden Mortere, ende bi vollen ghevolghe van Scepenen, van alsulker aenspraken alse Katline Wilmaers, van Tuernout, met haren man, dede op Heinrix naturlike kindere van Romene, op alsulken goede alse deselve Heinric sinen voirs. kinderen voirmails met Scepenenbrieven van Antwerpen gemaect heeft, na aensprake ende na verantwerden, ende na ghetuyghen ende wairheden, die sy in beiden siden gheleydt hebben, de voirs. kindere volcomen van harer waerheyt, ende de voirs. Katline vellich ende tachter van haren heyssche ende aensprake.

---

21 October 1417.

fol. 20. Tvonnisse tusschen Ghysbrechte de Coninc ende Willeme Noyts, gegeven XXI dage Octobris anno XVII°, ghevut bi Janne vanden Houte.

Dat Ghysbrecht de Coninc Willeme Noyts voldoen zal alzulke sessentwintich nobele tsiaers, alse zyn brieve begrepen hebben ende dat Willem Noyts Ghysbrechte vors. leenen zal syn Scepenenbrieve als hys behoeven zal. Behoudelic altoes dat Ghysbrecht de Coninc hem verrichten zal ende aen mogen spreken alsulken goede als de Heere vander Veere vercocht heeft, daer den coep jongere af es dan Willem Noyts of Ghysbrechts brieve begrepen hebben, toter tyt toe dat Ghysbrecht of yement van zinen wegen ghe-

cregen heeft alzulke brieve als liggen onder den Abdt van Middelborch of eldere, daermede dat de Heere vander Veere de goede ghecreech jegen Heren Janne van Ymmersele.

PALUDE.

---

21 October 1417.

Vonnis in een geschil tusschen Jan Bacheleer en Jacob Troest.

Anno XVII. Van Jacob Troest. fol. 42 r°.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XVII, XXI daghe in Octobri, soe was ghewyst metten vonnisse, tusschen aensprake ende verantwerden, van Janne Bacheleer ende Jacob Troest, dat deselve Jacob syn erflike rente behouden soude op Jan Bacheleers huys, mids dat sy niet verandert, noch vercocht, noch wech ghegeven en was, ende dat Jan Bacheleer gheen quitinghe daeraen en hadde. Dit geschiede in de volle banc.

---

22 October 1417.

Ordonnancie der Wethouders van Brussel tegen « bedewyn oft bedebier. »

Item, noch is overdragen bi den Heere ende bi den ghemeynen lande, dat nyeman voirdaen wyn, bier, noch anderen dranc en sal moigen inleggen, in dorpen noch in steden, om yeman te bidden of te doen bidden oft te gebieden die fol. 33 v°.

wyn, bier of dranck te comen drinken, theeren of slyten met ennigerhande verwen of liste, die men daertoe voirtkeren mochte, hy zy officyer, meyere of andere persoen, wie hy zy, hoege of neder, machtich of onmachtich. Ende wie dat yeman aldus bade, of dade bidden of gebieden, in enniger manieren, om zinen vors. dranck te comen drincken, die zal den dranck verbueren ende daertoe x schellingen ouden groten Tornoyse tot tsHeren behouf, alsoe dicke alst gevalt. Ende soe wie aldus gebeden ende verzocht, desen vors. dranck comt drinken, die sal, alsoe dicwile alst ghevalt, verbueren tot des Heren behouf eenen ouden schilt. Ende soe waer men bevonde dat ennich van des Heren dieneren of officieren versumelic waren dese vors. boeten ende brueken te vervolgen ende te doen innecomen wel ende ghetruwelic, alsoe behoeren zal, die zal, terstont als dat bevonden is, gebannen werden eenen termyn van thien jaren vuten palen van Brabant, zonder verdrach. Dit was aldus gheboden in der stad van Bruesele, bi den Amman ende Scepenen, in presentien vanden Raitsluden van Loevene ende van Antwerpen, des Vrydaigs XXII dage in Octobri, anno XVII°.

October 1417.

Ordonnancie op het dragen van livereien en « pallueren. »

fol. 33 v°. Gheordeneert anno XVII°, in Octobri ante Simonis et Jude Apostolorum.

Het is overdragen bi den ghemeynen lande van Brabant ende openbairlic ghekundicht, geboden ende vutgeroepen, dat van nu voirdane nyeman, hy zy hoege of neder, Ridder, knape of andere persone, van wat state of conditien hy zy, engheenrehande personen, binnen Brabant geseten, cleedere, caprune, rocke, hoyken, keerle noch andere pallueren, die

gelyc syn of van strypte of van eenen tekene van bordueren gewracht of anders, en zelen mogen geven noch vercoepen, in steden noch in dorpen, dan alleen denghenen die haer huysgezinde syn, in hueren brode ende coste, dagelix in hueren husen etende, drinkende ende slapende, ende dat diesgelyx nyeman, soe wie hy zy, binnen Brabant geseten, in steden of in dorpen, van ennigen Heren, Joncheren of anderen goeden luden aldusdanige cleedere, caprune, rocke, hoyken, keerlen of andere cleedingen ende pallueren, gelist of van strypte of van eenen teken en zal moigen nemen noch dragen, binnen Brabant, hy en zy vanden ingesinde desgheens die de cleedere gheeft, dagelix in zinen huyse etende, drinkende ende slapende, gelyc voirscreven es. Ende soe wie de contrarie hieraf doet, die zal verbueren, alsoe dicwile alst ghevalt ende ment ter waerheyt bevint, drie oude schilde tot des Heren behoef, ende daertoe sal deghene de cleedinge of pallueren verbueren, diese hierenboven dreeght, vutghescheiden dat in deser ordinantien niet bevaen en zuelen zyn de Heren Baenroitsen van den lande ende deghene die hoghe gherichten hebben, sy en zuelen mogen huer levereyen ende pallueren geven boven hueren huysgesinde, hueren officieren ende ambachteren, die hen van ennichs ambachts wegen, dat zy in handen hebben, mit eede verbonden syn, oft oic anderen goeden eerbaren lieden, die zy onthouden tot hueren rade ende die hen daertoe verbonden syn mit eede. Vutgesceyden oic den Heren, den Prelaten ende Prelaterssen vanden lande, sy en suelen oic huer levereye mogen geven denghenen luden dien zyse gonnen, ghelyc zy tot heertoe gheplogen hebben. Ende dat de goede ghemackelike ende taelweerdige lude, in den steden of vryheiden geseten, die hen des regiments in den steden of vryheden gewuenlic hebben gheweest te bewenden of bewonden hebben, ende oic den schutteren vanden lande, die guldebrueders zyn, sy en zuelen hen te gadere mogen cleeden, te weten is de goede lude voirgenoemt, ghelyc zy ghewoenlic hebben gheweest te doen, elc op zinen cost, ende de schutteren van den lande tcleet of de pallueren van haere gulden. Oic suelen de steden ende vryheiden vanden lande hueren officieren ende dieneren huere cleedere ende

pallueren moigen, ghelyc zy heerbracht hebben, ende de goede knapen die in ennige broederscap syn van santen ende van santinnen. Ende soe wie dat ennige van desen cleedingen opten tyt van nu heeft of draeght, die salse moeten afleggen, opte boete voirscreven.

October 1417.

Aanduiding van markten en stapelplaatsen.

fol. 38 v°. Anno XVII°, in de Bamismerct, wert gheordineert bi den Heere ende by der stad dat vordane de corte pyen, die opte Appelbrugge te staene plagen, haer rye ende merct hebben zullen in Sente-Mertensstraete.

Item, dat tsmout, dat met tonnen ende met vaten in de Borch ende omtrent de Borchbrugge ter venten te liggene plach, vordane stapel houden sal op Sente-Jansvliet.

---

4 November 1417.

Uitspraak in een geschil tusschen Raas van Liedekerke, namens zijne kinderen, en eenen priester.

fol. 39 v° Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XVII, IIII dage in Novembry, soe wart overdragen, gheordineert ende ghesloten, tusscen Raesen van Liedekerke, van synre kindere wegen, ende eenen priester, die tiegen hem, van I capelrien wegen, met eenen instrumente voolghde, opte goede die een Jan Peters filius achter gelaeten heeft, dat de vors. Raese ende zine kindere voren in van dien goeden vernueght ende betaelt souden

worden, na vutwysen der brieve, die zy daeraf hebben ende die Scepenen van Roesendale bezegelt hebben, ghemerct ende aengesien dat die brieve vele oudere syn van date dan dinstrument es, daer de vors. priestere mede volgende was. Behoudelec emmer altoes dien, waert dat die goede betere waren jairlex dan de somme van penningen ghedragende tsestich Hollantsce guldenen tsiaers die de vors. Raese ende zine kindere dairop jaerlex ende erfelic heffende syn, dat den vors. priestere, ter vors. capelrien behoef, dat surplus ende bate op soude mogen heffen ende hebben ende ghedistribueert worden na vutwysen van den vors. instrumente ende anders niet.

---

12 November 1417 — 31 Mei 1421.

Regeling der nalatenschap van Emond Dorp.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende zeventyene, XII dage fol. 40. in Novembry, soe wart gheordineert ende overdragen by den Burgemeesteren ende Scepenen, opt testament dat Emond Dorp ghemaect hadde, ende dairaf dat Peter de Blocscoemakere ende Jan de Meester, van Herentals, testamenteurs waren, metgaders Emonds wive, ende dairop dat des voirs. Emonds zuster zeere ernstelic volghde, als erfghename vanden selven Emond, omme deylinge vanden goeden te hebbene ende bewind vander executien etc., dat de vors. goede vrouwe thuyswert trecken soude ende hare des volgens ende bewynds verdragen, mids eenre sommen van penningen die hare de vors. testamenteurs gaven, ghereet in de hant, loepende twintich nobele. Vordane dat deselve testamenteurs tvors. testament voldoen ende volvueren zullen, ten yersten dat zy zullen connen ende mogen ende de scult betalen ende zine scult inhalen ende innen, ende soe wanneer zy dat by na of soe zy naest connen bynnen eenen jare of anderhalven gedaen zullen hebben, dat zy dan by de stad comen zullen ende bringen clairlic over met ghescrifte den

staet ende soe wes datter oversciet, boven scult, vutleede ende testament, van sculde, haven, erven, huysraet, juweele ende gelt, ende dat gheweten by haren eede, soe sal men by advise vander stad de voirs. vrouwe van dat men omme Gode geven soude alsoe redelic versien, als den Heeren vander stad mogelic dunken sal, na datter ware ende na alle gelegentheden vanden testamente ende zaken daertoe dienende, ende hierin willecoerde ende consenteerde de vors. Peter de Blocscoemakere ende geloifde dit aldus met zinen medeexecuteurs, in de volle banc van Scepenen, te houdene ende te voldoene gelyc vorscreven staet. Daertoe was der vors. goeder vrouwen vander stad wegen gheorloft ende gheconsenteert, ter presentien vanden vors. Peteren, dat zy eenen goeden man of meer in hare stede setten soude,
fol. 40 v°. omme de vors. zake te vervolgene metten ghenen diere van der stad wegen toe gheordineert zullen worden, ende dat die persoen of persoene, een of meer, al dat daermede zullen mogen doen, quytscelden, composeren ende al dat doen dat zy selve doen soude etc., op dat zy present ende vore oegen ware etc.

Dese persoene heeft de vors. goede vrouwe in hare stede gheset, in de volle banc van Scepenen : Janne Bacheleer, Aelbrechte van Uden, Mathyse van Linth ende Henricke Skymere, ende elken van hen vieren bysondere, omme hare vors. zake te hulpen vervolgen, gelyc vorscreven staet.

Anno XXI°, opten lesten dach van Meye, gaven over Aelbrecht, Mathys ende Henric vors. hare vors. macht, die zy hadden vander vrouwen vors., Janne Waryn, Meester vanden geselscappe vanden coopluden van Yngelant, omme die tachtervolgene, gelyc zy ghedaen souden hebben. Presentibus Claus van Wyneghem, Burgemeester, Ymmersele, Her Reynere vander Elst, Costen van Kets ende Henric van Rythoven, Scepenen.

1417.

November.

Aanduiding der plaats voor het houden « van den stapele van den haringen. »

Anno XVII°, mensis Novembris. fol. 43.

Soe wart overdragen ende ghesloten dat, van nu voerdane, den stapel van den haringe van deser zee, die tot noch toe ghelegen heeft buten Sente-Janspoerte, liggen sal ende stapel houden int Craywyc, in den Holenvliet, ende op weder zide vanden Holenvliete, ten besten gherieve. Ghedaen in der volre banck bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad etc.

16 December.

Kwijtbrief van zoenpenningen.

Anno predicto, XVI dage in Decembry, soe quam in de volle banck van Scepenen, Jan de Pape, Jans Papenzone des scoemakers, met een deel van zinen naesten vrienden ende maghen, dewelke aldaer coes op te heffene ende tontfane alsulken zoenpenninge als comen waren van der zoenen van wilen Janne Yden, zinen oem, ende gheloefde die zoene tallen dagen goet, vast, ghestade ende van weerden te houdene, ghelyc ende in alder manieren als zy voirmails by den vrienden ende maghen overdraghen ende ghemaect es, etc.

18 December 1417.

Ordonnancie op den verkoop van wijnen en het storten van vuilnis.

fol. 39 v°. Gheordineert anno XVII°, XVIII daghe Decembris.

Item, dat nyement, van nu voirdane, die tAntwerpen wyn tappen wille ende een stuc wyns onstect, bynnen dien daghe gheen ander stuc wyns onsteken noch tappen en sal, hi en hebbe eerst bi den Borgermeester ende Scepenen gheweest ende orlof ende geconsent daeraf ghenomen, opte peyne van eenre amen wyns te verbuerne, die daeraf de contrarie dade, half den Scouthete ende half der stad.

Item, dat men, van nu voirdane, gheen vuylnisse meer voeren en sal bi Faconshof, noch daer omtrent, noch in de royen, noch vliete vander stad, maer dat mense voerdane voeren sal op Kyele, omtrent Jan Couteels molenberch, beneden den molenberghe waert ane, op te peyne van II royalen, deene helft den Here ende dandere helft der stad, die daeraf de contrarie dade.

1417.

« Terminatie » in een geschil tusschen Catharina Raeywaerts, weduwe van Gillis van Sompeken, en Jan van Sompeken.

fol. 42. Dit es de kennesse van Her Gheldolve vander Zennen, van Clause van Wyneghem ende van Clause vanden Hoevele, tusschen Jouffrouwen Katlinen Raeywaerts, wedewe wilen Gielys van Sompeken, ende Janne, des vors. wilen Gielys zone, want tusschen den vors. Gielyse ende Jouffrouwen Katlinen vors. ghescil was, dwelc by vrienden ghemiddelt

ende ghetermineert was, in welker terminatien de vors. Jan den vorgenoempden Gielyse, zinen vadere, quyt scaut vander versterffenissen van zynder moeder dode, vutghenomen dat hem deselve Gielys daer bekende VII ponde grote sculdich zynde, ende en hoerde niet dat deselve Jan eenich ghebrec meer aen sinen vader telde boven de VII ponde grote vors.

Omstreeks 1417.

Kwijtbrief van Thomas Rounderwhart, facteur van Jan Stodeley, aan Willem van Gavere en Aalbrecht van Uden.

Thomaes Rounderwhart, actourne ende facteur van Jehan Stodeley, coepman van Yngheland, volcomen macht hebbende van den voirs. Janne Stodeley, alsoet claerlikere blikende es bi eenre openre procuracien, ghepasseert ende bezeghelt in den court van den stapele van Calays, in roden wasse huthangende, bekende dat hem Willem van Gavere ende Aelbrecht van Uden hem, tot des voirs. Jan Stodeleys behoef, wel ende volcomelic vernueght, vergouden ende voldaen hebben van allen sculden ende ghebreke, welkerhande die syn moghen, die de voirs. Willem ende Aelbrecht oft eenich van hen den voirs. Janne Stodeley sculdich mochten syn oft gheweest hebben, ende dairtoe van allen rekeninghen, heyssche, ghebreke oft aensprake, die de voirs. Jan hen oft eenich van hen heysschen mochte oft toespreken, van wat zaken dadt ware. Alsoe dat de voirs. Thomaes, in den name van den voirs. Janne Stodeley, den voirs. Willeme ende Aelbrechte, haer oeyr ende nacomelingen, ende allen anderen dies quittancie behoeren mochte, dairaf ende van allen saken, van allen dien tide die leden es tot den daghe toe van heden, claerlic quite schaut, ende gheloifde dat hi hen dairaf nemmermeer meer ane spreken, heysschen, noch moeyen en sal, bi hem selven noch bi niemende anders van sinen wegen, in gheenre manieren. fol. 39.

Omstreeks 1417.

Eed van den Rentmeester der stad Antwerpen.

fol. 35 v°. Ic sweere, dair ic toe gheacht ben, dat is Rentmeester van der stad van Antwerpen te zine, dat sal ic wel ende ghetrouwelic doen, in innemen ende in vutgevene van der stad goede, ende dat ic in allen saken die dairane cleven, wel ende ghetrouwelic my bewaren sal, [ende gheen nieuwe werc aen leggen, het en zy by bevele ende goetdunken van den Burgemeesteren ende Scepenen] (1), ende des my de Burgermeesteren bevelen, in den name van den Scepenen, dat sal ic doen, ende vordane alle tbeste dat een goet Rentmeester sculdich is te doene. Alsoe moet my God helpen.

---

11 Januari 1417 (1418).

Ordonnancie betrekkelijk het verkoopen van brood, het storten van vuilnis en het graven of halen van leem.

fol. 19 v°. Gheordeneert bi den Heere ende bi de stad, anno XVII°, XI dage in Januario.

Yerst, dat nyement voirdane, poirtere noch vremde, binnen der weke opte merct noch elwaer gheenrande vremd broet vercoepen en sal, anders dan tsVrydaegs nader noenen ende tSaterdaigs al den dach, op de peyne van I royale, I derdendeel den Scouthete, I derdendeel der stad, ende I derdendeel den Coermeesters, ende dbroed verbuert den aermen om Gode te gevene.

(1) *De woorden tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*

Item, dat men opte merct nerghens gheen vuylnisse noch onreinicheit dragen noch storten en zal, anders dan ten plaetsen die daertoe gheordeneert syn, dats te wetene ane de steenpale die opte merct tusschen *Spaengien* ende de *Colve* leeght ende ane de steenpale die bi den *Mortier* leeght. Sòe wie de contrarie hieraf dade, die zoude ghecoert worden na der stad recht.

Item, dat nyement voirdane gheen leem halen noch graven en zal in de strate achter der zieken molen, buten Sente-Jorys, daer men te Berlaer waert gaet, op de peyne van II royalen, half den Heere ende half der stad.

---

16 Januari 1417 (1418).

Kwijtbrief van Diederik van Hussen, namens de Heeren van Egmont, aan de steden Haarlem, Delft, Leyden, Amsterdam en Gouda.

Anno XVII°, opten XVI^sten dach Januarii, kende Diederic van Hussen, alse gemachticht van sHeren weghen van Egmonde ende van Here Willem, sinen broeder, alsoet claerlikere blycte bi goeden openen brieven hem dairop gegeven, dat hi ontfangen hadde in goeden gereeden penningen, van den V steden van Holland, te weten van Harlem, van Delff, van Leyden, van Aemsterdamme ende van der Gouden, bi den handen Gherits ende Claus Pieterssoens, ghebroederen, de somme van X^c oudere scilden ende van III^c gouden Vranxe cronen, die den voirs. Here van Egmonde ende Here Willem, sinen broeder, vielen ende verschenen op de voirs. V steden, te Kerssavonde lestleden, alsoe dat hi, Diederic voirs., hem bekende volcomelic ende wel dairaf voldaen ende vernueght. Dit gheschiede in Onser-Vrouwenkerke, eodem die, in presencien van Burgermeesteren ende van Scepenen. fol 44.

---

21 Januari 1417 (1418).

Belofte gedaan door de gebroeders Geeraart en Nikolaas Pieterssoens, betrekkelijk de betaling der « lyftochtrenten op Haarlem, Delft ende Leyden. »

fol. 44. Anno XVII°, opten XXIsten dach Januarii, quamen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen twee eerbair lude, Gheeraert ende Claus Pieterssoens, ghebroedere, bekenden hoe dat sy, vut laste van den goeden steden van Harlem, Delff ende Leyden vercocht hebben sekeren personen lyftochtrente op de voirs. III steden, toter sommen toe van vc nobelen tsiaers, oft dair omtrent, luttel meer oft min, dairaf dat de charteren ende brieve verclaren Ynghelsche nobele, voere datum der letteren ghemunt ende gheslagen, ofte de weerde dairaf. Overmids dat eenige persoene meynen of seggen moghen dat de Coninc van Yngheland nobele doet munten in Normandien, niet alsoe gewichtich noch alsoe custbair alse de Ynghelsche nobele syn, die men dagelix hier gemeynlic ontfangt ende vutgheeft over Yngelsche nobele, ende zy van der voirs. vercochter lyftochtrenten al Ynghelsche nobele, alsoe die dagelix opten dach van heden gaen bi den wisseleren, ontfangen hebben, oft haer weerde in anderen goeden gelde, ende het mogelic ende redenlic es dat de goede lude pensionarise met gheliken gelde betaelt worden, in toecomenden tiden, van harer voirs. lyftocht renten, soe eest dat sy bekendt hebben tgoent dat vors. es, ende dat men den goeden luden sculdich es van tide te tide alsulke betalinge te doene, alse zy nu dairvoere, totter voirs. steden behoef, van den voirs. pensionarisen ontfangen hebben ende bi prise van den wisseleren, niet jegenstaende eenigen vonden oft subtilen wegen van anderen lichteren nobelen te willen betalen, die men dairjegen soeken of vinden mochte, in eeniger manieren. Alle fraude ende argenlist vutghesteken.

22 Januari 1417 (1418).

Regeling van een geschil tusschen de kerkmeesters van Stabroeck en Heer Jan de Blocscoemakere, pastoor aldaar, betrekkelijk het opstellen van de rekeningen der kerk.

Int jair Ons Heeren als men screef M. CCCC ende XVII°, xxii dage in Januario, doen waren ontboden de kercmeesteren van Staecbroec, die gheheeten syn Jan de Hont ende Herman Cole, van den Burghermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, om hen te verantwerden jeghen Heren Janne den Blocscoemakere, die den voirs. Burghermeesteren ende Scepenen ghetoent hadde in ghescrifte alsulc ghebreck als hi hadde aen die voirs. kercmeesteren, van dien dat sy niet rekeninghe doen en wouden mit ghescrifte ende wael bethoenen wes sy ontfaen ende vutgegeven hadden van der voirs. kerken goede, alsoe dat in tvoirs. ghescrifte bat verclaert es. Ende doe hoerden de Burgermeesteren ende Scepenen voirs. haerrer beider aensprake ende antwerde ende dien ghehoert, na alrehande woerde daertoe dienende, seide Claus Colensone, van der voirs. stad weghen, den kercmeesters van Staecbroec voirs. dat sy voirdane goede bescheiden rekeninghe doen souden mit ghescriften, ende ierst in haer ontfaen doen scriven alle die sekere goede der kerken voirs., die sy ontfaen souden ende voirt alle die onsekere goede, te weten es alle goet dat der kerken gegeven sal worden oft ghelaten in testamente, oft bliven van liken of van anderen opcominghen, vervallen accidentien oft appoort, ende dan scriven doen haer vutgheven, dats te weten van tymmeringen, van metsen ende anderen werken van stoffen ende materien ende van dachhueren, ende verclaren wat personen dat sy ghelt oft ander goet ghegheven ende betaelt selen hebben, ende dat sy van diere rekeninghen den voirs Heren Janne, hoeren prochiaen, voirdane copie geven souden. Oic seide hi hen dat men billic maken soude ende setten in der kerken van Staecbroec eenen comme ende daerinne sluten der kerken ghelt ende goet, ende dairtoe maken drie slotele, dairaf

die voirs. prochiaen eenen slotel, den kercmeesters eenen, den Heylighen-Gheestmeesters eenen hebben souden. Ende hierbi waren Her Arnt van Ymmersele, als Burgermeester, Her Wouter vander List, Claus van Wynegheem, Gielys Damaes, Claus vander Elst, Jan die Schermere, Jan vanden Werve, Gielys Bode, Costyn van Kets, Jan vanden Houte, Willem vanden Gavere ende Dankaert de Moelnere, als Scepenen, Wouter vanden Stadeckere, Jan vanden Grave, canoniken, Jan Fierkens, priester, ende Meester Herman, der stad medecine.

---

14 Februari 1417 (1418).

Vonnis in een geschil tusschen het gasthuis van Sinte-Anna, in de Korte Nieuwstraat, en Hendrik metten Ghelde, betrekkelijk het gebruik van eenen doorgang tusschen hun beider erf.

fol. 28. Int jaer Ons Heren M. CCCC ende seventhiene, XIIII dage in Februario, soe wart met eenen vonnisse ghewyst bi den ghesworen erfscheiders, in presentien van den Amman ende van Scepenen hierna benoemt, op zekere gheschil hanghende tusschen den gasthuyse van Sente-Annen, in de Cortte Nieustrate ghestaen, in deen zide, ende Heinrike metten Ghelde, in dandere zide, alse van eenen doerghanghe met eenen toghe, ghelegen opte Peerdemerct, op Claepdorp tusschen haere beidere erve, alse dat die van Sente-Annen gasthuyse vors. ende de vors. Heinric ende zyn nacomelinge den vors. doerghanc ende toech ghemeyne ghebruyken selen, ghelyc dat men die bi haren tiden ende vore haren tyt ghebruyct heeft, toter tyt ende toter wilen dat Heinric vors. of zyn nacomelinge beter bescheyt daeraf bibracht hebben, dats niet syn en sal dan zy noch bracht hebben met Scepenenbrieven oft met levender waerheit, die den Heren den Scepenen dunken sal dat hen sculdich es stade te doene dats niet syn en sal. Hier was bi Jan Stevens, Amman,

Her Wouter vander List, Riddere, Claus van Wynegeem, Gielys Damaes, Jan vanden Werve, Claus vander Elst, Costen van Kets, Jan de Schermere, Jan vanden Houte ende Dankaert de Moelnere, Scepenen.

PALUDE.

---

19 Februari 1417 (1418).

Ordonnancie voor de « Vischcoepers. »

Dit es gheordineert by den Burghemeesteren, Scepenen ende Raede vander stad van Antwerpen, int jaer Ons Heeren M CCCC ende XVII, XIX daghe in Februario. fol. 55 vo.

In den yersten, dat van nu voerdane IIII vischcoeperen, dats te weten II banken of stalle, zullen moegen coepen eenen meerswyn, ende datter nyement meer aen deylen en sullen, maer zy moeghens meer coepen op dat zy willen ende connen.

Item, dat nyemend van den vischcoepers I cabbeliau in meer deelen en sal mogen sniden dan in vieren.

Item, dat harer twee vischcoeperen eenen zalm sullen mogen coepen ende niet meer te samen, maer zy moegens meer coepen, op dat zy willen.

Item, eenen elst en sal men niet meer mogen sniden ter banc dan in tween, maer waert dats yement min cochte oft coepen woude, dat zy eenenyegheliken sullen mogen ghe-rieven.

Item, dat men herders ende alle andere riviervissche oec in tween sal mogen sniden ende in niet meer.

Item, dat harer vier banke oft stalle eenen stoer sullen mogen coepen ende datter niet meer ane deelen en sullen.

---

11 Maart 1417 (1418).

Verklaring over de verhuring der goederen van wijlen Nikolaas van Doerne.

fol. 38. Anno XVII°, XI dage in Meerte, soe ward ghetermineert bi den Burgermeesteren ende Scepenen, in volre banck, ende verclaert dat deghene die Scepenenbrieve sprekende hebben op wilen Cole van Doerne ende op syn goed, ghebruyken selen der hueren die de voirs. Cole van Doerne voirmaels dede tiegen de Heylighe-Gheestmeesteren van Doerne, omme eenen chysguldenen tsiaers, altoes de oudste brieve voirgaende, alse van eenre hofstad, die Peter van Drymilen nu bezittende es, ende dese huere sal dueren XXVIII jaer lanc ende niet langere. Ende ten eynde van den voirs. jaerscharen, sal men de huysinge scatten die opte hofstad dan staen selen, ghelyc oft sy ter eerden laghen, ende die sal de Heylige-Gheest overhebben dan bi prise ende scattingen van goeden luden die hen des verstaen. Sonder argenlist.

---

17 Maart 1417 (1418) — October 1420.

fol. 70 v°. Dit es alsulken dachvaert alse ghemaect was ende gheordineert opden VII^ten^ dach van Meerte, te wetene tusschen Janne van Bercheem, aen deen zide, ende Heinrike vanden Eynde, aen dandere side, dewelke dachvaert ghehouden wart met somighen vrienden hen toebehoerende, op den XVII^ten^ dach van Meerte anno Domini M° CCCC XVII°, na costume des Hoefs van Cameryck, ende dese dachvaert voirs. maecte Hector van Kets ende Gheerd Laureyns.

Item, op desen dach voirs. soe seinde Jan van Berchem

voirs. goede manne ane Heinrike voirs., soe wes hi hem thyende ware, daerop beriet hem Heinric voirs. met sinen vrienden, ende quam weder ende antwerde desen voirs. goeden mannen dat hi hadde eenen broeder, eenen wettigen broeder van vadere ende van moedere, die plach te wonen met Her Willeme van Bercheem ende syn yagher was, welc broeder hem ghewont thuys quam ende binnen drien dagen oft binnen vieren daerna starf. Daer seit Heinric vanden Eynde voirs. dat syn broeder op syn vuterste nam dat hi van dier quetsueren starf, ende dat hem Jan van Berchem voirs. met sinen holperen ghedaen hadde.

Item, dese goede manne voirs. quamen wederom aen Janne van Berchem ende seiden hem de antwerde ghelyc voirs., dwelke Janne voirs. zunderlinge zeere verwonderde, dat hi binnen tween oft drien oft viere daerna gestorven mocht hebben, want hi den voirs. Heinrix broeder te Berghen opden Soem dede halen, daer hi tot sinen onwille lach vut versueke van syns selfs magen, die daermede toe holpen, ende voerdene van daer voert tot Antwerpen bi eenen Meester, ende van Antwerpen soe toegh hi te Wommelgheem metter woenen ende tapte aldaer met eenen sinen meysene, gheheeten was Bate, eenen termyn lanc, ende sochte hierna wederom dienst ane Heren Willeme van Bercheem, denwelken dienst Heren Willeme voirs. niet en ghenoeghde om des discoerts wille. Voerd soe seide Jan van Bercheem voirs., dat hi zoende met Janne, Heinrix broeder voirs., bi sinen levenden tide, gaende ende staende, als van wanconste ende van alle dat hi hem tiden mochte oft misdaen mocht hebben, hi oft syn medehulperen, ende dat biet Jan van Bercheem voirs. te thoenene. Hierenboven soe dede Jan van Bercheem voirs. Heinricke voirs. bidden dat hi hem onraets verdragen wilde, ende alsulken zoendinge houden woude, ghelyc hi met sinen broeder ghemaect hadde, ende oft hi des niet doen en woude, soe dede Jan voirs. seggen dat hi hem goede zeker oft borge setten woude binnen Herentals, eer hi vut Herentals scheiden soude, dat hi hem te rechte staen woude tAntwerpen, want dat die hootstad vanden Mercgraefscape ware, want men daer eenen armen man also wale recht dade als eenen riken, ende en ghenoeghde hem des niet, soe woude hi hem

comen te rechte binnen der goeder stad van Loevenen, want dat een hootstad van Brabant es, ende des biet hi goeden zeker te settene ghelyc voirs. es. Ende daer boot hi hem core af, ende oft hi des gheen doen en woude, soe woude Jan voirs. weten oft hi hem hoeden soude moeten voer hem.

Item, hierop antwerde Heinric vanden Eynde voirs. dat hi noyt zoeninge van sinen broeder ghehadt en hadde ende dat soude hi clagen alle sinen vrienden, oft denghenen diet leet syn mochte; hierop soe baden hem dese goede mannen voirs., aen hem gesonden, dat hi hem hierop noch bat beraden woude, want dit stucke niet cleyne en ware; hierop Heinric vors. noch beriet met sinen vrienden, quam weder in ende antwerde dat dat een sake ware daeromme dat hi dingen ende dedingen en soude noch en woude, maer hi liet staen ghelyc dat ghestaen hadde.

Voert meer soe seide Heinric voirs. dat hi gheen man van wapenen en ware ende dat hi niement ontseggen en woude noch en ontseide, aen hem en waer niet vele verloren, waer hi heden hier, hi ware morgen oft overmorgen elderwaerts, hi slachte den quaden sontspeelder.

Hierop vraeghden hem die goede manne voirs. van Jans wegen van Bercheem oft Jan voirs. bethoenen conste dat hi met sinen broeder ghezoent ware oft hi hem des woude laten ghenuegen.

Hierop soe antwerde Heinric voirs. dat hi hem des bespreken woude met anderen vrienden, die hi op die tyt daer niet en hadde, ende die wiser waren dan deghene die hi op dien tyt daer hadde.

Ende hier hebben bi gheweest daer alle dese voirs. dingen gheschiet syn Scepenen van Herentals, Laureys van Roesbroec ende Johannes Mettens, Hector van Kets, Jan de Meyere, Floreyns de Bye, Arnd tsHermeys, Giele van Eemmersvelt, Gheert Laureyns; dese VIII persone hadde tprincipael bezeghelt.

Anno XVIII°, XIX dage Januarii. fol 71.

Tuyghde Arnd van Tuernout dat Jan Hoet, die men hiet vanden Eynde, Heinrix broeder vanden Eynde, ghezoent was met Janne van Bercheem ende met sinen hulperen, van allen twiste ende discoerde dat sy onderlinge ghehadt hadden ende dat hi na tapte te Wommelgheem ende hielt daer herberge, met sinen meysene, wel II jaer lanc nadat dadt ghesoent was, ende dat hi hem buten dorpe tapte.

Diesghelyx tuyghde Heinric de Bruyne, te Ranst, II 1/2 jaer.

Diesghelyx tuyghde Wouter van Vellaer, te Lyere.

Oudt synde elc van hen drien wel..... *(sic)*.

Willem Ghysbrechts, te Wommelgheem, tuyghde dat Jan Hoot ghinc ten danse ende te spele menigen tyt, maer hi en was bi tsoendinc niet.

Item, tuyghde diesghelyx dat hi syn naeste ghebuer was.

Dit es Jan Raets kenlicheit, van dat Hannen Hoot verzoent wart met Janne van Bercheem, ende seeght dat hi daer bi ende mede was, ende ten aenhoeren dat Hannen Hoot claerlic ende wettelic verzoende met Janne van Bercheem binnen der stad van Antwerpen, voer Willem Eycmans huys was, die wileneer te wonen plach inden *Roden Leeu*, in de Cammerstrate, ende voer die zoene borghe bleven waren Lodewyc van Ranst ende Willem Eycman ; vordane soe seeght Jan Raet dat hi ghesien heeft dat dieselve Hannen Hoot daerna quam tot Wommelgheem te wonen ende tapte daer bier, met eenen meysene daer hi aen was, na dat die zoene ghemaect was.

Item, Willem de Koc, Her Willems van Bercheem koc plach te sine, kent ende tuyght dat Hannen Hoot wettelic

ende wel versoende met Janne van Bercheem als voirs. es, ende dat hi Hannen Hoot daer quam te wonen tot Wommelgheem opten hoec aen der plaetsen, daer hi bier vercochte, met eenen meysene daer hi bi sat, ende daerna quam in Her Willems hof van Bercheem ende hadde gerne met hem ghewoent, hem te dienen, des Her Willem niet doen en woude, om onraet mede te verhuedene, ende na desen tyt lange ghinc ende stont machtich opter straten onder die liede, als een ghesont man in kaetsen ende in alrehande gheselscap te hanteren.

fol. 70 v°. Anno xx°, omtrent Bamisse, soe wert overdragen ende ghesloten tusschen Janne van Bercheem ende Heinrike vanden Eynde, mids dat sy des hen in de stad keerden alse vanden gheschillen dat sy hadden vander sake voirscreven, alse dat deselve stad den voirs. Heinrike, mids der onlede die hi ghehadt hadde, toeseide xx schellinge grote eens, ende daermede soe souden sy in beiden siden verlyct ende versoent syn, op zoenbrake ende op vredebrake. Ghedaen in der volder banck van Scepenen.

---

1 April 1418.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Peter vander Ast en de gezusters de Cnoddere.

fol. 59 Alse van alsulken ghescille alse opverstaen ende gheresen was tusschen Peteren vander Ast, van Loenout, in deen zide, ende Beatrisen, Magrieten ende Lysbetten, Jans Cnodders kindere wilen, in dandere zide, toecomende van zekeren goeden die der vors. kindere vader vormaels toe te behoeren plagen, ende die de vors. Peter, mids zekeren zaken die hi dairtoe te talen hadde ende ghebreke die hi dairane tachter stont, vervolght ende vutghewonnen hadde ende heeft na den lantrechte ende metten rechte dairin gheweldicht

ende gheset is gheweest lange jaren lanc. Dairaf dat de vors. Peter over hem selven ende de vors. III ghesusteren over hen ende in den name van Arnde den Cnoddere, haren broeder, die buten lands is, hen verwillecoert hadden in IIII zeggeren, te weten is Alart van Nedervenne, in Anceme den Weerd, alse Peters zeggeren, ende in Her Henric Haeyen ende Gielys Sanders, alse der gesusteren zeggeren, ghelovende van weerden te houden in beiden ziden wes de vors. IIII zeggeren dairaf zeggen souden. Ende overmids dat de vors. IIII seggeren niet eens en hebben connen gheworden, noch hen veraccorderen en consten, soe heeft hen de stad van Antwerpen, bi consente van partien, eenen overman ghestelt, te weten is Clause vander Elst, omme informatie van beiden ziden te verstane, ende dan zyn terminatie ende zeggen na sier conscientien te uten ende te pronuncieren. Op dwelke de vors. Claus vander Elst, hem met goeden ripen rade besproken hebbende ende de zeggeren vore ende de partien na, met goeder diligencien ondersocht heeft ende soe verre ghearbeydt ende dairtoe ghedaen, dat hi alse overman ghedingt heeft mondsprekens, bi hulpen vanden vors. IIII zeggeren, tusschen beide de vors. partien, ende soe na de dingen bracht in beiden ziden, dat hi zine conscientie ontlastende ende hem van den laste die hem van der stad gegeven was ontladende, alse overman zyn seggen gheseeght heeft ende seeght in der manieren hierna volgende: Item, in den yersten, soe es des vors. Claus zeggen alse overman, dat de vors. Peter vander Ast ende zyn nacomelingen tallen dagen vordane alle de vors. goede te Loenout rastelic ende vredelic hebben, behouden ende gebruken sal bliven, alsoe hi dairin metten rechte comen is ende ghelyc hi die tot heertoe bezeten heeft, onghestoert, ongecalengiert ende onghemoeyt vanden vors. III ghesusteren, van Arnde, haren broeder, die zy vervangen hebben, ende van haren nacomelingen of van yemende anders van haren wegen, in eeniger manieren. Ende des sal de vors. Peter den vors. III ghesusteren tot haren ende tot haers broeders behoef gheven ende betalen C blauwe cronen, of hondert Arnems guldene dairvoere, of ander goed gheld na die werde, deen helft dairaf in de Sinxenmarct naistcomende ende dander helft in de Bamismerct dairna volgende, sonder vertrec, ende die

leveren tAntwerpen in den wissel, op L gulden te verbueren telken termine waer dat hi of zyn nacomelingen dit gheld ten vors. termine niet en betaelden, half tsHeren behoef ende half der partien behoef. Ende mids desen soe zelen de vors. gesusteren voere hen ende in den name van haren vors. broeder die zy vervangen zelen, hen uten met Scepenenbrieven van Antwerpen tot des vors. Peters ende tot sier nacomelingen behoef, alle des rechts dat zy hen tot desen vors. goede vermeten mochten in eeniger manieren. Ende hiermede soe seeght de vors. overman de vors. partien wel vereenicht, ghesleten ende ghescheiden teeweliken dagen van alle den gescillen vors. Presentibus Stevens, Arscot, Artjans, Scepenen, Broeke, Secretaris, de overman C. Elst, de zeggeren, de partien in beyden ziden, anno XVIII°, prima Aprilis.

N. NICOLAY.

---

9 April 1418.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Elisabeth vander Leyden, weduwe van Hendrik Luys, en Jan Luys.

fol. 50 Anno XVIII°, IX dage in Aprille, soe wart gheseeght ende verclaert een seggen ende appointement tusschen Lysbetten vanden Leyden, wettich wyf wilen Heinric Luys, in deen side, ende Jannes sLuys ende sinen medepartien, in dandere side, bi Clause vanden Werve, Clause van Steelant, Her Ghysbrechte Melys ende Janne Bacheleer, alse seggeren van beide den ziden ghecoren, ende bi Janne van Halmale, alse overman bi den voirgenoemden IIII seggeren ghecoren, in deser manieren: yerst, dat de voirs. Jannes Luys ende syn medepartie te henwaert behouden selen alle de goede, welkerhande die wesen moghen, die Heinric Luys voirs. ane der voirs. Lysbetten brachte.

Item, dat de voirs. Lysbeth behouden sal alle de goede die sy ane den voirs. Heinrike brachte.

Ende, mids desen, soe sal de voirs. Lysbeth gelden ende betalen alle sculd, die men na Heinrix, haers mans, lyf, sculdich bleef doen hi starf, sonder cost oft last der erfgenamen voirs.

Ende dairtoe soe sal de voirs. Lysbeth den erfgenamen voirs. vutreyken ende betalen de somme van VIII ℔ grote, deen helft dairaf te Bamisse naistcomende, ende dandere helft tOnser Vrouwen-Lichtmisse dairnaist volgende.

Wie de contrarie van beide den partien hier tiegen dade, die soude verbueren, also dicke alst gheschiede, telken XX nobele, I derdendeel den Here, I derdendeel der stad ende tderde derdendeel Onser-Vrouwenkerke ; nochtan soe soude tvoirs. seggen in zier macht bliven, etc.

---

15 April 1418.

Brief der stad aan Jacob de Loddere inhoudende bepaling van zijn aandeel in eene korenrent.

Aldus was ghescreven ane Jacoppe den Loddere, anno XVIII°, XV dage in Aprille : Jacop, lieve vrient, Wy hebben ons tsamen bezonnen met onsen Raide ende bevinden clairlic dat ghi van der vorwairden tusschen U ende Rombout, Jannes Dycmans sone, niet meer gheordineert en zyt te heffene dan II zistere rogs tsiaers ende tderde zister rogs na Jannes Dyckmans lyf, ende niet eer. Dairomme wilt des te vreden wesen, want Wy dit aldus claerlic bevonden hebben. God sy met U. Ghescreven XV dage in Aprille. Fol. 43.

---

19 April 1418.

Uitspraak in een geschil tusschen het godshuis van Sint-Bernaards en eenige zijner schuldenaars over het vaststellen der muntwaarde.

fol. 45. Anno XVIII°, XIX dage in Aprille, soe wardt bi der volre banck gheterminecrt ende vutgegeven, in presencien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad, op alsulken ghescil alse lange gehangen heeft tusschen den godshuyse van Sente-Bernaerds, op deen side, ende sekeren personen gheheeten van Vutschole, met Heinrike Beemde ende Janne vander Meere ende anderen, die dairmede anecleven moghen, op dandere, toecomende van betalingen van sekeren erfchise, die tvoirs. godshuys heffende es op haer goede, dairvore dat tgodshuys hiesch voir den ouden grote, alsoe vele alse myn Here van Brabant van sinen chise heffende es, ende dair de partien niet meer af geven en wouden dan men binnen der stad van Herentals voir oude grote gheeft, mids dat sy binnen den byvange van Herentals gheseten syn, in der manieren hierna volgende : Aenghehoert beide de partien ende al des sy daertoe allegeeren wouden, by ghetuyghen, by ghescriften ende anders, alsoe verre alse de borsier van Sente-Bernaerds houden ende groten dorste bi sinen eede, dat tvoirs. godshuys van ouden heercommene ghepossesseert heeft jaerlix te heffene van den voirs. chise, voir elken ouden grote, alsoe vele als men van sHertogen wegen van Brabant heft in den lande van Brabant, dat de voirs. partien den voirs. godshuyse alsoe vele jaerlix vutreyken selen ende voirdane betalen, metgaders oec den achterstelle die sy dairaf tachter staen. Dwelke voirs. ghehoudt Her Reynere van Oerbeke, borsier des godshuys van Sente-Bernaerds dede opembairlic voir sinen ordinaris, in presencien van Burgermeesteren ende van Scepenen ende oec van partien.

---

19 April 1418.

« Zoending » tusschen Jan Ghierlemanne en Jan vander Linden.

Anno XVIII°, XIX dage in Aprille, soe wardt in der presencien van Burgermeesteren ende Scepenen ghetermineert ende ghemaect een zoendinc tusschen Janne Ghierlemanne ende Janne vander Linden, alse dat sy van nu voirdane goede vriende syn selen elc met anderen, ende wie dair tiegen dade, dat soude wesen op soenbrake ende op vredebrake. Behoudelic, waren sy elcanderen yet heysschende, dat sy elcanderen dairaf anespreken mogen met vonnisse ende met rechte. fol. 45.

---

7 Mei 1418.

Ordonnancie voor het Smedenambacht.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende achtiene, VII dage in Meye, soe wert bi den Burgermeesteren ende Scepenen ghewillecoert ende gheconsenteert, ten versueke, beden ende begheerten van den goeden cnapen den Dekenen van den Smedeambachte, want zy der stad bibrachten ende thoenden dat zy wel XL of L goeder vromer ghesellen te cnapen hadden, dat deselve goede ghesellen voirdane een keerse in de processien van der stad sullen mogen ommedragen, ende daertoe jaerlix keersgelt gaderen, te weten es, dat elc van den voirs. ghesellen die jaerlix ghelt wynnen in knaepscape metten voirs. ambachte, geven sal twee grote tsiaers; ende soe wie dat gheen ghelt en wint, of meesters kindere van den voirs. ambachte, en sullen niet daeraf geven. Voerdane vremde ghesellen, die bynnen der stad omme haren penninc quamen werken, een maent of twee of drie, ende dan weder fol. 43.

wech toghen, dat die geven souden eenen groten, ten keersghelde voirs. Voirdane es den voirs. goeden ghesellen gheconsenteert dat zy, by raide ende advise van den Dekenen voirs., kiesen sullen mogen twee goede ghesellen van haren medeghesellen, die jaerlix tvoirs. keersghelt gaderen ende de ghesellen regeren sullen, maer die en sullen anders gheen bewint hebben noch gheen ordinantien mogen maken, noch voert setten, ten ware altoes by wetene, consente ende goetdunkene van den Dekenen voirs. Ende waert soe dat eenich van den voirs. ghesellen daertiegen rebel viele ende tvoirs. keersghelt niet geven en woude in der manieren voirscreven, of oec in de processien niet en quame of comen en woude, het en dade hem openbare nootzake, dat die de Dekenen van den vors. ambachte bedwingen souden mogen, dat zy daeraf telken male den voirs. gheselscape geven souden twee grote, ende dit sullen de voirs. ghesellen mogen hanteren toten wederseggene van den Burgermeesteren ende Scepenen voirs.

---

15 Mei 1418.

Hertog Jan van Brabant belooft de stad Antwerpen schadeloos te houden voor de « lyftochtrent van 200 nobelen », ter bede van hem, aan de familie Pot belegd.

fol. 57 v°. Jan bi der gracien Gods, Hertoge van Lothrike, van Brabant ende van Lymborch, Mergreve des Heylichs Rycs, Greve van Henegouwe, van Hollandt ende van Zeelandt ende Heere van Vrieslandt, allen denghenen die dese letteren selen sien of horen lesen, Saluyt. Want onse lieve ende ghetrouwe stad van Antwerpen zeere vriendelec tot onser beden ende begheerten opten dach van heden haer verbonden heeft, ende bekendt onder haren zeghel sculdich wesende Peteren Pot, Joffrouwen Marien, sinen wive, Janne, Wouteren, Jacope, Adriaene ende Anthonise Pots ende Machtilden Pots, harer

suster, des voirs. Peters ende Joffrouwen Marien kindere, tot harer alre liven ende tes lancstlevenden live van hen allen duerende ende niet langere, elx jaers twee hondert Ynghelsche nobele, goed ende custbaer, ofte de weerde dair-vore, jaerlikere ende lyftocht renten, te gheldene jaerlex deene helft daeraf te Kerssavonde, ende dandere helft tSente-Jansmisse, met sekeren verbonden ende lastighen gheloften, die sy daertoe ghedaen hebben, ghelyc dadt de chaertere bezegelt met onser stad zeghel voirs., die sy tonser beden daeraf gegeven heeft, claerlikere bewyst ende begrypt, ende het redelec es dat Wy deselve onse stad van Antwerpen daeraf ende van allen costen ende scaden die daeraf comen mochten scadeloes ende ombelast houden, want de penningen, die vander voirs. renten comen syn, in onsen openbaren noet-oirbore ende profite gheleeght syn ende bekeert, soe doen Wy cond eenenyegheliken, dat Wy, in ontlastingen onser stad van Antwerpen voirs., derselver onser stad in handen gheset hebben ende setten in handen alsulken dusent oudere scilden tsiaers, als ons onse voirs. stad jaerlex sculdich es van den ottroye van haren assisen, ende daertoe alle de baten ende renten, opcomingen, vervallen ende profiten van onsen tolle tAntwerpen, ende daertoe alle onse renten ende demey-nen die Wy jaerlex heffen in onser stad voirs. ende in onsen Mercgraefscape van Ryen, hoe ende te wat steden die ghe-legen syn oft vonden mogen worden, omme daeraf ende van den ghereetsten daeraf comende ende vervallende de voirs. lyftocht rente jaerlex ten terminen dat sy vallen selen ende verschinen, wel ende volcomelic mede betaelt te wor-dene ende onse stad van Antwerpen voirs. daeraf ende van allen costen ende scaden die daeraf comen mochten scadeloes ghequyt te wordene, ontlast ende ontslagen te wesen, ende hebben alnu met desen onsen letteren alle onse goede ende renten voirs., ghelyc die boven bescreven staen, onser voirs. stad van Antwerpen in handen gheset ende setten in handen, toter tyt toe ende alsoe lange dat deselve onse stad van den voirs. twee hondert nobelen tsiaers lyftocht renten ende van allen costen ende scaden die haer daeraf comen mochten scadeloes ghequyt, ontslagen ende ombelast sal wesen van al tal ende haer brieve ende chaerteren weder overgheven sal, die sy daeraf gegeven heeft, sonder arghelist. Behoudelec

emmer dien, soe welken tyt Wy de voirs. twee hondert nobele tsiaers lyftocht renten ghequyt selen hebben, alsoe Wy doen mogen met viere ende twintich hondert nobelen eens ende met verschenender renten, ghelyc dat dat in onser stad brieve van Antwerpen bevorwaert staet, of dat de voirs. Peter, syn wyf ende syn kindere voirgenoemt alle van live ter doet selen comen syn, dat Wy dan, onse oer ende nacomelinghen, ende onse voirgenoemde goede, renten ende demeynen vander voirs. gheloften los, vry, quite ende ontslagen selen wesen ende niet eer. Ontbieden ende bevelen den Rentmeesteren onser stad van Antwerpen, onsen Tolneren aldaer, ende onsen Rentmeester van onser stad van Antwerpen ende van onsen Mercgraefscape van Ryen, dat sy, ende elc van hen, zekeren ende gheloven onsen Burghermeesteren, Scepenen ende Rade onser stad van Antwerpen, elc van sinen bewynde, dat sy volcomen selen houden ende voldoen al des Wy onser voirs. stad boven gheloeft hebben. Want Wy dat alsoe ghedaen willen hebben, nietjeghenstaende eenige oirdinancien, mandementen, oft statuten van contrarien. In oircondscape der waerheit alle der dingen voirscreven, soe hebben Wy onsen zeghel met onsen vryen wille ane dese letteren doen hangen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende achtiene, opten heylegen Sinxendach.

Bi minen Heere den Hertoge, daer bi waren Her Heinric van Bergen, Heere van Grymbergen ende van Melyn, ende Willem vanden Berge, Heere van Orboys, Overste Rentmeester van Brabant.

W. BONT.

---

21 Mei 1418.

Oorvrede gezworen door Jan Caperic aan Aard vander Molen.

Anno xviii°, xxi dage in Meye, soe zekerde aen des Ammans hand Jans Stevens, Jan Caperic, dat hi Aernde vander Molen, Janszone, wilen, noch zinen magen noch vrienden, nemmermeer wanconst noch ongunste dragen en sal, noch mesdoen, noch doen mesdoen en sal bi hem selven noch by niemende van zinen wegen, in gheenre manieren, van alsulken dootslage, alse voirmails gesciede aen Janne van Heyst, den vleeschouwere wilen, in gheenre manieren, op zyn lyf ende op syn goed. Ende ghelyc hi dat ghezekert hadde, soe swoer deselve Jan Caperyc te hans daerna ten Heilegen voer den voers. Amman, in presentien van Heren Aernde van Ymmersele, Heren Wouteren vander List, Ridderen, Clause van Wynegeem, Gielise Damaes, Gielise Boden, Janne de Schermere, Dankaert de Moelnere ende Willeme van Gavere, Scepenen, ende Clause Alleyn, Burgermeester. fol. 38 v°.

Item, doen aldaer ter presentien van den vors. Amman ende van den vors. Scepenen ende Burgermeester, soe gheloefde Bouden Caperic, dat Jan Caperic vors., zyn neve, de vors. gheloifte wel ende getruwelic houden sal, op de peyne van xv ℔ groten eens, te verbuerne half den Heere ende half der stad. Ende de vors. Jan Caperyc geloefde daeraf weder den vors. Boudene, zinen oem, ende al zyn goed altyt scadeloes tontheffene ende wel te quitene, met hem selven ende met al sinen goede, dat hi heeft oft vercrigen mach, dwelc hi daervoere aldoen in des vors. Boudens handen sette.

Palude.

23 Mei 1418.

Vonnis in een geschil tusschen Philips van Zeveseele, poorter van Brugge, namens zijne vrouw, en verscheidene inwoners van Antwerpen.

fol. 47. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XVIII, den XXIII^ten dach in Meye, soe quam in rechte, voer Amman ende voer Scepenen, Philips van Zeveseele, poirtere te Brugghe, in den name van sinen wive, Jan Polysters dochter was vander Sluys, ende sprac aen in rechte Henrike vanden Bloke, Janne Danys, Ghysbrecht van Popendonc, den scrynmakere, Janne van Schoeten, Janne Gast, Zegher Woytens ende Michiel Luycsone, den viscoepere, van den reste van XXV ℔ X schellingen grote Vlems, als van coemanscapen van waghescote, dat sy voermaels teghen Janne Polyster, sinen zweer, ghecocht souden hebben, dwelke reste hy staende vant ghescreven in syns zweers boeck, ende sinen wive aencomen is mids dode haers vaders voers. Daerop dat de voers. persoene verantwerden daden met harer voersprake ende goet bewys daden van letteren, bewysen ende sterken wouden met haren eede, dat sy des onsculdich waren ende tvoers. rest betaelt hadden. Mids welken, ende na aensprake ende verantwerden, de Amman maende Heren Wouteren vander List, die hem besprac met sinen medeghesellen, ende gaf voer een vonnis, dat sy haer onscout daervore doen souden, als sy daden, ende mids dien worden sy alle quite ende verweert ghewyst metten vonnis. Hierover waren, als Scepenen, Her Wouter vander List voers., Jan de Schermere ende Danckaert de Moelnere. Dit gheschiede opter stadhuys int jaer Ons Heren, in de maent ende opten dach voerscreven.

27 Mei 1418.

Brief over een geschil tusschen de testamentuitvoerders van Emond Dorp en Vrank van Wickevorst nopens de betaling van eenen schuldbrief.

Lieve gheminde Vriende, van des ghi ons tanderen tiden fol. 48. ane hebt doen zinnen van den ghescillen van XIX ℔ grote, hangende tusschen den testamenteurs van wilen Emonde Dorp, op deen side, ende Vranken van Wickevorst, op dandere, omme dat gheclaert te wesen alsoet behoirde, want bi U tanderen tiden vonnissen daeraf ghewyst syn dat deselve Vranke die XIX ℔ grote betalen soude oft bewys doen, waer dat hi se betaelt hadde, soe hebben op in Disendage lestleden by ons gheweest eerbair lude, in den yersten Tielman de Swerte, oesterlinc, bekennende dat hi omtrent twee jare voirleden sculdich was Vranken van Wickevorst voirs. XXXVIII ℔ grote, dairaf dat hi hem brieve van obligacien gegeven hadde. Mede quam voir ons Marten Lievins die men heet vander Meersch, ende bekende dat hem Vranke van Wickevorst voirs. de voirs. brieve van XXXVIII ℔ grote ondergegeven hadde, omme hem dairaf te heffene XIX ℔ grote, dair de dach doen af viel te Sinxenen doen naistcomende, des nu twee jaer es. Voird bekende de voirs. Marten dat cortelinge dairna bi hem quam Emond Dorp, vragende denselven Martene oft hi van Vranken voirs. eenen brief onder hadde van XXXVIII ℔ grote, want hi daeraf heffen soude XIX ℔ grote die hem Vranke voirs. sculdich ware; dairop hem Marten voirs. antwerde dat hi eenen brief onder hadde van Vranken voirs., sprekende op Tielmanne voirs., van XXXVIII ℔ grote, dairaf dat hi XIX ℔ grote ontfangen hadde ende dandere XIX ℔ grote souden vallen te Bamisse; des Emond Dorp wail ghepaeyt was, biddende den voirs. Martene dat hi dien brief noch die XIX ℔ grote niemende en gave dan hem, want hi Vranken voirs. voir trecht dairom ghehadt hadde te Herentals, ende dat hi hem geloift hadde, dat hem Marten den brief geven soude, omme die XIX ℔ grote op te bueren ende tontfane. In der Bamismerct dairna, den

voirs. Martene tAntwerpen wesende, soe gaf deselve Marten den voirs. Emonde den voirs. brief over op de Yserenbrugge tAntwerpen, voir den wissel, ende dair bat de voirs. Emond Martene voirs. dat hi hem leyden wilde tot Tielmanne Swerten, die de scult sculdich was, want hi des niet en kende. Dair gingen sy tsamen, suekende den voirs. Tielmanne, dien sy ontmoetten op de voirs. Yserenbrugge comen gaende. Dair vraeghde Emond Tielmanne voirs. oft hi dat gelt sculdich ware ende oft hyt hem geven woude, want den dach ghevallen ware; dairop Tielman verantworde, kennende dat hi Vranken van Wickevorst bekendt hadde, met eenen brieve van obligacien, sculdich wesende XXXVIII ℔ grote, des hi Martene voirs. betaelt hadde de XIX ℔ grote, ende dandere XIX ℔ grote ware hi noch sculdich ende die soude hi gerne binnen vertennachten oft binnen III weken te Brugge betalen den voirs. Emonde, oft denghenen die hem sinen brief van obligacien overbrochte. Voird is voir ons comen Jan Beaulieu, zone ende clerc in der herberghen van Sente-Jacops, te Brugge, bekennende dat hem Emond Dorp den voirs. brief overgaf, om mede te betalen coepluden dien hi sculdich was, dair de voirs. clerc op antworde: gaef men hem tgelt, hi naemt, ende wair hi tgelt niet en ontfinge, so soude hi hem sinen brief wedergheven; ende dit screven de voirs. clerc ende Emond, elc in haer papier. Voird so kende deselve Jan Beaulieu dat hi tSente-Martensmisse dairna volgende ontfing, tot Emonds behoef, van Tielmanne Swerten voirs. IX ℔ X schellingen grote ende te Kerssavonde dairna dandere IX ℔ X schellingen grote, ende doen gaf hi den voirs. Tielmanne sinen brief over van XXXVIII ℔ grote. Voird kende deselve Jan dat hi die XIX ℔ grote van Emonds wegen voert gegeven ende betaelt heeft Janne Dorfevre, van Amiens, dient hem Emond belast hadde te gevene ende te betaelne. Mede quam voir ons Jan Dorfevre voirs., ende bekende dat hi van Emond Dorps weghen de voirs. XIX ℔ grote ontfangen heeft, in afcortene van des hem Emond sculdich was. Ende van al des voirs. es presenteerden de voirs. IIII goede cnapen haren eedt ane den Heyligen te doene, met welker kennissen ende declaracien ons dunct dat de voirs. Vranke, volgende uwen vonnisse, wail ende volcomelic bewys ghedaen heeft, de voirs. XIX ℔ grote betaelt hebbende, dairvore dat hem

de voirs. testamenteurs van Emonde Dorp met haren Scepenenbrieve voer U aneghesproken hebben ende dat de voirs. Vranke dairmede sculdich es vry ende quite dairaf te wesen ende ombelast, ende soude ons redenlic duncken dat men den voirs. Vranken sinen Scepenenbrief wedergave. Lieve geminde Vriende, Onse lieve Here God sy met U. Ghescreven XXVII dage in Meye, int jair XVIII.

Mei 1418 — 8 Februari 1418 (1419).

Rechtvordering tot betaling van 3222 nobelen verschuldigd aan Engelsche kooplieden.

Anno XVIII, in de maent van Meye, soe was overdragen ende verdedingt in volder banck van Scepenen alse van der sommen van III^m II^c XXII nobelen ende VI scellingen Yngels, alse Jan Chirchie, Jan Hamer, Jan Cogsille, Ritsaert Brom ende Thomaes Rothe, coeplude van Yngheland, tachter stonden ende in ghebreke waren ane Janne vander Elst, Jannes Blonde, Janne Carper, Janne den Witte, Janne Moers, Peteren van Halle, Goeseme vanden Grende ende Quintine Clarenzone, poirters ende inwonende van Brabant, ende daer Jan Lane, facteur vanden coepluden voirs., op vervolghde de voirs. somme van ghelde, in den name van den voirs. coepluden, vanden voirs. sculderen te ghecrigen, also wel met obbligacien onder haer segele, alse met Scepenenbrieven van Bruessele die beide van der voirs. scult ghemaect waeren, mids dien dat de voirs. Jan Lane metten voirs. obbligacien recht ghevordert hadde van der voirs. scult, dat hi den voirs Scepenenbrief van Bruessele overgeven soude, ende hem daermede niet behelpen, omme dat hi hem metten obbligacien voirs. beholpen hadde, welken Scepenenbrief van Bruessele voirs. in onser Raidcameren ter presencien vanden gherechte, also wy verstaen hebben, de voirs. Jan Lane in bewaernissen van beide den partien diere recht toe hebben mochten overgaf ende telivereerde. Ende hoewel dat deselve Scepenenbrief van Bruessel verroekeloest fol. 56 v°.

ende vervreemdt mach wesen, ende men dien niet ghevinden en can, soe was ende es nochtan de clare meyninge ende verstaen dat denselven Scepenenbrief bliven soude rustende, ende den voirs. sculderen negheen onscade doen, mids dat de voirs. coepluden ane de voirs. obligacien gherecht souden worden. Alle argenlist vutgesteken.

fol 56 Anno XVIII°, mense Januarii, wart ghetermineert in de volle banck van Scepenen ende bi consente van Janne Lane, alse ghemachticht van Jan Coxale ende synre medepartien, ende bi consente van Janne Bacheler ende van Quintine Clarenzonen, want onder den voirs. Quintine rustende waren IIII obligatien daeraf dat eene obligatie, sprekende op Jan Coxale ende syn geselscap, verloren ende verroekeloest is, begripende C LXXII ℔ XIIII scellinghen sterlinx, dair Jan Bacheler ende Meester Jan Rubbens ende Jannes de Buysschere in verbonden waren, dat de vors. Jan Lane ende Quintyn Clarenzone, noch niement van haren wegen, noch van den vors. coepluden, den vors. Jan Bacheleer, Meester Janne Rubbens, noch Jannes de Buysschere, noch haren nacomelinghen vander vors. obligatien noch vander sommen dairin begrepen nemmermeer anespreken, heysschen, noch moeyen en zelen in gheenre manieren.

fol. 54. Int jaer Ons Heren M CCCC. ende achtiene, VIII dage in Februario, quam Thomaes Dyvet vore den Amman, Burgemeesteren ende Scepenen ende gheloefde ende zekerde aldaer aen des vors. Ammans hant, by synre trouwen eeren ende zekerheden, als van alsulker aenspraken als hem Jan Laen ghedaen hadde vore de somme van IIII^c ende XXXV Yngelsche nobelen ende daer hyne metten vonnesse vore verwonnen hadde, dat hi denselven Janne Laen, of zinen meesteren daeraf vernuegen sal ende voldoen of haren goeden moet hebben, tusscen dit ende half Vastenen nu naest toecomende, zonder eenich langer vertrec, of dat hi dan comen sal ende staen in alle tselve recht dat hi opten dach van heden staet na vutwysen vanden vors. vonnesse.

Item, desgelyx geloifde doen de vors. Thomaes als van

der aenspraken die hem Jan Bacheleer dede van Rychaerts Wychts wegen, vore de somme van C ende LXII Yngelsche nobelen, daeraf Rychaert zinen eedt doen soude, mids dat Jan Bacheleer dat Thomaese vute sette tot half Vastenen naestcomende, in denselven rechte dan te staene daer hi opten dach van heden in steet etc.

---

8 Juni 1418.

Kwijtbrief van Rijkaard Wardwyk, namens Rijkaard Whityngton, aan Willem van Gavere en Albrecht van Uden, met bijhoorig stuk.

Anno XVIII°, VIII dage in Junio, soe wardt ghethoent ende ghelesen voir Burgermeesteren ende Scepenen eenen openen bezegelden brief, by Ritsaerde Wardwyk, coepman van Lonnen, als macht hebbende van Richarde Witington, sinen meester, omme quite te scheldene ende te veraccordeerne Willeme van Gavere ende Aelbrechte van Uden, van allen ghebreken die syn meester ane hem tachter mochte syn, van allen vorledenen tiden tot den dage toe van heden, van den welken de teneur van woerde te woerde hièrna volght: fol. 49.
« Universis et singulis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, Ricardus Whityngton, civis et mercerus civitatis Londoniensis, in Anglia, salutem in Domino sempiternam. Noverit universitas vestra me prefatum Ricardum attornasse, constituisse, loco meo posuisse et deputasse dilectum michi in Christo Ricardum Wardwyk, de Londonio, meum verum et legitimum attornatum ac procuratorem specialem, ad petendum, levandum et recipiendum pro me et nomine meo, de Alberto van Uden, Wilhelmo van Gavere et Arnoldo Wolvesgate de Andewerpia omnimodas pecuniarum summas et quantitates, quas michi debent et in quibus iidem Albertus, Wilhelmus et Arnoldus et eorum quilibet, per scripta sua

obligatoria in curia stapule ville Cales registrata, michi prefato constituenti tenentur et obligantur et quilibet eorum pro se et in solidum tenetur et obligatur; dantem et concedentem eidem attornato meo plenam et sufficientem potestatem ac mandatum speciale prefatos Albertum, Wilhelmum et Arnoldum Wolvesgate, et eorum quemlibet per se pro toto et in solidum pro quibuscumque summis predictis et qualibet inde parcella, coram quibuscumque judicibus competentibus, juxta legis rigorem, si necesse fuerit, implicandum et prosequendum, dictasque summas particulariter vel summarie una cum dampnis misis et expensis occasione detencionis et non solucionis earumdem habitis factis et cublatis recuperandum et recipiendum, de recuperatis et receptis in hac parte acquietantias dandum et componendum, attornatum, unum vel plures, substituendum et pro libito revocandum. Cetera vero omnia et singula, que circa premissa vel aliquod premissorum fuerint necessaria seu quomodolibet oportuna, sive de eisdem dependencia aut annexa ordinandum, faciendum, excercendum, exequendum et expediendum adeo precise et integre sicut ego, prefatus Ricardus, ibidem personaliter interessem, ratum, gratum, firmum et stabile habentem et habiturum totum et quicquid per dictum attornatum meum vel eius substitutum aut substitutos, actum, factum, gestum vel administratum fuerit in premissis vel in aliquo premissorum. In cuius rei testimonium presentibus sigillum meum apposui, et quia idem sigillum meum quampluribus est incognitum, sigillum offlcii maioratus civitatis Londoniensis predictis hiis apponi procuravi. Et nos, Henricus Bartonus, Maior civitatis memorate, ad instanciam et personalem requisicionem prenotati Ricardi Whityngton, nostri maioratus sigillum presentibus duximus apponendum. Scriptum Londonio predicto, tercio die mensis Septembris anno Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo et anno regni regis Henrici Quinti post conquestum quinto.

Vut der cracht van welken brieven voirs. de voirs. Richart Wardwyk in den name van Richard Whityngton, sinen meester voirs., hem bekende wail ende volcomelic tot syns voirs. meesters behoef voldaen ende betaelt wesende van

allen sculden, heysschen ende ghebreken, welkerhande die wesen mochten, die de voirs. Aelbrecht, Willem ende Arnoud sinen voirs. meester tachter ende in ghebreke mochten syn gheweest, van alle den tide die leden es, totten dage toe van heden ende schautse dairaf claerlic quite tallen dagen.

Anno XVIII°, VIII dage in Junio, soe wardt ghesien ende ghelesen een open plackaet, in papiere ghescreven, onder der stad seghel van Mechelen, gans gaeve ende ongecancelleert, sprekende van woerde te woerde alsoe hierna volght : A tous ceulx qui ces lettres verront, Communemaistres, Eschevins et Conseil de la ville de Malines, Salut. Comme en temps passé, Rommont Luyten, pour et ou nom de Jehan Luyten, son frère, euist fait arrestée en la dicte ville de Malines Aelbrecht van Uden, lors serviteur et attorne de Richart Witington et de Jehan Stodele, pour cause de vint troiz livres de gros, monnoie de Flandres, que ledit Rommont, ou nom de son dit frère, demandoit audit Aelbrecht, comme attorne dudit Jehan Stodele, pour cause damende de certaines laines dEngleterre, vendues paravant en la ville de Calais par ledit Stodele audit Jehan Luyten, et pour lequel Aelbrecht Jacop vanden Bossche, nostre combourgoiz, demoura pour lors plaige, adffin de parfaire et acomplier ce que par les doiens et jurez de la draperie de la dicte ville de Malines seroit dit et jugié sur le dit cas. Et en après par iceulx doiens et jurez, quant ledit Rommont, pour et ou nom de son dit frère, d'une part, et ledit Aelbrecht, comme attorne des dessusdiz, d'autre, avoient dit et proposé leurs raisons et deffenses, produit leurs tesmoings et tout ce que ilz vouloient produire et allegier d'un costé et d'autre, fu ledit Aelbrecht, comme attorne dudit Stodele, condempné envers ledit Rommont Luyten, pour et ou nom de son dit frère, pour cause et tiltre de la dicte amende, en la somme de vint troiz livres de gros, monnoie de Flandres, de laquelle somme ledit Jacob vanden Bossche, comme plaige dudit Aelbrecht, contenta ledit Rommont par constrainte de justice, ainssi que ces choses nous ont este deuement rapportées par les doiens et jurez dessusdiz. Savoir faisons que pardevant nous est aujourdehuy comparu, en propre personne, ledit

Jacob vanden Bossche, confessant et recognoissant soy avoir receu dudit Aelbrecht la dicte somme de vint troiz livres de gros monnoie dessus dicte, en quittant pour ce dicelle somme ycellui Aelbrecht et tous autres. En tesmoing de ce, nous avons fait mettre le seel aux causes de la dicte ville de Malines à ces lettres, faites et données le XVIIIe jour de Mars, lan de grâce mil quatre cens et quinze.

---

22 Juni 1418.

Zegel verloren door Jan de Coninc alias de Meyere.

fol. 14. Anno XVIII°, XXII dage in Junio, soe thoende Jan de Coninc alias de Meyere, dat hi tsVrydaegs daer te voren, te weten den XVII^sten^ dach van der vors. maend, tusschen tsHertogenbossche ende Tuernout, zyn borse, daer zyn zeghel in was, verloes, ende begeerde soe wat brieven die achter den vors. dach dat hi sinen vors. zeghel verloes, metten vors. zeghele bezeghelt mochten worden, dat die van gheenre weerden syn en selen noch hem gheen onstade doen en mogen, want hi den zegel van dier tyt voerdane van hem droech. Presentibus Her Wouter vander List, Riddere, Claus van Wynegeem, Gielys Damaes, Dankaert de Moelnere ende Willem van Gavere.

PALUDE.

Juni 1418.

Vereffening der schuld van den afwezigen Wouter van Wesele.

fol. 45. Anno XVIII°, omtrent de maent van Junio, soe was overdragen bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad mids dat Woutere van Wesele vele sculdich was met

Scepenenbrieve van Antwerpen, ende zyn goed zyn schult sculdich was te dragene, ende hi, Woutere, buten lands getrocken is, dat Jan van Wezele, zyn broeder, alsoe vele vercoepen soude, of Wouters wyf vors., van desselfs Wouters goede, dat men de vors. scult daermede betalen mochte, alsoe dat, bi ordinancien vander stad, Laureys Volkaert gecocht heeft, op Wouters goed vors., III zistere rogs erflic op de helft van III vierendeel van I hoeven te Luysbekerlaer, ende Claus Colenzone heeft desghelyx gecocht IX schellingen X deniers oudere grote ende III miten out op de stad, dairaf dat Her Wouter vander List, Ridder, de penninge ontfaen heeft, mids Scepenenbrieven die hi op Wouteren van Wezele ende op zyn goede sprekende hadde, etc.

---

11 Juli 1418.

Kwijtbrief van Rijckaard Fax, Engelsch koopman, aan Jan Couteel, Jacob de Cupere en Denys Peterssone.

Anno XVIII°, XI dage in Julio. fol. 40 v°.

Soe bekende Richaerd Fax, coepman van Bottelsteen, in Yngheland, dat hem Jan Couteel, Jacop de Cupere ende Danys Peterssone wel ende volcomelic vernuecht ende voldaen hebben ende betaelt van allen sculden, vorwaerden, geloiften ende van allen zaken, die hi tot hem te seggene mochte hebben of eysschen, in eeneger manieren, toten daghe toe van heden, alsoe dat hi de vorgenoemde persoene ende alle andere, diet van haren wegen in eeneger manieren aencleven mach, claerlic quite schaut tallen dagen, van allen vorscreven zaken, ghelovende dat hise daeraf nemmermeer meer aenspreken, eysschen, noch moeyen en sal, bi hem selven noch bi niemende anders van zinen wegen, in gheenre manieren. Zonder argenlist. Presentibus Domino Arnoldo de Ymmerscle, Domino W. de List et Egidio Damaes.

---

12 Juli 1418.

Roeland van Tielt zweert geen « opsprake » aan de stad of hare ingezetenen meer te doen.

fol. 41. Anno XVIII°, XII daghe Julii, soe zekerde ende swoer daerna, met opgerechten vingeren, in presentien van den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen, Roeland van Tielt dat hi der stad van Antwerpen, haren poirteren noch dieneren, negheenrande opsprake doen en sal, in woirden noch in werken, noch in gheenre manieren, op syn lyf ende op syn goed.

---

1 September 1418.

Belofte van borgen te stellen door Geeraard van Starkenrode aan Abel inden Gadem gedaan.

fol. 50. Anno XVIII°, prima die mensis Septembris, gheloefde Gheeraert van Starkenrode tusschen dit ende Onser Vrouwendach Assumptio naestcomende Abel inden Gadem goede borgen te settene, daer hi wel aen verwaert sal syn vore de somme van II^c Hollantscen scilden aut valorem, te betalene talsulken dagen als de Scepenen daerop gheraemt hebben. Ende de vors. Abel geloifde weder dat hi bynnen den vors. tyde van Onser-Vrouwendage vors., den vors. Gheeraerde noch Clause, zinen zone, niet aenspreken noch moeyen en sal, in geenre manieren, als vander scult vors. Ende hier waren by ende over Her Aernt van Ymmersele ende Jan de Schermere, Scepenen, etc.

---

16 September 1418.

Gebod over den « stapel vande huyden ende vande zeepyen. »

Gheboden anno XVIII°, XVI daige in Septembry. fol. 44 v°.

Want tanderen tyden gheordineert ende gheboden heeft gheweest, dat alle de huyde die tAntwerpen ter merct quamen, haren stapel ende hare merct houden souden opte nuwe Veemerct, by de Predicaren, soe ghebiet men alnoch dat alle die huyde vordane hare merct ende haren stapel daer houden zullen. Soe wie dat vordane, na dese merct, zyne huyse oft kelneren verhuerde eenighe huyde in te zettene, dat die verboeren soude I ℔ oudere grote, half tsHeeren behoef ende half ter stad behoef.

Item, dat de corte pyen of zeepyen, die tot heertoe opte Appelbrugge ghestaen hebben, ende dient tanderen tyden gheseeght heeft gheweest dat zy vordane in Sinte-Mertensstrate ghestaen souden hebben, terstont opbreken zullen of ten lancsten by zonneschine, ende vertrecken in Sinte-Mertensstraete voirs. Soe wie de contrarie dade, die soude verboren III royale, half den Scouthet ende half der stad, etc.

---

8 October 1418.

Gebod betrekkelijk het verkoopen « vanden hamelbuke. »

Gheboden anno XVIII°, VIII dage in Octobry. fol. 45 v°.

Item, dat nyement vordane gheenrehande hamelbuke, die

hi tAntwerpen ter merct bringen wille, ghebuyct omme te vercoepene, die buke niet rooven en sal in den hals of in den buyc, van vleessche noch van roete, vutghenomen dat zy de nierbedden redelic vute zullen mogen doen, alsoe dairtoe behoert. Soe wie dat dat dade, dat die den buyc verliesen soude, half den Coermeesters ende half den armen omme Gode.

---

17 October 1418.

Tijdelijke panding eener hoeve te Berchem.

fol 19 v° Anno XVIII°, XVII dage in Octobri, soe wart gewyst met eenen vonnisse by Jan vanden Houte ende by gevolge van Scepenen opte aensprake die deden Ghysbrecht de Coninc ende Jan de Coninc, syn soen, op Quintyn Clarensoen ende tverantworden vanden selven Quintyn, als van vyf sisteren rox tsiaers erflic, die de vors. Ghysbrecht ende Jan tachter waeren aen den Heere vander Veere, daerjegens de voirs. Quintyn gecocht hadde een hoeve met hoerer toebehorten tot Berchem gelegen, aengaende den coep van Couwesteyn, dat de voirs. hoeve met hoerer toebehoerten pant sal bliven ende gehouden wesen in de voirs. vyf sister rox tsiaers erflic tot aen der tyt toe dat de voirs. Ghysbrecht, Jan, syn soen, oft yemant anders van haeren wegen, gecreghen hebben alsulke brieve als liggen onder den abt van Middelborch ofte elders, dairmede dat de Heere vander Veer de goede gecreegh jegens Heeren Jan van Ymmerseel, Riddere, ende dat mits dien want de coep van Quintyn die hy dede jegens den voirs. Heere vander Veer jonghere was dan des voirs. Ghysbrechts coep.

---

27 November 1418.

Overhandiging van het saldo van den koopprijs der heerlijkheid van Wesele.

Anno XVIII°, XXVII dage in November, soe gaf Her Wouter vander List, Ridder, over Janne vanden Houte, onsen medescepene, die IIII^c ende XIII cronen ende XXV groten die hem Arnd vanden Houte tachter stont van den reste van den cope van der heerlicheit ende renten van Wesele, om die den voirs. Janne vanden vors. Arnde tontfangen te Sinxenen naistcomende, als die vallen ende verschinen selen, ende schaut mids desen den vors. Arnde quite van al des hi hem vanden voirs. cope sculdich mocht wesen. Ende gheloifde voert de voirs. Her Woutere, waert dat den voirs. Janne vanden Houte ane den voirs. Arnde eenich ghebrec hadde dairaf, dat hi hem dat bi trouwen ende eeren oprechten ende voldoen soude. Dit was ghedaen in der Scepenencamer, in volre banck zittende, anno et die predictis. fol. 42 v°

November 1418.

Dit es tseggen van Clause van Steelant, Gielise Damaes ende Clause Colenzone tusschen minen Here van Sente-Bernaerts ende dien van Westmalle. fol. 46 v°.

Primo, dat tgodshuys voirs. bliven sal onvercort van sinen privilegien ende harer kerkenrechten, na vutwisen harer kerkenrechte.

Item, des voermaels vutgegeven ende verchyst es ende in possessien de naeste thien jare herneder herbracht es, sal alsoe bliven onvercort ende onghemoeyt van yemende.

Item, waert dat yemend vroente verchisen wilde jeghen minen Here den Abdt, met percheelen omme woensteden op te settene, oft winnende land te bouwene, dat men hen dat in redelicheden vutgeven sal moghen, sonder argenlist.

Item, dat die van Zoersele in deser dedingen niet ghehouden en selen syn, mids dat sy voere met minen Here den Abdt gheconcordeert waren, maer selen bliven in haren ghebruyken, alsoe sy tot heertoe ghedaen hebben.

Item, soe selen die van Malle malen tot des godshuys molen, oft haren molster betalen, op dat sy ane den moelnere gheen ghebreck bewisen en connen, ende daertoe dienen minen Here ende den godshuyse van corweyden ende dienste, temelic ende redenlic, alsoe goede lude haren erfhere sculdich syn te doene.

Item, op dese voirs. pointen ende ordinancien voirscreven, soe selen die van Malle voirs. der vroenten, heyden ende wilderden ghebruyken, alsoe sy tot heertoe ghedaen hebben, behoudelic alse myn Here van Sente-Bernaerds aflivich worden sal wesen, dat dan elc op syn vorsche voete staen sal, op dats hen ghelieft, ende altyt eenenyegheliken behouden sinen rechte.

Hierover zelen die van Malle gheven minen Here van Sente-Bernaerds voirs. XXVIII Ynghelsche nobele, half ter Lichtmisse ende half te Paesschen naistcomende.

Item, viele hier eenich duysterheit in, dat hilden de drie seggeren voirs. tharen verclaren etc.

Dit was gheseeght anno XVIII°, mense Novembry, in Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen, in Sente-Cornelyscapelle.

Item, van eenighen pointen die die van Westmalle begeren verclaert te hebben ende dair myn Here van Sente-Bernaerds oec wael af ghenueght, te weten es waert dat na myns Heren

des Abds lyf, de Prelaet die dan syn sal, dien van Malle de voirs. dedinge opseyden, alsoe hi doen mochte, na vutwisen des seggens, ende voert van dat in tseggen begrepen es, dat deghene der vroenten ghebruyken selen, die in x jaren herneder in possessien gheweest hebben, etc.

Soe es tverclaren van Gielise Damase ende van Clause Colensone van desen ii pointen in deser voegen : yerst, eest soe dat de Prelaet die na myns Heren doot wesen sal, dese dedinge ende pointinge opseide, dat dan die van Malle, na dien tyt dadt alsoe opgheseeght wordt, der vroenten ghebruyken souden drie jare lanc in der maten dadt tseggen begrypt. ende teynden dien iii jaren, opdat tseggen dan te nieute ginge, soe soude de Prelaet, die dan wesen soude, dien van Malle vutreyken xiiii Yngelsche nobele, in recompensacien van den xxviii nobelen die sy nu minen Here den Abdt gegeven hebben, ende soude dan elc op syn goede recht staende bliven.

Item, soe selen alle deghene die vroente verchyst hebben ende inghenomen voir der tyt eer tseggen opghenomen was, dier vroenten op haren chys ghebruyken, ende al waren die vroenten, die alsoe voere inghenomen waren, ende die men metter waerheit daeraf bevinden conste datse vore den opnemen alsoe verchyst ende vutgegeven waren, onghepaelt, dat men die ter stont palen ende afscheiden sal, behoudelic alsulker innemingen ende vutgheven alse Jan de Meyer ende Arnd vanden Houte inghenomen hadden, ende oec soe wes men bevindt dat na den opnemen vutgegeven es, dat sal te nieute syn ende van gheenre weerden.

Ende behoudelic oec dien, waert dat in eenigen anderen pointen donkerheit viele, dat dat de seggeren tharen verclaren houden.

---

13 December 1418.

Ordonnancie voor de wisselaars.

fol 43 v°. Gheordineert bi den Heere ende bi der stad, anno XVIII°, XIII dage in Decembri.

Item, want der goeder lieden brieve, die lyfpensie hebben op Heeren, op land, op steden ende op vryheden, begrepen hebben dat men de vors. pensie betalen sal in den wissel, soe ghebiet men U van tsHeren ende van der stad wegen, dat nyement fyndere en zy van Heeren, Prelaten, steden of vryheden, hy en sitte dagelix in den wissel, oft doe sitten van eenen die in haren ate ende drenke es, gelyc den anderen wisseleren. Ende wie hieraf de contrarie dade, die soude verbueren twee ponde ouder grote, alsoe dicke alst ment bevonde, deen helft den Heere ende dandere helft der stad. Ende soe wie hierjegen sochte eenege nieuwe vonde oft argenliste, in contrarien van der ordinancien voirscreven, die soude staen ter correxien van den Heere, ende van der stad, boven de peyne die boven bescreven daerop staet.

Ende dat oec niement wedden noch goed doen daeraf nemen en sal, anders dan deghene die openbaerlic dagelix in den wissel sitten, alsoe voirs. is, op deselve peyne.

Voerd soe kundicht men allen goeden lieden, poerteren ende inwonende van der stad, die pensien hebben op Heeren, lande, Prelaten, steden oft vryheden, ende die tharen dage niet betaelt en worden na inhoud harer brieven, ende syt in den wissel gemaect hebben, ende de voirs. brieve theere begrepen hebben, dat sy die voirs. theere zelen mogen nemen na inhoudt harer brieven, zonder daerom te zweerne, op dat zy willen. Ende waert soe dat tghelt waere onder den wisselere, ende hi den goeden lieden niet en betaelde, als sine gemaent hadden ende de dach van betalingen leden ware, soe soude de wisselere, die fyndere ware van denghenen daer tghebrec

in waere, den cost van der vors. theeren gelden, ende waert dat de fyndere tgelt niet over en hadde, souden deghene die de lyfpensien sculdich ware, inde theere ghehouden syn.

Item, is yement die aldus in den wissel niet sitten en wille, ende fyndere geweest heeft, die sal hem syns diensts ontslaen tusschen dit ende Kerssavond naist toecomende ; behoudelyc des, soe wat voer desen dach verschenen es, dat zy dat zelen mogen betalen, gelýc zy tot hiertoe gedaen hebben, behoudelyc den goeden lieden haere theere.

---

29 December 1418.

Opheffing van uitgewonnen goed.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XVIII°, XXIX dage in Decembry, soe quam tAntwerpen in de volle banc van Scepenen Jan van Molle, van Lyere, ende dede syn hant van alsulken goeden als hy tiegen Janne Stolbeen, den ouden, met Scepenenletteren van Antwerpen ghecocht ende gecregen hadde, mits dat by den Scepenen van Antwerpen ghetermineert was dat Jan Stolbeen, de jonge, Jans filius vors., syn twee zister rogs erfelic daerop behouden soude, die hem de vors. wilen Jan, syn vader, te voren in huwelikere vorwerden dairop gaf, ende die hi dairvore vute gewonnen hadde, etc. fol. 51.

1418 — 23 December 1422.

Vonnissen in een geschil tusschen Jan van Berchem en Meester Eustaas Staes, nopens goederen te Vlimmeren.

Anno XVIII°, soe wert gheclaert ende ghewyst metten vonnisse tusschen Janne van Bercheem, op deen zide, ende fol. 55 v°.

Meester Staes Staes, op dandere zide, alse van alsulker aenspraken alse Jan van Bercheem voirs. dede op den voirs. Meester Staes ende op sekere goede tot Vlymmerle gelegen, dewelke goede Jan van Bercheem meynde dat hem toebehoerden voer ghebreck van VIII cronen erfliker renten ende voer andere vorwaerden na inhoude ende begripe van Scepenenbrieven van Antwerpen ende van mannebrieve van Santhoven, die hi daer thoende, dat de voirs. Meester Staes ende syn nacomelinghen, die de voirs. goede ghebruyken selen, jaerlix den voirs. Janne van Bercheem ende sinen nacomelinghen vutreyken selen, ghelden ende betalen VIII cronen tsiaers erfliker renten, ghelyc dat syn brieve daeraf begrepen hebben, ende alle andere brieve te nieute ende van gheenre weerden. Ende mids desen, soe selen de voirs. Meester Staes ende syn nacomelinghen de voirs. goede ghebruyken ende bezitten, sonder verbaelmonden des goeds, ende sonder Jans van Bercheem onderpandt yet te argeren.

fol. 56. Anno XVIII°, mensis Martii die octava, soe wart ghewyst met eenen vonnisse in de volle banck van Scepenen, tusschen anesprake ende verantwerden van Janne van Bercheem ende van Meester Stase Staes, surgyn, dat Meester Staes den vors. Janne van Bercheem jairlix VIII Vranxe cronen erflikere renten vutreyken ende betalen soude, na wtwysen synre Scepenenbrieve, ende dat Meester Staes vors. de goede, dair de rente op sprect, te hemwaert behouden soude, ende dat alle andere brieve te nieute souden syn, etc.

Des anderen daeghs daerna, wart verclaert bi den Burgermeesteren ende Scepenen vors., al waert dat den vors. Meesteren Stase de vors goede aneghewyst waren ende dat hi de VIII cronen erfliker renten jairlix Janne van Bercheem betalen soude, mids zekeren redenen daertoe dienende, dat de vors. Meester Staes de vors. goede houden, winnen ende hanteren soude tsynre nutscap ende proffite, sonder verbaelmonden tsgoeds, vutgenomen waert dat eenige tymmeringe ane de huysingen behoefde, dat men dat vanden goede nemen soude, ende vanden houte datter toe behoefde. Sonder argelist.

Anno XXII°, XXIIII dage in de maent van Decembry, soe waert gewyst met eenen vonnisse in volle banc van Scepenen by Her Claus vanden Werve, tusschen daensprake die Meester Staes Staes ende Lysbeth vander Leteren, zyn maerte, gedaen hadden Janne van Bercheem, Her Willems zone, ende tverantworden vanden selven Janne van Berchem, dat de voirs. Jan van Berchem van dier aenspraken quyt ende verwaert syn soude ende bliven vordane tallen dagen, ende dat de Scepenen bliven by alsulken vonnisse ende verclaringe als tanderen tyden bi den Scepenen daeraf gewyst waren ende verclaert, gelyc als der stad register inhoudt ende begript, ende dat de voirs. Meester Staes noch de voirs. Lysbeth den voirs. Janne van Berchem niet meer moyen noch aenspreken en souden, mair hem jairlix gelden ende betalen na inhout synre brieve, want de voirs. Lysbeth mede dairin verbonden staet ende dat de voirs. Jan van Berchem ongehouden sal zyn ende bliven tallen dagen van alsulken Scepenenbrieve van hondert noblen, als de voirs. Lysbeth dair toende, die hair voirmails Jan vander Leteren bekent ende gemaict hadde, of wair zy hem hier en boven meer aenspraken of moeyden, dat soude syn opte correxie vanden Here ende vander stad. fol. 56 v°.

Item, soe heeft de voirs. Meester Staes gesekert ende geloift aen Claus hant vanden Werve, als Burgermeester, op zoenbrake ende vredebrake, op syn lyf ende op zyn goet, dat hy Janne van Berchem, Her Willems zone, nemmermeer mesdoen en sal noch doen mesdoen, heymelic noch openbaer, by hem noch by yemende anders van sinen wegen in geenre manieren.

---

14 Januari 1418 (1419).

« *Commissie van Schouteth* » *voor Boudewijn van Buyten.*

fol. 52. Jan, bi der gracien Gods, Hertoge van Lothrike, van Brabant ende van Lymborch, Marcgreve des Heylichs Rycs, Grave van Henegouwen, van Hollandt, van Zeelandt ende Heere van Vriesselant, doen cond allen luden dat Wy, betruwende volcomelec vander gherechticheit, wysheit ende ernsticheit ons ghemynden Boudens van Buyten, denselven Bouden hebben gheset, ghemaect ende gheoirdineert, setten, maken ende oirdineren, met desen brieve, onsen Scoutheit van Antwerpen ende Mercgreve van onsen lande van Ryen, metten wedden, rechten, profiten, opcommingen ende vervallen die daertoe behoeren ende men ghewoenlec es daeraf te hebben, alsoe lange alst ons ghenuegen sal, hem ghevende volcomen macht ende sonderlinge bevele tvoirs. ambacht wael ende ghetrouwelec te regeren, onse rechte ende heerlicheyt te verwaerne, onse broken ende forfeyten te vorderen ende tynnen tonsen behouf, elkermallic dies begeert recht, vonnisse ende bescheit ende voert alle saken te doene die een goed ghetrouwe Scoutheit van Antwerpen ende Mercgreve doen mach ende sculdich es te doene, daeraf hi ons goede bescheide rekeninge doen sal tallen tiden, als hi des van onsen wegen sal worden versocht. Ontbieden daeromme ende bevelen den Burghermeesteren ende Scepenen ende allen onsen ondersaten ende ingheseten onser stad van Antwerpen ende Mercgraefscaps voirscreven ende allen anderen dien dat aengaen mach, dat sy den voirs. Bouden ontfangen, houden ende kennen vore onse Scouthete tAntwerpen ende Marcgreve van onsen lande van Ryen voirscreven ende hem in allen saken sinen ambacht aengaende ende, dat doende, onderdanich ende bereet syn ende doen alsoe sy sculdich syn te doene ende hem der voirs. wedden, rechten, profiten, opcomingen ende vervallen doen ende laten ghebruyken, sonder letsel ende wederseggen. Van welken ambacht te regeren in der maten voirscreven steet, de voirs. Bouden

sinen eedt sal doen in handen ons Ammans van Antwerpen, dien Wy bevelen den eedt van hem te nemen, alsoe daertoe behoert. Ende des torconde hebben Wy onsen zeghel ane desen brief doen hanghen. Gegeven in onser stad van Gorichen, XIIII dage in Januario int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende achtiene, na ghewoenten ons Hoefs van Brabant.

Bi minen Heere den Hertoge,

DE DYNTER.

---

18 Januari 1418 (1419).

« Commissie van Schouteth » voor Wouter vander List.

Jan, bi der gracien Gods, Hertoge van Lothrike, van fol 53.
Brabant ende van Lymborch, Mercgreve des Heylichs Rycs, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelandt ende Heere van Vrieselant, doen cond allen luden dat Wy, omme sekere redenen wille ons daertoe beruerende, onsen gheminden Bouden van Buyten, die van onsen wegen ghehouden heeft dambacht van onsen Scoutetescape van Antwerpen ende Mercgraefscaps ons lands van Rien, van denselven ambachte ontlasten, onsen ghetrouwen Riddere, Heren Wouteren vander List, betrouwende volcomelec van synre rechtveerdicheit, wysheit ende ernsticheit, hebben gheset, ghemaect ende gheoirdineert, setten, maken ende oirdineren, met desen brieve, onsen Scouthete van Antwerpen ende Mercgreve van onsen lande van Ryen voirgenoemt, alsoe lange alst ons ghenuegen sal, metten wedden, rechten, profiten, opcomingen ende vervallen, die daer toebehoeren ende men ghewoenlec es daeraf te hebbene, ende hebben hem ghemachticht ende bevolen tselve ambacht wael ende ghetrouwelec te houdene ende te regeerne, onsen broken ende forfayten

te vorderen ende op te boerne tonsen behouve, onse recht ende heerlicheyt te verwaerne, elkermallic dies begheert recht, vonnisse ende bescheyt ende voert alle andere saken te doene die een goed ende ghetrouwe Scouthete van Antwerpen ende Mercgreve doen mach ende sculdich es te doene. Van welken ambacht te regeerne alsoe voirs. es ende dat hi ons oec daeraf goede wettege rekeninghe doen sal tallen tiden als hi des van onsen wegen sal worden versocht, hy sinen eedt ghedaen heeft in onser presentien alsoe daer toebehoert. Ontbieden daeromme ende bevelen allen luden, Scepenen, Rechteren, ambachteren, dieneren ende ondersaten onser stad van Antwerpen ende ons mercgraefscaps voirscreven, die nu syn ende namaels wesen selen ende allen anderen dien dat ane gaen mach, dat sy den voirs. Heren Wouteren houden vore onse Scouthete van Antwerpen ende Mercgreve van onsen lande van Rien ende hem in allen saken sinen ambachte aengaende onderhoerich, gheradich ende bereet syn ende hem der voirs. wedden, rechten, profiten, opcomingen ende vervallen doen ende laten ghebruyken sonder letsel ende wederseggen. Ende Wy willen dat, hem overbrengende yerstwerven alleen van desen onsen brieve vidimus onder zeghel auctentyc of copie daeraf in der cameren onser rekeningen of bi eenigen van onsen Secretarise gheteekent, dieselve wedden bestaet worden in synre rekeningen ende afghecort van sinen ontfange syns ambachs voirs., bi denghenen die gheoirdineert syn of zelen worden die rekeninghe van onsen ambachts te hoerne. Denwelken Wy bevelen dat alsoe te doene, niet wederstaende eenige oirdinantien, statuten of ghebode daerjegen wesende. Ende des te oirconde hebben Wy onsen zeghel ane desen brief doen hangen. Gegeven in onser stad van Gorichen, XVIII dage in Januario int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XVIII, na ghewoente ons Hoefs van Brabant.

Bi minen Heere den Hertoge, daer die Heere van Diest, de Joncheere van Monyoen, de Heere van Rotselaer ende Willem vanden Berge bi waren.

DE DYNTER. BERGHEN.

---

9 Februari 1418 (1419).

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Nicolaas Abds en Peter Starke over eene erfrent.

Van alsulken ghescille als gheweest heeft tusscen Clause Abds, aen deen zyde, ende Peter Starke, aen dandere zyde, toecomende van zekeren erfelikere goeden, die de vors. Peter den voirgenoemden Clause voirmails terve gegeven heeft omme neghentyene scellinge grote tsiaers als doen ghingen, daeromme dat zy goede manne aen beyde zyden ghenomen hadden omme dat te slitene, welke zeggeren des niet eens en consten gheworden, ende coren des eendrachtelic eenen overman, te wetene Aernde van Berendonc, dewelke Aernd hem des ten bevele van den Burgermeesteren ende Scepenen aennemende, die daeraf verhoert hadden goede manne die kenden ende tuyghden dat des voirs. Claus Abds ghetuyghe goede warachtighe cnapen waren ende machtich haerre synne, ende dat men oec wel erflike goede vutgheven ende ver-erven mach, sonder kercghebode te ghevene, syn seggen ende verclaren daeraf, in presencien ende by avyse ende goetdunkene der Burgermeesteren ende Scepenen vors., gheseeght ende ghevut heeft in der voeghen ende manieren hierna verclaert: Te weten es, dat de vors. Claus Abds ende syn nacomelingen de vors. erflike goede hebben ende behouden sullen, ghelyc als hyse van den vors. Peteren vercreghen heeft, ende des sal de vors. Claus ende syn nacomelingen, den vors. Peteren ende sinen nacomelingen erflic ende eeuwelic vutreyken ende betalen alle jare, vore de vors. neghentyene scellinge grote, vive gulden Vranxe cronen ende sesse capoene van grontchyse ende die vors. vive croenen ende sesse capoene van grontchyse, sullen altyt vore gaen vore alle anderen commere, die de vors. Claus daerop ghemaect mochte hebben zyder den tyt dat hy die goede ghecreghen mach hebben. Ende dit voirs. zeggen ende verclaren sal men registreren inder stad register, ter eeuweliker fol. 53 vº.

ghedenkenessen, ende desghelyx sal elke partye vors. een cedulle daeraf hebben, omme dat zy in toecomenden tyden daerjegen niet doen en souden, ende hiermede soe sullen de vors. partyen van den voirs. ghescille ghesleten ende ghesceyden syn, ende soe wie daerjegen dade, dat die verboren soude twaelef gulden peters, alsoe dicwile als hi dat dade, een derdendeel daeraf Onser-Vrouwenkerke, een derdendeel den Heere ende tderde derdendeel der stad van Antwerpen. Dit was gheseeght ende ghevut int jaer Ons Heren M. CCCC. ende achtiene, neghen daghe in Februario.

---

17 Februari 1418 (1419).

Regeling van een geschil tusschen de stad Turnhout en verscheidene omliggende dorpen nopens de betaling van « den costen van vuytrecken » voor Dordrecht.

fol. 55. Anno XVIII°, mensis Februarii die XVIIa, was wtgegeven ende verclaert bi den Burgermeesteren ende Scepenen in volre banck, alse van alsulken coste alse die van Tuernout ghehadt hadden van haren Hootman ende van haren wympel te voeren, in der reysen die was voer Dordrecht dair die van Tuernout af vervolghden, dat die dorpen van Bersse, van Voslaer, Merxblas, Arendonc, Lille, Ghierle, Wechel ende Vlymmerle ende een gedeel van Baerle, met hen den cost ghelden souden, dair de vors. dorpe op daden verantworden dat zy des noyt ghecostumeert en waren te doene, noch noyt van gheliken en betaelden. Dat van nu vordane tallen dagen de vors. dorpe van dien geliken coste ongemoeyt zelen zyn ende bliven, sonder dairaf van geliken eenigen last te dragen, met dien van Tuernout, ghelyc dat zy oeyc in dien dairaf ongelast hebben geweest, maer mids der ordinancie van der stad te deser tyt, soe selen de vors. dorpe van desen coste vor Dordrecht deen helft van den

Hootman ende vanden wympel dragen ghelden, ende die van Tuernout dander helft, maer niet meer en selen de vors. dorpe in tiden toecomende dairin gehouden wesen.

---

18 Februari 1418 (1419).

Regeling van een geschil tusschen den Abdt van Sinte-Michiels en de inwoners van Merxplas « nopende der vroenten » aldaar.

Anno XVIII°, XVIII dage Februarii, soe wart ghetermineert bi Burgermeesteren ende Scepenen in volder banck op de clachte ende vervolgh die myn Here van Sente-Michiels tAntwerpen ghedaen hadde van syns godshuys wegen over de goede lude van Merxplas, om des godshuys vroente wille ende eyghendomme, die sy liggende hebben binnen Merxplas, te weten es dat sy op den moer ende op de heyde torve sloegen ende heyde maeyden, sonder oerlof myns Heren vors., meynende dat sy dat van rechts wegen niet doen en mochten, na vutwisen sier brieven, daer die van Merxplas op verantworden dat sy dat wail doen mochten sonder consent oft orlof myns Heren vors. ende met rechte, ghemerct dat sy dat altyt gheploghen hebben gheweest te doene, na al dats de partien in beiden siden seggen wilden, dat also verre alse de goede lude van Merxplas minen Here den Abdt baden ende versochten van gracien, der vors. heyden ghebruyken sonder in heyde te maeyene, ende in bleckelync te slane, teemelic ende redenlic, vutghenomen dat sy negheenen moer schueren noch ontdecken en selen, dit gheduerende totten wederseggene myns Heren sAbdts vors. die nu es of wesen sal. fol. 55

---

20 Februari 1418 (1419).

fol. 54 r°.

Dits de terminacie van der stad die zy meynt dat ghehouden sal syn opte clachte die Her Heinric van Ymmersele, Riddere, ende Wouter, zyn broeder, ghedaen hebben tot Her Aerde van Ymmersele, haren broeder, ende op tverantworden dat deselve Her Aerde met zynre medepartyen weder daerop ghedaen heeft, anno XVIII°, XX daghe Februarii.

In den yersten, mids dat Her Heinric ende Wouter gheclaeght ende ghecroent hebben hoe dat hen Her Aernt onghebrukich ende belet dede aen alsulken goede als hen bleven ende verstorven waren van Her Kaerlen ende van Her Janne van Ymmersele, haren oemen, welke goede wy vrylec ghebruyct ende bezeten hadden XVI, XVII of XVIII jaer, ende hen die tot Zanthoven met eenen vonnesse aenghewyst waren in eenen voerrade, ende want de manne hier gheweest hebben daer hen Her Heinric ende Wouter toe ghedroegen, dat hen dat loulic ware ende hebben ghekent ende ghelydt dat zy alsoe toten vors. goeden metten vors. vonnesse comen zyn, daerop dat de vors. Her Aernt verantworde, dat die goede leen waren, ende woude hen daeraf te rechte staen ter stede daerse ghelegen waren ende seyde dat hy wainde dat hy noyt daerby noch mede en was daer tot Zanthoven, daeraf eenige vonnessen ghewyst waren noch hem noyt daerin en verbant, met meer worden die hy daertoe zeyde. Op welke saken de Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen in haren raede ontboden hebben een groot deel van den notabelsten dagelicschen mannen van Zanthoven, hen vragende wes hen vander vors. zaken kenlic ware, dewelke vertrocken ende berieden hen wel daerop ende, hen beraden hebbende, quamen zy eendrachtelic ende seyden dat hen wel kenlic ware dat tot Zanthoven comen waren Her Jan van Ymmersele ende Her Aernt, zyn broeder, vore hen ende vore Daneele van Ymmersele, haren broeder, dien zy vervingen, in deen partye, ende Her Heinric ende Wouter vors., in dander partye, ende gheloefden daer, soe wes de

manne van Zanthoven met haren vonnesse ende eenen voerrade gaven, dat zy dat aen beyde zyden houden souden ende daer een deel van haerre beyder vrienden ende magen by waren ende daer elc vanden vors. partyen zyn recht ende bescheit, daer hy mede meynde te wynnen, vertrac ende verhaelde ter presentien vanden Scouthet van Zanthoven ende vanden mannen vors. Ende beyde partyen haer recht vertrocken hebbende, de Scouthet maende des een vonnessen eenen notabilen man van der vors. banc van Zanthoven als van den goeden die verstorven ende bleven waren van der doot van wilen Her Janne van Ymmersele, die men hiet van Ouwen, die oem was van beyde den partyen vors., wes daeraf een recht ware, ghemerct dat Her Jan, Her Aernt ende Daneel vanden voerbedde waren van wilen Her Godeverde van Ymmersele, Her Jans broeder van Ouwen vors., ende Her Heinric ende Wouter van den nabedde desselfs wilen Her Godeverts, ende desghelyx maende hy eenen anderen notabelen man als van den goeden die achter den vors. wilen Her Kaerlen bleven ende verstorven waren, wes daeraf een recht ware in der manieren vorscreven, dewelke vors. II manne vute gingen hen beraden met een groot deel ander notabelder manne, quamen weder in ende wysden met eenen vonnesse elc van hen evenghelyc ende met vervolge alle der andere manne, mids dat Her Godevert van Ymmersele eer doot was eer de vors. Her Jan of Her Kaerle, ende dat deselve Her Jan ende Her Kaerle alsoe wel oeme waren van Her Heinric ende van Wouteren, al waren zy vanden nabedde, als zy waren van Her Janne, Her Aernde ende Daneele die vanden voerbedde waren, dat deselve Her Heinric ende Wouter deylen zullen in alle de goede die achter den vors. wilen Her Janne ende Her Kaerlen bleven zyn, ghelyc den vors. Her Janne, Her Aernde ende Daneele, behoudelic altoes dien dochteren die vore oeghen niet en waren, noch hen daerin niet en verbonden, haren rechte in allen erfeliken, cyghenen ende haefliken goeden. Ende want dese zaken in der manieren vorscreven aldus vore de Burgermeesteren ende Scepenen verhaelt ende vercleert zyn, soe es derselver Burgermeesteren ende Scepenen seggen, verclaren ende terminantie, dat de vors. Her Heinric ende Wouter bliven zullen in haerre vryer possessien, ghelyc zy tot hiertoe gheweest hebben in de

goede vors., toter tyt datse hen de vors. Heer Aernt afwint metten vonnesse ende metten rechte tot Zanthoven daerse hem verbonden en daer tvonnesse ghewyst was, altoes behoudelic haren zusteren ende dochteren ende dat van hen comen es haren goeden rechte, etc.

---

9 Maart 1418 (1419).

Besluit betrekkelijk een « arrest over lyffrenten opt lant van Mechelen ».

Fol. 41 v°. Anno XVIII°, mense Marcii die IXa, soe wart overdragen by Burgermeesteren ende Scepenen, in volder banck, dat Her Heinric Smit, priester, Rentmeester op dien tyt ons ghenedichs Heren vanden lande van Mechelen, tAntwerpen gherasteert was over de lyfrenten wille die de poirteren van Antwerpen hebben op tlant van Mechelen, daerom dat hi vercopen moeste den hou van XL buynderen boschs, gheheeten *de Mile*, gheleghen voere der Anderstant, die Her Godevert van Herlaer, prochiaen van Berlaer, ghecocht heeft omme ten naesten jare te houwene, ende dat de voirs. Her Godevert, van tsvoirs. Rentmeesters wegen, de somme van III^c gouden cronen daeraf in den wissel tAntwerpen bracht ende gheset heeft, daer de pensionarisen mede betaelt syn, dat de stad van Antwerpen, mids den redenen voirscreven, gheloift heeft den voirs. Here Godeverde onderstant te wesen, ende den hou van den voirs. bossche vrylic ende ongestoert te doen ghebruykene. Sonder argenlist.

---

1 April 1418 (1419).

Regeling van betaling der lyftochten door de stad Rotterdam aan poorters van Antwerpen verschuldigd.

Wy Burgemeesteren, Scepenen ende Raede vander stad fol. 57.
van Antwerpen doen cond ende kenlic alle denghenen die dese letteren zullen zien of horen lesen, dat wy, ter ernstiger beden ende zunderlinge begerten vanden goeden lieden Burgemeesteren, Scepenen ende Raede vander stede van Rotterdamme ende ter liefden ende gunsten van hen met onsen goeden lieden onsen poerteren lyftocht opte vors. stede van Rotterdamme van haerre lyftocht renten een gheheel volle jaer verlengt ende vutgheset hebben, weder dat zy van eenen vollen jare in ghebreke of achterstel zyn, of van meer of oec van min, in deser voegen ende manieren hierna verclaert: Te weten es, dat elc pensionarys die van eenen vollen jare in ghebreke es of van meer, eene volle jaer rente vute sal houden staende, viere jaer lanc, zonder daeraf bynnen dien viere jaren yet te hebben of te heffen, ende ten eynde van dien viere jaren, soe sal die pensionarys, of zyn nacomelingen, op dat hy daerenbinnen van live ter doot comen ware, ende niet eer, hebben ende heffen bynnen viere jaren daerna de vors. eene jaer rente, te weten elx jaers een vierendeel daeraf met zynre volre jaer renten. Ende desghelyx, ware eenich pensionarys die alnoch van gheenen vollen jare in ghebreke en ware, dat hy verbeyden sal van heffen tot dat hy van eenen vollen jare in ghebreke wordt, ende dan sal hy dat volle jaer oec viere jaer houden vute staende, ende daerenteynden bynnen viere jaren heffen, ghelyc vorscreven staet. Behoudelic altoes dien, dat de vors. pensionaryse van nu voerdane alle jare haer volle rente heffen zullen, de vors. yerste viere jaer lanc ende voert hare volle rente met haren achterstelle ghelyc vorscreven. Ende hierin soe hebben wy Burgemeesteren, Scepenen ende Raede vander stad van Antwerpen vorgenoemt vervangen ende gheloeft te vervane alle onse poerteren lyfpensie opte vors. stede van Rotterdamme

heffende, ende die gheloeft alsulc in dien te hebbene dat zy dese compositie houden zullen inder manieren vorscreven goet, vast, ghestade ende van werden. In orcontscape der waerheyt soe hebben wy der vors. stad zegel van Antwerpen ten zaken op desen oepenen brief doen drucken. Gegheven int jaer Ons Heeren M CCCC ende achthiene, opten yersten dach van Aprille vore Paesschen, na costume des Hoefs van Camerike.

Item, soe es den vors. goeden lieden van Rotterdamme vander stad wegen van Antwerpen gheloeft ende toegheseyt dat men hare poerteren noch inwonende bynnen der stad of vryheyden van Antwerpen, omme haerre lyftochten wille die zy yemende sculdich mogen zyn, niet becommeren en sal, houden of rasteren, noch laeten becommeren, houden of rasteren. Zonder aergenlist.

---

1 Mei 1419.

Ordonnancie « aengaende den bien » en vaststellende « tot wat penninck dat men lyftochtrenten sal vercoopen moghen. »

fol 16 vo. Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad, anno XIX°, prima Maii.

Item, dat nyemend voirdane gheen byen van buten vryheiden, van waer dadt zy, bjnnen der vryheyt vander stad bringen en sal, maer salse moeten voeren ter heiden alsoe men voirmails gheplogen heeft, ende oec dat deghene die van buten byen binnen vryheden nu staende hebben, dat zy die byen wech zullen moeten doen ende ruymen tusschen dit ende Saterdach avont naistcomende, opte byen verloren, half den Heere ende half der stad. Ende dit sullen condegen dieghene die de byen houden denghenen diese toebehoren.

Item, dat men voirdane lyftocht ter quitingen vercoepen sal ende bezeglen, op wat goede of pande datse de luden vercoepen willen, den penninc te twee liven om thien penninge ende den penninc om achte penninge teenen live, ende hieraf sullen makelaers syn Wilhelmus van Hoerne, Godevert Box ende Claus vanden Hoevele. Ende soe wie coepen of vercoepen wille lyftocht ter quitingen ghelyc vorscreven staet, die sal comen tot desen drien oft tot eenegen van hen, ende hieraf sal geven coepere ende vercoepere van den nobel elc eenen grote.

---

6 Mei 1419.

Vonnis betrekkelijk eene tiende te Santvliet.

Anno XIX°, mensis Maii die VI^{ta}, soe wart ghewyst met eenen gestrecten vonnis in volre banck van Scepenen, alse van des prochiaens tiende van Santvliete int nieuwe land, dewelke tiende deselve prochiaen vormaels, eer men dland bedycte, overgaf alse verre alse die sier provenden ende curen toebehoerde, Quintine Clarenzone, Henrike den Cuelnere ende Jacoppe Gobbenzonen, dair eenige, die dairna mede dlant ane namen te bedikene, meynden dat zy oec recht daertoe hadden, ende dat hen de vors. III persone dairaf toezeggen gedaen hadden, ende dair zy met vele redenen op verantwordden, dairmede dat zy meynden dat niemende dan hen drien dese X^{de} toebehoeren en soude, den termyn die de prochiaen hen gegeven hadde, te weten is XX jare lanc. Na aentale ende verantworden van beide den partien, dat de vors. III persoene volcomen waren van haren vermete, ende de vors. X^{de} den vors. termyn lanc ongestoert te behoudene, ende dandere partien vellich ende tachter. fol 58 v°.

---

8 Mei 1419.

Regeling van betaling der lijftochten door de stad den Briel aan poorters van Antwerpen verschuldigd.

fol. 58. Anno XIIII^c ende XIX, opten VIII^sten dach in Meye, soe wart ghededingt opter stadhuys tAntwerpen, in der Raetcamere, bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden van der stad van Antwerpen, tusschen Gheryt van Boschuysen, Rentmeester in den lande van Voirne, Jacoppe Vrankensone, Burgermeesteren van den Briele, ende Jan Vrankensone, alse gedeputeerde ende vutghesonden van Hertoge Jans wegen van Beyeren ende van zier stad wegen van den Briele, in deen side, ende den pensionarisen lyfrenten heffende op de stede van den Briele, inwonende poirteren ende poirterssen der stad van Antwerpen, in dandere side, dat de voirs. pensionarisen van haren achterstelle van haren voirs. lyfrenten die sy hebben op de stad van den Briele, die sy van vorledenen paymenten tachter staen totten dage toe van heden, vutgheset hebben, drie jare lanc, na datum des briefs, te weten es also schiere alse dese voirs. drie jare om comen selen syn, dat men dan den vors. achterstelle sal beghinnen te betalen, te weten es elx jaers drie jare lanc daerna een derdendeel van den voirs. achterstelle, dat es claerlic te verstane dat men de lyfrenten, die van nu vordane verschinen sal tusschen dit ende Sente-Jansmisse naistcomende, betalen sal tSente-Jansdage nu yerst toecomende, oft binnen eenre maent daerna ombegrepen ende men sal van dan vordane de lyftocht ghelden ende betalen also men van outs gheplogen heeft, ende also schiere alse de drie jare naistcomende omme comen selen syn, dan sal men jaerlix tderdendeel van den achterstelle betalen metter principaelre lyftocht renten, also voirs. es. Ende hiermede soe selen de goede lude van den Briele vry varen ende keeren moghen tAntwerpen, van allen vremden luden lyfpensie hebbende op de voirs. stad van den Briele. Sonder argenlist.

13 Mei 1419.

Verklaring van eenen schepenbrief.

Anno XIIII^{c} ende XIX, XIII dage in Meye, wart gheter- fol. 41 v°.
mineert bi Scepenen, in volder banck, alse van alsulken goeden alse Jacop Lammens voermaels met Scepenenbrieven van Antwerpen gegeven heeft Marien, synre natuerliker zuster, ende haren kinderen, met vorwaerden dat deselve Marie, noch haer kindere, die goede niet en souden moghen vercopen noch ghelosen, overmids dat deselve brief op de nacomelinge van den voirs. kinderen niet en spreect, noch verbonden en es, ende deselve Marie ende haer kindere alle aflivich worden syn, ende de goede voirscreven comen syn op der voirs. kinder kindere in den derden graet, dat deselve kinder kindere haren vryen wille moghen doen metten voirs. goede, nietjeghenstaende tverbant van den voirs. Scepenenbrieven, aenghesien dat den Schepenenbrief niet vordere en spreect dan op der voirs. Marien ende op haer kindere.

---

15 Mei 1419.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Jan van Ophem en Margareta, weduwe van Geeraard Bellens, en hare kinderen.

Anno XIIII^{c} ende XIX, opten vyfthiensten dach van Meye, fol. 60.
soe pronuncieerden ende vuten Her Woutere vander List, Ridder, Scoutete, Claus Alleyn, Laureyns Volkaert ende Jan Bacheleer, alsulken seggen alse sy op hadden tusschen Jannes van Ophem, in deen side, ende Magrieten, Geerd Bellens wedewe, ende haren kinderen, in dandere zide, alse van alsulken ghescillen als sy onderlinge hadden van zekeren goeden ende erven, ghelegen binnen den lande van Hoegh-

straten, te Vorssele, te Wortele, oft elder daeromtrent, daer sy hen in beiden siden rechts toe vermaten, te weten es de voirs. Jannes met scepenenbrieven van Loevenen, ende de voirs. Magriete ende haer kindere met scepenenbrieven van Antwerpen, die Heinric vanden Eechove beide den partien voermaels bekendt ende verlydt heeft. Ende daer beide den partien, bi Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad bevolen was viere zeggeren te nemen, omme hen van den voirs. ghescillen te slitene, ende es dit voirs. seggen vut gegeven ende gheseeght in volder banck van Scepenen, in der manieren hierna verclaerst : In den yersten, soe was der voirs. IIII zeggeren seggen eendrachtelic dat de voirs. partien de voirs. goede, daer sy hen beiden rechts toe vermaten, hebben ende ghebruyken souden vordane half ende half.

Item, om elc den anderen te gherieven, ende bi consente van beide den partien, soe wart verclaert ende gheseeght dat Jannes van Ophem voirscreven ende syn nacomelinge, de voirs. goede alleene te hemwaert hebben souden ende behouden, maer des sal hi ende syn nacomelinge der voirs. Magrieten ende haren kinderen ende haren nacomelingen op de voirs. gheheele goede, jaerlix betalen moeten ende vutreyken twee zistere ende thienc muddeken goeds custbaers rogs jaerlikere ende erflikere renten, tallen Onser-Vrouwendage Lichtmisse. Ende omme der voirs. Magrieten haren kinderen ende haren nacomelingen van harer voirs. erflikere renten te bat ghehouden ende verzekert te wesen, soe sal Jannes van Ophem voirs. tusschen dit ende Sacramentsdach nu naist toecomende hen goeden onderpandt setten daermede dat sy wel bewaert syn, ende met scepenenbrieven van Antwerpen, etc.

Alse van den testamente, dat Heinric vanden Eechove ghemaect heeft, etc.

---

17 Mei 1419.

Vonnis in een geschil tusschen Gielis van Gotengys en de schuldeischers van Willem van Ranst.

Anno XIX°, XVII dage in Meye, wart ghewyst met eenen ghestrecten vonnisse in volre banck van Scepenen, alse vander anespraken die de sculdeneren, die scult heysschen van Willems wegen van Ranst, ghedaen hebben Gielise van Gotengys, mids dat de vors. Gielys des vors. Willems goede niet gheaenveerdt en heeft, dat hi van dier anespraken quyt sal zyn ende verweerdt. fol. 59 v°.

Mei-Juni 1419.

Oorlof tot het dragen van een pantsier.

Dese persoene heeft de Heere ende de stad orlof ghegheven dese merct pansier te dragen, anno XIX°, in den Sinxenmerct : fol. 59 v°.

Laureys vander Bellen,
Jacop Doedekyn,
Jan Carspinc̃,
Merissus de Vleeschouwere,
Jan filius Jans,
Cornelys filius Jans,
Roelant de Vilers,
Peter vander Lode.

---

20 Juni 1419.

fol. 61. Van Lysbetten Ansems ende van Janne Dane sone.

Als van alsulken ghescille als ghehanghen heeft tusschen Lysbetten Ansems, aen deen syde, ende Janne Danen sone, haren neve, aen dandere syde, soe is gheordineert ende ghesloten bi den Burghmeesteren ende Scepenen, in de volle banc, dat de voers. Lysbeth thuys ende erve daer sy omme ghedingt hebben in de Hoeven, terstont hebben, aenveerden, ghebruycken ende besitten sal, rastelic ende vredelic, sonder storen of calengieren van yemende, ghelyc ende in alle der manieren als haer dat toeghewyst is metten rechte van den Scepenen in de Hoeven voers. Ende overmids dat de voers. Lysbeth ende hare nacomelinge tvoers. huys ende erve, aldus teeuweliken daghen rastelic besitten ende ghebruyken souden, sonder enighe dedinghe of calaengie vanden voers. Janne Danen sone, of van sinen weghen, soe heeft de voers. Jan voer den Amman ende voer Burghmeesteren ende Scepenen gheloift, ghesekert ende lyflic ghesworen aen den Heylighen, dat hi terstont tvoers. huys ende erve ruymen sal, ende der voers. Lysbetten dat laten hebben, ghebruyken, besitten ende haren oerbore daermede doen, sonder haer of haren vrienden of haren nacomelingen daerin of daeromme te mesdoene of te doen mesdoene, heymelic noch openbaer, in raide noch in dade, bi hem of by jemende van sinen weghen in eniger manieren. Ende wart dat sake dat hiere en teghen dade of dede doen, heymelic of openbaer, met rade of met dade, dat hy dan staen ende wesen soude soenbrakich ende vredebrakich. Behoudelic emmer dien, dat de coepere ende vercoepere vanden voers. erve ende lande beide comen sullen voer den Scoutete ende Scepenen, ende doen daer haren eed op dat mens hen niet gheloeven en wille, wes dat goet ghecost heeft, endat dat sal hem de voers. Lysbeth vutreyken ende doen betalen sonder vertrec ende sonder eenighe ghenechten daerop te volghen of te wachten. Zonder fraude ende arghelist. Datum anno Domini M°. CCCC°. XIX°, XX daghe in Junio.

22 Juni 1419.

Beslissing van het Magistraat aangaande de Beden.

Anno XIX, XXII daghe in Junio. fol. 60.

Het was overdragen, ghesloten ende ghezekert by den persoenen hierna bescreven, by trouwen, eeren ende zekerheden, dat zy nemmermeer daerby noch over wezen en zullen, noch consent daerin dragen, dat men onsen ghenedighen Here eenige bede consenteren of gheven sal, de stad van Antwerpen en sal eer onthaven syn ende ontslagen van den II^c nobelen, die de stad Peteren Pot bezegelt heeft, ghelyc als haer tanderen tyden toegheseeght ende gheloift is. Presentibus :

Claus vanden Werve Claus van Steelant	Burghermeesteren
Heer Reynere vander Elst Heer Gheldolf vander Zennen	Ridderen
Claus van Wyneghem Jan Stevens Jan Willebeys Ghysbrecht de Coninc Willem Noyts Jan Bacheleer Jan vanden Werve Willem Aertjans	Scepenen
Claus Colensone Jannes vander Voert Claus Huevel	Clercke

Brake
Daneels
Jan Zymaer
Laureyns Volkaert

Jan de Blabbenere
Claus vanden Mortere
Jan vanden Werve (1)
Jan de Schermere
Claus vander Elst
Gielys Bode
Costen van Kets
Jan Couteel
Claus Alleyn
Dankaert de Molnere
Willem van Gavere
Heinric van Veltham
Aerd de Coninc
Gielys Damaes
Jan van Halmale.

Juni 1419.

Vonnis in een geschil tusschen Catharina Coremans, met haren man, en Margareta Coremans, met haren man.

fol. 61 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende negenthiene, in den maent van Junio, quamen tAntwerpen vore Amman ende vore Scepenen Katline Coremans ende Michiel van Backenbrugge, haer man, in deen partye, ende Magriete Coremans ende Wyfvliet van Berchem, haer man, in dandere partye, daer tusschen de vors. partyen met eenen vonnesse ghewyst wart, mids dat de vors. Magriete een instrument hadde daer hare Lysbet Coremans, Michiel Coremans wettige dochter, Merten Jan Heylens wyf, de ghifte mede ghegeven ende ghemaect hadde, dat dat instrument gaen soude ter stede ende plaetsen daert behoert.

---

(1) *Naast zijnen naam staat een roosje geteekend (zinspelend op zijn woonhuis* de Roos) *om hem te onderscheiden van zijnen naamgenoot, den Schepen Jan vanden Werve, die op de Paddegracht woonde.*

12 Juli 1419.

Ordonnancie « opten brand. »

Gheboden van tsHeren ende van der stad wegen anno XIX, XII daghe in Julio. fol. 47 vº.

Item, dat alle deghene die wonen tusschen de Cammerpoerte ende tGortersputte, in de rechte strate, elc huys sal hebben een oesvat, tusschen dit ende donderdach avont, binnen XIIII nachten naistcomende.

Item, desgelyx van der Coepoerten toter Roederpoerten.

Item, desghelyx van der Meerpoerten lanx der Meeren vute. [Ende vordane buten alle de bynnenste poerten.] (1)

Ende hieraf sal men binnen XIIII nachten besoec doen.

Item, dat eenyegelyc binnen der stad, die gheen bornepufften aen haere huyse en hebben, hebben sal ende dagelix houden een vat met watere, houdende omtrent een half ame oft meer, ende eenyegelyc een goede leeder in syn huys, na dat syn huys hoge is.

Item, soe syn geordineert IIII Brandmeesters, opdat eenigen brand gheviele, dat God verhueden moet, te weten is [Her Gheldolf vander Zennen, Willem Noyts, Jan Stevens ende Ghysbrecht de Coninc.] (2) Ende dese viere, ende de Burgermeesters met hen, sullen dbestier van den brande hebben, ende men sal hen onderhorich syn, alsoet behoert.

Item, dat niement met ghenen langen wapenen, noch met swerden, hameren of bilen te brande comen en sal, anders

(1) *Deze zin werd later bijgevoegd.*
(2) *Die vier namen werden later doorgehaald.*

dan met oesvaten ende anderen behoeften, den brande mede te blesschene.

Wie van allen dese poenten de contrarie dade, dat soude staen ter correctien van den Schoutete, vanden Burgermeesteren ende van den Scepenen.

Item, dat alle wandelende ghesellen, rybaude ende rybautsteren, die gheene goede conde gedoen en connen, dat sy van goeder namen ende famen syn, oft haer broot met werkene ende aerbeyden wynnen, dat die by zonneschyne vuter stad ende vryheyt trecken sullen. Ende waer mense na de zonne binnen der stad bevonde, dat die [staen souden talsulker correctien al daerop geordineert is, bi den Heere ende bi der stad.] (1)

Item, van der stad eemers, dat men die weder brenge, opte correctie.

---

12 Augustus 1419.

Oorlof voor Nicolaas Pant tot het vrije gebruik zijner eigene goederen.

fol. 58. Anno XIX, mensis Augusti die XII^{a}, wart ghewyst met eenen vonnisse bi Clause van Wineghem, in volre banck, dat Peter Pant sier goede gebrueken sal na vutwisen der Scepenenbrieve, syn leefdage lanc, sonder vercoepen of becommeren, behoudelic waert hem nootzake dade ende hi dat met II goeden cnapen clairlic betoende, soe soude hi hem behelpen mogen met zinen goeden, maer niet met syns wyfs goede, wel temelic. Sonder argenlist.

---

(1) *De zin tusschen haakjes werd later doorgehaald en vervangen door* : « verbueren selen huere vorste lith, oft daervoere geven VI riders, de twee derdendeele den Heere ende tderde derdendeel der stad. »

18 Augustus 1419 — 15 Januari 1422 (1423).

Geschil « tusschen Henric van Ysscot ende Jacob Lemmens ende haren medepartien. » fol. 57.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XIX, XVIII dage in Augusto, soe wert by den Burgermeesteren ende Scepenen ghetermineert ende ghesloten opt ghescil dat ghehangen hadde tusschen Heinric van Nysscot, aen deen zyde, met zynre medepartyen ende Jan Lemmens ende zyn medepartye, aen dandere zyde, daer vele ende lange handelinghen van zeggerscape ende anders af leden zyn gheweest, ende daeraf dat de Scepenen van Tuernout vore de Burghemeesteren ende Scepenen vorgenoemt racoert ende informatie daden van zekeren hootvonnessen die daeraf te Lyere ghehaelt waren, dat de vors. vonnessen dewelke den vors. Janne Lemmens medegingen, haren ganc hebben souden ende dat de vors. Heinric ende syn medepartye daeraf vellich bliven souden mids dat jair ende dach leden ware.

Item, int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXII, XV daghe in Januario, soe was hierop weder ghesloten ende ghetermineert bi den Bourghmeesteren ende Scepenen in de volle banc, dat sy tregister van der stad, ghelyc alst hiervore verclaert ende ghescreven staet, van werden hielden, mer waert dat sake dat Henric van Ysscot of syn sone, Jacob Lemmens aenspreken wilde van anderen saken die den hootvonnissen of den register niet aen en rueren, dat sy dairaf malcanderen te rechte stellen zullen ter stede dair dat behoirt.

Augustus 1419.

Ordonnantie ter beteugeling der ontucht.

fol. 53 v°. Gheordineert by den Heere ende by der stad anno XIX in Augusto.

Van nader clocken int bordeel te gane.

Item, dat men nergherinx bynnen der stad na der diefclocken bordeel houden en sal, noch in stoven noch in bordeele nyemende in laten en sal noch gheselscap laten hebben.

Item, dat men in de bordeele na der clocken, gheen vier hebben en sal noch keerslicht, noch gheenrehande berrende licht noch vier.

Item, dat niement wie hy zy, groot of cleyne, meerder of minder, na der diefclocken in de bordeele noch in de stoven wandelen, keeren of verkeeren en sal, noch den vroukene eenigen overlast ane leggen, heysschen noch begheeren na der diefclocken.

Ende wie hier jegen dade in eenigen vorscreven poente, hy ware groot of cleine, die soude telken verbueren, telke III oude scilde, I den Heere, I der stad en I diet voertbringht. Ende des en sal men nyemende verdragen.

Augustus 1419.

Belasting der « buytenbieren. »

Het es gheraempt met eenigen goeden luden, die gerne brouwerie tAntwerpen opsetten souden, dat alle bier dat vut Hollant quame ende in Hollant ghebrouwen worde, x grote van elken vate ten minsten meer gheven soude van assisen, dan van biere dat de poirters hier binnen brouwen, op de ghelike ordenancie oft smake van biere, nochtan soe souden de poirters van binnen, haer bier dat sy hier binnen brouwen souden, also diere moghen vercopen ende pennewaerden alse dat bier dat vut Hollant quame. Behoudelic oec nochtan dien, dat de stad van Antwerpen haren poirteren de assise noch lichten mochten opdat sy wilden. fol. 62.

Item, dat de goede lude die hier quamen brouwen, gheven souden van elken vate biers dat men pennewaerde omme v Ynghelsche de ghelte, XXII grote der stad van assisen, maer waert dat sy hen ane de hoghe brouwerie niet behouden en mochten, soe souden sy dan bier mogen brouwen ghelyc anderen poirteren ende opten exchys ghelyc anderen poirteren.

Behoudelic dat de stad altyt soude mogen doen brouwen bier buyten tot harer provancien, alse sy binnen niet ghenoech ghesustineert en ware van biere ter stad behoef, altyt sonder begryp ende sonder argenlist.

Gheraempt anno XIX° in volder banck, mense Augusti.

Augustus 1419.

Verklaring van eenen Schepenbrief.

fol. 62 Anno XIX, in de maent van Oeghste, soe was vutgegeven ende verclaert in der volder banck, by Burgermeesteren ende Scepenen, van alsulken scepenenbrieven van Antwerpen, alse wilen Heinric van Sompeken bekendt heeft Janne, sinen natuerliken sone, van XV ℔ ouder Coninx grote tornoyse eens henendragens, oft een pond ouder grote erflic daervore, ghelyc alse denselven scepenenbrief nairdere verclaert, dat deselve Jan van Sompeken jaerlix heffen sal ende sculdich es te heffen een pond ouder Coninx grote tornoyse, twintich chysguldenen voer tpond gherekent, sonder mindernisse oft afslaen vanden voirs. XV ℔ oudere Coninx grote tornoyse, toter tyt toe, dat hem deselve XV ℔ oudere grote tornoyse in eenre gheheelere sommen vol ende al betaelt selen wesen.

---

5 September 1419.

Besluit betrekkelijk de erfrechten van het kind van Jan Bode.

fol. 62 Anno XIX, V dage in den maent van Septembry, soe wart gheordineert by den Burghemeesteren ende Scepenen tusschen Janne Boden, zone wilen Heren Peter Boods, Ridders, aen deen zyde, ende den momboren van desselfs Jans kinde, aen dander zyde, dat tselve kint niet deylen en sal in gheenrehande goede die denselven Janne van den vors. wilen Heren Peteren, zinen vader, bleven ende verstorven mogen zyn, ende dat oec desghelycs deselve Jan niet deylen noch heffen en sal in gheenrehande goede die zinen vors. kinde verschenen mogen zyn zyder dat de moeder van live ter doot quam.

---

11 September 1419.

« *Accord tusschen Antwerpen ende Liere van den correctien van Liere.* »

Al waest zo, dat om eenigher twifelingen wille die de stad van Antwerpen hadde, alse hootstad van den mercgraefscape, dat de stad van Liere van rechtswegen niemende en soude mogen corrigeren metten Here, sonder aenzien der stad van Antwerpen, te weten es persoene die onredenlic leven ende die men metten rechte niet wail ghecastyen en soude connen, soe syn de Burgermeesters, Scepenen ende Raed der stad van Antwerpen voirs. bi claeren onderwise der goeder stad van Liere ende oec bi goeder informacien die sy daeraf ondersocht ende bevonden heeft, wael te binnen, dat de stad van Liere van ouden tiden herneder, also wel van Hertogen Jans tide alse sint dier tyt ghepossesseert ende heerbracht heeft correxien te doene over de persoene die hen mesgrypen, ende die binnen der stad van Lyere ende haren byvange gheseten syn, dats te verstane van saken die men op lyf oft op let stelt, dat men dat altyt doen sal bi den Mercgreve Scouthet van Antwerpen, ende van anderen cleynen saken, metten Scouthet van Liere, ende dat gheen vutseggen van tide vut te bliven voirder strecken en sal dan vut der stad ende vut den byvange van Liere, alsoe sy dat heerbracht hebben. Also dat de voirs. stad van Antwerpen die voirs. twifelinge te nieute leeght ende wail te vreden es, dat de stad van Liere harer possessien ende heerbringen daeraf ghebruyke also sy tot heertoe van outs ghedaen heeft, behoudelic altoes der stad van Antwerpen ende oec der stad van Liere, in allen anderen saken haren goeden rechten ende heerbringene. Sonder arghenlist. Dit was ghedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XIX, XI dage in September. fol. 63

N. Nicolay.

September 1419.

Schepenbrief van Antwerpen aan de stad in bewaring gegeven ter beschikking van partijen.

fol. 49 v°. Anno XIX°, mense Septembri, soe wart overdragen bi Burgermeesteren ende Scepenen, dat een schepenenbrief van Antwerpen, die Lysbet van Buerstede vormaels bekendt heeft ende verlydt Katlinen van Buersteden harer nichten, wettich wyf Jacop Henrix soene vanden Hove, van XII^c oudere scilden eens, sal bliven rustende tot Katlinen ende tot hairs mans behoef onder de stad, te weten is onder Clause Colenzonen, welken scepenenbrief begint aldus: « Wy Arnoud van Ymmersele ende Jan vanden Werve, Scepenen etc. » ende eyndt « M CCCC ende XVIII, twintich dage in Octobry, » gheteykent met Johannes vander Voert hantteyken, etc.

---

9 October — 12 December 1419.

Bevestiging der leenheerlijke rechten van Laurys Volkaert in het dorp Hove.

fol. 16 v°. Het sy cont ende kenlic allen luden dat int jaer Ons Heeren als men screef M CCC ende tseventich, omtrent Merte, Sente-Laureys van Hoeve ontfinc een leen van Laureyse Volkaerde, dats te wetene de tiende van Sente-Laureyns, dat appoert, dat erven ende dat onterven, alsoe dat Sente-Laureys vors. van den vors. Laureynse Volkaerde dit vors. leen houdende es, ende vordane sculdich es te houdene. Ende heeft oec daeraf denselven Laureyse Volkaerde tenen manne gheset Wouteren Stocmanne, Willem Stocmans zone was, dewelke van zinen wegen nu erft ende onerft, maer soe wanneer ende alsoe menichwerven alse Laureys Volkaert wille, soe mach hy

toten ervene ende onervene setten soe wien hy wille. Behoudelic emmer, dat deselve Wouter des vors. Laureyse Volkaerds man sal bliven, ende ghebrake zyns, dat men hen altoes eenen anderen setten soude. Ende dat vors. leen hout Laureyns Volkaert van Mirvrouwen van Vlaenderen.

Item, soe hout Laureys Volkaert van Mirvrouwen van Vlaenderen dwater dat men heet tVrychout.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XIX, IX dage in Octobry, soe wert ghetermineert in de banc van Scepenen daer by ende over waren Her Gheldolf vander Zennen, Wyneghem, Stevens, Willebeys, Aerscot, Werve, Aertjans als Scepenen, dat Laureys Volkaert hebben ende behouden soude zyn recht ende heerlicheyt tSente-Laureyns te Hove na vutwysen der cedullen boven verclaert, ghelyc ende in alle der manieren dat zyn vader ende hy tot heertoe herbracht ende ghehadt hebben, tot aen der tyt toe dat hen dat afghewonnen sal worden metten rechte, ter steden ende plaetsen daer dat behoeren sal.

N. HOEVEL.

Int jaer vors. opten XII^{sten} dach van Decembry, soe wert anderwerf ghetermineert, in de volle banck van Scepenen, dat den vors. Lauwereynse Volkaert ghescien soude dat boven ghescreven staet, ende voert dat zy hem eenen man setten souden ende hy hen eenen meyere ende voert dat de laete zinen meyere wysen souden, ghelyc zy vormaels ghedaen hebben. Ende dit souden zy al doen bynnen den ghenachte.

19 October 1419.

Goedkeuring der rekening van Nicolaas van den Hovel over « de reyse van Dordrecht. »

fol. 63. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende neghenthiene, XIX dage in Octobry, soe rekende Claus vanden Hovel in de banc van Scepenen vander reysen van Dordrecht, ende van den thien hondert croenen die hy van Peteren Pot ontfaen hadde, ende die tot der voirs. reysen ghinghen, ende van al dat hy anders daertoe ontfaen hadde ende weder vute gegeven, ghelyc syn rekeninge begreef, die hy der stad overgaf. Van welker rekeninghen ende bewise hen de Burghmeesteren ende Scepenen hilden wel ghepaeyt ende content ende hilden die goed ende van weerden, ende scouden daeraf quite tallen dagen. Ende hier waren bi ende over Claus van den Werve ende Willem Noyts, Burghmeesteren, Claus van Wynegheem, Jan Willebeys, Ghysbrecht de Coninc, Jan vanden Werve ende Willem Aertjans, Scepenen, Claus vanden Mortere, Rentmeester, Jan vanden Werve ende Jan vanden Houte, Godeverts sone, die voermaels daer by gheweest hadden, Claus Colensone ende Jannes Daneels, Secretarise.

N. NICOLAY.

October 1419.

Besluit over eene uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Hendrik Doerinx erfgenamen.

fol. 64. Anno XIX, in de maent van Octobri, soe wart overdragen, gesloten ende ghetermineert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad, in volder banck, dat alsulken seggen alse Bouden Cortpape ende Goesem Pelgrym ende Gheerd

de Wilde, als overman, gheseeght hebben tusschen Janne Heinrix Doerinx sone, in deen side, ende Gielys Alaertszone kinderen, daer moeder af was Arkenraet, Heinric Doerinx dochter, ende daer Willem van Breden af ghemachticht was vander kinderen wegen, in dandere side, quite sal syn ende van nu vordane te nieute es ende van gheenre weerden, mids zekeren terminacien ende verclaernissen die voirtyts in der banck daeraf over leden syn ende verclaert, daerin dat de sake quite ghescouden was, die Jan Heinric Doerinx sone metten voirs. seggene heysschende was, ende dat deselve Jan Heinric Doerinx sone den voirs. Willeme van Breden vutreyken sal ter voirs. kindere behoef de somme van XXIIII gulden Vranxe cronen, ende alsulke XII gulden cronen alse Janne Heinric Doerinx sone anegheseeght waren, selen quite syn ende te nieute, mids den voirscreven redenen die voirtyts daeraf in der banck over leden ende getermineert heeft gheweest, ghelyc dat bi den Burgermeesteren ende Scepenen van der stad dat betuyght ende claerlic bevonden es, etc.

---

4 November 1419.

Afstand aan de stad door Jan Meyngiaerts kinderen van een gedeelte erf « opten werf. »

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende neghenthiene, viere dage in Novembry, soe was overdragen, gewillecoert ende ghesloten bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad in volre banck, bi den vervolge, beden ende begerten der kindere wilen Jannes Meyngiaerts ende haren naisten vrienden, dat de plaetse van den werve teynden der voirs. kindere huysinge opten werf tot den watere toe, achter streckende daer den steeger staet ende achter ommegaende, also verre alse de erve vander huysinge strect, van nu vordane tallen dagen der stad van Antwerpen toebehoeren sal ende toebehoert omme een ghemeyn opslach te wesen, fol. 64.

ende dat de voirs. kindere ende haer nacomelinge ontlast selen syn tallen dagen eenigen cost, last, oft moeysel daeraf te hebbene in eeniger manieren, maer deselve kindere ende haer nacomelinge, dien de voirs. huysinge toebehoeren sal, selen altyt haer hanthooft buten den mercten behouden, na der stad rechte, ende oec der plaetsen ghebruyken alse sys behoeven ghelyc anderen poirteren. Sonder argenlist.

---

9 November 1419.

Bepaling der rechten van Christina Baerts, vrouw van Jan van Eleghem, in den eigendom van een huis.

fol. 57. Int jaér Ons Heeren M CCCC ende negenthiene, IX dage in Novembry, soe wart overdragen ende gheordineert in de volle banc van Scepenen, dat Kerstine Baerts, Jans wyf van Eleghem, hebben ende behouden sal de helft van den huyse daer zy nu in woent, ende die deselve Jan, haer man, vercocht hadde Janne Pauwels, den hanscoenmakere, ende dat oec deselve Jan, haer man, die helft van dien huyse nemmermeer en sal voert mogen vercoepen noch becommeren, maer waert dat de vors. Kerstine de helft van dien huyse vercoepen woude, soe soude de vors. Jan Pauwels de naeste daeraf zyn te hebbene vore yemende anders.

---

11 November 1419.

« Valuatie van gelde. »

Gheordineert anno XIX° op Sente-Mertensdach in den Winter gheduerende tot Sente-Mertensmisse anno XX°. fol. 65 v°.

Inden yersten es gheordineert dat men heffen sal vore elken ouden groten	III grote IX miten
Item, vore den chysguldenen sal men heffen . . .	XL 1/2 grote
Item, vore den ouden scild sal men heffen . . .	IIII schellingen VI deniers grote

Maer overmids dat de goede lude van der stad ane haer ghelt verloren hebben ende de tyt zeere costelic ende zwaer es gheweest, soe es gheconsenteert ende gheoirloeft dat men van renten die men heft op pande die bynnen der vryheyt van der stad gelegen zyn, ende daer de stad haer assise heft, hieraf gratie hebben sal tot Sente-Jansmisse naestcomende, dats te wetene dat men tusschen dit ende Sente-Jansmisse van den vors. renten bynnen der vryheyt van der stad niet meer van chyse betalen en sal, dan vore den ouden groten III grote. Item, vore den chysguldenen III schellingen grote ende vore den ouden scilt IIII schellingen grote. Behoudelic dat men op Sent-Jansdach Baptisten naestcomende van chyse die dan verschinen sal, heffen sal nader ordinancien boven verclaert ende alsoe vordane tot Sente-Mertensmisse toe, maer quame hierenbynnen eene nuwe munte, soe soude men daerop ordineren alsoet behoeren soude.

Item, vore gulden mottoene of de weerde daervore	XXXIIII grote
Item, vore gulden mottoene of XXVII grote daervore daer de brieve out zyn vore den jare LXXX of vanden jare LXXX. . . .	XXX grote

Item, vore mottoene of XXVII grote vore den mottoen daer men bier ende broet mede coept bynnen Antwerpen, sal men gheven XXVII grote als nu gaen.

Item, dat men geven sal vore gulden nobele goet van goude ende van gewichte of de weerde daer vore . .	VIII schellingen IIII deniers grote
Item, tot Sente-Jansmisse sal men heffen	VIII schellingen II deniers
Item, vore Vleemsche nobele die Hertoge Philips dede slaen	VIII schellingen II deniers grote
Item, tot Sente-Jansmisse sal men heffen	VIII schellingen grote

Item, vore nobele die ghecocht zyn gheweest zyder djaer van XIII, sal men gheven VII schellingen, VIII deniers grote, het en zy dat de brieve zunderlinge vorwaerden in hebben.

<table>
<tr><td>Item, vore Vranxe cronen</td><td rowspan="6">elc stuc hieraf IIII schellingen II deniers grote ende tusschen dit ende Sent-Jansmisse en sal men maer IIII schellingen grote heffen.</td></tr>
<tr><td>Item, vore Royale</td></tr>
<tr><td>Item, vore Antwerpsche scilde</td></tr>
<tr><td>Item, vore gulden Peters</td></tr>
<tr><td>Item, vore Mechelsce scilde</td></tr>
<tr><td>Item, vore ponde zwerte</td></tr>
</table>

Item, men sal gheven IX franken vore VIII Vranxe cronen.

Item, vore Hollantsche guldenen.... XXXIII grote I Yngelsche ende hiervore sal men gheven tot Sente-Jansmisse XXXII grote.

Item, vore Rynsche guldenen. . . XXXVIII grote ende hiervore sal men geven tot Sente-Jansmisse XXXIIII grote.

Ende alle andere gout sal staen ter moderatien van den Scepenen.

fol. 66. Item, alle vorwaerden van Vleemschen ghelde van den jare van LXXX ende daer te voren, sal men gheven Vleemsch ghelt als nu in Vlaenderen gaet of VII vore VI als hier gaet, I thuyn vore II grote.

Item, van den jare LXXXI tot LXXXVII toe, sal men gheven ghelt als nu gaet.

Item, van den jare LXXXVII tot XCIIII, sal men gheven VIII Yngelsche vore III grote.

Item, van den jare van XCIIII toten jare van X, sal men betalen Vlaemsch ghelt of VII vore VI.

Item, van den jare van X heerwart sal men gheven gelt als nu gaet, te weten I thuyn vore II grote.

Item, dat men gheven sal alle miten II vore eene, vutgenomen corte crucen dat die doen sullen stuck I mite.

Item, dat men gheven sal vore nobele van lyftocht opte steden die spreken goet van goude ende van gewichte ofte de weerde . . VIII schellingen VIII deniers

Item, vore cronen op steden van lyftocht . . . . . . IIII schellingen IIII deniers

Item, Hollantsche guldenen op de steden vore elken guldenen . XXXIIII grote

Item, van allen hueren van lande, van huysen, van boden etc. sal men gheven ghelt als nu in borzen gaet.

---

13 November 1419 — 14 December 1427.

Ordonnancie « vanden wiltbrade, torven ende vlas. »

Anno XIX, XIII daghe Novembris, soe was gheordineert fol. 65
[ende weder vernieut anno XXVI, VIIa Januarii. Item, dit gebot was vernieut bi den Here ende bi der stad anno XXVII, mensis Decembris XIIII dage.] (1)

Inden yersten, dat alle deghene die met wiltbrade omgaen, te weten met coninen, ganzen ende vogelen ende alle wiltbraet etc., al dat wiltbraet dat sy hebben teenenmale sullen moeten bringhen ter merct ende opembaer ter venten legghen, sonder dat te verberghene in haer huyse oft in haren scoet

(1) *De zinnen tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*

oft anders in eeniger manieren. Ende soe wie de contrarie daeraf dade, dat die verboeren soude dwiltbraet, ende daertoe van elken stucke dat men alsoe verborghen vonde VI (1) grote, Ende hieraf zelen de Coermeesteren besoeck moghen doen tharen huyse ende eldere alsoe dicke als den Koermeesteren hen ghenueghen sal, ende oec van den vercoepers haren eedt hebben alsoe dicke als hen ghelieven sal.

Item, soe en zelen zy nyement gheen wiltbraed thuys moghen seynden noch draghen, noch doen seynden noch doen draghen [daer zy geld af nemen,] (2) maer soe wie wiltbraed hebben wille, die sal comen op de merct ende coepent daer tsinen scoensten, op deselve peyne, ende daertoe opte correcte van den Heere ende van der stad.

Item, soe en sal nyement tseghen loepen noch gaen, om wiltbraed noch om hoendere te coepen, dat de goede liede hier ter merctwaert brenghen om te vercoepen, opde vors. peyne ende op de vors. correxie, [ende hieraf maict de stad Koermeesters alle degene die den Here ende der stad eet gedaen hebben ende voert alle deghene die de poerten sluyten te water ende te lande, ende die sullen oic mogen hebben der liede eet alsoe dicke als zy willen ende daertoe Herman Cant ende Hubrecht inden Wolf.] (2)

Item, men sal niet dierdere gheven gheenrehande wiltbraed dan hier nabescreven staet, maer min die wille.

Item, een wilde gans niet hoeghere dan VI grote, maer min die wille, de beste.
Item, een conin niet hoeghere dan III 1/2 (3) grote, maer min die wille, dbeste.
Item, eenen entvoghel, den besten niet hoeger dan III (4) grote maer min die wille.

---

(1) *Later veranderd in* XII, *met bijvoeging der woorden:* « den Here ende denghenen diet voerbringt. »
(2) *De zin tusschen haakjes werd later bijgevoegd.*
(3) *Later veranderd in* V.
(4) *Later veranderd in* IIII.

Item, een pylsteert II grote en een sweenken I 1/2 grote.
Item, een wulp niet hoeger dan III (1) grote, maer min die wille.
Item, twee scotwulpe voer eenen wulp.
Item, I pluviere niet hoeghere dan I grote maer min die wille.

Ende alle andere cleyne vogelen na davenant van dat hier ghescreven staet. Ende wie hieraf de contrarie dade op deselve peyne ende op de correxie vanden Here ende van der stad.

Item, men sal gheene torve, de beste niet dierdere moghen vercoepen dan VIII schellingen grote dlast, maer min die wille, vutghenomen boudeloetschen torf, ende wiese dierdere gave, die soude verboeren III cronen, een derdendeel den Here, I derdendeel der stad, ende I derdendeel denghenen diet bevonde ende voertbracht.

Item, dat men gheen vlas hier in der stad en sal moghen coepen noch vercoepen anders dan tSaterdaeghs, vutghenomen in de jaermercten.

Item, dat gheen vremd man noch wyf hier ter merct gheen vlas en selen moghen coepen noch bevorwerden, voer der X[der] uren voer noene, op tvlas verboert dat sy ghecocht oft bevorwert hadden, ende op de peyne van III Royalen, I derdendeel den Here, I derdendeel der stad, ende I derdendeel denghenen diet voertbrachte.

Item, dat alle man zyn pennewerden alsoe mindere ende af zette, na dat tghelt ghehoeght is, als dat de stad gheene noet en hebbe selve daer ordinantie op te maken, want de stad niet en meynt dat men alsoe diere alle goet gheven sal omme swaer ghelt alst omme licht ghelt te gheven plach.

---

(1) *Later veranderd in* IIII.

Item, van eenen haze. . . .	VII grote	niet meer maer min die wille
Item, van eenen velthoene . .	II 1/2 grote	
Item, van eenre lammoengien.	IIII (1) grote	
Item, van eenre sneppen . .	I grote (2)	
Item, van eenen vanneele . .	II Yngelschen	
Item, VI stinten	I grote	

Item, I ℔ roetender keersen VII Yngelschen ende niet hoeghere.

Item, dat men azyn, zeepe ende alle andere cleyne pennewerde sette na tverloep van den ghelde.

---

22 November 1419.

Zoen tusschen Peter Jan Heyns en Hendrik Joes.

fol. 66. Anno XIX°, mensis Novembris die XXIIa, soe was een soendinc ghesproken bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad in der Scepenencamere tusschen Peteren Jan Heyns, in deen zide, ende Henric Joes, voere ogen staende ende over hem selven ende over zinen broeder ende over zine vriende ende hulperen die hi vervinc, in dandere zide, alse vander quetsuren die de vors. Henric Joes ende zine hulperen ghedaen hadden Peteren vorgenoemt, in deser voegen dat Henric vors., over hem ende over zine hulperen, den vors. Peteren vergheffenisse bad. Item, dat Henric vors. geven sal ende betalen den vors. Peteren LXXV guldene, te weten is IX oude tuyne over elken gulden, te betalen deen helft te Sinxenen naistcomende, ende dandere helft te Bamisse dairnaist volgende, ende dairaf soude hi Peteren vors. goeden borge setten tusschen dit ende Kerssavond naistcomende. Ende hiermede soe seide mense wael ende wettelic versoent van allen gescillen over hen ende over haer hulperen, mage ende vriende in wederzide, op soenbrake ende op vredebrake.

---

(1) *Later veranderd in* VI.
(2) *Later veranderd in* IIII Yngelschen.

25 November 1419.

Bewijsschrift eener pelgrimagie ingeleverd.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XIX, XXV dage in Novembry, soe wart ghepresenteert vore Willeme Noyts, als Burgemeester, Ghysbrecht de Coninc ende Lauwereys van Aerscot, Scepenen, den brief van der pelgrimagien die Jan van Tuernout, Aertszone van Tuernout, ghedaen hadde te Rutsemedou in beternissen van Gheerde de Jaghere. fol. 65 v°.

---

7 December 1419.

Beslissing over het bezit eener korenrent.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende neghenthiene, seven dage in Decembry, soe wart in de banc van Scepenen overdragen ende ghesloten dat Wouter Gheerts, de drayselere, ende zyn nacomelinge hebben ende behouden soude alsulken drie zistere rogs erfelic als denselven Wouteren bleven ende verstorven waren van der doot van wilen Janne Blondeel, Heinrix zone, sinen neve, na de ghetuyghenissen die de stad vormaels daeraf ghehoert heeft ende na de vonnesse die tAntwerpen daeraf ghewyst hebben gheweest, dat deselve Wouter dien erfrogge hebben ende heffen soude op Godeverts van Woelputte ende zyne zuster goede, welke goede vormaels vutghegheven waren op omtrent VII zister erfrogs, daeraf dat die rogge afghequyt es tot opte vors. drie zistere rogs erfelec, ghelyc als dat de Meyere ende Scepenen van Merblas opten dach van heden claerlic vore Burgemeesteren ende Scepenen bekendt ende verleden hebben. fol. 64.

1419.

Ordonnancie over het storten van vuilnis, enz.

fol. 10 v°. Gheordineert bi den Here ende bi der stad anno XIX°.

Item, soe wie dat in doude veste tusschen de Mere ende Nuwestraet poerte eeneghe vulnisse droeghe oft dade draghen, bi daghe oft bi nachte, dat hy verboeren soude, telken male dat ment bevonde, twee Royale, ende twee poerters sullen mogen hieraf eenenyegeliken coren, gelyc den Coermeesters.

Item, dat niement gheene vulnisse meer en voere noch en draghe voer Faucons hof, noch tusschen de Perdebrugghe ende de Sclycpoerte, opte voirs payne.

Item, dat men in de drenke, royen oft vesten van der stad gheen vulnissen noch pryen werpen en sal, noch verkene daerin driven ; wie dat men bevonde dat alsoe dade, dat hi staen soude ter correxien van den Heere ende van der stad.

Item, soe wy dat ganse oft enden in de drenke vonde, dat men die slaen sal ende vaen, gelyc als voirmaels geboden heeft geweest.

1419.

Zegel verloren door Jan de Coninc alias de Meyere.

fol. 55. Anno XIX°, soe toende Jan de Coninc alias de Meyere, dat hi anno XVIII°, XIIIIa mensis Octobris, zinnen zeghel verloes, ende begeerde soe wes voirdane van dien voirs. dage voirt daermede bezegelt wordt, van gheenre weerden te sine, mids der redenen voirs. Presentibus Burgimagistris et Scabinis.

Omstreeks 1419.

Vonnis in een geschil tusschen Gielis van Gottengys, namens Maria van Ranst, zijne zwagerin, en de uitvoerders van het testament van Willem van Ranst.

Mids dat de ghescillen die syn tusschen Gielise van Gottengys, in den name van Joffrouwen Marien van Ranst, sier swegher, in deen zide, ende den testamentoers van wilen Willem van Ranst, in dandere zide, sprutende uten testemente dat Willem van Ranst ghemaect heeft, comen syn in beiden ziden voer de stad van Antwerpen, omme daeraf ghericht te zine elc na dat hi na sinen bescheiden daertoe taelt, soe eest dat de goede lude vander Wet, aenghehoert hebbende des de partien in beiden ziden, elc tot sinen rechte dienende, zeggen ende allegeren willen gheraemt ende daerop ghedelibereet hebben, dat de stad ende de goede lude vanden gherechte negheen scheiders noch wysers en syn van eenigen testamente, ende die hen daermede behelpen willen, dat die volgen ten steden ende plaetsen daer dat behoert, ende daermede soe settet de stad van haer. Behoudelec alle scepenenbrieven die buyten den testamente ghemaect syn in harer macht blivende, na oirdinanchie ende wysdoeme van Scepenen. fol. 54.

---

25 Januari 1419 (1420).

« Calengieringe » van een huis te Roosendaal.

Anno XIX, XXV dage in Januario, soe wart overdragen in de banc van Scepenen dat Jannes de Vooght over hebben soude alsulken coep als Barbele vanden Hoede ghedaen hadde ende ghecocht jegen Raese van Liedekerke ende zyn kindere in de stat van Roesendale, mids dat de vors. Jannes dien coep bynnen jaers van naerderscape ghecalengiert heeft. fol. 66.

---

3 Februari 1419 (1420).

Getuigenis betrekkelijk de voorwaarden van verkoop eener hoeve.

fol. 63 v°. Getuycht anno XIX°, III dage Februarii, presentibus den Lantdeken, den Amman, Her Gheldolve vander Zennen, Janne den Blabbenere, Janne van Berchem, Janne van Wezele, Willeme van Hoerne, Her Bertelmeeuse Janssone, Persoen te Wezele ende Her Jan Bollant, Priesteren, ende Merten Bac.

Eerwerdige Lieve Heren. Als van sulker coepmanscap die ghedaen ende ghesciet es tusschen den eerbaren personen Jan van Woude, opte een zide, ende Gheraert Bac, op die andere zyde, te weten van eenre hoeven, die gheheeten es tGoet daerboven, met alle haren gronde ende erve, ende plach toe te behoeren Willem Peter Mertens zone ende nu in pachte heeft Michiel Jacops sone, soe es ons wel kenlic:

In den yersten, dat Gheraert Back den vors. Jan van Woude dese vors. hoeve vercocht heeft, onder meer worden dwelke plegen te ghesciene tusschen coepers ende vercoepers, omme een somme van VI^c ende XII nobelen Enghels, daer deen coepman den anderen ter wisseleren sceydinge van Antwerpen mede betalen sal ten dage van betalen. Ende Jan van Woude gheloefde Gheraert Back dese vors. VI^c ende XII nobelen te betalen van der Paeschmerct te Bergen naestcomende over een jaer ende binnen Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, ende hieraf gheloifde Jan vors. Gheraert Back goede vestenisse te doene met ghoeden zekeren borgen, toet hem, toet Gheraerds Bacs ghelieve, van welken borgen yegelic hem verbinden sal als principael, ende dit soude ghesciene met goeden Antwerpschen scepenenbrieve.

Item, Gheraert Back gheloefde den vors. Jan van Woude

dese vors. hoeve te vryen ende te waren van allen commere met vive Yngelsche nobelen, ende stonde daer meer commers op dan vive Yngelsche nobelen vors., daerjegens soude Jan van Woude afslaen den penninc XVIII penningen, ende stonde daer min commers op, dat soude Gheraert vors. te baten comen den penninc XVIII penningen.

Ende wy verstonden op dien tyt dat engheen andere dinc commer zyn soude dan renten, scult of heymelike gheloiften, daer Gheraert dese vors. hoeve mede bezwaert mochte hebben.

Item, als van LX scapen, gheheeten oeyen, es ons kenlic dat Gheraert Jan van Woude in dese coepmanscap vraechde of hy die coepen woude, daer Jan vors. zyn beraet op nam een zeker tyt ende Gheraert bevorwaerde ende seyde Jan waere dat hyse niet en cochte, dat hyse dan te half Meerte naestcomende tot hem trecken soude.

Item, van den vutdyke die Claus Symons zone jegen Gheraert Back ghepacht heeft om drie blaeu cronen, XX brabantsche placken vore de crone, was in dese coepmanscap verclaert dat Jan den vors. vutdyc hebben soude den penninc XVIII penningen, op dat hy niet beproeven en mochte dat dese vors. vutdyc bevonden worde bynnen der vorwaerden van den XXXVIII nobelen, daer dese vors. hoeve omme verpacht es, ende mocht Jan van Woude bewysen dat daeronder begrepen ende bevonden ware, soe sout hem navolgen in de eerste vorwaerde, te weten bynnen den cope van VI^c. ende XII nobelen.

Ende dit kennen wy, Lieve Heren, behoudelic den cedulen, die van den vors. coperen ende vercoperen ghemaect waren op dien tyt, ende Gheraert vors. den vorgenoemden Janne eene ghegeven hadde van vercoperen, onder zinen zegele, ende wederomme Jan vorgenoemt den vors. Gheraert Back eene van coperen, onder zinen zeghel. Ende op dien tyt, Lieve Heren, dat dit ghesciede, soe waren alle zaken verclaert ende bevorwaert, zonder argenlist. Ende dese coepmanscap was ghedaen in den jare XIIII^c ende XIX, XX dage in Novembry.

---

28 Februari 1419 (1420).

fol. 67. Dit es tseggen gheseeght ende ghevut by der stad van Bruessel ende by der stad van Antwerpen opte ghescille die ghehangen hebben tusschen den Heere van Hoeghstraten ende Jannese van Sente-Meers, toecomende omme des personaetscaps wille van Brechte.

Inden yersten, soe es tseggen vanden vors. II goeden steden eendrachtichlic, dat de Heere van Hoeghstraten te hemwart behouden sal de vruchte, baten ende profyte vanden vors. personaete vanden II jaren ende paymenten vorleden, daer tghescil af was, ende des sal de vors. Heere van Hoeghstraten denselven Jannese vutreyken ende betalen tusschen dit ende half Vastenen naestcomende, zonder langere vertrec, van elken vors. jare LXXXV gulden Vranxe cronen, ende die alsoe verwaren ende daertoe soe vele doen, dat de wisselere daervore spreken sal dat tvors. ghelt ten vors. dage bestelt sal worden in den wissel te Bruessel of tAntwerpen, daer de Here van Hoeghstraten liefst sal hebben, ende dat Jannes vors. niet voerdere daeromme te volgene en sal hebben noch nyemende anders te heysschen noch te manen. Zonder argenlist.

Item, als vanden XX cronen die de Here van Hoeghstraten sculdich soude zyn vanden jare van XVII, soe es der vors. stede seggen, dat de Here van Hoeghstraten denghenen diere zake toe hebben van Her Heinric Blerinx wegen, daeraf vernuegen sal. Ende waert dat de vors. Jannes last, scade of verantworden daeraf hadde, dat de stad van Antwerpen den Here van Hoeghstraten alsulc ende in dien hebben sal, dat hy denselven Jannes daeraf scadeloes ende ongemoeyt houden sal tallen dagen. Zonder argenlist.

Item, soe sal de vors. Jannes zynre pachtingen vanden vors. personaetscape dit jaer ende vordane na vutwysen synre

Scepenenbrieve, rastelic ende vredelic ghebruyken zonder yements calengeeren of wederseggen. Ende waert dat de Here van Hoeghstraten of yement van zinen wegen, van desen jare yet ontfangen of opghebuert hadde, dat zy dat den vors. Jannese weder overgheven ende vutreyken souden terstont, zonder vertrec.

Item, als vanden costen die de Here van Hoeghstraten, aen deen zyde, ende Jannes, aen dandere zyde, heysschen, soe es der vors. stede seggen, dat gheen van hen beyden niet daeraf hebben en sal deen vanden anderen.

Item, als vanden wetteliken costen die de vors. Jannes daeromme ghedaen ende verleeght heeft, beloepende in eenre sommen tsamen, VIII ℔ X schellinge grote, soe es der vors. stede seggen, dat de vors. Here van Hoeghstraten den vors. Jannese vander helft daeraf vernuegen sal, tusschen dit ende half Vastenen naestcomende ende setten in den wissel in der manieren vorscreven.

Item, soe sal de Here van Hoeghstraten vors. den vors. Jannese ombelast houden, scadeloes ende onghemoeyt van alle alsulker cost als zyn ondersaten ghedaen mogen hebben in der pandingen of in den rastemente op hen ghedaen. Zonder argenlist.

Item, soe es der vors. II stede seggen, dat de vors. Jannes ende de zine vanden vors. Here van Hoeghstraten ende vanden zinen onbevreest, berust ende ongemoeyt sal zyn ende bliven tallen dagen van allen zaken, wangonste, worden of opspraken, die hy te Jannese waert te seggen mochte hebben in eeniger manieren, toecommende of sprutende omme der zaken wille vorscreven. Alle argenlist in alle zaken vutghesteken.

Ende soe wie dat hierjegen dade ende dese vors. ordinantie, poente ende seggerscap niet en hielde ende daerjegen dade in al of in deele, dat die doen soude contrarie van beyde den steden vors. ende gelyc of tstuc beyde den steden aen-

ginghe. Ende in vesticheyden ende orconden hieraf, soe es dit gheregistreert in beyde der stede registeren vorscreven, ende sal elke vors. partye een copie daeraf hebben. Dit was gheseeght ende ghetermineert in der stad van Antwerpen, int jaer Ons Heren M CCCC ende XIX, XXVIII dage in Februario, na costume des Hoefs van Camerike.

---

29 Februari 1419 (1420).

Genade geschonken aan Jan vanden Heyligenlande, van Bergen-op-Zoom.

fol. 68. Anno XIX°, mensis Februarii die ultima, wart Jan vanden Heylegenlande, van Bergen opten Zoem, quyt ghescouden van onsen genedigen Here van Brabant ende van Floreinse van Borssele, Bailliu van Middelborch, van allen anespraken, van allen tichten, van allen gheloften ende van allen heysschen, welkerande die wesen mochten, die onse genedige Here vors. of zyn vors. Bailliu tot den vors. Janne tseggen hadden ghehadt, van allen vorledenen tiden toten dage toe van heden, alsoe dat deselve Jan dairaf van al tal los, ledich, vry ende quite is ende syn ende bliven sal tallen dagen, sonder argenlist. Dit gheschiede int cloester van Sente-Michiels tAntwerpen, present minen genedigen Here in zinen vollen Raide van Brabant, van Henegouwen ende van Zeelant, ende den gedeputeerden vanden goeden steden van Lovenen, van Bruessel, van Antwerpen ende van Bergen.

N. NICOLAY.

---

1 Maart 1419 (1420).

Dese poenten hierna bescreven werden den gesellen den ouden scoemakers tAntwerpen geconsenteert bi Jonchere Arnde van Zevenbergen, Scoutete, ende bi der stad, in den jaere Ons Heeren M CCCC ende XIX, opten yersten dach der maent van Meerte. fol. 64 v°.

In den yersten, omme de gesellen bedwongen te worden die van buyten in der stad comen ende den gesellen van binnen haer neringe nemen, dat die gesellen, die also van buyten comen, niet meer dan enen dach de weke op een stede sitten en selen mogen ende dien ombedects hoofts sonder craem te stellen. Ende willen sy langere werken dan eenen dach sonder uter stad te gaen, dat sy dan alle dage versitten moeten ende de weke gheven twee grote den dekens voere haer kersgelt, omme de kersse mede in state te houden die sy omdragen.

Item, soe wat gesellen hier in der stad wonende syn ende die ane de kersse ende jouwelen die sy omdragen in de processie niet gegouden en hebben, dat die also vele gelts opleggen moeten alse dandere vanden gesellen, die de kersse ende jouwelen hebben doen maken, vutgheleeght hebben ende de cledere daeraf dragen. Ende waert so dat sy des niet doen en wouden, dat die werken souden moeten op haer kersgelt van twee groten de weke, totter tyt toe dat sy so vele gelts overleggen wouden.

Item, so selen dieselve gesellen die de cleedere dragen bewaren, dat so wie voirdane int geselscape comen wille ende de cledere dragen, dat die binnen denselven scependomme poirtere sal worden moeten.

Item, soe en sal negheen vreemdt geselle van buyten der stad in der stad metten sacke achter straten gaen, omme oude schoen te copen, opten peyn van XII groten, te verboeren telken male tot haers gemeyns geselcaps behoef.

13 Maart 1419 (1420).

Vonnis in een geschil tusschen Jan Sanders en de weduwe van Willem Gorters.

fol. 66 v°. Alse van gescille dat opverstaen was tusschen Janne Sanders, in deen side, ende Willems Gorters wedewe ende haer kyndere, van Mechelen, in dandere side, toecomende van XXIIII viertelen rogs tsiaers erflikere renten die de voirs. wedewe ende kyndere heffende syn op Jan Sanders goede tot Yetegheem gelegen, dairomme dat sy mids gebreke van betalingen op de voirs. pande voir Jan Sanders Meyere ende laete, die van dien hove Here es, volghden mit rechte omme vergheld ende betalinge te hebben, daer tgherechte soe verre liep dats die laete niet wys en waren te wisene, ende vorstent ane haer hooft ende de Meyere maende een vonnis waer hise tharen hoofde leyden soude, weder ane de manne oft ane de Scepenen, des de voirs. laete oic niet vroet en waeren, ende droegen dat so sy langxt mochten. Ende ten eynde wysden sy mit enen vonnisse, dat mense sculdich waer te leydene ane de Scepenen van Yetegheem als ane haer hooft, ende Jan Sanders, die des niet gepaeyt en was, beriep dat vonnisse ten hoofde, meynende hen een beter te doen leren, ende dit aldus staende blivende, en consten de partien niet gherecht gheworden, noch ten eenen noch ten anderen gheraken, daer ten eynde, mids alrehande redenen die den overhere aldaer porden, de Scouthet vander Heren wegen de voirs. laete leydde ane de Scepenen, alse ane haer hooft, gelyc sy gewyst hadden, dairom dat Jan Sanders quam tAntwerpen, thonende ende clagende, begerende alse ane syn naeste hoofstad, dat men alsulken beroep, alse hi gedaen hadde, dade volschien ende volcomen na den lantrechte, vut welker clachten van Janne voirs. de Meyere ende die laete vanden voirs. hove ende oic de Scepenen van Yetegheem tAntwerpen ontboden worden, omme informacie te doen vander ghelegentheit van der sake. De partien in wedersiden dairaf gehoert, informacie dairaf verstaen, also wel bi der stad Secretaris van Mechelen, bi den Meyere,

Scepenen ende laete, alse bi goeden bezegelden brieven, die desselfs Jan Sanders voirvorderen, die de erflike rente vanden rogge voirs. vercocht hebben, bekendt ende bezegelt hebben, soe es ghetermineert bi Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, in volder banck, mit goeden ripen voirrade ende deliberacien dairop gehadt ende in presencien vanden ouden Scepenen, overmids dat Jan Sanders voirs. dese voirs. erflike rente jaerlix vanden voirs. panden, die in rechte gestelt waeren, sculdich es ende syn outvorderen die erflike rente selve vercocht hebben ende oic consent vercregen vanden Here daer sy de voirs. pande te leene af droegen, dieselve erflike rente alse erve opten voirs. pant te becommeren, ende dat oic de laete ghecostumeert hebben haer kennisse onder Scepenen zegelen van gheliken vut te gevene, ende dat oic Jan Sanders voirs. ghenoech bekende die voirs. erflike rente sculdich te wesene, want hi presenteerde tgelt dat sy gecost hadden weder te gevene, ende mids vele anderen redenen, dairtoe dienende ende in den voirs. brieven verclarende, dat de voirs laete haers vonnissen des sy van desen saken niet vroet en syn, halen selen ende sculdich selen syn te halen ane de Scepenen van Yetegheem, alse ane haer hooft, oft dat hi den goeden luden haren achterstel van harer erfliker renten vutreyken ende betalen sal vander tyt dat sy achterstellich staen, sonder enigen argenlist. Dit was gedaen opter stadhuys tAntwerpen in de Raedcamere, int jair Ons Heren M CCCC ende neghenthiene, XIII dage in Meerte, na costume van scrivene des Hoefs van Cameryck.

---

15 Maart 1419 (1420).

Van denghenen die hen ontpoirteren ende rumen.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende neghenthiene, XV dage in Meerte, soe wert overdragen bi den Burgermeesteren ende Scepenen ende bi den ouden Rade ghemeinlic vander stad, dat fol. 52 v°.

men van nu voirdane niemende over poirtere meer ontfaen en zal, die hem in eenegen voirleden tiden ontpoirtert heeft om yemende syn scult tonthoudene oft voer te draghene, zonder te voldoene binnen den tide die tcoerboec daeraf begrepen heeft, noch oec deghene die hen namails ontpoirterden omme der zaken wille vorgenoemt.

Hier waren bi ende over :

Her Aerd van Ymmersele, Riddere	Burgermeesteren
Gielys Bode	

Her Gheldolf vander Zennen, Riddere,	Scepenen
Jan de Blabbenere	
Laureys Volkaert	
Gielys Damaes	
Claus vander Elst	
Costen van Kets	
Willem Aerdians	
Jan van Wezele	
Peter van Halmale	
Willem van Hoerne	

Colenzone	Clerici
Vorda	
Huevel	
Broeke	

Her Reynere vander Elst	Ridderen
Her Wouter vander List	

Claus vanden Mortere
Claus van Wynegem
Jan Zymaer
Jan Stevens
Ghysbrecht de Coninc
Jan Willebeys
Jan vanden Houte
Claus Alleyn
Jan vanden Werve, *Paddegracht*,

Dankaert de Moelnere
Jan Bacheleer
Aerd de Coninc
Willem Noyts
Willem van Gavere
Jan de Schermere.

---

23 Maart 1419 (1420).

Vonnis in een geschil tusschen de inwoners van Putte en Berlaer en degene van Contich, Reeth en Aertselaer, « nopende den lyfrenten slants van Mechelen. »

Anno XIX°, XXIII dage in Meerte voere Paesschen, was getermineert, overdragen ende gesloten bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander stad van Antwerpen, in volder banck, op alsulken gescille alse opverstaen was ende geresen tusschen den goeden luden van Putte, van Barlaer ende harer medepartien, in deen side, ende den goeden luden van Conteke, Reet ende Aertselaer met harer toebehoerten, in dandere side, omme des lasts wille vanden lyfrenten daer tland van Mechelen in verbonden is te Bruessele, tAntwerpen ende eldere, daer sy in elker siden af begeerden te hebben ende in harer hulpen ende onderstant te wesen de prochien van Duffele ende van Grootloe, na vele onderwisens ende verstantenissen daeraf overhoort, dat van nu voirdane de prochie van Duffele den lande van Mechelen toebehoerende, volgen sal, contribueren ende mede gelden vanden laste der lyfpensien voirs. met dien van Conteke, Reet ende Aertselaer, etc. Ende die van Grootloe selen toebehoeren, volgen ende contribueren met dien van Putte ende Barlaer in den laste vander lyfpensien voirs. Ende also verre als men bevindt dat die van Conteke met harer mede- fol. 68 v°.

partien gehaven hebben van dien van Grootloe, in lichtenissen van harer taxacien, dat selen sy ter goeder trouwen weder dien van Putte ende van Barlaer overleveren, sonder argenlist. Item, alse van LXXVII cronen die noch achterstellich staen te Bruessele te betalene, so es getermineert dat die van Conteke, van Reet, van Aertselaer, van Scelle ende van Duffele, met haeren toebehoerten, gesamenderhant die verleggen selen ende vutreyken, ende alse vanden costen die daerop gegaen syn te Bruessele, die sal men bededingen ten minsten coste dat men sal mogen, ende dien cost sal tgemeyne lant betalen ende verleggen, porcie porcie gelike, met vorwairden ende overdrage, dat de Rentmeester vanden lande van Mechelen, oft syn dieneren, opbueren, innen ende ontfangen selen alsulke relieve, cope ende heergewaden alse men ombetaelt in den lande sculdich ende tachter es, ende daervoere so sal hi den partien die die sculdich syn ende betalen moeten geloiften doen, dat sy met dien betalene gestaen selen ende verwaert syn, ende de stad van Antwerpen sal hen helpen verwerven ane onsen genadigen Here, ten besten dat sy connen ende mogen, brieve ende segele te hebben in alsulker vormen, dat deselve Rentmeester ende de partien daermede ontlast selen syn jegen yemande diese moyen mochte ende wail bewaert staen. Ende es te wetene dat de voirs. Rentmeester vanden gereedsten gelde dat vanden voirs. ontfang comen sal, vutreyken sal ende betalen dien van Conteke ende haeren medeplegeren vanden voirs. LXXVII cronen, die sy verleggen moeten, de somme van XXVII cronen, omme elken na syn avenant dat hi daeraf vutgeleent heeft, weder tontfane. Daertoe sal de voirs. Rentmeester den voirs. gemey nen lande vanden voirs. ontfang vanden gereedsten goede vutreyken ende betalen alsulken coste, alse te Bruessel syn gedaen bi gebreke vanden voirs. LXXVII cronen te betalene, ende daertoe alsulken anderen oncost alse Claus van Batenborch of andere daerop heysschende mogen syn, na dat men best met hen bededingen sal mogen, ende dandere L cronen boven de voirs. XXVII cronen selen die van Conteke, van Aertselaer, van Duffele, van Scelle, van Reet, van Waerloes ende haer medeplegeren gelden ende verleggen, sonder enich verhale daerop te hebben. Maer des es geordineert, dat sy taxeren ende setten selen na gebuerliken rechte, de goede

te Nachtegale, te Buersteden ende te Battenbroec ende elken van hen daeraf bedwingen haer porcie ende haer gedeelte daeraf te gheven oft de goede daervoere in arreste te doene. Ende des sal hen de stad gestaen ende es voort overdragen alse vanden heergewaden, copen ende relieven die gevallen ende verschenen syn, waert dat yemant hem yet wederspennich maecte daeraf te betalene na der ordinancien voirs., so sal men terstont de hand slaen ane de goede daer men dat af sculdich es, totter tyt toe dat men daeraf voldaen heeft. Sonder argenlist.

---

28 Maart 1419 (1420).

Accoord in een geschil tusschen de Begijnen en de vrouw van Heer Vriese van Oosteynde.

Anno XIX°, mensis Martii die XXVIIIª, wart verclaert int Beghynhof buten Antwerpen in der kerken, op alsulken gescil alse de Meesterssen ende Joffrouwen vanden hove hadden van shoefs wegen met Heren Vriesen Vrouwe van Oosteynde, die eene camere vortyts jegen thof bevorwardt hadde, ende dair zy veel vryheden in hebben wilde, meer dan des hoefs recht vermochte, na dat de Meesterssen ende de Joffrouwen der stad croenden ende anebrachten, in der voegen hierna bescreven. fol. 67 vº

Te weten is, mids dat de Vrouwe van Oosteynde een Joffrouwe gecoren ende gheneemt heeft, gheheeten Joffrouwe Katline, omme shoefs kind te wesen na statute ende ghewoenten vanden hove, dat de vors. Joffrouwe Katline der cameren haer leefdage lanc ghebruken sal, op dat zy dairin blyft alsoe trecht vanden hove in heeft, ende na Joffrouwe Katline lyf, soe sal de camere weder den hove in handen comen.

Item, soe sal de vors. Vrouwe van Oosteynde metter vors.

Joffrouwen Katlinen inwonen gracelic ende temelic, om haer dair te oeffenen alsoe dair toebehoert, sonder argenlist. Behoudelic alse zy weder met haren goeden man te vreden ware, dat zy dan negheen woenstad dair meer houden en soude, het en ware in gastsche wise, maer Joffrouwe Katline soude der vors. cameren gebruken alsoe vors. is.

Item, soe en sal men den hove noch den Joffrouwen niet belasten de wile dat de vors. Vrouwe van Oosteynde daer wonen sal, met eenigen vrienden die haer over comen mogen, vordere dan zy temelic in de vors. camere logieren mach, sonder argenlist ende sonder oec thof te ontvrien in eeniger wys.

Hier waren bi ende over Her Jacop van Parys, prochiaen tOnser Vrouwen, Her Arnd van Ymmersele, Burgermeester, Laureins Volkaert, Willem van Huerne, Scepenen, ende Claus Colenzone.

N. NICOLAY.

Maart 1419 (1420).

Panding eener erfrent ten behoeve der « fondatie van eender missen ter weken » in O. L. V. kerk.

fol. 69. Anno XIX°, in de maent van Merte voere Paesschen, soe bewysde Jannes vander Voert, der stad Secretaris van Antwerpen, bi den vervolge vanden Hootman Janne vanden Werve, vanden Deken Marten de Hase ende bi den gheswoernen ende ghemeynen gheselscape van den ouden ende groten Voetboge tAntwerpen, ende bi oirdinancie vanden Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad in der volre banck sittende, mids dat Jannes vander Voert ende zyn wyf Emond Dorps goede bezittende zyn, dewelke Emond in zinen levenden live den last die hierna volght van

Joffrouwe Lysbeth, Willems dochter, zyns wyfs uterster begerten anegenomen hadde, VI oude scilde tsiaers erflikere renten, omme alle weken eene misse notabelic ende eerlic doen doene voere dbeelde van Sint-Jorise in Onser-Vrouwenkerke, daer zy Joffrouwe Lysbeth voer begraven legt ende haer sepulture in haren levenden live gecoren heeft. Ende dese vors. VI oude scilde tsiaers erflikere renten die bewysde de vors. Jannes voere Scepenen in der volre banck den vors. gheselscape vanden Ouden Voetboge alle jare te heffene op X Yngelsche nobele tsiaers erflikere renten, die Emond Dorp vortyts heffende was op Arnd Fraymans huysinge, ghestaen opten hoec vander Zuvelstege, vanden eenen hoeke vander straten streckende lanx op ende neder toten anderen hoeke vander selver straten, ende dien onderpand vanden X Yngelsche nobelen tsiaers gheloefde hi den vors. gheselscape te vryen ende te waerne van allen anderen voercommeren of calaengien. Behoudelic waert dat de vors. Jannes of zyn nacomelingen namaels ghemoeyt worden bi gheesteliken of bi weerliken rechte om den vors. dienst voere eenigen anderen outaer ghedaen te worden, dat dan tvors. gheselscap van dien laste of moeynisse den vors. Jannes vander Voert ende zinen nacomelingen altyt ombelast ende ongemoeyt zelen houden. Sonder argenlist.

N. NICOLAY.

---

13 April 1420.

Voorwaarden der in dienst treding van Nicolaas Colensone, Secretaris der stad, als Raadsheer van den Hertog.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende twintich, XIII dage in Aprille, soe ontboodt onse genedige Here de Hertoge van Brabant, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad fol. 69 v°.

van Antwerpen, bi hem in den cloestere van Sente-Michiels, ende dede hen in presencien van sinen Raide open hoe dat hi hem in sinen regimente behelpen moeste met sinen goeden luden ende ondersaten in sinen lande ghezeten, daerom dat hi begerde ende versochte zeere ernstelic om bi hem te hebbene tot sinen Raide Clause Colenzone, Secretaris ende thoendere der stad voirs., daer de goede lude Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad, na vele woerde die sy daeraf met onsen genedigen Here hadden, ter ernstiger ende sunderlinger beden ende begerten wille ons liefs genedichs Heren voirs. ende der Heren van sinen edelen Raide, haer consent in droegen, ende daer deselve Claus, hoewel dat hi niet gerne daertoe en quam, syn consent oec daerin dede, met vorwaerden ende overdrage also hierna volght: Te weten es, dat soe wanneer, alst ghebuerde, dat deselve Claus bi onsen genedigen Here voirs. niet meer en ware, noch in sinen dienst noch residencien en bleve, ende van sinen eede ende raidscap verdragen ware, dat dan deselve Claus terstont weder in der voirs. stad eedt ende dienst ontfangen soude worden, ghelyc ende in alle der manieren dat hi was, doen hi van sinen eede verlaten was, mids dat de stad denselven Clause onsen genedigen Here leende om hem mede te behelpene ende anders niet.

N. Hoevel.

---

1 Mei 1420.

Vidimus van den kwijtbrief, d. d. 22 April 1420, van den bruidschat toegezegd aan Ode van Bergen.

fol. 68. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XX, opten yersten dach van Meye, soe zagen de Burgemeesteren ende Scepenen eene quitantie, bezegelt metten zegelen der edelre Heren Floreys van Borssele, Heere van Zulen ende van Sente-Mertensdyck,

ende Vrouwe Oeden van Bergen, zynre wettiger ghesellinnen, ongheraseert ende onghecancelleert, daeraf dat de tenuer hierna volght van worde te worde : Florens van Borsel, Heere van Zulen ende van Sente-Martynsdyck, ende Oede van Bergen, zyn wettige ghesellinne, Vrouwe der landen vors., doen cond eenenyegeliken, kennen oic ende lyen openbaerlic met desen oepenen brieve, dat wy opgeheven ende onfangen hebben in goeden custbaren ghereden penningen van Janne van Glymes, Here van Bergen opten Zoem ende van Melyn, onsen lieven zwager, ende van Joufrouwen Johennen van Bergen, ziere wettiger ghesellinne, Vrouwe vanden selven lande, onser liever nichten, alzulke vier dusent Hollansche gulden, den ouden Yngelschen nobel vore drie gulden gerekent, alse ons die Here van Bergen opten Zoem, onse lieve Heere ende vader zaliger ghedachten, voirmaels in onser huweliker voirwaerden gheloeft, bewyst ende bebrieft hadde na zyn lyff up te bueren ende tontfangen van zinen naesten oir ende erfgenamen, die dlant van Bergen besitten sal, ghelyc dat die brieve vanden selven huweliken vorwaerden dat claerliken vutwisen, begrepen ende verclaeren, van welken vors. vier dusent Hollansche gulden wy ons kennen wael content, vernueght ende volcomelic betaelt, ende scelden daeraff quite den vorscreven onsen lieven zwagere ende liever nichten ende haren oiren ende nacomelingen, gelovende vore ons selven, voir onse oire ende nacomelingen hen of haren nacomelingen vanden voirscreven vier dusent gulden nemmermeer meer aen te spreken, te heysschen off te moyen in gheesteliken noch in weirliken recht, by ons selven noch by nyemande anders van onsen wegen in geenre manieren. In orconde des briefs dair wy onse propre zegelen mit onsen vryen wille ende weten aen hebben doen hangen, gegeven int jaer Ons Heeren M CCCC ende twintich, upten twee ende twintichsten dach in Aprille.

---

7 Mei 1420.

Overhandiging aan Jan van Sompeken van eenen Schepenenbrief d. d. 28 Juni 1390, inhoudende schuld erkenning door Elisabeth van Kets, aan de erfgenamen van Jan vander Eertbruggen.

fol 69 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XX, VII dage in Meye, soe sagen de Burgermeesteren ende Scepenen eenen scepenenbrief, ongecancelleert ende ongerazeert, bezegelt met Reyners vander Elst, Riddere, ende Jan Bacheleers zeghelen, sprekende van woerden te woerde also hierna volght: Wy Reynere vander Elst, Ridder, ende Jan Bacheleer, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat vore ons quam Jouffrouwe Lysbeth, Heren Claus dochter van Kets, Ridders, met Arnoude van Ymmersele, nu onse medescepene, haren wettigen manne ende momboere, ende bekende dat sy sculdich es van gherechter wettiger schout den erfgenamen ghemeynlic van Janne vander Eertbruggen, wilen Jans sone was vander Eertbruggen, ofte den hebbere van desen letteren, ter selver erfgenamen behoef, seventhien ponde neghen scellinge ende drie penninge Vlaemsschere grote, goed ende custbaer, te gheldene ende te betaelne, also schiere als zy Jouffrouwe Lysbeth voirs. van live ter doot comen sal syn, sonder eenich langere vertreck, ende hiertoe hebben de voirs. Jouffrouwe Lysbeth ende Arnoud van Ymmersele, alse haer wettich man ende momboere, verbonden ende te pande gheset henselven ende alle haer goed, dat sy hebben ende vercrigen mogen. In kennessen van desen letteren bezegelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCC ende neghentich, op den achte ende twintichsten dach van Wedemaent. Denwelken voirscreven brief opten dach van heden gheteliverееrt es Janne van Sompeken, Heren Heinrix sone was, ende heeft gheloift, waert dat daer gebreck oft last af quame, dat hi daeraf altyt der stad in staen soude, mids dat hi bi consente onder der stad gheleeght was ende derselver stad den voirscreven scepenenbrief weder overleveren ende bringen.

J. CLOBBAERT.

---

10 Mei 1420.

Regeling van den verkoop eener lijfrent.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XX, X dage in Meye, fol. 70.
soe bekende Willem vanden Perre, wonende te Brugghe, dat Barbele Heyns, zyn wyf, hier in der stad ende vore Scepenen vercochte Wouteren Diederix zone, tot behoef Jan Heyns, haers broeders, alzulken drie Vlaemsche nobele tsiaers te haren live, als haer de vors. Jan Heyns met scepenenletteren van Antwerpen bekent hadde, daeraf dat de vors. Wouter ghegeven heeft IX ₶ X schellingen grote, van welker sommen de V ₶ sullen rustende bliven onder Janne Ellen ter vors. Barbel kindere behoef, te wetene eenen Aernemsche gulden vore XXXVIII grote ende alle andere ghelt daerna, daeraf dat de vors. Jan Ellen jaerlix gheven sal X schellingen grote, ende die sal Barbel vors. heffen alsoe lange als zy leeft ende na haer lyf haer vors. kindere. Dit was ghedaen in de banck van Scepenen daer by ende over waren Her Aernd van Ymmersele, Burgemeester ende Scepene, Her Gheldolf vander Zennen, Willem Aertjans, Jan van Wesele, ende Peter van Halmale, Scepenen.

---

27 Mei 1420.

Borg gesteld door Peter vander Vloet, namens de inwoners van Leiden.

Anno XX°, XXVII Meys, soe gheloifde Peter vander Vloet fol. 69.
als borge voer de goede lude van Leyden die van Heren Jans wegen van Beyeren bi Henrick Heynenzone gherasteert waren, der stad van Antwerpen te verantwordene voer X ₶ grote, waert dat de stad eenich verantworden daeraf hadde. Ende de voirs. goede lude van Leyden gheloifden denselven Peteren scadeloes tontheffen.

« Montsoene » van Meester Faes Busse.

27 Mei 1420.

fol. 70. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XX, XXVII dage in Meye, soe wart bi den Burgermeesteren ende Scepenen, in volder banck, ghemaect eene clare terminacie ende accord in manieren van zoenen, alse vanden ongevalle dat gheviel van Meester Faes Busse ane Arnde Heyne Oedenzoens van Schoten, daer bi ende over waren vanden vrienden, te weten Pauwels ende Jacop Oedenzoens, ghebroedere, ende Michiel Oedenzoens, haer bastert broeder, alse oeme van svader wegen van Adriane, Mercelise ende Heinrike, kindere wilen Arnds voirs., welke kindere noch onder haer jare syn, te weten Adriaen van X jaren, Mercelis van VIII jaren ende Heinric van VII jaren, ende Jan vander Voert, wagemakere, alse oudervader vanden voirs. kinderen vander moeder ziden, welke voirscreven persone vervingen alle de persone diere van beiden siden ane cleven mogen, in der manieren hierna verclaert : Te weten dat de voirs. persone, noch de vors. kindere, noch niement van haren wegen, den voirs. Meester Faesse daeraf nemmermeer wanconst, ondanck noch wrake, noch op niemende van sinen wegen, om des ongevals wille voirs., doen noch weten en selen. Ende hebben voert de persone vors. gheloift de vors. kindere, soe wanneer sy tharen mundigen jaren comen selen syn, dat sise voer de stad van Antwerpen selen doen comen, een te male alse sy verjaren, ende hen doen gheloven de vors. terminacie ende ordinancie goed, vast, ghestantich ende van weerden te houden tallen dagen, alle argenlist vutgesteken.

7 Juni 1420.

fol. 70. Anno XX°, VII Junii, soe wardt in de volle banck van Scepenen ghetermineert ende ghesloten, alse vanden ongevalle van Meester Faes Busse, vander quetsueren die Peter Volkeric,

de smit, daeraf ontfinc, daeraf deselve Peter Janne van Colck, vander Sluys, wanconst oft ondanck af weten woude, mids dat tstuck bi groten ongevalle ende zeere onnozelic toequam, dat deselve Peter denselven Janne desselfs wanconsts ende ondancks verdragen soude, ende hem daeraf nemmermeer ane spreken, heysschen noch moeyen, noch mesdoen, noch doen mesdoen, bi hem selven noch bi niemende anders van sinen magen oft vrienden, op zoenbrake ende op vredebrake.

Mei 1420.

Uitspraak in een geschil tusschen Peter van Coelne en Margareta Meermans.

Anno xx°, in de maent van Meye, soe wart ghetermineert fol 64
hier in de banc van Scepenen alse van alzulken gescille als Peter van Coelne hadde jegen Magrieten Meermans, Jan Pauwels naturlic dochter wilen, als van II stucxkene onder land ende heide, gelegen in de prochie van Zoerzele, dat de vors. Peter van Coelne ghecocht hadde jegen eenen Peteren Meermans, daer haer de vors. Magriete rechts toe vermeten hadde, mids dat zy in donrecht vonden wart, dat de vors. Peter van Coelne bliven zoude bi zinen erve ende in zinen bezitte ende noemen deghene die tghelt daeraf van hem ontfaen hebben ende daeraf konde doen dat zy dat opgehaven hebben ende hadde daer yement beter recht toe, die sprake denghenen ane met rechte die tghelt ontfaen hadden.

Dit syn deghene die tghelt vanden vors. erve vanden vors. Peteren van Coelne ontfaen hebben ende des hi hem goede waerheit vermat, waert dat zy des niet kennen en wilden, yerst Steven ende Mathys Wouters Byen kinderen van Zoerzele.

(Begin Juni) 1420.

Besluit betrekkelijk « montsoen » te doen over den manslag gepleegd op Gielis vanden Wyngaerde.

fol. 70. Anno xx°.

Het es overdragen bi den groten Raide vander stad van Antwerpen dat de vriende ende de mage van Gielys kindere vanden Wyngaerde scriven soude ende ontbieden eenen van Gielys sonen die te Valenchine es, dat die tAntwerpen comen soude, op dat men tstuck ane hem vreden mochte, daermede dat de onsculdige van beiden ziden bevreedt souden syn, ende dat die vrede dueren ende staen soude v vreden lanc, elke vrede vi weken duerende, na dat hi vrede gegeven hadde. Behoudelic dien, waert dat tstuck binnen dien middelen tide niet ghezoent en word, dat dan deghene die vrede gegeven hadde, van Gielys kinderen voirs. onghehouden souden syn vordane tsinen vrede te comene, het en ware dat hyt doen woude oft dat mens hem verbidden conste.

---

8 Juni 1420.

Kwijtbrief van Willem Bobbs en Willem Ferree aan Jan Bemaers, Herbert Tasch en Willem Crous.

fol. 49 vo. In den jare M. CCCC ende XX, VIII dage in Junio, soe bekenden Willem Bobbs, coepman van Yngelant, ende Willem Ferree, syn facteur, alse van tween obligacien bezegelt met Jan Bemaers, Herbert Tasch ende Willem Crous zegelen, daermede dat sy te henwaert verbonden staen ende daeraf dat deene in francyne gescreven was, inhoudende C LVIII ℔ XIII scellingen IIII deniers sterlinx, ghemaect in den stapele

van Calais, ende dandere, in papiere, inhoudende XIII ₶ sterlinx, dewelke II obligacien Willeme Ferree ontsneden ende vut synre mouwen, in de Sinxenmerct van Antwerpen geleden, ghestolen syn, dat sy, in mindernisse derselver II obligacien ende sommen daerin begrepen, ontfangen hebben de somme van C XXVII ₶ XII scellingen III deniers sterlinx, ende schouden hen vander voirs. sommen van C XXVII ₶ XII scellingen III deniers sterlinx claerlic quite tallen dagen, ende gheloifden denselven Janne, Herberte ende Willeme van dier vors. sommen nemmermeer ane te spreken, te heysschen, noch te moeyen bi hen etc. Ende daertoe soe gheloifden sy, waert dat hen cost oft hinder vanden voirs. obligacien quame, dat sy ende elc van hen daeraf ter hant staen souden ende dat oprechten, sonder argenlist. Dit was ghedaen present den Burgermeesteren ende Scepenen in de Raidcamere, ut supra, ende hieraf soe wart certificatie gegeven onder der stad zegel.

---

10 Juni 1420.

« Commissie van Schouteth » voor Wouter vander List.

Jan, bi der gracien Gods Hertoge van Lothryke, van fol. 71
Brabant ende van Lymborch, Mercgreve des Heylichs Rycs, Greve van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende Here van Vrieslant, doen cond allen luden dat Wy onsen gheminden Aernt van Zoevenbergen, die van onsen wegen ghehouden heeft dambacht van onsen Schouthetscap van Antwerpen ende Mercgrefscape ons lants van Ryen, vanden voirs. ambachte ontlastende, onsen gheminden Heren Wouteren vander List, Ridder, betruwende volcomelic van synre gherechticheit, wysheit ende ernsticheit, denselven Heren Wouteren gheset, ghemaect ende gheordineert hebben, setten, maken ende ordineren, met desen brieve, onsen Scouthet van Antwerpen

ende Marcgreve ons lants van Rien, met alle den wedden, rechten, proffiten, opcomingen ende vervallen die daertoe behoeren ende men ghewoenlic is daeraf te hebben, also lange alst ons ghenueghen sal, hem ghevende volcomen macht ende sunderlinge bevele tvoirs. ambacht wael ende ghetrouwelic te regeren, onse recht ende heerlicheit te verwaeren, onse broken ende forfayten te vorderen ende tynnen tonsen behoef, elkermalc dies begert recht, vonnisse ende bescheidt ende voert alle andere saken te doen die een goet getruwe Scouthet van Antwerpen ende Mercgreve van Ryen doen mach ende sculdich is te doen, daeraf hi ons goede bescheiden rekeninge doen sal tallen tiden als hi des van onsen wegen sal werden versocht. Ontbieden daerom ende bevelen den Burgermeesteren, Scepenen ende allen onsen onderseten ende ingheseten onser stad van Antwerpen ende Mercgraefscaeps voirs. ende allen anderen dien dat aengaen mach, dat sy den voirgenoemden Heren Wouteren vander List ontfangen, houden ende kennen voir onsen Scouthet van Antwerpen ende Mercgreve ons lants van Rien voirs. ende hem in allen saken, sinen ambacht aengaende ende dat doende, onderdenich, ghehulpich, bistentich ende bereet syn ende doen also sy sculdich syn te doen, ende hem der voirs. wedden, rechten, proffiten, opcomingen ende vervallen doen ende laten ghebruyken sonder letsel ende wederseggen. Van welken ambacht te regeren in der maten voirs. die voirgenoemde Her Wouter sinen eet ghedaen heeft, also daertoe behoert, ende hebben des torconde onsen zeghel aen desen brief doen hangen. Gegeven in onser stad van Bruessele x dage in Junio int jaer Ons Heeren M. CCCC ende twintich.

By minen Here den Hertoge, ter relacien des Heren van Assche, Bernaerts vuten Enge, Claes vanden Werve, Meester Jan Bonts.

DE AMERSOYEN.

---

11 Juni 1420.

Oorvrede gezworen door Hendrik Diederixzone aan Willem Bobbs.

Anno xx°, xi dage Junii, soe heeft gheloift Heinric Diederixzone, van Dordrecht, bi trouwen eeren ende zekerheit ende lyflic ane den Heyligen gezworen, dat hi van nu vordane Willeme Bobbs noch niemende van sinen wegen noch niemende vuter nacien van Yngeland in live noch in goede mesdoen en sal, noch doen mesdoen, bi hem selven etc. omme alsulken ghelt als te Jorck in Yngeland hem afgenomen mach wesen vanden selven Willeme, als meyere doen tertyt aldaer, ende van sinen medeplegeren, op zoenbrake ende op vredebrake. Present den Scouthet, Amman, Zennen, Damaes, Blabbenere, Aerdjans, Wesele, Halmale, Hoerne. Ende mids desen gheloifden de vors. coeplude, waert dat hi te Jorck comen woude omme dat gelt tachtervolgen, daer sy hem daerin goede ghereescap doen souden, ghelyc oft hi poirtere aldaer ware. fol. 62.

---

12 Juni 1420.

Oorvrede gezworen door Jan Godens aan Beatrix van Assche en aan zijne vrouw.

Anno xx°, xii Junii, soe wardt gheseeght, ghetermineert ende ghesloten bi den Burgermeesteren ende Scepenen in der banck, alse van alsulker meshandelinge alse Jan Godens ghedaen hadde ane Beatrisen van Assche ende haren kinde, daer Gheerd Smit vader af es, dat deselve Jan derselver Beatrisen binnen zonneschine gheven soude eenen Ynghel schen nobel ter beternysse, ende haer, noch den voirs. Gheerde, fol. 52.

den vader, noch niemant anders dient anecleven mochte, mesdoen noch doen mesdoen om dier voirs. saken wille, in live noch in goede. Ende waert dat hi oft yement van sinen wegen hierenboven den voirs. personen yet mesdade oft dede mesdoen, dat soude wesen op zoenbrake ende op vredebrake.

Daertoe soe gheloifde hi ende zekerde ane sBurgermeesters hant in presentien van Scepenen, dat hi sinen ghetrouden wive niet mesdoen en sal, noch meshandelen, noch doen mesdoen noch meshandelen in live noch in goede, noch haer oec verbaelmonden, waer hi de contrarie dade, dat soude wesen ter correxien vander stad.

J. CLOBBAERT.

---

4 Juli 1420.

Verbod op het dragen van wapens.

fol. 13 v°. Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad anno xx°, IIII dage Julii.

Item, dat nyement voirdane gheenrande bazeleers dragen en sal noch onredelike pasmesse noch onredelike pinsoene noch gheenrehande hootwapenen, opte selve wapenen te verboerne ende opte peyne van II Royalen ende de wapene te verboerne, half den Heere ende half der stad, wtghenomen den Schoutet, Amman, Bourghermeesteren, Scepenen, Rentmeesters, de gulde dekens ende de vier der stat clerke ende hoerer lude, knapen die in huerer ate ende dranke dagelix syn. Wtgenomen den genen die consent hebben vanden Heere ende vander stat des te doen, dat die dat sullen moghen doen sonder verboeren.

---

10 Juli 1420.

Uitspraak der gezworen erfscheiders in een geschil tusschen Matthias Hacke en Andries van Dimenee.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XX, X dage in Julio, fol. 64 v°. soe wert gewyst bi den gesworenen erfscheiders vander stad van Antwerpen in de banc van Scepenen, in presencien van partien, als van alsulken gescille als Matheeus Hacke, in deen zide, ende Andries van Dimenee, in dandere, hadden deen toten anderen, als van haere beidere huysingen, gestaen in de Corte Coeperstrate, deen neffens dandere, daeraf dat des vors. Matheeus huys gestaen es opten hoec vander Bullincstraten, ende des vors. Andries huys daer naist, jegen *den Moor* over, te weten es als van I stallekene, den vors. Matheeuse toebehoerende, comende onder in des vors. Andries huys, dwelc boven den vorseiden Andries toebehoert, want onder tusschen tstalleken vors. ende de camere boven, die Andriese vors. toebehoert, I solder van planken leght ende daeronder omtrent III voete tusschen beide I anderen solder van ribben, van latten ende van leeme, om van mallicanderen te bat bevryt te wesene, gelyc de vors. huysingen voirmaels deen vanden anderen gescheiden syn geweest, dat zy ende haer nacomelinge de leemen weech, die omtrent tvors. stalleken gaet, voirdane eeuwelic gemeyne houden selen op gemeynen cost, gelyc zy nu staet ende doude scepenenbrieven wel verclaren, ende tvors. leemen solderken selen sy op gemeynen cost houden alsoet nu es, alsoe lange alst hen beiden gelieft. Ende waert oec dat haere eenich yet gebrake aen de vors. huyse, daer dandere van hen mede ontvryt soude syn, dat sal deghene diet breken doet weder doen maken ende den anderen bevrien op tgheens cost diet breken dade.

PALUDE.

15 September 1420.

Geeraard van Bergen vergunt aan de inwoners der dorpen van Wuestwezel en Deurne « de vroente ende gemeynten van heyden » aldaar.

fol. 223 v°. Cond sy eenenyegeliken, die desen brief selen sien oft horen leesen, dat wy, Gheerd van Bergen, Here van Merxhem ende van Hamme, kennen ende lyen dat wy vutgegeven hebben ende geven vut, met desen onsen openen brieve, onsen goeden ende getrouwen lieden ende ondersaten der dorpen van Woestwesele ende van Doerne, alle alsulken vroenten ende gemeynten van heyden, welkerhande die wesen mach, als wy binnen onser heerlicheiden van desen voirs. tween dorpen liggende hebben, also verre alse ons ende onsen voirderen die toe te behoren plagen, sonder deghene die tot desen dage toe vutgegeven, vercocht oft verchyst mach syn. Behoudelic dien, dat alle moer dairbinnen gelegen ons ende onsen nacomelingen toebehorende blyft, onsen eygenen wille ende proffyt mede te doene, sonder yements croenen oft wederseggen, ende behoudelic dien, dat wy ende onse nacomelinge altyt om onsen chys ende heerlicheiden te meerderen ende te beteren, denghenen die tymmeren willen binnen diere voirs. vroenten ende gemeynten, selen mogen gheven, vercoepen oft verleenen een buynder heyden oft een half, op eenen chyspenninc, na onser genuechten, sonder begryp oft tegenspreken van yemende, met deser vorwaerden ende condicien, dat deselve onse ondersaten ende goide lude jairlix van deser voirs. vroenten ende gemeynten, ons ende onsen nacomelingen, opten chysdach die wy aldair houdende syn, gelden ende betalen selen eenen ouden groeten erfchys, ende dairtoe ons ende onsen nacomelingen doen alsulke dagelycsche dienste, als sy ons ende onsen vorderen tot nu toe gherne ende willichlyc gedaen hebben. Ende voirt so geloven wy, dat wy noch onse nacomende oeyer nemmermeer dese vroenten oft gemeynten vordere vutgeven noch vercoepen en selen dan voirs. es, alle argelist vutgesteken. In kennissen der waerheit, so hebben wy, Gherd

van Bergen, Here van Merxhem ende van Hamme voirscreven, onsen segel hierane gedaen hangen. Gegeven int jair Ons Heeren als men screef M CCCC ende twintich, vyfthiene dage in Septembry.

Collatio facta est cum originali littera per me anno XXXVto, XIXa Decembris.

E. VINEA.

---

26 October 1420.

Getuigenis afgelegd door Nicolaas de Haze en Frans van Cantelbeke, betrekkelijk het testament van Wouter de Backere.

Anno XX, XXVI dage in Octobry, quamen vore Scepenen, in der banc, Claus de Haze ende Franse van Cantelbeke ende tuyghden aen den Heyligen by haren eede, dat zy daer by ende over waren daer Wouter de Backere, biercantere, gaf ende maecte na syn lyf Lysbetten, naturlic dochtere Gheerlecs van Tichelt, daer moeder af es Magriete sBackers, alle de goede, have ende erve, ruerende ende onruerende die hi achterlaeten soude, boven wettelike scult, vutleede ende testament. Presentibus : Ymmersele, Volkaert, Blabbenere, Damaes, Halmale, Hoerne, Hoevel. fol. 69 vo.

Omstreeks 1 November 1420.

Voorwaarden van scheiding tusschen Jan vanden Houte en zijne vrouw.

Jan vanden Houte, Henrix zone, geloefde voer Amman ende voer Scepenen, opte peyne van een hondert marc silvers, I derdendeel myn Here van Camerike, I derdendeel fol. 78 vo.

onsen genedigen Here van Brabant ende I derdendeel der fabriken tOnser Vrouwen, dat hi nemmermeer van nu voirdane tot ghenen dagen hem, noch niement van zinen wegen, gheen recht vermeten en sal tot eenegen goeden die Joffrouwe Glorie, syn wyf, nu heeft of namails hebben mach, ende dat hi gheen schout voirdane maken en sal op dieselve peyne, daer syn wyf oft haer goede in toecomenden tiden eenichsins in gehouden zullen syn, ende schaut quite alle houwelike vorwerden die zy hem geloift mach hebben met scepenenbrieven oft anders. Ende mids desen soe schaut zy quite desgelyx alle huwelike vorwerde ende des zal zy hem vutreyken jaerlix, tot zinen live duerende ende niet langere, viere ponde grote, ende daertoe zal hi hebben die IX ₶ grote die haer Jan van Nyspen sculdich es met eenen scepenenbrieve, met deser conditien, waert dat hi die IIII ₶ grote of een pont of meer of min vercochten, dat zy dan altoes die naiste zal mogen syn die te hebben omme denselven penninc datse een ander ghecocht hadde. Ende hiermede soe zullen zy deen den anderen onghemoyt laten ende elc in rasten ende in vreden bliven ende gheenrande scult maken daer des anders goede in gehouden zullen syn, zonder argenlist. Ende dat zy deen den anderen in goeden rasten ende vreden laten zullen zonder deen vanden anderen ghemoyt te worden aen live oft aen goede op deselve peyne, het en ware dat zy met haren vryen eygenen wille ombedwongen weder te samen comen ende verenigen wouden. Dit was gedaen in de volle banc, anno XX°, omtrent Alre Heilegenmisse.

---

6 November 1420.

Pensioen verleend aan Hendrik vanden Goere « die in der stad dienst gequetst was. »

fol. 43 v° Anno XX, VI dage in Novembri, soe waert overdragen, gesloten ende ghetermineert in den vollen Raide vander stad, mids dat Heine vanden Goere in den dienste, reysen ende

vutwesen vander stad van Antwerpen ghequetst ende vermeyngt es voere Sente-Gheertruydenberge, dat men denselven Heinen gegeven, toegeseeght ende syn leefdage lanc geconsenteert heeft, te weten es dat hi hebben ende heffen sal, elke weke, vander tafelen des Heylichs Gheests in Onser Vrouwenkerke tAntwerpen neghen grote ende vander tafelen des Heylichs Gheests in der Borchkerken, drie grote. Daertoe soe waert getermineert ende overdragen, dat deselve Heine, van nu vordane, syn leefdage lanc hebben ende ontfangen sal de provende ende aelmoesenen vanden Heyligen Gheesten te beiden steden voirscreven, altyt als men die deylen ende gheven sal, sonder afslach vanden voirscreven weeckghelde. Oec soe nam de stad van Antwerpen te haerwaert te voldoene den meesteren die daerover gaen, sonder sinen cost.

---

27 November 1420.

Geschil tusschen Peter van Hambroec en Peter Zoetaerts aan scheidsmannen onderworpen.

Van alzulken ghescille als hangende es tusschen Peteren van Hambroec, aen deen zyde, ende Peteren Merten Zoetaerts sone, aen dandere zyde, soe hebben hen de vors. Peter ende Peter des ganzelic verwillecoert ende ghekeert in II goede manne, te weten es in Aerde vanden Houte ende in Janne van Berchem, ghelovende soe wes de vors. II goede manne eendrachtichlic daeraf seggen ende termineren sullen, dat zy dat houden zullen goet, vast, ghestade ende van weerden. Behoudelic dien, waert dat eenich vanden vors. goeden mannen des niet doen noch aennemen en woude of ghedoen en conste, dat zy dan bynnen VIII dagen na dat hys hem gheweyghert hadde, eenen anderen goeden man in syn stede nemen souden, of waer zys niet eens gheworden en consten van dien anderen seggheren te kiesen, dat hen dan de stad eenen zeggere toe ordineren ende setten soude. Ende waert dats die II seggeren niet eens gheworden en conden, dat zy dan eenen overman daertoe kiesen souden, ende daert fol. 71 vº.

die overman sette, dair soudt ghehouden bliven. Ende waert dat zy des overmans te kiesene niet eens gheworden en consten, dat hen dan de stad van Antwerpen eenen overman ordineren ende setten soude ende daer hyt ordineerde ende sette, daer soudt ghehouden bliven. Ende dit hebben de vors. partyen aen beyde zyden gheloift ende hen daerin verwillecoert ter presentien van Her Aerde van Ymmersele, Her Gheldolf vander Zennen, Gielys Damaes, Lauwereys Volkaert, Jan de Blabbenere, Jan van Wesele, Peter van Halmale ende Willem van Hoerne, Scepenen, int jaer Ons Heeren M CCCC ende XX, XXVII dage in Novembry. Ende dit vors. seggen sullen de vors. seggeren vuten ende termineren tusschen dit ende Onser Vrouwendach Lichtmisse naist toecomende.

---

28 November 1420.

Regeling der nalatenschap van Goswyn Tymmermans.

fol. 71 v°. Anno XX°, XXVIII dage Novembris, soe wart overdragen in de banc, dat men scriven zoude aen den Scouthet ende Scepenen van tsGrevenwezele, dat men Katlinen Tymermans, onser poirterssen, Henrix wyf vander Sluys, setten zoude in alle de goede, ruerende ende onruerende, have ende erve, die achter Goeseme Tymerman wilen bleven ende verstorven ende diere haer rastelic ende vredelic laten ende doen gebruyken, tot ane der tyt toe dat haer die met beteren rechte afgewonnen worden ter steden ende ter plaetsen daer dat van rechtswegen behoirt. Behoudelic dat de vors. Katline daeraf betalen sal alzulken testament als de vors. Goesem wilen maecte ende oerdeneerde, te weten es dat men betalen sal syn wettighe scult ende syn vutvaert met dat daertoe dient; Item, den armen huysarmen I zister rox eens van Wezele; Item, den prochiaen XII grote; Item, den costere VI grote; Item, voer syn onrecht XII grote; Item, elker vanden viere biddende oerdenen IIII grote; Item, der kerken

ende Heiligen Geest van Wezele I vierendeel lands half ende half ; Item, voer syn jaergetide te Wezele twe ouden grote erflic ende den costere erflic aldaer 1/2 ouden grote ende 1/2 hinne voer tselve op Peter Kennens goed.

Verbod tot het maken van eenen bornput in de Zilversmidstraat.

Anno et die prædictis, soe wart overdragen in de banc voir Scepenen dat men op deynde vander Silversmitstrate, te weten es voere tusschen thuys geheeten *den Wildeman* ende thuys geheeten *den Drake*, negheenen borneputte maken noch setten en sal mids der verderffelikere scaden, hindere ende achterdeele die de vorgenoemde twe huyse daerom wel waren gescapen te liden.

PALUDE.

---

1 December 1420.

Oproep van krijgsvolk.

Anno XX, prima Decembris, soe wart geboden bi den Here ende bi der stad van ons genedichs Heren wegen tsHertogen van Brabant ende van myns Heren tsRuwerts wegen ende van tgemeyns lands wegen, in orboere ende proffite van onsen genedigen Here ende van sinen gemeynen lande, dat alle deghene die soudie winnen willen met bogen ende met piken, wel gewapent comen hier tAntwerpen bi den Burgermeesteren ende Scepenen, ende laten hen inteykenen ende scriven, men sal eenenyegeliken goed soud gheven ende van XIIII dagen te voren betalen. fol. 67 v°.

---

4 December 1420.

Getuigenissen afgelegd wegens gekaapte koopwaren.

fol. 72. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende twintich, IIII dage Decembris, soe swoer ende hielt ane den Heyligen Gheerd Werboutssone, poirtere tAntwerpen, by sinen eede, dat alsulken scip met den goede datter in was, hem, Janne den Blabbenere, Dankaerde den Moelnere, Wouteren Diederixzone ende Janne *inde Rose* toebehoerende, alse hen op Sente-Bavendach lestleden van dien van Hertpoel in Ynghelant afghenomen wardt, weerd was bat dan VIII^{c} Ynghelsche nobele, sonder alle dander goed datter in was, anderen poirteren van Antwerpen ende vremden luden vut Scollant toebehoerende. Ghedaen present den Amman, den Burgermeesteren ende den Scepenen ghemeynlic vander stad van Antwerpen.

Item, opten selven dach, soe hielt Jacop Lemzoetszone ane den Heyligen bi sinen eede dat Jan Steyncop, syn meester, ende hi selve int voirscreven scip te scaden hadden ende namen, te weten Jan Steyncop XXXIIII nobele, ende hi selve XXX nobele, etc. ut supra.

---

6 December 1420.

Ordonnancie over het storten « vander vulnissen. »

fol. 72. Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad, anno XX°, VI dage Decembris.

Item, dat nyement vordane binnen der stad gheene vuylnisse dragen noch worpen en zal binnen der weken, toten

plaetsen die daertoe geordeneert syn, anders dan sMaendaegs ende tsDonderdaigs, opten kore die daertoe staet. Ende hieraf zal mogen koren elc slycmeyere met eenen poirtere ende die zal hebben van elken kore die hi doet XII grote.

Item, dat men gheen vuilnisse en bringe opte gote die in de roye loept aen de Verwersbrugge, maer dat mense bringe aen den muer die jegen Gielys huys vander Eyke was over staet, opten vors. kore, vanden vors. persoenen in der manieren vors.

Item, dat men nergens omtrent der Scepenhuys noch aen den muer vanden selven huyse gheen vuylnisse noch onreinicheit doen, noch bringen, noch werpen en zal, opten vors. kore in der manieren als boven.

---

14 December 1420.

Oorvrede gezworen door Jacob van Oekele aan Jan vander Heiden.

Anno XX°, XIIII daghe Decembris, soe geloefde ende swoer aen den Heilegen met opgerechten vingeren, Jacop van Oekele, van Viersele, dat hi Janne vander Heiden, costere van Sinte-Willebords, niet mesdoen en zal noch doen misdoen, bi hem selven noch bi niemende anders van zinen wegen, in gheenre manieren, ende mids dien wart den vrede daer zy in stonden quytgescouden. Presentibus Wyneghem, als Borgermeestere, Ymmersele, Scepene, Vorda, Clobbaert, et ego, Palude. fol. 72.

---

16 Januari 1420 (1421).

Borgtochten voor wisselaars.

fol. 15. Luyken van Valperga, — borge Jan van Sompeken ende Gielis Putoer, elc voer al, maer Luyken vors. ende Andries van Ferere selen Janne ende Gielise scadeloes quiten anno XX°, XVI die Januarii.

Heinric van Rode, wisselere, — borgen Andries Scrynen ende Jan vander Heyden, hudevettere, ende elc vore al; Henric salse beyde quiten ende Andries sal voort Janne quiten.

Mattheeus van Helmont, wisselere, — borgen Joes vanden Wyngaerde en Lambrecht *inden Roscam*, elc vore al Mattheeus salse beyde quiten.

---

27 Januari 1420 (1421).

Aanteekening betrekkelijk het bedijken « van den schoer van Lillo. »

fol. 72 v°. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende twintich, XXVII dage in Januario, soe wart overdragen in de banc van Scepenen bi den Burgermeestren, Scepenen ende Rade zamentlic vander stad, want myn Heere van Lilloe ende Vrouwe Alyt, Willem Blondeels dochter wilen, syn gesellinne, hen beiden te gadere sittende in haeren huwelike, gaven vut een schoer, buten dycs te Lilloe gelegen, veele goedere lieden om dat te bedykene, welc schoer hen plach te geldene derthiene nobele tsiaers, in welker vorwarden zy den goeden lieden geloefden goede brieve daeraf te gevene. Ende de goede liede tvors. schoer bedyct hebbende, soe volgden zy zeere langhe om

haere brieve te hebbene van haeren vors. vorwarden. Ende in der selver vorwarden vanden vors. lande, soe naems Aerd Mickaert, onse medepoirtere, neghentich gemete, gelyc alse de brieve verclaren die myn vors. Here van Lilloe opten dach van heden voir Scepenen verleden heeft ten vervolge vanden vors. Aerde. Ende overmids dat Aerd vors. min daeraf gheeft dan andere, dats mids eenre sommen van penningen die de vors. Aerd gegeven ende betaelt heeft ende daermede dat men betaelde zekere scult die zy beide tsamen sittende ghemaict hadden, dwelc hen beiden te veele meerderen scaden, quetse ende achterdeele gecomen zoude hebben, op dadt bi desen wege niet verhuedt en hadde geworden, ende oec soe was voere de Burgermeesteren, Scepenen ende Raed wel bethoent, dat tvors. bedycte land opten dach van heden meer rent ende beter is, ende myn Here ende Vrouwe vorgenoemd meer renten daerop behouden dan tschoer opten dach van der huwelikere vorwarden van minen vors. Here ende sier Vrouwen, oft eert bedyct was oft dan zy te voren vanden vors. schoere hadden. Ende om dat wy willen ende redene bewyst dat dese dingen voer ons ende voer onse nacomelinge vaste ende gestentich bliven, soe hebben wy dit aldus in onser stad register doen setten tot eenre euwelikere memorien.

PALUDE.

Januari 1420 (1421).

Regeling van de betaling der koopsom van land gelegen buiten Verloren Cost.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XX, in de maent van fol. 72 v°. Januario, soe cochte Laureyns Mussche teghen Janne Clissen ende tegen sinen twee zusteren, I vierendeel bunder lants ghelegen buyten Verloeren Cost, neffens Laureyns lant, dat hy te voren daer ligghende, daer hy te voren IIII schellingen

grote erflic op hadde, ende daertoe die IIII schellingen grote erflic die sy hadden op Janne den Grysen, welc vierendeel bunder lants ende IIII schellingen grote erflic hen bleven waren van Janne Clissen, haren vader, die porter tAntwerpen was, ende overmids dien, dat de kindere die dit lant ende rente verkocht hadden, buyten wonachtich waren in den lande van Luydic, soe was overdraghen dat sy thuys trecken souden ende dat men hen gheen ghelt en soude gheven voer aen diere tyt toe, dat sy goede brieve brochten van der stad van Luydic, of van anderen steden, daer sy woenden ende dan soude Laureys hen betalen sonder vertrec, alsoe dat sy thuyswaert tracken ende wederomme bi der stad quamen, brengende goede brieve vander stad van Luydic, die men Laureyns ondergegeven heeft. Dat gheschiet synde, soe was ghesloten ende getermineert, dat de voers. Laureyns hen betalen soude ende hen haer ghelt geven, dwelke hy dede, ende gaf hen vander voers. coemanscapen VIII ℔ X schellingen grote eens, die Jan daeraf ontfaen heeft, tot synre zusteren ende tot sinen behoef, alsoe dat dien coep goet ende ghestentich syn sal ende bliven tallen daghen, zonder argenlist, prout litteris scabinalibus continetur plenius. Presentibus Ymmersele, R. Elst, Wyneghem, Zymaer, Willebeys, Bacheleer, Werve *Paddegracht*, Arscot, etc.

---

21 Februari 1420 (1421).

Besluit over het verkoopen van « Scardenborchschen herinc. »

fol. 73. Anno XX°, XXI dage Februarii, soe wart geconsenteert dat men die vastene lanc Scardenborchschen herinc weyken ende vercoepen zoude in cleinen pennewerden, ghelyc anderen heringe ende dien sal men weyken ende vercoepen opten Holenvliet ende op elc vat sal staen een swert vaenken dat zal syn teyken wesen.

Item, waert dat yement, die Schoensschen herinc vercochte, Scardenborchschen herinc daeronder mengde, weycte oft vercochte, die zoude verboren alsoe dicke als ment bevonde III Royale, den eenen den Coermeesteren, den anderen der stad ende den derden denghenen diet voertbrochte, ende hieraf zullen de Coermeesteren den eed moigen hebben alsoe dicke als zy willen vanden ghenen die den Scoenschen herinc vercoepen.

---

15 Maart 1420 (1421).

Oorvrede gezworen door Mathijs Hoze aan Heer Aard van Crayenhem en anderen.

Anno XX°, XV dage in Meerte, soe zekerde, geloefde ende swoer Thysken Hoze, Claus Hozen zone, lyflic ane den Heilegen, dat hi nemmermeer te ghenen dagen Heren Arnde van Crayenhem, den Jonchere van Wezemale, Janne van Wickevorst, Mertene van Steenvoert, den bastaerden van Wezemale, haren vrienden, magen, dieneren oft die daer aencleven mogen, aen lyf noch aen goed, om gheenrande zaken wille misdoen en sal noch doen misdoen, heimelic noch openbaer, bi hem selven noch bi yemende anders van zinen wegen, in gheenre manieren. Ende soe waer hi de contrarie dade, soe zoude hi wezen teeuweliken dagen meeneedich, eerloes, trouweloes ende als zoenbrakich ende vredebrakich. fol. 73.

---

1 April 1421.

Verbod van uitvoer van graan buiten de palen van Brabant.

fol. 73 Gheordeneert bi den Heere ende bi der stad, anno XXI, opten yersten van Aprille na Paesschen.

Item, dat nyemende, porteren noch vremde, soe wie dat hi zy, van nu voerdane geenreande greyne van coren, te wetene van terwen noch van rogge, buten de palen van Brabant, te watere noch te lande voeren zal, noch venten noch vercopen, het zy geladen oft ongheladen in geenre manieren, opte peyne van enen ponde oudere groten ende coren te verborne, half den Heere ende half der stad. Ende daeraf sal men loenen dengenen die dat voertbrochte.

Item, waert dat yemand die in Brabant geseten is enich coren, terwe oft rogge hier in der stad cochte oft haelde, dat die binnen der stad van Antwerpen goeden zeker ende borchtocht zetten zal, dadt coren in den palen van Brabant ghesleten ende gevent sal worden ende hier daeraf goet betoene ende goed caucioen zeinden vander stede of plaetsen daer corene ghesleten ende gevent zal worden. Ende soe wie des niet ghedoen ende can, die en sal geen coeren wt mogen voeren op de voerseide peyne.

Item, dat alle coorenmeters te lande die binnen der stad op dland meten, twee ende twee te samen een mate van I moddeken bi hem op de merct hebben zullen, omme den armen lieden ende dengenen dies begheeren mede te metene, opte peyne van II oude scilde te verboerene, half den Heere ende half der stad ende op I jaer haer meten te verboerne die des niet en hadden.

4 April 1421 — 18 Mei 1421.

Aanstelling van scheidsmannen in een geschil tusschen Peter vanden Neste en Peter Alsteen, met bijhoorig stuk.

Als van alsulken zaken als opghestaen waren tusschen Peteren vanden Neste ende sinen vrienden ende maghen, aen deen syde, ende Peteren Alsteen ende sinen vrienden ende maghen, aen dandere syde, ende van al des daeraen cleven mach, soe hebben hen beyde de voirs. partyen ghesubmitteert, ghekeert ende overghegheven in Meester Peteren, Jan Peters sone, ende in Adriane Heinrixsone, wes de vors. persone onder hen beyden eendrachtelic daeraf ordineren ende segghen selen, dat sy dat aen beyden syden goet, vast ende ghestentich houden sullen, teeuweliken daghen, sonder eenich verbreken, ende waert dat sake dat sy vanden vors. zaken onder hen beyden niet eens en consten gheworden, soe hebben sy voert ghewillecoert ende gheconsenteert, dat die Edele Jonchere Engbrecht, Greve te Nassouw, Here ter Leck ende tot Breda, etc., daeraf een overman syn sal, ende soe wes hy daeraf ordineert, dat sal ghestentich eeuwelic bliven, ende altyt der vors. twee seggheren ordinancie ende vorwarde te meerderen ende niet te mynderen, ende dit segghen sullen sy segghen ende uten, tusschen dit ende Belokenen Sinxenen naistcomende. Behoudelic emmer onsen ghenedighen Here van Brabant syn hoeghe heerlicheyt, ende alsulke brieve als onse lieve ghenedighe Heren Hertoghen van Brabant, zaliger ghedachten, ende nu ter tyt regerende, by hen selven of by yemende anders van haren weghen daerop ghegeven ende verleent moghen hebben, in allen anderen zaken in haerre macht blivende. Ende overmids dien dat eenighe persone vander vors. partyen maechscapen hen niet en hebben willen vueghen tot eeniger mynliker dedinghen, soe ghebied men van myns Heren sHertogen weghen van Brabant, van tScoutheten ende vander stad weghen van Antwerpen, dat de vors. Peter vanden Neste, voer hem ende fol. 73 v°.

voer syn maghe ende vriende, ende de vors. Peter Alsteen, voer hem ende voer syn maghe ende vriende, ende voer alle deghene dient aengaen mach, het sy vander eender partyen of vander andere, het sy gheboren oft ongheboren, dese vors. ordinantie goet, vast ende ghestentich houden sullen, ende doen houden teeuweliken daghen, sonder verbreken, ende soe wie hieraf de contrarie dade, die soude eeuwelic wesen zoenbrakich ende vredebrakich. Dit was ghedaen int jaer Ons Heren M. CCCC. ende eenentwintich, viere daghe in Aprille na Paesschen, ter presentien vanden Scouthet, Bourgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen nu ter tyt.

Anno et die predictis, soe gheloefden Michiel Raessone van Lyedekerke, Jacob Jacobssone van Steenberghen, Jacob Claussone vuten Ouden-Bossche ende Peter Her Jan Wolfaerts sone van Steenberghen, elc voer al, Heren Wouteren vander List, Riddere, Scouthet tAntwerpen op desen tyt, dat sy binnen XIIII nachten na dat sys van hem vermaent of versocht sullen syn, leveren sullen Peteren Alsteen tAntwerpen, omme hem aldaer ter Vierscharen te rechte te stane van des hy Peteren Alsteen voirs. heysschende mach syn, of waer sy den voirs. Peteren alsdan daer niet gheleveren en consten, dat sy dan verboren souden dusent cronen tot myns ghenedichs Heren behoef van Brabant etc. ende elc voer al.

Van deser gheloiften scaut de vors. Scouthete quite de vors. persoene ter presentien van Borgermeesteren ende Scepenen, te weten Clause van Wynegeem, Willeme Noyts, Her Aerde van Ymmersele, Costen van Kets, Jan Bacheleer, Henric van Rythoven ende meer andere. Anno XXI°, XVIII daghe Meys.

---

8 April 1421.

Ordonnancie over het storten van vuilnis.

Anno XXI, VIII dage in Aprille, gheoerdineert fol. 74.
by den Heere ende by der stad.

Item, dat nyemand, wie hi zy, slycmeyer noch ander, van nu voerdane gheenrehande vuylnisse, onreynicheit noch groiz werpen, voeren, noch leggen en sal vanden werve, van den hoede in de Scelt, noch met scepen voeren in de Scelt in geenre manieren, noch tusschen den werf ende den Vismerct toe, optie peyne van I pond ouder grote half den Heere ende half der stad.

Maer men sal alle de vuylnisse ende grois voeren buten de Slycpoerte lanx den dycke toten Sceldycke toe ende op Kiele, beneden omtrent Joes moelen vander Tanerien.

---

9 April 1421.

Verklaring betrekkelijk eene korenrent.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende eenentwintich, negene fol. 74.
dage in Aprille, soe bekenden Jan Jan Heyn Willems ende Katline, zyn wyf, van Westmalle, dat zy omtrent achthiene of twintich jaer geleden vercochten Lodewike Raed, Laureys Raeds vader, een zister rogs erflic op een stuc lands ghelieeten den Hoeghbrand, houdende omtrent drie vierendeele buynders ende op een half buynder aerds daerbi, beide te Westmalle bi de tichelrie gelegen, daer zy woenen, te Malle te leveren. Dit was gedaen in de banc van Scepenen ter presentien van

Clause van Wynegeem, Burgermeister, Ghysbrechte de Coninc, Janne vanden Werve *in de Roese*, Costene van Kets, Janne Bacheleer, Laureyse van Aerscot ende Janne vanden Werve, over de *Paddegracht*.

PALUDE.

---

14 April 1421.

Uitspraak in een geschil tusschen « Hoogstraten en Brecht met Loenhout nopende den steenwech. »

fol 74 v°. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXI, veerthien dage in Aprille, soe quamen de Scouteten ende Scepenen van Hoechstraten voer de stad van Antwerpen, daer zy toenden eenen brief die hen gegeven hadde ende verleent de heerscape van Hoechstraten voirs., verclarende onder dandere van ketsigelde dat men sculdich is te geven tot Hoechstraten voirs. ende soe wie dat geven soude ende waeraf ende wien dat toebehoren soude, ende al eest dat die van Brechte ende van Loenhout daerin vutgesteken syn, dat sy niet geven en zullen, mids dienste die sy gedaen hebben toten stenwege ende noch doen zullen, meynende die van Hoechstraten dat die van Brechte ende van Loenhout noch den dienst ende hulpe doen sullen toten steenwege, alsoe sy voirmaels gedaen hebben. Soe syn daerjegen weder comen die van Brechte ende van Loenhout, thoenende ende te kennen gevende, dat sy nergens daerin verwillecort en hebben met zegle nocht met brieve engene geloften gedaen en hebben, meynde mids dien des voirs. diensts quite ende ledich te stane, ende van nu voirdane tot euweliken dagen ombelast te bliven vanden dienste vanden voirs. steenwege, begerende daerop aen beide siden der Heeren terminacie ende sceydinge te hebbene vander stad van Antwerpen, wes sy van rechts

wegen sculdich syn daeraf te doene. Hebben daerop Burgermeesteren ende Scepenen vander stad Antwerpen, ter begerten van beiden den voirs. partyen, daerop getermineert ende gesloten in deser manieren, mids dien dat die van Brechte ende van Loenhout in den voirs. dienst niet geconsenteert en hebben, noch verbonden en syn met zegle oft met brieve dien dienst te doene, dat sy van nu voirdane daeraf ongebonden zullen syn ende teuweliken daeraf ombelast bliven, maer sy zullen wechgelt of ketsigelt geven gelyc anderen steden oft dorpen die daer over waren ende onvry zouden syn, sonder fraude ende argelist.

---

16 April 1421.

Regeling van betaling der lijftochten door de stad Delft aan poorters van Antwerpen verschuldigd.

Wy Bourghmeesteren, Scepenen ende Rade vander stat van Antwerpen doen cont alle denghenen die desen openen brief zelen sien oft horen lesen, dat, opten dach van heden, overdraghen is ende ghesloten tusschen de ghedeputerde Rautsliede vander stat van Delf, aen deen syde, ende poirteren haren pensionarisen, aen dander syde, als van alsulken achterstelle als de voers. stat van Delf onsen poirteren sculdich ende achterstelle is oft verscinen sal tusschen dit ende Meydach nu yrstcomende, dat sy dien achterstel ghelden ende betalen sullen ten terminen hierna volghen : dats te weten deen helft daeraf opten Meidach die syn sal int jaer Ons Heren M CCCC twee ende twyntich nu naistcomende oft daerenbinnen, ende dander helft daeraf opten Meydach die syn sal int jaer Ons Heren M CCCC ende drie ende twintich daernaist volgende oft daerenbinnen, sonder langher vertrech. Ende waert dat sake dat die stede van Delf dese daghe van betalynghen niet en hielde ende ghebrekelyc daerin ware, dat God verhoeden wille, soe es voerwaerde ende overdraghen dat dan onse poirteren, lyfpensie hebbende op die voers. stat van

fol. 75.

Delf, volghen selen op hare cost ende there ende die hebben na inhout harer brieve, sonder enich verdrach. Vordane is overdraghen ende ghesloten dat de stat van Delf gelden sal ende betalen onsen poirteren haren pensionarise hare lyfrente die opten yersten Meydach nu naistcomende verschynt ende voert meer verschinen sal tot alsulken terminen ende op alsulke verbonde als hare brieve begripen, die sy daeraf hebben. Ende al eest dat sake dat eenige poirteren of poirterssen van Antwerpen hier by desen overdrage niet gheweest en hebben noch hare consent daertoe ghedaen, soe sullen die nochtan alle in deser voers. dedingen ende compositien mede begrepen syn ghelyc anderen onsen poirteren, die hare consent ende wille daertoe ghegeven hebben, sonder fraude ende argenlist. In orcondscapen der waerheit sigillum ad causas duximus presentibus etc. Anno XXI°, XVI$_a$ die Aprilis, etc.

---

23 Juni 1421.

Borgtocht gesteld door Lucas de Cuyper en Joos vander Tanerien voor Jacob de Cuyper.

fol. 75. Int jaer Ons Heren M CCCC ende XXI, XXIII dage in Junio, soe willecoerde ende consenteerde Jan Bacheleer, in den name van Ritsaerde Werdwyc, sinen gast, dewelke mids zekeren obligatien die hy op Jacop de Cuypere sprekende heeft, denselven Jacop in den Steen heeft doen leggen ende met rechte daertoe verwonnen, dat deselve Jacop dach hebben sal ende vut den Steen syn toten vutgaende vander Bamismerct naisttoecomende, by alsoe dat hy hierenbynnen des coepmans gemode vercrigen sal op dat hy can. Ende waert soe dat hy hierenbynnen den coepman niet en vernueghde of syn gemode en vercrege, soe geloefden Luyc de Cuypere, syn broeder, ende Joes vander Tanerien, syn oem, den voirs. Jacop bynnen derselver merct weder in den Steen te bringen, levende of doet. Oft waert zy des niet en daden,

soe geloven zy vore de principale somme ende elc van hen een vore al, te weten es vor VII^c nobele of daer omtrent, ter goeder rekeningen. Ende hier waren by ende over Claus van Wyneghem, Burgermeester, Her Aert van Ymmersele, Heinric van Rythoven ende meer andere Scepenen.

Item, opten selven dach, soe willecoert ende consenteert Aelbrecht van Uden, in den name van Janne Waltam, sinen gast, dat de vors. Jacop dach hebbe gelyc voirs. staet. Des geloifden weder de voirs. Luyc ende Joes als boven den voirs. Jacop weder te leveren opdat hy des coepmans gemode niet en hadde of te verantwerden vore de somme IIII^c ende XVI nobele. Presentibus Ghysbrecht de Coninc ende Heinric van Rythoven.

Regeling der nalatenschap van Quintyn Clarensone.

26 Juni 1421.

Int jaer Ons Heren M. CCCC ende eenentwintich, XXVI dage in Junio, soe wart overdragen bi den Here ende by der stad, dat men alle Her Quintin Clarenzoens goede, have ende erve die hi achter liet, vercoepen ende penneweerden sal ende de sculderen daermede betalen na elcs betoen ende bescheyt. Ende dat daeraf dbewint hebben zullen Ghysbrecht de Coninc, Gielys Damaes ende Claus vanden Hoevele, ende daeraf zullen zy der stad goede rekeninge ende bewys doen als de stad begeren sal. fol. 74.

26 Juni 1421.

Int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXI, XXVI dage in Junio, fol. 81 v°.
overmids dat vele persoene, poirteren ende andere hen becroenende ende volgende waeren op Quintine Clarenzone

wilen ende opte goede die achter Quintine Clarenzone vors. bleven waren, mids zekeren gebreke van sculde die zy met Scepenenbrieven, met obligacien ende anders opten voirs. Quintine wilen ende op zyn goede eysschende waeren, ende overmids der menichfuldicheit vander scult vors., soe en was noch en wilde niemend vandes voirs. Quintyns wilen wegen binnen jaers comen hem erfgename te makene na der stad rechte te deylne ende te gheldene dat hy sculdich soude hebben geweest te deylne ende te geldene. Ende omme dat de voirgenoemde goede niet vage, verloren noch te quiste gaen en souden, maer dat de voirs. sculderen dairaf betaelt ende vernueght mochten worden, denghenen diet beste recht ende bescheyt daertoe hadde, na der stad rechte, altyt voeregaende, alsoe verre als de voirs. goede verstrecken souden mogen, soe wert aldoen in de banc van Scepenen by den Here ende by der stad overdragen, dat Ghysbrecht de Coninc, Gielys Damaes, Willem Noyts ende Claus vanden Hoevele, alle viere, de drie oft de twee ten minsten van hen te samen, vander stad wegen den last ende dbewynd hebben souden omme alle de voirgenoemde goede, ruerende ende onruerende, have ende erve, welkerhande die zyn mochten, die te regeerne, te hanteerne, te vercoepene, over te gevene ende vut te gane, desselfs Quintyns inscult te manene, te eysschene, tontfane, recht daeraf te nemen ende te geven ende zyn vutscult weder dairaf te betalene, alsoe verre als de voirs. goede verstrecken mochten gelyc vors. is. Ende dat zy voerd andere persone van haeren wegen daertoe stellen souden mogen ende des soude hen de stad gestaen ende daeraf verantwerden jegen eenenyegeliken die hen eenige opsprake daeraf doen mochten ende dat men hen hieraf goede brieve onder der stad zegel geven soude.

16 December 1421.

Hierop wart den persoenen vors. eenen brief verleent onder der stad zegel int jaer voirs., XVI dage Decembris, gelyc hierna volght :

Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raed vander stad

van Antwerpen doen cond allen denghenen die dese letteren zelen zien of hoeren lesen, want Quintyn Clarenzone wilen, onse inwoenende ondersete, comen is van live ter doot ende niemend van sinen wegen, na onser stad rechte, in goeder tyt comen en is, hem presenterende oeyr oft erfgename te sine vanden voirs. Quintine wilen, te deylene ende te geldene dat hy, na onser stad rechte, sculdich hadde geweest te deylne ende te geldene, soe eest, overmids dat vele persoenen onse poirteren ende andere die hen becroenende ende beclagende zyn van vele schulden die hen de voirs. Quintin wilen met Scepenenbrieven ende anders sculdich was, ende overmids dat des voirs. Quintyns wilen goede niet vage noch verloeren bliven en souden noch te quiste gaen, ende op dat eenyegelyc dairaf hebben mochte tghoent dat hy van Gods ende van rechts wegen sculdich waere te hebben, na dat de voirgenoemde goede verstrecken mogen, altyt denghenen voirgaende diet beste recht ende bescheyt daertoe hadde, dat wy gestelt, gemachticht ende geoerdineert hebben, stellen, machtigen ende oerdineren met desen yegewoerdigen letteren gelyc onser voirs. stad register oic wel verclaert, Ghysbrechte de Coninc, Gielise Damaes, Willeme Noyts ende Clause vanden Hoevele, alle te samen, de drie oft de twee van hen ten minsten te samen, al des voirgenoemden Quintyns wilen goede te regeerne, te hanteerne, te vercoepene, over te gevene ende vut te gane, desselfs Quintyns inscult te manene, te eysschen, tontfane, dairaf recht te nemen ende te geven ende zyn vutscult weder te betalen, alsoe verre als de voergenoemde goede verstrecken mogen in der manieren boven verclaert. Ende dat oic de voirgenoemde persoene weder voerd andere persoene, een of meer, op dat zy willen ende van noede is ende mens behoeft, stellen ende mechtigen zullen mogen in haer stede, omme hen te hulpen volcomen de execucie vanden dingen voirs., het zy vutscult of inscult te manen, te eysschen, te vueren, te betalen ende te vernuegen, ende anders, alsoet na gelegentheit der saken behoeven sal; consenteren, willecoeren ende geloven, soe wes de voirgenoemde persoene, de drie oft de twee van hen ten minsten tsamen, oft deghene die zys voerd gemechticht hadden, dairaf doen ende hanteren zullen, dat wy dat goed, vast, gestade ende van weerden houden zelen tallen dagen,

zonder dairjegen te doene oft te comene ende dat wy oic de voirgenoemde vier persoene ende deghene die zy dairtoe voird stellen ende oerdineren souden, verantwerden ende te rechte houden zullen yegen eenenyegeliken, die hen omme der redenen voirs. vandes voirs. Quintyns wilen wegen of anders eenige opsprake of aentale doen mochten, in eeniger manieren. Zonder argelist. In orcondscapen van allen zaken voirs., soe hebben wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raed vander stad van Antwerpen voergenoemt onser voirs. stad zegel ten saken hierane doen hangen int jair Ons Heren als men screef M. CCCC ende eenentwintich, sesthiene dage in Decembry.

8 Maart 1421 (1422).

fol. 82. Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raed van Antwerpen doen cond allen denghenen die dese letteren zelen zien ende hoeren lesen, want wy met onsen oepenen brieven, mids zekeren notabelen redenen dairin verclaert, gestelt, gemachticht ende geoerdineert hebben Ghysbrechte de Coninc, Gielise Damaes, Willeme Noyts ende Clause vanden Huevele, alle te samen, de drie oft de twee van hen te minsten te samen, alle de goede die achter Quintine Clarenzone wilen bleven zyn, te regeerne, te hanteerne, te vercoepene, over te gevene ende vut te gane, zyn inscult ende vutscult te manene, te eysschene ende tontfane, te betaelne ende te vernuegene, ende dairtoe voert, op dat van noede waere, andere persoene, eenen of meer op dat zy willen, te stellene ende te machtegene, soe eest dat de voirgenoemde Ghysbrecht, Gielys, Willem ende Claus opten dach van heden voere ons comen zyn, mids zekeren laste die zy van onser stad wegen hebben ende anders, daeromme zy ter executien vanden voirgenoemden saken niet alsoe volcomelic verstaen en connen, als wel van noede waere, ende hebben voirt machtich gemaect ende in haer stede gestelt, maecten machtich ende stelden in haer stede, gelyc zy dat na inhoud van onser voirs. brieven wel doen mochte, Johannes vanden Broeke, onsen clerc, omme voert in haer stede ende van haren wegen te heysschen, te manen ende tontfane

al alzulke renten, sculde, pachten ende chysen ende oic lyftochtrenten op andere persone laten als men de voirs. Quintine wilen sculdich mochte wesen, ende sint der doot vanden vors. Quintine gevallen oft verschenen moigen zyn, hoe ende te wat steden oft plaetsen het zy binnen den lande van Brabant oft dairbuiten, recht daeraf te nemene ende te gevene ende al dat dairmede te doen, dat de vors. persoene dair selve mede doen souden mogen, waert dat zyt selve vervolghden oft voere oegen waeren. Gelovende in goeden trouwen, soe wes de voirs. Johannes dairmede doen ende hanteren sal, dat sy dat altyt vast, gestade ende van weerden houden zelen tallen daghen, zonder dairjegen te doene oft te comene, by hen selven oft by yemende anders van haren wegen, in eeniger manieren, behoudelic altoes dien, dat hen de voirs. Johannes altoes van des hy alsoe ontfaen, vutgeven ende hanteren sal goede rekeninge ende bewys begheren. Zonder argelist. In orconden des, soe hebben wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raed voirs. onser voirs. stad zegel van Antwerpen ten zaken ane dese letteren doen hangen, int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC. ende eenentwintich, achte dage in Meerte, etc.

---

28 Juni 1421.

Ordonnancie op het storten van vuilnis.

Gheordineert by Heren Wouteren vander List, Scouthet, ende by der stad anno XXI, XXVIII dage in Junio. fol 74 v°.

Dat men van nu voerdane gheenrehande pryen, hoeren, scavelingen noch geenrehande vuylnisse, voeren, brengen, draghen noch werpen en sal aen den bleycdryesche noch int erthal buyten Sente-Jorys, noch nergens el daeromtrent, noch oec desghelix bi Facoens, bi de Pisterne noch nergens

el binnen der stad, opte peyne van I ouden scilt, half den Heere ende half denghenen die men daertoe ordineren sal Coermeesteren af te syne daer omtrent wonende, maer dat men die voeren sal op Kiele beneden ende de pryen sal men graven aen den cant vanden wàtere. Hieraf syn Cormeesters geordineert vander stad wegen Peter de Lombaert, Cole Menten, Jan Degen ende Peter Aven.

---

27 Juli 1421.

Erfschenking gedaan door Jan Lance aan zijne nicht Elisabeth van Vuersel.

fol. 75 v°. Int jaer Ons Heren M CCCC ende XXI, XXVII dage in Julio, soe gaf ende maicte, willecoerde ende consenteerde Jan Lance, poirtere van Brugge, waert soe geviele by den wille Ons Heren dat deselve Jan nu in der reysen, die hy meyninge heeft te doene, aflivich worde, dat dan Lysbeth, dochter wilen Symoens van Vuersel, syns oems dochter, hebben, heffen ende aenverden soude de helft van alsulken XVI ℔ Vlems grote, als deselve Jan Lance te Brugge onder syn voeghde heeft, te weten es onder Laureyse vander Heyden ende Claus Mont die men heet de Pottere. Ende begheerde voert deselve Jan Lance dat men dit op dats noot gebuerde certiffiere ende condige der stede van Brugge ende elwaer daert behoeren mochte. Hier waren by ende over Her Reynere vander Elst ende Ghysbrecht de Coninc, Scepenen.

Borgtocht voor wisselaars.

2 Augustus 1421.

Symoen Claus zone de Brune, wisselere, — borge Peter Pot. De vors. Symoen geloefde weder vore Scepenen den voirs. Peteren Pot scadeloes te quiten. Datum anno XXI°, II dage in Augusto. fol. 14 v°.

Achteraan : Hi is quyt geschouden anno XXXI°, XVI dage Augusti, in presentia Dominorum.

1 October 1421.

Lucas van Valperga, wisselere, — borge Raes Azineer, ter presentien van Burgemeesteren ende Scepenen anno XXI°, op Sente-Bavendach ende doen worden verlaten Jan van Sompeken ende Gielys Putoer van haerre borchtocht, die zy vore den vors. Luyc vore gedaen hadden, ende oec Andries van Ferrere.

---

20 Augustus 1421.

Voorwaardelijke betaling gedaan door Lauwerys Volkaert, de oude, namens Willem en Jan de Gorttere, aan Jan van Beringhen.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXI, den XX^ten^ dach in Augusto, soe vernoechde ende betaelde Laureys Volkaert, doude, Janne van Beringhen XXVI croenen als van tween herghewaden, die Willem ende Jan de Gorttere sculdich syn, van zekeren leengoeden die hen bleven is van Willem den Gorttere, haren vader, ghelegen bynnen Putte ende fol. 77.

die sy sculdich syn te houdene vanden heerscape vanden lande van Mechelen, met deser conditien, dat sy hiermede onverlet staen zullen ende bliven toter tyt toe dat sy weten aen wien dat sy comen zullen ende hare goed ontfaen, zonder arghelist. Ende als de Here bynnen lants es, soe sullen sy daertoe moegen comen sonder meer coste of anderen laste. Hierbi waren R. Elst, Wyneghem, Mortere, Willebeys, Bacheleer, Arscot, Coninc, Kets, Rythoven, etc.

VORDA.

22 Augustus 1421.

Voorwaardelijke betalingen gedaan door Joos vander Tanerien en Jan van Mechelen.

fol 77. Int selve jaer, in deselve maent, XXII daghe in Augusto, soe betaelde Joes vander Tanerien XIII guldene croenen als van eenen leengoede gheheeten tgoet te Wanichoven, ghelegen bi Sente Laureys te Hove ende dat hooft onder Contike, ende dat men houdende is vanden heerscape vanden lande van Mechelen, met deser [conditien] (1), dat hy hiermede onverlet staen ende bliven sal, toter tyt toe dat sy weten aen wien dat hy of syn nacomelingen comen zullen ende hare goet ontfaen als de Here bynnen lants is. Ende dan sal hy of syn nacomelingen daertoe comen moeghen sonder meer costs of anderen last. Presentibus ut supra.

Item, betaelde Jan van Mechelen oic XIII guldene croenen ende II croenen van eenen core, als vanden goeden te Contike met synre toebehoirten, gheheeten den Ouden Eechoven etc. Ut supra. Presentibus.

---

(1) *Dit woord in den tekst vergeten.*

13 September 1421.

Intrekking der oorlogsverklaring van Raas van Haemsteden aan de stad Middelburg.

Int jaer Ons Heren M CCCC ende XXI, XIII dage in Septembri, soe zekerde ane des Schouteten hand ende swoer ane den Heylegen dairna, met opgerechten vingeren, Raes van Haemsteden, dat hy den goeden lieden van Middelborch, die hier ter jaermerct zyn of comen zullen, niet en sal misdoen noch doen mesdoen aen lyf noch aen haer goed, noch dieneren, in gheenre manieren, by hem selven noch by niemende van sinen magen, noch vrienden, noch van sinen wegen, alsoe lange als hy ane tsHeren ende ane der stad hand geseckert staet, ende dat hy oic in de herberge *van Valkemborch*, ane de Merct, alsoe lange bliven sal sonder daervut te sceyden in eeniger manieren, vore ane der tyt dat hi consent des vanden Here ende vander stad hebben sal. Ende dit mids dat hy den cooplieden die hier ter merct comen waren eenen openen ontsegbrief hadde doen geven hier in der stad, daer hy de gemeyn stad van Middelborch mede ontseide, voer hem selven, voer syn mage ende vriende ende hulperen. fol. 75 v°.

---

4 October 1421.

Ordonnancie betrekkelijk den verkoop « vanden scaepsbuyken » en « packen vanden tonharinge ».

Geordineert bi den Here ende bi der stad, anno XXI°, IIII dage Octobris. fol. 76 v°.

Dat alle deghene die van nu voirdane tAntwerpen scaepsbuyke binnen der stad oft op de merct vercoepen willen,

dat die sweeren zullen aenden Heylegen, eer zy die buyke vercoepen, dat die gheen pocken noch andere siecte en hadden doen zy die sloegen ende leefden, ende dairaf zullen zy alle Saterdage eer zy die vercoepen, oft tsfVrydaeghs avonts dair te voren, haeren eed doen voer de Koermeesteren. Ende waert dat hieraf yemend bevonden worde de contrarie doende, dien soude men corrigeren als meyneedich ende versworen.

Item, dat gheen cupere noch andere gheenen tonharinc packen en sal dan met gelikere packingen. Ende waert dat zake dat men dat anders bevonde, het waere hier of eldere daer hy te venten gevoert worde, die ghene die dat dade, dat die verboeren soude I jaer lanc zyn ambacht. Ende voirdane soe soude hy staen ter correxien vanden Here ende vander stadt.

October 1421.

fol. 76. Dese terminacie was ghedaen ende verclaert bi den ghesworen erfscheyders int jaer M CCCC ende XXI in de maent van Octobry.

Dits vanden ghescille dat was tusschen Jan Kemp, aen deen zide, ende syn wederpartie, aen dander zide, als dat bi den Amman ende Scepenen ende ghesworen erfscheiders ghewyst is met eenen vonnesse, dat Jan Kemp syn huys af soude doen leggen tusschen dat ende Onser-Vrouwendage Lichtmisse, ende omme die drie huyse te bat te verzekeren die daer naist staen, want zy derwaert zeere ghetrocken zyn, zoe sal men naist Jan Kemps erve te Vleeschuys waert ane ghecrigen drie voete erven ende daerop sal men den zidenmuer van Jan Kemps huyse maken anderhalven voet dicker dan hy te voren was, ende dairbuten soe zelen noch staen drie pilaren op elc einde eenen ende ter midden waert eenen, ende die zelen buten den voirs. muer gaen beneden

anderhalven voet ende striken soe voirop ten orboere ende profite vanden ghemeynen huysen ende alsoe hoege alst huys te voren was ende die pileren sal men maken twee voeten breet. Ende wat coste hiertoe woirt ghedaen vanden erven te gecrigen ende vanden muer metten pileren te makene, daeraf sal Jan Kemp betalen deen helft ende dander drie huyse daernaist dander helft. Ende als dit aldus ghemaect waer ende men bevonde dat Jan Kemps huyse eenich scade wordt ghedaen vanden anderen huysen toecomende, dat soude men Jan Kempe beteren sonder sinen cost ende desghelix ende oic der ander partyen.

PALUDE.

---

27 November 1421.

Regeling voor de uitvoering van het vonnis gewezen tusschen Hendrik vanden Houte en Elisabeth van Botlant.

Anno XXI°, XXVII dage Novembris, soe willecoerde ende consenteerde Jan Mertens filius, als procureur vanden Godshuyse van Wyck, dat alsulken vonnesse als ghewyst was tusschen Henric vanden Houte ende hem, als in den name van Jouffrouwen Lysbetten van Botlant, Henrix filiæ, vutstaen soude ombegrepen tusschen dan ende Sente-Jansmisse naestcomende, by alsoe, waert dat de vors. Henric daerenbynnen niet en dade dat tvonnesse ghewyst heeft ende haer goet gheclaert, na vutwysen der scepenenbrieve van Antwerpen ende na vutwysen vanden vonnesse, dat hi dan staen soude in alle tselve te voldoene dat hi opten dach van heden staet. Present den Amman, Burgmeesteren ende Scepenen. fol 76 v°.

---

27 November 1421.

Vonnis in een geschil tusschen Jan Hugensone van Cruyningen en Beatrix van Pulle.

fol. 77 vº. Tusschen daensprake van Janne Hugensone van Cruyningen ende tverantworden van Jouffrouwen Beatrisen van Pulle, met Wedemare van Kuyc, haren man ende mombore, soe wart gewyst met eenen vonnisse bi Here Aernde van Ymmersele in der volder banc ende met gevolge van Scepenen, yerst als vanden huise gestaen in Kypdorp, geheeten *den Tenen Pot*, dat Wedemaer ende syn wyf daeraf hebben ende behouden souden deen helft als voere haer vaderlic goed, ende dat de voirs. Jan in dandere hebben soude een achtendeel ende een sesthiendedeel, ende dandere soude Wedemaer ende syn wyf voert hebben. Item, als vanden IIII noblen erfelic die Willem Lammessone voermaels synre suster te huwelike gaf, met Janne van Pulle, dat die IIII noble de voirs. Jouffrouwe Beatrise hebben ende behouden sal, behoudelic dien, waert datter eenich achterstel ware van verscenender renten, dat de voirs. Jan Hugensone in dat achterstel deilen soude. Item, als vander molen gestaen te Wilmersdonc, so wart gewyst mids der redenen datter erfrente vutgaet ende dat men consent vanden Here vanden winde ende anders hebben moet, dat die molen staen soude als erve ende dat sy der voirs. Jouffrouwen Beatrisen toebehoren soude. Ende als vander lyftocht renten die den voirs. Janne in huweliker vorwerden gemaect was van sinen wive, so wart gewyst dat hy die rente sinen leefdach lanc hebben ende heffen soude na inhout synre brieve, sonder vordere recht daerin te hebbene, ende dat na syn lyf die goede weder gaen sullen daer sy sculdich syn te gane. Gedaen int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXI, XXVII dage in November, present Jacop van Steelant, Amman, Claus van Wyneghem, Claus vanden Mortere, Jan vanden Werve *Roese*, Jan Bacheleer, Costen van Kets, Laureys van Aerscot, Jan vanden Werve *Paddegracht*, ende Heinric van Rythoven, Scepenen, etc.

---

27 November 1421.

Vonnis in een geschil tusschen Jan van Battele, namens zijne vrouw, en de weduwe van Peter van Yssche.

Tusschen daensprake van Janne van Battele als in den name van Lysbetten van Yssche, sinen wive, Peters dochter was van Yssche, des bontwerkers, ende tverantwerden vander wedewen Peters van Yssche voirs., soe wart gewyst yerst een vonnisse in der volder banc van Janne Baeheleer, als Scepene, mids der redenen dat Jan ende syn wyf int huys daer Peter van Yssche, haer vader, vute versterf, dmeestedeel hadden, dat zy de naeste syn souden vore eenen anderen dat huys te hebbene, het ware in coepe, in huere of terve te nemen, behoudelic dat de Scepenen te henwaert behielden alsulken beworp van eenen scepenenbrieve, als de voirs. Peter sinen wive vore thuwelike gemaect hadde. Ende ten slote vanden voirs. gedinge, alle saken verhoirt ende gevisenteert die daer toebehoerden, soe wart gewyst met eenen vonnisse van Janne Bacheleer voirs., dat de voirs. Jan van Battele ende syn wyf ende der voirs. wedewen andere kindere ongehouden syn sullen vanden XVI schellingen ouder grote lyftochtrenten die de voirs. Peter van Yssche sinen wive vors. vore thuwelic geloifde te coepen te haren live, maer dat zy haer leefdach lanc hebben sal haer tocht aen de helft vanden huyse voirs. gelyc als hyt huer gemaect hadde. Behoudelic dien dat na hair lyf die helft vanden selven huise weder gaen ende keeren sal daert sculdich sal syn te gane ende te keeren metten rechte. Ghewyst int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXI, XXVII dage Novembris, etc. fol. 77 vo.

---

11 December 1421.

Verbod van « den koerne vuyt te voerne. »

fol. 76 v°. Gheordineert by Heeren Woutere vander Liste, Scouthet, Burghermeesteren ende Scepenen, anno XXI°, XI die Decembris.

Dat men van nu voirdane gheenrande coren dat in Brabant ghewassen es ende tAntwerpen coemt ende voirby varen wille, wter stat van Antwerpen voeren of sliten en sal of laten voirby varen erghens el dan bynnen der stat van Antwerpen ende bynnen den palen van Brabant. Ende soe wie contrarie dairaf dede, die soude verboren tcoren dat hy aldus wtvoerde of alsoe veel als tcoren waert waere, ende dat en sal men nyemanden verdragen, half den Heere ende half der stat. Wtghenomen dat alle goede coeplude die tAntwerpen van buten coren brenghen ende dat bynnen den lande van Brabant nyet ghewassen en es, haer profyt daermede sullen moghen doen alsoe hem ghelieven sal.

---

11 December 1421.

Bekrachtiging van een vonnis der wethouders van Herenthals, in een geschil tusschen Jan Vouters en Jan de Graeuwe.

fol. 78. Item, want thootvonnesse dat Jan van Wickevorst, als Scouthete, ende de Scepenen van Herenthals tAntwerpen haelden, tusschen daensprake vanden selven Scouthete ende tverantwerden van Aerde den Coninc, als vanden seggene dat de Scepenen vanden byvange van Lyere ende de Scepenen

van Westerle geseecht hadden tusschen Janne Vouters ende Jan de Graeuwen, welc seggen Aerd de Coninc voirs. geloeft hadde van Aerds Graeuwen wegen te voldoene, niet volschiet en is, gehouden noch volcomen, mids dat Aerd de Coninc voirs., die dairin gewyst was te voldoene, met hem ende met sinen goede ende die dairvoere tot Herenthals in der vroenten geset wart, sonder dat vonnesse te voldoene of partyen te vernuegen, vute gelaten is van Zegeren Verluyten, doen tertyt Scouthete van Herentals, soe is bi den Burgermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, omme tvoirs. hootvonnesse gehouden te sine ende te volcomen, geraemt ende geoerdineert dat de voirs. Zeger Verluyten gehouden sal zyn tvoirs. hootvonnisse te voldoene ende te volvueren gelyc ende in alle der vuegen ende manieren dat de voirs. Aerd de Coninc daerin gewyst was opten dach dat thootvonnesse gegeven wart, ende dairtoe te geldene ende te betalene alzulken cost als gedaen was omme tvoirs. hootvonnisse te halen. Behoudelic dien dat hem de voirs. Zeger weder richten ende verhalen sal aen alle des voirs. Aernts Coninx goede die hi achter gelaten heeft, metten rechte op dat hi wille ende oic mede aen alle de goede die hem toebehoerende waren opten dach dat thootvonnisse gegeven was, mids dat thootvonnisse inhoudt dat Aerd de Coninc voldoen soude met hem ende met sinen goeden. Ende waert soe dat Seger aen yemende anders eenich verhael weet, hoopt oft meynt te hebbene, dat hi dat volghe metten rechte, alsoe hi meynt, dat hi hem best richten moige, ende als vanden coste die zyder gedaen is na dat thootvonnisse gegeven was, eest dat yement van dien coste meynt verrichtinge oft verhael te hebbene, dat hy dat eysschen ende vervolgen sal aen denghenen die hi meynt dat dat sculdich is te richten, ende dien hy dairomme sculdich is te vervolgen ende aen te sprekene ende ter steden ende plaetsen dair dat behoirt. Dit was getermineert bi den Burgermeesteren ende Scepenen voirs. int jair Ons Heren als men screef M CCCC ende XXI, XI dage in Decembri.

---

20 December 1421.

Ordonnancie voor het « Cleermakersambacht. »

fol. 78 v°. Want de Dekenen goede lude vanden Cleedermakersambachte dicwile gemoyt worden vanden ghenen die in hare ambacht niet en syn ende haeren ambachte rueren, ende met onrecht aennemen, dairomme dat zy haers ambachtsbrieff te vele stonden voir ons bringen moeten, omme den broeke die dairtoe steet te wynnen ende te crigen tot tsHeren, der stad ende haers ambachts behoeff, wten welken zy aensien ende merken dat redelic is den armen luden oft anderen onwetende hare ambacht ruerende ende aenveerdende irstwerf dairaf te scuwen ende den staet van haren ambacht te openbaren, begherende aen ons hen gheconsenteert te worden de pointe hierna verclaert. Dwelke wy gedaen hebben ende hen geoirlooft dat zy die bruyken ende hanteren ende altoes in deser manieren, dat zy yrstwerf den goeden lieden die haere ambacht onversien rueren off doen mochten, te kennen geven sullen haers ambachts recht, eer zy yemande dairmede bescadigen sullen mogen, welke pointe onder dandere zom in haren brieff bescreven staen ende nu hen geconsenteert syn : Dats te weten, wairt dat ymant bevonden worde tvoirs. ambacht hantierende bynnen der stad oft bynnen der vryheyt vander stad, die den voirscreven ambacht niet genouch en hadde ghedaen oft dairin ontfaen en ware, dat die verboeren soude ende geven moeten, also dicke als ment bevonde, sesse oude scilde in drien, deen derdendeel den Heere, dander derdendeel der stad ende tderde derdendeel haren ambachte. Item, dat niemant bynnen Antwerpen van ouden cleederen gheen fauchon veranderen en sal met maten oft anders te verstellen, dan also zy hem van irst voir worden bracht of tafel setten, dan deghene die in haer ambacht syn, op de peyne voirscreven, ende dat men voirdane haren brieff houden sal in alle derselver manieren in allen anderen pointen die daerin verclaert ende

begrepen syn. Zonder argelist. Dit geschiede in de volle banc int jair Ons Heren M. CCCC ende eenentwintich, twintich daghe in December.

---

30 December 1421.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan van Lynt en Nicolaas Boudhere betrekkelijk lichtscheppingen.

Anno M. CCCC. XXI°, XXX dage Decembris, opt gescel fol 77. tusschen Janne van Lynt, in deen zide, ende Clause Boudhere, in dandere zide, waert geoerdineert bi der stad in de banc van Scepenen, mids dat zys in beiden ziden hen dairin gekeert hebben :

In den yersten, soe sal Claus Boudhere thoege veinster dat aen zyn dac staet van sinen huyse, dair hi nu in woent in de Lynmakersstrate, opte selve stede opwaert doen risen ende voeren ten dake waert in ende derdalven voet hoegere dant nu staet, op sinen cost, tusschen dit ende Vastelavont naistcomende.

Item, alse vanden geschille vanden muere tusschen hen beiden, dairaf sal Jan van Lynt den voirs. Clause eenen scepenenbrief bekennen op Claus cost, dat hi an den voirs. muer niet en heeft ende dat hi hem zyn licht, dat hi nu dair heeft, niet onredelic benemen en sal noch verblinden, dats te verstane met houte of met borderen of met steenen verslaen of benemen. Ende mids desen zelen zy goede gevriende ende gebuere zyn ende bliven, ende doen mallicanderen goede gebuerscap ende vrienscap ende zyn vereffent van allen gescille die zy tot mallicanderen hebben mochten toten daghe van heden, op zoenbrake ende op vredebrake, alle zaken ten goeden verstane. Sonder fraude ende argenlist.

(1421).

fol. 76. Dit is de ordinancie vanden oververe vander Schelt voir Antwerpen, geordineert bi den steden van Ghend ende van Antwerpen.

In den yersten elc mensche te voet van elken oververe . . . . IIII miten

Item, een man de perde tsamen . . . I groten

Item, twee perde met eenen ydelen wagenen, II grote ende den wagen I grote oft also menich pert als in den ydelen wagen gaet ende over voert, I grote ende den wagen I grote.

Item, elx perts last I grote, ende waert dat perde ende wagen metten laste overvoeren, so soude elc pert met sinen laste gheven . . II grote

[Ende so wanneer alst verwayt weder ware oft ysganc, dan soude men van allen voirs. goede ende laste geven, na redelicheyden, na dat weder ware ende na dat de veerlude meer hulpen behoefden.] (1)

Nota : van allen beesten als van volene, van perden, van coeyen, van ossen, van runderen, van calveren, van verkenen, van scapen ende van lammeren, te wetene twee volene voere een pert, twee coeyen voere I pert, twee ossen voere I pert, IIII rendere voere I pert, VIII cleyn calvere voere een pert, VIII scape voere I pert. Item, alst verwaeyt weder ware of ysganc, so soude men van allen goede ende laste voirs. gheven na redelicheyt ende na dat weder ware ende na dat veerlude hulpe behoefden ; off geschil dairaff ware dat den goeden luden die tsveren behoefden, dachte dat men

(1) *Het artikel, tusschen haakjes, is doorgehaald.*

hen te vele aff name of dat den veerluden dochten dat men hen te luttel gheven wilde, so souden de veerlude gehouden syn den goeden luden te presenteren ende te bieden voir Scepenen van Antwerpen te comene ende na harer discrecie, moderacie dairaff tontfane, in den welken de Scepenen van Antwerpen, alst gebuert, hen altyt bereescap doen sullen ende haren loon te redelicheyden stellen na haeren goedunkene ende discrecien.

Item, waert dat de veerlude den goeden luden die des veren behoefden, hierenboven enige oemoedelicheyt bewysden, of oploep daden, off dat zy den goeden luden gheen gereescap en daden van over te veren alst veerweder ware, dat dan deghene die also gebreckelic off overhorich ware verboeren soude, also dicke alst ter kennissen ende voir Scepenen ter clagen quame, telken III ℔ parisis.

---

4 Januari 1421 (1422).

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Jan Bouchier en Jan vanden Broeke.

Int jair Ons Heren M. CCCC ende XXI, omtrent Sinxenen, fol. 79. soe wart Jan Bouchier, coepman van Sent-Yves, in Engelant, aengewyst metter gulden rechte tAntwerpen, midsgaders anderen goede, alle dat recht dat Thomaes Divet hebben oft winnen mochte op Quintins Clarensoens goeden wilen, met eenen scepenenbrieve van Antwerpen, daerin dat de voirs. Quintyn ende Thomaes Dievet malcanderen geloeft hadden goede rekeninge ende bewys te doene ende scadeloes tontheffene van allen coepmanscapen, geloiften, zegelingen oft brieven, als zy tsamen deen voere den anderen gedaen, geloift of bezegelt mochten hebben. Ende want Johannes vanden Broeke, der stad clerc, vute crachte van zekeren scepenenbrieve van Antwerpen, die zom oudere ende som jongere waren dan den scepenenbrief die de voirs. Quyntin ende Thomaes

wilen malcanderen verleden hadden, in rechte bracht hadde des voirs. Quintyns goede wilen, soe keerde hem des de voirs. Jannes, by raide van Burgermeesters ende van Scepenen, in twee goede manne ende desgelix de voirs. Jan Bouchier, by raide van zynen vrienden, in twee goede manne, ghelovende de voirs. Jannes ende Jan, soe wes de voirs. viere seggeren daer eendrachtelic vutseggen ende oerdineren souden, dat tallen dagen goed, gestade ende van weerden te houden, zonder verbreken, dairop dat de voirs. Jannes ende Jan haer seggeren coren, te weten, de voirs. Jannes, Janne vanden Houte ende Andriese van Steeland, ende de voirs. Jan, Peteren van Halmale ende Aelbrechte van Uden, dewelke voirgenoemde viere seggeren, by overeendragene van beiden voirs. partyen, vergaderden des Sondaighs IIII dage in Januario tot Peter Blocscoemakers *in de Bargie*, anno XXI, ende vuten ende prononcieerden aldaer haer seggen eendrachtelic in der manieren hierna verclaert: Te weten is, dat Jan Bouchier voirs. den voirs. Jannese overgeven soude den voirgenoemden scepenenbrief die Quintyn ende Thomaes malcanderen verleden hadden ende bekennen dat hy gheen recht meer aen dien brief en behielde, ende mids dien soe soude de voirs. Jannes den voirs. Janne Bouchier betalen LXXV Yngelsche nobele, te weten XV nobele gereet, item XXX nobele daerna te Sinxenen yerstcomende, ende XXX nobele te Bamisse daerna naestvolgende. Ende die consenteerden ende willecoerden de voirgenoemde Jannes ende Jan in presencien vanden viere seggeren voirgenoemt int jaer ende opten dach voirscreven.

---

31 Januari 1421 (1422).

Vonnis in een geschil tusschen Hendrik Scellinc en Hendrik van Berghen.

fol 79. Als vander aenspraken die Henric Scellinc gedaen heeft op Henrike, den bastaert van Berghen, van x guldenen tsiaers die hy hem gheven soude vanden C guldenen tsiaers die

Joffrouwe Cornelie, syn wyf, heeft op myn Here den Abdt van Sente-Bernaerts ende van drie jaren achterstelle, ende na tverantwerden van Henrike den bastaert voers., soe was ghewyst met eenen vonnisse, in de volle banc, dat Henric, de bastaert van Bergen, den voers. Henrike Scellinc vernoegen sal vanden achterstelle van drie jaren, ende vordane alle jare, alsoe lange als de voers. Joffrouwe Cornelie leven sal ende alsulke guldenen als sy jaerlix heeft op tsgodshuys goede van Sente-Bernaerds voers. Datum anno XXI°, ultima Januarii. Presentibus Ymmersele, Volkaert, Schermere, Bacheleer, Rythoven, etc.

---

2 Maart 1421 (1422).

Onder voogdijstelling van Jan van Vremele, stom zijnde.

Int jair Ons Heren M. CCCC. ende XXI, den anderen dach van Meerte na costume des Hoofs van Camerike, so was ghetermineert ende gesloten bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen in de volle banck, dat deghene die Jans goede van Vremele, des stommen, die onmachtich synre synne is, gheregeert hebben sint der tyt dat Henric Thys, van Lichtert, syn vader, van live ter doot is comen, goede wettighe rekeninge doen sullen voir de stad van Herenthals, in presencien van des voirs. Jans vriende ende maghe, van allen voirledenen tyden dat zy die goede gehantplicht hebben ende gebruyct totten dage toe van heden, ende wes der voirs. stad van Herenthals dairaf godlic ende redelic dunct wesen, dairmede sullen zy ghestaen sonder enich ander verhael dairaf te doen, mids dat tsterfhuys van Henric Thys ende des voirs. stommen goede, onder hen ende in hoeren bewynde ghelegen syn. Ende dan sal men nemen IIII goede notable persone, van des voirs. stommen naesten maghe, van syns vader ende moeder wegen profitelic ende orberlic synde, ende die soelen momboeren syn vanden voirs. stommen ende die IIII fol. 79 v°

momboeren sullen nemen, bi raide ende consente vander stad van Herenthals, eenen goeden notabelen man die des voirs. stommen goede regeren sal, het zy in innemen, in ontfane, in wtgheven, in metsen, in tymmeren, in verpachten, in verhueren ende in allen anderen saken, die dairaen cleven moighen, ten minsten laste ende coste, ende ten meesten oirboere ende profite vanden voirs. stommen ende van sinen goeden voirscreven. Ende dat die persoen alle jaire goede rekeninge doen sal, voir de stat van Herentals, ende voir de voirs. IIII momboeren, ende voir hoere andere vriende die zy dairbi hebben willen. Ende wairt dat sake dat de voirs. IIII momboeren of deghene die aldus gestelt waire, des voirs. stommen goede te regerne ennige lastige saken te doen hadden, den voirs. stommen oft sinen goeden aengaende, dat zy dairaf altoes lenen soelen bi raide ende goedunkene der Scepenen ende Raide vander voirs. stad van Herentals. Ghevielt oic also dat deselve stat van Herentals des niet aennemen en wilde, dat zy dan bi ons van hoeren raide seinden souden, ende wes dan bi hen ende bi der stad van Antwerpen dairaf ghetermineert sal worden, dat sal van machten ende van weerden bliven, sonder yemants wederseggen. Hier waren bi Her Claes vanden Mortere, als Borgermeester, Her Aerd van Ymmersele, Ridder, Her Gheldolf vander Zennen, Ridder, Her Claus van Wynegheem, Her Laureyns Volkairt, Her Jan de Schermere, Her Costen van Kets, Her Jan Bacheleer, Her Willem vanden Gavere, Her Jan vanden Werve ende Her Henric van Rythoven. Dit was gedaen int jair ende opten dach voirscreven.

---

3 April 1421 (1422).

Vonnis in een geschil tusschen Jan van Rythoven en Nicolaas van Tichelen.

fol. 77 v°. Tusschen danspraec van Jan van Rythoven ende tverantwerden van Coel van Tichhelen ende den momboeren van

syns zoens wegen, soe was ghewyst met eenen ghestrecten vonnisse by Jannen vanden Werve, achter *de Paddegraft* ende met ghevolge van Scepenen, in den iersten, dat alsulke ordinantie als tusschen hen beyden by der stat ghemaect ende gheordineert was ende in der stat register gheteykent staet, van werde sal wesen ende bliven ende dat desselfs Claus wyf wilen, na wtwisen desselfs registers, machtich was hoeren vryen wille te doen met haren goede, soe dat zy die gheven mochte wien sy wilde ; oic mede, dat deselve Jan van Rythoven gheen quintinghe van naerscappen hebben en sal aen alsulke lyftochten als Coel van Tichhelen, sinen zwagere, bekent heeft mits dien datter lyftochten syn. Ghewyst anno M CCCC° XXI°, 3a Aprilis, presentibus Ghysbrecht de Coninc, Ymmerseel. Zennen, Volkaert, Wyneghem, Schermere, Kets, Bacheleer ende Riethoven.

DE VORDA.

---

8 April 1421 (1422).

Uitspraak in een geschil tusschen Wedemaer van Cuyck en Jan Huygensone.

Als vanden gescille tusschen Wedemaer van Cuyck ende sinen wive, aen deen zide, ende Jan Huygensone met synre partien, aen dander zide, toecomende van alsulken goede als Joffrouw Lysbet van Merxhem wilen, des voirs. Jans wyf was, achtergelaten heeft, ende dairop dat zy haer testament gemaict heeft, soe is geoerdineert by den Burgermeesteren ende der geheelre banc van Antwerpen in der manieren hierna verclaert. fol. 80.

In den yersten, dat alzulke ghiften als Joffrouwe Lysbet van Merxhem wilen voirs. wechgegeven ende gemaict heeft in hoeren testamente, van weerden bliven zullen, alsoe verre alse die gemaect ende geset heeft op alzulke goede, als hair

bleven zyn van Willeme van Merxhem, hoeren vader wilen, ende die deselve Willem in sinen levenden live bezat ende achter liet.

Item, dat Wedemaer van Cuyck ende Joffrouwe Beatrys, zyn wyf, vloegs aenverden zullen alzulke goede als hen met eenen vonnesse van Antwerpen toegewyst zyn, ende dairtoe zullen zy oic terstont aenverden alzulke ghiften als Joffrouwe Lysbet voirs. hoer zuster wilen hair meer gegeven heeft in haeren testamente.

Item, overmids dien dat die fabrike van Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen ende de Heilege-Geest in deselve kerke ende Aerd Lammens hoir hand afdoen zullen van alzulken ghiften als deselve Joffrouwe Lysbet hen gemaict hadde in hoeren testamente, soe zullen deselve fabrike ende de Heilege Geest voirs. hebben onder hen beyden evengelyc te deylen sesse ponde grote Brabants eens ende de voirs., Aerd drie pond derselver munten, ende dese negene ponden zullen betaelt werden in der manieren hierna verclaert : Te weten is, dat alzulke vive ponden grote eens, als deselve Joffrouwe Lysbet wilen maecte Hugen Huygensoens zone, hairs mans broeder, te nieute zullen wesen ende van geenre weerden, mer des soe sal hi de twee viertelen rox tsiaers lyftochten behouden, alsoe verre als hyt ten Heilegen houden wille, dat hem die tot synre behoef gemaect zyn ende hem die alleene toebehoeren ende niemende anders, ende de vyf pond grote voirs. zullen de testamenteurs geven der kerken ende den Heilegen-Geest voirs. Ende deghene die ghiften gegeven zyn, zullen vutreyken ende betalen vier pond grote Brabants eens, elc na zyn ghifte, pond ponds gelike, dairaf dat Aerd Lammens voirs. drie pond sal hebben ende de voirs. kerke ende de Heilege Geest een pond grote.

Item, want hem Jan Huygenzone voirs. rechts vermetende is tot sommigen lande dat syn wyf achtergelaten heeft, soe is oic geoerdineert, mids dat de ghiften na dierste point van weerden bliven zullen, tot gheenen lande recht noch aensprake behouden en sal, gemerct dat hi als testamenteur

dair bi ende mede was dair zyn wyf wilen voirgenoemt hoer testament maecte ende dat hy dat tot deser tyt van weerden gehouden heeft, want hy omme de confirmacie vanden testamente tot Camerike halp vervolgen, gelyc zinen anderen medegesellen ende testamenteurs.

Ende wie jegen de voirs. oerdinancie, goedduncken ende seggen dade off dede doen in eeniger manieren, hy waere erfgename, deghene oic die ghiften gegeven zyn, off testamenteurs, dat die verboeren soude, alsoe dicke als men dat ter waerheyt bevonde, tsestich merc silvers, deen derdendeel den eerweerdigen vader den Bisscop van Camerike, dander derdendeel onsen genedigen Here den Hertoge van Brabant, ende tderde derdendeel der stad van Antwerpen, dair zyt bekeren sal willen. Ende hiermede sullen de voirs. partyen van alle zaken, ghiften, makingen, versterffenissen ende van al dat dairaen cleven mach, zyn ende bliven teeweliken dagen wel ende volcomelic verlyct, vereffent ende gesleten, sonder deen den anderen hierenboven emmermeer meer te moeyen, te heysschen oft aen te spreken int geestelike oft int weerlike recht, by hen selven oft by yemende anders van haere wegen in eeniger manieren, opte voirs. peyne te verboerne, alsoe dicwile als yemend de contrarie daeraf dade ende sonder des yemende te verdragen. Ende dit was gevut achte dage in April voere Paesschen int jair M CCCC ende eenentwintich na costume des Hoefs van Camerike.

---

23 April 1422.

Uitspraak in een geschil tusschen de gebroeders Jan en Wieric Vincken, en Jan Broedeloes.

Opt tgheschil dat was tusschen Jan ende Wieric Vincken, fol. 80 v°.
ghebroederen, aen deen partie, ende Adriaen Broedeloes, met sinen vrienden, aen dandere partie, toecomende van goede die Jannen ende Wieriken Vincken voirs. verstorven souden

wesen, vanden welken sy Adriaen voirs. te rechte stellen wilden dairentusschen eer dat sy aen beyden zyden haere recht vervolgen souden, soe dede se Adriaen in vreden legghen, mets dreechliken worden die sy oft andere van hoeren weghen, als Adriaen hem tughen vermat, ghesproeken hadden, dewelke partyen aen beyden zyden, mets dat sy hem submitteerden der terminacien vanden Heeren den Scepenen, soe was gheseyt ende gheordineert by den Scepenen in den eersten, dat sy goede vriende met malcander wesen souden ende dat Jan ende Wieric voirs. noch nyemant van hoeren wegen Adriaen Broeloes, noch nyemant van sinen weghen, misdoen en souden, maer claerlic quytschelden van als dat sy op hem, totten dagen toe van heden, te segghen mochten hebben, ende desghelyx Adrianen vanden aensprake vanden goeden moyen noch doen moyen by yemande van hoeren wegen, daer sy raet oft consent toe gheven mochten. Dwelc beyde partyen aen beyden zyden deden ende oic gheloefden aen des Ammans hant, in presencie vanden Scepenen, te houden vast, van waerde ende van stade, op zoenbraec ende vredebraec, anno M CCCC° XXII°, XXIII$_a$ die Aprilis, ende mits dien soe hadden Jan ende Wieric voirs. XV Arnemse gulden eens henendraghens.

---

29 April 1422.

Vidimus van eenen kwijtbrief d. d. 3 Januari 1413 (1414) gegeven door Hendrik van Boutershem aan de gebroeders Byaes en Vranck Madea.

fol. 79 v°. Van desen navolgenden brieve waert een vidimus verleent onder der stad zegel ten saken Meester Jacop Madea, mids dat de principael brief by Burgermeesteren ende Scepenen gans, gheheel ende ongecanceleert gesien ende geviseert was, anno XXII, XXIX dage in Aprille.

Wy Heinric van Boutershem, Heere van Berghen opten Zoom, doen cond allen luden dat Byaes Madea ende Vrancke

Madea, gebroederen, lombaerden binnen onser stad van Berghen voernoemt, onse geminde vriende, ons betaelt ende voldaen hebben allen schulden die zy ons toten dage toe, datum des briefs, sculdich zyn mochten, het zy met brieven oft zonder brieven, alsoe dat wy hemluden ende allen denghenen die des quitancie behoeven mogen, vore ons, vore onse oeren ende vore onse nacomelingen van allen sculden voirs. toten dage toe, datum des briefs, quite geschouden hebben ende schelden quite. In kennissen der waerheit hebben wy Heinric van Boutershem, Heere van Bergen opten Zoom voernoemt, onsen zeghel aen desen brief doen hanghen. Gegeven in den jaere Ons Heeren duysent vierhondert ende derthiene, drie daghe in Januario na costume des Hoofs van Camerike.

Collatio est facta cum littera originali per me Johannem de Palude.

PALUDE.

---

14 Mei 1422.

Ordonnancie tegen de wijnvervalsching.

Gheordineert by den Heere ende by der stat anno XXII°, XIIIIa May. fol. 80 v°.

Item, dat nyemant voirdane, hy sy taverniere, cupere oft wie dat hy wesen mach, gheenrehande winen, die nu in der stat syn oft comen moghen, maken noch bereden en sal met eenigher specieren of zaken dairtoe dyenende, het sy met oude specerie of zaken dair mense van outs mede plach te maken of oic met nyeuwen consten ghevonden of die men vinden mach, mar sullen die laten onbereet alsoe sy hier in der stat syn of comen sullen, behoudelic dien dat mense sal moghen verlaten als dat ghewoenlic es. Ende ghevielt dat yemant eenich wyn tapte bynnen der stat dair

men twivelingen aen hadde als datter hier bynnen der stat yet toe ghedaen waere, soe mach de Heere ende de stat dies tavernyers eedt nemen dat hier nyet toe ghedaen en heeft, noch doen doen, noch datter yet toe ghedaen en es hier bynnen der stat dair hyt wiste, ende waer hy des nyet zweren en woude, soe soude men dien tavernyere correngeren by den Heere ende by der stat als dat behoeren soude. Ende waer dat hyt zwoere ende namels anders bevonden worde, soe soude men dien correngeren by den Heere ende by der stat als men alsulken behoert te correngeren.

Item, sullen alle cupers zweren dat sy dese ordinancie, ghelyc voirs. es, houden sullen ende van haren cnapen ende dyeneren doen houden sonder yet anders daertoe te doen opte correxie vanden Heere ende vander stat.

Item, soe sullen de Coermeesters vander stat van sesse weken te sesse weken omgaen ende nemen den eet vanden taverniers, vanden cuperen, vanden cnapen ende vanden genen die omme loen tappen, ofte sy de contrarie hieraf gedaen hebben ofte doen doen by hoeren consente, ofte weten, ende dat des anderen daeghs dairna dat bybrengen den Bourghermeesters ende Scepenen.

---

13 Juni 1422.

Zoening tusschen Jan Boudens en Heer Wouter vanden Beemde.

fol. 80 v°. Int jair M CCCC ende XXII, XIII dage in Junio, soe wart een gans zoendinc gemaict tusschen Janne Boudens, kerrebindere, ende Her Wouteren vanden Beemde, Heinrix zone, priestere, van alle alsulken twiste ende gescille als zy onderlinge gehadt mogen hebben ende geloefden deen den anderen hierenboven nemmermeer te moeyen in gheenre manieren, op zoenbrake ende vredebrake. Presentibus Wyneghem, Noyts, Scepenen.

---

27 Juni 1422.

Verbod op het dragen van livreien.

Gheboden anno XXII, des Saterdaighs XXVII daghe in Junio. fol. 81.

Men ghebiedt U van ons ghenedichs Heren weghen tsHertoghen van Brabant, van tsghemeyns lants weghen, van myns Heren tScouteten wegen ende vander stad weghen, dat nyement vanden II weerliken staten des lands van Brabant, wye hy sy, eenigerhanden persoenen bynnen den lande van Brabant geseten, cleedere, caproene, rocke, hoyken, keerle noch andere palueren, die ghelyc syn, of van strypten of van eenen teekene van bordueren ghewracht of anders, en sal mogen geven of vercoepen in steden of in dorpen, dan alleene denghenen die haer huysgesinde syn in haren broede ende coste daghelix in haren huyse etende, drinkende ende slapende. Behoudelic dat de baenrotse ende de edele vanden lande, haren rentmeesteren, Scouteten, Meyeren ende Vorsteren haer cleedere sullen mogen geven, ende of men bevonde dat yement hierenboven cleedere gave of name, dat die cledere terstont verboert sullen syn ende desghelyx zullen beyde de gevere ende de nemere tot ons genedichs Heren behoef van Brabant vors., verboren XX scellingen oudere grote, alsoe dicwile als dat ghevalt, ende dien broeke en sal onse ghenedige Here noch nyement van sinen weghen moghen yemende verdragen of quytscelden, ende soe wie dat nu ter tyt yements cleedere draeght, die in sinen ate ende dranke niet en es, dat hy die teekene van dien cleederen af sal moeten doen of de cleedere neder legghen tusschen dit ende Donderdach avont naestcomende opde vors. payne etc.

---

11 Juli 1422.

Verbod « vanden visschene int Waterlant. »

fol. 81. Gheboden van tsHeren Schoutheten wegen ende vander stat wegen, anno XIIII^c^ XXII, XI dage Julii. Renovatum XXI die Julii anno XXXVIII.

Item, dat nyemant met hopen, met netten, noch met gheenrehande dinghen en vissche noch en pulse [noch en drive] (1) bynnen den waterlande, in drencken of wateren daer de beesten wt drincken, opte peyne van tween ouden schilden, den Heere een (2) ende der stat een, [alsoe dicke als ment bevonde.] (3)

---

13 Juli 1422.

Afstand van land door Bernaard van Sinte-Bernaerds aan « den crancken vanden beghynhove » te Mechelen.

fol. 81. Anno XXII, XIII dage in Julio, ter presencien vanden Amman, van Clause van Wynegeem, Janne de Schermere, Janne Bacheleer, Costene van Kets ende Janne vanden Werve, soe gaf Beernaerd van Sinte-Beernaerds over den crancken vanden beghynhove te Mechelen, alzulke twee buynder lands als hy voirmaels gecregen hadde jegen Janne Staes, van Scelle, sinen zone, gelegen in de prochie van Nyelen, met

(1) *Later bijgevoegd.*
(2) *Later tusschengevoegd het woord:* derdendeel.
(3) *De zin tusschen haakjes later doorgehaald en vervangen door:* ende tderde diet voirbringht ende hieraf sal eenyegelic mogen calengieren.

alzulken achterstelle als zy daeraf in gebreke mochten zyn, te weten is van omtrent achte sisteren rogx, alsoe verre zy bewysen connen dat die goede hair pande zyn, mids dat hy vordane niet langere daerinne gehouden en wil zyn.

Regeling van den vischhandel.

17 Juli 1422.

Gheoerdineert by der stad anno XXII, XVII dage in Julio. fol. 81.

Dat van nu voerdane gheenrehande persone, wyf noch man, buyten der vischmerctpoirten sitten en zelen met vissche te coepe, noch dair visch vercoepen, vutgenomen deghene die selve visch vangen, oft van buyten der vryheit vander stad bringen, dat die haeren visch aldair zullen mogen vercoepen ende venten, gelyc van outs gewoenlic is. Ende vutgenomen der vischcoepers wive, op datter eenige sitten willen, dat zy dat zelen mogen doen ende visch vercoepen ; opte peyne vanden vissche te verbuerne die zy alsoe dair vercoepen wilden ; maer men sal visch achter straten mogen dragen ende cruyden ende vercoepen, gelyc van outs gewoenlic is.

Item, dat alle riekers selve haeren visch, die zy bringen, zelen moeten vercoepen, sy in groets oft anders, ende dat hair wive van haeren wegen niet en zelen mogen dair zitten visch vercoepen, opten visch verbuert.

Item, dat alle bottiers haere botte, die sy vercoepen willen, storten zelen in een grote benne ende die opt droeghe land setten, I hondert te male ende niet min, op dat sire alsoe vele hebben, ende dair vute eenenyegeliken syn gerief vercoepen, opten visch verbuert.

9 September 1422.

fol. 82 vo. Geordineert anno XXII°, IX dage in Septembry, bi den Heere ende bi der stad.

Dat van nu voirdane nyement die botte of andere vissche buten coept, van hier vutwaert die vissche niet en zal mogen penneweerden, maer in groets vercoepen vuter mont, opte peyne van III ouden scilden, I derdendeel den Here, dander der stad ende tderde den ambachte vanden vischcoepers. Behoudelic emmer dien, dat degheene die selve vissche vaen, dien zullen mogen pennewerden ghelyc dat zy tot hiertoe gedaen hebben.

Item, dat gheen wive, zy syn riekers wive of andere, vissch en zullen mogen vercoepen, het en waere dat zy dien achter straten droegen of voerden, dat zy dat zullen mogen doen. Behoudelic dien dat der vischcoepers wive zullen mogen vercoepen gelyc dat zy tot hiertoe gedaen hebben. Opte peyne van XII grote tot tsKoermeesters behouf, alsoe dicke alse ment bevonde.

---

20 Augustus 1422.

Borgtocht voor eenen wisselaar.

fol. 14 vo. Anthonys Heymanszone, van Zierexee, verborghde zinen wissel ter presentien vanden Burgermeesteren ende Scepenen anno XXII°, XX dage in Augusto ende bleef syn borge, na der stad recht, Joes Vyt, omme te voldoene of aen hem ghebrec viele. Ende Anthonys geloifde weder den vors. Joese scadeloes te quitene, etc.

Achteraan: Anno XXVI, IIIa Decembris soe es ontslaghen Joes Vyt van synre borchtochten in presentien van Bourghermeesteren ende Scepenen.

---

22 Augustus 1422.

« *Arbitragie tusschen den Abt van Sinte-Michiels ende dingesetenen van tsGravenlandt.* »

Van alsulken gescille als hangende was tusschen myn Here den Abdt van Sente-Michiels ende syn spademanne, die met hem verbonden syn, aen deen zyde, ende den goeden luden gegoedt synde in tsGravenlant, in tsHerenlant van Ghistele ende int lant van Lillo, aen dandere zyde, toecomende vander dicagien, als van ghelde dat op tes voirs. Abds ende spademanne lant geset soude syn, ende dairaf dat zy meynden ongehouden te zyne, te weten es van XVIII grote die geset waren over een jaer op elc gemet, ende van IIII schellinge grote die geset syn op elc gemet bynnen desen jare, so hebben hen des de voirs. partyen gantselic gekeert ende ghesubmitteert, ter presencien vanden Burgermeesteren ende Scepenen, in twee seggeren, te weten es in Her Jacop van Parys, prochiaen tOnser-Vrouwen tAntwerpen, ende in Her Janne van Overvecht, prochiaen tSente-Peters te Mechelen, ghelovende in beyden zyden, so wes dat die twee eerbare persoene dairaf eendrachtelic seggen ende pronuntieren zullen, dat zy dat tallen dagen houden sullen goed, vast, gestadich ende van weerden; maer wairt so geviele dat die voirs. twee seggeren hairs seggens onderlinge niet en overdroegen eendrachtelic te seggene ende te pronuntieren, dat dan de eerwerdige vader in Gode, myn Here de Abdt van Tongerloe, een overman daeraf wesen soude. Ende so wes dat hy als overman op zine conscientie ende beste daeraf seggen ende pronuntieren soude, dat hebben beyde de partyen voirs. geloeft tallen dagen te houdene goed, vast, gestadich ende van weerden. Vordane so hebben de partyen voirs. geloeft vore de Burgermeesteren ende Scepenen voirgenoemt, wairt so geviele dat van nu vordane in myns Heren des Abds lant van Sente-Michiels of in der spademanne lant eenigen cost, last of scade geviele, dat daeraf de voirs. goede lude, gegoedt in de drie lande voirs., ende hair nacomelinge teeuweliken dagen vordane ongehouden sullen zyn ende bliven. Ende fol. 82.

wairt so geviele dat in dandere voirs. drie partyen van lande oic vordane eenigen cost, last of scade geviele, dat desgelyx myn Here van Sente-Michiels, syn convent ende alle syn spademanne gemeynlic teeuweliken dagen dairaf oic ongehouden sullen syn ende bliven. Behoudelic emmer altoes, eenre yegeliker partyen haerre herlicheyt, brieven ende rechten. Zonder argenlist. Ende, want voir ons Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen voirgenoemt de voirs. gescille opgenomen syn in der manieren voirs., so hebben wy in orcondscape der waerheyt derselver stad zegel van Antwerpen ten saken op desen oepenen brief doen drucken. Ghegeven int jair Ons Heren M CCCC ende XXII, XXII dage in Augusto.

September-October 1422.

fol. 245. Gheschienisse vanden Merctvrede anno XXII.

Int jair Ons Heren M CCCC ende XXII, voere Bamisse, soe wert de merctvrede vander Bamismerct van Antwerpen acht daghe lanc verlengt, ghelyc hy te veel stonden wel meer geweest heeft, als noet gebuerde, ende binnen dien acht daghen soe wert een coopman van Brugge, geheeten Claus Valeres, binnen der stede van Denremonde gerasteert van den Bailliu van Denremonde, ten vervolghe van eenen poirtere van Ghend, die Peters van Papegeem behoude zone was, dwelc dit aldus der stad van Antwerpen ter kennissen comen zynde, screef ane de stede van Denremonde, begherende den voirs. Clause, die hem opte merctvrede gedroech, ontslagen te wesene. Ende wert soe vele daertoe gedaen, bi rastemente ende anders op die van Denremonde, soe dat de voirs. Claus costeloos ende scadeloes ontslagen waert, vut crachte vanden voirs. merctvrede, gelyc alst blyct bi den coppien vanden brieve van Dendermonde hierna bescreven ende desgelyx oec bi des voirs. Claus brieve, dairaf de coppie dairna volght.

Hardde weerde Heeren ende zeere lieve Vriende, huwer bescheedenheit wille ghenoughen te weten, dat met al onsen eerenstegen vermogene wy hebben gepynt, bi allen wegen die wy wisten of vinden consten, omme de haestichste ende cortste delivrance van Clause Valeres, die te Denremonde bi den Amman, ten versouke van Pieters van Papegheem behouden zone, heerlyc gevanghen was, nu Donredage laedstleden, ende hebben so vele gedaen, dat deselve Claus vanden vangene ende areeste costeloos ontslegen is, gelyc hy oic mach bliken bi den inhouden vanden openen placcaet hierin besloten, ghesegelt met sinen seghele ende met sinen hanteeken gheteekent. Dit gheweten, lieve Vriende, bidden hu vriendelic dat ghy ons wilt houden over geexcuseert als vanden voirs. areeste ende onse poirteren ende hair goed, onder hu of bi hu ghearresteert, costeloes ontslaen, hierin doende, hardde weerde Heren, ghelyc wy volmaectelic in hu betrouwen ende in zaken ons vermogende tuwer liefde altyt bereet willen wesen, dat kendt God die hu bewaere. Gescreven den XXVIII^{sten} dach der maent van Septembre, anno XXII°.

De al huwe Scepenen van Denremonde.

Eerweerdigen wysen ende bescheydenen onsen lieven ende wel geminden Heren ende Vrienden Borgermeesteren, Scepenen ende Raid der stad van Antwerpen.

Ic, Claus Valeres, poorter in Brugge, kenne ende lye ende doe te weten allen denghenen die dit placcaet sullen sien oft hoeren lesen, ende sonderlinge eerweerdeghen, wysen ende bescheedenen Borgermeesters, Scepenen ende Raede der goeder stad van Antwerpen, minen lieven Heren ende zeere gheminden vrienden, dat Pieter van Papeghem, poorter in Ghend, die my te Denremonde dede heerlic vanghen ende letten in Donderdaghe laedstleden, my nu opten dach der date van desen, heeft ontslegen van der voirs. vangene ende areeste, costeloes ende scadeloes, dairtoe my Scepenen van Denremonde wel getrouwelic ende met groten eernste ghe-

holpen hebben, dies ic my grotelic bedancke. Bidde dat ghy se wilt houden over gerecommandeert, hu sonderlinge ende boven al bedanckende van huwer groter bistandicheit, die ghy my gedaen hebt; bidde Gode dat hyt U loenen wille. In kennissen van desen hebbic, Claus voirscreven, minen zeghel hieronder gedruct ende myn hanteyken gescreven. Gegheven int jair XIIII^c twee ende twintich, den XXVIII^sten dach van Septembre. Aldus geteekent: C. VALERES.

Item, int jaer M. CCCC. XXII, omtrent XX dage Septembris, soe quam ter kennessen van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stat van Antwerpen, hoe dat Willems Rutteko VII perden, burgere van Coelne, ende uter vryer jaermerct van Bamisse int selve jaer ende quamen te Tricht gearresteert worden vut versoeke van Willeme van Biessen, poirtere derselver stat van Tricht, die ghebrec hadde aen de stat van Cuelne, soe dat vut versoeke van den coepman voirs., die hem verliet ende gedroech opte vryheit vander jaermerct ende oec in bewaernisse derselver, de stat van Antwerpen screef aen de stat van Tricht, omme costeloes ende scadeloes ontslegen ende de VII perde gherestitueert te werden, omme des vors. is. Het was wel waer dat die van Tricht lieten bliken ende gaven te kennen, by haren bode, hoe dat Willem, haer poirtere voirs., brieve gecregen hadde van den Hertoge van Brabant, dat hy houden soude mogen opte stat van Cuelne ende hem recht daeraf te wedervaeren, na den rechte dier stat, daer dat ghescien soude ende hadden daeromme dat gedaen, ende oec de VII voirgenoemde peerde, gescat op derdalf hondert gulden, ende een tyt daertoe gestelt omme den coepman syn peerde daervore te mogen lossen, bynnen den voirgenoemden tyde, of anders soe souden sy dergheenre bliven moeten, diese gecocht hadden, gelyc dat Mathys Kanneghietere haer lude orcondelic, in presentien van getuygen die hy daerby nam hier bynnen der stad, den coepman dat te kennen gaf. Maer ten uttersten, onder dat de stad van Antwerpen aen de stat van Tricht screef ende oec arrasteerde op hoeren borgeren ende hoerre borgeren goede bynnen derselver merct wesende, soe ontsloegen die van Tricht costeloes ende scadeloes de VII voirgenoemde

perde ende en vervolghden niet meer met ons Heeren tsHertogen brieve van Brabant, omme de vryheit van der jaermercte van Antwerpen, daer sy op versocht waren, niet te minderen of te quetsene, geliken als sy te kennen gaven. Ende geloefde oec voert haer voirgenoemde bode, die brieve van geloeve brochte op hen sprekende ende liggende in contoer, daer de Burgemeesters slotele af hebben, dat men die perde tusschen Tricht ende Aken niet misdoen en soude van der stat wegen van Trichte, van Willems wegen vander Biest, noch van synre vriende wegen, want de voirgenoemde coopman hem beduchte oft men hem syn perde onderwegen, tusschen den voirgenoemden II steden, genomen mochte fol. 245 v°. hebben, van twelc hy niet ghevreest en soude geweest hebben, hadde hy syn peerde onbelet doer de stat van Tricht mogen voeren, want hy se dan bynnen Aken, daer hy veylich meynde te wesen, bynnen der vryheit vander jaermerct wel gebrocht soude hebben. Ende hiermede, soe was de voirgenoemde coepman van Cuelne wel content ende te vreden ende bedancte hem zeere van der stat van Antwerpen.

---

28 September 1422.

Oorvrede gezworen door Jacob Roec aan Tielman de Hont.

Int jair Ons Heren M CCCC XXII, XXVIII daghe Septembris, fol. 82 v°. ter presentien van Clause van Wyneghem ende Janne de Schermere, Scepenen, soe geloefde Jacop Roec, van Dordrecht, in der hant van Janne Camerlinc, tsHeren cnape, dat hy, syn vriende ende mage, noch nyement anders van sinen wegen, Tielmanne den Hont, poirtere tAntwerpen, noch nyemende van sinen vrienden ende magen, nemmermeer en sal mesdoen noch doen mesdoen, in worden noch in werken, aen lyf noch aen goed, in gheenre manieren, op syn hoot te verboren, waer hy de contrarie dade, te wat steden dat men vonde.

---

4 October 1422.

Regeling van een geschil tusschen Catharina en Walraven vander Dilf.

fol. 78. Van alsulker aensprake als Joffrouwe Katline vander Dilf ghedaen heeft op Walraven vander Dilf, haren neve, te weten vanden derdendeel van al den goeden die de Vrouwe van Borchvliete, hare nichte, achterghelaten heeft, ende op tverantwerden van Walraven vander Dilf voers., dat hy weder daerop ghedaen heeft, in welker aensprake de voers. Joffrouwe Katline begerde hare ghebrec te houden van IIII jaren achterstel daer sy toe ghewyst was, alsoe dat sy hare ghebrec hielt bi haren eede, dat sy tachter ende in ghebreke VIII ℔ grote tsiaers van IIII jaren achterstel, comende te samen XXXII ℔ grote, die sy mynderde op XXXI ℔ grote, daerna hevet tvonnis ghewyst, mids dien dat sy hare ghebrec ghehouden hadde, dat de voers. Walraven haer ghenoech doen soude ende thare bewysen, alsoe verre als sy hare ghebrec ghehouden hadde, het en ware dat Walraven bethoenen ende bewysen conste, met goeden bethoene, dat eenighe goede daer waren die voghelwey lagen ende die hy niet ghebruyct noch ghehantplicht en hadde, dat hy daeraf onghehouden syn sal, ende dat sy daeraf staen souden te scaden ende te baten als van haren derdendeel, ghelyc Walraven na syn ghedeelte.

Item, was overdragen met mynnen dat hy haer vanden voers. achterstel ghenoech doen sal ende vergheldinge doen bynnen eenre maent, oft metten vonnis ghewyst ware.

Dit ghesciede anno XXII, IIII daghe in Octobry.

---

9 October 1422.

Vonnis bekrachtigende de erfrechten van Hendrik, bastaard van Bergen, geheeten van Halsteren.

Int jair Ons Heren M CCCC XXII, des Vrydaeghs IX dage in de maent van Octobry, soe wert ghewyst met eenen vonnisse in der volder Vierscaren by Her Janne Bacheleer, als Scepene, ende met vollen ghevolge vanden Scepenen die dair waren, te weten es van Her Aernde van Ymmersele, van Her Reyneren vander Elst, Ridderen, van Clause van Wynegeem, van Laureyse Volkart, van Gysbrechte den Coninc, van Costene van Kets, van Janne de Schermere, van Willeme vanden Gavere, van Janne vanden Werve, Clauszoene, ende van Heinricke van Rythoven, dat Heinric, de bastaert van Berghen, die men heet van Halsteren, bliven soude in syn heerbrachte beseten goed, dat hem van Willeme vander Geest hieraf van clufte de clufte nedercomen ende bleven es nae de getuygenisse die dairaf gegaen ende getuyght es. fol. 82 v°.

12 October 1422.

Zegel verloren door Hendrik, bastaard van Bergen, geheeten van Halsteren.

Int jair Ons Heren M CCCC XXII, XII daghe in de maent van Octobry, soe verloes Heinric, de bastaert van Bergen, die men heet van Halsteren, sinen zegel des avons, tusschen dach ende nacht. fol. 82 v°.

12 October 1422.

Vonnis in een geschil tusschen Godevaard vanden Houte en Jacob vander Loe.

fol 83. Van alsulken gescille als hangende was tusschen Godeverde vanden Houte, aen deen zyde, ende Jacoppe vander Loe, aen dandere zyde, toecomende van II halven buynderen bents, gelegen te Wezele, dairaf dat deen gelegen es in de Breede Ryt ende dandere in de Mast, ende dairvute dat jairlix gaen III Hollantsche guldenen erflic, die voirmails Her Aert Truden, prochiaen van Wynegeem, dairop cochte ende ghecreech, den eenen met eenen scepenenbrieve van Wezele, ende dandere twee met eenen scepenenbrieve van Antwerpen, dairaf dat Godevert voirs. mair eenen gulden en meynde te gheven, hoe wel dat hy de helft vanden voirs. twee halven buynderen beemds hebben ende besitten woude, soe was getermineert ende gesloten in de banc van Scepenen, alsoe verre als Godevert vanden Houte voirs. de helft vanden voirs. II halven buynderen bents hebben ende behouden wilde, dat hy de helft vanden voirs. III guldenen jairlix gelden ende betalen soude. Ende wairt dat hy mair eenen gulden geven en woude, soe soude hy dan syn hant doen vanden onderpande, dair den eenen guldenen op sprect, die vercocht was metten scepenenbrieve van Wezele, ende dien onderpant soude Jacop hebben ende gebruyken ende dan de II guldenen jairlix betalen. Dit was gedaen int jair Ons Heren als men screef M CCCC ende XXII, XII daghe in de maent van Octobry, dair by ende over waeren Claus vanden Mortere ende Ghysbrecht de Coninc, Burgermeesteren, Her Aert van Ymersele ende Reynere vander Elst, Claus van Wynegeem, Laureys Volkart, Costen van Kets, Jan de Schermere, Jan Bacheleer ende Jan vanden Werve, Scepenen.

---

13 October 1422.

Dit es de vereffeninghe ende soeninghe die ghemaect es tusschen Heinrike, den bastaert van Weesmale, met sinen vrienden ende magen, op deen side, ende Willeme Colibrant ende Gielys vander Wyct, met haeren maghen ende vrienden, op dandere side, op tgheschil tusschen hen wesende. fol. 83.

Op tgheschil hanghende tusschen Heinrike, den bastaert van Wezemale, met sinen vrienden ende maghen, aen deen zyde, ende Willeme Colibrant, Scouthete van Lyere op desen tyt, in den name van hem selven ende van Gielise vander Wyct, dien hy hierin vervinc ende gheloefde te vervane, met haren maghen ende vrienden, aen dandere side, welke partien hen des aen beiden syden ganzelic gekeert ende van allen geschille ende opsegghen, die sy deen totten anderen te segghen mogen hebben ghehadt, van allen voirledenen tyden totten daghe toe van heden, gesubmitteert hebben in de Burghermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, hebben deselve Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, omme de voirs. partien in rasten ende vreden te brengen ende te houden, hen daerop versien ende met ripen raide daerop geordineert tgoent dat hierna volght.

In den yersten, soe zullen Willem ende Heinric Colibrant lyflic ten Heyligen sweren, dat sy van alsulken brieven als ghescreven stont voer de kercdore van Lyere, dairin dat Henric, de bastaert van Wezemale ende Ector van Ymmersele ontseeght waren, niet en wisten, noch noyt raet noch daet daertoe ghegeven noch gedaen en hadden, dat men henluden ontseggen of den brief voirs. voer de kercdore setten soude; desghelyx zullen sy oec haer ontscout doen, in der maten voirscreven, vander ghetuygenissen die oec ghesciet is.

Item, om dat Gielyse vander Wyct nu bedevaert ghetoghen is tSent-Joes, sal hy bynnen den derden dage na dat hy

van dair weder sal comen syn, synen eedt doen vanden voirs. brieve tAntwerpen oft te Lyere, dair Heinric, de bastaert van Wezemale, liefst sal hebben, ende desghelyx oec vander getuyghenissen syn ontscout doen in alle der maten als voirscreven staet, ende dat ghedaen, sullen de voirs. drie persoene dairmede vander voirs. saken quyt ende verdregen syn.

Item, overmids dien dat Heinric, de bastaert van Wezemale, ende Willem Colibrant te gader overdragen hadden, ende deen den anderen toegeseeght, doen sy tsamen versoenden, dat elc den anderen van hen beiden altoes seggen soude ende noemen de persoene die ennigerhande saken of woerden, deen over den anderen aenbrengen mochten, ende de voirs. Willem den prochiaen van Liere ghesonden hadde totten voirs. Heinrike van Wezemale, omme te weten of hy en slaen woude, want hyt also vernomen hadde, ende deselve Heinric doen den voirs. Willeme vraechde, wie deghene waeren die hem dat aenbracht hadden, dat hem Willem voirs. niet te kennen gheven noch seggen en woude, daerin dat hy den voirs. Heinrike te cort dede, mids der zoenen ende den overeendragen dat sy deen den anderen toegeseeght ende te gadere gemaect hadden, soe sal de voirs. Willem een pelgrimagie doen tSente-Eewouts in Elzaten ende porren tusschen dit ende Paesschen naestcomende of des vors. Henrics van Wezemale goeden moet daeraf hebben.

fol. 83 v°. Item, want Willem Colibrant grote clachten ghedaen hadde eenigen notabelen personen over Henrike van Wezemale voirscreven, als dat hy van hem de heerlicheit van minen genedighen Here van Brabant, als syn Scouthete te Lyere, niet vorderen en mochte, mids denwelken de voirs. Heinric wel gescapen hadde geweest grote verantwerden daeraf te hebben voir minen voirs. ghenedighen Here ende sinen edelen Raide, soe sal deselve Willem Colibrant noch trecken een pelgrimagie tSente-Mathys te Triere ende porren bynnen sesse weken, nadat hy weder sal comen syn van Sente-Eewouts in Elsaten, of Heinrix goeden moet daeraf hebben.

Item, soe wanneer dat deen partie vander andere ennige

afdragende woirde hoirt zegghen, dat sy dat mallicanderen zegghen ende te kennen zullen gheven ende de persoene noemen die hen dat aenbrenghen, sonder eenich verdrach daeraf te hebben.

Ende hiermede segghen ende ordineren met ripen raide eendrachtelic de Borghermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen voirscreven de voirgenoemde partien met haren vrienden ende magen minlic versoent, vereffent, ghesleten ende ghesceyden van allen geschille, opsprake, twiste ende dadinghen, die sy deen totten anderen te segghen mogen hebben ghehadt totten daghe toe van heden. Ende soe wie van hen hierjeghen dade oft dede doen, heymelic of openbaer, in wat manieren dat syn mochte, dat sal wesen op soenbraeck ende vredebraec. Ende omme dit te bat ende een seker zoene ewelic ghestentich vanden voirs. partien gehouden te werden, so is dit geset ende gheregisteert in der stad register van Antwerpen voirs., ende hebben dairom geordineert de Heeren vander selver stad, dat men dairvut elker partien voirscreven een cedule daeraf te henwaert gheve. Dit was ghedaen dertien dage in Octobry int jaer XIIII^{c} tweentwintich.

---

17 October 1422.

Gebod voor de « Oudencleercoepers. »

Gheoerdineert anno XXII°, XVII dage Octobris. fol. 83 v°.

Item, dat niemend voirdane, oudcledercoepers of andere, wie hi zy, gheenrehande oude cleedere, huysraed of ander goet vut gheenen sterfhuysen ter merct bringen noch vercoepen en sal, heimelic noch opembaer, in gheenre manieren, vut eenighen dair yemend vut gestorven is, binnen den naesten XL daghen na dat die persoen dier gestorven is,

ter erden gedaen sal wesen, opte peyne vanden goede oft cledederen verboert, ende op x schellingen oudere groten, half den Here ende dander helft denghenen diet bevindt ende voertbrenght.

---

21 October 1422.

fol. 84. Dit soendinc wart geregistreert bi bevele Burgermeesteren ende Scepenen, ter begheerten vanden partien diet aencleeft, int jaer M CCCC ende XXII, XXI daghe in Octobri.

Het is overdragen, gemaect ende gesloten een goet, zeker, vast zoendinc tusschen Romboude vander Elst ende Philips vanden Broeke, als naeste magen ende vrienden Heinrix vander Hulpen, Jans vander Hulpen natuerlic zone wilen was, van svaders wegen, Jans voirs., ende Osten Minnen, als broeder Heinrix vander Hulpen ende Jan Minnen, als maech ende vrient, beide als vander moeder wegen des voirs. Heinrix, aen deen zide, ende tusschen Diederike den Graeuwen, Guedelen sGrauwen zire moyen, ende al dat van hair comen is off voirt teewigen dagen comen mach. Dats te wetene, dat de voirs. Diederick, Guedelt, syn moye, ende al dat van hair comen is, wel ende wittelic zyn versoent voere hem ende voir dat van hen noch voirtcomen mach tot eewigen daghen, als voere onsculdige lieden jegen Romboude vander Elst ende Philipse vanden Broeke, als magen ende vrienden van svaders wegen voirs. ende die van diere zyden dairane cleven moegen ende jegen Osten Minnen, als broeder vander moeder wegen, ende Jan Minnen, als maech ende vrient oic vander moeder wegen ende die van diere zyden dairane cleven mogen, van alzulken misvalle ende dootslaghe als Jan de Grauwe, des voirs. Diederix broeder, mach hebben gedaen aen Heinric vander Hulpen voirs., haeren maech ende broeder, ende dair deselve Jan de Grauwe, als principael vanden dootslaghe, hier buyten blyft staende ongesoent,

metten ghenen die daeraen cleven moegen van sinen wegen, vutgenomen de voirs. Diederick de Graeuwe, Guedelt sGrauwen, zyn moeye, ende dat van hair comen is oft voirt teewigen dagen van hen voirtcomen mach ende anders niement, omme dairaf voirt teewigen daghen ongevreest te wesen oft geëvelt van vrienden ende van maghen, aen beiden ziden, te weten van svader wegen ende vander moeder wegen des voirs. Heinrix vander Hulpen, als van syns vaders wegen, hoe ende in wat manieren dat die wesen moëgen, die nu zyn of namaels wesen sullen, dat niement omme der voirs. misdaet wille, die de vors. Jan de Grauwe gedaen mach hebben, boven verclaert, Diederick den Graeuwen vors., Guedelen, sier moyen, ende dat van hoir comen is oft voirtcomen mach, en sal misdoen noch doen misdoen, in gheenre manieren. Ende desgelike geloeft Osten Minne ende Jan Minne voirs., vander moeder wegen, alle de vriende ende mage te vervane vanden voirs. Heinric ende die dairane cleven moegen, dat niement vander moeder wegen den voirs. Diederick, synre moeyen, ende dat van hoer comen is oft voirtcomen mach, en sal misdoen noch doen misdoen, maer hen soe in dien hebben, dat zy dit vors. soendinc wel houden zelen eewelic duerende. Ende wairt, dat yemand, wye hy waere, te weten van svaders wegen oft vander moedere wegen, boven dit voirs. soendinc boven verclaert, den voirs. Diedericke den Grauwen, Guedelen, synre moeyen, ende dat van hoer comen is oft voirt comen mach, yet misdade oft dede misdoen, in eeniger manieren, die soude wesen soenbrekich ende vredebrekich, te wat plaetsen dat men vonde, sonder yemende, wie hy waere, daerin te verdragene ende dairover te rechtene als over vredebrekere.

---

26 October 1422.

Ordonnancie « vanden zoute, vanden wiltbrade, vander stad issuen, vanden Homborgerbiere. »

fol. 84 vo. Gheordineert bi den Here ende bi der stad, anno XIIII^c XXII, XXVI dage Octobris.

Item, dat alle deghene die sout willen brengen ende gebracht hebben bynnen der stad van Antwerpen, van nu voirdane lyflic aen den Heylegen sweren zelen tondersceyt van dien soute, weder dat es van grauwen selle gesoden oft ghebraden sout es, oft van baysen soute ghesoden es, ende desghelyx oec mede sweren te wat plaetsen dat gesoden es ende van waen dat syt brengen, eer dat sy dat selen op mogen doen of vercoepen, ende dat elc sout op hem selven gheleyt sal werden ende byteeken hebben, wat sout dattet es, op de peyne van XII Ryaelen, half den Heere ende half der stat.

Item, soe sullen sy oec sweren ten Heylegen, dat sy gheenrehande sout mengen en sullen, noch doen of laten mengen deen onder dandere, maer eenyegelyc laten op hem selven liggen ende alsoe vercoepen, opte peyne van XII Ryaelen, gelyc als voirs. is.

Item, sullen alle deghene die sout vut vercoepen willen, de mate daer sy sullen mede meten recht setten, sonder die te helden toter eenre side of ter andere ende die setten op drie yseren pickelen ende eenyegelyc syn gerechte mate geven, opte peyne als voirs. is.

Item, soe en sal men gheenrehande wilbraet hoegher geven dan de ordinancien, die daeraf gemaect es, in heeft ende de Coremeesters onder hebben.

Item, dat alle deghene die testamentoers syn van eenighen

persoenen, daeraf dattet goet buyten gaet ende daeraf dat der stad haer assue in verschynt, dat sy gheen goet en sullen laten rueren of wech doen, sy en sullen comen bi den assuers ende hen dat te kennen gheven, opte peyne van eenen pondt oudere grote, die de contrarie dade.

Item, soe sal men gheven de pot Hoemberghen biers om eenen groten Brabantsen ende niet hoegere, opte core dier tanderen tiden op gheset es.

---

26 October 1422.

Beslissing over het graven en ruimen van eenen waterloop te Wilrijck.

Van Janne de Blabbenere, den Jonghen. fol. 85.

Int jair Ons Heren M. CCCC twientwintich, XXVI dage in Octobry, so quamen de Scouthet ende Scepenen van Wilrike bi den Borgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, te kennen ghevende van eenen waterlate, gelegen bynnen Wilrike, lopende doir Jans Blabbeneren goed ende also voirt wt dweers over de Biest, meynende dat deselve Jan de Blabbenere gehouden syn zoude dien waterlaet te gravene ende te ruymene, dairop dat de Scouthet ende Scepenen, onlanx leden, hadden doen versamenen vele goeder manne ende ingesetenen vanden dorpe voirs., omme clairnisse te wetene wie van rechte dien waterlaet sculdich wair te graven ende te ruymen. Ende de voirs. goede liede verhoert synde, en konst men nochtan niet bevynden wie dairin gehouden was met rechte, ende overdroeghen doen op die tyt de Scouthet, Scepenen ende ingesetenen vanden voirs. dorpe, dat de voirs. Jan de Blabbenere ende syn nacomelingen den voirs. waterlaet wel ende custbairlic graven zullen, bynnen sinen goeden, ende buyten sinen goeden sal tghemeyn

dorp dien waterlaet graven, houden ende ruymen, van Jans Blabbeneren goede streckende also dweers over de Biest, als voirs. is, ende dairin sal Jan de Blabbenere ende sine nacomelingen als van desen goeden, altoes gehouden syn gebuerlic recht te plegen.

---

17 November 1422 — 16 Juli 1428.

Regeling van een geschil tusschen Heer Wouter van Winge en Jan van Berchem, met hunne consoorten.

fol. 86 v°. Van Janne van Berchem ende Janne van Urs met haerre medepartien.

Want zeker gescille geweest heeft tusschen Heren Wouteren van Wynge, Riddere, ende synre medepartien, aen deen zyde, ende Janne van Berchem, Heren Janne Bau, Riddere, Wouteren Bau, sinen broeder, ende Janne van Urs, met haerre medepartien, aen dander zyde, toecomende ende spruytende omme eniger brieve wille daer hen beyde de voirs. partien rechts toe vermaten, die bi ordinancien vander stat van Antwerpen geset waren onder de stat van Bruessele, mids dat Vrouwe Sapiencie van Bigaerden, wedewe wilen Heren Willems van Berchem, Ridders, poirtersse vander selver stat van Bruessele, hare tocht ende bilevinge hadde aen sommige vanden goeden in de voirs. brieve begrepen, welke brieve wt vervolge van Janne van Berchem, Heren Janne Bau ende haerre medepartien, mids dat de voirs. Vrouwe Sapiencie van live ter doot is comen, onder de stat van Antwerpen weder gehaelt ende gebracht syn, daeromme zy tot vele stonden bi der voirs. stat van Antwerpen geweest hebben, omme hare brieve tot henwaert te hebben, hopende dat niemant anders daerin gericht en ware dan zy met haerre partien. Ende mids dien dat Her Wouter van Wynge met

zynre medepartien meynde dat sy oic in enige vanden goeden, in sommegen brieven begrepen, gerecht syn soude, so was beyde den voirs. partien dach besceyden voer de stat van Antwerpen te comen, opten XVII^ten dach in Novembry int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXII, omme die voirs. brieve in presencien van beyden partien toversiene ende te visiteren, ende elken syn brieve over te leveren, daer hy in gericht ware. Dit gesciet synde ende de voirs. brieve oversien ende gelezen, in presencien van beyde den voirs. partien als voirs. is, en konst men niet bevynden dat Her Wouter van Wynge oft syn medepartie in enige vanden voirs. brieven oft goede, daerin begrepen, gerecht waren, maer bevonden de Burgermeesteren ende Scepenen vander stat van Antwerpen claerlic, dat in de brieve ende in alle de goede daerin verclaert Jan van Berchem gericht was met synre medepartien ende niement anders. Ende hebben de Borgermeesteren ende Scepenen, met ripen raede daerop gehadt, gemerct de goede scepenenbrieve, die voirtyts daeraf verleden syn, de goede instrumente daerop gemaect ende oic de handelinge vanden registre vander stat van Antwerpen, wes voirtyts daertoe gesciet is, opten XVIII^ten dach derselver maent van Novembry den voirs. Janne van Berchem ende synre voirs. medepartien de voirs. brieve gantzelic ende al, gelyc als zy vander stad van Bruessel onder der stat van Antwerpen bracht syn in haren handen, overghelevert ende overghegeven. Met deser condicien ende vorwaerden, waert dat sake dat onse lieve genedighe Heere de Hertoge van Brabant, van synre heerlicheyt wegen in enigen vanden voirs. brieven gericht ware ende der stat van Antwerpen daerom screve off moyde, omme die brieve te ziene off daeraff besceyt te weten, dat dan de voirs. Jan van Berchem ende syn voirs. medepartie terstont, als de stat van Antwerpen hen dat te kennen gave, die brieve, daer onse voirs. lieve genedighe Here van Brabant ter stat om gescreven hadde, in derselver stat handen van Antwerpen bringen souden, omme haer daermede te verantwerden jegen onsen voirs. lieven genedighen Here van Brabant, ende eldere daert behoerde. Voirt meer is ondersproken, waert dat de stat van Bruessel, daer de brieve yerst onder lagen, off de stat van Antwerpen, daer deselve brieve naderhant onder bracht

waren ende die de Borgermeesteren ende Scepenen vander voirgenoemder stat van Antwerpen nu, opten dach van heden, den voirs. Janne van Berchem ende synre medepartien overghelevert hebben, in toecomenden tyden enigen last, cost, scade, moyenisse oft hynder daerom toequame, dat zy dat der stad van Bruessel off der stat van Antwerpen, die den scade ende last hadde, of hen beyden, dat oprechten souden tot eeweliken dagen, met hen selven ende met alle haren goeden, die zy nu hebben ende namaels vercrigen mogen, ende elc van hen vieren voer al. Ende waert dat aen hen oft aen haer goed oft aen enigen van hen hieraf namaels yet gebrake, dat geloefden Gielys Bode ende Claus Alleyn altoes wel ende volcomelic te voldoene, met hen selven ende met alle haren goeden ende elc voir al, maer de voirs. Jan van Berchem ende syn medepartie voirscreven, geloefden weder den voirs. Gielyse Bode, Claus Alleyn, haren borgen ende alle hare goede scadeloes tontheffene ende wel te quitene tallen dagen, met hen selven ende met alle haren goeden, ruerende ende onruerende, welkerhande datse syn, die sy nu hebben ende namaels vercrighen moghen, ende elc van hen voer al.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVIII, XVI daghe Julii, soe wart overdragen by Bourgermeesteren ende Scepenen, in de volle banck sittende, dat aengesien de handelinge, die van voere ende van na, tusscen den voirs. partien gedaen ende geschiet es, ende vander stat, dat Claus Alleyn, ende Gielys Bode vander voirs. geloften ontslagen syn ende ongehouden vander voirs. borchtochten.

---

23 November 1422.

Vonnis in een geschil tusschen Willem Fatting, koopman van Londen, en Philips Jehan, koopman van Florentië.

Int jair Ons Heren M. CCCC ende XXII, XXIII dage in Novembry, soe quam hier opter stadhuys, voere den Scouthet ende Scepenen, een Willem Fatting, coopman van Lonnen, in Yngelant, ende sprac ane met rechte eenen Philipse Jehan, coopman van Florensen, in Lombairdien, alse van L dosinen hoeftdoeke, Cypersche ende Syrysche, die deselve Philips den voirs. Willeme vercocht hadde in den jare van XIX, bibringende met eenen brieve vanden Meyere van Lonnen, als dat de sevenentwintich dosinen te Lonnen besien ende ghewaerdeert hadden geweest ende desgelyx oic dander XXIII dosinen, ende dat de voirs. XXVII dosinen den derden penninc aldair argher ghepresen waeren danse de voirs. Willem gecocht hadde, met meer woerden dairtoe dienende, dairop dat, na vele woerde ende wederwoerde, Her Wouter vander List, Scouthete op dien tyt, maende een vonnisse Costen van Kets, Scepene, dewelke Costen, hem metten Scepenen, sinen medegesellen, besproken hebbende ende met gevolghe van hen, wysden voere een vonnisse, waert soe dat Philips voirs. ane den Heylegen houden wilde ende dorste dat doen ter tyt, doen hy den voirs. Willeme dit voirs. goet vercochte, dat het doen ter tyt goed custbaer goed was ende dat hy dair gheen fraude noch arch in en wiste, dat deselve Philips dairmede quite ende verweert soude syn. Ende dairop, soe dede de voirs. Philips sinen eedt ane den Heylegen, gelyc tvonnisse geluydt hadde. Hier waeren by Her Reynere vander Elst, Her Aernd van Ymmersele, Ridderen, Scepenen, Claus vanden Mortere, Burgermeester, Claus van Wynegeem, Laureys Volkaert, Jan de Schermere, Jan vanden Werve ende Heinric van Rythoven. fol. 85.

November 1422.

Bevestiging der eigendomsrechten van Jan Stevens op het huis den Olifant, *Groote Markt.*

fol. 85. Int jair Ons Heren M. CCCC ende XXII, ... *(sic)* dage in Novembry, so was geordineert, overdragen ende gesloten in de volle banck, dat Jan Stevens hebben, besitten ende gebruyken sal, sinen leefdach lanc, alsulken gedeel vander huysingen, geheeten *den Olifant*, gestaen tAntwerpen aen de Merct, als hy voirmaels cochte ende gekregen heeft jegen Janne van Lille, ende dat hy heeft doen setten op Joffrouwe Lysbetten, synre dochter, Willems wyf vander Heyden, mids eenen goeden scepenenbrieve van Antwerpen, die wy saghen ende hoorden lesen, dairin dat deselve Joffrouwe Lysbeth, haren vader ende moeder, ende den lancstelevenden van hen beyden, hare tocht ende bilevinghe bekent hadde, ende oic dat haer voirs. vader ende moeder selve dat gedeel vanden *Olifante*, met haers selfs propren gelde cochten, kregen ende betaelden. Ende na de doot van hem, so sal tvoirs. gedeel vanden *Olifante* gaen daert sculdich is te ghane, na den rechte vander stad. Hier waren bi ende over R. Elst, Ymmersele, Mortere, Volkaert, Coninc, Wyneghem, Bacheleer, Schermere, Gavere, Rythoven.

---

31 December 1422.

Verbintenis van schuldvereffening door Geeraard van Strijen aan Gillis Damaes gedaan.

fol 85 v°. Ic, Gheerd van Strien, Ridder, Here van Sevenberghen, hebbe geloeft ane des Ammans hand van Antwerpen, by mynder trouwen, eeren ende zekerheyt, als goet man van wapenen ende by ridderscape in gerechter eedstad, dat ic

nemmermeer vuter stad van Antwerpen ryden noch scheyden en sal, dat es te wetene buyten den binnenpoirten ende vesten van Antwerpen ende dair binnen bliven wel ende getrouwelic, tot ane der tyt dat ic Gielys Damaes ende sine medepartie ghelost ende ghequyt hebbe van al tal dat zy voere my gheloeft ende gheseghelt hebben, ende van scaden ende coste dat zy omme mynent wille leden hebben oft liden mochten, dat gelove ic hem altoes wel ende wittelic te voldoene. Item, voert hebbic geloeft, als voere, alzulcteenighe scepenenbrieve als Gielys Damaes op my sprekende heeft, ende alzelcteenich brieve als ic hem geloeft ende besegelt hebbe ende als hy van my heeft, dat ic hem die wel ende getrouwelic houden sal ende voldoen. Item, voert soe hebbic geloeft, als voere, soe wanneer dat my Gielys Damaes vermaent, soe salic hem doen ende houden alselcteenich vonnisse, als hem gewyst was opten heylegen Kerssavond, by Ghysbrechte de Coninc, als Scepene, dair by waeren Jan Bacheleer, Claus van Wynegheem, Peter Blocscoemakere, Claus vanden Hoevele, Johannes vanden Broeke ende Meester Jan Pot, bi manissen den Amman, van goeden scepenenbrieven die Gielys Damaes in rechte thoende, opten Heere van Sevenberghen sprekende. Item, voert soe hebbic geloeft, als voere, haddic yemende eenighe geloften gedaen van buyten of van binnen sint dat ic de yerste ghelofte dede voere Scepenen van Antwerpen, te Gielys Damaes int huys, dat ic dat gelove Gielys Damaes, dat die geloften alsoe ghedaen, my daermede niet behelpen en sal, ic en sal altoes Gielys Damaes houden ende voldoen syn gheloften ende syn brieve, het zyn scepenenbrieve of ander brieve, die ic hem besegelt ende geloeft hebbe. Item, dit geloeve ic als voere, dat ic wel ende getrouwelic doen sal, op my selven ende op alle myn goede, die ic nu hebbe oft namaels vercrigen mach, oft die my toe moghen comen, al dese geloften wel ende volcomelic te voldoene, sonder argelist oft fraude. Ende hebbe gebeden den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen hierna benoemt, dat zy dit op my kennen willen teeweliken daghen waer te doene is. Item, Jacop van Steelant, als Amman, Claus vanden Werve, Burgermeester ende Scepenen, Jan vanden Werve, Burgermeester, Claus vander Elst, Jan Bacheleer, Heinric van Rythoven, Claus van Wynegheem,

Peter de Blocscoemakere, als Scepenen, Johannes vander Voert ende Johannes vanden Broeke, Secretarissen der stad van Antwerpen. Dit was gedaen te Peter Blocscoemakers int huys, achter in syn nedercamere, anno XXII, des Donderdaghes opten jaersavont, den lesten dach van December, ter derder uren na der noenen.

---

10 Januari 1422 (1423).

Ordonnancie op het storten van vuilnis, het balspel, enz.

fol. 84 Gheordineert anno M CCCC. ende XXII, X dage Januarii.

[Vernieut anno XXXVII, XV dage Februarii].

Item, dat nyement gheenrehande vuylnisse bringen en sal, noch doen bringen, by dage noch by nachte, ter merct, noch erghens opte strate, opte wyken, noch opte bruggen vander stat, anders dan des Maendaeghs ende des Donderdaeghs, [ende dan zullen de korven dair bereet zyn ende voeren die vuylnisse wech] (1). Ende wairt dat yemant de contrarie dade, dat die gecoert soude worden van V schellingen grote, gelyc de coere daeraf in heeft. Ende de slycmeyers sullen overal, elc in des anders wyc, mogen coeren gelyc den Coermeesteren, ende van dat de slycmeyers coeren, daeraf sullen sy hebben den derdendeel ende de Coermeesters de twee deel. Ende soe wie de slycmeyers omme des coers wille oploep dade met worden of met werken, dat die daeraf staen soude opte correxie vanden Heere ende vander stad. Ende voert en sal nyement bringen syn vulnisse op des anders wyc, opte payne voirs. Ende voirt zullen alle de dieneers vander stad hieraf coermeesters moegen zyn.

Item, dat nyement den bal slaen en sal int Schuttershof

(1) *De woorden tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*

oft [int Gasthuys beemdt] (1), vutgenomen de gheswoeren scutters vander stat [ende dier inne gevryt syn] (2). Ende desghelyx oec mede dat nyement den bal slaen en sal opt kerchof, op te verboeren alsulke broken als tanderen tiden daeraf gheordineert syn.

Item, dat nyement worpen en sal opt tkerchof met steenen of met eenigen anderen materien, omme te schuwen glaesbrekinge vander kerken, twelke of yement dade of glaesbrake, verboeren soude sinen oversten pant ende daertoe mede twee oude schilde, half den Heere ende half der kerken.

Verklaringen over het verliezen van zegels.

15 Januari 1422 (1423).

Item, XV daghe in Januario anno XIIIIc ende XXII, soe gaf Heere Wouter vander Liste, Schouthet van Antwerpen op die tyt, ende toende den Bourghermeesteren ende Scepenen vander selver stat, dat hy, int jaer voirs., XII daghe in deselve maent, syn zeghel verloes ende wort dat ter poyen claerlic te kennen ghegeven. fol. 84 v°.

20 Januari 1422 (1423).

Item, XX daghe in Januario, soe gaf Joncheere Aert van Zevenbergen te kennen Bourghermeesteren ende Scepenen dat Raes vander Maelsteden, syn neve, sinen zeghel verloren hadde opten XIIIsten dach derselver maent, anno M CCCC ende XXII, ende wert opten XXsten dach voirs. dat claerliken ter poyen alsoe wtgheropen, ten verzoeke vanden selven Rasen.

---

(1) *De woorden tusschen haakjes zijn doorgehaald en later vervangen door :* bynnen mueren vander stad, dan op syns selfs erve.

(2) *De woorden tusschen haakjes zijn later bijgevoegd.*

1 Februari 1422 (1423).

Schatting van huisraad.

fol. 83 v°. Anno M. CCCC. ende XXII, prima Februarii, soe wart gevisenteert een kistken, dat te Wymaers stont, by Her Clause vanden Werve, Burgermeester, Her Aernde van Ymmersele, Riddere, ende Willem Noyts, Scepene, ende ghescat by gheswoeren scatters, te weten Adriane de Coestekere ende Aerde Colyns, de percheele hierna bescreven :

Primo, een tyke metten hootpoluwe . .	X schellinge grote
Item, VI 1/2 elle ammelakens	XXVI grote
Item, II paer slapelake . . .	II schellinge VI deniers grote
Item, drie oercussene, I nachtdoec met hantdoeken	II schellinge grote
Item, II mottalen potte.	XVIII grote
Item, II tenen scotelen, II commekene, I flessche ende I candelere	II schellinge grote
Item, I scrynken	XVIII grote

Somma XX schellinge, II deniers, zonder tscrynken.

---

11 Februari 1422 (1423).

Vonnis in een geschil tusschen de gezusters Catharina en Geertruid Stroybiers.

fol. 85 v°. Anno XXII, XI daghe Februario, soe wart gewyst in de banc van Scepenen, bi Costene van Kets ende bi gevolge vanden Scepenen, sinen medegesellen, op alzulken ghescil

als hangende was tusschen Katlinen Stroybiers ende Janne vanden Meerkene, haeren man, in deen zyde, ende Gheertruyd Stroybiers, haere suster, ende Aernoud Willems, haeren man, in dander zide, toecomende alse vander helft van eenen hove, houdende omtrent een buynder, gelegen te Rikevorssele, tusschen Wouters van Bieshoven kindere erve, in deen zyde, ende Lysbetten Mierops erve, in dander zide, dewelke helft vanden voirs. hove de voirs. Gheertruyt gecocht hadde jegen Janne Stroybier, haeren broeder, na vutwysen van scepenenbrieven van Antwerpen. Ende overmids dat Katline Stroybiers ende hair man voirgenoemt hen waerheiden vermeten hadden, dat zy die helft vanden hove gecocht hadde jegen Janne Stroybier, haeren broeder voirs., eer den date vanden voirs. scepenenbrieve die zy, Gheertruyt voirs., dairaf heeft ende zy die waerheyt niet gebracht noch gheleydt en hebben, gelyc dat tvonnis gheluydt hadde, soe wart de voirs. Katline ende haer man dairaf verreyct ende verhaelt ghewyst ende dat hen die wairheyt niet meer scade doen en soude.

---

12 Februari 1422 (1423).

Beslissing in een geschil tusschen Jan van Ranst en Costen van Kets.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXII, twalef dage in Februario, alsoe Jan van Ranst, Heere te Cantecroede, hadde doen verbieden dengheenen die Costens gedeelte van Kets, als vanden goeden te Plusegheem inheffen des den voirs. Costene niet meer te doene, mids den welken de voirs. Jan ontboden wart bi der stat, aldaer hy seide, overmids dien dat hi vander zwertzyden gecomen ware ende hi, Costen, nyet, dat de vors. Costen daerin niet gerecht en soude wesen. Op dwelke de vors. Costen seeghde ende bi brachte met Janne van Dordrecht ende met Janne Brauwen, den ouden, die syn gedeelte over lange ingeheeven fol. 82 vo.

hadden, dat sy dat gedaen hadden rastelic ende vredelic ende ongestoort ende eeniger manieren, van Janne noch van nyemenden anders, ende meynde dairomme, na de privilegie vander stat, dat hi voirt die soude bliven besitten ende vredelic behouden, soe wart bi Bourgermeesteren ende Scepenen, in de volle banc, getermineert, overdragen ende geslooten, gelyc oft metten vonnisse gewyst waere, gemerct tvoirs. bibrengen ende getuygenisse, die de voirs. Costen daeraf bibrachte ende dede tuyghen, dat hi ende syn nacomelinge syn vors. gedeelte rastelic ende vredelic souden bliven behouden ende besitten, gelyc sy te hiertoe gedaen hadden, sonder meer vervolghs.

J. Pot.

---

20 Februari 1422 (1423).

Regeling van een geschil tusschen Maria Keremans, met haren man, en Maria, vrouw van Peter vanden Wiele.

Van Joffrouwen Marien Keremans.

fol. 86. Int jaer Ons Heren M. CCCC ende tweentwintich, twintich dage in Februario, so was getermineert ende gesloten tusschen Joffrouwe Marie Keremans ende Wouteren Bau, haren man, aen deen zyde, ende Marie, Peters wyf was vanden Wiele, aen dandere zyde, van alsulken achterstelle van thien cronen tsiaers, van drie jaren tachter, als de voirs. Joffrouwe Marie ende haer man der voirs. Marien heysscende waren, daerop dat sy verantwerde dat zy meynde dat die thien cronen afgelost waren, ende dat Peter vanden Wiele, haer man, hondert cronen daeraf betaelt hadde Gielys van Gottengys oft sinen dieneren. Ende overmids dien dat zy dat niet sweren en dorste aen den Heylegen, so sal de voirs. Marie der voirs. Joffrouwen Marien alle jare wtreyken ende betalen de voirs. thien cronen, na inhout der scepenenbrieve die daeraf syn,

ende zy sal ongemoyt bliven vanden achterstelle yet daeraf te ghevene. Hier waren bi Her Aernt van Ymmersele, Ghysbrecht de Coninc, Gielys Bode, Claus vander Elst, Henric van Rythoven, Claus van Wynegheem, Andries van Steelant ende Peter Blocscoemakere.

---

9 Maart 1422 (1423).

Vonnis in een geschil tusschen Joris en Hendrik Sloeve, gebroeders, en de moeder der kinderen van Peter Sloeve, hun broeder.

Van Peter Sloefs kinderen. fol. 86.

Int jaer Ons Heren M.. CCCC ende XXII, neghen daghe in Meerte, soe was ghewyst metten vonnisse, op alsulken aenspreke als Jorys Sloeve, in den name van hem ende van Henric, sinen broeder, ghedaen hadde, op alsulke goede Jan de Coestekere wilen ghegeven hadde Peter Sloefs, syns broeders kindere, ende na tverantwerden datter der voers. kindere moeder weder op ghedaen heeft, dat deselve vrouwe, der voers. kindere moeder, hare tocht ende bylevinge hebben ende behouden sal aen alle de goede die Jan de Coestekere den voers. kinderen voermaels ghegeven ende ghemaect hadde in sinen testamente, ende na de doot vander voers. vrouwen, der voers. kindere moeder, soe sullen alle dye voers. goede gaen daer sy sculdich syn te gane, alsoe ombecommert alssy nu syn Hierover waren als Scepenen, Her Aerd van Ymmersele, Riddere, Claus vander Elst, Costen van Kets, Jan Bacheleer, die tvonnis gaf, Henric van Rythoven, Andries van Steelant ende Peter Blocscoemakere.

---

9 Maart 1422 (1423).

Bevestiging der rechten van Maria Wandels in den eigendom van hare goederen.

fol. 86. Van Marien Wandels.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. XXII, neghene dage in Meerte, so was gewyst metten vonnisse, dat Marie Wandels haerre goede machtich was te vercopene ende haren vryen wil daermede te doene, mids dat zy getroude dochter was van Janne Wandele, natuerlic zone Andries Wandels, denwelken Janne Wandel de voirs. Andries ghegeven heeft, met scepenenbrieven van Antwerpen, zekere goede in deselve brieve begrepen, met condicien, hadde hy sonder wettich oeyr gestorven, dat dan de voirs. gegaen souden hebben daer zy sculdich hadden geweest te gane. Ende overmids dien dat de voirs. Marie syn getrude dochter was, so sal zy der voirs. goede gebruyken ende haren wille daermede te doen, gelyc alst metten voirs. vonnisse verclaert is ende boven gescreven staet. Hier waren bi ende over als Scepenen, Her Aerd van Ymmersele, Riddere, Claus vander Elst, Costen van Kets, Jan Bacheleer, die tvonnis gaf, Henric van Rythoven, Andries van Steelant ende Peter Blocscoemakere.

---

13 Maart 1422 (1423).

Verbod van te handelen met de vrouw Bast.

fol. 87. Int jair Ons Heeren M CCCC ende XXII, XIII daghe in Merte,

Wairt openbaerlic gheboden ter poyden vute, dat niement jeghen vrouwen Bast, de bontwerxtere, wonende aen de

Corenmerct, gheenderhande goed coepen noch vercoepen en soude, ende soe wie dat jeghen haer yet cochte oft hair weder vercochte, dat dat van gheenre werden syn en soude, in gheenre manieren, overmids dat zy hair sins noch wetentheyt niet alsoe machtich en es, dat eenighen coep of vercoepen, die si doen mochte, sculdich es van eeniger werden te zyne.

---

17 Maart 1422 (1423).

Besluit over de deeling der nalatenschap van Zeger van Heerle.

Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad fol. 97. van Antwerpen doen cond ende kenlic alle denghenen die dese letteren sullen zien of horen lesen, dat wy wel ende volcomelic gheinformeert zyn, van vele goeder wettiger cnapen van Herentals, van Lichtert, van Ghierle ende van Lille, die vore onsen Amman ende vore ons aen den Heylegen ghehouden hebben by haren eede, dat hen wel cond ende kenlic was als vanden ghescille, dat hangende was tusschen Jannes Noydens wyf ende Peter Batens wyf, aen deen zyde, ende haer broederen, Zegers kindere wilen van Heerle, aen dandere zyde, omme te weten, hoe dat men de goede deilen soude, die achter den voirs. wilen Segeren van Heerle, haren vader, bleven ende verstorven waren, dat de voirs. partyen aen beide zyden hen des ghescils ganselic keerden, elc in twee goede manne, ende dat die viere goede knapen bi de stad van Antwerpen trecken souden ende dair hen laten bevroeden, hoe dat de voirs. goede sculdich souden zyn ghedeilt te worden ende hoe de stad van Antwerpen dat ordineerde, dat souden zy aen beide zyden houden sonder yet meer dairomme te dinghene of te dedinghene. Soe eest dat wy, ons wel ende ripelic dairop beraden hebbende, den voirs. IIII goeden cnapen dairop bevroedt ende ter antworden

ghegeven hebben, gelyc als ons redelic ende moghelic dunct zynde ende van rechts wegen behoirt, dat alle de goede, die de voirs. wilen Seger van Heerle achterghelaten heeft, waer ende te wat steden dat die ghelegen zyn of vonden sullen worden, ghedeilt sullen zyn na den rechte vander banc dair de voirs. wilen Seger onder sterf ende zyn herte brac, zonder yet vordere in eenige ander banc ghetoghen te zyne. Ende overmids dat dit aldus vore ons ghesciet es, ende dat recht ende redene bewysen alle warachtighe saken te orcondene, soe hebben wy des torconden der voirs. stadzegel van Antwerpen ten saken op desen openen brief doen drucken ende oic registreren in onser stad register int jair Ons Heren M CCCC XXII, XVII daghe Merts, nae costumen des Hoefs van Camerike.

---

7 April 1423.

Uitspraak in een geschil tusschen Heer Joos van Huele, in den naam zijner vrouw, en Jufvrouw van Merxhem.

fol. 87 v°. Van alsulken gheschille als hanghende was tusschen Heren Joese van Huele, Riddere, Heere van Lichtervelt, in den name van Vrouwen Jaqueminen van Maldegheem, synre gesellinnen, in deen side, ende der Jouffrouwen van Merxhem, in dandere syde, soe es by middelt van vrienden dat gheschilt minlic gesleten ende getermineert, in der manieren hierna verclaert: In den yersten, dat Here Joes voirs. quite scau alsulken vyfhondert cronen eens, als deselve Jouffrouwe van Merxhem hem sculdich was van verschenender duwarien, daeraf dat een scepenenbrief van Antwerpen ghemaect es, dien hy haer overgheven sal. Voirdane soe scaut hy haer quite tpayment vander erfrenten dat Mirvrouwen synre gesellinnen verscheen te Kerssavonde lestleden, ende des soe sal deselve Vrouwe, Heren Joes gesellinne voirs., voirdane jaerlix heffen hair erfrente, die haer verscinen sullen na

vutwysen eens scepenenbriefs van Antwerpen, die daeraf gemaect es. Voirdane soe sal de voirs. Jouffrouwe van Merxhem alleene gelden ende betalen alle alsulken scult als wilen Joncheren Gheert van Berghen, haer broeder, sculdich was ende bleef, ter tyt dat hy aflivich wert, ende des soe sal deselve Jouffrouwe hebben ende behouden al alsulken have als de voirs. Jonchere Gheert, haer broeder, achter hem liet, vutgenomen dat Vrouwe Jaquemine voirs. hebben ende behouden sal alle de juweele ende cleedere, die tot harer cameren, rugghe ende live toebehoirden, ter tyt als de vors. Joncheren Gheert aflivich wert, na vutwysen der houweliker vorwaerden. Mair waert dat de voirs. Jouffrouwe van Merxhem meynde billix datter meer haven wesen soude, daeraf soe sal de voirs. Here Joes derselver Jouffrouwen, als goet Riddere, by trouwen ende by eeren te kennen geven ende te voirtschyn brengen soe wes hy daeraf weet of in synre macht es, ende dairmede soe sal de voirs. Here Joes volstaen ende geloift wesen. Voirdane soe es ghetermineert, soe wes sculde dat Here Gheert van Maldeghem vander voirs. Jouffrouwen van Merxhem hebben of gecrigen sal, het sy metter minnen of metten rechte, dat dairaf deselve Jouffrouwe gelden ende betalen sal de tweedeel, ende de voirs. Here Joes tderdendeel. Ende waert soe dat de voirs. Jonchere Gheert, Jaqueminen voirs. of yemende van haren weghen eenighe brieve verlyt oft gemaict hadde, dat die brieve te nieute sullen syn ende van gheenre werden. Ende hiermede soe sullen de voirs. partien, aen beiden syden, van allen geschille toten daghe toe van heden ghesleten ende ghetermineert syn ende bliven tallen daghen ende daerenboven deen den anderen nemmermeer anespreken, heysschen noch moeyen, int gheestelike oft int werelike recht, by hen selven oft by yemende anders van haren weghen, in gheenre manieren. Ende dit was ghevut ende gheseeght ter presencien vanden beyden voirs. partyen ende vanden Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen hieronder bescreven, ende baden deselve partien dat men dat op hen kennen wilde, te weten es Claus vanden Werve, als Burgermeester ende Scepenen, Heren Aernt van Ymmersele, Riddere, Claus vander Elst, Gielys Bode, Costen van Kets, Ghysbrecht de Coninc, Jan Bacheleer, Willem Noyts,

Heinryc van Rythoven, Claus van Wynegheem de jonghe, Andries van Steelant ende Peter de Bloxscoemakere, als Scepenen, int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende drie ende twintich, sevene daghe in Aprille na Paesschen.

---

11 Mei — 24 Juli 1423.

Bekrachtiging en uitvoering van het testament van Catharina Druys.

fol. 88. Anno XXIII, elve dage in Meye, soe wert in de banc van Scepenen bi den Burgermeesteren ende Scepenen overdragen ende ghesloten, dat alsulke ghifte ende makinge, als Katline tsGrysen, wettich wyf wilen Peter Druys, gegeven ende gemaict heeft Katlinen, natuerlike dochter Peters, hairs mans voirs., te weten is hair gedeel van eenen hove ende schueren met al sier toebehoirten, gestaen in de Bocstege, tusschen der kindere Druys hof, aen deen zide, ende de Vliederstege, aen dander zide, ende dairtoe hoir gedeel van sesse cameren met tichelen gedect ende van drie cameren met stroe gedect, gestaen in de Ridderstege, neffens den voirs. hof, ende dairtoe alle andere ghiften, die de voirs. Katline tsGrysen wilen in hoeren testamente ende vutersten wille ende codicillen, dairtoe dienende, van weerden zyn ende bliven sullen, mids dat in der voirgenoemder makingen nerghens yet bevonden is tiegen der stad rechte wesende. Ende wairt dat dair yemend contrarie af doen of tiegen segghen wilde, dat die dairaf te rechte aenspreken sal, dair men van testamenten sculdich is af aen te spreken ende te rechte te stane.

PALUDE.

fol. 89. Int jaer Ons Heeren dusent vierhondert ende XXIII, XXIIII daghe in Julio, soe quamen voer Bourghermeesteren ende

Scepenen, in de volle banc sittende, Peter Druys ende Michiel de Leeu, als testamenteurs wilen Katlinen Druys, consent begerende vander stat voirs., als dat sy alrehande cleyn percheelen van goeden, die de vors. Katline achter haer hadde gelaten, souden mogen vercoepen, omme haer testament daermede te mogen volvueren ende volbringen, gemerct dat Jans Grysen wettige kinderen, die oeyr ende erfgenamen van haren goede syn, buytens lants waren, ende men haer testament niet volvueren en mochte, het en ware by vercoepen van alrehande cleyn percheelen van erffenissen ende goeden, alsoe sy te kennen gaven, soe dat de Bourghermeesters ende Scepenen voirs., omme dies willen dat men testament soude volvoeren, den vors. Jan den Grysen, Peteren Druys ende Michiel den Leeu dat consenteerden te doen, behoudelic dien, dat sy altyt wettige rekeninge daeraf doen souden, alsoe daertoe soude behoeren.

J. Pot.

---

17 Juli 1423.

Inschrijving van een besluit d. d. 22 Mei 1423 betrekkelijk de regeling der nalatenschap van Lauwerys van Houthoven.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXIII, XVII daghe Julii, fol. 89.
soe wart bevolen vanden Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stat van Antwerpen, int register te setten toepen plackaet, bezeghelt metter stat zeghel ten saken van Antwerpen, dat hierna bescreven staet van woerde te woirde, omme ter memorien ende gedenckenisse te wesen ende te bliven, tgoent dattet selve plackaet inhoudt ende begrypt: Wy, Bourgermeesteren, Scepenen ende Rait vander stat van Antwerpen doen cont allen Drossaten, Scoutheten, Meyeren, Scepenen, mannen, dieneren ende officieren ende allen anderen, die dit ons open plackaet sullen sien of hoeren lesen,

dat wy in voirledenen tiden gesien hebben ende hoeren lesen zekere scepenenletteren, metten scepenenzegelen van Antwerpen bezeghelt, daermede wilen Laureys van Houthoven sinen zevene natuerliken kinderen gemaect ende gegeven hadde na syn lyf, drie hondert nobelen eens henendragens, dewelke hy hen bewysde op syn goede die hy achter hem soude laten, met veel woerden ende condicien daerin begrepen ende bescreven staende, toten welken goeden Laureys van Reeth in den name van sinen wive, met harer medepartien, als gerechte oeyre ende erfgenamen vanden voirs. Laureys van Houthoven, alsoe sy seiden, hen rechts vermaten, soe dat sy aen beiden siden voir ons quamen, eenyegelyc syn besceyt opdoende ende toenende, ende nadien dat wy in den voirs. scepenenbrief te visiteren bevonden, dat de erfgenamen vanden voirs. wilen Laureyse alsulke goede aen hem mochten lossen metter voirs. sommen van drie hondert nobelen, tot eenen male den voirs. kinderen te gheven ende vut te reyken, ende oec dat de voirs. goede sinen gerechten oeyre ende erfgenamen besterven souden, alsoe verre als de voirs. sevene sine natuerlike kindere alle aflivich worden sonder wettige geboerte, ende hebben daerenboven sommige haer gedeel vanden voirgenoemden goeden, dat sy aen hebben gevaert, vercocht ende vervremt, ende sommige veel scoens eykens houts, dat daerop stonde, afgehouden, de haeflike goede, die achter hem bleven, haren oirbore ende profyt te scoensten, die te vercoepen ende daeraf rekeninge te doene, alsoe daer toebehoerde, niet gedaen en hebben, dwelc oft sy gedaen hadden de vors. erfgenamen te bat hadden moegen vervallen ende betalen de somme van driehondert nobelen vors., ende mochten dan syn onruerlike goede aen sinen gerechten oeyren ende erfgenamen gecomen hebben, na vutwysen derselver letteren, bi denwelken de vors. goede niet geanteert en werden toter vors. erfgenamen behoef, alsoe daer wel toebehoerde, maer syn deselve goede verbaelmont na de vors. makinge ende ghifte. Soe wast, dat wy beide de vors. partien bescieden ende wysden te volgen alsulke goede, als de vors. Laureys van Houthoven achter hem liete ter stede, plaetsen ende bancken daer de gront gelegen ware, sonder den voirgenoemden kinderen te berechtene of handelinge te hebbene vanden voirs. scepenenbrieve, want sy die niet gevolght en

hadden na haren begripe alsoe vors. es. Bidden daeromme U allen, ende eenenyegeliken bysonder, dat ghi den voirs. Laureyse, onsen medepoirtere, hulpich ende vorderlic wilt wesen tot sinen goeden rechte ende besceiden hem te moghen expedicie van rechte geschien, daer hy des behoeven ende hieraf in rechte comen sal, opdat hem onse bede te stade come, ende derselver te bat hebben moge. Oec mede, want wy verstonden dat de vors. wilen Laureys met eenen instrumente deselve ghifte gemaect ende sinen voirs. natuerliken kinderen gegeven hadde, soe vraechden wy, int vervolgen vanden voirs. partien, Magrieten van Houthoven, die een van des voirs. Laureys natuerliken dochteren es, ende die tvervolgen metten vors. scepenenbrief, die sy onder hadde ende ons toende, vanden vors. saken ende geschillen dagelix dede ende bewint af hadde, of sy de vors. makinge, vut crachte vanden vors. scepenenbrieve volgen wilde of vut virtuten vanden instrumente, dewelke ons antwoerde dat sy haer behelpen wilde metten voirs. scepenenbrief ende niet anders. Ende mids dien dat de vors. saken in der manieren voirs. aldus voir ons ghehandelt ende geschiet syn, ende recht ende redene bewysen, der waerheit ghetuygenisse te gevene, soe hebben wy der stat seghel van Antwerpen ten saken hieronder aen doen hangen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende drientwintich, tweentwintich dage in Meye.

J. POT.

---

18 Juli 1423.

Ordonnancie betrekkelijk het storten van vuilnis, den handel in mosselen en de schuttershoven.

Dit was gheordineert anno XXIII°, XVIII dage in Julio. fol. 88.

Item, dat niement gheen vulnisse dragen noch leggen en sal aen den muer van Faucons, opte paine van II ouden

scilden, I derdendeel den Heere, I derdendeel den Coermeesters ende I derdendeel die voert brengt, mair sal eenyegelic syn vulnisse moeten voeren of doen voeren buten der stad.

Item, dat niement voirdane gheen mosselen incopen en sal, omme voert te vercoepen, mair sal eenyegelic, die mosselen brengt vuter zee, die selve moeten pennewerden ende vercoepen, elke mate omme IIII miten, gelyc van outs ghewoenlic heeft gheweest, ende wie de contrarie dade in coepen of in vercoepen, of diere te gheven, die soude verboren II Royale, half den Coermeesters ende half diet voertbrengt.

Item, dat alle deghene die slotele hebben van eenigen vanden III scuttershoeven, vutghenomen de scutters, die sloetele over sullen moeten brengen den Dekens vanden Scutters, binnen XIIII nachten, ende dat niement vordane slotele en sal mogen doen maken, het en zy by consente vanden Deken, opte paine van II ouden scilden, half den Heere ende half der stad.

---

14 September 1423.

Ordonnancie op het dragen van wapens en het « vangen van alle quaetdoenders. »

fol. 89 v°. Gheordineert bi den Here ende bi der stad anno XXIII°, XIIII dage Septembris.

Dat van nu voerdane negheenrehande vremde liede binnen der stad van Antwerpen gheen pansiere, gheen lange bazeleers, hootwapenen, noch gheenrehande wapene en zullen mogen dragen, opte payne van hoirre wapenen ende van II Royalen te verbueren, half den Here ende half der stad, vutgenomen onser genedigen Heren van Brabant ende myns Heren van Bourgognen ende der voirs. Heren Officiers huysgesynne,

ende vutghenomen den Scouthet, Amman, Burgermeesteren, Scepenen, Rentmeesteren ende den gheswoernen dieneren ende officieren van der stad. Ende dat deghene die van buten incomen te watere oft te lande, of vut trecken, hair wapene sullen moigen dragen thoeren herbergen ende weder vute, sonder verbueren. Behoudelic dat men alle redelike messe sal mogen dragen ende wagelude hair pasmesse, ende dat de poerteren van binnen ende inwonende hair pansiere sullen mogen dragen zonder lange bazelers. Ende behoudelic soe wie sinen eedt derve doen dat hy vanden gebode niet en wiste, dat die van den brueke ongehouden sal syn, ende dit sal elc weert sinen gasten kundigen opten selven kuere. Ende waert dat hier enige donckerheyt off geschil in viele, dat sal altoes staen ten verclaeren van den Here ende van der stat, [behoudelic dien dat deghene die consent hebben van den Heere ende van der stat haere wapene te dragene, dat sy dat sullen moghen doen sonder verboeren] (1).

Item, waer yemend die vremde lude in syn huys gewapent ontfinge met hoepen of anders, ofte die vuter stad van Antwerpen geseyt syn ende dat niet in tyts den Here ende der stad te kennen en gave, die soude verbueren alsoe dicke alst geschyede, XX Royale, half den Here ende half der stad (2).

Item, dat alle poerteren vander stad zelen mogen vangen, fol. 89 v°.
houden ende bringen tot ane den Here, alle quadyen, te wetene moordeneers, dieve, straetroevers, verraders, spyers, ballinge ende alle andere quaetwillige, die onsen poirteren of anderen goeden coopluden moorden, evelen, quetsen of oploop doen wilden, of die dairom vut comen waeren, sonder verbueren yegen den Here of yegen der stad. Ende dairtoe selen alle poirteren mogen helpen sonder yet te verbueren, ende geschiede dair eenigen onraet inne van quetsueren of anders ane dese voirs. quadyen of ane die onsen poirteren of andere goeden lieden evelen wilden, dair sullen onse poerteren, diese vangen ende hem helpen sullen, vry ende ongehouden af zyn yegen den Here ende yegen der stad.

---

(1) *De zin tusschen haakjes is door eene andere hand geschreven.*
(2) *Deze twee voorgaande artikels zijn doorgehaald.*

13 October 1423.

Vaststelling der waarde van munten tot betaling der rent verschuldigd aan de familie Pot.

fol. 90. Van alsulken twee hondert nobelen ende derdalf hondert Dordrechtsche scilde tsiaers lyftocht renten als de stad van Antwerpen Peteren Pot, onsen medepoirtere, sinen wive ende sinen kinderen sculdich es, na inhout der principaelre brieve dairaf ghemaict, so es by Burghermeesteren, Scepenen ende Raide der stad voirs. opten dach datum hierna bescreven, omme de noble ende scilde te taxeren, daerby de stad der moeyenissen verdraghen mach worden, die zy telken termine, als alsulke renten verschenen, omme der valuacien wille voirs. ende oic omme alle redelicheit wille dairin te plegen, de stad int vutreyken ende de voirs. persoene int ontfaen, overdraghen, gheordineert ende ghesloten, dat Peter voirs, op desen tyt vanden termine van betalingen lest verschenen, hebben sal voer elken nobel acht scellinge ende acht penninge grote Brabants gelts, ende voere elken Dordrechschen scilt seven ende viertich grote Brabants gelts, mair dat men hem voirdane sinen wive ende kinderen tot elken termine van betalingen vutreyken ende betalen sal gouden Yngelsche noble, vyftalven Yngelschen wegende, voer datum der principaelre brieve dairaf ghemunt, ghemaict ende gheslagen, oft also vele gelts dairvore, als der stad wisselere van Antwerpen prisen ende segghen sal, op syn beste, dat alsulken noble, tot elken termine als die verschinen, weert syn, ende hy dairvoer soude willen gheven, ende desgelyx oic mede gouden Dordrechsche scilde oft also vele dairvore in der manieren als voirs. es vanden nobelen, sonder ander cavillatie van eeniger werderingen oft valuatien vanden gelde voirs., die in eeniger wys dairin vallen mochte te makene oft te ghesciene. Hier waren by Claus vanden Werve ende Laureys van Arschot, als Burgermeesteren, Claus vander Elst, Gielys Bode, Costen van Kets, Ghysbrecht de Coninc, Willem Noyts, Claus van Wyneghem de jonghe, Andries van Steelant,

ende Peter de Blocscoemakere, als Scepenen. Ghedaen int jair Ons Heren M. CCCC XXIII, XIII daghe in Octobry.

N. HOEVEL.

---

20 October 1423 — 14 Mei 1463.

Ordonnantie betrekkelijk den turfhandel.

Gheordineert bi den Here ende bi ber stad anno XXIII, XX daghe Octobris. fol. 88 v°.

Vernieut anno LXIII, XIIII dage Meys.

Item, dat nyement voirdane, wie hy sy, poirtere oft vremde, gheen torve, die hier in der stat comen; en sal mogen coepen omme die voert te vercoepene in eenigher manieren, maer eenyegelyc die hier torve brengt, sal die mogen vercoepen den goeden lieden, inwonende vander stat tot haere berringen, tharen slitene bynnen haeren huysen ende anders niet ende om Gode te ghevene. Ende soe wie de contrarie dade, soude verboeren alsoe dicke alse ment bevonde XII schellingen oudere grote, een vierendeel den Here, een vierendeel der stat, een vierendeel den Koermeesteren ende tvierde vierendeel dengheenen diet voertbrenght.

Item, dat oec nyement, wie hy sy, gheen torve en sal mogen vercoepen metten sacke of metten hondert, dierdere dan sy int dlast ghelden, opten selven core.

---

8 November 1423.

Verordening voor den « Craenmeestere. »

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXIII, VIII dage in de maent van Novembry, soe wart gheordineert bi den Bur- fol. 90.

gemeesteren ende Scepenen, dat deghene die nu ter tyt den crane verpacht heeft of by tyden verpachten sal, buten mercten sal mogen voeren met synre sledden alle goet, het zy wolle, copere, theen, packe, was, alluyn ende alle andere goet, alsoe verre als ment met eenen cordewagene niet ghevoeren en can, maer wes dat een cordewagen ghevoeren can, daer en sal de vors. Craenmeester buten mercten gheen recht aen hebben te voerne, alsoe verre alst de Cordewagencruders voeren willen. Maer waert dat daer eenich goet aen quame opten Werf, dat verderfelic worden soude, ende dair de coeplude scade omme lyden souden, dat de vors. Craenmeester dat goet soude mogen voeren metten Cordewagencruders, deen metten anderen, omme tgoet te behouden, ende de cooplude van scaden te verwaren. Behoudelec emmer dien, dat de Craenmeester buten mercten gheenen rolwaghen voeren en sal, anders dan syn sledde, ende behoudelec oic dien, dat men buten mercten gheene casen bynnen der stad op waghene met leederen voeren en sal, vuten scepe in de huyse of in de Wage ende weder vuter Wagen in de scepe of in de huyse.

N. Hoevel.

---

25 November 1423.

Oorvrede gezworen door Willem Pipe aan Peter vanden Bogaerde en Jan vander Beke.

fol. 69 v°. Int jaer dusent cccc ende xxiii, xxv dage Novembry, geloefde ende swoer ten Heylegen, in presencien van Amman, Borgermeesteren ende Scepenen, Willem Pipe van Corterike, dat hy omme des dootslaechs wille die gescyet waer aen Mertin Pipe, sinen broeder, misdoen en zoude Pieteren vanden Bogaerde ende Jannen vander Beke, noch horer lude ontsculdige mage ende vriende, raed noch daet oic dairtoe te gevene, dair denselven yet misschien mochte, gelovende dit onverbreckelike dit aldus te houdene als een goed man.

---

25 November 1423.

Vaststelling der waarde van munten.

Geordineert bi den Schoutete, Heren Woutere vander Liste, ende bi der stad, anno XXIII, XXV dage Novembris. fol. 89 v°.

Item, dat van desen dage achterwaert, nyemant bieden, geven, noch nemen en sal de Beyersche placken van twee groten, hooger dan voir V Ynghelsche, noch de Beyersche groten, hoger dan twee Yngelsche ende eenen halven. Ende soe wie de contrarie dede, dat die verbueren soude alsulc ghelt als hy bode, gave off name, theen derdendeel dairaf den Here, dander der stad ende derde derdendeel deghenen diet voertbrachte. Ende dairtoe oyc mede soude hy verbeuren van elken pond grote, XII grote, te hebbene dengeenen diet voertbrachten. Ende wes men beneden tpond grote byet, gheeft oft neemdt, dat alsulc ghelt oic mede verbeurt sal weesen ende dairtoe verbeuren na davenant vanden ponde ende vanden XII grote.

Item, soe en sal niemant eenige Moerse gulden, die de Greve van Moers tot Valkenborch heeft doen munten ende slaen, hoger byeden, geven of nemen, dan voir XXVII grote Brabants gelts tstuc, opte voirs. peine te verbeuren ende gedeilt te werden als voirs. is.

---

25 November 1423.

Vonnis in een geschil tusschen Wouter Bau en Lanceloot van Gottignies.

Dits tvonnisse tusschen Wouteren Bau, in deen zide, ende Lancelote van Gottignies ende den Scepenen van Rumst, fol. 90 v°.

in dander zide, alse van alsulker aenspraken ende beroepe van eenen hootvonnisse, dat te Grymbergen gehaelt was bi den Scepenen van Rumst, tusschen Wouteren Bau ende Lancelote voirs., dwelc de voirs. Scepenen te Rumst vutten ende dat de voirs. Wouter Bau hier tAntwerpen beriep ende meynde dat men hem hier een beter leeren soude, soe wart alhier gewyst vander calaengien ende beroeps, dat de voirs. Wouter Bau gedaen hadde, ende na tverhael dat Bouden, de taelman, dairaf dede, de voirs. Scepenen van Rumst dairaf quite ende verweert ende den voirs. Wouteren vellich ende tvoirs. hootvonnisse van weerden, ende dat de voirs. Lancelot by sinen goeden bliven sal, gelyc tvoirs. hootvonnisse van Grymbergen gewyst hadde. Voerd soe begerde de voirs. Lancelot, die voir oigen stont, te weten binnen hoe lange hem de voirs. Wouter Bau ruyminge doen soude van sinen voirs. goede, dair wart alhier gewyst met eenen vonnisse, dat de voirs. Wouter Bau Lancelote voirs. ruyminge doen soude binnen dien genachte. Dit was gedaen op Sinte-Katlinendach, int jair Ons Heren M. CCCC ende XXIII, in de volle banc van Scepenen.

PALUDE.

---

29 November 1423.

Inschrijving van eenen schepenbrief d. d. 8 November 1413, inhoudende schulderkenning aan Nicolaas van Wyneghem.

fol 90 v°. Int jaer M CCCC ende XXIII, XXIX dage in Novembry, soe wart, ten versoeke van Clause van Wynegheem, de jonghen, ende oec by wete ende consente Her Aerndt van Ymmersele, Ridders, in dit register geteekent de teneur van eenen scepenenbrief, die de voirgenoemde Her Arndt, Jan Scoyte, Jan Heyns ende Goesem vander Vesten verleden denselven Clause, int jaer van XIII, XIII dage in Novembry, mids dien

dat men in nacomenden tiden niet meynen en mochte, dattet een verhouden brief ware, want hy lange verleden hadde geweest, welc brief gans gave, ongeraseert ende ongestoert Burgermeesteren ende Scepenen getoent wart, inhoudende van woerde te woerde als hierna bescreven staet : Wy, Jan Stevens ende Ghysbrecht de Coninc, Scepenen in Antwerpen, maken cont dat voer ons quamen Her Arnd van Ymmersele, Riddere, Jan Scoyte, Jan Heyns ende Goesem vander Vesten, bekenden ende verliden dat sy gesamenderhandt, ongesondert ende elc van hen een voer al, sculdich syn van gherechter wettiger scout Clause van Wynegheem, Claus sone, den jonghen, ofte den hebbere van desen letteren, tseventich gouden Vranxe cronen, goet ende custbaer van goude ende van gewichte, ende sessentwintich mudde roghs, goet ende custbaer trischere maten eens henendragens, te gheldene ende te betalene tvors. ghelt tOnser-Vrouwendaghe Lichtmisse naestcomende ende tvors. coren te Paesschen daernaest volgende, sonder eenich langher vertrecken, met ghereeden ghelde oft met panden, goet ghenoech synde over de vors. somme gelts ende rogghe alse volhouden panden, gelyc oft die ter Vierscaren metten rechte verwonnen waren. Ende hiervore soe hebben de vors. schulderen verbonden ende te pande geset hen selven ende alle haer goede, ruerende ende onruerende, die sy nu hebben ende namaels vercrigen mogen, ende elc voer al, maer de voirs. Her Arndt geloefde hieraf weder den voirs. Janne Scoyten, Janne Heyns ende Goeseme vander Vesten ende alle haer goede scadeloes ende onbelast te houdene tallen dagen, met hem selven ende met alle sinen goeden, die hy heeft ende vercrigen mach. Voirdane soe geloefden de vors. Jan Scoyte, Jan Heyns ende Goesem vander Vesten hieraf elcanderen ter hant te stane, ende elc den anderen den last hieraf te helpen draghen, sonder argelist In kennessen van desen letteren, bezeghelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heeren, als men screef M. CCCC. ende derthiene, achte dage in Novembry.

Collacio facta est cum originali per me Johannem Pot.

J. Pot.

---

28 December 1423.

Eedaflegging door Jan Vossaert betrekkelijk zijn voogdijschap over zijne nicht.

fol. 91. Int jaer Ons Heren M CCCC ende XXIII, XXVIII dage in Decembry, so dede Jan Vossaert, opt Zant, zinen eet openbaerlic aen den Heilegen, opter stadhuis, ter presentien vanden Amman, Burgermeesteren ende Scepenen, als dat hy synre nichten, Oliviers wive van Busegeem, die hy voirmails vermomboert ende gheregeert hadde, goede wettige rekeninge ende bewys gedaen hadde van al des hy van haren wegen opgheheven, vutghegeven oft gehanteert mochte hebben, in sterkenissen van sinen goeden scepenenbrieven van quitancien die hy van haer hadde, ende dat hy in hare niet meer noch vordere gehouden en was in gheenre manieren, dan by hare bekent ende verleden hadde. Presentibus Jacop van Steelant, Amman, Costen van Kets, Burgermeester, Jan vanden Werve, Borgermeester ende Scepenen, Damaes, Stevens, Bode, Halmale, Noyts, Aerschot, Moelnere, Steelant, Scepenen.

December 1423.

Vonnis in een geschil tusschen Wouter van Eekeren en Pauwel Heye geheeten van Stantdonc.

fol. 91. Anno XXIII°, in de maent van Decembry, so wart gewyst met eenen vonnisse in de banc van Scepenen, by Her Janne van Halmale, tusschen daenspreke van Wouteren van Eekeren ende tverantworden van Pauwelse Heye, die men heet Pauwels van Stantdonc, als van een zister rogs erflic, dat Wouter voirs. hoepte ende meynde te quitene na der stad recht, want de pande, dairop dat vercocht was, hem toebehoerden

ende bynnen vryheden lagen, dairop dat de voirs. Pauwels weder antworde ende dede antworden, dat hy noyt ghelt dairomme en gaf, noch ghegeven en dede, hoewel dat de brief dairaf gemaict van coepe houden mochte ende dat hem dat zister rogs toecomen ware vore alsulken goede, als hem van synre moeder dode bleven ende verstorven waren, ende dat hy dair goede waerheyt af hadde, dat hem also toecomen was ende dat hy oic onverjaert was doen hem tvoirs. zister rogs bewyst wart, dat de voirs. Wouter noch syn nacomelinge aen tvoirs. zister rogs gheen quitinge hebben en soude in geenre manieren, mids den onderwyse gedaen den Scepenen voirs., gelyc voirscreven staet.

Omstreeks 1423.

Verbod van uitvoer van levensmiddelen.

Het es overdragen metten steden van Lovene, Bruessel, Antwerpen, tsHertoghenbossche ende Thienen, in profyte ende orboer des ghemeyns lants ende ondersaten van Brabant, ende omme te schouwene den dueren tyt die onder tvolck comen mochte, dat niement, soe wie hy sy, negheenrehande maniere van vleessche, levende of doot, die men teten pleegt van poellagen, of duyven, of derregelike, noch oic gheen zuvel, als boter, eyer, kase of derregelike, vuten lande van Brabant, heymelic of openbaer, in den landen van Vlaenderen of van Henegouwe, omme aldair te bliven of voert in anderen landen ghebract te worden, vueren, dragen noch leiden en sal mogen. So wie dat dade ende metter vorsscher daet bevonden worde, dat die verboeren sal tgoed dat hy vut sal willen voeren, dragen ofte leiden, ende dairtoe van elker viervoetiger beesten I Rynschen guldene, ende van poellagen ende van zuvel I halven Rynschen guldene, deen helft vanden voirs. boeten den Heere, ende dandere helft denghenen diet voertbrachte. Ende oft yement heymelic eenige beesten, poellagen of zuvel vutghevoert, vutghedragen oft vutgheleyt hadde, ende men dat ter waerheyt conde vernemen, dat die fol. 88 v°.

verboeren sal also vele gelts alse tghuene van provancien voirs. weert was, doen hyt vute voerde, ende dairtoe den coer voirs. te deylen als voere. Ende hieraf sal elkermale vinder ende calengeerder mogen syn, opte helft vanden boeten voirs. Behoudelic dien, dat de stad van Mechelen hierinne niet en sal syn begrepen, also verre alse deselve stad den lande van Brabant alle manieren van vitaelgien laet volgen, ende behoudelic oic dien, dat de vrye jaermercten van Antwerpen in dit gebot niet gehouden en sullen syn.

Omstreeks 1423.

Ordonnancie « vanden metene vanden corene. »

fol. 88 v°. Item, soe es gheordineert bi den Here ende bi der stad, dat gheen coren dat in dwater comt, overslagen noch ghemeten en sal worden, anders dan bi den gesworen meters, die dairtoe vander stad wegen ghestelt syn, ende dat gheen corencoeper syn selfs coren en sal mogen meten, boven I quartier, anders dan bi den gesworen meters. So wie dat de contrarie dade van eenigen vanden pointen voirs., dat die verboren soude II Royale, also dicwile alst gheviele, den eenen den Here, den anderen den Coermeesters.

---

14 Januari 1423 (1424).

Vidimus van eenen schepenenbrief d. d. 20 Juni 1421, inhoudende schulderkenning van Jacob Troest aan Jan Coetsaert.

fol. 91. Int jaer Ons Heeren M CCCC. ende XXIII, XIIII dage Januarii, saghen ende hoerden lesen Bourgermeesteren ende Scepenen hierna bescreven, eenen scepenenbrief van Antwerpen bezeghelt metten zegelen Ghysbrechts sConincx ende Heinrycx van Rythoven, gans gave ende gheheel ongheraseert, daeraf de tenore inhielt, van woerde te woerde, als hierna bescreven staet : Wy, Ghysbrecht de Coninc ende Heinryc

van Rythoven, Scepenen in Antwerpen, maken cont dat voir ons quam Jacop Troest, ende bekende dat hy sculdich es van gherechter wettiger scout Janne Coetsaert, natuerlic sone wilen Jan Coetsaerts, elx jaers twintich scellinge grote, goet ende custbaer, gelyc als tallen paydaghen ghemeynlic bynnen Antwerpen in Borsen gaen sullen, jaerlikere ende erflikere renten, te gheldene ende te betalene vanden voirs. Jacop ende van sinen nacomelingen, den voirs. Janne Coetsaert ende sinen nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende, alle jare tSente-Jansdage Baptisten in midden zomere. Ende daervore soe heeft de vors. Jacop verbonden ende te pande geset een huys metten gronde ende met al datter toebehoert, gestaen op tSant, tusschen desselfs Jacops huys, aen deen side, ende Jan Minnincx huys, aen dandere side. Voirdane gaf de vors. Jacop den voirs. Janne Coetsaert ende sinen wettigen oeyren, in gherechter gestadiger ghiften, na syn lyf ende niet eer, tvoirgenoempt huys, gheheelic ende al, gelyc alst nu aldair bewyst ende bepaelt es, met alsulker condicien ende vorwerden, waert dat deselve Jan aflivich worde sonder wettich oeyr achter hem levende te latene van sinen propren live comen synde, dat dan tvoirgenoempt huys geheelic ende al toecomen soude ende bliven den Heylegen Gheest van Onser Vrouwen tAntwerpen. Behoudelic emmer dien, dat deselve Jan dat huys niet en sal moghen vercoepen, becommeren, veranderen, noch gelosen in gheenre manieren. Ende waert dat hyt vercochte of geloesde, dat dan de Heylich Gheestmeesteren van Onser Vrouwen voirs., tes Heylichts Gheests behoef, haer hant aen tvoirs. huys souden mogen slaen als haer vry proper goet, ende dat eeuwelic hebben ende behouden, sonder yemants calengieren oft wederseggen in eeniger manieren. In kennessen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende eenentwintich, twintich dage in Junio. Hierby waren Jan vanden Werve ende Costen van Kets, als Burgermeesters, Claus vander Elst, Jan van Halmale, Jan Stevens, Laureys van Aerscot ende Jan de Coninc, als Scepenen.

Collatio facta est per me Jo. de Palude.

PALUDE.

---

24 Februari 1423 (1424).

Vonnis in een geschil tusschen Jan de Brydere en Jan vanden Opstal geheeten vanden Grave, kanunniken van O. L. V. en Jacob van Steeland, Ambtman der stad.

fol. 93 Van alsulker aenspraken als Meester Jan de Brydere ende Her Jan vanden Opstal die men heet vanden Grave, Canonicke van Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen ende procureerders vanden recteurs der twee capelryen, ghesticht zynde in Onser-Vrouwenkerke voirs., gedaen hebben op Jacob van Steeland, Amman tAntwerpen, van seven ponde Lovensche ende viere hoenren, die deselve Jacob den voirs. recteurs alle jare schuldich is van sinen hoven ende goeden van Moelenberghe, gelegen in de prochie van Doerne, ende dat zy daeraf tachter ende in gebreke waeren van sevendalven jaere, begherende voert gelesen te hebbene eenen scepenenbrief van Antwerpen vanden selven renten sprekende, ende op tverantwerden van Jacob van Steelant voirscreven, dat hy weder daerop gedaen heeft, meynende ende protesterende dat denzelven brief van gheenre weerden syn en zoude, want hy gegaet waere, soe wert irst gewyst een vonnisse by Gielys Bode, in de banc ende met gevolghe van Schepenen, dat alsulken schepenenbrief van Antwerpen als de voirs. Meester Jan ende Her Jan in de voirs. banc gethoent hadden, niet wederstaende dat hy van outheyden in de vouwe gegaet ware, van weerden syn soude, ende daernae wert gewyst by Gielys Damaes, in de voirs. banc ende met gevolghe van Scepenen, want den voirscreven scepenenbrief van weerden gewyst ware, dat de voirs. Meester Jan ende Her Jan haerre schout, die sy heysschende waeren, gewarigen zouden ende haer behout daeraf doen voer haeren ordinarys, alsoe daertoe behoerde ende sy schuldich waeren te doene, dwelc alsoe gheschiet synde, wert voert gewyst bi denselven Gielys Damaes, met gevolghe van Scepenen, dat hen de voirs. Jacob betalinge doen zoude. Dit geschiedde int jaer Ons Heeren, als men screef M. CCCC. ende drye ende twintich, vierentwintich daghe in Februario,

daer by ende over waeren Jan vanden Werve, Burgermeester ende Schepen, Gielys Damaes ende Gielys Bode, die de vonnisse wysden, Jan Stevens, Jan van Halmaele, Laureyns van Aerschot, Danckaert de Moelnere, Claus van Wynegheem de jonghe, ende Andries van Steelant, als Scepenen. Ende omme dat namaels gheen gheschille toecomen noch gheschien en zoude omme des voirs. scepenenbriefs wille, soe wert overdraegen bi den voirs. Janne vanden Werve, Burgermeester ende Scepen, ende Costen van Kets, oic Burgermeester, ende bi den Scepenen gemeynlic, dat men den voirscreven scepenenbrief in der stad register scriven ende registereren zoude, daeraf dat die copie te latine hiernae volght, van woerde te woerde : Nos Arnoldus de Curia et Arnoldus Nose, Scabini Antwerpienses, notum facimus universis presentes litteras inspecturis, quod venerabili viro Domino Egidio de Wynegheem, Decano ecclesie Antwerpiensis, Domino Hughone de Remerswale et Domina Clemencia, eius uxore, propter hoc in nostra presencia constitutis, contulit ipse Dominus E., Decanus, et contulisse se recognovit Domino Hugoni et Domine Clemencie, coniugibus predictis, ac eorum heredibus, jure hereditario, ad annuum censum septem librarum Lovaniensium legalis monete et quatuor pullorum, bona sua que habet in Wynegheem cum dictis coniugibus communia, que quondam fuerunt Egidii dicti Boch indivisa sicut et nunc sunt, de quo censu annuo ipsi Domino Decano satisfacere promiserunt et solvere coram nobis, singulis annis, in festo beati Stephani hyemalis medietatem et aliam medietatem in Pascha Domini. Tali adiecta condicione quod si dicta bona aliquo tempore postmodum omnino resignare vellent dicto Domino Decano coniuges predicti, pro eo quod tantum eis valere non viderentur, cum duplici censu necnon cum domibus et omnibus appendiciis equivalencia sicut et nunc valent, dicta bona sibi resignare tenebuntur, insuper pro qualibet investitura seu receptione quoniam ipsa bona seu partem eorum recipere contigerit, quilibet qui dicta bona recipiet seu partem eorumdem, ipsi Domino Decano solvet tres solidos Lovanienses. Et ad predicta omnia et singula observanda, Dominus Hugo et Domina Clemencia, coniuges predicti, obligaverunt omnia bona mobilia que habent seu habere poterint in dictis bonis communibus cum domibus

et appendiciis omnibus bonorum predictorum, et predicta omnia et singula promiserunt coram nobis dicte partes fideliter observare, fide et juramento ab ipsis prestitis coram nobis. In cuius rei testimonio sigilla nostra una cum sigillis dictarum partium et Egidii dicti Boch, ac Nycolai de Wynegheem, Ammanni Antwerpiensis, mansionariorum hereditariorum Domini E., Decani predicti, qui premissa una nobiscum interfuerunt, presentibus sunt appensa. Datum anno Domini M^mo^ CC^mo^ LXXX° sexto, Dominica in vigilia Epiphanie Domini.

Collacio facta est cum littera originali per me,

P. DE ROMA.

---

18 Maart 1423 (1424).

Bekrachtiging van het testament van Hendrik Madox.

fol. 91 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXIII, XVIII dage in de maent van Merte, soe wart ghewyst met eenen vonnesse by Her Janne van Halmale, als Scepene, tusschen daensprake vanden erfghenamen van wilen Henricke Madox, ende tverantworden vanden testamenteurs desselfs wilen Henrix, dat alsulken testament als de vors. wilen Henric Madox ghemaect hadde, gaen soude daert sculdich ware te gane, want wysde hi den scepenenbrief van weerden, ende dat denselven scepenenbrieve volgen soude alsulken erve ende onruerlike goede, als de voirs. wilen Henric hadde ter tyt doen hi sterf, met alsulken commere als hi die achter liet, opten dach doen hi aflivich wart. Behoudelic dien, dat eenyegelyc syn ghifte hebben sal vander ruerlikere haven, alsoe verre alsse daer es, maer wart dat aen de ruerende have ghebrake, dat dat eenenyegheliken afcorten soude na syn avenant.

---

4 Mei 1424.

Eedaflegging, als Schout, van Peter vander Beversluis, en afschrift van den « commissiebrief » d. d. 29 April 1424.

Int jaer Ons Heren dusentich CCCC ende XXIIII, IIII daghe in Meye, soe toende Peter vander Beversluys een open commissie ons genadichs Heren tsHertogen van Brabant vanden Schouthetscepe van Antwerpen ende dairaf hy voer Amman ende voer Schepenen ende Borgermeesteren sinen eedt dede etc. fol. 91 v°.

Jan, bi der gracien Gods Hertoghe van Lothryke, van Brabant ende van Lymborch, Marcgreve des Heylichs Rycs, Greve van Henegow, van Hollant, van Seelant ende Here van Vrieslant, allen denghenen die desen brief soelen sien, Saluyt. Wy doen te weten dat Wy, omme sekere redenen wille ons dairtoe beruerende, onsen gheminden Heren Wouter vander List, Ridder, die van onsen weghen gehouden heeft dambacht van onsen Schouthetscape ende Maercgreefscape van onser stad van Antwerpen ende onsen lande van Ryen, vanden selven ambacht ontlastende, onsen geminden Peter vander Beversluys, betrouwende volcomelic van synre gherechticheit, wysheyt ende ernsticheit, hebben gheset, gemaect ende geordineert, setten, maken ende ordineren, met desen brieve, onsen Schouthet van Antwerpen ende Marcgraeve van onsen lande van Ryen voirscreven, totten wedden, rechten, profiten, opcomingen ende vervallen die dairtoe behoeren ende men van ouds gewoenlic is geweest dairaf te hebben, hem gevende volcomen macht ende sunderlinge bevele tselve ambacht van onsen wegen wail ende getrouwelic te regeren, onse broeken ende forfayten te vorderen ende tynnen tonsen behoeff, onse recht ende heerlicheyt dairynne te verwaeren, elkermalc dies begheert recht vonnisse ende bescheyt, ende voert alle andere zaken te

doen, die een goed getruwe Schouthet ende Mercgreve doen mach ende schuldich is te doen ende sinen ambacht toebehoert, alsoe langhe alst ons sal genuegen. Van welken dingen alsoe te doen ende dat hy ons oec vanden exployten, broeken ende forfayten syns voirs. ambachts goede wettige rekeninge doen sal tallen tyden, als hy des van onsen weghen versocht sal werden, die voirs. Peter sinen eet gedaen heeft in onser presencien, alsoe dairtoe behoert. Ontbieden hieromme ende bevelen onsen Amman, den Borgermeesteren, Schepenen ende Rade ende gemeynlic allen onsen dieneren ende onderseten onser stad van Antwerpen ende Marcgrefscaps voirs., dat sy den voirs. Peter vander Beversluys houden ende kennen voir onsen Schouthet van Antwerpen ende Marcgreve van onsen lande van Ryen vorgenoempt ende hem in allen saken, sinen voirs. ambacht aengaende, ende dat doende, onderdanich, ghehoirsam ende bereet syn ende dat sy ende alle andere dien dat aengaen mach, hem der voirs. wedden, rechten, profiten, opcominghen ende vervallen rastelic ende vredelic doen ende laten gebruyken sonder letsel ende wederseggheu. Ende Wy willen dat hem overbrengen irstwerve alleen van desen onsen brieve vidimus onder seghel autentike of copie dairaff opter cameren van onser rekeninghen off by ennighen van onsen Secretarissen geteykent, die voirs. wedden bestaedt worden in synre rekeninghen ende afgecort van sinen ontfanghe bi onsen getruwen luden vander cameren van onser rekeninghen voirs., dien Wy bevelen dat alsoe te doen sonder wederseggheu, niet wederstaende ennigen ordinancien, statuten off geboden dairteghen wesende. Ende des torconde hebben Wy onsen seghel aen desen brief doen hangen. Gegeven in onser stat van Lyer, XXIX dage in Aprille, int jaer Ons Heren dusent vier hondert vier ende twintich.

By minen Here den Hertoge, dair die Greve van Conversent ende van Brienen, Here tot Edinghen, Enghelbrecht, Greve te Nassouw, Jan van Wesemale, Wouter vander Noot ende Aerd Stamelaert van Uden by waeren.

DE DYNTER.

13-17 Mei 1424.

Handhaving van stadsrecht wegens onwettige aanhouding van eenen poorter van Antwerpen.

Int jaer Ons Heren dusent vierhondert ende XXIIII, dertyen dage in Meye, soe waert ghetoent Burgermeesteren, Scepenen ende Raede vander stad van Antwerpen, hoe dat Jan van Glymes, Here van Bergen opten Soem, etc., de Drossate van Brabant, Gielyse Sanders omtrent Schelle aengevaert hadde, den welken hy dede geloven ende zekeren te Bruessele, op Coudenberch, bynnen den derden daghe in te comene; dwelc aenhoerde de voirs. Burgermeesteren ende Schepenen, overdenkende dat des waere in vercortinghe ende in achterdeel der rechten vander stad ende des mercgraefscaps ende oyc ten vorsten in achterdeel der herlicheit ons genedichs Heren tsHertogen van Brabant, bynnen synre stad ende mercgrefscap, want een Drossete noch nyemant anders van ons genedichs Heren schuldich en is bewynt te hebben bynnen den mercgrefscape, maer alleen een Schouthet van Antwerpen ende een Mercgreve van den lande van Ryen of syn dieners, denselven Gielyse deden vangen ende in den Steen leyden. Ende seynde dairomme de stad Meesteren Janne Pot, hoeren Secretarium, gelast aen onsen genedighen Here voirs., aen sinen Raet ende oyc aen den voirs. Drossete, informerende henluden vanden voirs. rechte, versoekende dairomme den Drossate ten yersten male, dat hy den voirs. Gielyse ontslaen woude ende quytschelden van den geloften ende zekerheit, die Gielys hem gedaen hadde, in behoudenisse der herlicheit ons genedichs Heren voirs. bynnen synre voirs. stad ende marcgraefscape ende in behoudenisse der rechten van der stad van Antwerpen ende Mercgrefscaps. Ende alsoe de Drossate dat nyet doen en wilde, soe onderwysde deselve Secretarius onsen genedighen Here ende sinen Raede van den voirs. rechte, alsoe dat onse genedighe Here ende sinen Raed den voirs. Drossate bevalen, dat hy Gielyse quytschoude, gelyc hy dede ende oec screef met sinen brieven aen de stad fol. 247.

van Antwerpen, dat hy hem quytschoude, gelyc hierna volght: Lieve gemynde Vriende, Uwen brieff my gesonden, hebbe ic guetlic ontfangen, inhouwende tgheloeve op Meester Jan Pot, uwen Secretarys, ende ruerende van saken eenen uwen poirter aengaende, gheheeten Gielys Sanders, met meer woirden dairtoe dyenende ; wairop, Lieve Vriende, U ghelieve te weten dat ic denselven Gielys Sanders, uwen poirtere voirs., van der gheloften die hy my, tot myns genedichs Heren behoef, gedaen heeft, quytschilde, ende of ghy eneghe saken beghert die ic vermach, en spaert my nyet. God zy met U. Gescreven te Bruessele XVII dage in Meye.

JAN VAN GLYMES, Here van Bergen op ten Zoem, van Grymberghen ende van Melyn, Drossate van Brabant.

Den eerbaeren, wysen ende bescheydenen Burgermeesteren, Scepenen ende Raed der goeder stad van Antwerpen, minen lieven ende gemynden vrienden.

---

25 Mei 1424.

Vonnis in een geschil tusschen Gillis Damaes en Baudewyn Snoyen, namens zijne vrouw.

fol. 92 v°. Tusschen daensprake van Gielyse Damaes ende tverantwoerden van Bouden Snoyen ende sinen wive, als vander hueringen van XI gemeten lants, liggende in Loebroec, die des voirs. Boudens wyf jeghen den voirs. Gielyse gehuert hadde VI jair lanc, gelyc als de cedullen dairaf gemaict, ende dairmede dat de voirs. Gielys aensprac, inhouden ende begripen, dairaf dat de teneur hierna volght van worde te worde : Item, Vranx weuwe vander Tenten, te Potvliet, heeft ghehuert jegen Gielys Damaes XI gemete lands, lig-

ghende in Loebroec, VI jair lanc, elc jair omme IIII ℔ VIII schellingen grote, die zy betalen sal alle jaire, de een helft in de Sinxenmerct, ende de ander helft in de Bamismerct, waeraf dierste payment verschinen sal anno XXII Ons Heere jair, ter Sinxenen, alselcteenich geld als men tAntwerpen broet ende bier omme copen sal ende ghemeenlyc binnen Antwerpen in borzen gaen sal. Item, sy alle jaire setten sal XXV poten, wassende ommetrent tvoirs. land. Item, sy saelt houden dlant van dyckaegien ende van tienden ende van ouden werke, sonder onsen cost. Item, zy saelt wel begraven houden alle jaire tvoirs. land. Item, dat zy mi alle jaire I waghen leenen sullen, wel gespannen II daghe lanc, sonder minen cost, minen oirboire mede te doene. Dat was gedaen ende verhuert te Gielys Damaes int huys, int jair Ons Heeren M CCCC. ende XXI, XX daghe in Novembry. Hier was by Jan Damaes ende Jan Goes, op Clapdorp, ende Woytken, haer sone, ende dese huere sal vut gaen te Kerssmisse, anno XXVII Ons Heeren jair etc. Voirdane sprac dieselve Gielys noch ane des voirs. Boudens wive van gebreke van lanthuyren van XI ℔ VI schellingen grote ende dairaf dat hy boet syn gehoudt te doene. Op welke voirs. II ponten gewyst wert met I vonnisse, by Clause vander Elst ende by gevolge vanden Scepenen hieronder bescreven : Op dierste, als vander hueren, mids der redenen dat zy de vorwaerde na inhoudt der cedullen kende, dat zy na inhoudt der cedullen den voirs. Gielyse die huere, den termyn lanc dairin begrepen, voldoen souden. Ende voirdane, als vanden gelde, soe wert deselve Gielys gewyst tot sinen gehoude. Dit gesciede int jair Ons Heeren M. CCCC. ende XXIIII, XXV dage in Meye, dair by ende over waren Jacop van Steelant, dAmman, Jan vanden Werve, Burghermeester ende Scepene, Jan Stevens, Claus vander Elst, diet wysde, Gielys Bode, Danckaert de Moelnere, Claus van Wynegheem de jonge ende Jan de Coninc, als Scepenen.

N. Hoevel.

27 Mei 1424.

Getuigenis betreffende eene rent op goederen gelegen te Westmalle.

fol 92 Anno XXIIII, opten XXVII^sten dach van Meye, so wart ghetuyght van Wouteren Peters ende van Heinricke Jan Heins, Scepenen van Westmalle, gelyc hierna bescreven staet, te weten es, dat de II Kercmeesters van Oestmalle hebben doen besetten, metten rechte, zekere pande hierna volgende: in den yersten I stuc erfs, gelegen te Zoersele, in den Rassendonc, geheeten *de Haertmaet*, neffens Heinricx Backemets erve, aen deen syde, ende Jans Meyers Wackaert, aen dandere syde; ende noch I stuc lants, gelegen te Westmalle, te Schuerhoven opten Waterlant, aenden Schuerhovenwech voere vutcomende, voer gebrec ende achterstel van eenen ouden scilde tsiaers erflic. Ende dese voirgenoempde pande hebben de voirs. Kercmeesteren vervolgt met drie besettingen, ende dairna met III ghdaghingen, na costume ende recht tsMeyersbanck van Westmalle. Voert syn de voirgenoempde Kercmeesters comen opten IIII^den dach, ende hebben dien dach gehoet alst behoirde, na der banck recht ende na dat sy dien dach also al vute gehoet hadden, so wysde tvonnisse, dat men de voirs. Kercmeesteren leveringe doen soude toter voirs. kerken behoef van Oestmalle, aen de voirgenoempde pande, also als recht ware ende bynnen den genachte ende sHeeren moete. Bynnen welken genachte, dat quam een heylich dach, te weten Sente-Symoen ende Sente-Juden, doen quamen de voirgenoempde Kercmeesteren, ende leiden haer waerheit met II wettigen mannen, die tuyghden aen den Heyleghen met haeren eede, als recht was, dat dies meer dan XL jaer leden was dat dien voirs. ouden scilt erflic gecocht wert, met gherechter wettiger coopmanscap, van Lysbetten Laureys dochter was van Oestmalle, den penninc omme XVI, ende dat sy dien een sekeren tyt lanc heffende was ende dat sy dairna dien weder vercochte Diedericke van Boeyendriesch, welc Dierck denselven ouden scilt oic eenen tyt lanc heffende was. Dairna vielt, dat deselve Diederick

syn testament maecte ende gaf den voirs. ouden scilt in gerechter ghiften ende testamente der kercken van Oestmalle voirs., opte voirs. pande te hebbene ende te heffene. Voert hebben sy ghetuyght, datter te dier tyt niet meer commers op en stont opte voirs. pande, dan der Heren chys. Voert boden de voirgenoemde Kercmeesteren, opten voirgenoemdden dach, waert also dat trecht vermochte dat sy meer waerheiden behoefden, so waren sy al bereet meer waerheiden te leiden ende oic metten missale, op welken voirs. dach de Meyer van Westmalle leveringe dede den voirscreven Kercmeesteren, aen de voirgenoempde pande, gelyc alst vonnisse ghewyst hadde, dats te wetene met russche ende met ryse ende dat te houdene jaer ende dach, ende beseghene met ghetydeger vromen, ter wettiger rekeningen ende sonder verbaelmonden des goeds, ende dairenteynden recht ende optes goets cost. Dit was ghetuyght int jaer ende opten dach voirs. ter presencien vanden Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen.

Omstreeks begin Juni 1424.

Dit es tghuent datten Cledermakers cnapen geconsenteert es vanden Heere ende vander stad, gheduerende tot der Heren wederseggen. fol. 92.

In den yersten, dat alle gesellen vanden voirs. ambachte, wanen datse syn, eenen maent lanc sullen mogen werken hier in der stad, vore wat meesteren datse willen, zonder yet te gheven.

Item, so wat gesellen vanden voirs. ambachte, die langere werct, het sy in dachueren oft anders, dat die gheven sal te IIII tyden siaers, telkenmale eenen halven groten, te weten es te Kerssavonde, te Paesschen, te Sinxenen ende tot Alreheylegenmisse. Ende so wat gesellen dat werct te halven werke, die sal gheven, telken vanden voirs. IIII terminen ende hoeghtiden, eenen groten ende hiermede

sullen de voirs. gesellen, die also in cnaepscapen werken, een keerse houden, ende die jaerlix in de processie ommedragen, mair die keerse sal altyt bliven rustende onder de Dekens vanden voirs. ambachte.

Item, so sullen deghene, die vander voirs. gesellen wegen gheordineert sullen worden, tvoirs. gelt ten voirs. termine jaerlix in te heffene, alle jare rekeninge dairaf doen, voere de Dekene ende gesworne vanden voirs. ambachte.

N. HOEVEL.

12 Juni 1424.

Uitspraak in een geschil tusschen Nikolaas Serneels en Jan van Paesschen en Gillis de Clerc.

fol. 92. Anno XXIIII°, XII dage in Junio, soe wart ghetermineert by den Burgemeesteren ende Scepenen, opt ghescil dat lange hadde gheweest tusschen Clause tSerneels, aen deen zyde, ende Janne van Paesschen ende Gielyse den Clerc, aen dandere zyde, want deselve Gielys doen swoer aen den Heyligen dat hi Clause al voldaen hadde, na inhout der terminatien die tanderen tyden dairaf by de stad ghetermineert heeft gheweest, dat de voers. Claus niet meer dairomme vervolgen en soude, noch doen vervolgen, in gheenre manieren, maer metter yerster terminatien content wesen ende boven dese niet meer volgen, etc.

---

27 Juni 1424.

Kwijtbrief van Jan van Aldenaer aan de weduwe en erfgenamen van Emond Dorp.

fol. 87. Int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC. ende XXIIII, XXVII dage in de maent van Junio, voer Janne vanden

Werve ende Costene van Kets, Burgermeesteren, ende Clause vander Elst, Willeme Noyts, Andriese van Steelant, Scepenen, soe quiteerde ende scaut claerlic quite tallen dagen Jannes van Aldenaer, coepman van Coelne, Joffrouwen Lysbetten van Overdevecht, wedewe wilen Eemond Dorps, ende allen des voirs. Eemonds erfgenamen, van allen alsulker schult ende anderen zaken van coste als hy des voirs. Eemonds erfgenamen heysschende was, mids der sommen van XXXII Rynsche guldenen myn een oert, die hem gegeven ende betaelt werden by handen Peter Blocscoemakers, gelyc als hy die heysschende was, gelovende voert den principalen brief die hy daeraf sprekende hadde, ende nu niet voer oeghen bracht en hadde, gantzlic te nieute te doene ende te cancelleren.

---

5 Juli 1424.

Oorvrede gezworen door Jan Leys aan Willem de Knecht.

Int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende vierentwintich, vyf daghe in Julio, soe zekerde ende zwoer aen den Heylighen Jan Leys, van Turnhout, dat hy van nu voerdane te gheenen tiden Willeme de Knecht misdoen noch mishandelen en zal, aen live noch aen syn goede, by hem zelven noch by yemand anders van sinen wegen, heymelic oft openbaer, omme enniger aenspraken wille, ghescille of twiste, die tusschen hen gestaen ende gehangen hebben mach, van allen tiden voerleden totten dage toe van huden, datum des gescrifs, op zoenbrake ende op vrebrake. Dit geschiedde ter presencien van Peteren vander Beversluys, Scoutheyt van Antwerpen, beyde den Burgermeesteren, Janne Stevens, Willeme Noyts, Danckart de Moelnere, Laureyns van Aerscot, Claus van Wynegeem de jonghe ende Andries van Steelant, Scepenen. fol 92 vo.

---

28 Juli 1424.

Belofte van schadeloosstelling aan Lambrecht van Zonne wegens geleden schade tijdens den tocht te Dordrecht.

fol. 104 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXIIII, XXVIII dage Julii, soe wart overdragen bi der stad, in presencien vanden nabescreven Scepenen, dat Lambrecht van Zonne, als van synre schaden van vierdalfhondert Dordrechtsche scilde, die hy te schaden nam van rantzoengelde in den oerloge van Dordrecht, daer hy gevangen wart, dewelke somme gehoeght wart ter sommen toe van vierdalf hondert cronen, de crone te vier scellingen groten Brabants gelts gereekent, ende dat by toedoene ende overdrage tsHeren van Rotselaer ende Willems van Montenaken ende oec vanden Meesters vander Rekencamere, die gecommitteert waeren de rekeninge vander stat vander beeden te aenhoeren, gemerct de schade van harnassche, peerde ende anders, die de voirs. Lambrecht boven transoengelt voirs. genomen ende geleeden hadde. Als waert dat zake dat alsulc aengedeelte vander beden als vanden lande van Breda ende van Bergen ende van dien tween steden tAntwerpen inquame, alsoe als sculdich is te comene, met welken gelde de stat betaelt worden mochte van hoeren achterwesene dat sy heeft, aenruerende der voirs. beden ende oec Dierike vander Merweeden van sinen gebreke, daervoere de stat geloeft heeft, dat dan van dien gelde dat daer overschieten sal, Lambrecht betaelt sal warden, mids dien dat hy presenteerde sinen eedt te doene, dat hy voere Dordrecht niet getogen en soude hebben, het en hadde geweest ten versoeke vander stat; ende waert alsoe dattet gelt alsoe niet in en quame, oft dat daer niet over en schoote, soe soude de stat ongehouden hieraf wesen, dwelke Lambrecht aldus geloefde ende hierop soe rekende de voirs. stat aen haer de voirs. somme van vierdalf hondert cronen. Voert meer was overdragen, waert alsoe dat hy, Lambrecht, hieraf niet betaelt en worde ende hy brieve gecrigen conde van onsen genedigen Heere oft de stat, in den name van hem,

dat der stat afslach doen soude vander naester beden ende hulpen, die men onsen genedigen Here van sinen lande alderyrst geven sal, alsoe verre als der stat dat gesciede, dat men dan oec Lambrechte vanden gelde, dat der stat daeraf comen soude te geldene, betalen soude de voirs. somme van vierdalf hondert cronen. Ende hier waeren by Costen van Kets ende Jan vanden Werve, als Bourgermeesteren, Gielys Damaes, Jan Stevens, Laureys van Aerschot, Jan van Halmale, Danckart de Moelnere, Claes van Wynegheem de jonge, Andries van Steelant ende Jan de Coninc, als Scepenen, Claus Alleyn ende Jan vanden Houte, als Rentmeesters.

J. Pot.

Augustus 1424.

Getuigenis betrekkelijk eene uiterste wilsbeschikking van Heer Geldolf vander Zennen.

Item, want Her Geldolf vander Zennen, Riddere, onlanx vore syn doot gaf ende maecte, na syn lyf, Lysbet sWalschen, elx jairs een zister rogs erfelikere renten op alle de goede die hi hadde bynnen Rykevorssele, mids IIII ₶ grote die hi van hare onder hadde, ende vore anderen goeden getrouwen dienst die zy hem dycwile ghedaen hadde, dairaf dat de vors. Lysbet gheene betalinge ghecrigen en conde vanden erfghenamen Heren Geldolfs vors., alsoe dat deselve Lysbet soe vele dede dat Henric Loemans, als Meyere, Jan Loemans, Wouter van Bavele ende Ghisel van Bavele, als late Heren Geldolfs vors., tAntwerpen quamen in de volle banc van Scepenen ende swoeren aldair aen den Heyligen, by haren eede, dat hen wel cond ende kenlic was, dat de vors. Her Gheldolf der vors. Lysbetten int vors. zister rogs erfelic ghevesticht hadde, op syn goede tot Rikevorssel, by manissen des Meyers ende wysdomme der late vorscreven. Dit ghesciede in presentien vanden Burgermeesteren ende Scepenen int jair Ons Heren M. CCCC. ende XXIIII, in de maent van Augusto. fol. 94.

21 September 1424.

Belofte van voldoening gedaan door Simon Enghels aan Joos vander Tanerien.

fol. 93 vo. Symoen Enghels, geboren vuter stad van Namen ende poirtere te Grave, bekende ende verlide, alsoe Joes vander Tanerien in alrehande percheelen ende alrehande liede van Zierixe ende andere, te weten is Peter Cauwersyn, Lem Stantvast, Claus Colenzone met sinen medegesellen, poirters van Zierixee, voir hem verleydt ende betaelt heeft de somme van twaelf hondert ende eenentseventich Beyersche guldenen, dairaf hy hen gerne, na sinen vermoigen, voldoen soude, soe heeft hy geloeft ende geloefde de voirs. somme Joese voirs. off sinen nacomelingen te betalen, in der manieren hierna verclaert : dat es te wetene, soe wanneer dat de voirs. Symoen meer goeds gecricht ofte riker wart dan totter sommen toe van twee hondert Beyersche guldenen, dat dan de voirs. Joes oft syn nacomelinge dat overschot altyt hebben zullen, in afslane vander voirs. sommen, tot aen der tyt toe dat de voirs. somme voere ende al betaelt sal syn. Oyc mede zoe geloefde hy hem altyt te segghene de gerechte waerheit, hoe goed dat zyn goed wesen mach, wanneer hy des vermaent wart vanden voirs. Joese of van sinen nacomelingen, ende dairaf sal hy Joes voirs. altyt sinen eedt moigen hebben. Oec zoe geloefde hy den voirs. Joese vesticheit te doene met brieven hieraf te verlydene ende te hebbene op syns selfs cost, te wat plaetsen ende steden Joes van hem die heysschende es ende begheren sal te hebben. Ende zoe wes cost, last of scade de voirs. Joes hierby geleden heeft oft noch lyden mach, hem die op te rechtene met syns selfs simpelen woirden, sonder proeve oft eedt dairomme te doene ende sonder afslach vander voirs. sommen. Ende geloeft voirt de voirs. Symon met gheenrehande zaken hierjeghens te comene oft van sinen wegen te doen comen, int heymelic oft int openbaere, maer wilt, beghert ende consenteert, soe waer hierin eenich gebreck geschiede, by hem of by sinen toedoene, dat dan Joes voirs. sal moigen gheven den rechtére,

het sy waerlic oft gheestelic, wie dat hy wille, den vyfsten penninc vander voirs. sommen, sonder afslach vander voirs. sommen, omme hem, Symoen, te bedwinghene te doen ende te houdene alle tgoendt dat voirs. is. Ende alle dese geloften ende vorwaerden geloefde hy, Symoen, te houdene ende te voldoene onverbreclic, by synre trouwen eere ende zekerheit, als een goet man ende met opgherechten vingheren dat gezwoeren in presencien vanden Amman, Bourgermeesteren ende Scepenen nabescreven. Occ soe geloefde de voirs. Symoen, waert dat hy aflivich warde, sonder den voirs. Joese vol ende al betaelt te hebbene, dat dan Joes voirs. oft syn nacomelinge haer hant zullen moigen slaen aen alle alsulken goede als van hem, Symon, versterven sullen, te wat plaetzen die geleghen ofte gevonden moigen warden, die zelve goede Joese voirs. in sinen handen te blivene als syn vry proper goed, tot aen der tyt toe dat hy vol ende al betaelt sal wesen. Sonder argelist. Ende voir alle dese geloften ende vorwaerden ende omme die volcomelic te houdene ende elc point bysonder, soe heeft hy, Symoen voirs., verbonden ende verbynt hem zelven ende alle zine goede, die hy heeft ende namaels vercrigen mach. Hier hebben by gheweest Jacop van Steelant, als Amman, Costen van Kets, als Bourgermeester, Gielys Damaes, Jan Stevens, Willem Noyts, Andries van Steelant ende Jan de Coninc, als Scepenen van Antwerpen. Geschiet int jaer Ons Heren M CCCC ende vierentwintich, eenentwintich dage in de maent van Septembry.

J. POT.

---

7 October 1424.

Vidimus van eenen brief d. d. 10 Mei 1383, inhoudende verkoop der goeden van Eechoven door de gebroeders Wayn en Wouter van Wynghe aan Willem en Jan van Berchem.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende vierentwintich, seven daghe in Octobry, saghen ende hoerden lesen de Burger- Fol. 99.

meesters ende Scepenen hiernae bescreven, eenen mannebrief, bezegelt metten vuthangenden zegelen Her Willems van Berchem, Adaems van Crayenhem, Vranken Vryman, Jans van Buyten, Jans vanden Brande, Wayns van Winghe ende Wouters van Wynghe, gans gave ende gheheel ongecanceleert ende ongeraseert, daeraf dat de teneur inhielt, van woerde te woerde, als hiernae bescreven staet : Wy, Willem van Berchem, Ridder, doen cond allen luden dat opten dach, datum des briefs, voer ons quam ende voer onse manne van leene heronder ghenoemt, onse ghetruwe maghe Wayn ende Wouter van Wynghe, gebruedre, wilen waren Heren Wayns kinder van Wynghe, kennen ende lyen hoe zy in tytle van wettelike vercoepe, omme een zeker somme van penningen, die hen wale betaelt is, wittelike ende wale vercocht hebben Willeme van Berchem, Heren Willems sone van Berchem, Ridders, ende Janne van Berchem, Heren Adaems sone van Berchem, Ridders, daer jegenwoerdich staende, die goede van Eechoven, alsoe verre als zy hen verstorven waren ende bleven na de doot Heren Wouters van Berchem, hoirs oudervaders was, in wat manieren dat zy gelegen syn, ende waer dat zy oic gelegen syn ende dienselven Heren Wouter oic voir hem bleven was ende verstorven van Heren Wouteren van Berchem, sinen neve, ende begerden de voirs. Wayn ende Wouter van Winghe, ghebruedere, deselve goede van Eechoven wt te gane, hen daeraf tongoedene ende Willeme ende Janne van Berchem voirs. daerin te goeden ende te vertyen, na rechte ende na usagien ons Hoefs, ons biddende ernstelic ende versuekende dat wy desen voirs. coep consenteren wouden ende daerop manen doen eenen van onsen mannen van leene, wat daertoe van rechts weghen sculdich ware te geschiene. Alsoe dat wy, overmits beden Wayns ende Wouters van Wynghe voirscreven desen selven vercoep consenteerden ende daerop manen daden eenen onser manne van leene hiernae gescreven, die hem des mitten anderen onsen mannen, sinen ghenoeten, daerop beriet ende beraden by ghevolghe van hen, ons weder brachten, wysende voir een vonnisse, dat die voirscreven Wayn ende Wouter van Wynghe, gebruedere, die voirgenoemde goede van Eechoven, gelyc dat zy die van ons houdende waren, opdragen souden in onsen handen ende voert gesamenderhant daerop worpen

ende vertyen, tot behoef Willems ende Jans van Berchem voirscreven, hen bekennende voerdane gheen recht meer daerane te behoudene in gheenre wys. Dwelke Wayn en Wouter van Wynghe voirscreven, gelyc dat tvonnisse onser manne gewyst hadde, volcomelic ende altemale deden, ende dat geschiet, verleenden de voirs. goede van Eechoven Willeme ende Janne van Berchem voirscreven, die ons daeraf daden hulde ende eedt van trouwen, als manne van leene sculdich syn te doene haren gherechten Here, ende wy ontfingense daeraf in onsen mannen van leene, behoudelike yegeliken sinen rechte. Ende geschieden in desen voirs. zaken alle pointen ende articlen van rechte, die na costumen ons Hoofs daerinne sculdich waren te geschiene, niet daerin vergeten noch achter gelaten, allen argenlist vutgescheyden. In orconden des briefs daer wy onsen zeghel aen gehangen hebben, ende hebben oic voirt bevolen Adame van Crayenhem, Vranken Vryman, Janne van Buten, ende Janne vanden Brande, onse manne van leene, omme dat zy daer by, ane ende over waren geroepen, daer alle dese zaken aldus geschieden, dat zy desen brief met ons besegelen willen. Ende wy, Adam van Crayenhem, Vranke Vryman, Jan van Buten, ende Jan vanden Brande, ten versueke ende by bevele ons liefs Heren, Heren Willems van Berchem, ende by beden van beyden partien, ende omme dat alle dese zaken voirscreven voer ons, als sine manne van leene, geschiet syn, ende wy selve, Wayn ende Wouter van Wynghe, gebroedere, boven ghenoemt, kennen ende lyen, dat dit, in alder manieren gelyc alst voirs. steet, geschiet es, soe hebben wy onse zegelen desen brieve mede aengehangen in meerder kennissen der waerheyt. Ghedaen tot Womleghem in onsen huyse aldaer, opten thiensten dach der maent van Meye int jaer ons Heren M. CCC. ende drientachtentich. Hier waren by Jan vanden Werve ende Costen van Kets, als Burgermeesteren, Gielys Damaes, Willem Noyts, Laureys van- Aerschot ende Claus van Wynegheem de jonge, als Scepenen.

Collacio facta est cum littera originali per me

P. DE ROMA.

14 October 1424.

Vidimus van drie brieven d.d. 3 October 1283, 22 October en 23 November 1298 betrekkelijk de goederen van Jan Sanders, te Hemixem, en het Lobsveer.

fol. 94 Int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende vierentwintich, vierthiene daghe in Octobry, saghen ende hoerden lesen de Burghermeester ende Scepenen hiernae bescreven, eenen brief, besegelt metten wthangenden zeghele Jan Berthouts, gans gave ende geheel ongecanceleert ende ongeraseert, daeraf dat die teneur in Walsche inhielt, van woerde te woerde, als hiernae bescreven staet : Nous, Jehans Berthous, Sires de Grammines, faisons savoir à tous chiaus qui ces présentes lettres verront et orront, que nous avons enconvent Jehan, le fius Sandere de Hemmexschem, nostre fiaule, à vendre et à luer, à cangier et à muer, en kel lieu kil porra ou kil lui plaira, CCC livrées dou fief kil tient de nous, sans riens à demander ne sans riens à prendre pour nostre seignorie, ne pour nostre volente, soit à abie, soit à bourgois, soit à chevalier, ou à ki ke ce soit, et tout chou li avons enconvent à pourvenir et à parfaire à sa volenteit et à son plaisir et à sa semonse, sans riens à prendre et sans riens à demander, par nul droit ne par nul usage de nostre terre. Et pour ce ke nous volons ke ce soit ferme chose et estaule, len avons nous donné ces présentes lettres saelées de no propre sael, qui furent faites et donées en lan de lincarnacion nostre Seigneur mil. CC. quatrevins et trois, le diemenche après le jour Saint-Remy. Hier waren by Costen van Kets, Burghermeester, Claus vander Elst, Jan van Halmale, Laureys van Aerscot, Claus van Wynegeem de Jonghe ende Andries van Steeland, Scepenen.

Collacio facta est cum littera originali par me P. de Roma.

P. DE ROMA.

Int voirs. jaer ende ten daghe boven gescreven, saghen ende hoerden lesen de Burgermeester ende Scepenen voergenoemt, eenen brief, beseghelt metten wthangenden zegele des abds ende godshuys van Sinte-Bernarts, ongevioleert, ongequetst ende ongeraseert, maer gans gave ende geheel, daeraf dat die teneur in latine inhielt, van woerde te woerde, als hiernae bescreven staet : Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, frater Jacobus, dictus Abbas, totusque conventus monasterii Loci Sancti-Bernardi, Cisterciensis ordinis, Cameracensis dyocesis, salutem cum noticia veritatis. Vestre universitati notum facimus ac testamur tenore presentium, quod nos tenemur et teneri nos recognoscimus obligatos dilecto nobis in Christo Johanni, filio bone memorie Alexandri de Schelle quondam dicti de Hemmessem, in sex sextariis siliginis bone et pagabilis ad mensuram Antwerpiensem perpetue pensionis firme seu trecense emptis quondam erga heredes Rabbadonis de Hemmessem, patrui eiusdem Alexandri, et in quatuor sextariis siliginis predicte mensure, de totali terra eiusdem Johannis, sita apud Hemmeshem, tam culta quam inculta, quam ad perpetuam firmam seu trecensam recepimus ab eodem. Et predicta decem sextaria siliginis eidem Johanni et suis successoribus seu heredibus concessimus de nobis et de nostris successoribus tenenda pariter ad unum donum feodale, quequidem decem sextaria siliginis nos promittimus, tenemur ac tenebimur eidem Johanni et suis successoribus vel heredibus solvere et deliberare fideliter, singulis annis in perpetuum, inter Natalem Domini et Epiphaniam, de bona siligine et pagabili meliori videlicet infra duos denarios Lovanienses in qualibet firtella que semper tempore cuiuslibet predicte sue solucionis venalis venerit ad forum Antwerpiensem, absque difficultate qualibet in monasterio nostro memorato. In quorum testimonium omnium et memoriam sempiternam sigillum nostrum presentibus litteris est appensum. Datum anno Domini M° CC^mo^ nonagesimo octavo, feria quarta ante festum apostolorum Symonis et Jude. Fol. 94.

Collacio facta est per me P.ˑ de Roma.

P. DE ROMA.

fol. 94 v°. In den jaere Ons Heeren, als men screef M. CCCC. ende vierentwintich, vierthiene daghe in Octobry, saghen ende hoerden lesen de Burghermeester ende Scepenen hiernae gescreven, eenen brief bezeghelt metten wthangenden zegele Jan Berthouts, Here van Mechlen, gans geve ende geheel ongecanceleert, ongeraseert ende ongevioleert, daeraf dat die teneur in latine inhielt, van woerde te woerde, als hiernae gescreven staet: Nos Johannes Berthout, Dominus Machliniensis, notum facimus universis presentes litteras inspecturis et audituris, quod cum Johannes dictus Sanders teneat et possideat a magnifico Principe Domino Duce Brabancie, ac etiam a nobis et a Domino Philippo de Viana, Domino de Rumpste, in feodum transitum, theutonice nuncupatum Lobsvere, ita semper quod omnia et singula ad dictum transitum, dictum Lobsvere, veniencia, necnon pedites et equites quicumque fuerint suum habebunt transitum et transire poterunt ibidem solvendo siquidem precium et mercedem, dictam veerschat, proût hucusque solvere est consuetum, exemptis semper curribus et carrucis qui per predictum transitum, dictum Lobsvere, transire non poterunt. Et est sciendum quod nos vel nostri successores nullam causam seu occasionem queremus, per nos vel per alium querere potiremus, nec etiam queri sustinebimus quoquomodo, que dicto transitui, dicto Lobsvere, cedere possint in detrimentum, preiudicium vel gravamen, presentium quibus nostrum sigillum est appensum testimonio litterarum. Datum anno Domini M°. CC°. nonagesimo octavo, dominica ante Beate Katherine virginis. Hier waeren by Costen van Kets, Burgermeester, Claus vander Elst, Jan van Halmale, Laureys van Aerschot, Claus van Wynegheem de Jonghe ende Andries van Stelant, Scepenen.

Collacio facta est cum littera originali per me P. de Roma.

P. DE ROMA.

---

7 *November 1424.*

Premie voor het aanhouden van « gecorrigeerden » en verbod te spelen enz. op O. L. V. kerkhof.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXIIII, VII daghe in Novembry, fol. 93 ro.

Wert openbaerlic ter poyen wt geboden, dat soe wie eenigen persoenen, die tAntwerpen bi den Here ende bi der stad gecorrigeert syn ende haere correctie niet voldaen, bynnen den meregreefscap bevynden can ende die tAntwerpen gevangen bringt, dat die hebben sal vander selver stad hondert croenen, ende geviel daer eenigen onraet inne, des sal hem de Here ende de stad gestaen, ende wie dat de voirs gecorrigerde bynnen den voirs. meregreefscap huysde oft hoefde, dat die staen zoude ter correctien des Heeren ende der stad.

Item, ten zelven tide wert geboden ter poyen ute, dat nyement bynnen den muren vander stad, noch opte kerchove den bal slaen en mach [noch op tselve kerchof duyven schieten en sal] (1), dan de gesworen scutters in haeren hof, op doverste cleet ende eenen ouden scilt te verboerne.

Achteraan : Vernieut A° XLIII.

---

9 *November 1424.*

Belofte door de stad Antwerpen, de Liersche kooplieden ongehinderd te laten deelnemen aan de jaarmarkt van Bergen-op-Zoom.

Int jaer Ons Heeren M CCCC viere ende twintich, neghen dage Novembris, soe quamen Jan Pec, Borgermeester van fol. 245 vo.

(1) *De woorden tusschen haakjes werden later, denkelijk in 1443, bijgevoegd.*

Bergen op ten Zoem, ende Jannes Rubere, als Secretarius derselver stad, als gedeputeerde, aen Bourgermeesteren, Scepenen ende Raidt der stad van Antwerpen, te kennen gevende hoe dat zy verstaen hadden dat de stat van Antwerpen, aen deen zyde, ende de stat van Lyre, aen dandere, souden gescil hebben, toecomende van alsulken gelde als tanderen tyden verleydt soude wesen den Grave van Saintpoil, in dien tyden dat deselve Grave van Saintpoil Ruaert was des lants van Brabant, dairaf die van Lyre haer aengedeelte bynnen der stad van Antwerpen nyet brenghen en wilden, mits welken geschilts wille de voirs. van Lyre hen beduchtende waeren voir eenighe arrestamente van der stat weghen van Antwerpen op hen gedaen te worden, ende alsoet nu in de Berghemerct, dair alre tierliede pleghen te coemene, zoe en dorsten die van Lyre tot hoeren jaermercten nyet comen, hoe wail, alsoe zy seyden, nyet gesien en ware te haer toe dat de stat van Antwerpen eenich letsel gedaen hadde der stad van Berghen voirs in hoeren jaermercten, want die notabelic geprivilegiert waere ; baden dairomme, dat de stad van Antwerpen haere consent dairtoe wilden geven dat de voirs. van Lyre te Berghen in de merct mochten comen, met hoeren live ende goede ongerasteert te warden. Op dwelc hen geantwert wart dat omme vrientscape wille der stat van Bergen te doen, ende omme de voirs. gedeputeerden guetlic aenbrengen, de stat van Antwerpen opten tyt van nu gerne haer consent toegeven soude, dat de voirs. van Lyre in hoerer jaermerct comen souden mogen ongerasteert, mer niet omme eenichs rechts wille dat de voirs. van Berghen op ten Zoem dairtoe hebben mogen, want, alsoe men den voirs. gedeputeerden seeghde, zoe wiste men wail hoe verre dat hoere privilegien strecken mochten, ende dat oyc hoere jaermerct nyet es te compareren in rechten oft in privilegien der jaermerct van der stat van Antwerpen, soe dat de voirs. gedeputeerde der stat van Antwerpen zeere bedancten van hoerer goeder antwoirden, want sy dairmede wail te vreden waeren gheen verantwoirden te doen op tpoint dat sy eenige rechten ofte privilegien hebben mochten, dairomme dat de stat van Antwerpen dat schuldich ware van doen. Geschiet ende gedaen in den jaere ende dage voirscreven.

---

16 November 1424.

Bevestiging der rechten van Peter Pot op eene « plaetse » alwaar hij, op zijne kosten, eenen bornput heeft doen herstellen.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXIIII, XVI daghe in Novembry, soe wert getermineert ende overdragen in de volle banc, als van alsulker plaetsen gestaen achter Peter Pots ervo, in de Munster strate, daer eenen bornputte op staet, overmids dat de voirs. Peter den styl, die aen den voirs. putte te staen plach, by consente vander stad ende vanden gebueren, wt dede doen, want hy verrot was ende den putte van nieuws wederomme heeft doen maken ende repareren van eemers, van ketenen ende anderen bereetscapen op syns selfs cost, daer den voirs. gebueren wel mede behulpen was, dat deselve gebuere noch haere nacomelingen nemmermeer, te gheenen daghen, eenich gesach meer hebben sullen totter voirs. plaetsen, ennigen styl daerop te setten oft yet anders, maer sal mids dien deselve plaetse den voirs. Peteren ende sinen nacomelingen altyt vry ende ombelast bliven. fol. 94 v°.

---

28 November 1424.

Vidimus van eenen schepenbrief d. d. 2 September 1422, inhoudende schulderkentenis door Jufvrouw Cornelia van Bergen, aan vrouwe Jacquemine van Maldeghem.

Wy Reynere vander Elst, Ridder, ende Ghysbrecht de Coninc, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Joffrouwe Cornelie van Bergen, wettige geselline Jans van Assche, Vrouwe van Merxhem ende van Hamme, met eenen momboere hair gegeven metten rechte, die hair de voirs. Jan van Assche, hair man, geconsenteert heeft te nemene, met eenen goeden openen brieve bezegelt onder fol. 95.

der stad zegele van Ludick ende dair de voirs. Jan van Assche sinen properen zegele mede op gedruct hadde, die wy sagen ende hoerden lesen, ende bekende dat zy sculdich is, van gerechter wettiger schout, Vrouwe Jaqueminen van Maldegheem, wettige gesellinne nu ter tyt Heren Joes van Huele, Ridders, Here van Lichtervelt, elx jaers hondert sessentsestich een halve gulden Vranxe cronen ende tsestendeel van eenre cronen, goed ende custbair van goude ende swaer van gewichte vanden ouden slage, gelyc als de huwelike voirwaerde, gemaect tusschen Joncker Gheerde van Bergen ende Vrouwe Jaqueminen van Maldegheem, claerlic inhielt ende begrepen hadde, jaerlikere ende erflikere renten, als voere alsulke driehondert driendertich gulden cronen ende een derdendeel van eenre cronen, die Joncker Gheerd van Bergen wilen voirscreven, der voirs. Vrouwe Jaqueminen, synre gesellinnen, doen hy met huer te huwelike trac, gemaect hadde tot haerre duwarien, also lange alsy leven soude en niet langere, gelyc goede scepenenbrieve van Antwerpen, die dairaf gemaect waren ende die de voirs. Joffrouwe Cornelie van Bergen te haerwaert heeft, clærlikere inhielden ende begrepen, te geldene ende te betalene vander selver Joffrouwen Cornelien ende van haren nacomelingen der voirs. Vrouwen Jaqueminen van Maldegheem ende haren nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende alle jaere, deen helft dairaf opten heyligen Kerssavondt ende dander helft op Sinte-Jansdach Baptist in midzomere, ende te leverne binnen Antwerpen in den wissel, sonder voirs. Vrouwe Jaqueminen ende haren nacomelingen cost of scade. Ende omme dat deselve Vrouwe Jaquemine ende haere nacomelinge van haerre voirs. erflikere renten te bat versekert syn ende bliven souden tallen dagen, soe heeft de voirs. Joffrouwe Cornelie met haren voirs. momboere alnu dairvoere verbonden ende te pande geset haere twee dorpe van Merxhem ende van Schoeten, metter heerlicheyt, met hoge met nedren, met naten ende droegen, metten chysen, renten, voghelrien, visscherien, manscape, laetscape ende met alle haren toebehoirten. Ende waert dat zake, dat der voirs. Vrouwe Jaqueminen ende haren nacomelingen aen de voirs. twee dorpe met haren toebehoerten, gelyc boven goed verklaert es van haere voirs. erflikere renten namaels yet gebrake ende sy niet genouch

en waren, soe heeft de voirs. Joffrouwe Cornelie van Bergen met haren voirs. momboere alnu dairtoe mede verbonden ende tonderpande geset, hair selven ende alle haere andre goede, ruerende ende onruerende, welkerhande dat sy syn, die zy nu heeft ende namaels vercrigen mach, totter tyt toe dat deselve Joffrouwe Cornelie afgelost ende gequyt sal hebben Mervrouwen van Assche, haere moeder, Jacope van Steeland ende Peteren Pot, van alsulcken gebreke oft toeseggen, als zy opte voirs. twee dorpe te seggen moegen hebben, met brieven of anders, ende niet langere. Ende soe wanneer dat de voirs. Vrouwe van Assche, hair moeder, Jacob van Steeland ende Peter Pot voirscreven aldus afgelost ende gequyt sullen syn, soe is ondersproken dat de voirs. Vrouwe Jaquemine, noch hair nacomelingen, niet meer onderpandts behouden en sullen voir de voirs. erflike rente, dan de voirs. twee dorpe van Merxhem ende van Schoeten, met haren toebehoirten, gelyc die boven verclaert syn, met deser conditien ende voirwerden, dat de voirs. Joffrouwe Cornelie of haere nacomelingen de voirs. hondert sessentsestich een halve gulden crone ende tsestendeel van eenre cronen tsiaers erflikere rente af zelen moegen lossen ende quiten binnen twintich jaren nu yerst toecomende, na datum van desen brieve ende daerna met al teenen male, elken penninc dairaf met twintich penningen der voirs. munten. Behoudelic emmer altoes dien, dat de voirs. Vrouwe Jaquemine ende Her Joes van Huele, hair man, vander scult die Joncker Gheerd van Bergen voirs. sculdich was, sullen bliven staende in haren rechte, gelyc als zy gedaen souden hebben eer de voirs. duwarie verandert waert in erflicheden, sonder fraude ende argelist. In kennissen van desen letteren bezegelt met onsen zegelen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC tweeentwintich, twee dage in Septembry.

Anno XXIIII°, XXVIII dage in Novembry, soe wert den principalen brief, daer hier de copie voere af staet, gethoent in de banc voere Burgermeesteren ende Scepenen gans gave ende gheheel, ende bevolen int register te setten.

Collatio est facta cum originali per me Johanem de Palude.

PALUDE.

6 December 1424.

Uitspraak in een geschil betrekkelijk « de beden onder Schoeten ende Mercxem ».

fol. 62 v°. Van alsulken geschille als hangende heeft geweest tusschen de goede liede van Merxhem ende van Schoeten, aen deen zide, ende den goeden lieden vander Kinderen oft vander Boenen, aen dandere, toecomende omme der beden wille onsen genedigen Here den Hertoge van Brabant van sinen gemeynen lande laetswerff geconsenteert, daeraf die van Schoeten ende Merxhem seeghden ende meynden dat die vander Kinderen voirs. sculdich waren met hen te betalen, hoe wail de voirs. vander Kinderen de contrarie daeraf meynteneerden ende seyden, daeromme dat vele ende lange handelingen ende moeynissen hebben geweest, beyde van gedingen in de banc van Zanthoven ende oic anders, ende daer oic grote costen op gegaen syn, welke sake ende geschille de stad van Antwerpen gerne met minlicheden ende vrientscapen ende omme alle coste ende moynisse te schoudene, getermineert ende gemiddelt hadde, daer hen die van Merxhem ende van Schoeten in gheenre manieren toe voegen en wilden, hoe wail dat zys vander stad dicwil ende tot menniger stont zere scarpelic ende dore verzocht waren, alsoe dat deselve stad dat geschil bi den tween weerliken staten des lants van Brabant bringende, vander selver tween staten wegen gemachticht wart, met brieven onder der stad zeghel van Lueven bezeghelt, over hen allen die zaken ende geschillen vander beden voirs., te sliten ende te termineeren, welke stad beyde de voirs. partien by haere ontboden heeft gehadt ende dach bescheyden, omme elc syn bescheyt ende bethoen by te brengene, het waere met getuygen, gescriften oft anders, daer die vander Kindere voirs. comen syn met een deel van haren ouders ende hebben voir ons getuyght ende gesworen aenden Heyligen, sommige van XL, sommige van L, sommige van LX, sommige van LXX, sommige van min ende van meer jaren out synde, dat zy nie en wisten, noch haren ouders en hoerden seggen, dat

zy eenige bede gegeven hadden met dien van Merxhem ende van Schoeten, maer dat hen wail gedachte, dat eenyegelic int lant in langen voirledenen jaren syn goet zwoer, ende dat die vander Kinderen desgelix doen tertyt oic daden, maer tghuent dat hen daeraf te betalen quam, dat zy dat droegen tot Calmthout ende aldaer betaelden denghenen diet van tslants wegen ontfinc. Ende hoewail dat de stad van Antwerpen dien van Merxhem ende van Schoeten haere macht, vanden tween weerliken staten voirs. haere gegeven, tot tween oft tot drien stonden heeft laten aenhoeren, ende verzocht ende begheert dat zy haere bethoen ende bescheyt der stad bygebracht hadden, omme de sake te slyten ende te termineren, gelyc als overdragen was, soe en hebben zy des nochtans in gheenre manieren willen doen, maer hebben oic zyder, in overhoringen der voirs. twee weerliken staten, vervolgt tot Zanthoven, omme recht ende vonnisse voert te hebben. Ende want zy met haeren bethoene niet en hebben willen comen, soe heeft de stad van Antwerpen voirs. op hare beste daerop geraemt ende geoirdineert, dat die vander Kinderen voirs. na haere rycdom ende goede opten tyt van nu, bede gelden ende betalen sullen, gemarct dat de bede alsoe overgegeven ende geconsenteert was, als dat de rike den armen souden helpen betalen ende dat nyement daerin gevrydt syn en soude, maer dat die bede, die zy alsoe tertyt geven souden, niet te baten en soude comen die van Merxhem oft van Schoeten, maer onsen genedigen Here, het en waere dat den tween weerliken staten voirs. redelic ende noegelic dochte, na datter voer toe geschiet es, dat zy dien van Merxhem ende van Schoeten te baten quame. Ende op twelc de twee weerlike staten van Brabant de voirs. oirdinantie, bi den gedeputeerden vander stad van Antwerpen hen overgebracht, goet dochte wesen, haer consent hiertoe ghevende. Ende als vanden costen, die gedaen syn by Willem van Sompeken, die gehouden ende geloift was bynnen der stad van Antwerpen, alsoe hy tvonnisse hieraf onder hadde bynnen der banc van Zanthoven ende oic vanden coste, die gegaen is opte paerden die bynnen Zanthoven in de vruente gehouden waren, so is voert getermineert dat die van Schoeten ende van Merxhem, op deen zide, ende die vander Kindere, op dandere, half ende half beyde de voirs. costen betalen sullen,

vutgenomen een pont grote dat de voirs. Merxhem ende van Schoeten hieraf meer sullen gheven ende betalen, dan die vander Kinderen. Ende is te weten dat de voirs. Willem van Sompeken hebben sal alle dage, alsoe lange als hy tAntwerpen gehouden was, drie scellinge grote voir sinen cost. ende de vruentenere voir elc paert sesse grote sdaeghs, welken cost de voirs. partien, in der manieren als voere bescreven staet, betalen sullen tusschen dit ende den viere heylege dagen van Kerssavonde naest toecomende. Ende omme dat de voirs. zaken partien voirs. kenlike wesen souden ende gestentich bliven, soe hebben wy elc vander voirs. partien een cedulle hieraf gegeven ende oic tselve in der stad register doen teekenen. Gedaen ende geschiet int jaer Ons Heeren M CCCC viere ende twintich, sesse dage in Decembry.

N. HOEVEL. PALUDE. J. POT.

---

20 December 1424.

Ordonnancie over het uitstellen der vreden en het reinigen der straten.

Fol. 94 v°. Anno XXIIII, XX dage in December, worden alle vreden vutghestelt vanden ghenen die vutrecken souden oft die vutwaren, tot XIIII dagen na dat men weder in comen ware, ende dat alle saken dairenbynnen sullen bliven staende in state, op zoenbrake ende op vredebrake.

Item, opten selven dach gheboot men de straten scoen te maken vanden slike.

---

20 December 1424.

Verklaring van Aart van Ymmersele betrekkelijk eenen watermoten, te Iteghem, door hem gekocht.

Anno XXIIII, XX dage in December, bekende Her Aerdt van Ymmersele, ter presentien vanden Borgermeesteren ende Scepenen, dat hy ende Mynvrouwe, syn geselline, voermails terve namen jegen Heren Heinricke van Coelhem ende synre gesellinnen, eene watermolen, geheeten *Hillebrugge*, gestaen tIetegheem, metten beemden, visscherien ende metten weghegelde ende met dat dair toebehoert, elc tsiaers omme XVIII zistere rogs Mechelscher maten, dairaf dat deselve Her Aert ende Mynvrouwe, syn gesellinne, geloifden den voirs. Heren Heinricke ende synre gesellinnen wel te veronderpanden, bynnen Yetegheem, also verre als dat Scepenen van Yetegheem kennen souden, dat hy wel veronderpant ware. fol 95 vo

---

20 December 1424 — 20 Juni 1425.

Uitspraak in een geschil tusschen Catharina Noes, weduwe van Wouter de Lichte, en Jan de Lichte, haren zoon.

Anno XXIIII, XX dage in December, soe waren geseegt ende gewt bi den Burgermeesteren ende Scepenen, alsulken geschille als lange gehangen hadde tusschen Joffrouwen Katlinen Noes, weduwe wilen Wouters Lichten, aen deen zide, ende Jannesse den Lichten, haren soene, in dandere zide, toecomende van eenre huysingen met VII cameren, die de voirs. wilen Wouter voirmaels den voirgenoemden Jannesse, sinen soene, overgaf met scepenenbrieven van Antwerpen, behoudelic dien dat hy ende de voirs. Joffrouwe Katline, syn wyf, beyde ende de lanxtlevende van hen beyden, haer vutgaen fol. 95 vo.

ende ingaen ende woninge int voirs. huys ende seven cameren hebben ende behouden souden, ende voert van drie cronen erflic, dairaf dat de voirs. Jannes geloift hadde den voirs. Wouteren, sinen vader, scadeloes ende ongemoeyt te houdene. Soe es opten dach van heden, opte voirs. geschille, bi den Burgermeesteren ende Scepenen by rade, advise ende goetduncken vanden ouden Scepenen, die sunderlinge op dierste point vergadert waren ende dairop delibereerden ende sloten, ende oic by gemeynen overdrage vander banc van Scepenen, van vore Sinte-Andriesmisse ende oic van nu gesloten ende getermineert es, gemerct dat hen beyde partien des ganselec in de Bourgermeesteren ende Scepenen gekeert hadden, in den yersten opt point vander huysingen ende cameren, dat de voirs. Joffrouwe Katline in de voirs. huysinge haer vutgaen ende ingaen hebben sal ende woenste met haren familien ende kinderen, alsoe hair genuegen sal, ende desgelyx de voirs. Jannes oic met sinen gesinne ende familien, ende dat voirdane deselve Joffrouwe Katline ende Jannes, hair soene, half ende half heffen sullen van alle der baten, die vanden seven cameren voirdane comen sal, boven den chys ende commer dier jaerlix vutgaet, mair des sal zy voirdane gelden ende betalen de helft van al des men aen de voirs. huysinge ende cameren leggen sal, van wande oft van dake oft anders, also verre als van node es. Ende soe wes de voirs. Jannes totten dage toe van heden geleyt heeft aen de huysinge oft cameren voirs., dairaf en sal hy van synre moeder niet weder hebben, mids dat hy de bate ende tproffyt dairaf opgehaven heeft. Ende als vanden drie cronen, wert getermineert dat de voirs Jannes, binnen den IIII Kerstdagen naestcomende, der voirs. Joffrouwen Katlinen, synre moeder, bewysen soude anderhalf crone erflic, op goede zekere pande oft hair dairvoere gheven alsoe vele als die costen te lossen ende te quiten.

PALUDE.

fol. 98. Anno XXV, XX dage in Junio, soe wert getermineert in de banc van Scepenen, van alsulken XVIII gemeten lands, gelegen in Lilloe, aen den cruyswech, streckende neffens

tsHertogendyc, als Wouter de Lichte ende Jouffrouwe Katline Noes, syn wyf, voirmaels te huwelike gaven Katlinen, harer beyder dochter, met Willeme Colenzone, mids der redenen wille dat de voirs. Katline aflivich wert eer eenich van haren vader oft moeder, ende der stad recht in heeft soe wat goede vader oft moeder haren kinderen te huwelyke gheven, ende die kindere sterven eer vader of moeder, dat die goede den vader ende moeder weder toecomen ende bliven sullen, alsoe verre als zy daer syn, dat de voirs. XVIII gemete lants weder opten voirs. Wouteren ende Jouffrouwen Katlinen, synen wive, toecomen ende keeren souden, ende dat deselve Jouffrouwe Katline met harer helft haren vryen wille soude moegen doen ende die vercoepen ende haer mede helpen, sonder yements calengieren oft wederseggen, in eeniger manieren.

N. Hoevel.

---

22 December 1424.

Afstand van goed, gelegen te Schilde, gedaan door Nicolaas vanden Vonderen aan Wouter van Cantelbeke.

Anno predicto, XXII dage Decembris, ter presentien van Borgermeesteren ende Scepenen, gaf Claus vanden Vonderen over Wouteren van Cantelbeke I goet, geheeten *tGoet ten Hoernicke,* met synre toebehoirten, gelyc ende in alle der manieren, dat des voirs. Wouters vader toe te behoeren plach, ende gelyc alst Lauwer Louman voirmails voere sekere lyftocht wte wan, gestaen ende ghelegen tvoirs. goet bynnen Scille, ende geloifde tot dien goede nemmermeer te talen, noch rechts dairtoe te vermeten, in geenre manieren. fol. 95 vo.

---

10 Januari 1424 (1425).

Vaststelling der waarde van munten.

fol. 94 vo. Geordineert by den Heere ende by der stat, anno M CCCC° ende XXIIII, X daghe January.

Item, es geordineert dat men van nu voirdane gheenrehande placken ofte groeten, die gemaect oft gemunt syn te Rumene ofte nu onlanx te Vilvoerden, noch occ Beyersse placken ofte groeten hoiger geven, nemen noch prisen en sal dan de voirs. placken voir vyf Yngelsche ende de grote voir dardalven Yngelschen ; ende soe wye de contrarie dairaf dede, die soude tghelt verboeren, te weten is, de een helft den Heere ende de andere helft den gheenen diet voirtbrachte.

Item, dat men noch gheven, nemen noch prisen en sal de schaerkens tuyne ofte Moerse gulden ofte Rummense gulden, op tghelt verboert, gedeelt te worden als boven.

---

11 Januari 1424 (1425).

Uitspraak in een geschil tusschen Hendrik vanden Houte en Hendrik Melyszone.

fol. 96. Anno predicto, XI dage in Januario, so wert getermineert ende geseegt by den Burgermeesteren ende Scepenen, van alsulken geschille alse hangende was tusschen Heinricke vanden Houte, onsen poirtere, aen deen zide, ende Heinric Melyszone, Schoutet van Gastele, in dandere, toecomende omme zekere hueringen wille van goede, tot Gastele gelegen, den voirs. Heinricke toebehorende, alse van Joffrouwen Lysbetten, synre dochter, wegen, dair Gielys Claussoene, de laet, diet tvoirs. goed in hueren hadde, op gewonnen hadde metten landrechte van daer, sevenenviertich Dorde-

rechtsche scilde, mids scaden wille die de voirs. laet by Janne Noyts, als in den name van sinen wive, geleden hadde van daghinghen te Luydike ende anders, ende dairt de voirs. Schoutet, na den landrechte, achte jaer voere gehadt soude hebben, soe wert by den Burgermeesteren ende Scepenen, hierna benoemt, mids dat hen beyde de partien dairin keerden, geseegt, gewt ende getermineert, dat de voirs. Heinric vanden Houte den voirs. Schoutet van Gastele vutreyken ende betalen sal, tusschen dit ende groot Vastelavonde naestcomende, twee en vyftich gouden Dorderechtsche schilde, mids den costen die dairop gegaen syn, in goeden gereeden gelde, ende mids dien, soe mach de voirs. Heinric de voirgenoemde goede terstont aenveerden ende sinen oirboere dairmede doen. Behoudelic dien, waert dat hy, Heinric voirs., den voirgenoemden Schoutette de voirgenoemde LII gouden Dorderechtsche schilde ten voirgenoemden dage niet en betaelde met gereeden ghelde, gelyc voirscreven staet, dat dan de voirgenoemde Schoutette tvoirgenoemde goed sal moegen aenveerden ende alle de bate ende vrome, die daeraf comen, sal hebben ende gebruyken, alsoe lange alse hy niet betaelt en es vanden voirgenoemden ghelde na davenant vanden tyde, sonder afslach oft mindernisse vanden voirgenoemden LII gouden Dorderechtsche schilden. Hier waren by ende over Claus Alleyn, Burgermeester, Claus vanden Mortere, Claus van Wyneghem doude, Gielys Damaes, Jan Stevens ende Jacob van Steelant, Scepenen, etc.

PALUDE.

---

13 Januari 1424 (1425).

Vonnis in een geschil tusschen het godshuis van Tongerloo en Elisabeth sMoeleneren.

In den jaere Ons Heeren M CCCC° ende XXIIII, XIII daghe Januarii, soe wart ghewyst met eenen vonnisse by Claus vanden Mortere, op de aensprake die dede Gheert vanden fol. 96.

Houte, meyere des goetshuys van Tongherloe, in den name vanden selven goetshuys, op Lysbeth sMoeleneren, die wettich wyf was wilen Gielis de Moelenaere, van alsulken perchelen van schulde als sy ende de voirs. wilen Gielis tanderen tyden bekent hebben sculdich te wesen den abt des voirs. goetshuys, ende dairvore sy in handen setteden denselven Gheert alle haere goede die sy hadden ofte namels vercrighen mochten, gelyc een scepenenbrief van Antwerpen, dairaf gemaect in den jaere van VIII, XXII daghe in Meye, ende bezeghelt es metten segelen Jans Stevens ende Jans vanden Werve, dat claerlic begrypt ende inhout, ende dairop der voirs. Lysbeth, die haer verantwoirden dede ende tself, dat de brief begreep, kende, een momboere was gegeven metten rechte, als dat deselve Gheert gescien soude tgoent dat deselve brief begrepen hadde, te weten es alle haer goede in handen te hebben voir de voirs. schult, na wtwisen sbriefs, altyt tot des voirs. goetshuys behoef, ende ter goeder trouwen. Hierby waeren Gielis Damaes ende Jacob van Stelant, anno & die ut supra.

J. Pot.

---

23 Januari 1424 (1425).

Verontschuldiging van Jan vanden Stile wegens manslag op Jacop vanden Broeke.

fol. 96 vo. Anno XXIIII, XXIII dage in Januario, soe swoer Jan vanden Stile doude, ane den Heylegen, by sinen eede, ter presentien vanden Burgermeesteren ende Scepenen, dat hy onsculdich was, raets ende daets, vander doot van wilen Jacoppe vanden Broeke ende dat hy noyt raet noch daet, wille noch consent daertoe en gaf, heymelic noch openbaer, in gheenre manieren, welc onschout den Burgermeesteren ende Scepenen ghenoech dochte synde.

N. Hoevel.

---

15 Februari 1424 (1425).

Regeling van een geschil tusschen Jan Bernaert en Ida Balloys.

In den jaere van M CCCC° ende XXIIII, XV daghe Februarii, fol. 96 v°. soe wart gemiddelt by Bourghermeesteren, Scepenen ende Raide vander stat, tgheschil ende discort dat stont tusschen Jan Bernaert, de viscoepere, op deen zyde, ende Yden Balloys, op dandere, toecoemende van hoerer beyder kint, dairomme sy twistende waeren wie dat houden soude, want Jan Bernaert meende ende seeghde van scepenenbrieven van Antwerpen, die de voirs. Yde daeraf verleden hadde dat te doen, dewelke hy toende, ende de voirs. Yde seeghde dat hy, Bernaert, haer metten rechte hadde aengesproeken vander haven, die hy tanderen tyden haer gegunt hadde omme tvoirs. kint te houden, getaxeert synde totter sommen toe van VII ℔ grote ofte dair omtrent, ende mids dien dat haer die metten vonnisse af waeren gewyst, soe meynde sy dat sy tkint nyet houden en soude. Alsoe dat Jan Bernaert voirs. aen was gesceyden tvoirs. hoerer beyder kint te houden sonder der voirs. Yden cost ofte last, gemerct de voirs. redenen. Ende des soe soude de voirs. Jan Bernaert hebben metten kinde, alsulken zester rox tsiaers lyftochten, als hy gecocht heeft op des voirs. Yden ende hoerer kints live, syn bylevinge daeraen te hebben ende na de doet van hem, soe sal tvoirs. zester gaen ende bliven na wtwisen sbriefs daeraf gemaect. Oyc soe sal de voirs. Bernaert heffen alsulken nobel tsiaers lyftochten, als spreect op des voirs. Yden ende haerer beyder kint lyf ende na de doet van hem, soe sal die gaen als voir. Hierby waeren Claus vanden Werve, als Bourghermeester, Claus vanden Mortere, Claus van Wyneghem, Jan Stevens, Costen van Kets, Claus vander Elst, Gielis Boede, als Scepenen. Anno et die ut supra.

J. POT.

Februari 1424 (1425).

Vonnis in een geschil tusschen Christiaan van Stantdonc en Jan Brueselman.

fol. 97. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXIIII, in de maent van Februario, quamen deen jegen den anderen in den rechte Kerstiaen van Stantdonc, aen deen partie, ende Jan Brueselman, de backere, aen dandere partie, omme een stuck lants wille, houdende vive vierendeel buynders, geheeten *den Pennepoel*, welc lant de voirs Kerstiaen lange jaren beseten ende gebruyct hadde, also hy in synre aenspraken by leide, ende dat dairenboven, mids der calaengien die de voirs. Jan Brueselman van naderscape dairop gedaen hadde, een segghen tusschen hen beiden geseeght soude hebben geweest, ende vermat hem dairaf waerheit; dair de voirs. Jan Brueselman op verantworde, dat dat lant hem toebehoerde, ende dat syn oudervader vore ende syn moeder na, dairvut verstorven waren, ende dat hy van synre moeder wegen gherecht oyr ende erfgename dairtoe ware, ende dat syn oudervader, noch syn moeder hen des lants noyt en vutten, noch met scepenenbrieven, metten lantrechte, noch met keregheboden, ende vermat hem dairaf goede waerheit ende getuygen met meer redenen, die hy dairtoe allegeerde. Welke voirs. ghetuygen aen beiden syden verhoert synde, soe wert ten slote gewyst met eenen vonnisse in de volle banc van Scepenen, de voirs. Jan Brueselman volcomen met synre waerheit ende de voirs. Kerstiaen vellich, ende dat deselve Jan Brueselman dat stuc lants, geheeten *den Pennepoel*, hebben ende behouden souden tallen dagen,. etc.

---

21 April 1425.

Uitspraak in een geschil tusschen Gillis van Breda en Hendrik vanden Houte.

fol. 96 v°. In den jaere Ons Heeren M CCCC XXV, XXI dage Aprilis,

soe wart Gielys van Breda quyt gewyst, by wisdomme van Clause vander Elst, van alsulker aenspraken als Heinric vanden Houte op hadde van achtentachtentich gouden cronen, ruerende van alsulken ghetonsten van lande als hy, Gielys, heeft ende leeght bynnen Ghestele, gemerct den scepenenbrief van Antwerpen die tanderen tyden hem verleedt Jan Noyts ende ander bescheydt, dat hy, Gielys voirs., in sinen verantwoirden dairaf thoende. Behoudelic dien, wilde de voirs. Heinric der Joffrouwen, Jan Noyts wyf, dair aenspreken, dat hy dat soude moegen doen. Hierby waeren Claus vanden Werve, Claus vanden Mortere, Claus van Wynegheem, Jan Stevens, Costen van Kets, als Scepenen, in den jaere ende ten dage voirscreven.

---

7 Mei 1425.

Borgstelling door Costyn van Oeleghem.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXV, VII daghe Maii, fol. 96 vo. soe gheloefde Costyn van Oeleghem, de cupere, in presencie van Bourghermeesteren ende Scepenen, alsoe Jan Camerlinc wtgecocht heeft Lysbeth van Lakene ende Wouteren vanden Berghe, haeren wettigen man, wt den eenen vierendeel van alsulken goeden ende versterfenissen als haere, Lysbeth, gebleven souden syn vander doet wilen Lysbeth Wortelmans, harer nichten, die des voirs. Jans wyf was, ende dat omme de somme van drien ponden groet Brabans ghelts eens, ende tgeboerde dat yemant bynnen jaers ende dage, na den date vanden verreycsele, dat de voirs. Jan ter Vierschaeren dairaf gedaen heeft, quame, die naerder in den voirs. vierendeel gerecht waere dan sy, Lysbeth, dat hy dan, Costyn, den voirs. Jan terstont wtreyken ende betalen soude de voirs. somme van III ponden, pro quibus obligavit seipsum et sua; maer de voirs. Lysbeth cum eius tutore geloefden Costyn scadeloes tontheffen cum se et suis.

---

8 Mei 1425.

Gebod over het verkoopen van levensmiddelen en het storten van vuilnis.

fol 97. Geordineert by den Here ende bi der stat, anno XXV, acht daghe in Mey.

In den yersten, soe es geordineert, dat tot ghenen tyden, gheen voercoeperen oft voercoepsteren van wilbraede, te wetene es van coninen, van gansen, van duyven, van hoenderen, oft van anderen voeghelen, noch oec voercoeperen ofte voercoepsteren van eyeren, van boteren ende van allen anderen suyvele, denghenen die alsulke proviancie te coepe brenghen, jegens en sullen moegen loepen oft gaen, tot ghenen plaetsen, omme die te coepene, dan allene op de merct, ende dat men alsulke proviancie nyet vercoepen en sal voer negen ueren des morgens, op de peyne vander voirs. proviancien verbuert te wesene ende daertoe, van elken stuck VI grote, dairaf dat de Coermeesteren hebben sullen deen helft ende deghene die dat calengieren ende voertbrengen dandere helft. Ende es te wetene, dat alle poerteren dit zullen moeghen calengieren ende voirt brengen, ende denghenen die hierinne verswymich vallen de voirs. peyne ende broeke af nemen, op dat de voirs. ordinancie te bat ende te vaster gehouden werden moege.

Item, soe en sal nyemand gheen vulnisse moegen dragen op doude veste, aldair de nyeuwe strate nu ghemaect is ende leeght tusschen de lange Nyeuwe strate ende de Meere, opte peyne van eenen ouden schilt te verboerene, gedeylt te wardene als vore ende dairane hem eenyegelic sal mogen rechten.

15 Mei 1425.

Ordonnancie over den korenhandel.

Gheoirdineert bi den Here ende bi der stad, anno XXV, XV dage Meys. fol. 97 v°.

Item, dat niement van nu voirdane, wie hy zy, bynnen der stad van Antwerpen negheenrande ongans vunchtich coren bringen en sal, omme hierbynnen te backene oft te slyten of bynnen den marcgrefscepe, maer moegen dat eldere vercoepen, opte peyne van drie Royalen.

Item, dat oic gheen moelnere vander stad noch andere, noch dryvere desgelyx negheenrande ongans vunchtich coren ontfaen noch malen en sal, opte peyne voirs.

Item, dat men negheenrehande out coren onder nieuwe coren ghieten noch mengen en sal, noch oic desgelyx gheen nieuwe coren onder out coren ghieten, noch mengen en sal, opte voirs. peyne.

Item, dat oic gheen backere vander stad noch andere, van buyten noch van bynnen, negheenrande ongans vunchtich broot backen noch vercoepen en sal, opte voirs. peyne.

Item, dat gheen drivere noch moelnere negheenrande coren omdragen en sal noch aenbrengen den backers te coepene, zy en sullen dat coren yerst den Dekenen vanden backers ghethoent hebben ende laten visenteren oft dat coren gans ende custbaer es, opten voirs. kore.

29 Mei 1425.

Goedkeuring der rekening „ vander reyse van Breyne „ opgemaakt door Peter van Rome, stadssecretaris.

fol. 97. In den jare Ons Heeren als men screef M. CCCC. viventwintich, neghen ende twintich dage in Meye, soe rekende Peter van Rome, der stad clerc, van alle alsulken gelde als hy in den name vander stad van Antwerpen ingehaven ende weder vutghegeven heeft, bynnen allen den tyde dat men in der reysen van Breyne was ende wederomme van dair comen, dewelke voirs. rekeninge van vore tot achter gehoert synde, gelyc syn rekenboec dairaf gemaict ende voert overghegeven Janne vanden Houte ende Andriese van Steelant, der stad Rentmeesters, clairlic inhoudt ende begrypt, wert deselve rekeninge gepasseert ende bevonden bescheidelic gemaict synde, ende voert vander stad wegen voirs. den voirs. Peteren dairaf clairlic quite gheschouden tallen dagen. Hier waren by Claus vanden Werve ende Claus Alleyn, Borgermeesters, Claus vanden Mortere, Claus van Wyneghеem, Gielys Damaes, die de voirs. rekeninge overleiden, Jan Stevens, Claus vauder Elst, Gielys Bode, Costen van Kets, Ghysbrecht de Coninc, Willem Noyts ende Heinric van Rythoven, als Scepenen, ende beyde de voirs. Rentmeesters ende Claus vanden Hoevel, Secretarys vander voirs. stad.

N. HOEVEL.

Getuigenis over de afstamming van Jan van Halen, gevolgd van een vonnis in een geschil tusschen hem en Heer Hendrik van Coelhem, ridder, zijnen oom.

Mei 1425.

fol. 112. Dits de getuygenisse van Jans gebuerten van Halen, dat

tuyghden Peter de Vliegere, Jan Boene, Jan Compain, Heyn de Coninc, Nout vander Bruggen. Ierst tuyghden sy, hoe dat een Heinric van Coelem wilen liet achter hem levende drie wettege kindere, van eenen getrouden bedde, dairaf dat her Heinric noch deen es, ende Jan dander was, die buyten lants trac ende niet weder en quam, ende dairaf dat Jouffrouwe Magriete de derde was, dairaf dat de ziele God gedencke, ende die wilen Andries van Halen getroudt hadde tot eenen wettegen wive, dair Jan van Halen, nu is, af comen is, dewelke een wettich oyr ende erfgename es van Heinricke van Colem wilen, syn oudervader, ende oic vander Jouffrouwen van Colem, Jans van Halen oudermoeder was, die namails getroudt hadde Her Goert vander Dilff. Ende aldus was hen wel kenlic, dat dese Jan van Halen, nu is, een wettich oyr ende erfgename es ende sculdich es te deylen in de stad van synre Jouffrouwen moeder, dair God de ziele af ghedenke, als van oudervader ende van oudermoeder, ende van Janne van Colem, sinen oem, die buyten lants bleef ende oic van bastarden die Jans van Halen oudervader liet, dewelke hy goedde, met condicien, waer sy storven sonder wettich oyr, dat wederkeeren soude daert sculdich ware te keeren. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXV omtrent Sinxenen.

13 Juni 1425.

Anno XXV, XIII dage in Junio, waert gewyst met eenen vonnisse by Janne Stevens, in de volle banc van Scepenen, tusschen daensprake van Janne van Halen ende tverantworden van Heren Heinricke van Coelhem, Riddere, sinen oem, mids der redenen wille dat tsterfhuis van Her Heinrix vader, van synre moeder, noch van Janne, sinen broeder, hier niet ghelegen en es, soe sal de voirs. Her Heinric den voirs. Janne, sinen neve, dairaf deylinge doen, na den bancken rechte dair de goede ghelegen syn, mids dat deselve Her Heinrix in syn verantworden dat willecorde ende consenteerde. fol. 98.

N. HOEVEL.

5 *Juni* 1425.

Vidimus van eene volmacht d. d. 22 Mei 1425 gegeven, voor Wethouderen van Brugge, door Jan de Ruufflare en zijne vrouw aan Nicolaas vanden Velde.

fol. 97 vo. In den jaere Ons Heren M. CCCC. ende viventwintich, vyf dage in Junio, soe saghen ende hoerden lezen Bourgermeesteren, Scepenen ende Raede vander stat een open placcaet, bezeghelt metter stadzeghel van Brugghe, ongheraseert ende onghecancelleert, gans geve ende geheel, van woerde te woerde inhoudende alsoe hierna bescreven staet: Wy, Borgermeesteren, Scepenen ende Raede vander stede van Brugghe, doen te wetene allen lieden dat voer ons comen syn, opten dach van heden, Jan de Ruufflare, onze medegeselle Scepene, ende Joncvrouwe Katline, wilen wedewe van Eeuwoude vanden Velde, zyn wettelike wyf, dewelke maecten machtich ende stelden in haerlieden stede Clause vanden Velde, onsen poorter, toogher deser letteren, omme in den name van hemlieden halm ende wettelike ghifte te gevene Lexyse vanden Gelde, onzen poirter, vanden achte ende viertichsten deele ende vanden twee ende dertichsten deele van twee huusen, staende bynnen der stede van Antwerpen, deen neffens den anderen, upten hoec vander Silversmitstrate, geheeten *de Leeu* ende *de Leeuwinne*, tusschen den huysinge geheeten *de Kerse*, aen deen zyde, ende Jan Blanpeyns huuse, aen dandere syde, warant vanden voirs. parcheelen van huysen te belovene metten rechten lasten diere jaerlix vute gaen, ende al te doene dat de voirs. Jan de Ruufflare ende Joffrouwe Katline, syn wyf, zelve doen souden mogen ende schuldich waeren te doene, waert dat zy jegenwoirdich ende voer oeghen waeren, ende hebben beloeft ter jeghenwoerdicheden van ons, ter goeder trauwen, te houdene goed, vast, seker ende gestade tallen daghen al tgoent dat bi den voirs. Claise vanden Velde hierin gedaen sal wesen, zonder daerjeghen te commene oft te doene, in eeniger manieren, in tyden toe te commene. In orcondscepen van welken

dinghen, hebben wy dese letteren gedaen zeghelen métten seghele van saken vander voirs stede van Brugghe. Gemaect ende gegeven int jaer Ons Heren M. CCCC vive ende twintich, upten XXII^sten^ dach van Meye.

Collatio facta est cum originali per me Johannem Pot, anno et die predictis.

J. POT.

Juni 1425.

Gheordoneert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, opten tonharinc ende dat daeraen cleeft, anno XXV, in de maent van Junio. fol. 99 vo.

In den yersten, soe wat haringe bynnen Antwerpen comt ongepact, die vol ende zoete es, dat men dien harinc packen sal met vollen zoeten haringe ende dat men dien harinc alsoe mogelic packen sal, als den goeden mannen, vander stad wegen daertoe ghestelt, dat goed ende oirboirlic duncken sal. Ende dien harinc sal men alsulken teeken gheven als men goeden haringhe sculdich es te ghevene.

Item, soe wat tonharinge die garst es, ende bynnen der stad van Antwerpen comt, dat men dien harinc packen sal met garsten haringe ende dien haringe en sal men gheen teeken gheven. Wie de contrarie dade ende dat men dat bevonde, die soude men corrigeeren bi de stad, na dat stuc bevonden waere, vanden ghenen die daertoe gheordineert sullen syn.

Item, dat men van nu voerdane bynnen der stad, noch bynnen der vryheit vander stad van Antwerpen, gheenen

nachtghamel harinc brengen en sal mogen, in gheenre manieren [opten harinc verboert ende voert opte correctie vanden Here ende vander stad]. (1)

Item, dat men van nu voerdane bynnen der stad, noch bynnen der vryheit vander stad van Antwerpen, gheenen ydelen harinc en sal mogen brengen, hy en sy ghegordt. Soe wie de contrarie dade, dat die verboeren soude van elker last harinx IIII cronen, ende dat men dan voert dien ydelen harinc gorden soude ghelyc als men ydelen harinc sculdich es te gordene, bi degheene die daertoe gheoerdineert sullen syn.

Item, waert dat bynnen der stad van Antwerpen eenegh tonne met haringe bevonden woirde die niet groet ghenoech en waere na der stad mate, dat men dien harinc vute worpen soude ende weder packen in andere tonnen, groet ghenoech synde na der stad mate, ende dan soude men die yerste tonne die te cleene bevonden waren [verbarnen], (2) ende daertoe van elker alsulker tonnen gheven [XII] (3) grote, tot eenen teekene dat men niemende bedriegen en wille, noch bedrogen hebben.

Item, dat de cuypers hebben sullen van elker last harinx te packene VI grote Brabants ghelts, ende haer tonnen ende haer reepe betaelt, ende elc coopman sal mogen nemen wat cuypere oft packere dat hy wille, omme syn goed te doen packene, ombegrepen van yemende, also verre als zy poirteren syn ende eedt gedaen sullen hebben toten packene.

Item, soe sullen de cuypers noch hebben van elker tonnen harinx, die sy op ende toeslaen sullen, enen halven groten. Ende waert soe dat sy daer eenege reepe aen daden, dat men hen oic die betalen soude.

---

(1) *De zin tusschen haakjes is doorgehaald en later vervangen door* : ende oft men daer eenigen brachte, dat men dien wederomme sal moeten voeren onvercocht ende zonder opslaen, opte correctie vanden Here ende vander stad.

(2) *Doorgehaald en vervangen door :* ontstuck breken.

(3) *Doorgehaald en vervangen door :* IIII.

Ende omme de voers. oerdinantie in staet te houdene, ende enenyegheliken daermede verwaert te sine, soe syn daertoe gheoerdineert IIII goede manne, die hen des wel verstaen ende die haeren eedt doen sullen den coepere ende vercoepere, ende alle saken daertoe dienende, wel ende ghetrouwelic te verwaerne, sonder eenege bate oft mids daeraf te nemen anders dan haeren gheoerdineerden loen, dats te wetene van elker last IIII grote, daeraf dat de coepere gheven sal de II grote ende de vercoepere de II grote. Ende soe wat haringe dat van buyten hier bynnen der stad comt ghepact, dat sy dien opslaen ende visenteeren sullen ende verwaeren dat daer gheen valscheit in en gheschie, ende alsoe verre als dan den coepere ghenueght dien harinc tontfane, soe sullen sy hen gheven der stad teeken, als over goeden custbaeren harinc, ghelyc den goeden haringe die hier bynnen ghepact sal worden.

Item, soe es noch gheoerdeneert by den Burgermeesteren ende Scepenen, soe wanneer dat eenegen herinc binnen der stad comt, dat de voers. regeerers dien overnemen zullen, met ghescrifte, hoe vele dats es, ende oec den name vanden vercoepere ende syn merck, ende desghelyx, als hy vercocht es, den name vanden incoepere ende zyn merck ende oec teekenen dat hem de coepere bekent ghepacyt ende content vander packingen ende anders, opdat men altyt weten moge wes daerin voert ghevalt, vut wiens handen dat dien harinc comen es ende wie datten weder ontfaen heeft. fol. 100

Item, is noch gheordeneert dat de cuypers die den herinc packen zullen, voere de zonne noch na de zonne niet en zullen mogen packen, maer sullen moeten packen met openen doren ende en zullen oic niet mogen packen, zy en zullent eer te kennen geven den vors. regerers, dat zy daerbi comen oft ten minsten een of twee van hen. Wie de contrarie dade, dat die verboren zoude III oude scilde, den eenen den Here, den anderen der stad ende den derden den regerers vors. (1)

(1) *Dit artikel werd later bijgevoegd.*

Item, dat de cuyperen oft cuypere gheen hove en selen hebben oft hueren, omme harinc inne te packene, opte peyne van drie oude schilden, te bekeeren als voere. (1)

Item, dat niemant toedragere en sal moegen setten oft toedragere syn, zy en selen eedt daertoe gedaen hebben, ofte de cuypere en sal daer selve voere verantwoirden, opte vors. peyne ende die selen daertoe moeten syn int cuypers ambacht ende eedt doen. (1)

fol. 99 vo.

In Zeeland	ter Goeder Zee	In Vlaenderen	ter Nieupoort
te Vlyssingen	ten Briele	te Biervliet	te Duynkerke.
Zoutelande	te Vlerdingen	ter Sluys	
Westcappele	te Schiedamme	te Heyst	
ter Vere	Rotterdamme	ten Damme	
Westenschouwe		te Blanckenberge	
Brauwersavene		tOesteynde	

14 Juli 1425.

Gebod betrekkelijk den handel in mosselen, het ruimen « vanden cramen in der hallen vander stad » enz.

fol. 100. Item, dat men van nu voerdane gheen mosschelen leggen en sal ter venten, tusschen der Pottersbrugge ende de Yserenbrugge, maer sullen voerdaen liggen aen den werf, aen den nieuwen steger, in dAppelstrate, aen de Verwersbrugghe ende elwaer, daer sy gheriefelext liggen mogen, opte mosschelen verboert die de contrarie dade.

Item, dat alle deghene die crame staende oft ligghende hebben in der stad halle, die cramen sullen moeten ruymen

(1) *Dit artikel werd later bijgevoegd.*

tusschen dit ende [morgen avont] (1), vutghenomen die der stad knapen metter roeden toebehoeren. Ende dat desghelyx alle deghene die crame staende oft ligghende hebben in eenege huyse oft kelderen omtrent te Merct, die oec sullen moeten ruymen tusschen dit ende [morgen avont] (1), al opte cramen verboert [ende II oude scilde] (2), vutghenomen die in steenen fauten staen, dat die dan in sullen mogen bliven staende, [I ouden scilt den Here ende I der stad] (2).

Item, dat niement voerdane en sal mogen visschen met eenegen hengenroeden in der stad veste, opte correctie vanden Here ende van der stad.

Gheboden anno XXV, XIIII daghe in Julio.

---

14 Juli 1425.

Uitspraak in een geschil tusschen Peeter van Zantvliet en Michael de Monic.

Int jaer Ons Heren dusent vierhondert ende XXV, XIIII dage in Julio, soe wart by Bourgermeesteren ende Scepenen, op tgescil ende gedinghe dat stont ende bedinct was te Hoeboeme, tusschen Peteren van Zantvliet, aen deen zide, ende Michiel de Monic, aen dandere, daeraf dat hoetvonnisse gehaelt worden tot Breda, mids den beroepe dat Michiel dairaf dede, aengaende de helft van alsulken vier zisteren roghs tsiaers erflikere renten, als de voirs. Michiel heysschende was van der doot ende versterffenissen van Heylzoeten moeder wilen, overdragen ende gesloten, want tvonnisse te Hoebome gewyst hadde, alsoe verre als de voirs. Michiel in de helft vanden voirs. viere sisteren rogx gerecht meynde te wesene, dat hy bethoen dan doen fol. 100.

(1) *Doorgehaald en vervangen door:* van heden over VIII dage.
(2) *Door eene andere hand bijgevoegd.*

moeste dat wilen Michiel Jacopszone die vier sister rox in sinen levenden live vercregen hadde, oft anders, soe zouden die alleen gaen tot des voirs. Peters ende zynre medepartien zide, dat Michiel voirs. syn bethoen daeraf doen soude ende dat bybrengen, gelyc tvonnis te Hoebome gewyst hadde, dat de doene van dien dage tot Onser-Vrouwendage half Oeghste naestvolgende. Ende waert dat hy dat niet en dede, dat hy dan zyn zake verloren soude hebben ende soude thoetvonnisse voertganc hebben ende van weerden wesen.

---

28 Juli 1425.

Regeling der nalatenschap van het kind van Gillis Blox.

fol. 108. Int jaer Ons Heren M CCCC ende XXV, XXVIII dage in Julio, wart ghetermineert by den Burgemeesteren ende Scepenen, opt vervolgh dat langen tyt ghedaen hadden de erfghenamen ende nacomelingen van wilen Gielys Blox kinde, omme de erfelike renten te hebbene ende te deylne, die achter tvors. kint bleven ende verstorven waren, ende die wilen een Meester Diederic Floreys, Canonc wilen in Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen, Katline, zynre natuerlikere dochtere, die wettich wyf was Gielys Blox, beval ende belaste zinen testamenteurs, met C nobelen die hi dairtoe gaf, te coepene ende na syn lyf over te ghevene, gelyc als de scepenenbrieve van Antwerpen dairaf gemaect, dat clairlic inhouden ende verclaren, dat de erfghenamen vanden vors. wilen Gielys Bloc de helft doergaens van dien erfeliken renten te henwairt hebben ende behouden zullen, ende dat dandere helft gaen soude in tween, te weten es dat deen helft dairaf hebben ende behouden zullen de erfghenamen van des vors. wilen Gielys Blox wive, van haerre moeder wegen, ende dat dandere helft dairaf hebben ende behouden zullen de gherechte ende naeste oyre ende

erfghenamen vanden vors. wilen Meester Diedericke, opdat zy bynnen jaers comen, doende ende thoenende haer maechscap, als dairtoe behoeren sal. Ende waer zy bynnen jaers niet en comen, noch en doen dat dairtoe na der stad recht behoert, soe sal haer helft hebben, aenverden ende behouden teeuweliken dagen de Heylige Gheest van Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen, mids dat de vors. Meester Diederic in zinen testamente ghemaect ende gheordineert hadde, waer dat syn vors. dochter storve sonder wettich oyr, dat alle de vors. erfelike renten den vors. Heyligen Gheest bliven ende toecomen souden. Behoudelic altoes dien, dat Sente-Jacopskerke tAntwerpen, gestaen in Kypdorp, hebben ende behouden sal teeuweliken dagen de X oude grote erfelic, die metten vors. C nobelen ghecocht ende ghecregen waren tot den VI nobelen erfelic, die den erfghenamen toecomen ende bliven souden.

---

29 Juli 1425.

Regeling der nalatenschap van Olivier van Duffele.

Vanden ghescille dat Henric Adaems, die men heet van Stakenbroec, hadde jegen Henricke, Olivierszone was van Duffele, ende Janne van Wezenbeke, zinen zwageren, omme der goede wille, ghebleven ende verstorven vander doot vanden vors. wilen Oliviere ende zinen wive, ende die zy met scepenenbrieven van Antwerpen haren kinderen gheordineert ende ghemaect hadden, hoe ende in wat manieren dat zy die goede, na haer doot, hebben, deylen ende behouden souden, dairin dat onder dandere begrepen stont als dat Magriet, des vors. Henric Adaems wyf, in de have, die haer vader ende moeder achter laten soude, niet deylen en soude, mids datse hair vader ende moeder te voren vutghegoedt ende te huwelike bracht hadden, soe es bi den Burgemeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen gheordineert fol. 98 v°.

ende verclaert opten vors. scepenenbrief, als dat de vors. Magriet hebben ende behouden sal al tghene dat hare te voren te huwelike ghegeven was, mids datse in de have niet en deylt, ende dat zy vordane in de erfelike goede deylen sal. Voort was verclaert als vander scult, dat men die vander haven ghelden ende betalen soude, zonder Magrieten cost. Ende als vander vutvaert was verclaert, mids dat de vors. Magriet wat haven te voren wech hadde, dat zy gehouden soude syn den cost vander vutvaert mede te helpen ghelden ende betalen. Dit was ghedaen in de banc van Scepenen anno xxv°, xxix dage in Julio.

Juli 1425.

Vaststelling der vergoeding te verhalen op Engelsche kooplieden wegens schade in Engeland geleden door Antwerpsche vischverkoopers en hunnen schipper.

fol. 102 v°. Int jaer Ons Heren M. CCCC. XXV, in de maent van Julio, soe quamen tAntwerpen, in der Vierscaren, Jan Caloets, vischcoepere, ende Jan Mager, vore hen ende vore hare medeghesellen, ende Jan Zwanaert, de scipman, vore hem selven, ende swoeren aen den Heyligen by haren eede ende groetten de scade die zy aen hair goet ende scip ghehat ende gheleden hadden, dat tot Quenenborch, in Yngelant, ghepaert, ghedeylt ende vercocht wart, te weten es dat de vors. Jan Caloets ende Jan Magher swoeren, vore hen ende vore hair medeghesellen, te scaden ghehadt hebbende vore haer goet LX ₶ XIIII scellingen grote Vlems, ende de vors. Jan Zwanaert, vore syn scip, XXVIII ₶ grote Vlems, dairomme dat zy metten rechte beset hadden zekere sculde die men den Yngelscen hier in der stad sculdich was, te weten es, onder Jacop de Cuypere IIII^c nobele ; item, onder Willeme van Gavere C nobele ; item, onder Gheerde Nuwelant C ende L nobele ; item onder Lambrechte van Uden II^c nobele,

ende onder Romboude van Uden x ℔ grote Brabants, welc vors. ghebrec hen ghewyst was metten rechte aen de vors. scult te hebbene ende te verhalene. Dairop dat bi den Burgemeesteren ende Scepenen gheraemt ende gheordineert es dat de vors. sculderen gheven zullen bynnen XIIII nachten na den IX^{sten} dach van Octobry, anno XXV°, te weten es de vors. Jacop de Cuypere XLII ℔ grote Vlems ; item, Willem van Gavere x ℔ x schellingen grote Vlems ; item, Gheert Nuwelant XV ℔ XV schellingen grote Vlems; item, Lambrecht van Uden XXII ℔ grote Vlems ende de vors. Rombout XV schellingen grote Vlems.

---

11 Augustus 1425.

Uitspraak in een geschil tusschen Walraven vander Dilf en Jan Muylaert.

Want voertyts gheschil ende twydracht ghehangen hebben fol. 100 v°. tusschen Walraven vander Dilf, op deen zyde, ende Janne Muylaert, op dandere, toecomende ende spruytende van alzulken goeden ende versterffenissen als bleven ende verstoirven syn van wilen Vrouwen Gheertruyden vander Dilf, Vrouwe van Borchvliete, dies ziele God ghenade, daeraf tsterfhuys tAntwerpen ghelegen is, van welken voers. gheschille ende twydracht de voers. partyen in beyden ziden hen gantzlic ghekeert ende verwillecoert hadden in viere segghercn goeden mannen, te weten es de voers. Walraven in Jacob Hermans ende Mathyse van Linth, ende de voers. Jan Muylaerd in Boudene Cortpape ende Goessem Pelgrym, ende soe wes de voers. viere goede manne, hairre beyder aensprake ende verantwoerden yerstwerf wel ghevisenteert ende overhoert, eendrachtelic daeraf utenen ende seggen souden, dat zy dat teeuweliken dagen vast, ghestentich ende van weerden houden souden aen beyden ziden, zonder eenich verbreken, ende opdat alsoe ghebuerde, dat de voers. viere segghcren haers seggens niet eens gheworden en

consten, noch eendrachtelic gheutenen, dat dan de stad van Antwerpen daeraf een overman wesen soude. Ende mids dat deselve segghcren hoirs seggens niet eens en waeren, de ghescriften daeraf onder de stad brenghende, ende de partyen onbeslicht lieten, syn comen aen deselve stad beyde de voers. partyen, ende hebben hen gheheelic ende al ghesubmitteert ende verwillecoert in deselve stad te bliven van alle alzulken gheschille ende discorde als zy onderlinghe ghehadt mogen hebben vanden voergenoemden goeden, ende onverbrecklic te houdene soe wes bi der voers. stad daeraf ghetermineert ende vutgheseyt soude worden, soe eest dat wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raede vander voergenoemder stad van Antwerpen, aensiende ende merkende de gheschille tusscen beyden partyen ende de ghelegentheyt ende handelinghe vander saken, de voers. gheschriften ende oec eenyeghelix heysch, aensprake ende verantwoerden, met goeder deliberatien van ripen raede, wel ghevisenteert ende oversien, onse segghen ende overdrach tusschen beiden voers. partyen eendrachtelic gheutent ende gheseit hebben, teeuweliken daghen ongheстoert ghehouden te werden ende te bliven, in alzulker voegen ende manieren als hierna bescreven staet.

In den yersten, opt poent dat Jan Muylaert den voers. Walraven heysschende es sekere parcheelen van huysrade, daer Walraven op verantwoerdt heeft, dat ter tyt doen de Vrouwe van Borchvliet aflivich wert, twee cedullen ghemaect waren van alle den huysrade die doen ter tyt te Borchvliet opt huys was, soe es der stad seggen, terminatie ende verclaren, dat men beyde die cedullen voere ogen brenghen sal, ende eest dat men bevindt dat beyde cedullen eens ghedraghen, soe sal men de have daerna deilen, ende oft zy niet eens en droegen, soe soude de voers. Walraven den voers. Janne bybrengen, met sinen eede, wes hy van der voers. haven sculdich waer te hebbene.

Item, opt poent van eenre merien die Jan Muylaerd seeght dat daer was, ende die Andries van Steelant vercocht soude hebben, soe es der stad seggen ende verclaren dat men

des metten voers. Andriese spreken sal, ende soe wes hy daeraf kent, seeght ende verclaert, dat dat alsoe ghehouden sal worden.

Item, opt poent van sekeren lande vander thyenden van Borchvliet ende vanden goede ten Overhoute, dat Jan Muylaert meynt, na syn overgheven, dat vercregen goede syn, ende daer Walraven op verantwoerdt, yerst op de tyende ende lant voers., dat hy presenteert by te brengen dat die toebehoerden den ouden Here Godevaerde vander Dilf ende dat die neder comen syn van Miervrouwen vader syden ende noyt vercocht, noch verandert en waren, maer syn altyt ghevolght ende bleven den oudsten oyre van dies ziden. Ende opt poent vanden goede ten Overhoute, antwoerde deselve Walraven dat dat goet comen ware vander Vrouwen vander Borch ende bleven ende verstoirven op Her Godevaerde vander Dilf ende alsoe herneder, soe es der stad seggen ende verclaren, yerst opt poent vanden lande ende thienden te Borchvliete, alsoe verre als die goede vercocht waeren, dat zy deelbaer syn sullen, maer waert dat men bevonde dat die goede beleent hadden gheweest, soe en souden zy niet deelbaer zyn. Ende opt point vanden goede ten Overhoute, es der stad segghen ende vercleren, alsoe verre als die goede Her Godevaerde vander Dilf bleven ende verstoirven, dat die niet deylbaer syn en zullen, maer alsoe verre als hy die cochte ende ghecreech, dat die deelbaer syn sullen.

Item, opt poent vanden goede ghelegen ter Hoegherheyden fol. 101.
ende bynnen Ossendrecht, als de thiende ter Hoegerheiden, den chys aldaer, den bosch aldaer, lammertyende, byetiende ende XIIII 1/2 ghemeten beemden oec aldaer ghelegen, dat Jan Muylaert meynt dat al vercregen goet es ende sculdich es deelbaer te sine, daer Walraven op verantwoert dat alle de goede ter Hoegerheiden, deen metten anderen, leengoede syn, ende vermet hem des der Heeren leenboec van Berghen, ende meynt voert, al waeren daer eeneghe vercregen goede, dat die der sweertziden volghen souden ende niet der moeder ziden, soe es der voers. stad seggen ende verclaren dat, na den sterfhuys rechte, die goede, alsoe verre als zy vercregen syn, ghedeelt sullen worden half ende half, oft half

alzoe vele ghelts daervoere te gevene alst ghecost heeft. Ende hieraf sal Walraven sinen coere hebben bynnen VI weken naest vervolghende.

Item, opt poent vanden II Rynschen guldenen, die vercregen waeren in den stat van Rosendale, die Jan Muylaert meynt dat deelbaer syn souden, mids dat zy in gheheelen bedde by levenden live van synre moeyen vercregen waeren, ghelyc hy met synre eedt presenteerde te houdene, daeraf dat hem de voers. Walraven ruymde tot synre eedt, soe es der voers. stad seggen ende verclaren, alsoe verre als de voers. Jan Muylaerd houden wille by sinen eede, dat die twee guldenene in gheheelen bedde ghecocht ende ghecregen waeren, datse deelbaer syn zullen.

Item, opt point vanden XVII ouden schilden ende V oude Ynghelsche ende van VIII ghemeten lands, ghelegen te Portvliet in Zeelant, die Jan Muylaert meynt dat moederlike goede syn Miervrouwen van Borchvliet voers., van welker ziden de voers. Jan oyr ende erfghename es, ghelyc hy presenteert wel by te brenghen met goeden scepenenbrieven van Steenbergen, die hy daeraf heeft, daeraf dat hem de voers. Walraven ghenoech ruymt tot sinen bethoene, hoe wel dat hy meynt dat vercregen soude syn, soe es der voers. stad seggen ende verclaren, alsoe verre als de voers. Jan Muylaerd bybrengt met goeden brieven oft met wettegen ghetuygen als hy hem vermet, dat Miervrouwen moederlike erve was, dat hem die goede bliven ende volgen sullen.

Item, opt poent vanden vyf ponden Vlemscher groten, die Merten Zoetaert, der voers. Vrouwen oem was, ende de voers. Jan Muylaert voermaels cochten ende ghecregen jegen Heren Peteren vander Dilf, des voers. Walravens vader, op alzulken erfrente als hy hadde opte halle van Antwerpen, ghelyc de brieve daeraf ghemaect inhouden ende verclaren, ende daer de voers. Jan Muylaerd in meynt gherecht te sine als moederlike goede, ende dat die te synre ziden waert gaen souden ende nergens el, daer de voers. Walraven op antwoerde, dat hy hem hielde aen tvonnisse dat daeraf tAntwerpen tanderen tyden ghewyst is gheweest, soe es der voers.

stad segghen ende verclaren, overmids dat claerlic bevonden es dat Walraven van al tal bleven es alsoe wel vanden voirs. v ponden Vlemscher groten als vanden anderen gheschillen, ende overmids occ dat de voers. Her Peter vander Dilf de penninghe vander voers. erfrenten ontfinc, dat de voers. Walraven, alsoe verre als hy erfghename is wilen Heren Peters vander Dilf, syns vaders voers., den voers. Janne Muylaert ende synre medepartyen vutreyken ende betalen syn derdendeel vanden penningen, die de voers. Her Peter daeraf ontfaen heeft.

Item, opt poent dat de voers. Jan Muylaerd begheert te hebbene alle achterstel ende profyt vanden goeden ende renten, daer hy in ghericht mocht wesen, verschenen zyder tyt dat Myervrouwe voers. comen soude zyn van live ter doot, daer de voers. Walraven op verantwoerdt, dat hy gheen goede ontfaen en heeft, daer deselve Jan in gherecht es, soe es der voers. stad seggen ende verclaren, fol. 101 v°.
alsoe verre als denselven Janne Muylaerd eeneghe goede toecomen, daeraf dat zy in gheschille hebben gheweest, dat hem tprofyt ende de bladinghe volghen sal. Ende eest dat Walraven yet daeraf opghebuert oft ghehaven heeft, alsoe verre als de voers. Jan dat byghebrengen can, dat hem dat deselve Walraven vutreyken ende betalen sal. Behoudelic dien, dat yerst de wetteghe scult betaelt worde.

Item, opt poent vander haven, die Walraven voers. Janne Muylaerd heysschende es, daeraf dat deselve Jan syn onschout biet, vutghenomen enen keerel ende v ellen quaets wits, soe es der voers. stad seggen ende verclaren, alsoe verre als de voers. Jan Muylaerd eenege have wech heeft, die sal hy by sinen eede overbrengen ende vanden anderen, die oec have wech hebben mogen, die zullen zy tsamen vervolghen.

Item, opt poent van dat Walraven den voers. Janne Muylaerd ende alle den erfghenamen heysschende es restitutie te hebbene vander heerlicheit van Borchvliet, mids dat Miervrouwe voers. die langhe jaren tonrechte beseten souden hebben, ghemerct den brieven die wilen een Greve van Vlaenderen daeraf ghegeven soude hebben, soe es der voers.

stad seggen ende verclaren, dat Walraven die brieve vander ghiften vanden Greve van Vlaenderen over sal brengen, oft copie daeraf onder eenen zeghel auctentic, opdat hy eenich verhael hebben wille van des de voirs. Vrouwe van Borchvliet de goede beseten heeft, ende die brieve ghevisenteert synde, soe sal men dat poent verclaren.

Item, op dleste poent, dat de voers. Jan Muylaerd hoept ende meynt dat hy in alle de vors. moederlike goede gherecht es, ende dat hy dat bybrengen wille met goeden scepenenbrieven van Antwerpen ende oec met syns selfs eede, dat hem syn vriende ghegeven hebben, vutghesteken Claus deel van Nyspen ende Ghy van Boloes, dair de voers. Walraven op antworde, dat hy jegen de scepenenbrieve van Antwerpen niet seggen en wille ende hoept, dat voert tot synre eedt niet staen en sal, ghemerct dat Andries van Steelant verreyct heeft alle deghene diet aenghinc van svader ziden ende moeder ziden ende dat deselve Jan niet voerdere sculdich en es te deylene, dan hy selve coes eer zys bleven, dats te wetene een vierendeel ende een aechstendeel in een vierendeel, oft alsoe verre alst Scepenen kenlic waere, dat hy Jan coes, ende dat hy daeraf sculdich waere borghe ende vesticheyt te settene, te gheldene dat hy sculdich waere te geldene, ende te deylene dat hy sculdich waere te deylne, soe es der voers. stad segghen ende verclaren, soe wie in de goede voers. deylen wille, dat alle alzulken goede als hem tsinen ghedeele aencomen sullen van Miervrouwen voers., het zy met desen seggen oft anders, dat alle de goede borghe sullen syn ende verbonden staen omme wetteghe schult te betalen, alsoe verre alst enenyegheliken aencomt, ende voert, te houdene ende te voldoene alle tghuene dat in desen voers. seggen gheoerdoneert ende verclaert staet. Ende hiermede sullen de voirs. partien aen beyden ziden van allen saken voirs. wel vereffent, verlyct ende gesleten syn ende bliven tallen dagen, sonder deen den anderen daerinboven te moeyene in eenigen manieren. Dit was gewt, geseegt ende getermineert bi den Burgermeesteren ende Scepenen vors. int jaer Ons Heeren M CCCC ende viventwintich, elleve dage Augusti.

18 Augustus 1425.

Vonnis in een geschil tusschen Godevaard van Poederle en Jan de Wale, namens zijne vrouw en dezer zuster.

Vanden gescille dat langen tyt gehangen hadde tusschen fol. 98.
Godevaerde van Poederle, aen deen syde, ende Janne den Wale, in den name van sinen wive ende haer sustere, kindere wilen Jans van Sompeken, van Lyere, aen dandere syde, toecomende van XV viertelen rogs erflic, die de voirs. wilen Jan van Sompeken voirmails cochte met scepenenbrieven van Antwerpen, jegen Janne van Poederle, des voirs. Godeverts broeder, dairomme dat beide voirs. partien, deen jegen dandere, in rechte quamen hier in de banc ende spraken aen met rechte, dair Jan de Wale, in den name van sinen wive ende haerre zuster, begherde gelesen te hebbene haren scepenenbrief vanden voirs. XV viertelen rogs ende voert vergeldinge ende betalinge te hebbene, ende boot, in sterkenysse van sinen voirs. brieve, syn gehout te doene met synre medepartien, hoe vele dat hy dairaen tachter ende in gebreke was ende vermat hem voert goede waerheyt, dat de voirs. XV viertelen rogs voermaels des voirs. Jans van Poederle proper goet waren, ende dat de voirs. wilen Jan van Sompeken die jegen hem gecocht ende gecregen hadde, dairop dat de voirs. Godevert weder antworden dede, dat hy hem goede waerheyt vermat, dat die goede die Jan, syn broeder, alsoe vercocht ende becommert hadde, dat die noeyt Jans, syns broeders, en waren, noch hem noyt toe en behoerden, ende hope mids dien dat hy dairaf ongehouden soude syn van yet dairaf te gheven, ende dat syn broeder syn goede niet becommeren noch beswaren en mochte, vanden welken een vonnisse wert gemaent Gielyse Boden, dewelke wysde, by gevolge van Scepenen, beide voirs. partien tot haerre waerheyt ende dairenteynden recht, ende dat de voirs. Jan de Wale syn getuygen voere leiden soude, mids den scepenenbrieve voirs. Dair tuyghde yerst Gielys Radewaert ende nam op sinen eed, na tghedrach dat Jan de Wale aen fol. 98 v°.
hem gedragen hadde, dat hem cond ende kenlic was, met

vele worden die hy dairtoe seide, dat Jan van Poederle syn vaderlic ende syn moederlic goede vererft hadde vore xv viertelen rogs, ende dat hy die te heffene plach, ende dat hy die naderhant vercochte Janne van Sompeken voirs. ende datse deselve Jan van Sompeken oic te heffene plach. Alle desgelix tuyghde Willem Diederix, ende oic al desgelyx Wouter Vloegels, vutghenomen dat hy dairby niet en was, dair de voirs. Godevert tgoet jegen sinen broeder terve nam. Vordane tuyghde Gielys Radewaert voirs., op tghedrach dat de voirs. Godevert aen hem gedroegh, dat hem kenlic was dat tanderen tyden, doen die van Herenthals tAntwerpen gerasteert waren, ende voert die van Morchoven tot Herentals, datse de voirs. Jan van Sompeken scadeloes lossen moeste ende den cost betalen, mids dat hy niet gemaent noch geheyscht en hadde, mair hadse dairenboven doen houden, ende dat hy, te Wouter Vloegels, pointinge met hen maicte vander cost. Ende al desgelyx tuyghde Wouter Vloegel voirs. Welke getuygen aldus overhoert synde, dAmman maende des Clause van Wynegheem een vonnisse, dewelke hem met sinen gesellen beriet, ende beraden hebbende, wysde vore een vonnisse aldus : Tusschen daensprake ende tverantworden van beiden voirs. partien, ende na de getuygen die wy daeraf verhoert hebben ende na al dats vore ons comen es, soe gheve ic voere I vonnisse, dat de voirs. scepenenbrief syn ende bliven sal in synre werden ende dat men den voirs. Janne den Walen ende synre medepartien vergeldinge dairaf doen sal ende binnen den genachte, ter steden ende plaetsen dair den scepenenbrief dat begrepen heeft, behoudelic dat deselve Jan de Wale ende syn medepartie haren brief gewarigen souden ende houden hoe vele dat sy dairaf tachter ende in gebreke waren, dwelke de voirs. Jan de Wale ende Jan van Sompeken, syn swager, terstont daden voere hen ende voere haer medeplegers, ende dat gedaen, worden sy metten vonnisse gewyst volcomen vander saken voirs. Hier waren by ende over Claus van Wynegheem, Claus vanden Mortere, Jan Stevens, Gielys Damaes, Costen van Kets, Gielys Bode, Scepenen. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. vive ende twintich, achtien dage in Augusto.

---

1 September 1425.

Borgtocht voor eenen wisselaar.

Claus van Loevene verborchde syn wissel, ter presentien van Bourghermeesteren ende Scepenen, ende bleven syn borghe, na der stat recht, Jacob Gobbesoen, Jannes de Maech, Claus de Pape, Peters sPapen soen, ende elc hoerer een vore al, omme dat te voldoen, waer dat hierin cenich gebrec geviele ; mer de voirs. Claus geloefde de voirs. syn borghe scadeloes tontheffen ende te quiten etc. Gedaen anno M CCCC ende XXV, prima Septembris. fol. 14 v°.

Achteraan : Claus de Pape was ontslagen van zynen borchtocht anno XXXVII, XXI dage Januarii, present Matheeus vander Elst, Wouter van Ranst ende de Raedsluyden ge- fol. 15. meynlic. Gedaen in de Schutterscamere anno et die predictis.

---

1 September 1425.

Gebod betrekkelijk de munt en de ontucht.

Dit gebod ende overdrach wert tAntwerpen fol. 102. bi den Here ende bi der stad ter poyen wtgeroepen ende geboden, in den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXV, den yrsten dach van Septembry, in der manieren naevolgende :

Want alrande munten opten bislach vanden penninge te Bruessel gemunt, nu in den lande van Brabant ganc ende cours gemeynlic hebben, daermede tghemeyn lant van Brabant wael gescapen waere onverwinlike schade te liden, op daeraf niet versien en worde, soe eest dat bi den steden van Loeven, van Bruessel ende vander stad van Antwerpen eendrachtelic overdragen is ende gesloten, dat

alle de munten, die opten bislach vanden voirscreven penninghe te Bruessel ghemunt, het zy te Rummen, tot Sinte-Ghertruydenberghe of elswaer, die nu tertyt gemunt syn of namails gemunt mochten werden, van nu voertdane bynnen den voirs. lande van Brabant niet hoegher van yemande, wie hy zy, geboden noch genomen en selen werden, dan elc van den voirs. penningen tstuc voer anderhalven groeten. Ende soe wiese hoeger bode of name, dat hy tselve ghelt verboert sal hebben ende daertoe eenen koere van IIII guldenen Rynsche, terdel den Here, terdel der stad, vryheit oft dorpe daer dat bevonden werde, ende terdel denghenen diet voertbringen zal.

Item, is overdragen als voere, soe wie van bynnen den lande van Brabant geseten, die voirs. penninghe bynnen denselven lande van Brabant brachte, dat hy alle alsulken penninge tot sHeren behoef verboert sal hebben ende daertoe sal de voirs. brengere vanden voirgenoemden penningen, een jaer lanc uten cryte ende palen van Brabant gebannen wesen, ende alle vryheiden van brieven, poerteryen oft anders, die hy vân ennigen vanden voirs. drye steden vercregen hadde, geheellic ende al verboert hebben.

Item, oft yemand, wie hy were, van buyten den lande van Brabant, bynnen denzelven lande vanden voirgenoemden penningen brachte, dat hy alle de voirscreven penninge verboert sal hebben ende daertoe eenen koere van II ℔ ouder grote, gelyc als voere gedeylt te werden.

Item, dat van heden desen daghe in achte daghen daernae vervolgende, alle die lichtwive ende oic die hancdief met sinen meyssen, die nu woenen int Groendal, ruymen zullen ende van daer trecken ende niet meer aldaer bliven noch mogen woenen, op die peynen van twee oude schilden ende op hoer overste cleet, die men achter dien tyt aldaer bevonde wonende, deen helft den Here ende dander helft der stad, ende op dat zy willen, soe sullen sy mogen vertrecken ende woenen opten Guldenenberch, in de Achterstraten of opten Driesch.

---

1 September 1425.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan van Ghele en Arnout vander Voort.

Anno XXV°, opten yersten dach van Septembry, soe wart in de volle banc van Scepenen ghesleten ende ghetermineert, zonder meer verhaels dairop te doene, opte ghescille die langen tyt ghehangen hadden tusschen Janne van Ghele, poertere van Antwerpen, ende eenen Aernde vander Voort, van Ghele, Sente-Petersman tot Loeven, van welken gescille zy onderlinge met eenen seggene ghesleten waren, dairaf dat Jan van Rythoven, als overman, dat seggen by der stad vute ende termineerde, ende dairaf dat beyde den partien copien ghegeven waren, dat de stad bleef by dat seggen, ghelyc alst gheseeght ende ghevut was. Ende als vanden XLI Rynsschen guldenen, die de vors. Jan van Ghele heysscende es Aerts vorgenoemt vander Voort, na inhout eens scepenenbriefs van Ghele, soe es by der vors. stad ghetermineert, dat de vors. Jan van Ghele ende de vors. Aernt vander Voort dairaf ende van alsulken heyssche, als de vors. Aernt den vors. Janne weder heysscende mochte syn, deen den anderen te rechte staen zullen tot Ghele in der banc ende aldair recht gheven ende nemen, zonder eenigen van hen hem te behelpen met eeniger vryheyt van poerterien van Sente-Petersmanscape, van clergien of anders, in eeniger manieren. Ende dat alsulken XXV Aernemsce gulden, als de vors. Aernt bynnen deser Bamismerct tAntwerpen in den wissel sculdich es te seggene, na inhout vanden seggene vors., in den selven wissel sullen bliven staende tot aen der tyt dat trecht tot Ghele tusschen de vors. partien volgaen sal syn. Fol. 102.

---

29 *September* 1425.

Voorwaarden der aanstelling, als stadssecretaris, van Gillis vanden Wyngaerde, en bepaling op vier van het getal der stadssecretarissen.

fol. 106. In den jaere Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende viventwintich, neghene ende twintich daghe in Septembry, soe wert Gielys vanden Wyngarde ontfangen gesworen clerc te zine der stad van Antwerpen, in der manieren hiernae verclaert ende daerop dat hy oic, alsoe costumelic is, zinen eet gedaen heeft, dats te wetene, dat dezelve Gielys nu ter tyt gheen bewint hebben en zal van eenigen zaken der stad aengaende te scrivene of te doen scrivene, het zy van scepenenbrieven oft anders, die gesworen clercken vander vors. stad gewoenlic syn ende schuldich te scrivene ende tbewint daeraf te hebbene, maer dat hy een maent tyts of daer omtrent, opdat hem gelieft, te rade sal mogen comen, gemerct dat hy zinen eet toten ambachte gedaen heeft, ende daerenteynden twee geheele jaere trecken ter studien achtereen vervolgende, zonder hem hierentusschen eenich bewint in den clercscap te hebbene, noch oic eenige wedden vander stad. Behoudelic dien dat hem de stad jaerlix sal doen hebben eenen kerel, met hoeren anderen clercken, mer gebuerdert alsoe dat eenich vanden vier clercken, die nu syn, hierentusschen storve of by ziecten ende afgaenden live zyn ambacht quyt wesen woude, mids dat hy tselve niet langer en soude vermogen te regeren, soe es voert overdragen dat deselve Gielys in de vierde stad staen zal, zonder yemend anders daerinne te promoveren. Ende waer oic dat zake, dat de voirs. Gielys niet volcomelic en hielde al tgoent dat voirs. is ende daerbuyten ginge, soe es der voirs. stad meyninge ongehouden ende los te zine van des zy den voirs. Gielys oic in desen gescrifte toegeseyt heeft ende daerop dat hy oic sinen eet gedaen heeft. Ende omme dat eenyegelic weten moghe dat der voirs. stad van Antwerpen meyninge niet en is in toecomenden tiden hoir vorder te belasten dan met viere gesworen clercken, gelyc zy tot hertoe geplogen heeft, es voert eendrechtelic geordineert ende volcomelic gesloten,

teeuweliken dagen gehouden te werden, dat men omme nyements beden wille, soe wie hy sy, eenigen gesworen clerc of Secretaris van nu voerdane kiesen oft ontfangen en zal, toter voirs. stad behoef, voer ane der tyt dat eenich vanden viere gesworen clercken, ten tide wezende, aflivich worden were of syn ambacht over geresigneert, alle dingen ten goeden verstane ende zonder argenlist. By dese voirs. ordinancien ende overdrage waeren Claus vanden Werve, die de woerde utende, ende Claus Alleyn, als Burgermeesteren, Claus vanden Mortere, Claus van Wynegheem, Gielys Damaes, Jan Stevens, Claus vander Elst, Costen van Kets, Ghysbrecht de Coninc, Willem Noyts, Heinric van Rythoven ende Jacob van Stelant, als Scepenen.

N. Hoevel. J. Pot. P. de Roma.

---

2 October 1425.

Onderzoek door de stad, op hare verantwoordelijkheid, van de privilegien der Oosterlingen, berustende in Sint-Michielsabdij.

Int jaer Ons Heren m. cccc. ende viventwintich, opten anderen dach Octobris, soe waert overdragen by Bourgermeesteren, Scepenen ende Raede vander stat van Antwerpen, alsoe deselve stat wille hadde te gane ende ghinc totter commen, daerin ligghen zommighe privilegien den Oesterlingers toebehoerende, dewelke rusten int godshuys van Sente-Michiels, waert alsoe geboerde dat tselve godshuys in ennighen ondanck oft laste dairaf quame, omme dat men gedoechde alzulke visentacie by der stat dairaf gedaen, ofte die men in toecomenden tyden alsoe doen mochte, dat dat de stat verantwoirden soude op hoeren last, ende tzelve godshuys dairaf ongemoeyt houden, sonder argenlist. Ende omme dies willen, dat men dit altyt ter memorien hebben soude, soe es dit geregistreert in der stad register. Gedaen int jaer ende ten dage voirs. ende wart bevolen den Abdt desselfs godshuys hiervut copie te gevene, etc. Fol. 101 v°.

---

8 October 1425.

Vonnis over de vervolgingen door den Schout Peter vander Beversluys ingesteld tegen Raas vander Maelstede.

fol. 102 vo. In den jare Ons Heren M. CCCC ende viventwintich, acht dage Octobris, soe wart by Gielyse Damaes, als Schepene, in der Vierschaeren gewyst een vonnis, ende dat by gevolghe vander volre banck van Scepenen, op daensprake die Peter vander Beversluys, Schouthet van Antwerpen, ghedaen hadde Raese vander Maelsteden, Here van Sent-Jacops Capelle ende in Eekeren, van dien dat de voirs. Raes ontseyt soude hebben, met zinen brieven, eenen geheeten Peter Janssone die men heet Peter van Putte, na welken ontsegge de voirs. wilen Peter gecomen waere van live ter doot, als na daensprake vanden voirs. Schoutete ende tverantwoirden vanden voirs. Raese, ghevisenteert synde ende overhoert de getuygenisse, die de voirs. Raes leede, ende na al dat voer Scepenen daeraf gecomen waere, waert alsoe, dat de voirs. Raes sinen eedt doen wilde, dat hy dien brief Peteren van Putte voirs. niet geseynt en hadde in manieren van ontsegghe, van veede ende van viantscape, ende desgelyx dat hy raets noch daets schuldich en waere dies doots vanden voirs. Peteren, noch dattet by sinen weete ende consent niet gesciet en ware, dat hy dan quyt, vry ende verweert soude wesen vander voirs. aenspraken, ende waert dat hy sinen eedt daertoe niet doen en wilde, dat waere daerenteynden recht. Op dwelc de voirs. Raes, hem beraeden hebbende, syn hant hadde opte Heyligen ende was willich ende bereet sinen eedt te doene van beiden voirs. pointen. Maer overmits dien, dat den Schouthete by den Scepenen verbeeden wart dat hy, gemerct dat voirs. is, Raes sinen eedt verdragen wilde, soe en dede de voirs. Raes gheenen eedt, ende daerenteynden ghemerct al dat voirs. staet, de voirs. Raes quyt wart gewyst vander voirs. aenspraken.

J. POT.

11 October 1425.

Aanstelling van voogden voor de kinderen van Godevaard van Brecht.

Int jair Ons Heren M. CCCC ende XXV, XI dage in Octobry, fol. 103.
soe wart gheordineert ende overdragen by den Burgermeesteren ende Scepenen ende des anderen daeghs ghesloten, by consente, begerten ende goetdunkene van beyde den partyen, op dbewint ende regiment vander momborien van wilen Godeverts kinderen van Brechte, Jans broeder was van Brechte, dairomme dat de moeder vanden selven kinderen Jacop vanden Wyngerde ende andere vriende vervolghden, omme vander selver kindere wegen besceyt ende deylinge te hebbene vanden goeden, die den vors. kinderen bleven ende verstorven waren van haerre oudermoeder, Jans ende Godeverts moeder vors., dat de vors. Jan van Brechte gheen bewynt als momboir vander voirs. kindere wegen hebben en soude, maer dat men dairtoe stellen ende ordineren soude II goede manne, op redeliken loen ende wedden, jaerlix te gheven vander voirs. kindere goede, die de voirs. kindere ende haer goede vermomboren ende regeren souden, ende dat die zweren souden, aen den Heyligen, deselve kindere ende hair goede wel ende ghetrouwelic te regeren, ende alle jare, ter presentien vanden vors. Janne van Brechte ende vanden vrienden, rekeninge ende bewys te doene ende den kinderen, als zy te haren jaren comen waren, haer goede alsoe onbelast als zyse vonden, met russche ende met ryse, over te leveren, ende altoes goede wettige rekeninge ende bewys te doene, van al des zy, vander voirs. kindere wegen, ontfaen of vutghegeven mochten hebben in eenigher manieren, zonder argenlist. Ende hiertoe werden ghestelt vandes vaders wegen Jan van Diedeghem ende vander moeder wegen Jan vanden Houte, Henrix zone, die opten dach van heden haren eed dairtoe ghedaen hebben vore den Amman ende Scepenen, wel ende ghetrouwelic te houdene ende te voldoene al tghene dat vorscreven staet, etc.

20 October 1425.

Regeling van een geschil tusschen Jan de Lichte en Catharina Noes, zijne moeder (1).

fol. 107. Anno XXV, XX dage Octobris, soe sprac aen met rechte Jannes de Lichte Joffrouwen Kathelinen Noes, synre moeder, vanden nabescreven pointen: irst, van cleynen parcheelen van costen, die hy gedaen hadde voer synre voirs. moeder, die hi meynde dat syn moeder betalen soude, gedragende tsamen XI ℔ XIII schellingen vyf penninge grote. Item, dat vorwaerde ende ondersproken soude hebben geweest tusschen hen beyden, dat alsulke thyen cronen tsiaers lyftochten, als vercocht warden Gielyse Pitoer, dat die geset souden warden op alsulke achtien gemete lants, als liggen bynnen Lylloe, aen tsHertogendyc, die verstorven syn vander doot Joffrouwen Katlinen, des voirs. Jannes zuster was. Item, van twee pont groten, die syn moeder voirs. hem geloeft hadde voer een waelken te houdene in de stede van Peteren den Lichten, zinen brueder. Item, als van sesse scellinge groten, die hem aen haer gebreken souden boven tontfanc van XXIIII scellingen groten, die hy ontfaen hadde, aenruerende een marck silvers die sy hem gaf te huwelike met sinen wive. Item, als vander helft van vyf pont grote, die hem tanderen tyden by goeden mannen af syn geseyt ende daerenboven de stat hem afseyde vierentwintich cronen. Item, als van alsulken IX 1/2 pont grote eens als hy, ten bevele vander stat, verleyt hadde den Rentmeestere van Antwerpen ons genedichs Heren. Item, van drie ponden XIX scellingen grote eens als hi verleyt hadde Gielyse Pitoer, daer hi syn aengedeelte als den vyften penninc sculdich es. Soe was by Clause van Wynegeem gewyst met eenen vonnisse ende by gevolge van Scepenen, als op de drie yerste pointen, dat de voirs. Joffrouwe Katheline haere ontschult daeraf doen soude, opdat zy wilde, gelyc si dat presenteerde te doene, mer de voirs. Jannes verdroech haere des eens. Item, opt

(1) *Zie hierboven bladz.* 337.

vierde point, soe blevens beyde partyen in de stat ende was doen een seggen geseyt, overmits der aenspraken wille die de voirs. Joffrouwe Katline weder dede haeren vors. zone Jannisse den Lichten, als van cleynen huysraide die hi van haere hadde, dat hi, Jannes, dien huysraet te hemwart soude behouden voere de voirs. sesse scellinge grote. Item, als vander helft van vyf ponden groten, etc., soe wart de voirs. Joffrouwe Katline quyt ende verweert gewyst, mits den seggen, dat tanderen tiden bi der stat gseegt was ende in der stat register gescreven staet. Item, als op tpoint vanden IX 1/2 pont grote ende als vanden drie ponden negentien schellingen grote, soe wart de voirs. Joffrouwe Katline gewyst, dat si daerin betalen soude gelyc si doen dede, metten afcorten van haeren verschenen renten die haere verschenen waeren, alsoe dat de sloote der voirs. Joffrouwen Katlinen gebrac aen haren zone, als van verschenen renten, alle de vors. pointen doet gerekent alsoe vors. is, de somme van vier pont groten, daeraf hy haere betalinge doen soude tusschen dit ende Kerssavont naestcomende met gereeden gelde ende sonder pande, gelyc oft met eenen vonnisse gewyst ware.

J. Pot.

---

30 October 1425.

Vonnis der regeerders van de dijkagien van Lillo, Santvliet en Beirendrecht over een geschil tusschen Gillis Damaes en Wouter Dierixzone.

Int jaer Ons Heren dusent vierhondert ende XXV, XXX fol. 103 v°.
dage in Octobry, soe wart by den Dycgrave ende Dycscepenen vanden nyeuwen bedycten lande van Lylloe, Santvliete ende van Berendrecht gevut alzulken hoetvonnesse, als by Scepenen van Antwerpen gegeven ende geleert wart den zelven Dycgrave ende Dycscepenen, opte aensprake die Gielys Damaes

gedaen hadde Wouteren Dierixzone, van sesse pointen van gebreke, die hy aen hem hadde. Ende overmids dien dat men ter memorien hebben soude deselve pointen, soe hebben de vors. Dycgrave ende Dycscepenen die pointen onder hoeren seghel overgeseynt der stat van Antwerpen, van woerde te woirde inhoudende als na bescreven staet.

Item, dit es de aensprake die Gielys Damaes gedaen heeft op Wouter Dierixzone, poerter te Bruessel.

In den irsten, dat ic ghedinge hebbe van mynre erven die my afgesteeken is, daer den nyeuwen dyck op geleeght es, aen des Graven lant, ende wille daeraf hebben sesse pont grote vanden ghemete, gelyc als andere goede liede hebben gehadt, die gegoet syn int lant, als wel kentlic es noch den goeden lieden van den lande ende die aldaer met ons ende metten anderen gegoed zyn. Item, als vanden sessentwintich roeden dycx, die liggen int sGravenlant, die wille ic gedeylt hebben, gemete gemetelycke, naer dat elc int voirs lant gegoet es. Item voert, soe wille ic ende begeere dat wy gescheyden zyn, gelyc als myn Here van Sente-Michiels gesceyden es metten lande van Santvliete ende met zinen spadelieden van ons, want wy en schoten noch en loten met hem, noch hy met ons, alsoe beghere ic dat dat land, geheeten des Greven lant, gescheiden zy vanden lande van Ghistele ende vanden lande van Berendrecht. Ende wart dat zake, dat over des Graven land inghinge, dat sy dien cost op hen selven dragen selen, ende wart dat zake dat inghinge, dat God verhoeden moet, over dat lant van Schille oft dat land van Berendrecht, soe willen wy, dat dat Graven land gheenen cost met ons en draghe ende over wien dat inghinghe, dat hy terstont syn voirs dyc sal sluyten, oft waer hys niet en dade, soe saelt de eene opten anderen moegen doen ende sluyten tvors. land ende en willens de een niet doen oft liets sluyten daer mede soe sal de andere moigen dyken ende dat land daervoeren hebben diet alsoe bedycte. Item, soe begere ic gescheyden te sine vanden nyeuwe lande van Lylloe, gelyc ende in alre manieren als boven verclaert staet, gelyc ende in alder manieren als myn Here van Sente-Michiels van ons gescheyden es, vutgenomen dat dat nyeuwe land

van Lylloe metten lande van Berendrecht ende metten lande van Ghestelle gelden sal, gemete gelyc, in de sluys, want tvoirs. nieuwe lant van Lylloe mede water doer de sluys die int nyeuwe lant van Berendrecht leeght. Item voert, soe begere ic, dat sy vanden nyeuwen lande van Lylloe houden haren dyck op hen selven, gelyc als wy van Berendrecht ende vanden lande van Ghistelle houden ende en willen nyet met hen ghelden, noch wi en willen nyet dat zy met ons en ghelden, niet te meer dan myn Here van Sente-Michiels met ons en ghelt, noch wy met hem en ghelden, al eest dat zake, dat alle onder eenen dyck leeght ende al bevloeden mach met eenen gate. Item, soe begere ic, dat haere lant inghinge, dat syt terstont dycken souden oft waer sys niet en daden, dat wyt doen dycken souden te verliesen haer lant. Item, waert dat zake dat over dland van Berendrecht oft dlant van Ghistelle inghinge, desgelyx wille ic, dat zy dat recht over ons hebben ende doen, te verliese van onsen voirs. lande, dat es omme der sekerheit wille dat tvoirs. lant behouden mach bliven bi den wille Gods. Item, te Berendrecht soe es gheleeget een nyeuwe sluys van steene, die van houte plach te syne, die haeren loep ende haeren waterganc heeft doer dat nyewe bedycte land van Lylloe ende van Berendrecht altoes gehadt heeft, dien waterganc is al verlaedt, die begere ic dat Wouter Dierxsoen doe ruymen, want hy gegoed is in beyden zyden vanden voirs. watergange ende es van rechts wegen sculdich te ruymene ende ons water te leydene vander sluys van Berendrecht vanden ouden lande ende de sluys vliet is sculdich aldaer te sine, alsoe van outs is gecostumeert, dat hope ic oft God wilt ende tgoede recht. Item, soe begere ic van rechts wegen dat ons Wouter Dierxsone doe gebuerlic recht van dyckene, gelyc als Joes Vyt ende andere met hem doen ende gedyct hebben, des Wouter voirs. noch niet begonst en heeft, des ons verwondert, want hy daerby mede over ende by was, op wat condicien dat men dit vors. jaer dlant dyken soude, daer goede cedullen af syn gemaect, soe eest dat ic begere op Wouteren voirs., dat hy ons borge sette dat hy dyken sal, gelyc ons ende de coere ende achtingen volbrengen sal, soe waerby dat wy geen scade daeraf en nemen, ic wille borge setten diergelike te doene, dat ic minen dyck volmaken sal

ten coere ende ter achtingen, gelyc ende alder manieren als de cedullen begrepen hebben, daer hy by ende mede geweest heeft. Item, myne Here van Sente-Michiels en scoet noch en loot met ons, noch wy met hem, alsoe es hy ons afgesceyden by der stat van Antwerpen, alsoe en willen wy schooten noch looten metten anderen, daer elc ende elc af paelt vanden sinen, al eest dat zake dat van Santvliete den dorpe den dyc beghint, ende strect al omme totten ouden dycke van Lylloe toe, want elc ende elc weet waer dat hy afgaet ende beghint met sinen paele, ende sinen dyck weet te houdene ende te makene. Oec soe is waerachtich, dat daer
fol. 104. te voeren in de maent van Oeghste by Clause van Wynegheem ende by gevolge van Scepenen gewyst was met eenen vonnesse, dat de voirs. Woutere vanden voirs. pointen daeraf te rechte staen soude ter steden ende ter plaetsen voirs., ende dat de voirs. Wouter daeraf borge setten soude tself dattet vonnesse aen hem wysde dat te houden ende te voldoen ofte de borge in den name van hem, gelyc hy dede ende settede te borge Gielysen Janssone ende Janne Willemssone, die dat voer ons geloefden te doene.

J. Pot.

---

5 November 1425.

Vonnis bekrachtigende de erfrechten van Jan vanden Moere.

fol. 103. Int jaer Ons Heren dusentich vier hondert ende xxv, vive dage Novembris, soe wart by Gielyse Boede ende by gevolge vanden nabescreven Scepenen, gewyst met eenen vonnesse tusschen de aensprake die Pauwels ende Gheert vanden Moere, met hoerer medepartien, gedaen hadden op Janne vanden Moere, naturlic zone wilen Jan Thonys die men hiet Jan vanden Moere, van sekeren goeden, erfnissen ende van haven, als wilen Margriete vanden Moere, des voirs. wilen

Jan Thonys wyf was, ende oec de voirs. Jan achter hen lieten, ende daerin de voirs. Pauwels ende Gheert gerecht meynden te wesen dat de voirs. Jan, de naturlic zone, na inhout der scepenenbrieven van Antwerpen, die hem wilen Jan, syn vader, verleeden hadde van ghiften ende van makingen, ende na alle getuygenisse ende kennesse die van beiden partyen daerop gesciede ende geleydt wart, alle alsulke goede besitten, bruyken ende besigen soude tot eeuweliken dagen, gelyc deselve scepenenbrief dat inhout ende begrepen heeft. Hier waeren by Claus vanden Werve, Claus vanden Mortere, Claus van Wynegeem, Gielys Damaes, Jan Stevens, Gielys Bode, Ghysbrecht de Coninc ende Heinric van Rythoven. Anno et die ut supra.

J. Pot.

---

13 November 1425.

Belofte gedaan door Heer Hendrik van Coelhem betrekkelijk de uitvoering van een vonnis gewezen tusschen hem en zijnen neef Jan van Halen.

Anno xxv, xiii dage Novembris, soe geloefde voir Bourghermeesteren ende Scepenen vander stat Heer Heynric van Coelhem, Riddere, als dat alsulc vonnis als by Scepenen van Antwerpen gewyst waere, tusschen hem ende Jan van Halen, sinen neve, dat hy dat houden volcoemen ende navolghen soude sonder verbrec, ende daervore soe verbant hy hemselven ende alle syn goede, die hy hadde ende namels vercrigen mochte. In presencie Claus Aleyns, Bourghermeestere, Mortere, Wyneghem, Stevens, Elst, Boede, Kets, Coninc ende Rythoven, als Scepenen. fol. 98.

J. Pot.

---

14 November 1425.

Beslissing over eene rent bezet op het huis de Zwaen, *Groote Markt.*

fol. 98 v°. Anno XXV, XIIII dage Novembris, soe wart overdragen by Bourgermeesteren ende Scepenen, dat alsulken pondt Vlemschere grote tsiaers erflic als Vrouwe Lysbeth vanden Moere, wedewe wilen Heren Reyners vander Elst, Ridders, overgaf met scepenenbrieven den momboeren van Reyneren den Heelt, sprekende opten *Zwaen*, gestaen aen de Merct, tot gheenre quitingen staen en sal, omme des voirs. overgevens wille, mits dien dat dat een wisselinge was als voir thyen guldenen erflic, die de voirs. momboeren geloefden den Boegerden, daerin sy in de helft gehouden was. Oec mede was overdragen, dat alsulke drie scepenenbrieven, als dezelve Boegerden mids den voirs. verlyden overgaven, sullen bliven staen in der stad handen tot aen der tyt toe, dat de voirs. Reynere verjaert sal wesen, want eest dat zake, dat hy dan verlyden wille scepenenbrieve van weerden te houdene tvoirs. verlyden van sinen momboeren, dat men dan de voirs. drie scepenenbrieve schoeren ende te nyeuten mach doen, ende es des niet, dat zy dan nyet ontfort en sullen moigen wesen vanden voirs. brieven. Gedaen ten dage ende jaere voirscreven.

---

14 November 1425.

Vonnis in een geschil tusschen Jan vander Biest en Hendrik vanden Houte.

fol. 104. Alsoe Jan vander Biest hem vermetende was, dat in den jare van XXI, in de maendt van Novembry, by Heren Aernde van Ymmersele, Riddere, daer by waeren, als Scepenen, Claus

van Wynegeem, Ghysbrecht de Coninc, Costen van Kets, Jan Willebays, Jan vanden Werve, Laureys van Aerschot ende Heinric van Rythoven, als Scepenen, ghewyst was met eenen vonnisse tusschen Heinrike vanden Houte, aen deen side, ende hem, aen dandere, als dat de voirs. Heinric betalen soude den herenchys die gaet vut alsulken huyse, als staet in Kypdorp, ende daer de voirs. Heinric op heeft ende houdende is drie ende een half pondt payments ende een hoen erflic, dwelke de voirs. Heinric wederseyde, meynende dat tvonnisse alsoe niet gewyst en hadde, ende quamen dairomme beyde partyen dairaf in rechte voere Scepenen, alsoe dat de voirs. Jan, want hy hem getuygenisse vermat aen de voirs. Scepenen, gewyst wart tot synre waerheyt; ende alsoe de voirs. Heinric niet en quam voere rechte, ten tyde als de voirs. Jan syn getuygenisse leyden soude, soe meynde hy den voirs. Heinrike hieraf verhaelt ende verreyct te hebben, daeraf tvonnis gemaent wart Janne Stevens, alsoe dat in den jaere van XXV, XIIII dage Novembris, de voirs. Jan Stevens wysde met eenen vonnisse dat de voirs. Jan Heinrike voirgenoemt hieraf verreyct ende verhaelt hadde, overmids dien dat hy niet gecomen en ware voir Scepenen in tyts, omme recht te volgene, ende hy gheen noodzaken bethoent en hadde waeromme hy niet gecomen en waere. Hier waeren by, als Scepenen, Claus vanden Werve, Claus vanden Mortere, Claus van Wynegeem, Gielys Bode, Costen van Kets, Ghysbrecht de Coninc ende Heinric van Rythoven.

J. Pot.

---

15 November 1425.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan en Hendrik vander Moelen.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXV, XV daghe Novembris, fol. 104.
soe wart by Bourghermeesteren, Scepenen ende Raide overdragen ende gesloten, alsoe Jan vander Moelen aensprake

hadde gedaen Heynric vander Moelen, sinen neve, van sekeren erfenissen ende goeden, die hy meynde dat de voirs. Heynric hem voirhielt, dairop Heynric verantwoerde dat hy hem kennisse vermate, van dat sy onderlinghe by seggers, die sy gecoeren hadden, wel ende vriendelic van allen geschillen vereffent waeren ende gesleten, soe dat hy, Heynric, syn twe seggers ende oyc twe Scepenen van Ghinneken dairaf tAntwerpen brachte, ten voirs. dage, die hem dat kenden, soe was, na alle gelegenteyt die Bourghermeesteren ende Scepenen voirs. dairaf hoerden, getermineert, waert alsoe dat de voirs. Jan eenich gebrec hadde aen den voirs. Heynric, dat hy hem dairaf aenspreken soude ter steden ende plaetsen dair de gront vanden goeden gelegen waere, sonder hem erghens anders te moyen ofte aen te spreken, ende dat, mits dien dat die voirs. Jan syn recht tAntwerpen versocht hadde, ende als opt point vanden coste, die sy wtleggen souden half ende half hoeren getuyghen die sy hieromme tAntwerpen hadden doen coemen, soe was voirt getermineert dat degheene die syn sake verloere, als de saken geeynt waeren, den gehelen cost betalen soude. Oyc mede soe was gesloten, dat Jan vander Moelen, de vader, ende Jan, syn soen, van alsulken geschille, als sy oyc onderlinge hadden aengaende sekeren erfenissen, dairaf malkender te rechte souden staen ter steden ende plaetsen dair de gront gelegen waere, sonder eenich andere moynisse ofte vervolge. Hierby waeren Werve ende Aleyn, als Bourghermeesteren, Mortere, Stevens, Boede, Kets, Elst, Coninc, Rythoven ende Stelant, als Scepenen. Anno et die ut supra.

---

17 November 1425.

Vonnis in een geschil tusschen Heer Aard van Cruyningen en Jan van Berchem.

fol. 104 vo. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXV, XVII dage Novembris, soe wart gewyst met eenen vonnisse by Claus vanden Mortere ende by gevolge van Scepenen, opte aensprake die dede

Gielys Claus van Tolzende, in den name van Heeren Aert van Cruyninge, Riddere, van dies weghen hy gemachticht was met scepenenbrieven van Antwerpen, die Scepenen dairaf sagen ende hoerden, aen deen zyde, ende Jan van Berchem, aen dandere zyde, dat voir alsulke vier pont oudere grote tsiaers lyftochtrenten, als deselve Jan tanderen tyden bekent heeft sculdich te wesen Heeren Aert voirs., tot sinen live, Jan voirscreven wtreykinge ende betalinge dairvoir doen sal, alsoe veel als hy te haeretoe dairvoir gegeven heeft, dats te weten gelyc de stat van Antwerpen voir tpont oudere groet gheeft van hoeren lyfpensien, behoudelic dien, soe wanneer de voirs. Jan heffende wort syn renten, die hy heeft opte gruyte van Tuernhout, ons genedichs Heeren tsHertoghen van Brabant, eest dan dat hy meer dairvoir heft ofte ontfaet, dat hy dan Heeren Aert voirs. van verschenen renten ende voirt. van renten, die voirt verschinen moeghen, betalinghe dairaf doen sal, ende dairaf voldoen. Sonder argelist.

---

18 November 1425.

Goedkeuring der rekening van Jan vanden Broeke, stadssecretaris, van zijn beheer over de nalatenschap van Quinten Clarensone.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. viventwintich, achtien dage fol. 104 vo. in Novembry, soe rekende Jannes vanden Broeke, der stad clerc, van allen den goeden, haven, jouweelen, chyse, renten, lyftocht ende erflic sculde ende anders, die hy van wilen Quintyns Clarenzoens wegen in handen ende in gouvernemente gehadt heeft, beide van innemene ende van vutgevene, ende heeft dairaf alsulken claer besceit ende bewys gedaen, als dat de Borgermeesteren, Scepenen ende die vander stad wegen gestelt waren Quintyns goede te besorgene, des wel te vreden, gepaeyt ende content waren. Ende doen bleef men den voirs. Jannesse noch sculdich, van des voirs. wilen

Quintyns wegen, van dat syn vutgeven meer gedroech dan syn ontfanc, thiene ponde ende zeven penninge grote Brabants. Hier waren by ende over de rekeninge voirs. Claus vanden Werve, Borgermeester, Claus vanden Mortere, Gielys Bode, Ghysbrecht de Coninc, Gielys Damaes, Willem Noyts, Scepenen, Jan vanden Houte, Rentmeester, ende Claus vanden Hoevel, der stad secretarys.

N. Hoevel.

---

23 November 1425.

Vidimus van eenen schepenbrief d. d. 16 October 1409, inhoudende belegging eener lijfrent door Jan Alleyn ten voordeele zijner kinderen.

fol. 106. In den jare Ons Heren als men screef M. CCCC. ende viventwintich, dryentwintich dage in Novembry, sagen ende hoerden lesen die Burghermeester ende Scepenen hier naebescreven, eenen scepenenbrief van Antwerpen, bezegelt metten zegelen Jacobs van Hoeboken ende Costens van Kets, gans gave ende geheel ongecanceleert ende ongeraseert, daeraf die teneur hiernae volght van woerde te woerde : Wy, Jacob van Hoeboken ende Costen van Kets, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voer ons quam Jan Alleyn ende bekende van alsulker lyftocht renten, als deselve Jan voermails gecocht heeft ende gecregen, of namails coepen of gecrigen zal op Janne, Sapiencien ende Wilgaerden, kindere wilen Jans van Sompeken, daer moeder af is Joffrouwe Wilgaerde, Jan Alleyns dochter voirs., ende daerin dat de voirgenoemde Jan Alleyn syn macht altoes behouden heeft de lyftochtrente te heffene, te vercoepene, wech te gevene ende sinen vryen wille daermede te doene, gelyc alse de principale charteren, bezegelt metten zegelen vanden steden daer de voirs. lyftochtrente op gecocht is, claerlic inhouden ende begripen, dat de

voirs. Jan Alleyn gegeven heeft ende bewyst, gaf ende bewysde, zonder eenich wederroepen, Clause Alleyn, zinen zone, Joffrouwe Wilgiaerden, synre dochter, ende Jans kinderen van Urse, daer moeder af was Joffrouwe Beatrys Alleyns, Jan Alleyns dochter voirs., onder hen dryen evengelyc te deylene, te hebbene ende taenveerden, alsoe schiere als de voirs. Jan Alleyn comen sal syn van live ter doot ende niet eer, dats te wetene deen derdendeel vander voirs. lyftochten Clause Alleyn, sinen zone, item, dander derdendeel vander voirs. lyftochten Joffrouwen Wilgiaerden Alleyns, synre zuster, ende tleste derdendeel den voirs. kinderen, daer Jan van Urse vader af is, ende daer Joffrouwe Beatrys Alleyns moeder af was, onder hen dat leste derdendeel vander voirs. lyftochtrenten evengelyc te aenveerden. Alsoe dat de vors. Claus Alleyn, Joffrouwe Wilgaerde, syn zuster, ende Jans kindere van Urse voirs. onder hen allen de voirs. lyftochtrente hebben sullen ende aenveerden, in der manieren boven verclaert, alsoe schiere als Jan Alleyn comen sal syn van live ter doot ende niet eer, zonder calangieren of wederspreken van yemende, in eeniger manieren, alle argelist wtgesloten. In kennissen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef dusent vierhondert ende neghene, sesthiene dage in Octobry. Hier waren by : Claus vanden Werve, Burgermeester ende Scepen, Claus van Wynegheem, Jan Stevens, Costen van Kets, Gielys Bode, Ghysbrecht de Coninc, Willem Noyts ende Heinric van Rythoven, als Scepenen.

Collacio facta est cum littera originali par me.

P. de Roma.

---

24 November 1425.

Verbod van handelsbetrekkingen met de inwoners van Bergen.

fol. 105 v°. Geboden ende wtgeroepen bi den Here ende bi der stad, anno xxv°, mensis Novembris die xxiiii[a].

Item, dat nyemand van nu vordane te Berghen en trecke, dan op syns selfs geleyde ende aventuere, ende dat oic negheen poertere oft ingezeten der stad van Antwerpen, man oft wyf, van nu voerdane in gheenre manieren en coepe noch en vercoepe met of tegens eenigen poerteren oft ingezetenen der stad van Berghen voirs., noch met hen en hantere oft verkere in eeniger coemanscapen, oft oic deselve yet surcourse van eeniger provanden, te water oft te lande, opte peyne van vi Royalen, te verbuerne alsoe dicke als ment bevonde, in dryen te deylen den Here, der stad ende diet voert bringt.

---

25 November 1425.

Besluit over de vraag tot schadeloosstelling van Jacob van Steelant wegens zijn gevangenschap in Frankrijk.

fol. 106. Int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende viventwintich, xxv dage in Novembry, soe gaf Jacob van Stelant, Scepene tAntwerpen op desen tyt, te kennen den Burgermeesteren ende Scepenen hiernae bescreven, hoe dat hy voertyts verderflike scade leden hadde in den Conincrike van Vrancrike, daer hy zere lange gevangen sat, ende aengeveert was op onsen genedighen Here den Hertoge

van Brabant, biddende ende begherende daeromme dat de stad van Antwerpen hem hierin besorgen woude, als sy hoeren poerteren schuldich waere van doene, ende onsen genedighen Here den Hertoge van Brabant negheene bede consenteren, ten waere dat hy yrstwerf verricht ende vernueght worde van synre voirs. schaden, altoes by goetdunckene ende overeendragen der stad van Antwerpen voers. Soe eest, dat bi den voirs. Burgermeesteren ende Scepenen hiernae bescreven, daerop geordineert, overdragen ende gesloten es dat de stad altoes haere macht daerinne doen sal, als dat de voirs. Jacob van Stelant van synre voirs. schaden ende gebreke verricht worden mach, redelic ende mogelic, nae dat de voirs. stad bevinden sal dat daerin behoirlic is te gheschiene, eer sy onsen genedighen Here den Hertoge van Brabant voirs. in toecomenden tide ennige bede of hulpe overgeven ende consenteren zal, alle dinc ten goeden verstane ende sonder argenlist. Hier waeren by Claus vanden Werve ende Claus Alleyn, Burgermeesteren, Claus vanden Mortere, Claus van Wynegheem, Gielys Damaes, Jan Stevens, Claus vander Elst, Gielys Bode, Costen van Kets, Ghysbrecht de Coninc ende Willem Noyts.

P. DE ROMA.

---

27 November 1425.

Pensioen beloofd aan Jan Breem, bode der stad.

In den jare Ons Heeren als men screef M CCCC ende viventwintich, sevenentwintich dage in Novembry, soe wart overdragen in de volle banc van Burgermeesteren ende van Scepenen, te weten is Claus Alleyn, Claus vanden Werve, Burgermeesteren, Claus vanden Mortere, Claus van Wynegheem doude, Gielys Damaes, Jan Stevens, Claus vander Elst, Ghysbrecht de Coninc, Gielys Bode, Costen van Kets, Willem Noyts, Heinric van Rythoven, Jacop van Steelant, fol. 105.

overmids dat Jan Breem, der stad loepere, der voirs. stad mennich jaer wel ende getrouwelic gedient heeft met zynen zueren arbeyde in der stad voyages, daer hy vander stad wegen gesonden heeft geweest ende anders, soe wanneer de voirs. Jan Breem niet meer loepen noch gaen en mach of en can van outheden of anders, dats te verstane in de reysen oft voyagen, gelyc hy dagelix noch gewoenlic is van doene, dat de stad hem dan voirdane alle jare, alsoe lange als hy leven sal gheven sal, thiene scellinge oudere grote, gelyc de stad van lyfpensien jaerlix gheeft, ende daertoe jaerlix syn cleedere, metten anderen gesellen, gelyc hy die nu heeft.

PALUDE.

---

27 November 1425.

Vonnis betrekkelijk het afleveren aan Jan van Rythoven van het testament van Catharina Cappaerts, weduwe van Jan Schermers.

fol. 106 vº. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende viventwintich, sevenentwintich dage in Novembry, soe wart in de volle banc, by Gielyse Damaes ende met vollen ghevolge van al den Scepenen, eendrachtelic gewyst met eenen vonnisse, te weten is Claus vanden Werve, Burgermeester, Claus vanden Mortere, Claus Wynegheem doude, Jan Stevens, Claus vander Elst, Ghysbrecht de Coninc, Gielys Bode, Costen van Kets, Willem Noyts, Heinric van Rythoven ende Jacop van Steelant, dat men Janne van Rythoven, Thomaes soene, alsulken instrument, als onder de stad rustende was, vanden testamente dat Katline Cappaerts, wettich wyf wilen Jans Schermers, gemaect ende verleden hadde, overgeven soude, by alsoe dat de voirs. Jan van Rythoven geloven sal voere hem, voere Celyen Schermers, sinen wive, ende voere haere nacomelinge, met goeden scepenenbrieven van Antwerpen ende daertoe oic met goede instrumenten, voere notaryse ende

getuygen op hem selven ende op alle syn goede, dat zy noch haere nacomelinge nemmermeer in gheenen toecomende tyden, metten voirgenoemden instrumente vanden testamente voirscreven voertvaeren noch procederen, werken noch hen behelpen, in gheesteliken noch in weerliken rechte, by hen selven noch by niemende anders van haren wegen, in contrarien vanden oirdinantien ende vonnissen, die de stad ende de Scepenen daerop tanderen tyden gegeven, gemaect ende geoirdineert hebben, gelyc ende in al der manieren dat die in der stad register geteykent ende gescreven staen, maer sal die geloven tallen dagen goed, vaste, gestade ende van weerden te houdene, sonder verbrekene voere hen ende voere haere nacomelinge. Sonder argelist.

---

30 November 1425.

Vonnis bekrachtigend schepenbrieven van Antwerpen betrekkelijk goederen gelegen te Waerloos.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXV, XXX daghe fol. 106 vo.
Novembris, soe wart by Claus vander Elst gewyst met eenen vonnisse opte aensprake, die gedaen hadde Jan van Kempenhout Boudewyn van Buyten, als van sekeren goeden die bynnen Waerloes ende daeromtrent, na wtwisen sekeren Scepenenbrieven van Antwerpen, die daeraf gemaect syn, sprekende opten voirs. Boudewyn ende op syn ouders, als dat deselve Scepenenbrieven in hoerer macht syn ende bliven sullen ende van waerden wesen. Hier waeren by Claus vanden Mortere, Jan Stevens ende Gielys Boede, als Scepenen. Gedaen ten dage ende jaere voirscreven.

J. POT.

---

3 December 1425.

Vidimus van een besluit d. d. 26 November 1425 over het bezit eener korenrent, door Wedemaer van Cuyck gekocht.

fol. 105 v°. Int jaer Ons Heren dusent vierhondert ende viventwintich, op den derden dach Decembris, soe wart by overdraghe van Bourgermeesteren ende Scepenen vander stad bevolen te registereren een open plackaet, met eenen vuthangenden zeghele vander stat beseghelt, dwelc gelesen ende gesien was ongeraseert ende ongecancelleert, gans gheve ende geheel, van woerde te woirde inhoudende alsoe nabescreven staet : Wy, Bourgermeesteren, Scepenen ende Raede vander stat van Antwerpen doen cond eenenyegeliken die dit ons open plackaet selen sien off hoeren lesen, dat opten dach, datum deser letteren, by ons zamentlic overdragen ende geslooten wart ende getermineert dat Wedemaer van Cuyck alsulken coep van twee zisteren rox erflic, als hy tanderen tiden met scepenenbrieven van Antwerpen gecocht heeft jegens Margrieten van Houthoven, sal moigen vervolgen metten lantrechte, ter steden ende ter plaetsen daer den gront vanden panden ende onderpande daeraf gelegen es, oft dat hy aen sal moighen spreken der voirs. Margrieten oft dengheenen die de penninge daeraf ontfinc, nietwederstaende eenigerhande zaken die voere ons tanderen tyden daeraf gehandelt, geschiet of gedaen syn, ende want de vors. Wedemaer voere ons dlantrecht daeraf begerde te hebbene, soe versoeken wy ende begheren aen allen rechteren, maneren ende wyseren daer des behoeren sal te geschiene, dat ten versueke vanden voirs. Wedemaere hieraf een onvertoigen recht ende vonnisse hem geschiede, sonder eenich ander versueck oft begheerte van ons daeraf te verbeydene, sonder argenlist. Ende mits dien dat recht ende redenen bewysen dat men der waerheit sculdich is getuygenisse te gheven, soe hebben wy, te oirconden vanden vors. zaken, derselver stat zegelen van Antwerpen ten zaken hieronder aen doen

hanghen. Gedaen int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC ende viventwintich, sessentwintich daghe in Novembry.

Collacio facta est cum littera originali per me Johannem Pot.

J. POT.

---

19 December 1425.

Weigering door Jan Boc de schulden van Margareta Jacopsdochter, zijne vrouw, te erkennen.

Anno XXV, XIX dage in Decembry, soe ontwaerde Jan Boc, fol. 106 v°. Janssone, de zilverborre, Magriete Jacopsdochter, zyn wyf, van allen zaken, coopmanscapen, gheloiften ende vorwarden, die zy emmermeer vordane doen, maken ofte gheloven mochte, hier of eldere, in wat steden of landen dat ware, ende wilde daeraf vordane ongehouden wesen. Presentibus Noyts, Jo. Werve, Burgermeesteren, Mortere, Stevens, C. Elst, Bode, Kets, Meyere, Heyde, Zonne, etc.

---

20 December 1425.

Geschil tusschen Wouter Bau en Maria Kerremans, zijne vrouw, en Lanceloot van Gottengys, aan scheidsmannen onderworpen.

Anno predicto, XX dage in Decembry, soe quamen in de fol. 106 v°. volle banc van Scepenen Wouter Bau ende Jouffrouwe Marie Kerremans, syn wyf, in deen partie, ende Lantseloet van Gottengys, in dandere partie, ende bekenden in beyde partien, in presentien van Burgermeesteren ende Scepenen, dat zy

hen gantselyc ghekeert hebben in VI goede manne van alle den ghescille, welkerhande dat wesen mach, dat zy in eeniger manieren deen jegen dandere vute moghen hebben staende, toten dage toe van heden, ende gheloifden soe wes die
fol. 107. vors. VI goede manne eendrachtelic dairaf seggen ende termineren souden, dat zy dat teeuweliken dagen houden zullen goet, vast, ghestentich ende van weerden. Behoudelec dien, waert dat zys onderlinge niet eens gheworden en consten, dat zy dan eenen gheliken overman nemen souden, ende, waer zy des overmans te nemene niet eens gheworden en consten, dat hen dan de stad eenen gheliken overman setten ende ordineren soude, ende soe wes die overman dairaf dan seggen, vuten ende pronuncieren soude, dat beyde de vors. partien dat houden souden tallen dagen goet, vast, ghestade ende van weerden, ghelyc of de vors. VI goede manne dat seggen selve eendrachtelic gheseeght, ghevut ende ghetermineert hadden. Hier waren by ende over Willem Noyts, Jan vanden Werve, Burgemeesteren, Claus vanden Mortere, Jan Stevens, Claus van der Elst, Gielys Bode, Costen van Kets, Claus van Wynegeem de jonge, Costen Coelput, Jan de Meyere, Claus vander Heyden ende Lambrecht van Zonne, Scepenen.

N. HOEVEL.

---

17 Januari 1425 (1426).

Vidimus van eenen schepenbrief d. d. 18 December 1422 inhoudende verkoop van goederen, gelegen te Sprundel, door Arnout Sniders aan Jan Severyns.

fol. 113. Anno XXV, XVII dage Januarii, soe wart overdraghen by Bourghermeesteren ende Scepenen, dat men registreeren soude eenen scepenenbrief, die gans gheve ende geheel

was, ongeraseert ende ongecanceleert, van woirde te woirde inhoudende alsoe hierna bescreven staet : Wy, Heinric van Rythoven ende Claus van Wynegheem de jonge, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat vore ons quamen Nout, sone wilen Jans Sniders, van Meersele, in deen partie, ende Jan Severyns, Heinrix sone, van Mere, in dandere partie, bekenden ende verlyden onderlinge, in beiden partien, dat de voirs. Nout ghegeven heeft ende gaf terve ende in erfliken rechte den voergenoemden Janne Severyns ende sinen nacomelingen, te houdene eeuwelic ende erflic te gebruykene, een stede met huise, hove, gronde, lande ende met al datter toebehoert, houdende tsamen drie buyndere, gestaen ende gelegen te Sprundel, tusschen Jacop Ymsoeten goet, aen deen syde, ende Jans Hughen goet, aen dandere syde, ende twee buyndere lants, metten gronde ende met al datter toebehoert gelegen dair jeghenover, tusschen des Joncheren lant van Glymes, aen deen syde, ende Ancem Vrients lant, aen dandere syde, alsoe wy verstonden, elx jaers omme twee zistere goets custbaers rogs, jaerlikere ende erflikere renten, te geldene ende te betalene vanden voirs. Janne Severins ende van sinen nacomelingen, den voirgenoemden Noute ende sinen nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende, alle jare tOnser Liever-Vrouwendage Lichtmisse, ende te leveren aldair metter maten van Breda. Voert geloifde de voirs. Nout dese voirs. stede ende II buinder lants, metten gronde ende met al datter toebehoert, te wairne ende te clairne los, vry ende quite van allen anderen voercommere ende calaengien, vutgenomen eenen halven overlansche Rynsche guldenen ende twee capoene erflic, vuten vors. huise metten lande jaerlix gaende, ende VII loepen rogs ende II oude placken erflic vuten anderen II buynderen lants jaerlix gaende, ende dien voirgenoemden voerchys ende commer geloifde de vors. Jan, voere hem ende voere syn nacomelinge, van nu vordane eeuwelic duerende, alle jaere te geldene ende te betalene, sonder des voirs. Noyts oft synre nacomelingen cost, last oft scade, ende sonder mindernisse of afcorten vanden vors. II zisteren rogs tsiaers erflikere renten. Voert geloifde de vors. Jan Severyns, voere hem ende voere syn nacomelingen, dat hy dit voirs. goet houden sal altyt in goeden custbaeren

gereke ende niet ergeren, sonder argenlist. In kennessen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, ghegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. tweentwintich, achtien dage in December.

---

22 Januari 1425 (1426).

Vonnis in een geschil tusschen Nikolaas van Santviet en Elisabeth, weduwe van Arnout Liedekens.

fol. 107 v°. Anno XXV^{to}, XXII dage in Januario, wert gewyst met eenen vonnisse, in de banc van Scepenen, by Lambrechte van Zonne, Scepenen, tusschen daensprake van Clause van Santvliet, die hy dede eenre Lysbetten, Aerd Liedekens wyf was, met eenen scepenenbrieve van Antwerpen, als van V $^1/_2$ viertelen rogs erflic, die hy heffende es op een spade lants, in Wilmersdonc gelegen, dairaf dat sy hem sinen pand ontkennen wilde, na tverantworden dat sy dairop dede, alsoe dat tvonnisse den voirs. scepenenbrief in synre werden, ende den voirs. Clause volcomen, mids sinen herbringen dat hyt ende syn voervorderen soe lange jaren geheven hadden.

---

5 Februari 1425 (1426).

Dagbepaling door Arnout Brixus van zijnen eisch tot schuldvordering tegen Adriaen Coppens.

fol. 107 v°. Item, des Vrydachs, XVII dage in Januario anno XXV°, soe ghewarichde Aernout Brixus in de Vierscare syn scult, die hi tachter ende in ghebreke was aen Adriaene Coppens, den backere, als van tarwen die de vors. Adriaen jegen denselven Aerde ghecocht hadde, toter sommen toe

van sesse ponden negen scellinge grote, gelyc als deselve Arnt dat, na der stad recht ende na syn besettenisse, die hi optes vors. Adriaens goede ghedaen hadde, sculdich was te ghewarigen. Ende want vele meer andere persoene, ghebrec hebbende aen denselven Adriaen, te voren besettenisse dairop ghedaen hadden, alsoe dat zy mids dien te vore van zinen goeden vernueght moesten syn, na der stad recht, soe begerde de vors. Arnt den daet van zinen gehouden gheregistreert te hebbene, omme in toecomenden tyden den zinen te gheraken. Actum anno XXV, V daghe Februarii.

---

9 Februari 1425 (1426).

Besluit betrekkelijk de vereffening der nalatenschap van Nicolaas de Clerc.

Int jaere Ons Heren M. CCCC ende XXV, IX dage Februarii, fol. 107 v°.
soe wart by Bourgermeesteren ende Scepenen geconsenteert dat Jan de Clerc aenverden soude alsulke goede als Claus de Clerc, syn broeder, achter hadde gelaten, ende dat in deser manieren, dat, alsoe verre als die goede strecken moigen, soe sal men se pennewaerden ten hoeghsten ende den sculdeneren dairmede betalen. Eest dat boven alle schult yet dairaf overschiet, dat sal den erfgenamen te baten comen, ende es dair meer schults dan goeds, dairin en sal de vors. Jan nyet gehouden wesen, want omme claer te verstane, soe en sal de vors. Jan de vorgenoemde goede niet aenveerden als erfgename mer alsoe boven gescreven staet. Ende behoudelic dien, wes redelike cost de vors. Jan daeromme doen sal de vors. goede te gecrigene, dat dat wesen sal op des goets cost, sonder argenlist. Ende hieraf zal hy altyt wettige rekeninge doen. Presentibus Jan vanden Werve, als Borgermeester, Jan Stevens ende Costen Coelputte, als Scepenen.

J. Pot.

---

17 Februari 1425 (1426).

Vonnis in een geschil tusschen Jan van Wesele en Jan Damman.

fol. 108. Int jaer Ons Heeren M CCCC. viventwintich, seventhien dage in Februario, soe wert gewyst met eenen vonnisse by Clause vanden Mortere ende by gevolge van Scepenen, opte aensprake die dede Jan van Wesele, Jannen Damman, pasteybackere, als dat hy hem heisschende was vore elken ouden Vranckerycschen scilt, van seven Vrankerixe scilden tsiaers erflikere renten, als hy op syn huis heeft sprekende, geheeten *Vrankerike*, een ende vyftich Vlemsche grote, alsulc als nu in Vlaenderen gaen, mids dien dat den scepenenbrief, die gemaict wart tusschen Heinricke van Wesele, des voirs. Jans vader, met synre medepartien, ende den voirs. Janne Damman, dairaf mentie maict, ende tverantworden vanden voirs. Janne Damman, dat de voirs. Jan Damman betalen sal vore elken ouden Vranckerixe scilt voirs., een ende vyftich grote Brabants gelts, alsulcs gelts als nu in borsen gaet. Presentibus Jan vanden Werve, Borgermeester, Claus vander Elst, Costen van Kets, Claus vander Heiden ende Lambrecht van Zonne, Scepenen.

J. Pot.

---

23 Februari 1425 (1426).

Besluit in een geschil tusschen Hendrik vander Blaect en Mathias Weeldeman.

fol. 105 v°. Tusschen daensprake van Heinrike vander Blaect, daer hy in begerde dat Mathys Weeldeman ruyminge wilde doen van eenen hove, dien Daem de Coen hem vercocht hadde,

ende dewelke Daem, alsoe Mathys seyde, hem den vors. hof verhuert hadde twaelef jaer lanc geduerende, daeraf te Kerssavond lestleden gegaen waeren vier jaren, gelegen in Kypdorp, jegen den borrenput over, ende tverantwoirden vanden voirs. Mathyse ende van alle kennisse die daeraf gedaen wart by den vors. Dame, soe wart gewyst by Clause vander Heyden ende by gevolge van Scepenen, dat de vors. Mathys syn jaerschaeren ende getonsten daeraen hebben sal, metten dorgange doer sinen hof, van Kerssavont lestleden acht jaer lanc geduerende, tsiaers omme vyftalven scellinc grote ende die verschinen alle jaere te Kerssavonde, mids dat de vors. Mathys sinen eet daertoe dede. In presencien van Clause vanden Mortere, Clause vander Elst, Costen van Kets, Costen van Coelputte ende van Lambrechte van Zonne, als Scepenen. Gedaen int jaer ons Heren M. CCCC ende XXV, XXIII dage in Februario.

J. POT.

---

7 Maart 1425 (1426).

Vidimus van eenen schepenbrief d.d. 1 September 1422, inhoudende erfgift door Elisabeth Rops aan hare kleinkinderen.

Int jaer Ons Heren dusent vierhondert ende viventwintich, fol. 108 v° seven daghe in Meerte, soe wart overdragen by Bourgermeesteren ende Scepenen, alsoe wilen Lysbeth Rops eenen scepenenbrief van Antwerpen verleden heeft van zekeren makinghen ende ghiften diversen persoenen aenruerende, ende die rustende blyft in de fermerie vanden Beghynhove buyten Antwerpen, daer niet dan eenen brief af gemaect en is, dat men denselven brief registreren soude omme altyt de voirs. makinge te stade te comene die des aencleefde, van woirde te woerde inhoudende als nabescreven staet : Wy, Willem vanden Gavere ende Heinric van Ryt-

hoven, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat vore ons quam Lysbeth, dochter wilen Gielys Rops, wettich wyf wilen Claus Pelgryns, met eenen momboere haer gegeven metten rechte, bekende ende verlyde dat zy gegeven heeft ende bewyst, gaf ende bewysde in gerechter gestadiger ghiften, in aelmoesenen puerlic omme Gode ende omme haere zielen zalicheyt, na hair lyf ende niet eer, Adriane, haeren neve, daer moeder af is Lysbeth, hair dochter, ende vader af is Jan Kempe, hair wettege man, ende den anderen kinderen, die deselve Lysbeth, hair dochter, noch namaels hebben ende vercrigen mach, onder hen evengelyc te deylene, alle de erflike ende onruerende goede, welkerhande die zyn moehgen, die zy na hair lyf boven hair wettige schult, vutlede ende weselic testament achter hair laten sal, te hebbene ende vanden voirs. kinderen taenverdene, alsoe schiere als de voirs. Lysbeth Rops, de oudemoeder, comen sal syn van live ter doot, ende niet eer, met deser condicien ende vorwairden, dat de voirs. Lysbeth, haer dochter, hair tocht ende belevinge hair leefdage lanc aen de voirgenoemde goede hebben sal, sonder die te vercoepene, te veranderene, te verwysselene, te beswaeren, te becommeren oft in eeniger vuegen te gheloesene. Ende dat oic deselve Adriaen, haer neve, ende dandere kindere, op dat zyer meer gecreghe, de voirgenoemde goede, in al noch in deele, niet en selen moigen vercoepen, veranderen, verwisselen, bezwaeren, becommeren oft in ennigher manieren geloesen, het en dede hen openbaeren nootzake van haren live. Ende waert dat zy de contrarie dairaf daden, dat dan de Heylige-Gheest ende de fabrike van Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen, elc van hen een derdendeel dairaf, van dat sy alsoe vercoepen of veranderen wilden, hebben ende aenveerden sullen, ende tderde derdendeel dairaf de infirmerie vanden Beghynhove tAntwerpen, ende dat te distribueren gelyc de voirs. Lysbeth Rops dat met haren testamente ende vutersten wille oerdineren ende maken sal. Voirdane soe gaf de voirs. Lysbeth Rops met haeren voirs. momboere, Her Heinrike vanden Schore, priester, na hair lyf ende niet eer, voir zekeren dyenst ende aerbeyt, dair zy hem mede belast heeft na haer lyf te doene, tot sinen live duerende ende niet langere, elx jaers eenen gulden

penninc, geheeten gouden Ynghelschen nobel, goet ende custbair van goude ende van gewichte, oft de weerde dairvore in anderen goeden gelde, jaerlikere ende lyftocht renten op thuys, geheeten *den Putoir*, ende op een huys daerneffens gestaen, ter *Taefelronden* waert ane, in de Evescalcstrate, neffens Jans huys van Tryt was, dewelke voirgenoemde twee huyse, met alle datter toebehoirt, de voirgenoemde Lysbeth Rops verbonden ende te pande geset heeft over den voirgenoemden eenen gouden Yngelschen nobel tsiaers lyftocht renten, te geldene ende te ghevene vanden gheenen die by tiden de voirs. huyse toebehoeren ende bezitten zullen, den voirs. Her Heinrike, priester, alsoe langhe als hy leven sal ende niet langere, alle jare deen helft daeraf opten heiligen Kerssavond, ende dandere helft daeraf te Sente-Jansdage Baptisten in midzomere, ende dyrste rente vanden voirs. Heren Heinrike daeraf te heffene, alsoe schiere als de voirs. Lysbeth comen sal zyn van live ter doot ende niet eer. Woude ende begerde de voirgenoemde Lysbeth Rops, met haeren vors. momboere, vuterlic met herten, dat dese voirgenoemde ghifte ende makinge den vorgenoemden persoenen, in der manieren voirscreven, goet, vaste, gestade ende wel gehouden bleve in alle der bester vormen ende manieren, dat eenighe ghifte of makinge int gheestelike of int weerlike recht best, stade doen mach ende gehouden bliven, het zy in vormen van testamente of anders, sonder calengieren oft wederseggen van yemende, in eenigher manieren, alle argenlist hierin vutgesceyden. In kennessen van desen letteren, beseghelt met onsen zeghelen, ghegeven int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC ende tweentwintich, op den iersten dach van Septembry.

---

10 April 1426.

Ordonnancie betrekkelijk de « nachtwake », de « ribaude » en het poorterschap.

fol. 109. Vutgeboden ende gheordineert bi den Here ende bi der stad anno XXVI, X dage Aprilis na Paesschen.

Item, dat nyemen̄t van nu voerdane opte nachtwake en come, dan deghene die daertoe gheordineert sullen syn, opte peyne van II oude scilden te verboerne, alsoe dicke alst ghesciede, half den Heere ende half der stat.

Item, dat alsulke wandelende gesellen, die int Swynhuis te verkeeren pleghen oft elder bynnen der stat, ribaude ende merctridders, terstont bynnen sonneschine uter stat ende vryheit van Antwerpen ruymen sullen, alsoe verre als sy gheen goede conde ghedoen en connen bi den Here ende bi der stat, op hoer vorste let te verboeren.

Item, dat alle deghene die poertersneringhe doen bynnen der stat van Antwerpen, ende daerin buycvast geseten syn, sullen moeten poerters werden, tusschen dit ende Sinxenen naestcomende, op hoir neringhe te verliesen, vutghenomen deghene, die met neringhen ende coemanscap van wine om gaen, dat die hierinne niet gehouden en sullen syn op dat sy willen.

---

25 April 1426.

Belofte van schadeloosstelling door de stad aan Peter vander Beversluys, gewezen Schout van Antwerpen.

fol. 109 v°. Alsoe in der deedingen hangende tusschen den Jonchere van Glymes ende synre stad van Bergen opten Zoom, aen

deen zide, ende de stad van Antwerpen, aen dandere, Peter vander Beversluys, Schoutet van Antwerpen, vanden voirs. schoutetscape ontset wart ende Heinric Taye, by openen brieven ons genedichs Heeren tsHertogen van Brabant, Schoutet wart, in welker voirs. deedingen soe viele geschiede, dat de stad van Antwerpen, die vüte wilde trecken int lant van Bergen, gelyc sy dede, denselven Peteren, haren Schoutette, daertoe verzochte alsoe te doen. Op dwelc Wy, Burgermeesteren ende Scepenen, Raide, oude Scepenen, poirteren, dekenen ende geswoirne vanden Ambachten, int gemeyne aldaer op vergadert synde, hem toe was geseegt, dat zy hem daeraf ter hant wilden staen. soe eest waer dat int afsetten vanden selven Peteren, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide ende de nabescreven Outscepenen, hueren voirs. geloiften ende toeseggen navolgende, den voirs. Peteren toe hebben geseyt tghuent dat nabescreven staet : Te weten is, waer dat alsoe geviele dat de voirs. Peter, bynnens jaers van datum deser afsettingen ende toeseggene, niet vernueght en worde ofte betaelt vander sommen van alsoe vele gelts, als hy Heeren Wouteren vander List, Riddere, synen voirsate Schoutette, op tvoirs. ambacht verleyde, dat is te wetene vyfthien hondert ende viventseventich Vrancrycssche cronen ende oic drie quartier, als van onsen genedighen Here voirs. ofte van yemende anders van sinen wegen, dwelc te geschiedene de vors. Peter midsgaders der stad geloift heeft dbeste daerin te arbeyden by onsen genedighen Here ende synen Raed voirs., dat dan de vors. stad hem, teynden dien jare, vander vors. sommen jaergulde geven sal, alse voere thien penningen eenen, ende die betalen ten tween terminen tsiaers, dat is te weten deen helft opten yersten dach van November ende dandere helft opten yersten dach van Meye, ende alsoe voert van halven jaere te halven jare, tot aen der tyt toe dat de voirs. stad oft yement anders hem vander vors. sommen vernueght sal hebben ende voldaen. Oic so is voirwaerde, dat de voirs. stad de voirs. sommen van XV hondert ende LXXV cronen ende III quartier altyt af sal moegen leggen ende afdoen metter eenre helft daeraf, niet min maer meer, opdat zy wille, ende altyt met verschenender renten,

na davenant vanden tyde. Ende waert dat alsoe geviele, dat de voirs. Peter bynnen den vors. yersten jaere van onsen genedighen Here oft van synen wegen niet betaelt en worde, soe es ondersproken tusschen de stad, aen deen zide, ende den voirs. Peteren, aen dandere, dat dan de vors. Peter der vors. stad overgeven sal alsulken brieve, vesticheyt ende bescheyt, als hy heeft van onsen genedighen Here voirs., den vors. ambachte aenclevende, omme de stad daermede haer te verhalen ende verrichtinge te gecrigen van onsen genedighen Here vors., alle dingen ten goeden verstane ende sonder argenlist. Alle dese saken van geloiften syn geschiet by Willeme Noyts, Janne vanden Werve, als Burgermeesteren ende Scepenen, Heren Aernde van Ymmersele, Claus vanden Mortere, Jan Stevens, Claus vander Elst, Gielys Bode, Costen van Kets, Costen Coelputte, Jan de Meyere, Claus vander Heyden ende Lambrecht van Zoon, als Scepenen, Her Wouter vander List, Laureys Volkaert, Ghysbrecht de Coninc, Gielys Damaes, Jan de Blabbenere, Jan de Schermere, Jan van Halmale, Jan de Coninc, Aerd de Coninc, Jan Willebeys, Andries van Steelant, Jan van Wesele, Laureys van Aerschot, Heinric van Rythoven, Jan vanden Houte ende Peter de Bloxschoemakere, als oude Scepenen, in den jare Ons Heeren M CCCC ende sessentwintich, viventwintich dage in Aprille.

N. HOEVEL. J. POT. P. DE ROMA.

---

6 Mei 1426.

Vrij verblijf verleend aan Willem Stantvast, koopman van Zierikzee.

fol. 109. Anno XXVI°, VI dage in Meye, soe wart Willeme Stantvast, coopman van Zierixee, ghewillecoert ende gheconsenteert tAntwerpen vry te comen wonen, met zinen goede, familien

ende huysghesinde, ende datten de stad vry ende ongemoeyt houden soude van alle alsulker lyfpensien, als de stad van Zierixee sculdich mach wesen, by alsoe dat de vors. Willem (1) . . . . . .

---

1 Juni 1426.

Vonnis in een geschil tusschen Heer Hendrik van Coelhem en Heer Arnout van Ymmersele.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, opten yersten dach Junii, soe wart gegeven, by Claus vander Heyden, een vonnisse tusschen de aensprake die Heere Heynric van Coelhem, Riddere, gedaen hadde op Heeren Aerde van Ymmerssele, Riddere, aengaende de watermoelen tot Yteghem geleghen, als aengehoert daenspraec ende tverantworden van beyden den voirs. partyen, dat de voirs. Heere Aert den voirs. Heere Heynric alsulke vesticheyt daeraf doen sal, tusschen dit ende Sente-Bavendage naest toecomende, als hy tanderen tyden bekent heeft dat hy geloeft hadde te doen, na wtwisen tsregisters van Antwerpen dair tverliden ende de voirs kennisse in bescreven staet. Hier waren by, als Scepenen, Jan vanden Werve, Claus vanden Mortere, Costyn van Kets, Gielys Boede, Costyn Coelput, Jan de Meyere ende Lambrecht van Zonne. Anno et die ut supra. fol. 109 vo.

---

5 Juni 1426.

Ontlasting voor Andreas Cogge van vervolgingen wegens manslag op Cornelis Hughenzoen.

Alsoe in den vechtsel dat onlanx geschiet es te Santvliete, fol. 109.
dairin doet bleef Cornelis Hughenzoen, ende gequetst es

(1) *Onvolledige acte.*

Nout Volkeryc, Andries Cogge beticht wart, soe quamen des voir Bourghermeesteren ende Scepenen, de voirs. Andries ende Jan de Bot, met sinen maghen ende vrienden, die aencleefden den doetslach, soe dat de voirs. Jan de Bot, metten maghen ende vrienden voirs., Andries voirgenoemt verdroeghen den voirs. doetslach ende gevechtsel, mits den eet die hy dede, als dat hy noch geslaghen, noch gesteken en hadde, noch oyc daer gecomen en was omme henluden te evelen ofte te misdoen, in gheenre wys, ende oyc mits den gelofden die hy dede dat hy gheen partye aennemen en soude metten ghenen die des doetslaechs sculdich waren. Ende hierop soe schuden sy malkender quite aen beyden syden, gelovende hierenboeven in gheensins malkender te misdoen. Sonder argelist. Gedaen in den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, vive daghe in Junio.

Oorvrede gezworen door Gysbrecht van Wieldrecht aan Nikolaas de Smit, gevolgd door een vonnis over hun geschil.

5 Juli 1426.

fol. 109 vo. Anno XXVI^{to}, v dage Julii, soe geloifde ende swoer aen den Heylegen Ghysbrecht van Wieldrecht, voer Amman, Burgermeester ende Scepenen, dat hy Clause den Smit niet en sal misdoen noch doen misdoen, in woirden noch in werken, by hem selven noch by nyemende van synen wegen, in gheenre manieren, omme eeniger handelingen wille van gedinge oft anders, die zy jegens malcanderen gehadt hebben. Ende hier waren by Jan Stevens, als Amman, Jan vanden Werve, als Burgermeester, Gielys Bode, Costen van Kets, Costen Coelputte, Jan de Meyere, Claus vander Heyden, Lambrecht van Zoon.

PALUDE.

16 Juli 1426.

Anno XXVI, XVI dage in Julio, soe wart gewyst met eenen vonnisse by Costen Coelput, in de banc van Scepenen, tusschen daensprake van Ghysbrechte van Wyeldrecht ende tverantworden van Clause den Smit, als van sekeren lande, aerde, heiden ende beemdė, die de voirs. Claus gecocht ende gecregen heeft jegen Heinric Hillen, sone wilen Heinric Hillen, gelegen bynnen Ekeren, opt dOude Gracht, dair de voirs. Ghysbrecht toe taelde als dat die goede sinen wive toebehoeren souden, als van wilen Pauwels Noyts, haeren vader, dairaf dat sy ghetuygen leyden aen beiden syden, dair, na tale ende wedertale, ende na de ghetuygen dairaf van beiden syden verhoert, tvoirs. vonnisse vutgaf ende verclaerde, dat de voirs. Claus de Smit met synre waerheyt volcomen was ende de voirs. Ghysbrecht veyllich, ende dat deselve Ghysbrecht gelden ende betalen soude alle den cost van brieven ende anders, die dairop ghegaen ware. fol. 110.

---

6 Juli 1426.

Vonnis in een geschil tusschen Nikolaas en Jan vanden Schoere.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, VI dage Julii, soe gaf Claus vander Elst vore een vonnisse, tusschen daensprake van Claus vanden Schoere ende tverantwoirden van Jan vanden Schoere, sinen neve, aengaende zekeren erfenissen ende goeden, geleghen te Casterlé, in de bancke van Baerle, die de voirs. Claus heysschende was ende die Heylwych vanden Schoere tanderen tyden met scepenenbrieven van Antwerpen vercocht hadde, dat de voirs. Jan quyt ende verweert dairaf soude wesen, ende deghene die dat meer aenghinge, mits dien dat voir Scepenen van Antwerpen claerlic getuycht wart, dat de voirs. Heylwige alle haere versterffenisse van erfliken goeden vercocht Katelinen vanden Schoere, haere suster, des voirs. Jans moedere, ende haere fol. 109.

dairtoe metten lantrechte dede by manen ende wisen van meyeren ende laten van Casterlé, een jaer daer te voeren eer sy de voirs. scepenenbrief tAntwerpen verleet. Gedaen anno et die ut supra, in présentie Jans vanden Werve, Claus vanden Mortere, Gielys Boede, Costyn Coelput, Jan de Meyere ende Lambrecht van Zonne, als Scepenen.

---

20 Juli 1426.

Ordonnancie betrekkelijk den vischhandel.

fol. 110. Anno XXVI, XX dage in Julio, soe waert gheboden van sHeren wegen ende vander stad wegen, dat van nu vordane niement van hier vutwaert eenigen visch coepen en sal, omme hier tAntwerpen te vercoepene, anders dan in groots, het en ware dat hy dien visch selve ghevangen hadde, dat hy dien visch soude mogen vercoepen alsoe alst hem gelieven soude. Ende soe wie dat de contrarie dairaf dade, ende anders visch, dien hy buyten ghecocht hadde, met cleynen penninc-werden vercochte, dat die verboeren soude, alsoe dicwille alst geviele, telkenmale III oude scilde, den eenen dairaf den Heere ende den anderen der stad, ende den derden den ambachte vanden Vischcoepers tAntwerpen, gheduerende dit ghebot, tot des Heeren ende der stad wedersegge̅n ende niet langere.

---

26 Juli 1426.

Teruggave aan Jan van Ophem van schepenbrieven te Leuven verleden.

fol. 108 v°. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, XXVI daghe Julii, soe bekende Jouffrouwe Margriete Peters, met eenen mombore haere gegeven metten rechte, in presentie van

Bourghermeesteren ende Scepenen, in de volle bancke, alsoe omme alsulc rechts wille als sy haere vermetende was te hebben tot eenighen scepenenbrieven tot Loeven gemaect, die Heynric van Eechhoven aldair verleden hadde Jannes van Ophem, geschil gereesen was ende opverstaen tusschen haere ende den voirs. Jannes, mits welx geschils wille de voirs. brieve geleyt werden onder de stat van Antwerpen, ende sy daeraf wael vernocht ende van hem voldaen waere, soe dat sy gheen recht dairtoe meer en hadde, soe consenteerde sy dat men hem de voirs. brieve weder overgeven soude. Oyc soe seyde sy dat tot nyemant anders versueke de voirs. brieve aldair geleyt waren dan totter hoerer. Sonder argelist. Actum anno et die ut supra.

---

3 Augustus 1426.

Vonnis in een geschil tusschen Willem Magher en Jan de Bokelere met Margareta, zijne vrouw.

Op daenspraeck die Willem Magher, vischcoepere, gedaen fo'. 114 vo.
heeft op Janne den Bokelere, platynmakere, ende Magrieten, sinen wive, van eenre plaetsen met eenen huyse, gestaen achter de huysinge, geheeten *den Liebaert*, tusschen Mathys erve van Lynth ende Willem Smaeyers erve, aen deen zide, ende des voirs. Willems erve, aen dander zide, ende welke plaetse metten huyse de voirs. Willem los ende vry, als niet daervute gaende, jegens den voirs. Janne ende sinen wive voermails gecocht heeft, hoewel dat zekere persoene chys hebben opt selve huys ende plaetse ende op meer andere panden, daeromme dat zy haeren pant niet zunderen en wouden, ende op tverantwerden dat de voirs. Jan ende syn wyf weder daerop gedaen hebben, als dat zy tvoirs. huys ende plaetse niet vry vercocht en hadden, maer dat tvoirs. huys ende plaetse metten voirgenoemden huyse, geheeten *den Liebaert*, mede onderpant syn ende bliven soude, soe wert ghewyst met eenen vonnisse by Heren Arde van Ymmer-

sele, Riddere, ende met ghevolghe van Janne vanden Werve, Burgermeester ende Scepen, Jan Stevens, Claus vander Elst, Janne den Meyer ende Lambrecht van Zon, Scepenen tAntwerpen, sinen metgesellen, dat tvoirs. huys ende plaetse mede onderpant syn souden, mer dat de voirs. Jan ende Magriete denselven Willeme daervoere tonderpande setten zouden tvoirs. huys, geheeten *den Liebaert*, metten toebehoerten ; item, eenen halven nobel erflic, die de voirs. Magriete jaerlix heffende is in de Achterstrate, bi de fermerie op Claepdorp; item, voert alsulken goede als de voirs. Jan liggende heeft te Ruysbroeck, ende vordane hem selven ende al hare andere goede, welkerhande die syn, die sy nu hebben ende namails vercrygen mogen. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sessentwintich, drye dage in Oeghst.

P. DE ROMA.

---

22 Augustus 1426.

Accoord betrekkelijk eene rent bezet op een huis door Jan Valx achtergelaten.

fol. 110. Anno XXVI, XXII dage Augusti, soe wart geordineert, overdragen ende gesloten in de volle banc van Scepenen, als van eenen huise met hove, gronde, plaetsen, buere, doergange ende met al datter toebehoert, dat Vranke, naturlic sone wilen Jan Valx, Janne Scoentop terve ghegeven hadde omme thiene scellinge grote tsiaers erflikere renten ende opten voerchys diere vute ghinc, gelyc als den scepenenbrief dairaf gemaict dat inhoudt ende begrypt, welke X scellinge grote tsiaers erflic de voirs. Jan Scoentop jegen den voirs. Vranken afgelost ende gequyt hadde, dwelc de Heylegeestmeesteren ende Kercmeesteren van Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen meynden dat hy niet doen en mochte, mids dat contrarie was vanden scepenen-

brieve dairmede dat de voirs. wilen Jan Valke den voirs. Vranken, sinen naturliken sone, syn goede gaf ende maicte, dairin dat begrepen staet, waert dat de voirs. Vranke van live ter doot quame, sonder kindere achter te laten, dat dan alle die goede toecomen ende bliven souden een derdendeel dairaf der fabriken van Onser-Vrouwenkerke voirs., een derdendeel den Heylegen-Geest aldair ende een derdendeel den armen huysarmen achter straten. Mair want de voirscreven Jan Scoentop syn tymmeringe omme opte voirs. stede te settene al bereet gemaict hadde, ende dat hy oic niet en wiste vander makingen des scepenenbriefs voirscreven, alsoe hy seide, soe wart hem geconsenteert, ter presentien vanden Heylich Geestmeesteren voirs., dat hy met synre tymmeringen voert varen soude, by alsoe dat hy metten voirs. Vranken alsoe spreken ende overdragen soude, als dat hy hem syn gelt vanden voirscreven x scellinge grote erflic die hy afgequyt heeft, wedergave, of waer sy onderlinge alsoe overdroegen, dat sy des eens waren ende de voirs. Jan Scoentop verwachten wilde der doot vanden voirs. Vranken, dat soude hy mogen doen. Behoudelic dien, waert dat de voirs. Vranke van live ter doot quame, sonder kindere achter te latene die van sinen live comen waren, dat dan de voirscreven Heylich-Geest, fabrike ende arme hebben ende behouden souden opt voirscreven huis de voirs. x scellinge grote erflic, dairop dat terve gegeven es. Ende wart dat hy kindere achter hem levende liete, dat dan de voirs. afquitinge vast, gestade ende van werden syn ende bliven soude. Sonder argenlist.

---

7 September 1426.

Ordonnancie over munten.

fol. 186. Geordineert by Heynric Taye, Schouthet, ende by der stat, anno M CCCC ende XXVI, VII daghe Septembris.

Item, dat men gheen croenen gemaect tot Ruwaen, te Guyse, te Cortoy ende diergelike en gheve noch en neme, noch gheen wisselaere, waert, noch andere en prise in gheenre manieren, opt tghelt verboert ende daertoe een half pont oudere groete, teen derdendeel den Heere, tandere der stat ende derde denghenen diet voirtbrachte.

Item, dat men gheen gulden, gemunt te Bruyswyc, noch oic nyewe Utrechsche gulden, noch Moerse gulden en prise, en gheve, noch en neme, op tghelt verboert ende opte voirs. broeke.

Item, dat men gheen Vranxe croenen hoegher prisen, gheven noch nemen en sal, dan tstuc voir vive scellinge grote, opt ghelt verboert.

Item, Wilhelmissche Hollantsche schilde te . . LII grote.

Item, overlanse Rinse gulden te . . . vyftich grote.

Ende hieraf soe sal de Heere ende de stat, alsoe dicwile als zy willen, der wisseleren, der weerden ende eens yegelix anders eet hebben, dair sy op vermoedende syn.

9 September 1426 — 23 Januari 1429 (1430).

Getuigenissen over het rechtsgebied der stad.

Hierna volgdt alsulken gethuygenisse als wilen Jan Draeck by den nabescreven persoenen in den jaere XIIII[c] ende XXVII geproduceert heeft, daervan de tenuere hierna volgdt etc.

In den jaere Ons Heren M CCCC XXVII, VI dage in Meye, fol. 3. soe wert in de banck van Scepenen tAntwerpen voere Burgermeesteren Claus vander Elst, Jan Stevens, Jan vander List, Heinric van Rythoven, Andries van Steeland ende Costen van Halmale, als Scepenen, getuygdt ende gekent by Michiele den Monick, als Meyere, Janne Schoeyten den ouden, Laureyse van Oekele, schuttere, Heinrick Ledenaerts, Janne van Lyere, Janne den Hoegen, Janne Noes, Janne vander Muyen, Danyse den Wilden, Andriese van Steelandt voirs. ende Jan de Bruyne ende Coel de Wert, als Ouders, Meyers ende Scepenen vanden lande van Loebrouck, Schyntbrouck ende Steenborgerwert, dat de beesten die men bynnen den voirs. hoeken lants schut, tAntwerpen in den bocht dryft ende nergens ell, ende alle trecht dat men dairop voirt maent ende wyst, dat is vander vryheit vander stad van Antwerpen. Item, opt begheren van Danckaerde den Moelnere, hoe verre dat de vryheit vander stad van Antwerpen dies cants vutghynck, antwoirden die voirs. persoenen samentlick dat zy des niet wel en wisten, ende namails berieden zy hen ende seyden dat zy hadden hoeren zeggen sommighen dat de vryheit eynde nam aen dEekeren, ende sommighe hadden zy hoeren zeggen aen dat wterste veken boven dollemen, ende sommighe aen den houten paell, ende dit tuyghden de voirs. goede manne op haere consciencie by concente van beyden partyen, sonder eedt. Dit was int register gezet by bevele van Burgermeesteren ende Scepenen int jair Ons Heeren M CCCC ende negen ende twintich, XXIII dage in Januario na costume van scriven

des Hoifs van Cameryck, dwelc aldus steet int nabescreven register int dbladt van C ende XLIIII (1), etc.

Dit navolgende is hem Jan Drake gedragende aen U, Heren.

Int jair XIIII^c ende XXVI, den neghenden dach van September, soe was Jan Drake by Burgermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, ende waren doen Jan vanden Werve ende Willem Noyts, als Burgermeesters, Claus vanden Mortere, Jan Stevens, Gielys Bode, Costen Coelputte, Jan de Meyere ende Claus vander Heiden, als Scepenen, dair Jan Drake den voirs. Heren vraechde hoe verre dat de vryheit vander stad ghinge tEkeren waert vut, alsoe dat de Heren doen zeyden, dat zy ghinge tot den lesten vekene daer Jan Draecx Vosdyck keerde, ende opten Ekerdyck tot den vekene boven dolme, ende dat was mids der redenen wille, omme te weten wair dat dleen dat Meester Jan Pot gecalengiert hadde, schuldich waere syn kercgebode te hebben, dair de voirs. Heren op antwoirden ende hieten, dat men den voirs. leene zyn kercgeboden doen soude in de Borchkerke, gelyc dat dat geschiede ende in de Borchkerke syn geboden hadde, des gedraegdt hem Jan Draeck aen Meester Jan Pot als Secretaris.

Voirt meer gedraecht hem Jan Drake oic noch aen de Borgermeesteren ende Scepenen gemeenlic dat Michiel de Monck, als Meyere, Jan Schoyte, Jan van Lyere ende meer andere, als Scepenen van Loebrouck, Schyntbroeck ende Steenborgerwert, gestelt syn vander stad van Antwerpen omme

(1) *Op het fol. 144vo bevindt zich inderdaad eene kopij van deze getuigenis, met bijvoeging van het volgende :*

fol. 144 v° Item, ten selven dage was bevolen te registreren, dat de Meyere ende Scepenen in den drien waerden voirs., als in Loebroec, Schinbroec ende in Steenbergherwaert, die aldaer het manen ende het wisen hebben, vander stat wegen daertoe gestelt syn, mits dien datse de vryheit vander stat toebehoeren. In welker gelikenisse het leen dat Meester Jan Pot gecalengiert hadde van naerderscapen, gelegen in Steenbergerwaert, syn kercgebot bevolen wart Jan Draken, als leenheere, gegeven te worden in de Borchkerke.

de rechten, die dairaf behoeren dair gehandelt te syne vander stadwegen te manenne ende te wysene, wairt drie onverscheiden broeken syn ende binnen der vryheit vander stad van Antwerpen gelegen, gemerct, lieve Heren, dat der stad grotelic jegen gaen soude in toecomende tyden, soude men haer vryheit aldus ter neder trecken ende verminderen.

Dese navolgende persoenen hebben getuycht op haeren eedt, gelyc een cedulle, die Jan Draeck Peteren van Romen ter presencien vanden Heren overgaf, wel begripen heeft verclaert. fol. 3 v°.

Michiel de Monck, als Meyer vanden drie broecken,
Jan Schoyte
Nys de Wilde
Jan Noens
Lauwereys van Oekele
Jan van Wezelle.

Ende in sterkenissen van deser cedullen, zoe tuygen zy oec dat de dycgreve vanden waterlande of nyement anders opten Eekerdyck ennich bewynt hadden dan de Meyere Michiel de Monck ende de Scepenen die daer vander stad wegen tgerecht voeren.

Eerwerdige Wyse ende Bescheyden Heeren Burgermeesteren ende Scepenen vander goeder stad van Antwerpen.

Thoent oitmoedelic ende gheeft te kennen Jan Draeck, uwe onderdanige poirtere, hoe dat dieghene die renten heffen op zynen Eekerdyck, hebben ende heffen willen gelyc men buyten gheeft, mair want deselve Jan Drake in de volle banck van Scepenen dairomme geweest heeft, omme te wetene oft synen Eekerdyck in de vryheit van Antwerpen lach oft en dede, dairop dat hem die Scepenen ende de ghemeynen Raet zeyde, dat dyen synen Eekerdyck bynnen der vryheit van Antwerpen leegdt, ende dat de vryheit van Antwerpen

gaet tEekeren waert vute, totten lesten vekene dair Jan Draecx Vosdyck keert opten Eekerdyck totten veken boven dolme, mitz der redenen wille, dat Michiel de Monck, als Meyere vanden drien broeken als Loebroeck, Schyntbrouck ende Steenborgerwert, daer maendt, ende Jan Schoyte ende dandere, die vander stad wegen dair gezedt syn, dair wysen, ende dat oec de beesten, die dair geschut worden, tAntwerpen ten bochte komen, ende stonden daer huise, dat zy tAntwerpen hair sacrament halen zouden. Voirt meer so heeft de vors. Jan Drake hem des bevraegdt met Janne Schoyten, Janne van Weselle, Heinric Ledenaertszone, als Scepenen, ende Michiel de Monick, als Meyere, die hem oic geantwordt ende gezeegdt hebben, dat zynen Eekerdyc bynen der vryheit van Antwerpen leegdt ende dat zy dairop manen ende wysen, ende stonden dair huise, dat de lude daeraf hair sacrament tAntwerpen halen zouden, ende dat de beesten, die dair geschut worden, tAntwerpen in den bocht comen. Ende mits deser redenen wille, soe hoopt de voirs. Jan Draeck niet meer te gheven dan men bynnen der stad van Antwerpen gheeft, ende dairaf genueght hem zeere wel uwe terminacie ende goetduncken.

Voirt ane heeft hem Jan Draeck hem noch bevraegdt met Nyse den Wilden, Janne den Hoegen, Jan Noens ende Lauwereys van Oekele, schuttere, die hem oic geseeght hebben dat zynen Ekerdyck claerlic bynnen der vryheit van Antwerpen leegdt ende wairt soe dat dair yet te maken viele, dat Michiel de Monic, als Meyere, dat zoude doen maken ende dbewyndt dairaf hebben. Oyc gemerct, lieve Heren, dat de stad gheenen Meyere noch Scepenen zetten en zouden voirder dan de vryheit gaet vander stad van Antwerpen, want het blikelic is dat de Meyere ende Scepenen hair onderwyndt opten Eekerdyck hebben, voirt hoept emmer ende meynt deselve Jan Drake, dat deghene die dies cants ute zelve rente heffen, in desen zaken niet thuygen noch kennisse dragen en zullen, want wel te vermoeyen is dat zy node jegens hen selven zeggen souden.

---

16 September 1426.

Aanduiding der marktplaatsen voor de bontwerkers van Gent.

Overmids dat de goede liede bontwerkers ende pelletiers vander stede van Ghendt, die jaerlix gewoenlic syn ende geuseert hebben de twee jaermercten vander stad van Antwerpen bynnen derselver stad te besoeken ende te hanteren met hoeren goeden, familien ende coemanscapen, nu bynnen deser jegenwoerdiger jaermerct in den jare Ons Heren M. CCCC. ende sessentwintich, den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander vors. stad te kennen gegeven hebben ende opgedaen, dat hen alsulke stallagie of steden opten kerchof, als zy van outs altyt gehantplicht ende bynnen den voirs. jaermercten georboirt hebben, omme hoere pelleterye ende coemanscap inne voirt te doene ende te vercoepene, ontdrongen ende vermyndert waren vanden bontwerkers van Ludick, begherende daeromme aen de vors. stad daerop te willen doen verzien, also dat zy hoere steden ende plaetsen rastelic ende vredelic behouden mochten, gelyc zy voirtyts gedaen hadden, so eest dat de Heren vander vors. stad bi den Amman vander selver stad ende by Heren Wouteren van Espemde, priester, vander fabriken wegen van Onser-Vrouwenkerke tAntwerpen, dairaf dbewint hebbende, schicten ende sonden opte plaetse van hoeren Raetsluden omme den voirs. goeden luden in hoere stede te doen setten, daer zy van outs gestaen hadden : te weten vander gothen achterwaert, die beghint opten kerchof aen die Coevoetingers poerte ende also voert in de Dubbelstrate, aen elke zyde deen neffens den anderen ende deen jegens dander over, alsoe verre als zy daer syn ende wt comen. Alsoe dat men de goede lude van Ludick achterwaert dede staen, ende stelde de voirs. goede liede van Ghent in hoer vors. steden ende plaetsen daer zy, also zy bibrachten, over lanc gestaen hadden. Dwelc omme te scuwene twist ende geschil die noch namails daer af comen mochten, ende oic

tot hoeren versueck ende begerten in der vors. stad register geset ende gescreven is, by bevele van Burgermeesteren ende Scepenen in den vors. jare ende opten XVI[sten] dach van Septembry.

P. DE ROMA.

---

23 September 1426.

Vonnis in een geschil tusschen Bartholomeeus de Weert, van Brussel, en Andreas Chaudron, koopman van Chalons.

fol. 111. Van alsulker aenspraken als Bartelmeeus de Weert, van Bruessel, ghedaen heeft op alsulken wyne als Andries Chaudron, coopman van Chalons, tAntwerpen heeft doen bringen, als vore de somme van III[c] Vranxe cronen, die hem Anthonys Pauwels sculdich syn soude ende dair hem de vors. Andries vore gheloeft soude hebben, alsoe hi in den rechte met zekeren ghetuygen bybracht heeft, ende op alsulken verantwerden als Jan Wautier, coopman van Digioen, als machtich ghemaect synde, met zekeren letteren van procuratien, vanden vors. Andriese ende Anthonyse, weder dairop verantwordt heeft als dat de vors. wyne opt toeseggen van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen in derselver stad comen syn, ende dat deselve wyne van alle alsulker scult, als de vors. Anthonys sculdich wesen mochte, ongehouden syn souden, soe es opten dach van heden ghewyst met eenen vonnesse by Costen van Coelputte ende met ghevolghe van Heren Aernde van Ymmersele, Riddere, Janne vanden Werve, Burgemeester, Clause vanden Mortere, Clause vander Elst, Gielyse Bode, Janne de Meyere ende Lambrechte van Zon, Scepenen tAntwerpen, zinen medegesellen, als dat de vors. Andries Chaudron comen sal tusscen dit ende Paesschen naestcomende, ende hem verantwerden op daensprake van Bartelmeeuse vors., het en zy dat hi alsulken noetsake dade bethoenen, als den Scepenen van

Antwerpen dunken sal, dat hem scade doen mach in den rechte, ende dat mids desen de vors. Jan Wautier in ostagen hier in derselver stad laten sal III^c^ cronen, of goeden borge dairaf setten. Dit was ghewyst int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende XXVI, XXIII dage in Septembry.

---

24 September 1426.

Borgtocht van Godevaart van Beringen.

Godevaert van Beringen bekende ende verlyde als van fol. 110 v°. alsulken brieve van obligatien als hy sprekende hadde op Claus Moelnere, coepman vander Duytser Hanze, inhoudende de somme van driehondert ende vierentachentich Rynsche guldenen, ende die deselve Godevert verloren heeft, alsoe hy bybracht heeft ende te kennen gegeven, soe eest dat hy geloift heeft ende geloifde denselven Clause ende allen anderen, dient aencleven mach, jegens eenen yegeliken warant dairaf te syne, ende waert dat sake, dat hen in toecomenden tyden eenigen hinder, cost oft scade hieraf toequame, dat hy hen dat oprechten ende betalen soude. Ende hiervore soe heeft de voirs. Godevert alnu verbonden ende te pande geset hemselven ende alle syn goede, ruerende ende onruerende, welkerhande datse syn, die hy nu heeft ende namails vercrigen mach. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXVI, vierentwintich dage in September.

---

1 October 1426.

Schulderkentenis door Jan de Proefst aan het Rooden Klooster van Zonien.

fol. 110 r°. In den jaere Ons Heren dusent vierhondert ende sessentwintich, op den yersten dach van Octobry, soe bekende Jannes de Proefst, woenende te Ghierle, dat hy van zekeren panden, bynnen Ghierle gelegen, die hy gebruyct ende besit, tsiaers erflic schuldich is den Roeden Cloestere, in Zeunyen gelegen, sesse chysguldenen goed ende custbair, welke kennisse hy aldus gedaen heeft in presentien van Bourgermeesteren, Scepenen ende clercken, overmids dien dat de voirs. Jan de Proefst, als ontboden vander stat van Antwerpen omme der betalingen wille, vore elken chysgulden te betalen, dairaf hen de religieuse vanden voirs. godshuyse beclaegende waeren, tAntwerpen gecomen was. Gedaen ende gesciet in den jare ende ten dage voirscreven.

J. Pot.

---

11 October 1426.

Borgtocht voor eenen wisselaar.

fol. 14 v°. Spikere Jan Venyns soen, wisselaere, — borghe Claus de Mayere ende Dieric Nessinc, ende elc hoerer een voir al, obligaverunt seipsos et sua, mair de voirs. Spiker geloefde de voirs. syn borge scadeloes te ontheffen ende te quiten. Gedaen anno XXVI, XI[a] die Octobris, in presentien Noyts, als Bourghermeester, Mortere, Kets, Meyere ende Heyden, als Scepenen.

22-28 October 1426.

Voorzorgen tot regeling der nalatenschap van Heer Willem Godevaertsoen.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXVI, XXII dage in de maent van Octobry, soe screef de Amman van Antwerpen, Jan vanden Werve, Claussone vanden Werve, syn brieve aen den Scoutheit van Woude oft aen sinen stedehoudere, gelyc als de Amman van Antwerpen sculdich ende gewoenlic es te doene, in verwaernissen ons genedichs Heren tsHertogen van Brabant hoeghe heerlicheyt, den macht vanden scepenenbrieve ende den rechte van synre stad van Antwerpen, van welken Ammansbrieve, also gesent, de teneur hierna volght van woerde te woerde : « Schouteit, goede vrient, ic vermane U van rechts wegen, dat ghy van huden in VIII dagen, ende voere der noenen, tAntwerpen opten scepenhuys doet comen Michielen Jan Gheerts sone, ende alle dieghene die te rechte spreken willen op Her Willems Willem Godevertssoens sone, priesters, goeden waren, gelegen te Woude, omme hen te verantwerden ende te rechte te stane jegens Her Willeme Godevertssoens sone, prochiaen te Puerse, van alsulken scepenenbrieven, alse voir my in rechte gewyst syn metten vonnissen te doen volschien, ende in dien hebt dat zy van daer niet en scheyden, ten sy by consente van my, ende dat zy hem vernuecht of te rechte gestaen hebben, hierin doende als dat gheen noit en zy vordere van rechte daertoe te geschiene. God sy met U. Ghescreven des Dinxendaighs XXII dage in Octobry. Bi den Amman van Antwerpen. Den Scoutheit van Wouwe oft sinen stedehoudere, minen goeden vrient. » Op welken voirs. brief hen de partyen wel berieden, die zom ingesetenen poirteren van Bergen waren, metter stad van Berghen, dairomme dat die van Berghen opten Zoem voirs. screven haer brieve aen de stad van Antwerpen, gelyc als de teneur dairaf hierna volght : « Lieve gemynde vriende, tonser kennissen es gecomen den brief, die de Amman van Antwerpen gescreven heeft aen den Scoutheit van Woude, omme in te comen deghene die fol. 187.

hem rechts vermeten aen de goede, die wilen Her Willem Goertssone achtergelaten heeft, ende dair Her Willem, syn sone, te rechte toe voir U gesproken heeft, also hy scryft. Ende want, gemynde vriende, somige dairaf onse poirteren syn, die hem omme onser lyftochten wille niet getroesten en derren tAntwerpen te comen, so eest dat wy U bidden denselven geleyde dairvoeren te geven, oft dat zy onverlet in dien rechte staen mogen, gelyc als ghy wail versint wes dairtoe behoirt, ende hierinne also doende, als ghy begert dat den uwen weder onder ons geschiet in gelyken saken, oft in anderen, dair wy al bereet toe syn, dat beken God onse Here, die U bewaren moet. Ghescreven op Sente-Symon ende Judendach. De stad van Berghen opten Zoom. Eersamen wysen ende bescheyden de stad van Antwerpen, onsen lieven ende gemynden vrienden, etc. » Achtervolgende van den scriven derre van Berghen vors., soe quamen tAntwerpen in, mids crachte van scrivene des Ammans brieve voirscreven, Adaem Fierens, ingeseten poirtere der stede van Berghen, ende Michiel Jan Goertssone, van Woude, ende stonden tAntwerpen te rechte den voirs. Her Willeme Goertssone, voere den Amman ende Scepenen van Antwerpen.

---

23 October 1426.

Vonnis in een geschil tusschen Tielman Beckere en Hendrik Berbier, namens hunne vrouwen, en Jan Wyswilre.

fol. 111 r°. Van alsulker aenspraken als Tielman Beckere, van Dieste, ende Heinric Berbier, in den naeme van Meghtilden ende Yden van Tielt, hoirre beyder wiven, gedaen hebben van zekeren gheloeften, die hen Jannes Wyswilre toegeseyt ende geloeft hebben zoude bynnen der stad van Antwerpen, als dat alsulken erfgoede als Katline van Tielt, des voirscreven Jannes wyf, liggende hadde bynnen der stad van Triecht, nyemend hebben en zoude dan de voirsreven Mechtild ende Yde, haer zuster, ende daeraf dat zy hen waerheyt vermaten

met ghetuygen, in denwelken zaken voert met rechte te vervolghen de voirgenoemde Heinric denzelven Tielman ghemechticht hadde, ende op alsulken verantwerden als Katline van Tielt, des voirs. Jannes wyf, weder daerop gedaen heeft, mids der redenen dat de voirs. geloeften bynnen der stad van Antwerpen gheschiet waren, ende dat oic nyemend, nae derzelver stad recht, syns wyfs erve vercoepen noch beswaren en mach, sonder toedoene of consente van sinen wive, soe wert gewyst met eenen vonnisse by Gielys Bode, ende met gevolghe van Clause vanden Mortere, Janne Stevens, Clause vander Heyden ende Lambrecht van Zon, Scepenen tAntwerpen, sinen medegesellen, dat de voirgenoemde Jannes Wyswilre ende Katline van Tielt, syn wyf, vander voirs. geloiften ende aenspraken quyt ende verweert syn souden. Dit wert gewyst int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sessentwintich, XXIII dage in Octobry.

---

31 October 1426.

Uitspraak in een geschil tusschen Wedemaer van Kuyc en Laurentius van Reeth.

Int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sessentwintich, op Alreheyligenavont, soe wert ghetermineert bi den Burgermeesteren ende Scepenen hiernae bescreven, dat Wedemaer van Kuyc de erven ende gronde aenspreken sal, nae wtwisen zynre scepenenbrieve, ter plaetsen daer zy onder gelegen syn, het en waere dat hem Laureys van Reeth daeraf vernueghde ende betailde. Ende dit sal deselve Wedemaer doen bynnen vierthien nachten, nae dat dezelve Laureys uten Steen ontslagen syn sal, ende des soe sal hem Laureys hierop moghen verantwerden, opdat hy wille. Hier waeren by Jan vanden Werve, Burgermeester, Claus vanden Mortere, Jan Stevens, Claus vander Elst, Gielys Bode, Costen van Coelputte, Jan de Meyere, Claus vander Heyden ende Lambrecht van Zon, als Scepenen tAntwerpen. fol. 111 v°.

---

3 November 1426.

Ordonnancie tegen alle roovers en vijanden.

Gheordineert by Heinrike Taye, Schouthet van Antwerpen, ende by der stad anno XXVI°, 3a Novembris.

fol. 112. Item, soe wye dat eenighe persoenen, van wair dat zy zyn, hier bynnen der stat, bynnen der vryheit van Antwerpen of bynnen des Scoutheten ambacht van Antwerpen, bevynt die geroeft, geschedicht oft den goeden luden thaere genomen hebben, te water of te lande, oft oic bespiet bynnen den palen van Brabant, dair den goeden luden schade oft hynder af comen mach syn, ende oec die myns genedichs Heren van Bourgognen openbare vyande syn ende in syn scade gheweest hebben, dat zy die houden, thoenen ende aen den Heere, zinen dieneren, aen Bourgermeesteren oft aen Scepenen brenghen sal, ende die men dairmede misdadich of sculdich bevynt, dat men die corrigeren sal na gelegentheyt der saken. Ende sal de voirs. vanghere, alsoe dicke als hy dat doet, van elken die hy alsoe vanght ende aenbrenct, hebben een half pondt oudere grote.

Item, soe wat weerde dat alsulke misdadige off sculdige liede oft bespieders huysde oft hoefde, of oec deghene die vuter stad gheseeght syn, ende men dat ter wairheit bevonde, ende den Here ende der stad terstont dat niet te kennen en gave, dat soude men houden aen des voirs. weerts lyf ende goet, omme dat vut te rechten, alsoe dat behoeren soude na gelegentheyt der saken.

5 November 1426.

Erkenning van den Heer van Diest als Burggraaf en poorter van Antwerpen.

Anno predicto (1), v dage in Novembri, waert de Heere van Diest gewyst met eenen vonnesse by Clause vander Heiden, Scepene, Borchgreve ende poertere van Antwerpen, doen syn tolnere tAntwerpen dingde jegen Jannese van Wiswilre. Dair was by ende over tvoirs. vonnesse Her Aert van Ymmerzeele, Riddere, Claus vanden Mortere, Jan vanden Werve, Jan Stevens, Costen van Kets, Costen van Coelput, Jan de Meyere ende Lambrecht van Zon, Scepenen, by rade, advise ende goetdunckene van Clause van Wynegem, Ghysbrecht den Coninc, Jans van Halmale ende Claus Alleyns. fol. 112 r°.

---

14 November 1426.

Belofte van teruggave van zekere overtallige scheepsvrachten betaald door Jacob de Maech en Dankaard de Soutman.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, XIIII dage Novembris, soe wart in de volle bancke van Bourghermeesteren ende van Scepenen overdragen, dat alsulke cost als Jacob de Maech betaelt hadde ende Danckert de Soutman, te weten de voirs. Jacob thien pont grote Brabants, ende de voirs. Danckert twe pont XIII scellingen Brabants gelts, die sy den scippers van hoerer vrachten ende costen gegeven hadden boeven hoer gerechte vrachte, van dat sy in den Ouden-Bossche getoeft waeren vanden Joncheeren dienaeren van Nossouwe ende van Glymes, in dier tyt dat de voirs. fol. 113.

(1) 1426.

stat ende de Jonchere van Glymes met synre stat van Bergen in geschille stonden, want sy ten bevele vander stat dien cost verleyden ende betaelden, dat hen de voirs. stat tvoirs. gelt van hoeren verlegge weder betalen soude ende wtreyken, oic soe hadden sy gerne betaelt geweest eer dat de vernyewinge vanden Bourghermeesteren ende Scepenen gesciede, mer hen was geseecht dat sy alnoch totten jaere toecoemende verbeyden souden, want men hoepte dat dan de voirs. geschillen gesleten souden warden.

---

18 November 1426.

Borgtocht voor eenen wisselaar.

fol. 14. Volkeryc Finaert, wisselaere, — borghe Jacob Gobbezone ende Willem Magerman, ende elc hoerer een voir al, mar Volkeryc geloeftse scadeloes tontheffen ende te quiten met hem selven ende met alle syn goede. Gedaen anno XXVI, XVIII dage in Novembri.

---

24 November 1426.

Afstand door de kerkmeesters van O. L. V. van eene erfgift aan deze kerk gedaan door Wolfken vanden Walle.

fol. 112. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, XXIIII dage Novembris, soe quamen Claus vanden Werve ende Jan van Halmale, als kercmeesteren der kerken van Onser-Liever-Vrouwen, bynnen Antwerpen gestaen, voir Bourghermeesteren ende Scepenen, ende bekenden aldair dat sy omme des onderwys wille, dat hen gedaen waere van weghen Claus

van Kets ende van Joes van Valmerbeke, ende oic omme te schouwen alle moynisse, quytschouden alle haere recht, dat sy als kercmeesteren hebben mochten tot alsulken ghiften, als tanderen tyden wilen Wolfken vanden Walle, Jordaenssoen, des voirs. Claus ende Joes neve was, der voirs. kerken gegeven mochte hebben ende gemaect met scepenenbrieven van Antwerpen, alsoe dat sy in den name als boeven claerlic ende gehelic huer hant dairaf deden, niet wederstaende den voirs. scepenenbrief ende oic niet wederstaende tvervolch dat sy metten voirs. brief gedaen hadden omme dairin gerecht te syn.

---

7 *Januari 1426 (1427).*

Oorlof om voorraad te verkoopen aan de legers van den Hertog van Burgondië.

Anno XXVI°, mensis Januarii die VII[a],

Wert geordineert ende overdraghen bi den Here ende fol. 112 v°.
bi der stad, dat eenyegelyc, wt wat lande dat hy zy, van nu vordane alrande provande sal mogen voeren int heer myns genedichs Heeren van Bourgognen, ter plaetsen daer hy omtrent gelegen is, het zy in den Ouden-Bosch, in de hoeven opte Loere, oft eldere, daerse den vors. volke te goede werden mach, te water ende te lande, ende die vercoepen tsinen schoensten profite, want der voirs. stad te kennen gegeven is dat men eenenyegeliken wel betalen zal. Op alsoe, dat alle deghene die aldus provande uter stad voeren willen, sullen moeten comen aen de rentmeesterskuapen ende nemen der stad pinsele ende die setten op haer scepe, waghene oft kerren, teenen teyken dat zy uter stad comen, of anders en sullen zy daer niet moghen varen, ende dieselve pinsele op haer scepe, waghen oft kerren moeten laten staen toter tyt toe, dat die provande ten eynde ute vercocht is oft ghesleten, ende als zy weder-

omme uten heer comen omme ander provande te halen, soe sullen zy haer voirs. pinsele moeten weder brenghen, ende alsoe voert wederomme voeren, ende wie hieraf de contrarie dade, dat die soude verboeren, alsoe dicke als ment bevonde, drye oude schilde, in dryen te deylene den Here, der stad ende diet voertbrachte, ende daernae niet moghen coepslaghen bynnen der voirs. stad, opte voirs. peyne, bynnen drye weken daernae, ende dit sal eenyegelyc, die provande vercoept bynnen der voirs. stad, den coepere moeten kundigen, oic opte selve peyne.

Oorvrede gezworen door Jan Jacobszone alias Cops, aan Jan Heinrixzone alias Vos.

fol. 112 v°. Opten voirs. tyt, soe geloefde ende zwoer ten Heyligen, aen den handen Jan Stevens, Amman tAntwerpen optie tyt, Jan Jacobszone alias Cops, van Kortkene, dat hy van nu vordane te gheenen tiden, by trouwen eeren ende op syn lantrecht, ende oic op zoenbrake ende vrebrake Janne Heinrixzone alias Vos, van Woensdrecht, niet misdoen en zal noch doen misdoen, aen syn lyf oft aen syn goet, in gheenre manieren, behoudelic dien, heeft hy hem yet te thyen, dat hy dat sal mogen doen metten rechte. Hier waeren by Jan de Meyere ende Jan vander List, als Scepenen.

---

10 Januari 1426 (1427).

Uitspraak in een geschil tusschen Vrouwe Boets en Heer Jan Vilain.

fol. 113 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXVI, X dage in Januario, soe wart overdragen ende gheordineert by de Burgemeesteren ende Scepenen, in de volle banc, opt vervolgh dat de Vrouwe Boets dede omme te hebbene de XIX^{c} ende L oude grote

die Her Aernt van Ymmersele jaerlix gheeft vute zinen goede van Ymmersele, ende die de vors. Her Aernt in den wissel gheset hadde tot desgheens behoef diese sculdich ware te hebbene, welc ghelt de Vrouwe Boets vors. begheerde te hebbene op eenen goeden borge, want haer toebehoerde, alsoe zy seyde, ende want Her Jan Vylain op dat ghelt zeere scarpelic vervolghde ende dede vervolgen metter stad brieven van Loevene, omme die rente te hebbene, meynende datse hem toebehoert, soe wart gheordineert dat men gheen van beyde den partien dat ghelt overgheven en soude, noch laten verborgen, vore aen der tyt dat men wiste wien dat toebehoerde ende van rechtswegen sculdich ware te hebbene.

---

11 Januari 1426 (1427).

Uitspraak in een geschil tusschen de « zoutdragers » en de « buyldragers. »

Anno XXVI^to^, XI dage in Januario, wart overdragen ende getermineert by de Borgermeesteren ende Scepenen, opt gescil dat de zoutdragers ende de budeldragers onderlinge hadden omme des dragens wille vanden zoute, dat soe wat budeldrager van nu vordane zout dragen wilde, dat die sal moeten gheven den zoutdragers XII grote, ende soe wat zoutdragere vordane den budel dragen wilde, dat die desgelix den budeldragers sal moeten gheven XII grote. fol. 112 v°.

---

25 Januari 1426 (1427).

Overeenkomst tusschen het godshuis « vander Ziekerlude » en den landdeken.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXVI, XXV dage in de maent van Januario, soe wert gebeden vander stad wegen, fol. 113.

ten vervolge ende begerten van Miervrouwen vander Ziekerlude ende van haeren Jouffrouwen eensdeels, den landeken, dat hy wielen wilde Jouffrouwe Lysbetten Haels, Jannes Haels dochter, van Lyere, dewelke int voirs. godshuis gheleedt was, nietjegenstaende dat syn dochter, die dairin ghecleedt was ende sculdich hadde geweest voere ghewielt te syne, hadde sy out ghenoech geweest. Mair want sy noch soe jonc was, soe consenteerde de landeken voirs. ende seide der stad toe dat hy, ter beden ende begerten vander stad, de voirscreven Jouffrouwe Lysbetten Haels gerne wielen soude, alsoe verre alst synre dochter gheen prejudicie en droege, ende hem Miervrouwe ende Jouffrouwen vanden voirs. godshuise met haren momboeren toeseggen wilden, als syn dochter verjaert wordt, dat mense dan wielen sal, alsoe verre als sy dairin bliven wille, dwelke de Vrouwe ende Jouffrouwen voirs. met haeren momboeren, ter presentien vanden Borgermeesteren ende Scepenen, opten dach van heden geloift ende toegheseeght hebben alsoe te doene. Sonder argelist. Ende dit gesciede XXVIII dage in Januario, int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sessentwintich.

---

29 Januari 1426 (1427).

Belofte van betaling door Peter, de klokluider, en Hendrik Scelbier gedaan aan Willem van Holten.

fol. 110. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, XXIX dagen Januarii, soe bekenden Peter, de clocluydere, ende Heynric Scelbier, van Heerentals, onder hen beyden gesamenderhant ende ongesondert, dat sy vernoeghen souden ende betalen, tusschen dit ende Beloeken Paesschen naest toecoemende, Willeme van Holten, de somme van vierhondert ende vive ende twintich overlanse Rinse guldenen, Gheert Nyewelant XLII ende eenen oert Rinser gulden, ende eenen geheten Crauwel alsulken gebrec, als hy met scepenenbrieven van

Antwerpen heeft aen Matheeus van Tricht, van welken percelen van gebreken ende van sculden de voirs. Willem, Gheert ende Crauwel scepenenbrieven van Antwerpen hebben. Ende hiervoir verbonden sy henselven ende alle haere goede, ruerende ende onruerende, die sy nu hebben ofte namels vercrigen moigen ende elc hoerer een voir al, ofte verhouden pande dairvoir te geven, goet genoech synde, gelyc ofte die ter Vierschaeren metten rechte verwonnen waren. Ende hierop soe wart overdragen by der stat, dat de voirs. Peter ende Heynric in handen souden hebben alsulke goede als den voirs. Matheeus toebehoerden ende die de voirs. Peter jegens hem gecocht hadde, dairaf dat een hoetvonnisse van Scepenen van Heerentals hier gehaelt was, die te vercoepen, te veranderen, te loesen ende ten hoeghsten te pennewaerden, ende wes overschoet boeven de voirs. sculde ende gebrec, dat dat deghene souden hebben die dat sculdich waeren te hebben, ende dairaf voere gaen die sculdich syn voir te gaen.

---

29 Januari 1426 (1427).

Vonnis in een geschil tusschen Wedemaar van Kuyc en Godevaard van Pulle.

In den jare Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sessentwintich, negenentwintich dage in Januario, soe wert gewyst met eenen vonnisse, by Andriese van Steeland, opte aensprake van Wedemaer van Kuyc, ende tverantwerden van Godevaert van Pulle, ruerende van alsulken renten ende achterstelle van twee zisteren rogs tsiaers erflic, als de voirs. Wedemaere tanderen tiden ghecocht ende ghecregen heeft jegens Magrieten van Houthoven, nae wtwisen der scepenenbrieven van Antwerpen, daeraf de voirs. Godevaert de pande besit, als dat de voirs. Wedemaer volcomen is synre aenspraken, ende dezelve Godevaert vellich, ende voert dat de voirs. Godevaert den voirgenoemden Wedemaer bynnen den naisten genechte voldoen sal van des voirs. Wedemaers fol. 114.

achterstel ende oic borghe daeraf zetten. Hier waeren by Lambrecht van Zon, Jan vander List, Claus vanden Werve de jonge, als Seepenen tAntwerpen, ende voert alle dandere Scepenen in de banck sittende, daermede dat tvoirs. vonnisse ghescheert wert. Gedaen int jaer ende dach voirs.

---

17 Februari 1426 (1427).

Vonnis in een geschil tusschen Jan Moens en Wouter van Schoonhoven.

fol. 114. Int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sessentwintich, XVII daghe in Februario, soe wert overdragen in de banc van Scepenen ende voert gheutent ende ghewyst met eenen vonnisse, by Janne den Coninc die men heet de Meyere, ende met ghevolge van Clause vander Elst, Burgermeester, ende Janne vander List, Scepenen tAntwerpen, dat Jan Moens, de bruwere, Wouteren van Schoonhoven jaerlix geven ende betalen zal dinhout van sinen scepenenbrieve, dats te wetene gulden Vlemscher nobele, of ghelyc dat men gulden Vlemscher nobele in der stad wissel tAntwerpen gecrygen zal.

---

27 Februari 1426 (1427).

Besluit over de betaling der kosten van een geding tusschen de inwoners van Ryckevorssel en den Heer van Hoogstraeten.

fol. 113 vº. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, XXVII dage Februarii, soe wart by den Bourghermeesteren ende Scepenen, in de volle bancke sittende, overdragen ende gesloeten, opt

gebrec dat eenige vanden dorpe van Rikevorssele hadden aen eenigen in den vors. dorpe geseten, alse vanden coste die zy gedaen hadden int vervolgen dat sy deden jegens den Heere van Hoeghstraten, vanden coninen ende anders, want claerlic bevonden wert dattet voirs. vervolge yerst gesciede by gemeenen consent ende goetduyncken des voirs. dorps, dat men in den yersten rekeninge doen soude by den genen die tbewint dairaf gehat hadden, wes cost gedaen waere ende wes noch dairaf wtstont te betalen, ende dat gedaen wesende, dat alle de ingesetenen desselfs dorps dien cost sullen helpen betalen, eenyegelyc na syn macht, staet ende rycheyt, sonder yemant dairin verschoent ofte verdragen te syn. Oic soe wart overdragen, dat soe wie hem hierin wederspennich maecte, dat men dairop alsoe soude versien, dat een andere exempel dairaen nemen soude. Gedaen ende overdragen ten jaere ende dagen voirs.

---

8 Maart 1426 (1427).

Gebod tegen « ons genedichs Heeren vianden ».

Gheordinert by den Heere ende bi der stad, fol. 113 v°.
anno XXVI, VIII daghe in Merte.

Item, soe wye dat men bevindt dat myns gheduchten Heeren van Borgongnen openbaere viande syn ende hem onseeght hebben, met haren brieven of anders, of op syn scade vute hebben gheweest, dat eenyeghelyc dien persoen oft persone houden ende toenen mach, ende te bringhen aen den Heere of aen Burgemesters ende Scepenen, omme die vute te rechtene ende te corrigeren by den Heere ende bi der stad, alsoe na gheleghenheyt der saken daertoe behoeren sal. Ende soe wie dat alsulke persone vangt ende aenbrenct, dat die hebben sal een half pond oudere grote.

Item, soe wye dat alsulke persone huysde oft hoefde, oft

oec dieghene die hier vuter stad ghecorrigeert syn ende terstondt den Heere ende der stad niet te kennen en gave, dat men dat houden sal aen syn lyf ende aen syn goed, by ordinantien vanden Heere ende vander stad.

---

17 Maart 1426 (1427).

Regeling der nalatenschap van Wouter van Cantelbeke.

fol. 114. Op daenspraeck die gedaen is vanden erfgenamen wilen Wouters van Cantelbeke ende op tverantwerden van des voirs. Wouters naturliken kinderen, soe wert ghewyst met eenen vonnisse, by Andriese van Steeland ende met gevolghe van Clause vander Elst, Burgermeester ende Scepen, Janne vanden Houte, Willem Noyts ende Clause vanden Werve den jonghen, Scepenen tAntwerpen, zinen metgezellen, als dat de voirs. naturlike kindere alle de goede behouden ende gebruyken sullen, nae inhout der scepenenbrieven van Antwerpen die daeraf zyn, toter tyt toe dat hen de voirs. erfgenamen de penninge, in denzelven brieve begrepen, vernueght ende betailt zullen hebben. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sessentwintich, seventhiene dage in Meerte.

---

3 April 1426 (1427).

Vonnis in een geschil tusschen Wouter en Jan de Lichte, gebroeders.

fol. 115. Op daensprake die Wouter de Lichte dede Jannise, sinen broeder, van viere ponden ende vive scellinge groeten, die

Wouteren verschenen waren te Kersavonde lestleden, ende die hy denselven Jannese heisschende was met eenen scepenenbrieve, dairmede dat Wouters moeder denselven Wouteren alle haer goede opgedragen hadde, gelyc denselven scepenenbrief wel verclaert, ende op tverantworden van Jannese, als dat hy synre moeder opte voirs. IIII ℔ V scellingen groete betalinge gedaen hadde, ende dat hem syn moeder seker scult sculdich was, dwelke deselve Jannes hoepte dat hem afcorten soude ende betalinge doen, soe wart gewyst met eenen vonnisse, by Janne vanden Houte ende by gevolge van Janne Stevens, Heynric van Rythoven, Andriese van Steelant, Clause vanden Werve den jonghen ende Costen van Halmale, Scepenen, dat Woutere es volcomen van sinen vermete, ende dat Wouters scepenenbrief sal bliven in synre macht ende van werden. Ende want des voirs. Wouters moeder denselven Wouteren, haren sone, alle haer renten ende goede opgedragen heeft metten voirs. scepenenbrieve, soe wysde hy voirt dat de voirs. Woutere alle synre moeder renten haer leefdage lanc opheffen ende ontfaen sal, ende alle haer ander goede regeren ende in bewinde sal hebben, ende dairmede sinen vryen wille doen, na vutwisen van sinen scepenenbrieve, zonder yemende anders eenich recht dairane te behoudene. Ende van dat Jannes synre moeder opte voirs. IIII ℔ V scellingen groete betalinge gedaen hadde ende noch anders haer heisschende was, dat dat Jannese gheen betalinge doen en sal, noch hem oic afcorten, mair dat hy dat Wouteren noch eens sal betalen, ende want Woutere synre moeder geloeft heeft te houdene, dat hy haer dat sal doen na wtwisen van sinen brieve. Ende wairt dat sy dair gebrec aen hadde, als dat hy haer dat niet doen en wille, dat sy hem dan soude moghen aenspreken met rechte, op dat sy wille. Dit was gedaen int jair Ons Heeren als men screef M CCCC ende sessentwintich, drye daghe in Aprille voir Paesschen.

J. POT.

---

9 April 1426 (1427).

Overhandiging van eenen schepenbrief door Jan vanden Werve aan de Wethouderen der stad.

fol. 114. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVI, IX dage Aprilis, soe bracht Jan vanden Werve onder Bourghermeesteren ende Scepenen in de banc sittende, eenen scepenenbrief, guet, gans, geve, ongeraseert ende ongecanceleert, die tanderen tyden Jouffrouwe Beatruys, wettige dochter Willem Boets, denselven Willem, haeren vader, verleden heeft van allen alsulken goeden, die si opten dach vanden verliden hadde ende houdende was, na wtwisen derselver brieve, die dat verclaert, welken brief den voirs. Jan vanden Werve tanderen tyden, als Scepenen onder is gegeven in de bancke van Scepenen, welken brief de voirs. Bourghermeesteren ende Scepenen te henwaert namen. Gedaen ten jaere ende dage voirs.

---

13 Mei 1427.

Vonnis over eene betwiste « obligacie ».

fol. 117. Int jair Ons Heren M. CCCC ende XXVII, XIII dage in de maent van Meye, so waert gewyst met eenen vonnesse in de gulde by Meester Gheerde den Wilden ende by gevolge vanden Oudermans, synre gesellen, die tselve vonnesse by de Scepenen van Antwerpen, als tot haren hoede, gehaelt hadden, opt vervolgh dat een Jan Knechtken, coopman van Coelne, dede omme over te hebbene zekere obligacien van Michiele van Zonne, dair deselve Michiel in den rechte mede volghde, om gelost te syne van alsulker geloiften ende borchtochten, als hy ende Matheeus van Helmont gedaen hadden, met scepenenbrieven van Antwerpen, Jannese van Wiswilre voir Leeuwe van Ratingen, also verre als de voirs. Michiel

ende Matheeus beyde sweeren wilden aen den Heyligen, dat hen die obligacien overgegeven waeren sonder enige fraude, subtylheit of argelist, ende in gerechter ontlastingen ende lossingen vander geloeften ende borchtochten, die sy metten voirs. scepenenbrieve den voirs. Jannese van Wiswilre vore den voirs. Leeuwe gedaen hadden, ende anders niet, dat hen dan de voirs. obligacien volgen souden omme hen dairmede gelost te werdene. Behoudelic dien, wairt dat die obligacien meer gedroegen ende dat Michiele of Theeuse ter hant ende te baten quame dan de lossinge, in den voirs. scepenenbrieve begrepen, gedraeght, dat dat den voirs. Janne Knechtken te baten comen soude.

N. Hoevel.

---

31 Mei 1427.

« *Ordonnancie opte correctie vande poorters van Antwerpen* ».

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sevenentwintich, den lesten dach van Meye, soe wart overdragen ende gesloten by den Burghermeesteren, Scepenen ende Rade, bi den ouden Scepenen, bi den poirteren ende by den dekenen ende gesworenen van allen den ambachten vander stad van Antwerpen gemeynlic, dat men van nu voirdane bynnen derselver stad nyemand vanden poirteren, die in enich ambacht zyn oft daer buyten, omme enich misgryp, misdaet oft brueken wille die zy ghedaen mochten hebben, ende daer zy af berucht oft befaemt waeren, corrigeren en sal, het en sy dat men yerstwerf goide informatie daeraf hebbe, te weten es vanden poirteren buyten ambachten zynde, met goeder waerheyt, ende vanden poirteren in den ambachten zynde, metten dekenen ende ghezwoeren van eenyegelicx ambachte, behoudelic onsen genedighen Heere zynre heerlicheyt ende der voirs. stad haren rechte. Sonder argenlist. fol. 115.

N. Hoevel. J. Pot. P. de Roma. E. Vinea.

---

1 Juni 1427.

Blijde Inkomst van Hertog Philips van Brabant met dezes verzoek tot ontslaging der « correctie » den Drossaard en den Schout van Bergen opgelegd.

fol. 227 vo. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXVII, opten yersten dach van Junio, soe waert Hertoge Philips tAntwerpen ontfangen als Heere ende Hertoge van Brabant, dewelke, eer hy sinen eet dede, synre stat ende sinen gemeynen marcgraefscape van Antwerpen bat dat sy hem tsynre blider incomst geven wilden II persone, die syn voirs. stat gecorrigeert hadde, te weten es den Drossete ende Schouthete van Bergen, genoemt Gheert van Kuyck ende Witte Janssone, behoudelic hem, synre herlicheyt ende derselver stat van Antwerpen haren rechte, privilegien, costumen, usagien, vriheden ende heerbringen, sonder argelist, gelyc hy derselver stat dat besegelt ende bebrieft heeft, daer by ende over waeren van sinen edelen ende Rade, de Joncheer van Nassow, de Heere van Rotselaer, de Joncheer van Monjow, Joncheer Willem van Montenaken, de Joncheer van Boutershem, Her Claus van Sinte-Goerix, Meester Emont Marchant, Droco Pylefour ende meer andere van sinen Rade, Claus vander Elst, Borgermeester ende Scepene, Jan Stevens, Willem Noyts, Jan vanden Houte, Andries van Steelant, Jan de Coninc, Jan de Meyere, Jan vander List, Heinric van Rythoven, Claus vanden Werve de jonge ende Lambrecht van Zon, Scepenen, Claus vanden Werve doude, Jan vanden Werve, syn broeder, Claus Alleyn, Gielys Bode, Ghysbrecht de Coninc, Jan van Halmale, Laureys Volkaert, Gielys Damaes, Jan de Scermere ende vele meer andere, die opte grote camere waeren.

---

5 *Juni 1427.*

Vonnis in een geschil tusschen Laureis Mussche en Jan van Tielrode.

Int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sevenentwintich, vive daghe in de maent van Junio, soe wert ghewyst met eenen vonnisse, by Heinrike van Rythoven ende met gevolghe van Janne Stevens, Clause vander Elst, Janne vanden Houte, Lambrecht van Zon ende Janne vander List, sinen metgesellen, Scepenen tAntwerpen, dat hem Laureys Mussche van nu voirdane houden zal aen alsulke pande als syn brieve begripen, sprekende van drye zisteren rogs tsiaers erfliker renten ende dat hem Jan van Tielroede, gezeten ten Boeme, want hy kende dat hy dezelve pande ontvroemde ende gebruycte, daeraf voldoen zoude, overmids dat dezelve Laureys den outsten brief daerop sprekende heeft. fol. 114 v°.

---

11 *Juni 1427.*

Besluit de standplaatsen regelend der bontwerkers van Luik en van Loon.

In den jare Ons Heren dusent vierhondert ende sevenentwintich, elleve dage in Junio, soe waeren de goede liede bontwerkers vander stat van Ludike ende andere vuten lande van Ludike ende van Loon, by Bourgermeesteren ende Scepenen, thoenende ende opdoende tgeschil dat zy onderlinge hadden ende oic met ennigen anderen bontwerkers, staende met hueren cramen opten kerchove, van dien dat sy deen vanden anderen ende alsoe versceyden stonden ende oic sonder looten, alsoe dat bi den Amman, Bourgermeesteren, Scepenen ende oic bi den kercmeesters, die opt kerchof ghingen omme de gelegentheit dairaf te oversiene, overdragen es fol. 115 v°.

ende geslooten, dat de goede liede bontwerkers vander stat van Ludike, die ter jairmerct comen ende gewoenlic syn opten kerchof te staen, met heuren cramen, slaen ende volgen sullen sonder middel der plaetsen vanden bontwerkers vander stad van Ghend ende alsoe in de gerechte strate ende rye staen, tot allen tiden, ende sullen oic deselve bontwerkers vander stat van Luydike, sonder van ennigen anderen bontwerkers gesceiden te worden, deen neffens dandere staen ende dat altyt met alsulken cavelinge ende lotinge als zy dairaf hebben ende doen sullen, ende dairna de goede liede bontwerkers vuten anderen steden vanden lande van Luydike ende van Loon, die nu ter tyt op waeren doen breken van alsulken cramen ende stallen als zy geset hadden. Dwelc in der stad register geteykent staet, omme altyt ter memorien te hebben des voirscreven es.

J. Pot.

---

12 Juni 1427.

Ordonnancie « vander vryheit der jaermerct » over de speelhuizen en de vreemde munten.

fol. 115 vº. Gheordineert by den Heere Heynrick Tay ende by der stad, anno M. CCCC XXVII°, mensis Junii die XII.

In den eersten, soe wye dat enighe goede lude, coeplude off andere, hier in der stad off daer buyten, eevelde, quetste, bespiedde, beroefde off thaere name, off die vryheyt vander jaermerct stoerde, violeerde off brake in eniger manieren, te watere off te lande, by dage off by nachte, dat men dien corrigeren sal aen lyf ende aen goed, alsoe na gelegentheyt der saken daertoe behoeren sal. Ende dien en sal hierjegen kerke noch cluyse stay doen. Ende so wye alsulke misdadege

persone huysde, hoefde off wetende met hem hielde gaende, die sal daeraf ter selver correctien staen. Ende so wye alsulke misdadege persone vinghe ende den Heere leverde, die sal hebben van elcken persoen thien guldene.

Item, dat gheen poertere off inghesetene houden en sal, by dage off by nachte, bynnen zynen huyse,. botterye off dobbelscole, op die peyne van VI out scilden, twee daeraf tsHeren behoef ende twee ter stat behoef ende twee tot sgheens behoef diet aenbrengen sal.

Item, so wyen dat men bevint nemende off gevende enighe vanden cronen geslagen te Geneven, te Guyse off te Cortoy, off andere verboden munte, die sal staen ter ordinantien vanden Heere ende vander stad.

---

13 Juni 1427.

Besluit in een geschil tusschen Hendrik Ouman en Andreas de Laet.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVII, XIII daghe fol. 116.
in de maent van Junio, soe wart overdragen ende gesloeten by Bourghermeesteren ende Scepenen, dat opt geschil dat gehat hebben Heynric Ouman, aen deen partie, ende Andries de Laet, aen dandere, aenclevende alsulken goeden als deselve Heynric terve heeft gegeven denselven Andriesen, dewelke goede Heynric gegeven waeren met eenen instrumente van wilen Heynric, sinen vader, eest dat sake dat de voirs. Heynric hieraf vesticheit ende brieve hebben wille, dat hy die nemen sal ende hebben ter steden ende ter plaetsen daer de gront vanden goeden gelegen es, altyt na wtwisen des instruments ende testaments. Sonder argelist gedaen.

---

18 Juni 1427.

Vonnis in een geschil tusschen Jan van Hulshout, namens zijne moeder, en Jan Kempe.

fol. 115 vo. Opte aensprake die dede Meester Jan van Hulshout, in den name van Katlinen vander Veken, synre moeder, van dies wegen hi gemachticht was, ende tverantwoirden van Janne Kempe, aenclevende alsulke IX viertelen rogs tsiaers erflic, als deselve Katline heeft ende heffende is op alle de goede die Jan Wouters toebehoirden, op welke sommige percheelen, gelegen bynnen Noorderwyck, deselve Jan Kemp heffende es VI viertelen rogs erflic, na vutwysen scepenenbrieven van Antwerpen dairaf gemaict, soe wart gewyst by Clause vander Elst ende met gevolge van Scepenen, een vonnisse, want de voirs. Meester Jan goede wairheit ende getuychenisse leydde ende bybrachte, van dat de voirs. Katline opte voirs. goede de voirgenoemde negenen viertelen rox tsiaers erflic eer hadde ende heffende was, eer de voirs. scepenenbrief vanden VI viertelen rogs erflic verleeden of gemaict was, dat zy de voirs. IX viertelen rox erflic van ouderen commere ende renten altyt bliven soude behouden, vore de voirs. VI virtelen rox. Behoudelic dien, dat Jan Kempe alsulken achterstel als deselve Katline dairaf heeft ende hi, Jan, gelooft te betalene, sal mogen verhalen aen de andere goede die Jan Wouters toebehoirden te dier tyt, dat de commere van IX viertelen rox voirs. gemaict wordt, dewelke goede hoere avenant vanden achterstelle dragen sullen. Gedaen int jair Ons Heren doen men screef dusent CCCC XXVII, XVIII dage Junii.

J. POT.

---

14 Juli 1427.

Vonnis in een geschil tusschen Jan van den Wigaerden en den Abt van Sint-Bernaarts.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVII, XIIII dage Julii, soe wart gegeven een vonnisse by Jan vanden Houte, als Scepene, ende by gevolghe van sinen medegesellen Scepenen nabescreven, opte aenspräke die dede Jan vanden Wigaerden opten eerwaerdighen vader minen Heere den Abt van Sinte-Baernaerts opte Schelt, aenclevende der tienden, bynnen Loenhout geleghen, toebehoerende denselven minen Heere den Abt, dair de voirs. Jan hem rechts toe vermat van pachtinge daeraen te hebben, dat, aengehoert de waerheit ende kennisse van beyden den voirs. partien, de voirs. Jan gheen recht totter voirs. pachtingen ende tiende en heeft, alsoe dat deselve myn Heere de Abt syn hant dairaen slaen sal ende sinen vryen wille daermede doen, sonder Jans ofte yemant van sinen wegen wederseggen. Hier waeren by Claus vander Elst, Willem Noyts, Andries van Stelant, Jan de Meyere, Heynric van Rythoven, Claus vanden Werve de jonge ende Costen van Halmale ende Lambrecht van Zonne. Gedaen etc. fol. 116.

---

30 Augustus 1427 — 20 April 1429.

Vonnis in een geschil tusschen broeder Gillis Mennens, namens Jufvrouw Jacoba van Ost, en Peter Bollekens en zijne vrouw, gevolgd door eene getuigenis betrekkelijk de uitvoering van dit vonnis.

In den jaere Ons Heren M. CCCC. ende XXVII, XXX dage in de maend van Oeghst, soe wert gewyst met eenen fol. 117.

vonnisse, by Janne vanden Houte, ende by gevolge vanden nabescreven Scepenen, opte aensprake die gedaen hadde brueder Gielys Mennens, als confesseur vanden goidshuyse van Onser-Vrouwen-Dale, dat men heet Faucons, van wegen Joffrouwen Jacop van Ost, aenclevende alsulken drie sisteren rox tsiairs erfflikere renten als Jannes van Ost ende Lysbeth, syn wyf, haerre gegeven hadde in testamente, op alsulken goede ende panden als een instrument, dairaf gemaict, dat clairlic begrepen heeft, ende opt verantwoerden van Peteren Bollekens, met sinen wettigen wive, die de voirs. pande besit, wairt alsoe dat de voirs. Peter, met sinen wive, vore der noenen niet en quame vore Scepenen, wantet recht genecht was, dat zy dan verhaelt souden wesen ende verreyct vander voirs. aenspraken. Ende voort, soe was gewyst met eenen vonnisse, opte onschout van hem die gedaen wart bi eenen knecht, die geseynt wart van hoerer liede wegen, nietwederstaende die onschout die hy dede, want die alsulc niet en was, dat zy dairmede gestaen mochten dat sy comen souden voere der noenen, na tvoirs. voirvonnisse, oft zy souden verreyct ende verhaelt worden. Dairby waeren Stevens, Andries van Steelant, Lambrecht van Zon, Henric van Rythoven, C. Werve jonge, Costen van Halmale. Gedaen anno et die ut supra.

J. Pot.

Anno XXIX, XX dage in Aprille, quamen voere den Amman ende voere Scepenen, Paridaen van Goerle ende Gielis vanden Zoome, ende bekenden ende tuyghden aen den Heyligen, by haren eede, dat hen wel cond ende kenlic were, dat de voirs. broeder Gielis Meenens verwachte opter stadhuys, opten vors. XXX^{sten} dach van Oeghste, doen tvoirs. vonnesse gewyst was, tot der noenen toe, om te verbeyden of de vors. Peter Bollekens of syn wyf yet gecomen hadden, na inhout des vonnessen voirscreven. Hier was by ende over Claus Alleyn, Costen van Coelputte ende Peter Reyners, Scepenen.

N. Hoevel.

12 September 1427.

Teruggave aan Catharina Noos, der goederen vroeger door haar aan Wouter de Lichte, haren zoon, afgestaan. (1)

Anno XIIII^c^ ende XXVII, XII dage in de maent van Septembri, wart overdragen bi den Borgermeisteren ende Scepenen, in de volle banck, dat Jouffrouwe Katline Noos, weduwe wilen Wouters Lichten, weder te haerwart hebben ende aenverden soude alle alsulken goede, welkerhande datse wesen mochten, als sy voirmaels Wouteren de Lichten, haeren sone, met scepenenbrieven van Antwerpen overgegeven hadde, ende dairvoir dat hise geloift hadde wel ende custbairlec te houdene, dairaf dat sy hair grotelic beclagende was, ende dat deselve Joffrouwe Katline die guede bruyken ende besigen sal ende haeren nootdorst dairaf nemen, redelic ende temelic, sonder die guede te verbaelmonden, te versetten, te vercopen of te veranderen, in eniger manieren, maer dat die, na haer doot, haeren kinderen toecomen ende bliven sullen, gelyc sy dat voirmails toegeseeght, geloift ende verbrieft heeft, ende dat die scepenenbrieve in hoirre macht altoes bliven sullen. fol. 116 v°.

N. HOEVEL.

---

10 October 1427.

Ordonnancie betrekkelijk den korenhandel.

Geordineert by den Heere ende by der stat, anno XXVII, X daghe in Octobri. fol. 117.

Dat gheen voercoepere, noch niemant anders, wye dat hy sy, gheensins geenrehande coeren, het sy dattet te

(1) *Zie hierboven bladz.* 337 *en* 374.

water coeme ofte te lande, voir gaen ofte voir loepen en sal dat coeren in te coepen, tselve coeren en sal yerst gecomen wesen tot sinen gerechten stapel ende marcte, gelyc dat gewoenlic is ende sculdich es te geschien, opte peyne van drien out schilden, den Heere, der stat ende denghenen diet voirtbracht, elc een derdendeel.

Item, dat gheen voircopere tselve coren incoepen en sal, de poirters en sullen van yerst hoere gerief hebben, op alsulke peyne als tcoerboec begrepen heeft.

---

17 October 1427.

Borgstelling gegeven door Peter Coevoet aan Adriaan vander Achter.

fol. 117 r°. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVII, XVII daghe in Octobri, soe geloefde Peter Coevoet, in presencie van Bourghermeesteren ende Scepenen, in de bancke sittende, dat alsulcke twe hondert croenen, als hy ontfaen heeft van Adriaen vander Achter, ruerende vanden voirs. tween hondert croenen die hy, Adriaen, geloeft hadde Claus ende Harbaert Roede, burgheren van Meyen, na wtwisen synre bezegelden brieve, die hy hen daeraf gegeven hadde, soe wes last, commere ofte schade denselven Adriaen ofte sinen oyren ende nacomelinghen vanden voirs. Clause, Harbaert, van hoeren oyren ende nacomelinghen ofte van yemanden anders dairaf toequame, dat hy, Peter, hen altyt dat oprechten sal ende voldoen met allen sinen gueden, ende dairop dat hy, Peter, den voirs. Adriaen de principalen brief overgaf, mits denwelken hy heffer was vanden voirs. gelde, ende alsoe verre als eenich gebrec waere aen syn lyf ofte guet, dat geloefden te voldoen Lambrecht van Zonne, onse medescepene op desen tyt, ende Wouter van Espemde met henselven ende met allen hueren gueden, maer hy, Peter, geloefde henluden hieraf scadeloes te ontheffen ende te quiten, met hemselven ende met allen sinen gueden. Gedaen ut supra.

---

20 October 1427.

Vereffening der nalatenschap van Jan van Brecht.

Anno XIIII^c ende XXVII, XX dage in Octobry, in presentien van Clause van Winegeem ende Clause vander Elst, Burgermeesteren, Janne Stevens, Willem Noyts, Janne vanden Houte, Heynric van Rythoven, Andries van Stelant, Jan de Coninc, Jan de Meyere, Lambrecht van Zon, Jan vander List, Claus vanden Werve de jonge ende Costen van Halmale, Scepenen, bekenden Heynric vanden Houte, Jan vanden Houte, Jacop van Stelant ende Jan van Dyegheem, als naeste vriende ende mage ende geleverde momboeren metten rechte van Janne ende Jacoppe, wettigen kinderen Godevaerts van Brechte wilen, in den name vanden voirs. kinderen, dat zy minnentlyc verlyct, vereffent ende gesceyden zyn vanden natuerliken kinderen ende den joncvive Jans van Brecht, haers oems wilen, te wetene Janne, Lysbetten, Ledenaerde, ende Aliten Martens, in der manieren hierna verclaert: In den eersten, so gaven vluegs over Jan, Lysbet ende Ledenaert van Brechte ende Alyt voirs. Janne ende Jacoppe van Brechte, alle alsulken brieve van makingen, het zyn scepenenbrieven van Antwerpen, van tssHertogenbosche, tabbellionen instrumenten oft andere, als hem de voirgenoemde Jan van Brecht, haer vader willen, op alle zyn goede, ruerende oft onruerende, gemaect mocht hebben, na inhout derselver brieve. Ende mids desen overgevene, so bekenden de voirs. momboeren sculdich zynde den natuerliken kinderen ende joncvive voirs. elf hondert cronen, elke crone te vyf scellingen grote Brabants gerekent, te geldene ende te betalene in der manieren hierna verclaert: In den eersten, so selen de voirs. momboeren, in den name vanden voirgenoemden wettigen kinderen Godevaerds van Brechte, geven ende te betalen vander voirs. somme, hondert cronen, tusschen dit ende Sinte-Mertensmisse naestcomende, ende voer dandere dusent cronen, bewysden zy hen opten dach van heden vyftich cronen erflic te heffene op Jans goede fol. 118 vo.

van Brechte, haers vaders, te Brechte gelegen, ende voirder op alle dandere gode die hy achter hem gelaten heeft, na vutwisen der scepenenbrieve van Antwerpen, die zy malcanderen opten dach van heden bekent ende verleden hebben. Voert so geloefden de voirs. momboeren, waert sake dat de voirs. natuerlike kindere ende joncwyf meer vasticheden behoefden van haren voirs. erfrenten, dat zy hem altyt die selen doen geschien ende zonder haren cost. Ende mids desen, so bekenden hem de natuerlike kindere ende djoncwyf Wedemaer van Kuyct, Woutere vanden Broecke ende Gielys van Pulle, als naeste vriende ende momboeren vanden voirs. natuerliken kinderen, aen deen zyde, ende de momboeren van Godevaerts kinderen van Brecht, in dandere, van malcanderen wael vernueght, gesceyden ende gecontenteert van allen alsulken gescillen, als zy met malcanderen vutstaende mochten hebben toten dage toe van heden, gelovende aen beyden zyden hierenboven deen den anderen nimmermeer vander voirs. saken te eyschene oft te moyne. Geloefden voirt beyde de partien, so wanneer de onverjaerde kindere tot haeren mundigen jaeren comen selen zyn, dat zyse alsulc ende in dien hebben selen, dat zy alle dese voirgenoemde punten goed, vaste, gestade ende van weerden houden selen alle nieuvonden ende argenliste vutgesteken.

Verordening betrekkelijk de « huerperden ».

24 October 1427.

fol. 118. Overmids dat de goide knaepen ghemeynlic bynnen der stad van Antwerpen huerperde houdende, den Burgermeesteren, Scepenen ende Rade vander zelver stad te kennen gegeven hebben, dat hen haer huerperde dicwile onredelic ende ontemelic afgereden worden, daeraen dat zy dagelix grote schade liden, ende oic dicwile derzelver stad groot moeysel ende vervolgh daeromme aendoen, ende is oic menichwerf mids dien in de voirs. stad groot gebrec van

huerperden, daermede dat die poirteren, ende oic deghene die vander stad wegen dicwile onverzien riden moeten, grotelic ontrieft zyn, oitmoedelic biddende ende begherende, dat men hen hierop eenige redelike voeghe ende ordinancie ordineren ende verleenen woude, soe eest dat, opten dach van heden, bi den Burgermeesteren ende Scepenen voirs., alsulke poente ende ordinancie geordineert ende overdragen zyn opte voirgenoemde huerperde ende den voirs. goiden knaepen ghemeynlic verleent, als hiernae volghen ende bescreven staen : In den yrsten, is gheordineert dat zy van nu voirdane hebben zullen twee goide knaepen, die wardeerders zullen syn vanden huerperden, bynnen derzelver stad, ende die hen ten besten daeraf verstaen zullen, ende dat dese wardeerders elke maent, van huyse te huyse, omme gaen zullen daer men huerperde houdt, ende op haren eet, die zy altyt daertoe gedaen zullen moeten hebben, dezelve huerperde warderen, wat zy, opten dach dat zise warderen, weert syn moghen, ende daeraf zullen zy hebben van elken huyse, onder hen beyden te zaemen, daer men huerperde houdt, eenen groeten gemeyns payments voer haren arbeyt. Tot welken wardeerscap nu ter tyt, by overdraeghe ende goetduncken vanden voirs. gemeynen knaepen, gestelt zyn Wouter vander Byest, de maerscalc, ende Coenraert Westvaelinc, die hoeren eet hiertoe gedaen hebben, in presencien van Clause vander Elst, Burgermeester op desen tyt, die hen van Janne vanden Werve, Amman tAntwerpen, ten Heyligen lyflic gestaeft is. Item, is voert overdragen, dat men, van nu voirdane, de morderige perden ende die den ridegen worm hebben, ende de scorfde perden, in de drencken, bynnen der voirs. stad gelegen, niet drencken en zal, want ander goider manne perde, daeraf ombesmet zynde, daerby gheschent worden. Item voert, soe wanneer eenige huerperde thuys bracht werden, ende de huere daeraf verschenen is, dat deghene dien tvoirs. huerpert toebehoerde, tselve pert niet aenveerden en zal, alsoe verre alst misreden is, het en waere by consente vanden voirs. wardeerders, mer het is overdragen, dat deghene die vander voirs. stad weghen riden zullen over tyt elx daighs niet meer van eenen huerperde geven en zullen dan VI grote ghemeyns payments. Ende men en zal gheen perde warderen beneden sesse Vranxe

croenen weert zynde, ende werden eenige huerperde doot ghereden, die sal men betalen nae prise vanden wardeerders ende de huere daeraf van alsoe menigen daghe, als tot dat men de wete daeraf doet. Item, is voert overdragen ende gheordineert, dat elc man of wyf, die van nu voirdane huerperde houden wille, den gheselscap ghemeynlic geven zal van incomen een ghelte Ryns wyns ende een gans. Ende soe wie van allen desen voirs. punten de contrarie dade, dat die verboeren zoude, alsoe dicke als ment bevonde, sesse oude groete, in drien te bekeeren, deen derdendeel daeraf den Here, tdander der stad, ende tderde den wardeerders metten ghemeynen gheselscap. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sevenentwintich, XXIIII dage in Octobry.

Omstreeks Februari 1431 (1432).

fol. 189 v°. Alsoe in den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVII, XXIIII dage in Octobri, by den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vander stad van Antwerpen, den goeden cnapen gemeynlic bynnen der stad van Antwerpen huerpeerde houdende, geconsenteert waeren ende verleent zekere pointen ende ordinancien, omme dairmede ghescuwet te worden de inconveniencien ende scaden, die den voirs. gemeynen gesellen dagelix dairaf toequamen, opdat tvoirs. geselscap in state ende in eeren gehouden mocht worden, soe eest dat, omme ghemeyn oirboir ende proffyt ende in meerderingen vanden voirs. geselscape, opten dach van heden, by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der voirs. stad van Antwerpen, sommige vanden voirs. pointen hen gemeerdert syn ende sommige andere ordinancien, die zy onderlinge gemaect hadden ende die zy begeerden van ons geconfirmeert ende geapprobeert te hebben, voirt verleent, ghegeven, geconfirmeert ende geapprobeert hebben die vaste, gestade ende onverbreckelic gehouden te worden, opte payne ende verbuerten hierna bescreven.

In den yersten, is geordineert dat zy van nu voirdane hebben selen twee goede cnapen, die wardeerders sullen

zyn vanden huerperden bynnen derselver stad ende die hen ten besten dairaf verstaen sullen, ende dat dese werdeerders telkere maent van huyse te huyse ommegaen sullen dair men huerperde houdt, ende op hoeren eedt, die zy altyt dairtoe gedaen sullen moeten hebben, deselve huerperde werderen wat zy, opten dach dat zy se werderen, weert syn mogen. Ende dairaf selen zy hebben, van elken huyse, onder hen beiden te samen, dair men huerperde hout, eenen groten gemeyns paeyments voere hoeren arbeit. Tot welken weerderscap nu ter tyt, by overdrage ende goeduncken vanden voirs. gemeynen cnapen, gestelt syn Wouter vander Byest, maerschalc, ende Coenraert Westvaelinc, die hoeren eedt dairtoe gedaen hebben, in presencien van Clause vander Elst, Burgermeestere, ende die hen van Janne vanden Werve, Amman tAntwerpen, ten Heylegen lyflic ghestaeft is.

Item, is voirt overdragen, dat men van nu voirdane de morderige peerde ende die den rydeghen worm hebben ende de scoerfde perde in de drencken, bynnen der stad van Antwerpen gelegen, niet drencken en sal, want andere goedere manne perde, dairaf ombesmet synde, dairby ghescent worden.

Item, voirt soe wanneer eenige huerperde thuys bracht worden ende de huere dairaf verschenen es, dat deghene dient voirs. peert toebehoirde, tselve peert niet aenverden en sal, alsoe verre alst misreden es, het en waere by consente vanden werdeerders. Mair het is overdragen, dat deghene die vander voirs. stad wegen ryden sullen, over tyt elx daeghs niet meer van eenen huerperde geven en sullen, dan VI grote gemeyns paeyments, ende men sal gheen perde werderen beneden achte Vranxe croenen weert synde. Ende warden enige huerperde doot gereden, die sal men betalen na pryse vanden werdeerders ende de huere dairaf van alsoe menigen dage, tot dat men de wete dairaf dede.

Item, is voirt overdragen ende geordineert, dat elc man of wyf, die van nu voirdane huerperde houden wille, den geselscape gemeynlic gheven sal van incomene, I ghelte Ryns fol. 190.

wyns ende een gans, ende soe wie van allen dese voirs. pointen de contrarie dade, dat die verbueren soude, alsoe dicke als ment bevonde, VI oude grote, in drien te bekeeren, deen derdendeel dairaf den Heere, dandere der stad ende tderde der werdeerders metten gemeynen geselscape.

Item, soe wie vanden voirs. gesellen enige perde coept of vercoept, opter gemeynen gesellen camere of elderwaer, die coeper ende vercoeper vanden selven ghesellen sullen elc gheven, van elken vercochten perde, in der bossen . . . . II grote Brabants.

Item, soe wat vremde mannen die opter voirs. gesellen camere comantscape doen, die coepere ende vercoeper sullen elc gheven, van elken vercochten perde, in der bussen . . . . II grote Brabants.

Item, soe wat andere comantscapen van anderen goeden, die de voirs. gesellen of andere vremde mannen opter voirs. cameren doen, dairaf sullen de coeper ende vercoeper elc gheven van elken ℔ grote waerts goeds, in der voirs. gesellen busse . . . . I grote.

Item, coeper ende vercoeper sullen gheven, van elken vercochten perde, van camerrechte ende lystcoepe, een ghelte Ryns wyns.

Item, soe wat andere mannen van bynnen, die gheen huerperde en houden ende gagelix onder ghesellen opter cameren voirs. comen willen, of die huerperde houden willen, die moeten elc van incomen gheven een ghelte Ryns wyns van XII grote ende een gans van X grote.

Item, de voirs. gesellen gemeynlic zullen hoeren wardeerders onderdanich ende gehoirsam syn, na dbevelen vander stad, also dat behoirt.

Item, wairt dat enich vanden voirs. geselscap, die opter cameren oft eldere tsamen gheteert of comantscape gedaen

hadden, ende dan synen lyfcoep of syn gelage niet en betaelde, die moet voldoen ende betalen synen lyfcoep of gelage bynnen den derden daghe, by sonneschyne, den werdeerders. Ende soe wie des niet en dade, die soude verbueren telken sesse oude grote, deen derden den Heere, dandere der stad ende tderde den wardeerders metten gheselscape voirs.

Item, soe wie vanden voirs. gesellen van enigen vanden voirs. pointen de contrarie dade, die soude verbueren telken sesse oude grote, in drien te bekeren als voirs. es.

Item, wairt dat enich vanden voirs. gesellen hoeren wardeerders, of elcanderen, of vremden mannen in haer gheselscap synde, onnutte of quade onribel woirde gave, oft oploep dade oft doen woude, dien souden die wardeerders metten gemeynen gheselscape voirs. corrigeren ende alsoe redelic vutrichten, alsoe zy best mochten, na ghelegentheit der zaken, sonder vermindernisse den Heere. Ende en wouden zy des niet lyden, noch consenteren, noch van weerden houden, soe souden de werdeerders, metten anderen hoeren geselscape, den misdadigen overgheven den Heere ende der stad voirscreven.

---

4 November 1427.

Vonnis in een geschil tusschen Gillis Damaes en Gillis Janssone met Jan Willemssone.

Op daensprake gedaen van Gielis Damaes, Rentmeestere, fol. 118. Gielisen Janssone ende Janne Willemssone, als borgen Wouter Diericsoens, van vier gemeten erfs, die hem afgeslegen zyn ende daer den nieuwen dyck opgeleegt is aen tsGrevenlants, bynnen den nieuwen lande van Lilloe, Santvliete ende Berendrecht, ende tverantwoerden van Gielis Janssone ende Janne Willemssone voirs., so wart gewyst met eenen vonnisse, by wysdomme Heynricx van Rythoven ende gevolge van

Janne Stevens, Janne vanden Houte, Lambrechte van Zon, Janne vander List ende Costene van Halmale, Scepenen, de voirgenoemde Gielis Damaes volcomen van zynen vermete, ende dat de voirs. Gielis Janssone ende Jan Willemssone den voirgenoemden Gielisen Damaes vutreykinge ende betalinge doen souden, bynnen den genachte, vanden voirs. vier gemeten lants, die hem afgeslegen ende gesteken zyn, alsoe hy wel bygebracht ende betoent heeft, te wetene, voer elc gemet sesse ponde groete. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screeff M. CCCC. ende sevenentwintich, vier dage in Novembry.

E. VINEA.

---

28 November 1427.

Besluit in een geschil tusschen de volders van Antwerpen en die van Hoogstraten.

fol. 117 vo. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVII, XXVIII dage Novembris, soe es by Bourghermeesteren, Scepenen ende Raide overdragen ende gesloeten, by aenbrengen ende oic guetduyncken der Guldekens ende Oudermans vander gulden, al eest alsoe dat de Volders van statuten ende ordinancien hebben, dat in haere ambacht nyemant van buyten hier bynnen hoeren ambacht en mach coemen werken, het en sy dat hy syn ambacht geleert heeft in eenre vryer stat, dairmede sy meynen ende willen weren ende wederseggen den volders, die van Hoeghstraten coemen, nyet te moegen werken, aengesien dien dat Hoeghstraten een vryheit es ende metten vryen steden van Brabant op dachvaerden te raide gaen, als sy bescreven worden, gelyc de vrye steden, ende oic aengesien veel zaken die hierin dyenen moegen, dat de voirs. Volders van Hoeghstraten hier bynnen der stat sullen moegen coemen werken, gelyc andere wt vryen steden doen ende werken moegen, altyt betalende ende doende dat den ambacht aencleeft ende toebehoert. Gedaen ut supra.

November 1427.

Benoeming van Meester Joos Claus als stadschirurgijn.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXVII, in de maent van Novembri, soe waert onthouden Meester Joes Claus te sine der stat Meester van chyrurgien, gelyc als Meester Heinric vander Ponten nu tertyt es, te weten es, dat hy hebben sal een pont ouder grote tsiaers ende syn cledere, gelyc als Meester Heinric heeft ende dairtoe X schellingen grote tsiaers Brabants, tot hulpen van sinen winterclederen. Ende mids desen, geloefde de voirs. Meester Joes der stat te dienen syn leefdage lanc, de sieke int gasthuys te visiteren ende al te doen dat een goet Meester sculdich is te doen. Des es den voirs. Meesteren Joese toegeseeght, waert soe geboerde dat hy soe out ende soe cranc worde, dat hy niet wel gedienen, noch syn officie gedoen en conde, dat hem nochtan de stat geven sal, syn leefdage lanc, syn cledere ende half sinen solarys die sy hem nu toegeseeght heeft. Dit was gedaen int jaer ende in de maent voirs., by Burgermeesteren ende Scepenen gemeynlic ende by goetdunckene, wille ende consente vanden ouden Scepenen, opte grote camere versament synde. fol. 123.

---

7 December 1427.

Belofte van schadeloosstelling door Heer Jan van Cruyningen aan den Abt van Sint-Michiels wegens aflevering van eenen vidimus eener charter berustende in Sint-Michielsabdij.

Anno XIIII^c XXVII, VII dage Decembris, geloifde Her Jan, fol. 118 vo. Heere van Cruyningen, ter presencien van Clause Alleyn, Borgermeester ende Scepene, van Gielis Damaes, Aerde den Coninc, Peteren vander Beverstuys, Lambrechte van

Zonne, Scepenen, van Ghysbrechte den Coninc ende Janne vanden Werve, *in de Rose*, ende van Willeme Noyts, waert dat minen Heere den Abt van Sinte-Michiels in enigen toecomenden tiden enigen commer, cost, last, scade of verantwerden quame, als van dat myn Heere dAbt voirs. den voirs. Heere van Cruyningen een copie of vidimus heeft doen of laten maken vut eenen brieve, die onder hem rust, ende die voirmaels die vermogende Heere ende Vrouwe Hertoge Aelbrecht ende Vrouwe Magriete, syne gesellinne, gaven ende verleenden Heeren Huygen van Heemvliet, gelyc deselve brief inhoudt ende verclaert, dat deselve Heere van Cruyningen minen Heere den Abt voirs. ende syn godshuys dairaf altyt verantwerden sal ende commerloes, costeloes ende scadeloes houden tallen dagen. Sonder argelist.

---

11 December 1427.

Besluit betrekkelijk het afleggen eener rent bezet op een huis, op het Zand.

fol. 119. Anno XIIII^c^ XXVII, XI dage in Decembri, waert geordineert, overdragen ende gesloten in de volle banc van Scepenen, als van alsulken X Vranxe cronen tsiaers erfliker renten, als Her Peter van Putte, priester, jairlix heffende es opte huisinge, gestaen opt Zant, die Quintine Clarensone toe te behoeren plagen ende die nu toebehoeren Jannes wyve was vanden Broeke, der stad clerc ende sinen sone, welke rente de voirs. wedewe aflossen ende quiten wilde, also verre als de voirs. Her Peter houden ende sweeren wilde aen den Heyligen, dat hy gulden cronen dairomme gegeven ende betaelt hadde, dat men hem in de lossinge gulden cronen wedergeven ende betalen soude, niet jegenstaende dat de scepenenbrief begrepen hadde gulden Vranxe cronen of XXV oude Wilhelmus tuyne vore elke crone gerekent of de weerde dairvoere in anderen goeden gelde.

---

14 December 1427.

Ordonnancie over « de Rynschen wynen » en aanstelling « van den zoutmeters » en « vanden torftelders ».

Wtgeroepen ende geboden bi den Here ende bi der stad, anno XXVII, XIIII Decembris. Fol. 117 v°.

In den yrsten, dat men van nu voirdane gheenen Rynschen wyn bynnen der stad van Antwerpen hoeger tappen en zal, dan omme XI grote de ghelte, het en zy by consente ende goetduncken van Burgermeesteren ende van Scepenen, opte peyne van X scellingen ouder grote te verboerne, alsoe dicke als ment bevonde, half den Here ende half der stad.

Item voert, dat de stad geordineert heeft viere gesworen zoutmeters, die van nu voirdane tsout meten zullen, op hoeren eet, ende dat van nu voirdane nyemand anders zout meten en zal mogen, opte peyne van V scellingen ouder grote, te verbuerne als boven, alsoe dicke als ment bevonde, wtgenomen van cleynen pennewerden.

Item, syn voert gheordineert VIII ghezworen torftelders, die van nu vordane de torve bynnen der stad tellen zullen, alsoe dat nyemand anders, bynnen derzelver stad, torve tellen noch wt leveren en zal moghen, opte peyne van II scellingen ouder grote, te verbuerne als boven. Ende wert dat zake, dat men bevonde dat zy yemand myn telden dan zy schuldich zouden syn te doene, dat die daeraf staen zouden ter correxien vanden Here ende vander stad, ende nochtan den persoenen, die zy myn getelt hadden, haer vol getal ende schade moeten oprichten, ende hieraf sal de coepere geven, van elker last, IIII Yngels.

Item, op desen dach werden wtgeroepen de valuacie vanden ghelde, ende dordinancie vander poelgerien.

27 December 1427.

Oorvrede gezworen door Jan en Herman Lodewycx aan Jan van Achtmale en dezes vrouw en dochter.

fol. 119. Anno XIIII[c] ende XXVII, XXVII dage in Decembry, in presentien van Burgermestere ende Scepenen, swoeren lieflic aen den Heylegen Jan ende Herman Lodewycx, gebruedere, dat zy Janne Machiels van Achtmale, Lysbetten sBevers, zynen wive, ende Lysbetten, harer beyder dochter, nimmermeer meer aenspreken, eyschen oft moyen en selen, noch oic eevelen, dreygen, misdoen of laten oft oic doen misdoen, by hen selven noch by niemande anders van haeren wegen, omme geenrehande saken wille, die zy totten dage toe van heden te henwaert te seggene mochten hebben, in eeniger manieren. Gelovende voirt, dat zy der voirs. Lysbetten, haere beyder wettiger dochter, in gheenen rechte, geestelic oft weerlic, aenspreken, eyschen oft moyen en selen van eenigherande hileken saken oft geloften, noch dat zy derselver nimmermeer inpediment, hinder noch letsel doen en selen in eenige huweliken saken, die zy noch doen mochte by rade van haeren vrienden oft anders. Zonder argenlist.

1427.

Tijdelijke overhandiging van schepenbrieven door Margareta Faes, weduwe van Jan Muylaerts, aan Jacob de Maech.

fol. 116 v°. Anno XIIII[c] ende XXVII°, so willecoerde ende consenteerde voere den Bourgermeester ende Scepenen Jouffrouwe Magriete, dochter Heinric Faes, wedewe wilen Jan Muylaerts, dat alsulken scepenenbrief van XXXIIII cronen eens, als Meester

Peter van Steenbergen op alle haere goide sprekende hadde ende die Jacop de Maech voere haere den vors. Meester Peteren betaelt heeft, ende alsulken scepenenbrief van vyf zisteren rox erflic, als Peter van Drymilen op alle Jan Muylaerts goide spreekende hadde ende die ter quitingen stonden omme XV ℔ grote eens ende die gequyt syn, mids den coepe die de vors. Peter jegens der vors. Jouffrouwe gedaen heeft van XXII gemeten lants ende IIII gemeten beemden, gelegen bynnen der prochien van Woude ende van Steenbergen, na inhoudt van scepenenbrieven van Antwerpen, bliven selen in haere macht onder den vors. Jacobe den Maegh, tot aen dier tyt, dat alsulken coep, als hy jegens den vors. Peteren van Drymilen vanden vorgenoemden lande gedaen heeft, verjaert ende verdaeght sal wesen, mids dat hy alleene de penninge vanden vors. scepenenbrieve te lossen verleeght heeft, behoudelic dien, so wanneer den vors. coep verjaert is, dat dan de vors. Jacop der vors. Jouffrouwen de vors. brieve costeloes ende scadeloes overgeven sal, etc,

E. Vinea.

1427.

Hendrik Tay, Schout van Antwerpen, verklaart voldaan te zijn van Arnout Rayewaert en dezes medeplichtigen wegens manslagen en andere gewelddaden te Berlaer gepleegd.

Anno XIIIIc ende XXVII, in presentien van Burghemestere fol. 116 vo. ende Scepenen, soe bekende Heynric Tay, Drossaete slants van Mechelen ende Mercgreve etc., hem wael ende wettelyc gebetert ende vernueght van alsulken dootslage ende broeken, als Arndt Rayewaert, Gielys van Eemeren, Woutere van Poyerle, Gielis Rayewaert de bastaert, Heynric vanden Brande, Janssone, ende Heynric van Droelaere gedaen hadden ende gebrueckt aen Gielise vander Bostraten ende aen

Willeme vander Bostraten, zynen broeder, tot Berlaer opt kerchof, ende voert van alsulken broeken als de voirs. Arndt met zynen medehulperen gedaen heeft onder de banke van Putte, aen Willeme Colibrant. Item, noch van alsulken broeken als de voirs. Arndt gebrueckt heeft aen een peert, dat gescoten wart, bynnen vrede, onder de banke van Barlair, ende voirt van anderen brueken die gedaen waeren aen Gielys den Voeght ende Claus Retinc ende Gheerde Gybs, ende noch van alsulken brueken als Wouter Hillegaert dede aen Janne Melys, ende voirt van alsulken brueken als hy metten zynen gedaen mocht hebben opten dach dat Hanneken vanden Brande, die men hiet Melys, tot Berlair in de kerke doot geschoten was, ende schaut den voirs. Arnde ende alle zyn medepartie ende hulperen in den name vanden Heere daeraf claerlic quite teuweliken dagen, etc.

1427.

Verleening der « provende » in het godshuis der Blauwbroeders aan Jan Donneffen in stadsdienst als schutter verminkt.

fol. 122 v°. Int jair Ons Heeren XIIII^c ende XXVII, soe waert overdragen ende geordineert bi den Burgermeesteren ende Scepenen gemeynlic, want Jan Donneffen, in der reysen voer Breyne, dair hy als scuttere was ende vander stat wegen gesonden, alsoe swaerlic gequetst was met eenre bussen, als dat hy dairomme sinen eenen arm met allen verloes ende nemmermeer broet wynnen en mach, dat men hem mids dien, omme Gods wille, gegeven heeft de provende int godshuys vanden Blaeuwen Broederen, aen de Coepoerte, nietjegenstaende dat hy een getrouwt wyf heeft, dair hy bat dan in VII jaren niet by en sat, dwelc nochtan niet syn en mochte na de fundacie vanden voirs. godshuse, maer dit is gesciet omme Gods wille, van gracien ende van gheenen rechte, behoudelic altyt den voirs. godshuse haerre fundacien ende haren goeden rechte. Sonder argenlist.

Omstreeks 1427.

Hierna volghen deghene die op Jans Grysen goede gebrec hebben met scepenenbrieven van renten ende chyse ende oec van ouden grontchyse sonder brieve. fol. 293 vº.

Item, tCapittel van Onser Vrouwen, van ouden grontchyse, op III vierendeel buynder lants gelegen in de Loesane . . . . XLV oude grote

Item, Willem Noyts, van ouden grontchyse . . .

Item, den Beghinen, van ouden chyse . . . . X scellinge grote Vlems

Item, der infirmerie int Beghynhof . . . II oude grote

Item, den Heylegen Gheest tOnser Vrouwen, opt thuys ende hof daer duyfhuys op staet, by dBeghynhol, datum M. III^c^. LXXVIII, IIII dage in Hoymaent . II gulden hallinge

Item noch, opten hof in de Beghinen strate, van ouden grontchyse . . . . II oude grote

Item, de cantor van Onser Vrouwen, op een huys met gronde, lande, geleghen te Caloes . IIII scellinge grote Vlems

Item, Jan van Halmale, op dlant in de Lozane, van ouden grontchyse . . . . XIIII grote Vlems

Item, Her Dieryc, donderprochiaen, van synre capelrien wegen, op huys, lant ende hof gestaen in de Loesane ende op tvierendeel van eenen boegerde, ghestaen buyten Sente-Jorys. . . . . I Vranxen ouden scilt datum M. III^c^ XCVI, IX dage in Aprille.

Item, Lysbeth Ryfs, Jan Stercs wyf was, tot haren live, op syn stede gestaen by tBeghynhol in de Lepelstrate . . . . I Yngelschen nobel datum M. IIII^c^. ende I, XV dage Februarii.

Item, eenen ouden Vranxe schilt der fabriken van Onser Vrouwen, op een huys in de Losane, datum M CCC ende XCVIII, XXVIII daghe Octobris.

Item, Adriaen de Coestekere, op tvors. huys, I Vranxe crone, datum M. IIII^{c}. ende X, XXI dage in Julio.

Item, Jan Bode, erflic op een huys ende hof in de Lepelstrate ende op een hof daer dweers over ende voert opte Lozane . . . . II chysgulden erflic
Datum M. IIII^{c} ende XII, V dage Novembris.

Item, Heinryc van Woelputte, op syn stede gestaen in de Loezane . . . . . . I ouden Yngelschen nobel
Datum M. IIII^{c}. ende XIII, VI dage Septembris.

Item, den cloestere van Sinte-Michiels, van grontchyse XLVI oude grote tsiaers erflic, opten groten hof in de Lepelstrate.

Item, denselven cloestere etc. opt huys in de Lepelstrate . . . . XVI grote out

Item, denselven cloestere etc. op thuys in de Baghinenstrate . . . . VII oude grote
ende . . . . . . II scellinge grote payments

Item, Yde vanden Beemdekene, Jan Zegers wyf, tot haeren live, op een stede gestaen in de Loesane, ende op een hof gelegen te Caloes ende op een huys gestaen by dBeghynhol . . . . I halstere roghs
Datum M IIII^{c} ende VI, XII daghe Meye.

Item, Johanna, natuerlike dochter Heinrix vanden Beemdekene, opte stede, hof ende huys voirs., tot haren live . . . . I sister roghs
Datum M. IIII^{c}. XVI, XII dage in Meye.

Item, Heinryc van Woelputte, op syn stede in de Loesane, tsiaers erflic . . . . II chys guldenen
Datum M. IIII^{c}. XVI, XIX dage Decembris.

Item, Jan Clissen kindere, nu Laureys Musschen, opten hof in de Beghinenstrate, tsiaers erflic . IIII scellinge grote
Datum M. IIII^c ende XVIII, XXIIII dage Septembris.

Item, Digne ende Magriete, Willems Riemmakers kyndere, op een stuc lants gelegen in de Beghinenstrate, tot haren beider liven tsiaers . . . . . . I sister roghs
Datum M. IIII^c XIX, XXV dage Septembris.

Item, Gielys Snacke ende Lysbeth, syn wyf, op een hof gelegen in de Beghinen strate, tot harer beyder live . . . . I sister roghs
Datum M. IIII^c XXI, XVIII dage in Julio.

Item, Jan de Gryse, Janssone, op een stuc lants ende op een stede, gheheeten sGrevenhaghe, houdende omtrent I buynder, gelegen by tBeghynhol, ende op eenen halven boegaert gelegen achter den nonnen XX ℔ grote eens

Item, vrouwe sLeeuwen, opt huys in de Beghinenstrate, tsiaers erflic . . . . II Hollantsche guldenen
Datum M. IIIIe XXIIII, XVII dage in Julio.

Item, Joes Caloers . . XXVI scellinge grote eens
Datum M. CCCC. XXIIII, VII dage in Decembri.

Item, Claus Bouthere, opte stede in de Loesane ende op een stuc lants gelegen in de Lepelstrate, tsiaers erflic . . . . IIII cronen Vranxe
Datum M. IIII^c XXV, IX dage in Julio.

Item, Ledenaert van Catschote, op een stuc lants in de Bocstege, tsiaers erfiic . . VIII scellinge grote Vlems
Datum M. IIII^c XXVI, XVII dage in Aprille na Paesschen.

Item, Jan sone Michiels Leeus vanden inten . . . . XVIII ℔ grote eens
Datum M. IIII^c. XXVI, VI dage in Junio.

Item, Peter Dycke, opten hof in de Lepelstrate ende op eenen hof buyten Sente-Joryspoerte, tsiaers erflic X scellinge grote
Datum M. IIII^c. XXVI, VII dage in Januario.

2 *Januari* 1427 (1428).

Overeenkomst tusschen de echtgenooten Andries van Steelant en Aechte van Kets.

fol. 120. Int jair XIIII^{c} XXVII, II dage Januarii, ter presencien vanden Burgermeesteren ende Scepenen, in de volle banc, willecoerde ende consenteerde Jouffrouwe Aechte van Kets, Andries wyf van Steelant, want sy opten selven dach vercochte Laureyse Spernagel, haren sone, haer goet tot Loebroec, dat haer beste ende meeste goet was, dat deselve Andries van hare nemmermeer cost, last, noch moysel hebben en sal, in gheenre manieren. Desgelyx consenteerde de voirs. Andries, dat de voirs. Jouffrouwe Aechte oec nemmermeer van hem cost, last, noch moeysel hebben en sal, in gheenre manieren. Sonder argelist.

---

9 *Januari* 1427 (1428).

Vonnis in een geschil tusschen Jan Cant en Jan vanden Bossche.

fol. 119. Op daensprake die Jan Cant gedaen heeft op Janne vanden Bossche, bontwerkere, als van eenre cameren, gestaen bi de Cammerpoirte, tusschen Gielys Vos huys, aen deen zide, ende Jan Cants huysinge voirs., aen dander zide, die dezelve Jan vanden Bossche onlanx gecocht hadde jegens Gielys den Vos voirs., ende daer de voirs. Jan Cant, syn naederscap aen meynde te hebbene, overmids dat de voirs. camere ende syn huysinge voirs., met meer anderen huysingen, al te zamen onderpant is, ende dat hise met goude ende silvere in tyts gecalangiert hadde. Ende op tverantwerden vanden voirs. Janne vanden Bossche, als dat deselve Jan Cant de voirs. camere bynnen jaers ende bynnen

tyts niet gecalangiert en hadde, ende alsoe vele penninge, als hy daeromme gegeven hadde, in den wissel niet geset en hadde, alsoe nae der stad recht behoirde, soe wert gewyst met eenen vonnisse by Arde den Coninc ende met gevolge van Clause Alleyn, Burgermeester ende Scepen, Gielys Damaes, Lambrecht van Zon, Jan de Meyere, Peter vander Beversluys, Jan vanden Houte ende Jan van Mechlen, sinen medegesellen Scepenen tAntwerpen, dat dezelve Jan Cant hant op Heyligen leggen zoude ende zweren, dat hy in goider tyt ende bynnen jaers penninge genouch in den wissel gestelt hadde, ende dat gedaen, soe zoude hy syn naerderscap hebben. Of waer hy des niet doen en woude, dat hy dan syn hant vanden goide doen zoude. Dwelc hy niet doen en woude, soe wert voert gewyst by Jan van Mechlen ende met gevolge vanden voirs. Scepenen, dat hy syn hant vanden goide doen zoude ende dat Jan vanden Bossche by sinen coep bliven zoude. Dat wert gewyst int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sevenentwintich, negen dage in Januario.

---

10 Januari 1427 (1428).

Vaststelling der waarde van munten tot betaling eener rent bezet op een huis te Hoogstraten.

Anno XXVII, X daghe Januarii, na costume sHoifs van Camerike, wert overdragen ende getermineert in de volle banc van Scepenen, op alsulken XV grote als Her Wouter de Graeuwe, priester, nu ter tyt heffende is op sekere goede, te weten es op huis ende hof te Hoochstraten, gelyc dat voermaels Wouteren Mouwe toebehoerte, gelyc als scepenenbrieve van Hoochstraten, dairaf gemaect, dat claerlic inhouden ende begripen, dat deselve Her Wouter sculdich is te heffen voere elken vanden voirs. XV groten I ouden coninx grote tornoyse, gelyc als men binnen Hoechstraten van chyse voere oude grote gemeynlic gheeft ende fol. 128 v°.

nemt ende by tiden geven ende nemen sal. Ende was voert overdragen, dat men den voirs. Her Wouteren hieraf een kennesse geven soude onder der stad segel.

---

5 Februari 1427 (1428).

Regeling van een geschil tusschen Andries Claus en Jan Ghybs en zijne kinderen, betrekkelijk eenen weg.

fol. 139 v°. Anno XXVII, V daghe in Februario, wart getermineert ende gesloten in de volle banc van Scepenen, dair by ende mede waeren Bertel vanden Perre, Schouthet van Herentals, ende oic de Schouthet ende Scepenen van Molle, op tgescille dat geweest hadde tusschen Andriese Claus, der stat portere, ende Janne Ghybs ende syn kindere, als van eenen wege die de voirs. Andries begerende was, dairop dat de Scepenen van Molle gewyst hadden met eenen vonnesse, dat de voirs. Andries sinen wech hebben ende behouden soude over des voirs. Jan Ghybs lant ende goet, totter tyt toe dat hem metten rechte gewyst were, dat hy anderswaer sculdich were te wegen, dairenboven dat, na vele handelingen, een Peter de Bressere, boven den voirs. vonnesse, dien wech op vergroef, dairop dat oic getermineert was, dat hy terstont dien wech slechten soude ende dat de voirs. Andries dairover soude bliven wegende, totter tyt toe dat hem elder een wech metten rechte gewyst were, dair hy sculdich were te wegene gelyc alst vonnisse gewyst hadde. Was oic voirt getermineert ende geseeght, waert datten voirs. Andriese of den sinen vanden voirs. Janne Ghybs of vanden sinen, om der voirs. saken wille, yet wedervoere in woerden of in werken, dat de stat dat vutrichten soude, also na gelentheit der saken dairtoe behoeren soude.

---

6 Februari 1427 (1428).

Besluit in een geschil tusschen Laureys Netensone en Zoete, Jan Godevaertssoens dochter, zijne vrouw.

Overmids dat zekere gescille geweest zyn tusschen Lauwe- fol. 119 v°.
reyse Netensone, in deen partie, ende Zoeten, Jan Godevaertssoens dochter, zynen wive, in dandere partie, van zekeren parchelen van erven ende van lande, der voirs. Zoeten toebehorende, ende daeraf Lauwereys voirs., buyten haeren toedone, wille oft consente, een gemet hoymaden, liggende bynnen der parochien van Woude, int Saet, vercocht heeft, ende voirdane verhuert alle haere andere erve ende lant, bynnen den parochien van Woude ende van Rosendale gelegen, so is geordineert by Burgermeesteren ende Scepenen, in de volle banc, dat Lauwereys voirs. Zoeten, zynen wive, wederomme sal doen hebben tvoirs. vercochte gemet lants, ende daertoe alle haere andere verhuerde erve ende lant, tusschen dit ende halfvastenen naestcomende, mids dat zy goede waerheyt geleyt heeft, dat in de huwelike vorwaerde tusschen hem ende haer besproken ende bevorwert was, dat de voirs. Lauwereys haere goede ende erve niet en soude moegen vercopen, versetten oft veranderen in eeniger manieren. Dit was gedaen int jaere Ons Heeren M. CCCC. ende seven ende twintich, VI dage in Februario.

---

10 Februari 1427 (1428).

Verplichting voor alle de « ingezetenen poorters neeringe doende » poorters der stad te worden.

Het es geordineert bi den Burgermeesteren ende Scepenen, fol. 122 v°.
omme eenenyegeliken ingesetenen vander stad behoedt ende verwaert te sine van scaden, achterdeele ende sorgen, die

hem aen syn lyf of aen syn goet gescien of wedervaeren mochte mids roekeloesheden of versumenissen, dat alle deghene die bynnen der stad van Antwerpen nu ter tyt wonachtich syn ende poertersneringe doen ende hanteren, ende gheen poirteren en syn, het sy in coepen of in vercoepen, of die hier namaels in der stad selen comen wonen ende int gelike poertersneringe doen, dat die ter ierster Vierscaren, also verre als sy in de stad syn, poerters selen moeten worden, ende die vut der stad syn, ter naester Vierscaren na dat zy in de stad sullen comen wesen. Soe wie des niet en dade, ende die men bevonde dairenboven poirtersneringe doende, alsoe verre als hy van desen gebode wiste, dat die dairaf staen souden ter correxien ende ordinancien vanden Burgermeesteren ende Scepenen, ende nochtan poertere moeten worden eer hy poertersneringe soude mogen doen of hanteren. Dit was gedaen int jair Ons Heeren M CCCC. ende XXVII, X dage in Februario.

---

13 Februari 1427 (1428).

Overeenkomst tusschen Willem vander Muyden en Elisabeth Bruynen, betrekkelijk eenen weg.

fol. 119 vº. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXVII, XIII dage Februarii, soe quam by der stat Willem vander Muyden, alsoe hy vander stat wegen bescreven was te coemen, wt vervolghe Lysbeth Jans Bruynen dochter, aenclevende alsulken wech als sy, Lysbeth, meynde te hebben doir des voirs. Willems goede, opte betalinge van vier groten tsiaers, hem dairaf te doene, dairtoe sy haer recht vermat wt ouden haerbrengen, costumen ende possessien, die haere ouders ende sy dairaf gehat hadden. Ende overmits dien, dat de voirs. Willem claerlic bibrachten, dat dese saken gehandelt waren te Brechte met rechte ende met vonnisse, ende soe verre dat claerlic bevonden wart ende betuycht, dattet niet en waere dan een huere ende opten voirs. chys van vier

groten, soe was overdragen ende gesloten, dat de voirs. Lysbeth gheen toeseggheu hiertoe hebben en soude ofte behouden, mar, ter beden ende vrientscape vander stat, was hem gebeden dat sy dien voirs. wech gebruyken mochte drie jaere langh, dairin de voirs. Willem consenteerde sonder eenich chys dairaf te hebben, etc.

---

13 Februari 1427 (1428).

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Peter Pot en Jan Brau.

Vut dien dat zekere discorde ende gescille geweest zyn tusschen Peteren Pot, in deen partie, ende Janne Brau, in dandere, aentangerende der pachtingen ende hueren vander hoeven van Pluzegeem, vanden welken gehelic ende al beyde de voirs. partien hen gekeert ende gewillecoert hebben in vier seggers, te wetene es Peter Pot in Janne den Hertoge ende Gielise den Laet, ende Jan Brau in Geerde Stocmans ende Janne Theus, by also, waert sake dats de voirs. vier seggers niet eens en waeren, dat hen dan de stad van Antwerpen eenen overman setten ende geven soude, ende, wes die termineerde ende ordineerde, souden beyde de partien voirs. van weerden houden, gelyc oft metten vonnisse gewyst ende gegeven waere. Ende want de voirs. vier seggers des seggens niet en hebben geconnen eendrachtelic overcomen, so heeft de voirgenoemde stad van Antwerpen hen tot eenen overmanne gestelt Clause Alleyn, Burgermeester nu ter tyt, die welke in de volle banc van Scepenen ende in presentien vanden voirs. partien ende haren vier seggers, zyn seggen vutgesproken ende geseeght heeft, in der mannieren hierna verclaert: In den yersten, dat Peter Pot, te half Meerte naestcomende, te hemwaert nemen sal ende aenveerden zyn voirgenoemde hoeve van Plusegeem, met allen hueren toebehorene, ende daerop tlentesayt sayen op dat hy wille, ende hebben, vanden gesayden lande, derdalf buynder stoppel fol 120.

rogx, ende vanden vier buynder buyten lants, die Peter voirs. gecregen heeft jegens Boudewyn van Buyten, sal Peter voirs. hebben de vruchten vanden drien buynderen ende in zyn schuer voeren, ende de voirs. Jan Brau de vruchten vanden vierden. Ende, mids desen, sal Jan Brau aftrecken vander hoeven van Plusegeem, tusschen dit ende half Meerte naestcomende ende ongehouden zyn van eenigen pachte meer
fol. 120 vo. te gevene oft te betalene, dan van Kerssavonde lestleden verschenen is, ende ongelast zyn van eenigen huysen, die opte voirs. hoeve staen, te reparerene ofte te deckene, van gravene, van delvene ende van luykene. Ende is de voirs. Jan yet tachter oft in gebreke van eenigerande tymmerringen van nieuwen werke, die hy in voirledenen tyden aen de huysinge geleet mach hebben, daeraf sal de voirs. Peter onbelast zyn, maer Jan voirs. die eysschen oft met rechte daervoer aenspreken degene daer Peter voirs. de voirgenoemde hove jegens gecocht ende gecregen heeft. Ende hiermede seyde de voirs. overman de voirgenoemde partien verlyct, vereffent ende gesleten wesende van allen eysschen, gescillen oft becronen die zy toten dage toe van heden, deen toten anderen, te zeggen gehadt mogen hebben, in eeniger mannieren, alle argeliste ende nieuvonden vutgesteken. Gedaen int jaer Ons Heeren als men screeft M. CCCC. ende sevenentwintich, derthien dage in Februario.

---

14 Februari 1427 (1428).

Oorvrede gezworen door de gebroeders Bisschops aan Jan vander Stoct.

fol. 120. Int jair Ons Heeren XIIII^c ende XXVII, XIIII dage in Februario, waert getermineert in de volle banc van Scepenen, tusschen Janne vander Stoct, Janne den Blabbenere ende haren vrienden, aen deen side, ende Janne, Clause ende Wouteren, Claus Bisschops kinderen, aen dander side, als vanden vrede die tusschen de voirs. partien wel IIII oft V

jaer lanc gestaen hadde, overmids des mesgryps wille, dat een geheeten . . . . (sic) hem mesgrepen hadde aen des voirs. Jans dochtere vander Stoct, dairom dat hy vander stat wegen gecorrigeert is, dat men den voirs. vrede in presencien van beyden partien te nieute dede ende quyt scaut. Ende mids dien geloifden ende swoeren, met opgerechten vingeren, ten Heyligen, de voirs. gebroederen sBisscoppen, dat sy, haer vriende, noch mage, noch nyemandt van haren wegen den voirs. Janne vander Stoct, sinen vrienden, noch magen, nemmermeer misdoen en selen noch doen misdoen, by hen of by yemande van haren wegen. Ende waert dat sy wisten of vernamen, dat de voirs. . . . . (sic) den voirs. Janne vander Stoct, sinen vrienden of magen, yet mesdoen soude of doen mesdoen, in eniger manieren, dat sy hem dairaf goets tyts waerschuwen souden. Alle saken sonder argenlist.

---

18 Februari 1427 (1428).

Ordonnancie voor het bontwerkersambacht.

In den jaere Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sevenentwintich, achtien daghe in de maent van Februario, soe worden gheconsenteert bi den Burghermeesteren ende Scepenen vander stad van Antwerpen, den goeden cnapen vanden bontwerkersambachte in der zelver stad, alsulken poenten als hiernae bescreven staen, te houdene ende te hanteerne ter voirs. Heeren wedersegghene ende niet langere : In den yrsten, dat soe wie vordane bynnen der stad van Antwerpen voederen wille, hy zy man of wyf, ende die in hoir ambacht niet en is, dat die jairlix zal moeten gheven van kersghelde XII grote, ende poirtere of poirtersse werden, alsoe verre als zy gheen en zyn. fol. 188.

Item, soe wat manne of vrouwen van haren voirs. ambachte, die denzelven ambachte van kersghelde, van lakenghelde

of van broken ende boeten yet schuldich zyn, oft van schulde van goede haren ambachte toebehoerende, dair zy mede inne ghedeylt hebben, dat de Dekene metten ghezwoerne dien persoenen of persoon hoir ambacht zullen moghen verbieden te doene of te doen doene, opdat zy bynnen drye daghen daernae niet en betalen of ghenoech en doen, toter tyt toe dat zy daeraf volcomelic voldaen zullen hebben met ghelde of met panden, ende soe wie de contrarie daeraf dade, dat die verboeren zoude eenen ouden scilt alsoe dicke als ment bevonde, in dryen te deylene den Here, der stad ende den voirs. ambachte.

Item, soe wanneer dat de Dekene ende gheswoerne vanden voirs. ambachte aen yemend twifelde, dat hy contrarie haren brieve of deser ordinancien gedaen hadde, ende dat zy dat bigebrengen consten met goider wettiger waerheyt of metten werke, dat die verboeren zoude, alsoe dicke als ment bevonde, twee scellinge groete, in dryen te bekeerne als boven gescreven staet, het en waere dat die persoon syn onschout daervoer doen woude, aenden Heyligen, dat hy des onschuldich were.

Item, dat eenyegelic, wie hy zy, outcleedercoepere of andere, zal moghen vercoepen opte Vrydachmerct, alderande nieuwe pelterye, zonder verboeren, die den goiden lieden overghescoten mach syn, tot eenen tymmer toe of daeronder, maer niet meer, nietjegenstaende dat dat point anders in haren brief begrepen staet.

Item, dat soe wie van nu vordane in dambacht vanden bontwerkers comen wille ende meesterie dairaf houwen wille, dat die geven sal van incomen thien scellinge groete ende voert doen gelyc hoeren brief begrepen heeft. Zonder argelist.

P. DE ROMA.

(Wordt voortgezet).

EINDE VAN HET XXVIIe DEEL. — FIN DU XXVIIe VOLUME.

6 Juli 1421. (1)

Hertog Jan van Brabant belooft de stad Antwerpen schadeloos te houden voor de « lyftochtrent van 600 gulden cronen Vrancx », ter bede van hem, aan Aarnout van Craeyenhem en zijne vrouw toegezegd.

Coppie vander ontlastingen van Her Aernde van Craeyenhem.

Jan, bi der gracien Gods Hertoge van Lothryke, van Brabant ende van Lymborch, Marcgreve des Heilichs Rycx, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende Here van Vrieslant, want onse lieve ende getruwe stad van Antwerpen, ter beden ende begerten van ons, geloeft heeft te betalen, op Sinte-Bavendach, Heren Aernde van Craeyenhem, Heere tot Grobbendonc, ende Vrouwe Johannen van Steyvort, synre wittiger gesellinnen, alsoe lange als zy beide leven ende de leste van hen beiden leven sal, de somme van sessehondert gulden cronen Vrancx tsiaers, goet van goude ende swaer van gewichte, ende dairvoere dat dieselve onse stad verbonden heeft alle hair goede, die zy nu heeft ende namaels hebben mach, gelyc de brieve, dairop gemaict, clairlic begripen ende inhouden, die onse voirs. stad hen dairaf gegeven heeft. Ende want die schout van onsen wegen toecomen is, al eest dat zy dairvoere geloeft heeft ende redelic is, dat onse voirs. stad ende goede lude ende elc besunder ende al hair goede van ons scadeloes dairaf gelost ende gequyt worden, soe eest dat wy onser voirs. stad van Antwerpen in handen geset hebben met desen onsen brieve, onsen tol'tAntwerpen met allen sinen toebehoeren, toeter tyt toe dat onse voirs. stad van Antwerpen, alle hair poirteren ende inwoenende ende elc bisunder ende alle hair goede vander voirs. jairliker fol. 234

(1) *Deze akte hierboven te plaatsen bladz. 234.*

lyftochtrenten ende van allen coste volcomelic ende al die zy dairomme hebben mochten, gelost ende gequyt sal zyn van den lesten penninc totten yersten. Ontbieden dairomme ende bevelen onsen tolnere van Antwerpen, die nu is oft namaels zyn sal, dat hy ane den Heylegen sweren sal onser stad van Antwerpen, oft die onse stad dairtoe oerdineren sal, hieraf jairlix te vernueghen ende te betalen oft den voirs. Heren Aernde van Craeyenhem ende Vrouwe Johannen voirs., ende dat hy gheen ghelt vut onsen tol geven noch geloven en sal moghen, onse voirs. stad, oft Heren Aernde van Craeyenhem ende Vrouwe Johanne, syn ghesellinne voirs., en selen tyerst dairaf vernueght ende betaelt syn gelyc voirs. is. Sonder argelist. In orconden des briefs dair Wy onse zegel aen hebben doen hanghen, gegeven in onser stad van Antwerpen, sesse daghe in Julio int jair Ons Heren M CCCC ende eenentwintich.

WESEMAEL.

By minen Here den Hertoge, dair bi waeren de Joncker van Nassou, de Here van Diest, de Here van Rotselaer, de Joncker van Monjoyen, Jan van Glymes ende die Here van Witham.

DE AMERSOYEN.

GETTY CENTER LINRARY
3 3125 00667 7252